

-erit (PAVL. dig. 21, 2, 41, 2 ad eundem). PAPIN. dig. 26, 7, 39, 3 rerum ... administrationem ad eos -ere debuisse, qui tutelam ... suscepissent. PAVL. dig. 39, 3, 9, 2 -ere ius aquae solidum ad eum *dominum locorum* potest. al. **β potestas, imperium** (*cf. l. 28. p. 319, 43*): CIC. rep. 2, 14 post interitum ... Tati cum ad eum *Romulum* dominatus omnis -isset. AVSON. 10, 4 (163 S.), 10 in Tetricos -it imperium. **γ mala, adversa:** CAES. Gall. 7, 1, 4 principes Gallorum ... queruntur de Acconis morte, posse hunc casum ad ipsos -ere demonstrant (*recip-, reced- var. ll.*). QVINT. inst. 9, 2, 49 (*genus ironiae*) cum ... ea ..., quae in adversarios -unt, quasi fatemur. SVET. Aug. 96, 2 *apparatu rei divinae rapto* constitit inter haruspices, ... *adversa cuncta in ipsos -sura, qui exta haberent.* al.

b -it aliquis vel aliquid in (ad) *rem* (*etiam in, sub c. abl.; adv. quorum l. 13*), sc.: **a in varia:** CIC. Q. Rosc. 43 quorū -at responsum tuum (*i. fere quid respondeas*), non magno opere labore. Planc. 90 quae *parricidarum tela*, si xx quiessem dies, in aliorum vigiliam consulū -issem (*item in tempus*: Att. 1, 1, 2 nemo est ..., qui, si in nostrum annum [sc. quo nos consulatum petemus] -erit, firmior candidatus fore videatur). QVINT. inst. 4, 1, 51 quas *species iudicis praeparandi* veras esse fateor, sed in haec genera -ere (*sc. iam descripta. item in genus, cui quid tribuitur*): MART. CAP. 9, 981 eorum, quae in pedem -unt, dactylicum genus primum est [*cf. Aristid. Quint. 1, 15 τῶν ... ποδιών γενῶν*]). APVL. met. 3, 13, 6 quod ... facere iussa sum, ... in tuam -it iniuriam (*item in eventum*: MEN. dig. 49, 16, 4, 8 si *iudicatio* in transactione -it). VET. LAT. II Macc. 7, 36 (rec. L) fratres nostri *occisi* ... sub testamentum dei aeternae vitae -erunt (*rec. V effecti sunt, gr. πεπτόκαστι*). LACT. inst. 6, 17, 3 *non videtur capere natura, ut aliquid in contrarium -at (i. ut idem fiat atque contrarium; aliter p. 320, 27)*. **β in statum:** CIC. har. resp. 54 ne in unius imperium res -at, admonemur. LAVD. Turiae 1, 15 te ... <... in> tutelam eorum, qui rem agitant, -isse (VLP. dig. 27, 3, 9, 1). VAL. MAX. 9, 9, 2 omnia ... in ... *hostium potestatem -isse* (GAIVS inst. 1, 127 [*restit. ex INST. Iust. 1, 12 pr.*] *si ...* in patris sui p. -suri non s^{unt}). TRYPH. dig. 28, 2, 28, 1 filius sub eius -it potestate. VLP. dig. 1, 6, 5, 25, 3, 3, 2 in cuius avi potestate -surus est. et saepius; v. etiam p. 320, 44). al. **γ in id, in quod mutatur:** -it littera vel pars orationis: GLOSS. biling. I 2, 10 (*saec. III*) e reciden(te in i: tou ε μεταπεπτοντος εις το i (sc. in decl. nominum, ut loco sim. I 2, 128). CHAR. gramm. p. 245, 11 ex praepositionibus, quae mutato accentu in adverbia -unt (*acced- trad. [cf. ibid. p. 299, 20]*, -unt Barwick sec. codd. loci sim. DIOM. gramm. I 407, 19 [*reced- var. l. acced- Keil sec. codd. Char.*]). -it numerus: MART. CAP. 7, 749 quidam numeri in duas partes divisi protinus in impares numeros -unt. 7, 768 impar pari multiplicatione ... in numerum parem -it. 7, 771 in parem. 7, 777 in eandem mensuram.

?**c non indicatur, quo quid -at:** PAVL. dig. 45, 1, 35, 1 (*si recte legitur* aliquando cessat obligatio, velut si sororem nupturam sibi aliquis stipuletur; quamquam etiam non sit perpetua causa, ut -it in sorore adoptiva, idem dicendum sit (accidit coni. *Haloander*).

deriv.: recidivus.

2. recido, -cīdī, -cīsum, -ere. **a re-** et caedere. **scribitur** recc- VLP. dig. 9, 2, 29, 1 (*cod. F, ut 33, 4, 1, 13, 37, 5, 5, 5*). PORPH. Hor. sat. 1, 2, 113. PRVD. epil. 6 (*in var. l.*), -cidd- p. 322, 51. NOT. Tir. 11, 68 -sus. GLOSS. -o: ἀποκόπτω. ἀποτέμνω. -sus: succisus. disiunctus. al. *legitur in orat. soluta inde a CATONE, CIC., VITR. (saepē apud COLVM., PLIN. nat.), in versibus inde a VERG., HOR., OV. [francoprov. vet. rezir, prov. vet. recire; 'findi, rumpi' (de cute attrita, inflammata): venet. (Veronae) razirse, langob. (Bergomi) razís, (Ticini) razí. cf. Faré, Postille 711a. Wartburg X 143 sq. Schd.-Cr.]* [*confunditur in codd. e. g. cum recedere CVRT. 6, 3, 11 COLVM. 4, 7, 3 HIL. trin. 7, 29, al. (falso trad. COLVM. 4, 16, 2), rescindere OV. met. 13, 766 FLOR. epit. 3, 11, 11. al.; vix recte legitur a Petschenig AMBR. in psalm. 38, 14, 4 dolor ei peccatori tamquam -sa cicatrice reparatur (resisum, recissa var. ll., rescissa edd. ceteri.)*]

significatur fere actio retro (sc. ad radicem, ad fundum sim.) caendi, secandi (vis praeverbii evanescit sub III; vix agnoscas sensum q. e. iterum caedere l. 60). vario modo indicatur, quo usque, quantum vel qua in parte quid -atur, e. g. p. 322, 8, 12. 14sq. 25, 323, 42, 64, 324, 72; unde vel cui quid -atur, sc. adimendo, e. g. per praepos. ab, de, ex p. 323, 69. 324, 26, 42sqq. al., adv. p. 324, 61. al., dat. p. 323, 9. 63. 73. 324, 2. al.; accedit abl. instr. e. g. p. 322, 30. 64. 324, 15. 39; subi. verbi act. est instrumentum vel alia res e. g. p. 322, 51. 323, 12. 68. 324, 11. 51. accedunt verba notionis similis e. g. minuere p. 322, 56. 69. al., resecare p. 322, 12. 323, 64. 324, 64, separare p. 322, 59. 324, 61, tollere p. 322, 7. 55. 324, 37. al.

I pro obi. est id, quod caedendo minuitur, brevius fit sim.:

A sensu proprio caedendi vel in imagine (in compar. p. 322, 5. 17):

1 adimitur vel quaedam pars vel totum (e. g. p. 322, 1. 24; *huc vergit p. 322, 64*): **a** -untur arbores, herbae sim. earumve partes (*cf. maxime II A 1c*): CATO agr. 2, 4 per ferias potuisse ... vepres -i. SEN. contr. exc.

5, 5, 3 nihil tibi nocet arbor -sa, mihi plurimum non -sa. SEN. Tro. 1128 hi *Graeci stirpem hostium gaudent -i (in imag. de hominibus occidentis ut: SIL. 6, 88 s. tantae ... -it surgentem Carthago domus [i. Regulum]. proprie: COLVM. 3, 10, 16 quae ... intempestiva planta ... stirpi -sae [recisse var. l.] inseritur).* clem. 1, 8, 7 (*in compar.*) quemadmodum ... multa satorum genera, ut densiora surgant, -untur, ita regia crudelitas auget inimicorum numerum tollendo. COLVM. 4, 7, 3 in malleolo similis ratio est pampinandi ...; sed si propositum est utique -ere eqs. (4, 11, 4 solo tenuis. PLIN. nat. 17, 160 ad imum articulum. 17, 161). 4, 10, 1 nobis neque angusta putatione coercenda semina videntur ... neque utique verno -enda. 4, 11, 1 cum viviradix -enda erat, omnem superficiem amputabant solo tenus (PLIN. nat. 17, 173 [*antea: resecatur*]). 4, 20, 5 *vitis infirma* ad duas gemmas -enda est (4, 24, 14 sic -sa v. ac renovata. al. PLIN. nat. 17, 192 *vites -i* ... inter II gemmas, ne sit vulnus oculis in -sa parte. 17, 193 existimant ..., donec ad sincera veniatur, -endam esse item. al.). 4, 22, 6 cum est utique vinea -enda ..., paulum infra terram convenit amputare (AMBR. in Luc. 9, 29 [*in compar.*; v. l. 56]). 6, 3, 1 (v. p. 21, 17). al. CALP. ecl. 2, 46 ut greges novi ... condiscant primo ... -ere gramina morsu. PLIN. nat. 16, 163 harundo ... etiam -sa fecundius resurgit (*cf. Theophr. hist. plant. 4, 11, 13 τευνόμενος*). 17, 205 caulis a capite ad duas gemmas -itur; tertio anno totus mergus absciditur repetiturque altius in terram, ne ex -o frondeat (19, 122 c. -so fere ... omnia regerminant [*cf. Theophr. hist. plant. 7, 2, 4 τῶν ... καλλών κολονθέντων*]). 17, 248 -untur veteres arbores totae ac rursus a stolone aliquo resurgunt (*cf. Theophr. hist. plant. 2, 7, 2 ὄλως κόπτοντον*). 19, 109 summis foliis porri leviter -sis ante medullam. al. **b** -itur corpus animantis eiusve pars (*ipse homo c. respectu partis l. 36. 38. 39*): Ov. met. 1, 191 (*in imag.*; *Iuppiter de genere humano perdendo*) immedicabile corpus ense -endum est, ne pars sincera trahatur (HIL. trin. 10, 14 gravis necessitas -endi c. [reced- var. l.]). 13, 766 iam libet hirsutam tibi, *Polypheme*, falce -ere barbam (*cf. de capillis sim.*: PLIN. nat. 11, 231 *pili -si* ... ab radice exeunt [*Arist. hist. anim. 518b27 ἀποτημθεῖσα*]). MART. 1, 31, 4 longas ... -e comas. PLIN. epist. 7, 27, 14 -sos meorum, i. servorum, capillos. SIDON. epist. 8, 9, 5 vers. 26 crinibus ad cutem -sis). CVRT. 9, 10, 9 prominent *Indorum* ungues numquam -si (PLIN. nat. 10, 106 qui u. *palumbium* citra pernicem -untur [*cf. Arist. hist. anim. 613a20 ἀποτέμνονται*]). PETRON. 23, 3 (vers.) spatulocinaedi ... Deliaci manu -si (*respic. castratio ut: PRVD. perist. 10, 1067 -so ... ab inguine. CLAVD. 18, 47 -sos ... mares. cf. p. 323, 63 sq.*). IVVENC. 1, 181 viderat octavam lucem puer, ecce -i ad morem legis ... necesse est (*respic. Luc. 2, 21; de circumcisione v. etiam p. 324, 4*). GREG. M. in Ezech. 2, 9, 9 1.310 (*ad 40, 42; in imag.*) hoc, quod *corda sanctorum* super unum cubitum habent, in dimidio cubito -atur. **c** -untur varia: *arte facta:* VITR. 2, 1, 4 *Colchi tecta, -entes ad extremos (angulos) transtra, traicunt gradatim contrahentes (em. Giocondo)*. VLP. dig. 9, 2, 29, 1 si protectum meum, quod supra domum tuam nullo iure habebam, -isses eqs. *ibid.* -sis a te meis tignis. **saxa:** CARM. inscr. christ. urb. Rom. 18371, 5 (*saec. VI ex.*) eruta planities patuit sub monte -so.

2 dividitur totum in partes minores (hucine pertinet p. 324, 23 sq. 74?): PALLAD. 11, 20, 1 mala cydonea ... in brevissimas ... particulas -es. 13, 5 rapa in partes minutis -sa. EVCLID. elem. vers. V p. 32 (*si ita intellegas locum lacunosum*) sectio -ens eam (sc. lineam? -cidd- cod., ut vid.).

B translate -untur, quae minora, pauciora, breviora, minus potentia sim. fiunt vel omnino abolentur: **1 animantes eorumve coetus:** numero (add. p. 323, 20): CIC. prov. 31 nationes ... ita ab eodem *Pompeio* esse partim -sas partim repressas, ut eqs. (*postea: gens ita sublata ...*, ut vix exstet). AMBR. in Luc. 9, 29 ut *vinea -sa (ad l. 17)* non minuitur, sed augetur, ita sancta plebs ..., dum -itur, coronatur. **potestate:** PRVD. ham. 19 (*negatur esse duos deos; cf. 21 minuuntur*) quae ... natura potest ... regnare diu, quam fons divisus ab arce separat alternaque apicum ditione -it? **licentia:** PRVD. ham. 957 candida virginitas *animum*, castrata -sum (, acc. q. d. *graecus*).

2 res: **a variae:** **a incorporeae:** *mala, incommodae, molestae, vitiosae, falsae sim.*: HOR. sat. 1, 3, 123 cum ... magnis facinoribus parva mineris falce -surum simili te (*vergit ad A1*). carm. 3, 24, 34 quid proficiunt ... quaerimoniae, si non supplicio culpa -itur eqs.? (*cf. PORPH. culpae licentiā poenā compescitur*). LIV. periogh. 57, 2 *Scipio Africanus* omnia deliciarum instrumenta -it (*reced-, rescid- var. ll.*), ... scorta a castris eiecit. SEN. dial. 3, 7, 2 (*de affectibus*) *perniciosa* cum se in possessione posuerunt ... -i se minuive non patiuntur. 4, 18, 2 difficulter -untur virtus, quae nobiscum creverunt (HIL. in Matth. 19, 5 [*ad 19, 16sqq.*] depositis ac -sis, *[agressis var. l.] omnibus v. CLAVD. 3, 56 a stirpe*). CVRT. 6, 3, 11 (*log. Alexander*) sicut in corporibus aegris ... nihil, quod nocitrum est, medici relinquunt, sic nos, quidquid obstat imperio, -amus (*reced- var. l.*). QVINT. decl. 316, 11 animi dolorem. Ps. QVINT. decl. 4, 20 75 p. 82, 11 longissimas sollicitudines brevi -e patientia. HIL. in Matth. 23, 4

(*respic.* 22, 29 sqq.) opinionem corporeae illecebrae -isse (*postea*: corporum gaudia sustulisse). AMBR. Abr. 2, 11, 91 -ere in se ardorem libidinis. Iac. 1, 8, 37 -ere voluptates proprias ([recedere a v. propriis var. l.]. POMER. 2, 17, 1 -sis corporalibus v.). obit. Theod. 14 peccatum. CONSULT. Zacch. 1, 28, 9 vanae gloriae consuetudinem. PROSP. carm. de ingrat. 881 *sapientia* mores ... feros ratione -it. al. *quaerilibet*: SEN. nat. 3 praef. 2 occupationes -antur ..., sibi totus animus vacet. STAT. Theb. 8, 371 non idem riget ligno -so, axis (*i. una stella Plaustri nubibus occultata. item -itur lux stellarum*: 12, 310 fulgor ... -sus est sideribus [SCHOL. lucente ... luna necesse est, ut stellarum minuatur splendor]). QVINT. inst. 2, 16, 4 Athenis ..., ubi actor movere adfectus vetabatur, velut -sam esse orandi potestatem. 12, 7, 10 cum ... opera *oratoris* ... facultatem aliter adquirendi -ant (requirunt var. l.). PRVD. cath. 11, 8 quam paene subductam facem *solis* sensim -sa extinxerat dies (*i. Christi natalis. item -itur spatium temporis*: CONSULT. Zacch. 3, 8, 14 [*respic.* Matth. 24, 22] non quod ... currenit temporum horis spatia -enda sint, sed eqs.).

B corporeae et loca: FRONTIN. strat. 4, 1, 7 -endorum impedimentorum gratia, quibus ... exercitus agmen oneratur. TAC. ann. 3, 53, 4 (*epistula Tiberii ad senatum*) quid ... primum prohibere et priscum ad morem -ere adgrediar? villarumne infinita spatia, familiarum numerum et nationes, (*ad 1*), argenti ... pondus eqs.? (*seq. varia luxu plena*). SVET. Cal. 55, 2 murmillonum armaturas -it. TERT. ieun. 11, 1 dum recensemus ..., quantum proficiunt recusati vel -si vel retardati pabuli officia (*item de cibo*: AMBR. Iac. 1, 2, 5 lex -it ciborum licentiam, epularum copias. CONSULT. Zacch. 3, 3, 11 cibus potusque *monachorum* ... abstinent et in paucis -sus. LEO M. serm. 19, 2 -so ... cibo [*sc. in ieunio*]). CLAVD. 20, 585 orbe -so (*i. amissis provinciis*).

b scripta, dicta eorumve qualitates (loquacitas l. 32; cf. IIB1 et p. 325, 15, quo vergit SEN.): SEN. epist. 100, 5 videbimus in *scriptis Fabiani philosophi*, quid parum -sum sit, quid parum structum. QVINT. inst. 8, 6, 63 non ... -ere ea nec polire possumus, quo coagamentata se magis iungant. 10, 5, 22 *praeceptor bonus* nimiam loquacitatem *discipulorum* -et (-ere *codd. plerique*). PLIN. epist. 1, 20, 8 quae per plures dies ... Cicero latius dixerit, postea -sa ac repurgata in unum librum ... coartasse. TERT. adv. Marc. 4, 16, 17 -sum sermonem facturus in terris dominus ... praedicabatur (*speciat ad Is. 10, 23, cf. vol. V I, 166, 66*). TER. MAVR. 1281 (*respic. syllaba media vocis*) sermo ipse manet nulloque est fine -sus. PALLAD. 1, 1, 1 -amus *praefationis* moram.

c pecunia, sumptus sim. (cf. l. 20 et IIB2): FRONTIN. strat. 4, 1, 46 decrevit senatus, uti ... stipendium ei *legioni* annum non daretur, aera -rentur. SVET. Tib. 34, 1 ludorum ... impensis corripuit mercedibus scaenicorum -sis. Cal. 44, 1 commoda emerita militiae ad ... *certam* summam -it (rescid- var. l.). S. C. de sumpt. Iud. glad. (CIL II 6278) 13 quaestus lanistarum -sos esse. VLP. dig. 28, 5, 35, 1 *lex Falcidia* sic ... -it praecceptiones istas, ut eqs. (*respic. eadem lex*: 37, 5, 5, 5 legata ... liberorum. cf. p. 324, 51). al. *respiciuntur vectigalia sim. remittenda* (cf. p. 324, 52 sqq.): SYMM. epist. 5, 62 resiste ... publicanorum cupiditati et damna collegarum -e. COD. Theod. 11, 28, 12 -so (*recisio var. l.*) antiqui census onere.

II pro obi. est id, quod caedendo adimitur (*exempla, ubi adimitur totum, sub I attulimus*): **A sensu proprio caedendi vel in imagine** (*in compar. p. 324, 9*): **1 cum obi. rei affectae** (*huc vergit p. 324, 38*); -untur: **a varia:** *res*: VERG. georg. 4, 241 ceras ... -ere inanes, sc. ex alveario (cf. COLVM. 9, 11, 4 cereae ... partem -ere). PALLAD. 7, 7, 2 cedentibus apibus mella -entur). PLIN. nat. 36, 69 -so cacumine *obelisci*. VLP. dig. 6, 2, 11, 8 Pomponius adicit, et si statuae emptae partes -sae petantur, similem actionem proficeret (BOETH. mus. 5, 2 p. 353, 27 *ut ab ea linea pars tertia -atur* [cf. p. 322, 51]. *adde l. 54*). *homines* (*in imag.*): HIL. in Matth. 10, 24 *cum baptizamur, -si ... quadam executione* gladii dei a patris et matris affectionibus dissidemus. PS. PROSP. carm. de prov. 695 *baptizatos mortali ex stirpe -sos iam sedes caelestis habet* (cf. c.).

b partes, membra corporis animantium (*siderum l. 72, dei l. 73*): Ov. am. 2, 3, 3 qui primus pueris genitalia membra -it (*respic. castratio* ut: COLVM. 6, 26, 2 testes *iuveni* ferro resecare et expressos ita -ere, ut extrema pars eorum ... relinquantur. cf. p. 322, 37 sqq.). met. 9, 71 *nullum caput* est impune -sum (*sc. hydrea, cf. p. 324, 1*). SEN. contr. 7, 2, 2 *Popillius* caedit cervices *Ciceronis* ... et umero tenus -sum amputat c. LVCAN. 2, 172. 8, 677 ense. SIL. 11, 478 a cervice. al., e. g. PRVD. perist. 10, 823 gladius -at ... caput *infantis*. sim. LVCAN. 2, 112 ab ignota voltus cervice -sos. cf. IIIA). GRATT. 393 *canibus* insita ferro iam teneris elementa mali, i. *rabie*, caussaque -unt *venatores*, sc. e lingua (*item -untur partes morbosae*: COLVM. 6, 8, 1 v. p. 71, 5). MANIL. 2, 169 (*respic. corpora signorum caelestium*) parte -sa (PRVD. c. Symm. 2, 238 me *deum* ..., cui nulla -i p. aut forma potest). SEN. dial. 5, 20, 1 rex Persarum totius populi nares -it. PLIN. nat. 8, 209 castrantur feminae *sues* ... vulvā -sa (*cf. Arist. hist. anim. 632a25*

téμνονται). SIL. 3, 32 Lernaea -sis anguibus hydra iacet. STAT. Theb. 12, 29 -sae ... manus. QVINT. inst. 8, 5, 12 quod *soror ei fratri* pollicem dormienti -isset. FLOR. epit. 4, 12, 37 -sā prius linguā. PORPH. Hor. serm. 1, 9, 69 (*curtis*) *Iudei* habent virile membrum vel curtatum ... -sa inde pellicula (*v. etiam p. 322, 39*). *in imag.* (cf. l. 41): LVCAN. 2, 141 *Sulla in proscriptionibus* dum ... nimis iam putria membra -it, excessit medicina modum. HIER. tract. p. 504 1.65 sq. (*de ecclesia purganda*; cf. Matth. 18, 8 sq.) -atur oculus, -atur manus, -atur pes, ut cetera membra salventur. **c partes arborum, herbarum sim.:** Ov. ars 3, 574 (*in compar.*) ignibus ... lentis uretur *amatore*, ... ut modo montanis silva -sa iugis. SEN. Herc. O. 1577 (*per prosopop.*) dum ... comam silvis hiemes -ent (cf. CALP. ecl. 5, 98 incipe falce nemus vivasque -ere frondes [Ps. QVINT. decl. 12, 11 p. 243, 15 -sas lucorum f.]). COLVM. 2, 20, 4 si falcibus seges ... demessa sit ..., sin autem spicae tantummodo -sae sunt eqs. (cf. IVVENC. 1, 636 [*respic. Matth. 6, 26*] num *aves* ... segetum culmos ... falce -unt?). 3, 11, 3 quibus *radicibus* ferro -sis et extirpatis (*[recess-* var. l.]. *item -untur radices sim.* : 4, 8, 2 quicquid intra sesquipedem enatum est ..., -endum est. 5, 5, 5 -sis radiculis. POMPON. dig. 47, 7, 6, 2 v. p. 37, 31). 3, 18, 6 *sarmamentum* radices e capite, qua -sum est, emittit (*item -untur sarmenta sim.* : 4, 24, 11 -so ... brachio. 4, 29, 13 *palmes* a matre -itur [recess- var. l.]. al. PLIN. nat. 17, 208 flagella ... -antur. al.). al. PLIN. nat. 16, 176 -sis ... aculeis rubi alligant. 17, 156 idem *surculi* cum -si nec intorti *panguntur*, trigemmes vocantur. APVL. met. 7, 24, 4 *puer* securi lignum, quod deveheret, -bat (*nisi ad IA2 ut: PRVD. tituli 85*).

2 cum obi. rei effectae, sc. quae fit ex aliqua parte adempta: VERG. Aen. 12, 208 *sceptrum* in silvis imo de stirpe -sum (PRIAP. 25, 1 [*Priapus de mentula sua*; cf. Hom. A 234 sq.] hoc s., quod ab arbore est -sum. PRVD. psych. 879 stirpe -sum [-so var. l. pars edd.]). HOR. carm. 2, 18, 4 columnas ultimā -sas Africā (PRVD. psych. 869 c. ... vitrea de rupe -sis). 3, 6, 40 mascula militum proles ... docta ... -sos portare fustis. Ov. met. 7, 676 qua ... e silva teneas hostile -sum, ... dubito. PLIN. nat. 17, 174 reliquorum generum (*sc. arborum*) sudes omnibus annis -untur. HEGES. 5, 2, 1 p. 298, 17 virga sacerdotalis ... -sa de silvestri radice.

B translate (certiora, cetera ad IB): **1 -untur scripta vel dicta** (cf. IB2b): *omittenda, reicienda:* HOR. sat. 1, 10, 69 *Lucilius nostris temporibus* -ret o mne, quod ultra perfectum traheretur (QVINT. inst. 4, 2, 40 si -erimus omnia, quibus sublatis ... *nihil* utilitati detrahatur). ars 447 vir bonus ... ambitiosa -et ornamenta. SEN. epist. 88, 38 (*vergit ad A1*) ostendam multa *auctorum nostrorum* securibus -enda. COLVM. 9, 2, 2 (*vergit ad l. 6 sqq.*) haec pars desiderabatur, ne universitas inchoati operis nostri velut membro aliquo -so mutila ... conspiceretur. QVINT. inst. 12, 10, 52 multa ... ex orationibus ... Ciceronis (12, 10, 55 multum ex eo, quod potuit dici). TERT. carn. 5, 2 (*ad Marcionem; si recte legitur*) passiones a Christo non -isti (*i. locos biblicos eas tractantes non omisiisti; reced-, rescidi- var. II.*). CONSULT. Zacch. 2, 7, 2 pande ..., cur legis veteris portio sit -sa (*i. vet. testamenti*). BOETH. in herm. comm. sec. 2, 5 p. 116, 13 nos longum Aristotelis hyperbaton ... -entes. al. *eligenda, servanda:* ORIBAS. syn. 1 praef. Ab (= As) p. 30, 1 nos ex omnibus libris medicinalibus -entes (resid- Aa), quae utilia essent sanitati (gr. aliter). **2 -itur pecunia sim., quae a summa quadam deducitur** (cf. IB2c): VLP. dig. 33, 4, 1, 13 quod *lex Falcidia* -it, in ... iudicio maritum praeceptrum esse. PANEG. 5, 11, 3 plus ... in eo consecutus es, quod roborasti, quam -isti in eo, quod remisisti (*respic. vectigalia ut: Cod. Theod. 11, 28, 13 eum professionis modum, qui -sus est, de chartis publicis, iubemus auferri [nisi -i iungens locum ad 1 trahas]. cf. p. 323, 46*). **3 -untur varia:** SEN. Med. 296 (*log. Creo et Medea*) unus parando dabitur exilio dies. :: nimis est, -as aliquid ex isto, licet (et ex hoc a. absidas var. l.). STAT. Theb. 11, 749 non ... omnia rector *Creo* supplicis indulget lacrimis partemque -it muneris. Ps. APVL. herm. 14 p. 281 (*respic. syllogismi non valentes*) duae *coniugationes* -antur (rurid- var. l.). PORPH. Hor. sat. 1, 2, 113 inutilia ... ab utilibus ... -ere ac separare. HIL. trin. 7, 29 unde, sc. *ex lumine, lumen* non -sum (recess- var. l.) est, sed cum unitate substantiae naturalis exigit. RVFN. Greg. Naz. orat. 6, 7, 1 quae *regula vitae hominum adposita* ..., quod ... curvum est et superfluum, -at et resecet, (*Migne gr. 35, 975^B περιχόπτει τὸ περιττόν*). al.

III pro obi. est id, quod inciditur (sc. sensu proprio): **A ita, ut pars quaedam abscidatur** (sc. -itur collum hominis, ita ut caput abscidatur; cf. p. 323, 65 sqq.): LVCAN. 8, 607 *Ptolomaeus* gladio tibi colla -it, Pompei ... tuo. 9, 214 cervice -sa (SIL. 13, 372 -sa ... fortissima cervix. DRAC. laud. dei 3, 506 CORIPP. Ioh. 6, 186). **B vario modo (evanida vi praeverbi):** *-untur res:* PALLAD. 12, 15, 1 arbores, quae caedentur, usque ad medullam securibus -sas aliquamdiu stare patieris (cf. Cet. Fav. 12, 1 circumcisae). HEGES. 4, 18 p. 271, 4 (*nisi ad IA2*) haerere sibi fertur bitumen, ut ferro hautquaquam ... -atur. *-untur animantes vel partes corporis:* CHIRON 996 -es venam de media auricula, ita sanum fiet

iumentum. PRVD. perist. 10, 10 vox veritatis testis extingui nequit, nec si -sis palpit meatibus (*sc. faucibus*). PS. APVL. herb. 56 adn. 9, si -as, ipsum *pecus* ..., sine splene invenitur (, ita legit Rabbow, sipecidas *Hovald-Sigerist*).

p. p. p. **recīsus**, -a, -um pro *adi.* (*exempla pauca certiora; huc vergit e. g. p. 323, 30; neutr. pro subst. v. p. 322, 22.*) compar. l. 20 (opp. longius); superl. non legitur.

1 i. q. *formam habens eius, cui pars abscisa esse videtur:* -um est ancile: Ov. fast. 3, 377 *Numa id ... scutum ‘a.’ vocat, quod ab omni parte -um est ... et angulus omnis abest.* PAVL. FEST. p. 131 a. ideo sic est appellatum, quia ex utroque latere erat -um, ut summum infimumque eius latius medio pateret. -us est *vultus hominis*: PAVL. FEST. p. 43 cilo ..., cui frons est eminentior ac dextra sinistra velut -a videtur.

2 i. q. *minutus, brevis:* de corporeis: PAVL. FEST. p. 45 caespes est ... frutex -us et truncus. de scriptis (huc vergit p. 323, 30): VELL. 2, 89, 1 quae magnificentia triumphorum fuerit, ... ne[dum] in operis [si]quidem iusti materia, nedum huius tam -i digne exprimi potest. de tempore: EPIST. imp. Hadr. dig. 47, 21, 2 personae splendidiores possunt in tempus, ut cuiusque patiatur aetas, relegari, id est si iuvenior, in longius, si senior, -ius. 3 i. q. *retro incisus*: PHYSIOGN. 48 cum ... ultra modum -um os ac reductum est, voracem ... indicat, ita enim et maris beluae sunt (cf. gr. I 373, 9 ἥ ... ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ στόματος).

deriv.: recisamen, recisamentum, recisio, recisura, 2. *recisus* (-ūs).

recidū v. *recidiv-* Rey.

recieo, -ēre. a re- et ciere. [apud DRAC. laud. dei 1, 533 -citus (cf. e. g. accītus [acci(e)o], concītus vol. IV 36, 30, excītus vol. V 2, 1245, 62 sq.; reatus trad.) et 3, 274 -cīvit (sic unus cod.; -scīvit, -tībit cett., requirit vel petivit Arévalo) coni. vel probavit Vollmer in schedis nostris, in edd. suas non recepit.]

1. q. *retro, ad locum prius occupatum ciere, vocare*: STAT. Theb. 4, 550 *Manto vates carmen ... serit, quo dissipat umbras, quo -et, sparsas (, codd. pauci, edd. rec.; regit et, regat et al. cett.).*

[**recimus** Not. Tir. 91, 17 (cod. K. al. ante corr.; *recinus unus cod.*). vix sanum; post corr. racimus cod. K, racemus alii; de rechamus cogitavit Kopp, de *recinus Heraeus*, Arch. Lat. Lex. 12, 1902, 59.]

recīna v. *regina.* **recināculum** v. *retin-.* Bl.

recingo, -nxī, -cīnctum, -ere. a re- et cingere. NOT. Tir. 97, 44 sqq. -it. -xit. -tum. [in falsa var. l. pro soluta Ov. am. 3, 1, 51. 3, 7, 81.]

1 fere i. q. *solvēre, sc. effectus cingendi tollitur (praevalēt pass.):* a -itur id, quod cingit vel velat: a in rītu sim. (cf. l. 56): VERG. Aen. 4, 518 (inde HOS. GETA Med. 326) *Dido altaria iuxta unum exuta pedem vinclis in ueste -ta testatur moritura deos* ([SERV. quia ... in sacrificiis nihil solet esse religatum]. SERV. auct. non ‘sublata’, sed ‘summissa’; nam sic est dictum ‘-ta’ ut ‘resoluta’, ut ‘remissa’]. Ov. met. 7, 182 *Medea* v. induita -tas [relictas codd. plerique]. PRVD. cath. 7, 151. cf. l. 52). Ov. met. 1, 398 (382 velate caput cinctasque resolvite uestes) velant ... caput tunicasque -unt (cf. l. 49 sq.). b alio contextu: Ov. am. 1, 5, 9 ecce Corinna venit tunica velata -ta (ars 1, 529 ut ... erat e somno *Ariadna*, t. velata -ta, nuda pedem eqs. fast. 3, 645. cf. l. 47). epist. 2, 116 *tibi mea virginitas ... libata est ..., castaque fallaci zona -ta manu.* VAL. FL. 8, 115 ueste -ta labitur ardentis Thaumantias obvia Phoebo (PRVD. perist. 10, 236. cf. l. 43 sqq.).

b -itur is, qui (id, quod) cingitur: a homo: sine additamentis: Ov. met. 5, 593 -or ... nudaque mergor aquis. PLIN. nat. 17, 266 contra urucas ambiri arbores singulas a muliere incitati mensis, nudis pedibus, -ta (cf. aa). accedit acc. vestis sim.: Ov. met. 4, 511 (cf. 483 *Tisiphone torto ... incingitur angue*) ad ... regna redit Ditis sumptumque -itur anguem. STAT. silv. 1, 4, 75 non in otia pacis permissum laxare animos ferrumque -i (ret- cod.). MEROB. carm. 4, 31 Roma ... nudi lateris -ta uestem ... nutricem tibi praebuit papillam. accedit abl. vestis: PRVD. c. Symm. 2, 37 *Victoria* nudo suspensa pede strophioque -ta. ?b crines: RVT. NAM. 1, 116 erige crinales lauros seniumque sacrati verticis in virides, Roma, -e comas (ref- Heinsius, ret- Doblhofer; sed fort. in fine, qui vix actioni congruit, agnoscas brevitatem poeticam pro ‘solvatur et viridis fiat canities’; sunt, qui ad 2 trahant).

2 fere i. q. cingere; pro obi. est: a homo; vis praeverbii: a ad resumptionem officii spectat: AMM. 26, 5, 3 Serenianus olim sacramento digressus -tus est. 31, 12, 1 Traianus -tus (pro- cod.) est, paulo ante magister armorum. b evanida est: CYPR. GALL. iud. 169 ancipiiti gladio furtim sub ueste -tus (subvertere cinctus trad.; cf. Vulg. iud. 3, 16 accinctus est eo gladio subter sagum).

b locus, qui iterum munitur: Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 171 p. 608 *Alexandrium* -ere muro temptabat (, ita gr. ἀνατείχιζειν).

recīniātus v. *riciniatus.* 1. **recīnūm** v. *ricinium.* Holmes.

2. **recīnūm**, -ī n. [a *recēnare, sc. pro *recēnūm (cf. ante-, domi-cēnūm); forma -cin- pronuntiationem vulgarem exhibet. Mei.] [conferri possunt: pedem. occ. ar(t)sinū (Lessico etim. ital. XIII 822), franco- or. rsəñō, rsñō ‘vespertina cenula’; franco- occ. récine et var. dial. ‘altera cena’. cf. M.-L. 7119. Wartburg II 578 sq. Schd.-Cr.]

i. q. *cena iterata, cibus post cenam sumptus* (translate; respic. cibus spiritualis): VITA Caes. Arel. 2, 33 (v. Bona, comm. 2002, 398 sq. et cf. e. g. 2, 32 quod ad mensam lectum fuerat ..., repetebat *Caesarius*) illud dulcisissimum et sanctissimum -um (recticin- ed. 1613) quis verbis umquam valeat explicare? ibid. (log. *Caesarius*) quia cenam expedivimus, -um (recticin- ed. 1613) nullum facturi sumus? Bl.

recīno (recano), -ere. a re- et canere (cf. PRISC. gramm. II 438, 11). scripturam recc- cod. medii aevi agnoscunt edd. APVL. met. 5, 25,

3. **forma** -can- PLIN. nat. ter et var. lect. l. 52; ceterum falso trad. pro praecanere COLLECT. Arian. serm. 5, 2. GLOSS. -unt: cantant vel cantanti respondent. [confunditur in codd. maxime c. retinere HOR. carm. 1, 12, 3 STAT. Theb. 6, 923 PAVL. NOL. carm. 22, 160. al. (restit. LAVS Pis. 69; e coni. dub. AMM. 29, 1, 31); in falsa var. l. pro retinire CIC. Brut. 171.] significatur actio canendi (praeverbium spectat saepe ad iterationem vel responsum sim., ad retractationem sim. sub l. 1ay, 2c): 1 transitive: a c. acc. (e contextu suppl. l. 45 sq.); pro obi. est: a res cantu relata: VARRO Men. 150 galli eam deam gallantes vario -bant studio. rust. 3, 17, 1 coepit sunt a praecone -i[i], quem quaeque tribus fecerit aedilem. HOR. carm. 1, 12, 3 cuius -et iocosa nomen imago? (cf. l. 36). 3, 28, 11 nos cantabimus invicem Neptunum ..., tu curva -es lyra Latonam (SCHOL. iterum cantabis, idest alternatim cantabimus). epist. 1, 1, 55 haec Ianus ... prodocet, haec -unt iuvenes dictata senesque ([PORPH. -unt: ad-sentientur, et quasi respondent]. cf. PHOC. carm. de Verg. 11 aperta quicquid veritas prodit, -is, *Clio*, per aevum simplice lingua). STAT. Theb. 6, 923 *Adrastus iubet generum ... ingenti voce citari victorem: dirae -bant omnia Parcae (retin- var. l.; locus obscurus est).* PRVD. cath. 3, 34 data munera si -at anima artificem modulata suum. PAVL. NOL. carm. 22, 160 *carmina dominum rerum -entia Christum.* RVRIC. epist. 2, 19 p. 404, 8 (vers.) me semper -at tuum labellum. HYMN. Hisp. 163, 2. β opus canendo effectum: APVL. met. 5, 25, 3 Pan ... complexus Echo montanam deam eamque voculas omnimas edocens -ere (cf. l. 24). TER. MAVR. 2916 Flaccus varie suis epodis ... unum metrum -ens dato priori (cf. b). AVSON. 10, 27 (186 S.), 2 amita ..., cui brevia mel(e)a modifica -o. FAV. EVL. 24, 4 (respic. cordae sec. numeros certos temperatae) duodecim et novem -unt ... symphoniam, quae diatessaron appellatur. PRVD. c. Symm. 1, 63 *Iuppiter blandos ... susurros in morem -ens suave inmortis oloris.* PAVL. NOL. carm. 26, 269 aeternos pueris -entibus hymnos. ALC. AVIT. carm. 6, 6 alternos -ens ... psalmos. γ animas revocatus, retentus (fort. addas l. 57): PLIN. nat. 10, 102 ut perdid, cum sensit feminam aucupis accendentem ad marem, -at revocetque. QVEROL. p. 48, 21 ego istaec non pertulisse, si -enti ac monenti credidisset graculae.

b c. dat. (respicitur responsum metricum, cf. l. 37): PORPH. Hor. epod. pr. liber hic epodon inscribitur, scilicet quod ita versus in eo ordinati sunt, ut singulis quibusque clausulae sua -ant ([sec- trad., restit. sec. SCHOL. Hor.]. sim. ISID. orig. 1, 39, 23). Holmes.

2 intransitive; vis praeverbii: a obscura est: CVLEX 13 Phoebus erit nostri princeps et carminis auctor et -ente lyra fautor (-can- var. l. ut 72 calamo ... -ente palustri). PAVL. NOL. carm. 27, 500 ingredere haec psalmis -ens, antistes, et hymnis. MART. CAP. 9, 905 melodiae ultra cuncta rerum oblectamina -entes. 9, 912 (vers.) *Iuppiter*, bis plenum omnisona cui -unt mela. b spectat ad iterationem vel responsum: ?saepius canitur: HOR. carm. 3, 27, 1 impios parrae -entis omen ducat (SCHOL. Hor. gloss. Γ recantantis. nisi ad l. 1ay). dictis approbat: LAVS Pis. 69 qua luce tu -ente senatu ... Caesareum grato cecinisti pectore numen (retin- trad., retic- pars edd.). rursus canitur, sc. cantus magicus cantu repellitur: PLIN. nat. 28, 19 non pauci credunt incantamentis rumpi ... serpentes, ipsas -ere (recantari edd. olim). 29, 69 prodest, si quis ipsam eam viperam in vapore baculo sustineat - aiunt enim -ere (praecanere trad.). c spectat ad retractationem, sc. cantu olim dicta abdicuntur (cf. παλινφέδεν): APVL. Socr. 19 p. 164 increpitu indignatum Amorem -endo placare (cf. Plat. Phaedr. 243^B τὴν παλινφέδαν).

1. **recīnūs** v. 1. *ricinus.* 2. **recīnūs** v. *ricinium.* Holmes.

recīo v. *regio.* **recīper-** v. *recuper-* [recipientia, -ae f. vix agnoscendum est Ps. AVG. or. trin. 1.36 nos boni malive -a, accessus decessusve non magnopere postulantes (, evenientes cod. unus, recipiendi Morin.).] Bl.

***recīpīo**, -cēpī, -ceptum, -ere. a re- et capere. scribitur -cap- in stirpe prae. IREN. 3, 15, 1 (cod. C); saepe confunduntur in codd. medii aevi e et i litterae, ita ut in stirpe prae. scribatur -cep- e. g. FRG. Mur.

66 IORD. Rom. 172 LEX Burg. Rom. 27, 1, *in stirpe perf. -cip- e. g. VET.* LAT. Matth. 10, 14 (cod. 13). FRG. Mur. 82 HIST. Apoll. rec. A 371.20; *litt. graecis p. 340, 4.* *abbreviatur r: PROB. litt. sing. 6, 30 recte) recipitur (in formula iuris consultorum, cf. e. g. p. 336, 9. 22).* CIL VIII 9259 h(onore) r(ecepto) i(mpensam) monumenti r(emisit) (*siquidem compendia recte soluta sunt; item 9395. XI 6505 INSCR. Année Épigr. 1902 n. 15. cf. p. 342, 39 et h. accepto vol. VII 1, 550, 65 sqq.*); rec: CIL VI 27132a p. 339, 1. INSCR. numm. imp. Gallien. V 1 p. 135 n. 60 ob libertat(em) receptam); rece: INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 83 n. 518 Arme(nia) rece(pta). al.; recept: *ibid.* n. 523 signis Parthic(is) recept(is). al. NOT. Tir. 10, 64 -it. 10, 75 -epit. *de formis: fut. -cipie testatur FEST. p. 286 -ie apud CATONEM* (inc. libr. frg. 56) pro -am (cf. Churchill, *Am. Journ. Phil.* 121, 2000, 282 sqq.); fut. -epso CATVLL. 44, 19 (cf. *occepsim. vol. IX* 2, 355, 15 sqq.). *de mensura: rē- e. g. CYPR. GALL. exod. 830, -cēp- in stirpe perf. MAR. VICTOR. aleth. 1, 382 (-cip- cod.). de notione (v. p. 305, 41 sqq. 328, 15 sqq. 333, 8. 336, 29 sqq. 337, 6. 346, 15 sqq.):* NON. p. 383, 29 sqq. -ere: promittere, polliceri (*affert p. 347, 26 ...;* (383, 32) -ere: extinguere, prosternere (*affert p. 335, 52, vix recte ...;* (383, 35) -ere dictum est datum accipere; -ere: accipere (*affert CIC. off. 3, 48 et VARRONEM p. 339, 41 ...;* (384, 3) -ere: revocare (*affert p. 333, 3. 337, 29. 338, 24 ...;* (384, 12) -ere: exceptum facere (*affert p. 335, 71.*) legitur inde a PLAVTO, ENN., TER., CATONE *per totam latitudinem.*

[It. ricevere, raet. centr. recèye, francog. recevoir, prov. recebre, cat. rebre, hisp. recibir, port. receber; abrut. rēçpī 'aquas absorbere' (de terra; cf. p. 342, 49). cf. M.-I. 7120 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3248. Cortelazzo-Zolli² 1362 sqq. Kramer V 483 sqq. Wartburg X 145 sqq. Coromines VII 156 sqq. Corominas-Pascual II 165. Machado³ V 50. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. saepissime cum aliis verbis (quorum exempla paucissima infra attulimus, ubi -ere legendum vid.): cum capere CIC. de orat. 2, 273 LIV. 36, 13, 4. al.; cum eiusdem verbi compositis e. g. accipere RHET. Her. 2, 1, 1 LIV. 32, 11, 8. al., per- SEN. nat. 3, 11, 5 PLIN. nat. 35, 56. al., prae- vol. X 2, 441, 53 sqq., cum verbis a re-incipientibus e. g. recuperare CIC. Phil. 4, 7 Lael. 26. al. (v. etiam p. 329, 62), reicere CAES. civ. 3, 27, 1 SEN. epist. 50, 9. al., reperire Ov. fast. 3, 846 PLIN. nat. 34, 32. al., respicere CYPR. domin. orat. 23 RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 18, 4. al. contextu manco: POMPON. Atell. 9 cum nemo, qui a te -at, reperibitur.]

exempla sic digerenda esse putavimus:

CAPVT PRIVS: *vigente vi praeverbii q. e. rursus vel retro:*

I fere i. q. rursus accipere, recuperare; respicitur restitutio:

A eiusdem (rei): **1** -untur, qui (quae) in possessionem, societatem sim. revertuntur, sc. animantes p. 328, 29, res p. 329, 42, loca p. 331, 26. **2** se -unt, qui animum, vires sim. rursus adquirunt: p. 331, 65.

B unius rei pro altera: p. 331, 75 (usu biblico vel christ. sine obi. p. 332, 46; -untur male vel bene facta p. 332, 58).

II i. q. retro ducere, removere: **A** se ipsum: p. 333, 1 (reflexive p. 333, 7, sine obi. p. 334, 52, -ere gressum, corpus p. 335, 10, medio-pass. p. 335, 13). **B** alios vel alia: p. 335, 17 (speciatim -untur, quae ex corpore extrahuntur sim. p. 335, 50).

III technice in serm. iuris i. q. reservare, retinere: p. 335, 64.

CAPVT ALTERVM: evanida vi praeverbii fere i. q. accipere, admittere:

I cum respectu motus localis: **A** -untur animantes: p. 336, 38 (-it locus p. 338, 50, tempus p. 339, 14; speciatim -untur mortui in caelum, ad deos sim. p. 339, 16, amatores p. 340, 18, hostes vel bestiae ad pugnam p. 340, 37, dei in mentem vatis sim. p. 340, 43, rei sim. in carcerem p. 340, 48). **B** -untur res: p. 340, 58 (quas -unt animantes p. 340, 59, aliae res p. 342, 45). **C** act. intrans. pro pass.: p. 343, 38.

II sine respectu motus localis; pro obi. sunt:

A animantes: p. 343, 50.

B res variae: **1** de quibus suscipitur obligatio sim.: p. 346, 13.

2 cetera exempla: p. 348, 9 (c. colore sentiendi, intellegendi p. 348, 12, credendi, probandi sim. p. 348, 26, sustinendi vel permittendi p. 348, 69, mera notione accipiendi p. 349, 36; speciatim respic. varia in serm. iuris p. 350, 28, scripta vel dicta p. 351, 4, signa zodiaci p. 351, 74).

C loca: p. 352, 5.

p. p. **receptus**, -a, -um pro adi. vel subst.: p. 352, 46.

praemonenda quaedam: pro obi. est pron. refl. p. 329, 19. 331, 65 sqq. 333, 7 sqq. 338, 8, inf. p. 336, 19. 348, 9, acc. c. inf. p. 347, 23 sqq. 52 sqq. 348, 9, enunt. secund. e. g. p. 347, 38. 348, 10 sqq. 62. 67; adhibetur absolute e. g. p. 332, 46 sqq. 342, 24; pass. impers. p. 336, 18. accedit praedic. ad subi. p. 333, 6, ad obi. e. g. p. 329, 15 sqq. 344, 60 sqq. 345, 70 (gerund. saepius in cap. altero, v. p. 339, 3. 342, 4. 344, 70 sqq. 346, 54 sqq.

349, 18. 350, 11). saepissime indicatur, quo, unde, qua via quis vel quid -atur; nota addi ad se, in se sim. p. 335, 23 sqq. 338, 21 sqq. 67. 342, 46. 346, 22. 349, 28. sqq. al. synonyma et iuxta posita v. p. 335, 69 sqq. 336, 32 sqq. 346, 23 sqq., opposita v. l. 17 sqq. p. 333, 5 sqq. 335, 18 sqq. 336, 34 sqq. graece respondent maxime δέχεσθαι (e. g. l. 61. p. 346, 69. 349, 64) et λαμβάνειν (e. g. p. 332, 66. 346, 4) et eorum composita, e. g. εἰσδέχεσθαι p. 338, 48. al. ἐπι- p. 347, 46. 349, 35, παρα- p. 345, 3. 22 (cf. p. 348, 17), ἀναλαμβάνειν p. 339, 72. 340, 10 sqq. 346, 73. al. ἀπο- p. 329, 23. 332, 25. al. παρα- p. 345, 10. 346, 1; ceterum e. g. κομίζεσθαι p. 330, 19. 332, 74. al. ἀναβλέπειν (visum -ere) p. 330, 56, ξενοδοχεῖν (hospitio -ere) VET. LAT. I Tim. 5, 10 (cod. 75. al.).

CAPVT PRIVS: *vigente vi praeverbii q. e. rursus vel retro (accedit rursus [rursum] p. 329, 75. 330, 4. 333, 12. 54. 334, 54. 335, 24. 42 et saepius, denuo l. 62. p. 333, 19. al. retro p. 335, 36. 53):* **I** fere i. q. rursus accipere, recuperare. *de notione: GLOSS. -tus: reversus, regressus. -endas: recuperandas. GLOSS.¹ I Ansil. RE 70 sqq. -epi: iterum quod amiseram accepi. -ta: resum(p)ta. denuo accepta. opp. e. g. dare p. 329, 50. 69. 332, 27. al. (mutuum dare p. 330, 12. 20. al.; cf. perdere p. 331, 32, tradere p. 329, 71), mittere l. 36. p. 329, 28. 68. al. (cf. amittere l. 50. al., committere p. 330, 17), abicere p. 329, 38 (cf. deicere p. 329, 34, eicere p. 329, 31).*

A respicitur restitutio eiusdem (rei), sc. pro obi. sunt ea, quae antea dimissa, amissa, data sim. sunt (se -ere, i. vires sim. sub 2; non significatur actio iterata capienda, nisi forte p. 329, 52. 70 [cf. explic. l. 43]; huc certiora tantum traximus, cetera v. in cap. altero): **1** -untur, qui (quae) in possessionem, potestatem, societatem sim. alterius (rei) revertuntur (saepē simul ad locum; saepē -untur, qui pericula, captivitatem sim. passi sunt, ita ut vox vergat in notionem servandi, in tutum restituendi [cf. explic. l. 40. 53. al.]): **a** -untur animantes (cineres hominis l. 41): **a** generatim: **i** varia exempla (selecta inde a SEN. rhet.): PLAVT. Capt. 103 (log. *parasitus*) ni pater illum filium captivum -it, nihil est quo me -am, (ad II A1). CAES. civ. 3, 1, 5 Caesar statuerat ... prius hos damnatos iudicio populi debere restituti, quam suo beneficio videri -tos (antea: in integrum restituit). BELL. Alex. 44, 5 praesidium ... nostrum oppugnatū -epit. NEP. Them. 7, 6 si *Lacedaemonii* suos legatos -ere vellet, quos Athenas miserant, se (i. *Themistoclem*) remitterent, aliter illos numquam in patriam essent -turi, (del. *Gemss*). VERG. Aen. 1, 553 si nobis datur Italiam sociis et rege -to tendere (fort. huc spectat GLOSS.¹ I Ansil. RE 82 a periculis liberato). 1, 583 omnia tuta vides, *Aenea*, classem sociosque -tos (SERV. auct. de maris periculo liberatos, ut '...' [v. p. 329, 64] ... vel a Didone). 5, 80 (log. *Aeneas*) salvete, -ti nequiquam cineres patris (inde, ut vid., CE 1956, 1]. explicant SERV. 'c.' pro ipso patre posuit, ac si diceret, 'salve pater de Troia liberate sine causa'; ... alii dicunt [vix recte] 'ti iterum et c.' semel ex Troia, semel a Diomedie. CLAVD. DON. p. 436, 8 effossi et iterum ... conditi. GLOSS.¹ I Ansil. RE 100 liberati). 9, 262 illo patre ... -to (cf. 257 genitore reducto). HOR. carm. 2, 7, 27 -to dulce mihi furere est amico. 4, 2, 47 canam -to Caesare felix. Ov. epist. 16, 91 nato post tempora longa -to. met. 5, 572 Ceres natā secura -tā. al. EPICED. Drusi 327 *Drusum* speras ... -tum. LIV. 22, 23, 6 quae pars plus *captivorum* -ret quam daret. 41, 23, 4 qui ... -turi essent amissa mancipia. al. SEN. contr. 9, 3 leg. (= QVINT. inst. 7, 1, 14) expositum qui agnoverit, solutis alumentis -at (item de filio exposito: 9, 3, 11 sq. 10, 4, 1 QVINT. inst. 9, 2, 89. al.). STAT. Theb. 8, 637 multo sudore -tus fertur Atys (SCHOL. ab hostibus liberatus). PLIN. epist. 9, 22, 3 post aegritudinem amici tandem illum, tandem me, -epi (l. ad p. 331, 65). CE 809 (saec. II in.) mater terra genuit materque -epit. et saepe.

ii indicatur, quo vel ubi quis -atur: **a** ad personam vel locum (simul ad affectum l. 69; in imag. l. 71): PLAVT. Amph. 892 (log. *Iuppiter*) si me illam *Alcumena* amantem ad sese studeam -ere (i. si id studeam, ut illa me -at; cf. p. 340, 18 sqq.). CIC. Tim. 41 animantes, quos vos dei et vivos alatis et consumptos sinu -atis (gr. 41^D πάλιν δέχεσθε). BELL. Hisp. 35, 4 fautor *Pompeianorum* rursus Hispalim oppidum denuo noctu per murum -it. NEP. Them. 7, 6 in patriam (v. l. 37). Ov. rem. 474 patriā est illa *Chryseis* -ta domo. LIV. 4, 15, 3 propter pactionem ... -endorum in urbem regum. 45, 11, 2 Ptolemaeus ... posse se -i Alexandriae ... ratus (de eodem -endo: 45, 11, 7 Alexander -it ut [cf. 8 reducendi eius causal]). MANIL. 4, 57 ille *Caesar* ... caelo genitus caeloque -tus. FEST. p. 218 postliminium -tum (v. vol. X 2, 234, 82; cf. *infra* p. 329, 75). PLIN. epist. 9, 24, 1 libertum aliquando tibi carum ... in domum, in animum -isti. CYPR. epist. 71, 2, 2 (in imag.) ut ... hanc ovem ... errabundam in ovile suum pastor -at (spectat ad Matth. 18, 12; agitur de haereticis, cf. β). al. **b** ad statum vel condicionem: CIC. Rab. Post. 19 quem ... ex tantis inimicitias -tum in gratiam. PAVL. sent. 2, 25, 1 pater ab hostibus captus desinit habere filios in potestate; postliminio reversus tam filios quam omnia sui iuris in potestatem -it (COD. Iust. 9, 51, 9 [a. [Schrickx]

284/92] liberos). INTERPR. cod. Theod. 9, 43, 1 *pater filium in ius suum ... -et. al.*

⑩ *indicatur, unde quis -atur (ex loco p. 328, 44): a periculis, malis sim. : CIC. Rab. Post. 19 ex ... inimicitiis (v. p. 328, 73). CIRIS 517 infelix virgo nequ quam (a) morte -ta (VAL. FL. 7, 285 hoc saeva corpus meum de m. -tum). LIV. 30, 19, 7 quibusdam ex servitute ... -tis, qui ... a Boiis capti fuerant. perioch. 72, 4 Servius Galba a Lucanis comprehensus ... (e) captivitate -tus est (CIL III 12455 [a. 238; si recte restit.] (-tus) ex c.). PANEG. 2, 7, 4 (*in imag.*) luxuriosos naufragos ... ab illis, quibus mersabantur, erroribus aegre aetas -epit. ab hominibus (*fere hostibus, infestis, adde p. 328, 44*): VERG. Aen. 6, 111 (*log. Aeneas*) patrem eripui his umeris medioque ex hoste -epi ([SERV. liberavi]. LIV. 38, 55, 2 ex hostibus). SEN. contr. 1, 7, 1 a piratis (v. l. 26). VAL. MAX. 4, 8, 1 captivos ab Hannibale.*

⑪ *ad obi. accedit praedic. indicans, qualis, qua condicione, quo statu sim. quis -atur*: PANEG. in Mess. 210 quandocumque hominem me longa -erit aetas (*i. cum homo iterum natus ero; redegerit al. coni.*). Ov. met. 13, 959 (*log. Glaucus deus factus*) quae mens postquam rediit, alium me corpore toto, ac fueram nuper, neque eundem mente -epi. EPICED. Drusi 309 infelix *mater filii mortui* -is non quem promiserat ipse (*i. victorem*), nec qui missus erat, nec tuos ille reddit. LIV. 44, 44, 3 -to sospite filio (*cf. aliquem salvum -ere*: VELL. 2, 104, 4. VET. LAT. Luc. 15, 27 [cod. 4 et VVLG., sim. al.; gr. ἀπέλασθεν, Hier. epist. 21, 31. al. incolumentem]). CIL XII 4335 (*saecl. I in?*) quidam votum posuit, quod fidicommissum Phoebum liberu(m) -epit (*i. filium suum? v. Mommsen ad l.*). SEN. contr. 1, 7, 1 talem, *i. incolumentem*, me dimittite, qualem a piratis -istis (*cf. VAL. FL. 3, 329 [uxor ad virum mortuum] te ... heu talem ... -epi*). VELL. 2, 5, 3 *dux*, quem moriturum miserat militem, victorem -epit. *al.*

β *speciatim apud Christ. -untur peccatores, haeretici (sc. in ecclesiam, in communionem sim.; cf. p. 328, 71)*: CYPR. epist. 4, 4, 1 *ut virgines, quae cum viris habitaverint, eliciantur nec in ecclesiam postmodum tales facile -antur* (59, 15, 1 -i et admitti ad e. [*antea: ad e. regressuri*]. CANON. Arel. 17. *al.*; cf. p. 344, 38sq.). HIL. coll. antiar. p. 129, 5 qui ante fuerant deieicti, non solum -ti sunt, sed etiam ad clericalem dignitatem promoti. HIER. epist. 21, 3, 3 Christianos ... -i paenitentes. SVLP. SEV. Mart. 22, 3 cur intra monasterium aliquos *fratres haereticos* ... conversos postea -isset (VITAE patr. Iurens. 89 iterum ... se monasterio -i ... exorat). CONC. Taur. a. 398 p. 58 1.90 *ut nemo abiectum -at in communionem* (STAT. eccl. ant. p. 169, 48 ad c., non ad clerum. CONC. Arel. a. 554 p. 171 l. 27 in officio vel c. *al.*). REG. eccl. Carth. 1.641 quos ... damnaverant, in suis honoribus denuo -erunt. *et saepius*.

β -untur res: α *quae in possessionem redeunt, quibus quis (quid) rursus uititur, fruitur sim. (indicatur quo quid -atur p. 330, 2, unde e. g. l. 67. p. 330, 21, 44, 46, 49sqq. 331, 13, 22; ad obi. accedit praedic. l. 56. 58. p. 330, 60; obi. suppl. e. g. l. 72. p. 330, 8); pro obi. sunt vel intelleguntur:* ① *varia corporea vel cuiuslibet generis (sc. antea amissa, aliis praestita vel mutua data sim.;* -unt fere animantes eorumve coetus, sed ventus l. 74; *exempla selecta inde a LIV.):* PLAVT. Curc. 464 (*log. choragus*) ornamenta, quae locavi, metuo, ut possim -ere. CIC. phil. frg. I 10 (Colum. 12, 3, 4) ut *vilica* ... adnotaret, quid et quando et cui dedisset, et, cum -isset, ut quidque suo loco reponeret (*cf. Xen. oec. 9, 10 ἀπολαμβάνοντας*). CATVLL. 44, 19 si nefaria scripta Sesti -epso (*i. legenda denuo sumpsero*). VARRO ling. 6, 79 ipsum 'quærere' ab eo *derivatum est*, quod quae res ut -retur, datur opera (LIV. 3, 63, 4 non sociorum ... r., sed suas Romanus ... amissas -it. 10, 20, 15. *al.*; *accedit praedic.* : INTERPR. cod. Theod. 9, 43, 1 ut ... pater r. filiorum regendam ... -at). BELL. Afr. 97, 3 Leptitanos, quorum ... bona Iuba diripuerat et ad senatum questi ... sua -erant eqs. (LIV. 41, 4, 4 integra ... s. omnia ... -erunt. QVINT. decl. 355, 4. *al.*; cf. SALL. or. Macri 7 si vostra -eritis). SALL. hist. frg. 2, 31 -tis plerisque signis militaribus (INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 44 n. 41 s. -tis [sim. p. 83 n. 522 s. Parthicis -tis. *al.*]. R. GEST. div. Aug. 29 s. militaria ... amissa) ... re(cep)ti ex Hispania eqs. [re(c)ipe)ravi alii, fort. recte; gr. ἀπέλασθον]. Ov. fast. 5, 590. LIV. 9, 15, 7 -tis omnibus s. armisque amissis. *al.*). VERG. Aen. 1, 178 fruges ... -tas (sc. e navibus tempestate iactatis; explicant SERV. auct. liberatas de periculo vel ex insperato salvos. GLOSS.^L I Ansil. RE 111 naufragio liberatas). 7, 244 (*Illiueus Latino*) *Aeneas* dat tibi ... munera, reliquias Troia ex ardente -tas. 9, 458 multo phaleras sudore -tas. Ov. am. 3, 14, 31 cur totiens video mitti -ique tabellas? (*nisi ad p. 332, 27sqq. ut: ars 1, 383 dum dat -itque t.*) epist. 10, 104 fila per adductas saepe -ta manus *Thesei* (relecta *Heinsius, fort. recte*). *al.* LIV. 9, 11, 4 -ant arma, quae per pactionem tradiderunt (perioch. 80, 1 LVCAN. 4, 152. *adde l. 63. p. 330, 49*). SEN. benef. 1, 11, 1 -e, sc. *quod mihi dedisti*; non desidero. LVCAN. 8, 260 quo portu mittitque rates -itque Selinus. VAL. FL. 2, 14 -it velumque fretumque reversus Auster. PAVL. dig. 49, 15, 19 pr. quod bello amissimus ..., hoc si rursus -amus, dicimur postliminio -ere (*cf.*

p. 328, 68. 331, 16. vol. X 2, 235, 44sqq.) VET. LAT. act. 10, 16 (cod. 50, *sim. al. et VVLG.*) denuo -tum est vas in caelum (gr. ἀνελήμφθη. *sim. 11, 10 [ibid.] iterum -ta omnia in c.* [gr. ἀνεσπάσθη, cod. 67. *al.* et VVLG. -ta sunt rursum]). HIST. AVG. Prob. 15, 5 praeda omnis -ta est, capta etiam alia.

5 *et saepe.*

② *pecunia: ① data, credita (exempla potiora; quaedam et ad cap. alterum trahere possis, cf. debitum -ere p. 341, 53sq.):* PLAVT. Curc. 727 (*leno militi*) age ergo, -e (sc. argentum; cf. 723 ni argentum refers). VARRO frg. Gell. 3, 14, 2 qui ex mille nummum, quod ei debebatur, quingentos -epit (*sim. l. 16 et POMPON.* dig. 46, 3, 26 quantum ei debebatur, -erit. TERT. idol. 13, 5 id, quod ... tibi ... debetur). *ibid. iterum.* MART. 3, 41, 4 tu magnus, quod das? immo ego, quod -is (*cf. I mutua quod nobis tot ... dedisti*). QVINT. inst. 5, 10, 111 centum talenta et credidisse eos constat et non -isse. decl. 273, 8 num dubium est, quin ... -turus ... suum creditor fuerit? (VLP. dig. 42, 8, 6, 6 [sec. *Labeonem*] eum, qui s. -at, ... hoc est eum, qui, quod sibi debetur, -erat. *al.*; cf. refl. meum: TERT. idol. 13, 5. VET. LAT. Matth. 25, 27 [cod. 15, *sim. al. et VVLG.*] oportuit ... te committere pecuniam meam nummularis et veniens ego -issem utique quod m. erat cum usura [gr. ἐκομοσύνην ἄν]). *al.* SCAEV. dig. 44, 4, 17, 1 patri vestro dederam mutua quindecim, quae ab eo -ere non potui. VLP. dig. 17, 1, 12, 10 quo casu ... a me creditor pecuniam debitam cum usuris -turus sit. VET. LAT. Luc. 6, 34 (cod. 13, *sim. al. et VVLG.*) si mutuum dederitis his, a quibus speratis vos -ere (gr. λαβεῖν). *al.* absolute (*nisi obi. intellegendum est, ut l. 8. 12; in imag. l. 27sq.*): SEN. benef. 2, 17, 7 si fenerator in -endo ... moras querit. QVINT. decl. 273, 3 si *creditor* -ere a debitore non possit. SCAEV. dig. 3, 5, 8. TERT. adv. Marc. 4, 17, 7 (*alludit ad l. 23*) qui *creator* feneraverat non -turus ab humano genere. ORIG. in Matth. 14, 8 p. 293, 31 a quibus cum usuris promittit se -turm dominus (*spectat ad l. 18; gr. ἐκπρόσττεται*). *al.* *B* *impensa vel amissa:* EPIST. procos. (Année Épigr. 1979 n. 596; post a. 27 a. Chr.) 18 utei Lusias, quod est positum pretium fano, -et et restituat deo fa/num) (SCAEV. dig. 4, 4, 47, 1 a ... pupillis p. cum usuris -ere. VLP. dig. 4, 2, 14, 11. PAVL. dig. 4, 24, 4 fundum ... reddere et p. -ere. *al.*) PROC. dig. 24, 3, 60 ut impensis funeris praesentem -at (IVLIAN. dig. 7, 1, 34, 1. *cf. -ere quod impensis sim. : POMPON.* dig. 11, 7, 30 pr. GAIUS dig. 39, 2, 32 VLP. dig. 27, 4, 1 pr. *al.*) IAVOL. dig. 12, 6, 45 plus debito solutum ... recte -etur. SCAEV. dig. 10, 2, 39 pr. agere ... de -enda portione sumptuum (*cf. sumptum -ere: VLP. dig. 11, 7, 14, 7 PAVL. dig. 20, 1, 29, 2. al.*) *al.*

③ *facultates corporis vel mentis, salus sim. (exempla selecta inde a SEN. philos.; cf. usum refl. sub 2):* PLAVT. Epid. 205 -am anhelitum ([e Brix]. Merc. 601. PLIN. nat. 9, 16 *pisces quosdam non a. reddere ac per vices -ere. sim. -ere animam: TER. Ad. 324; spiritum: CVRT. 6, 9, 33 s. ac vocem. 6, 11, 19. PLIN. paneg. 47, 1 [per prosopop.] ut sub te s. et sanguinem et patriam -erunt studia! APVL. met. 7, 1, 2 ex anhelitu -to s.). VERG. Aen. 10, 899 mente ... -epit (HOR. epist. 2, 2, 104 SEN. dial. 4, 36, 5. STAT. Theb. 7, 222 m. que habitumque. LACT. inst. 6, 24, 6 quasi ab insania. *al.*) Ov. met. 15, 535 quam vitam ... ope Paeonia ... -epi. fast. 4, 615 voltumque Ceres animumque -epit (LIV. 2, 51, 3 -to pristino a. *al.* CVRT. 4, 12, 17 pariter arma et animos. *al.*; *indicatur, a quo statu* : LIV. 2, 50, 10 spatium ... -endi ... a pavore tanto a. 21, 5, 16 *(a) tanto, pavore [ex t. var. l. in t. Conway]. 44, 10, 1 (a) pavore.* SEN. dial. 11, 4, 1 ab inanibus solaciis atque ... libidine dolendi. 12, 19, 7 a luctu). CELS. 4, 32, 2 ut aeger mature vires suas -at (SEN. dial. 9, 17, 5 *animi v. -ent paulum resoluti. al.*) 6, 6, 37^b nonnulli ... lumen oculorum -erunt (HIL. trin. 2, 12. *al.*; cf. p. 335, 48 et -ere visum: SEN. epist. 94, 19 PLIN. nat. 29, 130. VET. LAT. Tob. 14, 3 [cod. 62] v. luminis [rec. gr. 14, 2 ἀνέβλεψεν sim.], VVLG. oculorum lumen amisit, ... -epit). VVLG. Tob. 11, 15. *al.*) QVINT. decl. 289, 6 -tam sanitatem ([Shackleton Bailey, -tā s. iam Winterbottom; precetera sanitatem sim. trad.]. FIRM. err. 16, 5 VVLG. IV reg. 5, 10. *al.*) PELAGON. 30, 1 posteaquam equus -erit integrum corpus (CHIRON 415 [sim. 712] *c. non -et, [i. robur corporis; -et cod. Basil., -it Monac.; i. respondet Veg. mulom. 2, 122, 1 macies]*). *al.**

④ *varia incorp.; respiciuntur:* ① *res secundae, bona fortuna sim. sive singulorum hominum sive rei publicae, civitatis (-untur fasces, i. fere imperium, l. 73):* CIC. S. Rosc. 131 imperi ... maiestatem, quam armis -erat Sulla. Phil. 4, 7 est ... datum rei publicae Brutorum genus ... ad libertatem populi Romani vel constituendam vel -endam (fin. 2, 66 post l. -tam [i. rem publ. institutam]. SALL. or. Lep. 27 LIV. 3, 64, 7. SEN. dial. 9, 5, 1 spes ... -endae l. QVINT. inst. 7, 3, 27 decl. 329, 15. INSCR. numm. imp. Gallien. V 1 p. 143 n. 145 ob l. -tam. *al.*; aliter p. 349, 41). 12, 4 ut Antonius eam dignitatem per vos senatores -ret, quam per se perdidit. VERG. Aen. 6, 818 (*Anchises Aeneae; agitur de regibus Roma expulsis*) vis ... fascis ... videre -tos? LIV. 9, 3, 10 quibus aetatibus ... haud facile -tura vires Romana res esset. LVCAN. 5, 677 *Caesar* pariter tot regna, tot urbes, fortunamque suam tacta tellure -epit (, ad ca.). *al.* ② *lux diei,* [Schrickx]

*solis, quam -unt: homines: SEN. Ag. 788 Cassandra iam -it diem (sc. post animi defectionem). Herc. O. 1199 (loq. Hercules) nunc ab inferna Styge lucem -epi. ALC. AVIT. carm. 4, 372 ut *Iona* monstro exutus est ... caelumque -epit. *loca, res:* SEN. benef. 5, 6, 5 iam -ent diem terrae (sc. post defectum solis). LVCAN. 9, 940 bis positis Phoebe flammis, bis luce -tā videt harenivagum ... Catonem (i. duos menses). © quaelibet (exempla selecta post SEN. philos.): LIV. 8, 14, 7 colonis adscriptis speciem antiquae frequentiae, (cf. l. 9) Veltitrae -erunt (NERAT. dig. 41, 1, 14, 1 si modo *locus* -it pristinam litoris s.). 24, 3, 11 antiquam ... frequentiam -ere ... desertam bellis urbem (*vergit ad aa*). MANIL. 4, 840 signa *siderea* ... amittunt vires sumuntque -tas. SEN. nat. 3, 26, 3 *quaedam flumina e terra revertuntur* -unteque et nomen et *cursum*, (ad l. 51). al. LVCAN. 10, 218 ante ... quam nox aestivas a sole -erit horas. PLIN. nat. 28, 82 hebetata ... specula -ere nitorem. QVINT. inst. 5, 10, 118 restitutione -isse ius (POMPON. dig. 49, 15, 14 pr. GAIUS inst. 1, 129 pristina iura. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 5 postliminio i. suum -epit. al.). al.*

β *quas aliae res rursus in se absorbent sim.* (accedit in sese l. 19): PACVV. trag. 91 quidquid est hoc, omnia animat, format, alit, auget, creat, sepelit -itque in sese omnia omniumque idemst pater (fort. *aether, de quo*: LVCR. 5, 320 si procreat ex se omnia ... -itque perempta eqs. 5, 323 recreari debet, cum -it res). MANIL. 1, 652 (*describ. ὁρίων*) qua ... mundus reddit ... aut -it fulgentia sidera ponto. SEN. nat. 3, 11, 5 postea ... quam *terra* cultores -erit, (ad aa; per- al. var. ll.), aquas quoque -isse. COLVM. 5, 5, 18 cum *ea pars terrae* exculta est, eandem vitem -it. PLIN. nat. 2, 171 *oceanus* omnes ceteras fundens -ensque aquas. al.

© -untur loca, regiones, situs sim. (cf. p. 352, 5sqq.): α *quae rursus in possessionem, dicionem sim. accipiuntur:* ① *vi militari* (-untur loca vel post defectionem vel antea ab hostibus capta; saepius indicatur, ex cuius dictione -antur, e. g. l. 37. 39): CIC. de orat. 2, 273 (antea: Tarento amissio) cum ... Maximus id oppidum -isset (LIV. 23, 37, 12 ex Hirpinis o. tria, quae ... defecrant, vi -ta. 24, 42, 10. al.). ibid. numquam ... *Tarentum* -issem, nisi tu perdidisses (sim. de eadem re: Cato 11 [opp. amisisses]. al. BELL. Afr. 22, 2 *Pompeius Siciliam* ... mirabili celeritate armis -epit. Alex. 35, 1, 41, 2 paternum regnum ... se -isse (LIV. 45, 11, 10 patrum. VAL. MAX. 7, 4 ext. 1. al.; adde p. 330, 74 et cf. LIV. 40, 17, 4 paterni regni agrum). 44, 4 civitates, quae defecrant, ... -bat (HIST. AVG. Prob. 13, 6 a barbaris sexaginta ... c.). al. Hisp. 1, 1 Africā -tā. SALL. epist. Mithr. 11. al. NEP. Alc. 5, 6 simul ... -erat Ioniam ... multas praeterea urbes Graecas (LIV. 22, 14, 9 -ere a Gallis urbem [postea: recuperare]. 24, 20, 3 ad ... -endas ... armis, quae defecrant, u. al.). CIL III 14625 (a. 36 a. Chr. vel paulo post) Sicilia -ta. INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 61 n. 276 Asia -ta. p. 83 n. 517 (sim. n. 518) Armenia -ta (cf. e. g. n. 513 A. capta). Ov. Pont. 4, 7, 21, 4, 9, 79 hic raptam Troesmin ... -epit. LIV. 3, 17, 6 quandam arcem ab his iisdem Sabinis auro captam -isti, Romule. 21, 61, 7 (5 Ilergetum populo ... ad defectionem impulsu) *Scipio* Ilergetes ... in ius dicionemque -epit (sim. 26, 41, 15 -ta ... provincia *Sicilia* in dictione(m) populi Romani est). et saepe. MANIL. 4, 51 LVCAN. 2, 228. al.

② *vario modo; respiciuntur: eventus naturales:* LVCR. 6, 574 (si *huc pertinet*) *terra* inclinatur ... retroque recellit et -it prolapsa suas in pondere sedes (var. l. pondera def. Housman, Class. Papers II 438sq. in ... sedes iungens, ut ad b̄β pertineat). SEN. nat. 3, 26, 3 cursus (v. l. 12; postea: repetiere c.). *actiones animantium:* PROP. 4, 9, 38 (loq. Hercules) me Alcidēn terra -ta vocat (vel 'purgata a monstris' [ita Passerat] vel 'in umeros sumpta' fut ad p. 340, 71sqq. pertineat); v. Camps. comm. 1965, ad l.). SEN. epist. 79, 12 *animus* cum -erit *locum caelestem*, quem occupavit sorte nascendi. STAT. Theb. 12, 601 ut modo *conubiis*, taurus saltuque -to cum posuit pugnas eqs. (, ad aa). MART. 5, 8, 3 edicto Domitianī puros (prae-dic.) eques ordines -epit in *theatro*. PLIN. epist. 7, 18, 2 agrum ... actori publico mancipavi; eundem vectigali imposito -epi. IAVOL. dig. 23, 5, 18, 1 quo minus *mulier post divertium* ... *dotaalem fundum* -ret (CELS. dig. 6, 1, 38 bis. IVLIAN. dig. 24, 3, 31, 4 *dotaalem*. al.). al.

β *quae in statum quilibet anteriorem rediguntur:* LIV. 33, 40, 6 ad ea *loca* -enda in antiquum ius. FLOR. epit. 3, 22, 9 -ta est in pacem Hispanias (var. ll. in pace).

2 *se -unt, qui animalum, vires sim. suas rursus acquirunt, se recreant, animalum reficiunt* (animalia l. 69; cf. e. g. animalum -ere p. 330, 48sqq.): CIC. rep. 6, 18 quae cum intuerer stupens, ut me -epi: '... inquam eqs. CAES. Gall. 2, 12, 1 priusquam se hostes ex terrore ac fuga -rent (4, 27, 1. cf. 4, 34, 1 se ex timore -erunt). VARRO rust. 2, 5, 17 *tauri ante bimum castrati* difficulter ... se -unt. Ov. met. 5, 275 nondum tota mente -epi. LIV. 10, 28, 11 Gallica acies *hostibus* nullum spatium respirandi -endique se dedit. PLIN. epist. 9, 22, 3 v. p. 328, 55. fort. *huc spectat, sc. per prosopop.:* COD. Iust. 6, 22, 8, 2 ut ... -at se ... in caecis testandi licentia.

β *respicitur restitutio unius rei pro altera (indicatur, ex quo fonte*

*quid -atur e. g. l. 7. 39, pro qua actione sim. e. g. l. 14. 18; accedit in semetipsos l. 18): 1 usu sollemini: a cum obi., sc. -itur id, quod pro aliqua re redditur: a pretium -itur pro re vendita (nisi locos ad p. 341, 43 trahere malis): PLAVT. Persa 40 quin si egomet totus veneam, vix -i potis est, quod argenti tu me rogas. ALF. dig. 15, 3, 16 dominus iusserat eos boves vēnire et his nummis, qui -ti essent, alias reparari (POMPON. dig. 23, 3, 32 n. ex ea venditione -ti sunt dotis). FLORENT. dig. 13, 7, 35 pr. quidquid ex venditione pignorum -atur. PAP. Corp. 120, 21 (a. 166) vendidi ... puerum meum ... et -epi pretium denarios ducentos (cf. p. 330, 31). al. β *praemium vel poena -itur pro gestis: alterius, sc. ultione:* VERG. Aen. 4, 656 (loq. Dido) ultra virum poenas ini-mico a fratre -epi (SERV. quasi debitas. *huc spectat* GLOSS.¹ I Ansil. RE 68 -epi: sum(p)s). ipsius agentis (huc vergunt e. g. p. 349, 48sqq.): VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 pro quo ... iudicio dignissimam a dis ... mercedem -epit Alexander (SEN. l. 38. VET. LAT. Matth. 6, 2 [cod. 9. al. et VVLG.] -erunt m. suam [cod. 3 habent, 10. al. perceperunt; sim. Matth. 6, 5. 16; gr. ter ἀπέχοντι]. Rom. 1, 27 [Pelag. ad l.; sim. al. et VVLG.] m., quam oportuit, erroris sui in semetipsos -entes [gr. ἀπολαμβάνοντες]. IREN. 4, 22, 2 pro his, quae laboraverunt. VVLG. Ruth 2, 12 a domino. al.). TAC. ann. 2, 9, 3 quodnam praemium -isset, exquirit (CYPR. unit. eccl. 27 fides nostra vigilantiae p. de domino -tura. AVG. civ. 22, 30 p. 632, 27. al.). VET. LAT. Luc. 18, 30 (cod. 13, sim. al.) nemo est, qui relinquit domum ... propter regnum dei, qui non -at septiens tantum eqs. (gr. ἀπολάβῃ [λάβῃ var. 1.], cod. 10. al. et VVLG. -at multo plura). Col. 3, 24 (cod. 77. al.) a domino -etis retributionem hereditatis (gr. ἀπολύμαψοθε, Vulg. accipietis). al. γ *cetera exempla (-untur fere similia pro similibus; huic p. 329, 68sq.?)*: CIC. Lael. 26 dandis -endisque meritis. CATVLL. 64, 248 The-seus, quale Minoidi luctum obtulerat ..., talem ipse -epit. OV. met. 3, 384 *Narcissus* totidem, quot dixit, verba -epit (item -untur soni resonantes: VITR. 5, 5, 7 *citharoedi* avertunt se ad scaenae valvas et ita -unt ab earum auxilio consonantiam vocis). LIV. 32, 11, 8 *consul tribunum iussit* fumo dare signum nec antea clamorem tollere, quam ab se signo -to pug-nam coepit arbitrii posset. SEN. contr. 2, 2, 4 (*suppl. ex exc.*) paene, qui falsae mortis nuntium miserat, verae -epit. 2, 5, 12 *quaestio est*, etiam si dedit beneficium, an -erit (9, 1, 4 SEN. benef. 1, 1, 13. 2, 17, 7. et saepissime in eodem opere). PHAEDR. app. 23, 6 ut *salutans* ... par officium *salutationis* -ret. SEN. benef. 2, 33, 3 qui dedit *beneficium*, gratiam qui-dem iam -epit, mercedem nondum (FRONTO p. 118, 13 sq. GELL. 17, 5, 4). nat. 1, 8, 6 *sol non* potest imaginem suam ab his *nubibus* -ere, quas scindit. al. -untur res amissae vel mutuae datae in alia specie: GAIUS dig. 44, 7, 1, 2 quas res in hoc *mutuas* damus, ut fiant accipientis, postea alias -turi eiusdem generis et qualitatis. PAVL. dig. 12, 1, 2 pr. -turi non eandem speciem ..., sed idem genus. CLAVD. DON. Aen. 1, 235 p. 54, 19 compensatio ..., ubi quis tantum ponderis -it in alia specie, quantum in alia videbatur amisse. al.*

β *sine obi., sc. usu biblico vel christ. de poenis vel praemiis debitis capiendis: a varia exempla:* VET. LAT. Is. 42, 19 (Hier. ad l.) quis caecus, nisi qui -it? (si sic intellegendum; -epit var. l.; pars codd. gr. ὁ ἀπεσχηκός [cf. l. 16], aliter Vulg.). AMBR. paenit. 1, 16, 90 si quis ... paenitentiam egerit, quomodo istic -it? VVLG. gen. 4, 7 (*deus ad Cain* nonne, si bene egeris, -es? AVG. serm. 11, 1 cum ... transierit tempus bene operandi, non restat nisi -endi. al. β *indicatur, pro quibus gestis quis -at:* Ps. CYPR. tract. 9 ut ... pro meritis -amus (RVFIN. Clement. 3, 41, 3 Ps. BOETH. fid. cath. 1. 254 M. cf. HIER. in Ier. 2, 12, 1 pro peccatis suis). LVCIF. non conv. 51. 69 vere -turus eris secundum operam tuam (*pendet* e. l. 68, ut: FILASTR. 125, 5 s. quae gessit in hoc saeculo. RVFIN. Adamant. 1, 16 p. 16, 21 s. propositum suum. al.). al.

2 *usu deflexo, sc. biblico vel christ., -untur male vel bene facta, pro quibus vel punitur quis vel praemium accipit (indicatur, quis praemio vel poena afficiat l. 63. 72; locis test. vet. ex VVLG. allatis hebr. ΧΩΡΙΣ vertitur, de qua voce v. Jenni-Westermann, Theol. Wb. AT II, 1976, 109sqq., maxime 113sq.):* VET. LAT. Is. 40, 2 (Ambr. in psalm. 118 serm. 19, 20, sim. al.) Hierusalem -epit de manu domini duplicita peccata sua (Igr. ἐδέξατο, Vulg. suscepit). HIER. hom. Orig. in Ier. 12 p. 682^A [gr. p. 139, 24 ἀπολαμβάνω]. RVFIN. Orig. in lev. 11, 2 p. 451, 20. al.). Ezech. 18, 19 (Didasc. apost. 15, 10) (non) -epit iniuritatem patris filius (gr. ἔλαβε, cod. 176. al. accepit, Vulg. portavit). VVLG. num. 5, 31. 14, 34. HIER. in Ier. 3, 65, 4 duplex i. suas). II Cor. 5, 10 (Tert. adv. Marc. 5, 12, 4. al.) ut -at unusquisque quae per corpus admisit sive bonum sive malum (gr. κομίσται, Aug. civ. 17, 4 -it quisque secundum ea, quae ... gessit, sive b. sive m. [pertinet ad 1aβ], Vulg. referat). Eph. 6, 8 (cod. 61, sim. al.) quicumque fecerit bonum, hoc -et a domino (gr. κομίσται, cod. 75. al. consequetur, Vulg. percipiet). Col. 3, 25 (Aug. nat. bon. 40, sim. VVLG.) nocens -et id, quod nocuit (gr. κομίσται). AVG. civ. 14, 10 p. 27, 5 ne quisquam ... iniuritate committeret, quod damnatione (-nem var. l.) -ret. al.

II i. q. retro ducere vel removere: **A** respicitur actio eius, qui ipse recedit (sc. fere c. pron. refl. vel sine obi., aliter sub 3 et 4; plerumque agunt animantes, sed res caelestes l. 19. 38, navigia l. 65. 67; indicatur finis per praepos. ad e. g. l. 37. p. 334, 34, supin. l. 18. p. 334, 31. 32, part. fut. p. 334, 36; opp. e. g. accedere p. 334, 9, procedere l. 55. 69, prodire l. 71. p. 334, 69, progredi p. 334, 1. 15. al.; ad subi. accedit praedictum e. g. l. 48. 56. 62): **1** obi. est pron. refl. (cf. GLOSS.^L I Ansil. RE 61 sqq. [cod. Paris.] -epit se: recessit. redit. revertitur. regressus est. remanet. evenit. retulit se): **a** proprio (in imag. l. 21): **a** vario contextu: **①** indicatur quo (sc. in partem eandem, unde quis proiectus est, vel ad locum tutum, tranquillum [e. g. l. 16. 22]; ad homines vel coetum l. 24. 28; exempla selecta post CIC.): PLAVT. Aul. 119 domum me rursum, quantum potero, tantum -am (177 nescio unde sese homo -it d. Capt. 128 inde me continuo -am rursum d. al. TER. Phorm. 826 CIC. Phil. 1, 30. 2, 88 ex illa fuga. al.; cf. l. 47 et LIV. 3, 49, 5 Appius, vitae metuens, in d. se propinquam foro ... -it. 25, 10, 9 in domos suas. 44, 45, 12 rex, in d. se -epit [in(de) Gronovius, <ex>in Hertz]). Curc. 228 parasitus non retineri potuit ..., quin -ret se hoc esum ad praesepem suam. al. TER. Phorm. 464 huc. 879 -it se intro denuo. CIC. Arat. 283 rota solis in superas brumali tempore flexu se -it, sedes (flexa vel flexus [sc. sol] edd. plerique; l. gr. 508 τρέπεται). fin. 5, 15 (in imag. de hominibus, qui sumnum bonum ignorant) ut quem in portum se -ant, scire non possint. off. 3, 2 (nisi ad b^β) Scipio Africanus e. coetu hominum frequentiaque interdum tamquam in portum se in solitudinem -bat (l. om. pars codd.). 3, 38 pastor in concilium se pastorum -epit. al. DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 3 ut tu te vel Athenas vel in quamvis quietam -as civitatem. Ov. met. 10, 77 amissa Eurydice Orpheus in altam se -it Rhodopen. SEN. dial. 6, 26, 2 ipse <se> (add. Haase; v. app. crit.) ad maiores -epit suos (i. mortuus est). SVET. Tib. 49, 2 rex pulsus a suis quasi in fidem p. R., cum ingenti gaza Antiochiam se -erat (l. cf. p. 334, 47 sqq.). et saepius. **②** cetera exempla: PLAVT. Poen. 821 e fano -ere ... se Syncerastum. Trin. 1015 -e te et recurre anulum petere. al. TER. Phorm. 462 percontatum ibo ad portum, quoad se e mari -at frater. 606 exspecto quam mox -at sese Geta. CIC. Verr. II 4, 21 ut praedones cum se ex hisce locis -rent, eodem deferentur. Phil. 4, 4 (antea: Antoni reditum) se -bat ardens odio vestri. off. 3, 45 cum ad diem se -isset ad tyrannum (antea: revertisset). fam. 6, 20, 2 si -et ille Caesar se ad tempus. al. CAES. civ. 3, 17, 6 ad reliquam cogitationem belli sese -epit. SEN. nat. 7, 29, 2 intra sextum mensem dimidiam partem caeli transcurrit hic cometa proximus, prior intra pauciores menses -epit se. STAT. silv. 4, 1, 44 Ianus clauso ... libens se poste -epit. al.

B in re militari (in pugnis gladiatorum p. 334, 7, cf. p. 334, 17; saepe se -it, qui locum tutum petit vel pugnam evitare temptat [accedit] fugā e. g. l. 53. 73, ex fuga p. 334, 12; cf. vol. VI 1, 1471, 55 sqq. 1472, 4 sqq.), aliter e. g. l. 47; exempla selecta inde a CAES.): **①** indicatur quo (in eam partem, unde quis proiectus est, e. g. l. 50 sqq. 74 sqq., alio e. g. l. 55. 58. 68): **Ⓐ** ad locum quendam (cf. infra l. 73): PLAVT. Amph. 645 maritus absit, dum modo laude parta domum -at se (684 ex hostibus. CIC. inv. 2, 78 Horatius ... d. se victor -epit). CIC. Att. 8, 9, 2 Caesari quo nunc ipsum unde se -enti eqs.? (l. Lambinus, quod (ad) trad.). GALBA Cic. fam. 10, 30, 4 -ere me ... coepi ad castra (ibid. Antonius ... se in c. sua ... -epit. et saepe; v. vol. III 557, 16 sqq., ubi addas e. g. CAES. Gall. 3, 6, 3 se in c. munitionesque, [intra munitiones var. l.] suas -unt. BELL. Afr. 48, 5 [opp. progressus]. 66, 4 fuga se -erant in c. FENEST. hist. 29). PLANC. Cic. fam. 10, 15, 4 si latro, i. Antonius, ... rursus in Italianum se -ere cooperit. CAES. Gall. 3, 12, 3 in proxima oppida (7, 80, 9 ii, qui ab Alesia processerant, maestii ... se in oppidum -erunt. al., v. vol. IX 2, 756, 13 sq.). 3, 16, 3 reliqui ..., quo se -rent ..., non habebant (4, 38, 2 BELL. Afr. 26, 3 VITR. 2, 8, 14). 4, 16, 2 pars equitatus ... se trans Rhenum in fines Sugambrorum -erat. 4, 33, 3 aurigae per temnonem percurrere et in iugo insistere et inde se in currus citissime -ere consuerunt. 5, 34, 4 rursus se ad signa -entes Romanos (civ. 1, 43, 5 BELL. Afr. 75, 6 Hisp. 40, 2). 5, 44, 13 ambo incolumes ... sese intra munitiones -unt (civ. 3, 54, 2 in antiquas m. BELL. Afr. 18, 5 ad suas ... m. 31, 1 sq. FRONTIN. strat. 1, 3, 4. add. l. 52). civ. 2, 20, 4 legio vernacula sese ... Hispanum -epit (item c. acc. urbis: 2, 23, 4 naves ... se Hadrumetum -erunt. 3, 9, 8 p. 334, 3. HIRT. Gall. 8, 4, 1 BELL. Alex. 43, 2. 47, 5. et saepe; cf. BELL. Hisp. 6, 2 ad Cordubam. 42, 1 ad Hispanum ... Gadibus). 2, 22, 4 duo navigia ... sese in portum -erunt (3, 14, 2. BELL. Alex. 47, 1 Vatinus in eum se p. victor -epit, quo ex portu classis Octavii hostis ad dimicandum processerat. cf. l. 22 sq. p. 334, 54 sq.). et saepe. BELL. Afr. 82, 1 hostes ... modo se intra portas -ere, modo ... prodire. Alex. 27, 6 nisi ... reliqui se texissent partimque in naves ... -issent eqs. (nisi sine obi.). et saepe. **Ⓑ** ad animantes (simul ad locum quendam l. 74. p. 334, 3. 4): CAES. Gall. 1, 11, 5 Allobroges ... fuga se ad Caesarem -unt. 2, 19, 5 cum se illi identidem in silvas ad suos -rent ac rursus ... impetum facerent (7, 82, 2. civ. 3, 52, 2 Germani ... sese ad s.

incolumes -erunt. al. BELL. Afr. 17, 1 [opp. progressus]. al.; cf. ad nostros: CAES. civ. 3, 28, 6 incolumes se ad n. -erunt. BELL. Hisp. 22, 3). civ. 3, 9, 8 Dyrrachium ... ad Pompeium. al. BELL. Afr. 84, 4 elephans ... conversus ad reliquias bestias se -epit. LIV. 2, 55, 6 ubi ... acerrimus erat clamor, eo plebeius quidam se in turbam confertissimam -it. al.

Ⓑ non indicatur quo: TITIN. com. 9 veles, eques -it se neque ferit quemquam hostem. LVCIL. 122 gladiator victor cum septem incolumis pinnis reddit ac -it se. GALBA Cic. fam. 10, 30, 3. PLANC. Cic. fam. 10, 23, 2 ut vel celeriter accedere vel salutariter -ere me possem. 10, 23, 3. CAES. Gall. 3, 4, 4 eius loci ... relinquendi ac sui -endi facultas non dabatur (6, 37, 2 HIRT. Gall. 8, 16, 2. cf. 8, 15, 4 Bellovaci ... consilium sui -endi ceperunt). 6, 41, 3 equitatum se ex fuga -isse (7, 20, 12 p. 337, 49. LIV. 35, 30, 9). civ. 2, 42, 5 equites ex proelio perpauci se -unt (BELL. Afr. 85, 8). 3, 45, 6 si sine maximo detimento legiones Caesaris sese -issent inde, quo temere essent progressae. 3, 69, 3 dextrum cornu ... ea parte, quam proruerat, sese -bat. al. HIRT. Gall. 8, 40, 4 arduo se -ere ... ascensu. BELL. Afr. 71, 1 Caesar ... copias suas ... ut lanista tirones gladiatores condofacere: quot (quod var. l.) pedes se -rent ab hoste et quemadmodum eqs. SALL. Iug. 50, 5 equites ... non confertim neque in unum sese -bant, sed alius alio quam maxume divorsi. LIV. 22, 16, 2 carptim Poeni et procurando -endoque sese pugnavere. et saepius.

γ ad requiescendum (studendum l. 25): **①** indicatur quo: CIC. inv. 2, 14 ipse se in suum lectum -epit (PROP. 2, 33, 41 nulla ... lecto -it se sola liberter. VAL. MAX. 9, 13 ext. 4 CVRT. 9, 8, 26. cf. l. 30. p. 335, 12 et SVET. Aug. 78, 1 a cena in lecticulam se lucubratoriā -bat). CAES. Gall. 6, 27, 4 (antea: alces quietem capiunt) cum est animadversum a venatoribus, quo se -ere consuerint eqs. VARRO rust. 2, 5, 15 providendum, quo tauri -unt se, ne frigidus locus sit. VERG. georg. 4, 404 in secreta Protei senis ..., quo fessus ab undis se -it. LIV. 40, 24, 6 in cubiculum (VAL. MAX. 6, 8, 6 in c. ac lectulum. SVET. Dom. 16, 2. OROS. hist. 7, 31, 3 in c. ... cubitum. cf. DECL. in Catil. 58 in interiorum ... cubiculi partem). al. **②** cetera exempla: PAVL. FEST. p. 97 graculi ex olivetis cubitum se -entes. CELS. 3, 15, 5 si in opere occupavit febris aegrum, tum demum se -ere (sc. oportebit; anteop. surgere). SEN. dial. 5, 36, 1 ad nocturnam quietem. COLVM. 9, 8, 12 apes iustis operum peractis se -unt. PLIN. epist. 7, 4, 4 cum meridie ... dormitorus me -issem eqs. APVL. met. 3, 5, 1 cum a cena me serius aliquanto -rem (3, 17, 3 priusquam cena te -res. cf. l. 25). VET. LAT. Tob. 8, 9 (cod. 62. al.) -erunt se (gr. ἐκομψήθωσαν, cod. 109 reposeruerunt se, Vulg. aliter). al.

b translate; se -unt animantes (caro l. 46): **a** ad statum priorēm: PLAVT. Asin. 255 quin tu ... ad ingenium vetus versutum te -is tuom? CIC. Cael. 28 se ad frugem bonam, ut dicitur, -isse (cf. Otto, Sprichw. n. 722). PLIN. paneg. 76, 5 imperator e senatu egressus statim se -bat in principem. GAIVS inst. 2, 67 (eadem fere dig. 41, 1, 3, 2) cum fera bestia ... custodiam nostram evaserit et in naturalem se libertatem -erit eqs. TERT. resurr. 4, 3 quod caro se -tura quandoque sit in integrum de corrupto. **β** in salutem, otium, tranquillitatem sim. (huc vergit p. 333, 29; addasne p. 333, 22?): SEN. dial. 10, 19, 1 -e te ad haec tranquilliora, tutiora, maiora. 12, 18, 2 ad tranquillam quietamque vitam. PLIN. paneg. 82, 8 a quibus curis se in tale otium -it. EVCHER. laud. her. 32 in philosophiam ... tamquam in domum suam.

2 sine obi. (fort. huc p. 333, 72; in imag. ENN.; formae refl. [v. 1 supra] saepius occurunt vel in var. ll. vel in coni. [cf. p. 333, 27]): **a** vario contextu: **a** indicatur quo: PLAVT. Bacch. 294 rursum in portum -imus. ENN. scaen. 364 (in imag.; Thystes Atreum exsecratur) neque se pulchrum, quo -at, habeat portum corporis, ubi ... corpus requiescat malis. AVR. Fronto p. 61, 12 inde post meridiem domum -epimus ((nos) -epimus Heraeus). **β** cetera exempla: PLAVT. Merc. 498 actutum face, cum praeda -as. Persa 51 -e [te] quam primum potes (te del. Bothe metri causa). Rud. 880 ibidem ... manete, mulieres, dum ego huc redeo. :: equidem suadeo, ut ad nos abeant potius, dum -is. FRONTO p. 241, 23 rex ... navem et socios navalis, dum -rent, opperiri (-ret Eussner, <se> -rent Marshall). **dubia:** TRAG. inc. 258 (Schol. Verg. Veron. Aen. 2, 178) si forte quispiam princeps senex -bat (l. textus cod. legi non potest). PLIN. nat. 28, 39 servus iubet ... eosdem triumphantes -ere ..., ut sit exorata a tergo Fortuna (l. def. Köves-Zulauf, Reden und Schweigen, 1972, 124 sqq., sed respicere fort. recte Dalecampius coll. Tert. apol. 33, 4 respice post te).

b in re militari: **a** indicatur quo: CAES. Gall. 1, 48, 7 si quo erat longius prodeundum aut celerius -endum eqs. VARRO ling. 5, 149 Calpurnius Piso in annalibus scribit ... Curtium Sabinum ... in locum palustum ... secessisse atque ad suos in Capitolium -isse (<se> -isse Müller, recessisse L. Spengel). BELL. Afr. 9, 2 Caesar Ruspinam reddit; hoc (i. huc) eum idcirco existimo -isse, ut eqs. (-isse <se> Gemoll). LIV. 35, 35, 14 morem ... ad suos adequitandi, mox inde ... -endi ad tyrannum (-endi <se> ed. princ.). 44, 40, 8 ad stationem suorum -bant (<se> -bant edd.). VELL.

2, 70, 1 *cornu Cassii fugatum ... in altiora -erat loca (⟨se⟩ -erat Gelenius, edd.)*. **B cetera exempla:** CAES. Gall. 7, 52, 1 signo -endi dato. civ. 3, 46, 5 sq. quibus *Pompeianis fugientibus ad -endum ... institutae fossae magno impedimento fuerunt*; (6) nostri vero ... quietissime -erunt (*se -erunt cod. unus*). 3, 97, 2 Pompeiani ... iugis eius *montis Larisam versus -ere cooperunt (⟨se⟩ -ere ed. princ.)*. BELL. Afr. 18, 2 hostes ... legionarios conversis equitibus -entes novissimos adoriri ... cooperunt. 25, 5 *Iuba rursus -ere (se -epit cod. rec.)*. FRONTIN. strat. 4, 7, 29 nostris equitibus -entibus (*⟨se⟩ -entibus Hartel*).

3 obi. est subst.: VERG. Aen. 11, 29 *Aeneas -it ... ad limina gressum ([CLAVD. DON. p. 410, 32 -epit se]. SIL. 6, 618 *Iuppiter -it ... ad sidera g.*). PHAEDR. 1, 18, 4 vir est hortatus, corpus lecto -ret *mulier parturiens*.*

4 part. perf. (sc. usu mediopass.): BOETH. cons. 3, 2, 1 *Philosophia defixio paululum visu et velut in augustum suae mentis sedem -ta*. VITA Caes. Arel. 1, 37 *Caesario -to (reverso cod. unus)* in diversorio mittit rex ... argenteum discum. VITAE patr. Iurens. 124 -ta ... ingenti multitudine.

B respicitur actio eius, qui alios vel alia reducit, reverti iubet sim. (opp. e. g. admovere l. 41 [cf. pro- l. 30], agere l. 33, mittere l. 26 [cf. de- l. 63], producere l. 42): **1 generatim:** **a proprie** (*certiora tantum; in re militari, sc. -itur aliquis vel aliquid in locum tutum, praeter l. 33. 42*): **a -untur animantes:** CAES. Gall. 7, 12, 6 centuriones ... portas occupaverunt suosque omnes incolumes -erunt. civ. 1, 54, 5 *Caesar commeatus et, qui frumenti causa processerant, tuto ad se -it (3, 58, 2 Pompeius ... rursus eum equitatum navibus ad se intra munitiones -epit)*. al. BELL. Afr. 40, 5 cum receptui Caesar cani iussisset equitatumque omnem intra suas munitiones -isset. 65, 2 Caesar ... legiones duas ... mittit a castris suis milia passuum x atque inde ... -it in castra (LIV. 22, 24, 10. 22, 45, 1 ex acie. 33, 8, 10. al.; cf. p. 337, 50 sqq.). 66, 3 suos equites -epit incolumes. LIV. 10, 42, 3 acciri, quas -erat copias, ... iussit. 38, 26, 8 -tis inter ordines velitibus ... aciem promovit. et saepe. CVRT. 4, 12, 21 unde -i exercitus nisi victor sine clade non potest. 7, 9, 9 ut territos *barbaros -entesque equos videre eqs. (nisi equi -unt, sc. se, ut ad l. 2 sqq.)*. COLVM. 7, 3, 26 in agendis -endisque oviibus. LVCAN. 6, 288 *dux agmina ... interius muro breviro -epit*. al. **B -untur res:** CAES. civ. 1, 54, 5 *commeatus (v. l. 23)*. LIV. 4, 37, 11 signa ... inter suos manipulos -untur (7, 34, 2 -i tuto s. non poterant. 8, 38, 10 neque s. promota loco retrove -ta. 26, 6, 6). 21, 49, 12 -epere classem in altum, ut ... exitum ... liberum e portu naves hostium haberent (*item -untur naves: 30, 10, 4 rostratis ... in postrem aciem -tis. 30, 10, 6 [opp. procurrere]*). 25, 36, 3 *impedimentis et equitatu in medium -tis (l. ad a)*. CVRT. 4, 6, 9 cum idem -endis qui admovendis turribus labor eos fatigaret. COLVM. 11, 3, 52 quo *vasa maiora minore labore producantur et rursus intra tecta -antur*.

b translate: **a -itur vox ad sonum gravem redacta:** CIC. de orat. 1, 251 *tragoedi, cum egerunt, ... vocem ab acutissimo sono usque ad gravissimum sonum -unt et quasi ... colligunt*. SEN. epist. 15, 8 *modesta vox, cum -es illam revocarisque, descendat, non decidat*. **B -itur homo ad statum priorem, i. visu restituto (cf. p. 330, 54 sqq.):** Ps. MAX. TAVR. hom. 12 p. 250^A-tus ad lumen caecus (-to lumine, receptans lumen var. II.).

2 speciatim -untur, quae ex corpore extrahuntur sim.: **a te- la:** VERG. Aen. 9, 348 *Euryalus pectore in adverso totum ... ensem condidit ... et multa morte -epit* (SERV. eduxit [*affert p. 306, 69*]). CELS. 7, 5, 1^C si retro *telum -endum, amplianda scalpello plaga est (7, 5, 4^C)*. 7, 5, 2^A *sagitta saepius ... ab altera parte, quam ex qua venit, -enda* (excipitur var. l.). SEN. Tro. 49 alto nefandum vulneri ferrum abdidit; quod penitus actum cum -isset libens, ensis senili siccus e iugulo redit (l. i. Pyrrhus Priamus iugulans [sic Keulen, comm. 2000, ad l.], nisi ipse Priamus, ut ad p. 341, 14 sqq. pertineat; *eodem fort. trahas etiam 1156 ut dextra Pyrrhi Polyxenam interficiens ferrum penitus exactum abdidit, subitus -ta morte, [i. telo mortifero] prorupit crux*). **b varia:** CELS. 3, 21, 9 ultimum auxilium est ... per alvum infundere copiosam aquam calidam eamque -ere. 7, 15, 2 quidam ... protinus fistulam -unt (7, 26, 1^B f. demittere in iter urinæ ... eamque urina redditæ -ere). al. apud eundem.

III technice in sermone iuris i. q. reservare, retinere, sc. agit vel de rebus corp. vel de servitutibus, quae e pacto convenio excluduntur (an sic intellegendum, quasi data re tota pars quaedam recuperetur [cf. II? spectat maxime ad venditionem, sed ad dotem l. 73 sqq., hereditatem p. 336, 11, donationem p. 336, 13; cui bono quid -atur, indicatur per dat. sibi p. 336, 10. 13. 14 et e. g. promissori p. 336, 11; in contextu variat c. detrahere p. 336, 12, excipere p. 336, 12. 23 [cf. p. 327, 21. 336, 1]; explicatur per retinere l. 72. 75. p. 336, 3]): **A c. obi. acc. :** PLAVT. Trin. 194 posticulum hoc -epit, quom aedis vendidit (explicat Gell. 17, 6, 7 retinuit). CATO orat. 113 mulier magnam dotem adtulit, tum magnam pecuniam -it; quam in viri potestatem non committit (v. p. 303, 50 sqq.; explicat GELL. 17, 6, 6 quae *uxor* ex suis bonis retinebat neque ad virum tramittebat, ea ‘-ere’ dicebatur,

sicuti nunc quoque in venditionibus ‘-i’ dicuntur, quae excipiuntur neque veneunt. cf. 17, 6, 10 quem *servum mulier* cum pecunia reliqua -erat [*postea: retinuerat*]). CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 dicet te, cum aedis venderes, ne in rutis quidem et caesis solium tibi paternum -isse (reliquisse var. l.; cf. CIC. top. 100 rutis caesis -tis). CIC. de orat. 1, 179 *familiaris noster* cum aedis L. Fufio venderet, in mancipio lumina, uti tum essent, ita -epit (*locus parum perspicuus, v. Leeman - Pinkster - Nelson, comm. 1985, ad l.*). LABEO dig. 19, 1, 53, 2 si habitatoribus habitatio lege venditionis -ta est, omnibus in ea habitantibus ... recte -ta habitatio est (*huc spectat l. 23*). IAVOL. dig. 8, 4, 5 *servitatem -ere nisi sibi nemo potest* (VLP. dig. 8, 4, 6, 3^A). AFRIC. dig. 7, 1, 36, 1 ut promissori dumtaxat usus fructus -retur [*antea: u. f. exceptus sit postea: detracto u. f.*] PAPIN. dig. 39, 6, 42 pr. Seia, cum bonis suis ... donationis causa cessisset, u. f. sibi -epit). VLP. dig. 8, 4, 10 quidquid vendor servitatis nomine sibi -ere vult, nominatim -i oportet. PAVL. dig. 18, 1, 40, 3 fundi vendor frumenta manu sata -erat (*item -itur fructus: 18, 1, 40, 4 omnem fructum -erat. adde vol. X 1, 2602, 51 sqq.*). **B cetera exempla (pro obi. est inf. l. 19; accedit adv. cum orat. recta l. 22 sq.; pass. impers. l. 20 sq. 24):** CATO agr. 149, 2 *bubus domitis binis, cantherio u[i]ni, cum emptor pascet, domino pascere -itur*. ibid. holeric (*abl. plur.*) ..., aqua, itinere, actu domini usioni -itur. SCAEV. dig. 21, 2, 69, 5 qui fundum tradit et ... perfusor dixerit: ‘itinera actus quibus sunt utique sunt, recte -itur’. PAVL. dig. 8, 3, 30 si ita -isset: ‘...’ (*antea: exceperat*). 19, 1, 53, 2 si cui ... gratis habitationem dederis et sic -eris: ‘habitatoribus ...’, parum caveris; nominatim enim de his -i oportuit.

CAPVT ALTERVM: evanida notione q. e. rursus, retro, fere i. q. accipere, admittere (saepe in locum tutum, idoneum sim. *[ita ut accedat verbum tuendi, iuvandi sim. e. g. p. 337, 19. 41. 343, 57]*, cf. p. 333, 11; quo quis -atur, indicatur maxime per adv. vel preepos. ad, in c. acc., sed etiam per abl. p. 337, 18. 19. 21. 32 sq. 44. 341, 70 et saepe). de notione: NON. v. p. 327, 18 sq. GLOSS. -tum: admissum. -o: ἐπιδέχομαι. παραδέχομαι. -it: ἀναλαμβάνει ἀπόλαμβάνει. accipit, tollit. -ta est: παρεῖληται. GLOSS.^L I Ansil. RE 69 -epi: percepi. sim. al. iuxta ponuntur vel in contextu variant e. g. accipere p. 337, 21. 59. 338, 60, admittere p. 337, 24 sqq. 338, 16, v. etiam p. 346, 23 sqq.; opp. e. g. amittere p. 337, 17. 343, 59, arcere l. 53, excludere p. 340, 19, prohibere LENT. Cic. fam. 12, 15, 2, reicere p. 345, 37. 346, 44. 351, 8, repellere l. 63. p. 348, 72, repudiare p. 345, 15. 35. 351, 8. 49, v. etiam p. 346, 27. 352, 6.

I cum respectu motus localis: **A -untur animantes (classis l. 65. p. 338, 69, dei e. g. p. 337, 2. 18, res per prosopop. e. g. l. 58 sq. p. 337, 32. 75; in imag. e. g. p. 337, 58. 338, 29 sqq.; saepe -itur aliquis simul in amicitiam, custodiam sim. [in familiam sim. p. 338, 31. 33]; cf. CI):**

1 generatim: **a varia exempla (fere -unt animantes eorumque coetus, e. g. civitas l. 50. p. 337, 47. 49, res publica p. 338, 32; -it belli Fortuna l. 74):** **a e contextu intellegitur -i aliquem:** ① **ad varia loca** (saepe in domum, urbem, vel ad hominem; exempla selecta inde a CAES.): PLAVT. Poen. 834 qui habet quod det, utut homo est, omnia genera -untur. TER. Andr. 927 is mihi cognatus fuit, qui eum -epit. Ad. 799 quor ... apud te potat, quor -is meum filium? Cic. div. in Caec. 50 ut tibi hospes aliquis sit -endus (Verr. II 1, 65. COLVM. 11, 1, 23 quam rarissime. al.; cf. l. 58. p. 337, 25. 338, 61). dom. 85 civitatibus iis, quae M. Tullium ... -issent. Planc. 26 quod *Plancius* me ... vi pulsum ... -erit, iuverit, custodierit. Phil. 5, 37 D. Brutus Antonium non ut consulem -epit, sed ut hostem arcuit Gallia. de orat. 1, 181 cum *Mancinum consularem* ... pater patratus ex s. c. Numantinus dedidisset eumque illi non -issent (de eadem re e. g. top. 37 [postea: sine acceptance]. VELL. 2, 1, 5. item per ditionem : LIV. 29, 30, 6 rex alios tradentes se -it, alios eqs. 40, 16, 6 non placere (ni si per ditionem Ligures -i et -tis arma adimi. GELL. 17, 21, 36. al.). off. 3, 121 hi tibi tres libri ... tamquam hospites erunt -endi (item -untur scripta per prosopop. : MART. 7, 26, 5 si te -tum ab amico fronte videris tota, i. serena. cf. p. 337, 35). fam. 9, 16, 7 cum me hospitio -as (al. v. vol. VI 3, 3039, 84 sqq.). 12, 10, 3 nisi ... fugientem Lepidus -isset Antonium (de eadem re e. g. PLANC. Cic. fam. 10, 11, 2 SVET. Aug. 12). al. LENT. Cic. fam. 12, 15, 7 (opp. repulsum). al. CAES. civ. 3, 29, 1 conventus civium Romanorum ... Antonium -epit omnibusque rebus iuvit. BELL. Afr. 98, 2 *Sulcitani* Nasidium eiusque classe -erant copiisque iuverant. VERG. Aen. 3, 666 -to supplice (explicat SERV. auct. aut in societatem accepto aut de periculo liberato [affert p. 329, 12. 64]. huc spectat GLOSS.^L I Ansil. RE 84 sublatu precatore). 9, 727 *Pandarus* multos ... suorum moenibus exclusos duro in certamine linquit; ast alios secum includit -itque ruentis (i. suos in castra; aliter CLAVD. DON. p. 278, 20 -tis ... nonnullis hostium). 9, 780 hostem Turnum ... -tum. LIV. 39, 17, 3 ne quis -ret, celaret, ope ulla iuwaret fugientes. CELS. 7, 29, 6 id *corpus nascentis* leniter per ipsas manus -endum est (postea: extrahitur, ... educitur). LVCAN. 4, 712 *dux* instruxit ... acies; quem blanda futuris deceptura malis belli Fortuna -epit. PLIN. nat. 9, 25 *delphinus* puero praebebat ascensuro dorsum ... -tumque Puteolos ...

ferebat. 29, 16 *Romani templum Aesculapii, etiam cum -retur is deus, extra urbem fecisse ... traduntur.* SVET. Galba 4, 3 somniavit Fortunam dicentem stare se ante fores ... et nisi ocius -retur, cuicunque obvio praedae futuram. EDICT. praet. dig. 11, 3, 1 pr. qui servum ... alienum ... -isse ... dicetur (*explicat* VLP. dig. 11, 3, 1, 2 si suscepit servum alienum ad se; et est proprie -ere refugium abscondendi causa servo praestare).

et saepissime. (II) *ad sedem* (cf. l. 72 sqq.): CIC. Cato 63 consurrexisse omnes illi *Lacedaemonii* dicuntur et senem sessum -isse (*de eadem re*: VAL. MAX. 4, 5 ext. 2 cum ... eum ... nemo e civibus s. -ret). DICTVM Cic. Sen. contr. 7, 3, 9 (*Laberio sedile quaerenti*) -issem te, nisi anguste sederem. SEN. contr. 7, 3, 9. MART. 5, 14, 10 subsellio ... semifultus extremo et male -tus. SVET. Aug. 44, 1 quem *senatorem* Puteolis per celeberrimos ludos concessu frequenti nemo -erat. Claud. 8 circuito demum triclinio -batur.

B indicatur, quo vel qua via quis -atur: (I) *ad loca*: (A) *in domum, templum sim.*: PLAVT. Mil. 1096 nullo pacto potest prius haec in aedis -i quam illam amiserim (TER. Eun. 898. Ov. fast. 6, 258 cum flammae custos aede -ta dea *Vesta* est). Rud. 276 ut tuo -as tecto servesque nos (574 in tectum). CIC. Verr. II 2, 26. leg. agr. 2, 90 tectis ac sedibus suis. al. CAES. Gall. 7, 66, 7. Ov. epist. 6, 55 p. 338, 36. LIV. 26, 25, 12 eum ne quis urbe, t., mensa, lare -ret. al.). Stich. 685 lepide accipimus, quom hoc -imur in loco. CATO agr. 143, 1 *ut vilica vicinas ... quam minimum utatur neve domum neve ad sese -at* (CIC. Phil. 8, 29 d. -ere legatum hostium, in cubiculum admittere. off. 1, 139 in domo clari hominis, in quam [qua var. l.] et hospites multi -endi et admittenda hominum ... multitudo. al. CAES. civ. 2, 20, 5 *ut d. ad se quisque hospitio cupidissime -ret.* Ov. met. 13, 633 *rex Aenean temploque domoque -epit.* 15, 159 animae semper ... novis domibus vivunt habitantque -tae. LIV. 39, 50, 2. al.). LVCIL. 847 si quod est cenaculum, quo -at, te (q. -as *Lachmann, ut ad p. 333, 10sqq. pertineat*). VARRO Men. 589 in cenaculo (v. vol. X 1, 2532, 19). CIC. p. red. in sen. 14 (*per prosopop.*) non ianua -tis, sed pseudothyro intromissis voluptatibus. Sest. 147 *dei me suis templis advenientem -erunt* (Ov. met. 13, 633 l. 27, 14, 608 *Aenean deum factum temploque arisque*). BELL. Hisp. 16, 4 eos milites ad aras et focos suos. Ov. trist. 1, 1, 105 (*ad librum; per prosopop.*) cum ... in nostrum fueris penetrale -tus. al. LIV. 40, 10, 4 intra ianuam. VITR. 6, 7, 4 uti hospites ... in ... hospitalia -antur. COLVM. 1 praef. 30 Latiae Musae ... adytis suis Accium et Virgilium -epere. al. (B) *in castra, urbem, regnum, terram sim. (exempla selecta inde a CAES.):* CIC. inv. 2, 123 portas aperuit ... et auxilia quaedam, (-lio quos- var. l.) in oppidum -epit (CAES. Gall. 2, 3, 3 [absol.] oppidis -ere et frumento ... iuvare. al. e. g. l. 51). Sest. 59 acerri-
mum hostem in regnum (VERG. Aen. 4, 214 in regna. al.). Phil. 3, 32 his ... portas aperietis, hos umquam in urbem -etis? (CAES. civ. 1, 35, 5 neutrum eorum ... iuvare aut urbe ac portibus -ere. Ov. met. 7, 516 urbe. 15, 584 urbe. LIV. 2, 9, 5 -tis in u. regibus. 42, 43, 7 urbibus. al. POMPON. dig. 1, 2, 2, 36 in urbe [in urbem var. l.]. al.). Att. 5, 21, 7 civitates locupletes, ne in hiberna milites -rent, magnas pecunias dabant. al. CAES. Gall. 1, 32, 5 intra fines suos (cf. abl. finibus: 6, 6, 3, 7, 20, 12 quem exercitum turpiter se ex hac fuga -entem [*ad p. 334, 12*] ne qua civitas suis f. -at). civ. 3, 82, 1 -tis ... omnibus in una castra legionibus (LIV. 2, 39, 12. VAL. MAX. 7, 4, 4 castris. al.; cf. p. 335, 27 sqq.). 3, 102, 7 oppido ac portu (al., v. vol. X 2, 66, 11 sqq.). SALL. Iug. 28, 2 placertne legatos Iugurtha -i moenibus (LIV. 26, 9, 12, 32, 18, 9. al.). Ov. epist. 7, 89 (*Dido Aeneae*) te fluctibus electum tutu statione -epi. LIV. 25, 30, 8 cum ... expositos ... milites porta ... -isset proditionem (CVRT. 9, 1, 21 apertis p. [fort. abl. absol.]. LVCAN. 2, 705 hostes portis ... murisque -ti. HOMER. 738. FRONTIN. strat. 3, 2, 7 intra portas). al. (C) *cetera exempla (selecta post Ov.):* CIC. top. 25 (*in imag.*) quoniam avidum hominem ad has discendi epulas -epi, sic accipiam, ut eqs. nat. deor. 3, 89 non iniuria sibi illud accidere (*i. tempestatem pati*), qui illum *hominem impium* in eandem nave m -issent (BELL. Alex. 31, 6 VELL. 2, 53, 2. cf. e. g. BELL. Alex. 46, 7 *Octavius adnatat ad suum myoparonem; eo -tus ... velis profugit.* LVCAN. 3, 665 *nutabat* ratis populo peritura -to. PLIN. nat. 32, 5 *piscis in navigium -tus*). CAES. civ. 1, 79, 5 ut eos *equites* ... in medium -rent agmen ultroque eos tuerentur (PLIN. nat. 8, 23 *elephant* equitat circumventi infirmos ... in medium a. -unt. FRONTIN. strat. 2, 5, 27. cf. p. 342, 8 et e. g. LIV. 8, 9, 9 in intervalla ordinum. FRONTIN. strat. 2, 3, 21 secundum Homericum versum, quo pessimi in medium -untur [*Δ 299 κακοὺς δ' ἐξ μέσουν ἔλασσον*]). Ov. met. 6, 188 nec caelo nec humo nec aquis ... *Latona* -ta est; exsul erat mundi. fast. 2, 140 tu, *Romule*, -is luco, repulit (summovet var. l.) ille *Augustus* nefas, i. *homines sceleratos*. 5, 22 Themis extremo saepe -ta loco est (*in sedem ut*: VAL. MAX. 2, 5, 2 *cum aedilis curulis a nobilibus ... sedendi loco non -retur*. PROSP. carm. de ingratis. 160 pulsi mundo nullaque -ti sede vagi. cf. e. g. l. 7 sqq. p. 338, 25, 339, 28 sqq.). VELL. 2, 3, 4 (*per prosopop.*) exempla quamlibet in tenuem -ta tramitem

latissime evagandi sibi viam faciunt. OCTAVIA 380 (*in imag.*) ego *Seneca -tus arce fortunae.* PLIN. nat. 10, 63 *anseres volantes fessos duces ad terga -unt.* INSCR. Année Épigr. 1995 n. 1364 (*Nicopoli ad Istrum; saec. III/IV*) in hoc monumento ambo -ti sunt (cf. CIL IX 984, 2 [saec. IV in.] in quem *sarcogam dum -tus fuerit corpus meum.* ibid. 10 *mulier -etur ibi iuxta maritum suu(m).* al.

(II) *ad animantes (ad eorum coetum l. 10 sqq.):* (A) *proprie:* PLAVT. Capt. 831 (*ironice*) hic homo *parasitus* ad cenam -it se ad me. VARRO rust. 3, 2, 2 (*iocose; ad sunt viri ab avibus cognominati*) -is nos ... in tum ornithona, ubi sedes inter aves? (*ad coetum ut*: VELL. 2, 73, 3 *Sex. Pompeius servitia fugitivosque in numerum exercitus sui -ens.* CVRT. 4, 6, 15 *Alexander* adsurgere supplicem -ique inter suos iussit. SIL. 11, 158 is *civis ... -tus in medios coetus.* BELL. Hisp. 4, 2 *loricati viri equis -untur (dorsu animalis ut*: PLIN. nat. 8, 154 *Bucephalus Alexandrum ... -epit in sedem.* 8, 155 dorso [APVL. met. 7, 27, 7]. cf. p. 336, 75). SEN. contr. 7, 2, 14 *praecluserat* fores, nemo ad proscriptum -batur; Popillius ut venit, admissus est. VAL. MAX. 9, 2, 2 *C. Marius* in sinum suum *hominem* recentis caedis vestigiis aspersum -epit (CVRT. 3, 11, 24. cf. l. 33 sqq. 71. p. 339, 7, 340, 21 sq.). SEN. dial. 10, 2, 5 te ad latus suum -epit. CVRT. 4, 10, 21 in gremium (STAT. Theb. 5, 605 gremio. *adde l. 26 et cf. l. 30 sqq. 74.*) VAL. FL. 1, 349 cervice. al. *accedit refl.* ad se sim.: PLAVT. Rud. 350 *huc -epit ad se Veneria haec sacerdos me.* TER. Haut. 567 *hominem amicum -ere ad te.* CATO agr. 143, 1 p. 337, 23. CAES. Gall. 1, 5, 4. civ. 2, 20, 5 p. 337, 26. BELL. Alex. 28, 2. VERG. Aen. 2, 524 *Hecuba Priamum -epit ad sese et sacra ... in sede locavit.* PHAEDR. 4, 23, 23 SVET. Iul. 63. Aug. 34, 2 accitos Germanici liberos -tosque partim ad se partim in patris gremium ostentavit. CE 1892 (*vix post saec. III*) L. Octavi Silvane, bene quiescas; mater tua (sc. *adhuc viva*) rogat te, ut se ad te -as (*Narbone ut*: CIL XII 4938 ut me ad te -as. sim. CE 151 [e Maur. Caes.]). (B) *in imag.:* CE 959A, 5 (aet. *Sullae?*) septem me naatam annorum gremio ipse -epit *conlibertus* ([sc. ut alumnam?]. CLAVD. 24, 150 haec est *Roma* in gremium victos quae sola -epit). CIC. Phil. 13, 9 Cn. Pompei filium res publica aspiciet suoque sinu complexuque -et (SEN. contr. 2, 4, 2 [de adoptione] -epi in sinum nepotem. SEN. Phaedr. 622 [*Phaedra Hippolyto*] s. -tam supplicem ac servam tege. al.). Ov. epist. 6, 55 (*Hypsipylo Iasoni*) virum ... tectoque animoque -epi (SEN. epist. 64, 10 in a. meum. cf. p. 340, 28 sq.). 19, 156 (*Hero Leandro*) o penitus toto corde -te mihi! SEN. benef. 6, 34, 5 in pectore amicus ... quaeritur; illo -endus, illic retinendus est eqs. (dial. 6, 1, 4 *Cremutius Cordus* legitur, floret, in manus hominum, in pectora -tus vetustatem nullam timet [...] respic. libri eius; cf. Blb]. CLAVD. 22, 101 omnes ... deae, i. *virtutes*, ... uno ... -tae p.). al.

(γ) *indicatur, unde quis -atur:* CAES. Gall. 6, 35, 5 Sugambri ..., a quibus -tos ex fuga Tencberos ... supra docuimus (HIRT. Gall. 8, 20, 2 BELL. Hisp. 42, 6). civ. 2, 28, 1 *quas legiones ... Corfinio -erat Caesar.* LIV. 38, 38, 6 ne militem neu quem alium ex regno Eumenis -ito. VET. LAT. psalm. 77, 70 (cod. 136) *deus -epit eum David a gregibus ovium (gr. ἀνέλαβεν, cod. 300. al. et Vulg. sustulit).* Ezech. 20, 41 (cod. 176, sim. 175; verba dei) cum ... -am vos de regionibus, in quas eqs. (gr. ἐν τῷ ... εἰσδέχεσθαι, Vulg. congregavero).

(B) *-it locus (nonnumquam pro hominibus ibi degentibus):* (a) *varia exempla (selecta post HOR.; accedit abl. indicans partem loci -entis l. 59, quasi partem corporis l. 71. 73 sq.):* ENN. ann. 34 quos homines quandam Laurentis terra -epit (SEN. Herc. f. 266 haec t., quae caelites -epit. LVCAN. 4, 397 iam coniunx, [ad aa] ... et sordida tecta et non deductos -it sua t. colonos. PLIN. nat. 2, 155 illa t. serpentem homine percusso amplius non -it [de eadem re 29, 74 non amplius admitti]. QVINT. inst. 8, 5, 22 quem neque t. -it nec mare, pendeat). CIC. Flacc. 61 cum L. Flacco consuli portas tota Asia cladebat, Cappadocem autem illum non modo -bat suis urbibus, verum etiam ultro vocabat. Sest. 131 cum ... me dominus eadem ... laetissima accepisset, quae proximo anno maerens -erat (ad Q. fr. 1, 1, 9 cum urbs custodem, non tyrrannum, d. hospitem, non expilatorem -isse videatur. Ov. met. 8, 629 trist. 4, 4, 33. al.). Phil. 4, 9 *Antonium* si consulem illa provincia putaret neque eum -ret eqs. CAES. Gall. 6, 39, 2 hic ... nulla munitio est, quae perterritos *milites* -at. civ. 1, 15, 1 praefecture ... eum *Caesarem* -unt exercitumque ... iuvant. 3, 27, 1 hos sibi timentes tutissimus portus -bat (reictebat var. l.). VARRO rust. 3, 3, 5 piscinae ... e fluminibus captos -epere (-ipere trad.) ad se pisces. SALL. hist. frg. 1, 105 transgressos omnis -it mons. HOR. sat. 1, 5, 50 nos Coccei -it plenissima villa (1, 5, 80). AETNA 441 *insula* alto iactatas -it classes portuque tuerit. SEN. dial. 11, 9, 8 qui *locus* solutas vinculis animas beato -it sinu. PLIN. nat. 3, 24 Caesaraugusta *colonia* ... -it populos LV (cf. e. g. 3, 23 Tarracone disceptant populi tot. 3, 25 Carthaginem convenient populi tot). SIL. 6, 652 Campania ... bellum ... sinu indefensa -epit (i. *fere hostem*). STAT. silv. 1, 2, 260 te nascentem gremio mea prima -epit Parthenope. CIL VI 27132a (*saec. II/III*) h(oc) m(onumentum) ext(erum) he-

*redem n(on) rec(ipit) (cf. vol. V 2, 1989, 31). HIST. AVG. Ver. 8, 3 Seleucia, quae ut amicos milites nostros -erat. al. accedit gerund.: PRVD. tituli 154 campus Acheldemach ... exequias -it ... humandas (*i. mortuos*, v. Matth. 27, 7sq.). **β respicitur facultas admittendi** (cf. p. 342, 47): LIV. 10, 29, 15 tantam multitudinem portae non -ere. SEN. suas. 2, 7 Xeres multos secum adducit, Thermopylae paucos -unt. SEN. Herc. O. 1761 anilis ... -it Alciden sinus, *i. cineres Herculis*. THY. 534 (*Atreus Thyesti*) -it hoc regnum duos *reges* (*sim. 444 capit.*). COLVM. 8, 3, 7 ne teres levitas earum *pericarum* supersilientem volucrem non -at (*sim. 8, 11, 4*). 8, 8, 4 (*in columbario*) *fenestra* habeat ... caveam retibus emunitam, quae excludat accipitres et -at egreditur ... columbas. 8, 17, 9 *non est eadem lacus positio*, quae -it cubantis *pisces*. HYG. mun. castr. 37 erit hemistri-gium, quod D homines postea acceptos -et (*antea: capiet*). al.*

c -it tempus: OV. fast. 1, 463 te ... lux eadem, Turni soror (*i. Iu-torna*), aede -epit (cf. p. 337, 18).

2 specialia quaedam: **a -untur, qui post mortem vel post vitam terrenam in caelum, ad deos, inferos sim. admittuntur, vel animi, mentes eorum** (cf. GLOSS.¹ I Ansil. RE 86 sqq. -tus in caelum: reversus. sublatus. ad p. 328, 22 sqq. vergunt e. g. l. 51. p. 340, 2, 14, sc. sublcente notione recuperandi; indicatur, quo vel ad quem quis -atur, saepe [*e. g.* caelo, in caelum sim. vel subi. caelum l. 41 sqq. 57 sqq. 72 sqq. p. 340, 9 sqq.], unde l. 69 sqq. p. 340, 11; cf. p. 328, 56, 68, 333, 28, 343, 18, 344, 51]: **a usu communi:** ① *varia exempla:* PLAVT. Cist. 639 -e me ad te, Mors, amicum et benevolum. Most. 499 me Acheruntem -ere Orcus noluit (Pseud. 795 O. -ere ad se hunc noluit). ELOG. Scip. (CE 8; saec. II¹ a. Chr.) 6 lubens te in gremiu(m), Scipio, -it terra (CE 1544, 1 [Romae, saec. I/II; si recte restit.] mater me ter-epit). 1613, 12 [Cirtiae, saec. II/III] ut benigne me t. -ret). OV. am. 2, 6, 57 psittacus has aves inter nemoralis sede -tus (met. 3, 504 *Narcissus* postquam est inferna s. -tus. CE 1589, 4 s. aeternā. cf. l. 49 sqq.), fast. 4, 612 (*Ceres Iovi*) Taenaria -i me quoque valle iube. CIL II² 7, 397 (a. 19 a. Chr.) dei Manes -erunt ... Nigellam. TAB. devot. Audollent 191 (e Campania, saec. I in.) dii inferi ..., *quosdam* -ite inferis (SEN. contr. 1, 3, 3 mulier incesta a superis deiecta, ab i. non -ta. CIL VI 6492 [saec. I]). TAB. devot. Année Épigr. 1964 n. 160 [*Pompeis*] eum nec di penates nec i. -ant. al. in inscr.; cf. VAL. MAX. 9, 11 ext. 4 apud inferos, si illuc -tus est. CIL VI 19873 [saec. I] ad i[n]feros non -atur. sim. al. in inscr.). suppl. Ital. n. s. 15, 7 col. III 6 (fort. saec. I¹; si recte restit.) r(ecipia)nt illos (antea: tradito tuis canibus, Orce, eqs.). SEN. Phaedr. 1238 sqq. (log. *The-seus*) -e me dirum chaos, -e, ...; (1241) -e me aeterna domo non exiturum. al. ② -it aliquid ut deus inter deos: VARRO Men. 298 quem (*Herculem?*) ... terra non cepit et caelum -epit ([it var. l.]. cf. in caelum: CIC. nat. deor. 3, 39 Herculem, Aesculapium ..., quos quasi novos ... cives in c. -tos putant. TERT. nat. 1, 10, 31 spect. 30, 3 PORPH. Hor. carm. 1, 2, 47. al.; caelo: VAL. MAX. 9, 15, 1 postquam ille *Caesar* c. -tus est. PHAEDR. 4, 12, 3 c. -tus propter virtutem Hercules. SEN. frg. 33 [Aug. civ. 6, 10 p. 267, 31]. al.). AVGVSTVS Plin. nat. 2, 94 Caesaris animam inter ... numina -tam. HOR. epist. 2, 1, 6 Romulus et Liber pater ... deorum in templis -ti. OV. Pont. 3, 5, 53 (*hyperbolice; poetæ exul se Romae esse fingit*) me ... caelesti sede -tum cum fortunatis suspicor esse deis (CE 1109, 17 [saec. I ex. II] supernā s. -tum). LIV. 4, 15, 7 (*nisi ad p. 328, 57 sqq.*) Romuli conditoris, ab dis orti, -ti ad deos ... imperium (AVG. civ. 3, 15 p. 117, 14 in deos. 22, 6 p. 563, 1). CELS. 1 proem. 2 *Aesculapius* in deorum numerum -tus est (CVRT. 6, 9, 18. ELOG. inscr. Ital. XIII 3, 86 [*Pompeis*] Romulus ... -tus ... in d. n. AVG. civ. 2, 5 p. 58, 14. al. *apud eundem*). SEN. Herc. f. 963 (log. *Hercules*) -is me, *Iuno*, et reseras populum? al. ③ -it inter astra homo vel animal (*dea Roma l. 64*): VARRO rust. 1, 2, 17 quas *capras* ... astrologia in caelum -epit (2, 3, 7. OV. epist. 19, 135 caelo. met. 2, 529 [*respic. Callisto*] sidera ... in c. stupri mercede -ta [caelo var. l.]. SVET. Iul. 88). OV. fast. 2, 117 astris delphina -epit Iuppiter (SEN. Herc. O. 1570 inter astra. cf. AVIEN. Arat. 796 Eridanum ... senem ... astra -erunt). INSCR. numm. imp. III p. 350 n. 1715 (= 1716 sqq.) *Faustina* sideribus -ta (AMPEL. 2, 1 ut *aries* in[ter] sidera -retur [corr. Wölfflin]. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 17 inter s. cf. RVT. NAM. 1, 48 tu inter sidereos, Roma, -ta polos).

β respicitur religio Iudeorum vel Christ.: ① -untur variis: TERT. castit. 11, 1 uxori iam -tae apud dominum (spect. 28, 5 -i apud d. uxoris. 1, 5, 1 ad d. [apud d. var. l.]. cf. CIL VI 8498 [a. 217] ad deum). VET. LAT. Tob. 3, 6 (cod. 62. al.) praecipe -i spiritum meum (gr. ἀναλαβεῖν, Vulg. in pace -i s. m. [cf. p. 340, 3 sqq.]). Sirach 49, 16 ipse *Enoch* -tus est a terra (*item indicatur unde*: IV Esdr. 14, 9 ab hominibus. MAX. TAVR. 84, 2 priusquam ab eo *Helisaeo* -retur *Helias* [*subest IV reg. 2, 9*]). I Macc. 2, 58 (recc. L, V) *Helias* ... -tus est in caelum ([gr. ἀνελήμφθη, rec. B assumptus est, M elevatus est]. CE 740, 4 [Mediolani, saec. IV/V] caelo. INSCR. christ. urb. Rom. 4226 mens est in caelo -ta. 17106 caelo ... animam ... -tam. al.). IV Esdr. 6, 26 qui -ti sint homines, qui mortem non gustave-

runt. SVLP. SEV. epist. 3, 16 Abrahae me *Martinum* sinus -it. CE 1362, 5 (*Lugduni, a. 501*) astra fovent animam, corpus natura -epit. al. in formula sepulcr. -tus, -ta (est) in pace (cf. p. 339, 69 et INSCR. christ. urb. Rom. 24289 [saec. III ex. IV in.] ορεκεπτος εν εοηνη): INSCR. christ. Hisp.

5 Vives 21 (saec. IV ex.?) Lupercus fidelis -tus in p. Iud. Noy I 113 (*Venusiae*) Marcus ... hic -tus est in p. (saec. IV/V ut: Année Épigr. 1978 n. 575 [*e Colonia Vlpia Traiana*]). Année Épigr. 1979 n. 345 (*e Baetica, a. 482*) in p. Christi (christ. urb. Rom. 7634 [= 8933]). al. ② -it *Christus*: VET. LAT. Marc. 16, 19 (cod. 8, sim. al.) -tus est in caelum ([gr. ἀνελήμφθη, cod. 11. al. et Vulg. assumptus est]. act. 1, 11 [cod. 50. al.] qui -tus est a vobis in c. [l. om. cod. 51; gr. ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ἦμῶν, cod. 5 et Vulg. assumptus est]. TERT. apol. 21, 23 circumfusa nube in c. est -tus. PATRIC. conf. 4 in caelis ad patrem -tum. al.; cf. TERT. adv. Iud. 13, 23 caeli eum -erunt). I Tim. 3, 16 (Mar. Victorin. adv. Arium 1, 26) mysterium, quod manifestatum est in carne ..., -tum in gloria (gr. ἀνελήμφθη, cod. 77. al. et Vulg. assumptum est). HIER. tract. in psalm. I p. 212 l. 112 -tus est ... in dimidio dierum suorum. al.

10 **b -untur amatores ad amantes, concubitum sim.** (cf. p. 328, 59): TER. Eun. 159 ego excludor, ille -it. 485 (*servus meretrici*) ubi tempus tibi erit, sat habet, si tum -it erus meus. CATULL. 63, 43 trepidante eum Somnum -epit dea Pasithea sinu (OV. ars 2, 360). PROP. 2, 14, 28 Propertius ... tota nocte -tus amans. 2, 22, 48 (*loco corrupto*) cum -i, quem non noverit ille *amatōr*, putat (*ita Fedeli, comm. 2005, 654 sq.*, *alii alia coni.*; cur -i quae ... vetat trad.). OV. am. 1, 8, 72 audiat exclusi verba -tus amans. epist. 6, 20 (*Hypsipyle Iasoni*) *Medea* in mihi promissi parte -ta tori (rem. 456. cf. PLIN. nat. 34, 12 -tus in torum). 16, 14 (*Paris Helenae*) epistula nostra -ta, spem facit, hoc -i me quoque posse modo (l. ad p. 341, 74). ars 2, 407 *Clytaemestra Aegisthum* animo thalamoque -epit (met. 9, 279 t. que animoque. 14, 297). al. SEN. contr. 1, 2, 5 meretrix vocata es ..., venientem -isti. 2, 4, 2 p. 345, 16. SEN. benef. 4, 24, 2 (*in imag.*) non -it sordidum virtus amatorem. **respicitur coitus:** SISENNA Miles. frg. 10 ut eum penitus utero suo -epit (*i. virum, sc. membrum genitale, nisi forte -it infans conceptus; locum affert CHAR. gramm. p. 288, 5 [e Romano]* utero pro 'in uterum'). APVL. met. 10, 22, 3 artissime complexa totum me prorsus, sed totum -epit (cf. gr. 51 εἴσω δόλον παρεδέξατο).

20 **c -untur hostes vel bestiae ad pugnam** (aliter p. 336, 70): BELL. Hispan. 14, 4 qui, cum aequo (aliquo trad.) loco a nostris -ti essent ..., aversati sunt proelium facere Pompeiani (l. incertum, utrum Pompeiani an nostri [ut ad Iaa pertineat]). VAL. FL. 2, 532 -it ... ruentem beluam Alcides. FRONTIN. strat. 2, 3, 7 avide insequentem hostem in medium aciem suam -epit.

25 **d -untur dei in mentem sim. vatis vel poetae:** OV. met. 14, 107 *Sibylla* deo furibunda -to (SEN. Med. 383 -to maenás insanit d. STAT. Theb. 10, 165 *vates* impatiens ... dei, fragili quem mente -tum non capit). LVCAN. 5, 117 siqua deus sub pectora venit, numinis ... poena est mors immatura -ti. CLAVD. 26, 598 Musis ipsoque ... Paeane -to.

30 **e -untur accusati, rei in carcere sim. vatis vel poetae:** VAL. MAX. 5, 4, 7 mulierem praetor ... damnatam triumviro in carcere necandam tradidit; quo -tam custos ... non protinus strangulavit. VENVL. dig. 48, 3, 10 ne quis -tam custodiām (*i. captivū*) sine causa dimittat. CALL. dig. 48, 3, 13 qui, cum -ti essent in carcere, conspiraverint, ut ... evadant (VLP. dig. 48, 3, 1. VET. LAT. num. 15, 34 [cod. 100] -erunt eum in c. [gr. ἀπέθεντο, Vulg. recluserunt]. PASS. Perp. 3, 5 -imur [gr. ἐβλήθημεν]. ACT. Achat. 5, 5. al.). VLP. dig. 49, 4, 1 pr. cum -i eum *damnatum* praeses iubet. PASS. Montan. 12, 3 rursum. COD. Theod. 9, 3, 5 -tarum personarum custodia.

35 **B -untur res (etiam incorp. [sc. in imag.], quae percipiuntur, intelleguntur sim.; v. etiam ad A et cf. C2):** ① **quas -unt animantes eorumve coetus, sensus, animi, mentes sim.** (-unt res per prosopop. e. g. p. 341, 22. 30): **a in se admittendo, introducendo; admittitur, intrat aliquid:** **a in auditum:** PLAVT. Cist. 510 (versum om. cod. A, del. pars edd.) non ... istaec tua dicta nunc in auris -o (VET. LAT. Is. 1, 2 [Tert. adv. Marc. 3, 24, 11] audi, caelum, et in aures -e., terra [in a. percipe var. l.; gr. ἐνοτίζον, Vulg. auribus percipe]). CIC. Brut. 192 eae populi aures si inflatum oratoris non -unt (*item -unt ipsae aures*: VITR. 1, 1, 15 suavem cantionibus ... iucunditatem. VAL. MAX. 7, 3 ext. 6 nullam partem defensionis. 9, 2, 11. 21. al.). OV. Pont. 4, 4, 14 verba ... sunt haec aure -ta mea (cf. abl. plur. auribus: VAL. MAX. 5, 10 ext. 3 SEN. nat. 4 praef. 12. epist. 45, 7 *adulatio* apertis ... a. -it. STAT. Theb. 10, 770. al.).

40 **β in corpus; -untur:** ① **quaelibet:** CIC. progn. frg. 4, 9 cor-nix demersit caput et fluctum cervice -epit (gr. 951 sq. aliter). top. 36 equa, quae frenos -ere solet (HOR. epist. 1, 10, 36. OV. fast. 3, 455 *Pegasus* indignanti nova f. -erat ore. STAT. silv. 3, 5, 26 [*in imag.*] *uxor*, tua f. libens ... -epi). VARRO rust. 1, 66 ut *oleae* libenter in os -antur (*item -untur cibi* [Schrickx])

*vel potus: CELS. 3, 21, 4 si redditur, quicquid -tum est. SEN. epist. 90, 22 in os ... fruges. 122, 6 vinum -unt inanibus venis. al., e. g. l. 12]. Ov. am. 2, 5, 58 tota labellis lingua tua est nostris, nostra -ta tuis. met. 2, 652 sanguine serpentis per saucia membra -to (*item -untur venena sim.: 10, 10* serpentis dente -to [sim. MART. 3, 19, 7]. fast. 5, 403 penitus ... -ta ossibus et toto corpore pestis erat). VELL. 2, 38, 2 (*per prosopop.*) Sardinia ... certum -epit imperi iugum (*in imag. ut: SEN. epist. 51, 8 i. fortunae non -o, immo ... excutio. MART. 6, 76, 5]. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 capras ... ore aperto ex alto ventos -entes. 9, 1, 5 Metellus Pius coronas velut caelesti capite -bat. SEN. nat. 1, 5, 7 quam lucem prout rectam vel obliquam -erunt, ita colorantur *animalia*. 6, 24, 2 *spiritus a nobis -tus* (PETRON. 102, 8 et s. -ere ... et cibum. PLIN. nat. 11, 266. QVINT. inst. 11, 3, 39 s. ... -ere sine intellectu morae. *ibid.* si inscite -atur. al. *in eodem cap.; cf. 6 prooem. 12 animam filii morientis -ere ... potui*). al. **II** *tela sim. (addasne p. 335, 56sqq.?)*: CIC. S. Rosc. 33 quod homo non totum telum corpore -isset (*[inde] VAL. MAX. 9, 11, 2 parcus*). CAES. Gall. 5, 35, 2 ab latere aperto. LVCAN. 6, 222). Sest. 80 num, ut gladiatoriis imperari solet, ferrum non -epit? (Tusc. 2, 41. SEN. dial. 9, 11, 5 animose. Ps. QVINT. decl. 9, 22 pectore adverso. al.). Ov. met. 5, 138 *hasta media ... nare -ta* (STAT. Theb. 9, 130 faucibus ... h., non ore -tam). SEN. Thy. 741 pectore -tus ensis (LVCAN. 2, 194 SIL. 2, 679). dial. 5, 18, 2 (*per prosopop.*) indigna erat res publica, quea in corpus suum pariter et hostium et vindicatum gladios -ret (epist. 57, 5). STAT. Theb. 6, 787 iaculo ... indignata -to tigris. **III** *affectiones corporis*: Ov. met. 1, 686 sopor est oculorum Argi parte -tus. PLIN. nat. 7, 149 quadridui inediā maior pars mortis in corpus -ta.**

γ in animum sim. (-it ipse animus sim. l. 28. 36. 37. 39): LVCR. 6, 23 *Epicurus vas animi conspurcare ... omnia cernebat, quaecumque -erat, intus (19 collata foris)*. VAL. MAX. 3, 3 ext. 1 quae *philosophia ubi pectore -ta est eqs. 8, 7 pr. fido sinu industriae cuncta studia -ta nutriuntur* (SEN. nat. 4 praef. 11 *insidias [i. illecebras]*, quas nemo non in sinum -it). DIG. de confirm. dig. 1 [= Cod. Iust. 1, 17, 2, 1; *per prosopop.*] *libri digestorum* quod undique fuit collectum, hoc *in sinus suos -erunt, [resp. gr. ὑποδέξασθαι]*). SEN. benef. 4, 16, 3 quid tam aequaliter in omnium animos -tum, quam referre bene meritis gratiam? (dial. 7, 21, 4 [v. p. 342, 14]. 10, 7, 3 distinctus animus nihil altius -it [opp. respuit]. epist. 94, 47 sententiae familiariter in animum -tae. 108, 2 quo plus -it animus eqs. AMBR. Noe 1, 1 ecclesiarum ... tempestates ... -ere animo. al.). 7, 28, 2 vas (*Madvig. tuam trad.*) fragile est memoria ...; necesse est, quantum -it, emittat. al.

b possidendo, fruendo, ad se (nec tamen intra se) admittendo, in usum vel potestatem redigendo sim. (indicatur unde vel a quo e. g. l. 45. 51. 65. 73, qua via l. 70): **a generativi:** **①** *non indicatur quo; pro obi. sunt: (A) vectigalia, quaestus sim. (cf. de pecunia e venditione sim. redditu p. 332, 3sqq.)*: CIC. Q. Rosc. 24 si hos quaestus -ere posses. leg. agr. 1, 13 pecunia, si qua ... ex novis vectigalibus -atur, hac uti decemviros (2, 47. 62 Att. 1, 19, 4. LEX vic. Furf. [CIL I² 756] 10 quae p. -ta erit, ea p. emere ... liceto. *adde l. 53 et cf. LEX Mamil. [grom. p. 265, 14] eius ... pecuniae quod -tum [prae- var. l.] erit, partem dimidiam eqs.*) Att. 12, 32, 2 quod ex eis mercedibus *domuum -etur*. al. VARRO ling. 5, 176 (*explicatur lucrum*) si amplius ... *(re)ceptum. rust. 3, 2, 17 se tantum ... e villa -turum. 3, 16, 11 tantum ex melle -ere*. ALF. dig. 40, 7, 14 pr. cum ex mercede heres amplius decem -isset. IVLIAN. dig. 46, 1, 16, 4 qui ab his *debitoribus pecuniarn -unt, de bitum sibi -isse intelleguntur* (POMPON. dig. 12, 6, 19, 1 PAVL. dig. 42, 5, 12 pr. al.). al. **B** *fructus sim. (pro syn. est t. t. percipere l. 60):* VARRO rust. 1, 16, 3 sub urbe colere hortos late expedit, sic violaria ac rosaria, item multa, quae urbs -it. MANIL. 5, 244 *sub Cratere natus non parce vina -ta hauriet. 5, 274 -tis frugibus innumerus (cf. l. 60)*. VENVL. dig. 42, 8, 25, 4 eos *fructus*, qui post inchoatum iudicium -ti, sint ([per- Krueger]). SCAEV. dig. 33, 2, 33, 2. VLP. dig. 39, 3, 1, 7 [sec. Labeonem] frugum f. que -endorum causa [*postea*: f. percipiendorum c.]. al.; *in imag.* : IREN. 5, 32, 1 -ere ... f. sufferentiae. CLAVD. 28, 584 virtutes variae f. sensere -tos). **C hereditates:** SVET. Dom. 9, 2 relictas sibi hereditates ab iis, quibus liberi erant, non -epit (VAL. dig. 36, 1, 69 pr. et 1. GAIUS dig. 26, 8, 9, 4. al.). TEST. Pap. Corp. 221, 26 (a. 142) *ut Antonia bona mea ... servet, donec filius meus ... ab ea -at*. VET. LAT. Matth. 25, 34 (Faust. Aug. c. Faust. 5, 3) -ite regnum (per- var. l. *fort. e verbis Fausti postea allatis; gr. κληρονομίστε, cod. 3. al. et Vulg. possidete*). **D varia (exempla selecta inde ab Ov.):** LENT. Cic. fam. 12, 15, 5 *hostes profugerunt onerariis relictis ...; naves onerarias -epimus dominisque restituimus*. VERG. Aen. 2, 187 ne -i portis aut duci in moenia posset (sc. *equus Troianus*, cf. p. 342, 10; *huc spectat GLOSS.¹* I Ansil. RE 133 sq. -i: *induci [intro- susp. edd.]. colligi*). MORET. 118 *panem laetus -it manibus*. PROP. 4, 10, 2 *arma ... de ducibus trina -ta tribus (i. spolia opima)*. 4, 11, 7 *ubi portitor Charon aera -epit*. Ov. epist. 16, 13 *epistula ... -ta* ([v. p. 340, 27]. PLIN. epist. 2, 12, 6. al. AVR. Fronto p. 234, 2). fast. 3, 846 ex

illo ... furta -ta loco ([reperta var. l.]. SEN. benef. 2, 21, 4). LIV. 5, 50, 3 quod *Caerites* sacra populi Romani ac sacerdotes -issent (GELL. 16, 13, 7 pro s. ... -tis custoditisque). COLVM. 8, 5, 10 *gallinae* quattuor ova ... *fovenda -ent. 12, 1, 5 vilica debet*, quae domum ... inferuntur, diligenter inspicere ... et ita explorata ... -ere. *et saepe*.

II indicatur quo (locus, i. fere populus, pro subi. est l. 10; cf. p. 338, 39): CAES. Gall. 7, 67, 3 consistit agmen; impedimenta inter legiones -untur (cf. CVRT. 4, 15, 29 *currum* in medium agmen -erunt. TAC. ann. 13, 40, 2 -ta sunt inter ordines impedimenta). BELL. Afr. 11, 3 navibus eis in portum -tis. Ov. ars 1, 364 militibus gravidum laeta -epit equum *ligneum Ilios*. fast. 6, 733 (*significatur solis occasus*) hanc *dierum* ... cum patriis Galatea *nympha marina* -erit undis. VITR. 7, 14, 1 *tectores* -unt in mortarium aquam. CELS. 7, 26, 2° id *ferramentum* -tum inter duos digitos *medici*. SEN. dial. 7, 21, 4 *sapiens non in animum*, (*ad p. 341, 35*) illas *divitias*, sed in domum -it (*sim. in domos*: PLIN. nat. 15, 134 *arborum* manu satarum -tarumque in d. 16, 40 *arbor* in d. -ta). VAL. MAX. 1, 1, 10 Caere oppidum ..., ubi *virgines* et *sacra* cum summa *veneratione* -ta sunt (, ad p. 337, 38). PLIN. nat. 10, 74 quae *meleagrides* novissimae sunt peregrinarum avium in mensas -tae. TAC. ann. 14, 54, 2 (*Seneca Neroni*) iube re(m) *meam* per procuratores tuos administrari, in tuam fortunam -i. SVET. Dom. 14, 4 -tis ... in manum catenis. APVL. met. 8, 28, 5 *sacerdotes* stipes aeras ... multis certatim offerentibus sinu -epere patulo. al.

β speciatim: **①** *in iure -it aliquis: (A) res custodiendas (servum l. 27), ita ut se obliget ad eas restituendas (etiam absol.): -unt quilibet:* LABEO dig. 19, 2, 60, 6 locator horrei propositum habuit se aurum ... non -ere suo periculo. VLP. dig. 16, 3, 1, 10 (cf. 9 servum custodiendum) qui servum -erunt. *ibid. iterum (absol.)*. 16, 3, 1, 11 sq. 16, 3, 1, 13 ut rem ab aliquo meo nomine -tam custodias. 16, 3, 1, 33 sciens -isti. **-unt nautae, caupones, stabularii (cf. p. 347, 64sqq. 348, 3, 352, 64sqq.; de re v. Kaser, Privatrecht I² 585sq.):** VLP. dig. 4, 9, 1, 6 quacumque rem sive mercem -erint nautae. 4, 9, 3, 2 tenentur caupones et stabularii, qui (quo cod. *F ante corr.*) exercentes negotium suum -unt. al. **B** *aquam in praedium suum fluentem (cf. infra l. 65sqq.):* VLP. dig. 43, 8, 2, 28 (e Labeone) si quis ... ita aedificaverit, ut aqua in via collecta restagnet, non teneri eum interdicto, quia non immittat aquam, sed non -it (*ibid.* si ... necesse habeas eam a. -ere). PAVL. dig. 8, 3, 29 nihil amplius, sc. *aquae*, ... *vicinum* ... -ere debere. 8, 5, 9 pr. (*ex Juliano*) stillicidium.

II in confirmatione rei -tae (accedit praedic. l. 42; inter r(eceptum) et r(recognovi) dubitat Cugusi [comm. II 380, III 285sq.] ad CORP. epist. lat. 242, 13): TAB. cer. Pomp. Camodeca 97, 5 (a. 43) *quidam -isse se di(cebat) (an absol.?)*. CORP. epist. lat. 156, 8 has res ... salbas sanas *me -isse scripsi (a. 167 ut: 157, 23 scripsi me -isse res)*. OSTRAC. Bu Njem Marichal 87, 5 (saec. III med., ut vid.) -ta VIII Kal(endas).

2 quas -unt res variae, sc. in se admittendo (indicatur quo vel qua via e. g. l. 58. p. 343, 9, 25 [in se e. g. l. 61. p. 343, 3, 19], unde e. g. l. 51, 52, 73; respic. facultas admittendi e. g. p. 343, 16, 29, status e. g. p. 343, 19, 27sq.; cum verbo pass. cogitare possis de homine agente l. 58, 60):

a generativi: **α -untur aquae, umores:** PLAVT. Curc. 86 quisnam istic fluiust, quem non -at mare? (*item -untur flumina*: CAES. Gall. 4, 10, 1 Mosa ... parte quadam ex Rheno -ta ... in Oceanum influit. Ov. met. 1, 41, 8, 835 fretum -it de tota flumina terra. al.). LVCR. 2, 993 guttas mater ... terra -epit. VARRO rust. 1, 14, 2 si fossa omnē aquam, quae e caelo venit, -ere potest (1, 51, 1. VITR. 2, 5, 2 cum -it a. et harenam calx. al. FEST. p. 339 multam a. navis cum -it, periclitatur [l. Augustinus; multae aquae cod., multum aquae Mueller]. SEN. nat. 3, 27, 6 in imum usque -tis a. fundamenta desidunt. al.). HOR. ars 63 (*agitur de portu faciendo*) -tus terra Neptunus (-itur mare ut: MANIL. 4, 597 tellus ... in ... sinus pontum -it. VELL. 2, 33, 4 [respic. opera Luculli] ob iniectas moles mari et -tum ... in terras mare. SEN. nat. 6, 7, 5 MELA 1, 5. al.). VITR. 2, 3, 4 *terra pumicosa* non -it in se nec combibit liquorem (2, 9, 9 *aesculus* -ens penitus per foramina l. al.). 2, 8, 20 *parietes craticii* -entes umorem turgescunt (2, 9, 7 p. 38, 5, 2, 9, 9 penitus. 7, 3, 11 COLVM. 3, 18, 6. cf. 4, 24, 7 transversae *plagae* plus umoris et -unt et continent). al. *in iure agitur de stillicidiis (cf. l. 33sqq.):* POMPON. dig. 8, 2, 21 ut *domus tua stillicidium aedificiorum meorum -ere deberet* (PAVL. dig. 8, 2, 20, 6). PAVL. dig. 39, 3, 2, 10 (sec. *Oflim*) si fundus tuus vicino seruat et properea aquam -at (CIL X 1285 [Nolae] precario aqua -itur tegul(is) tot). **β -untur ignes, flammæ (etiam carbo, sc. in quem lignum convertit, l. 74):** LVCR. 6, 146 haec *nubes* multo si forte umore -epit ignem fulminis (VITR. 10, 14, 3 *pinus et alnus* faciliter -unt i. SEN. epist. 18, 15 PLIN. nat. 14, 131). AETNA 471 monte conflagrante pars *lapidum* ... non -it flamas (sing. *flammam*: VITR. 2, 9, 14 *larix* f. ex igni non -it ...; f. non -it. 2, 9, 16 *eae tabulae* neque f. nec carbonem possunt -ere). **γ -untur venti sim.:** VITR. 4, 7, 4 cum *trabes* ... non spiramentum et perflatum

venti -unt (*cf. afflatum: PLIN. nat. 9, 6 sinus quidam nullius aurae -it a. 17, 118. PLIN. epist. 5, 6, 29 triclinium ... a. ex Appenninis vallibus -it.*) 10, 3, 5 -unt in se *vela ventum* ([velamentum *codd.*]. VAL. FL. 5, 101 ventos -it ratis). 10, 8, 4 (*descr. organum hydraulicum*) cum -it arcula animam. *al.* SEN. nat. 4, 2, 27 *putei* aëra rigentem extrinsecus non -unt. LVCAN. 4, 584 velis Aquilone -to. **δ** -itur lux vel calor solis, diei: SEN. nat. 1, 3, 3 arcum *caelestem*, in quo pars fulgeat, quae solem -it, pars obscurior sit, quae exclusit (epist. 55, 6 *spelunca s. non -it.* 86, 8 ut *balnea totius diei s. fenestrarum amplissimis -ant.* PLIN. nat. 17, 71. *cf.* SEN. nat. 1, 5, 6 *imaginem solis.* COLVM. 1, 6, 2 plurimum solis, ... minimum. *aliter l. 25.* 4, 10 custodire calorem -tum. PLIN. nat. 18, 277 *luna igne eius solis communis -to candens.* STAT. silv. 2, 7, 14 si qua patet aut diem -epit ... umbra (PLIN. epist. 5, 6, 33 *purissimum.*) CALP. decl. 4 carcerem ... tenuem lucis umbram -entem. **ε** -untur varia (*exempla paucissima selecta post Ov.*): CATO agr. 157, 14 si fistula erit, turundam *brassicae* intro trudit; si turundam non -et, diluito *eas.* LVCR. 2, 111 *corpora*, conciliis rerum quae sunt reiecta nec usquam consociare ... motus potuere -ta. CIC. leg. 2, 67 ut ager mortuorum corpora sine detimento vivorum -at. ac. 2, 118 Plato ex materia *in se omnia -ente,* (*Tim. 51⁴ πανθέχεις*) mundum factum esse censem. nat. deor. 2, 136 sive illud aridum est sive umidum, quod -epit *alvus.* VARRO rust. 1, 40, 5 non ... pirum -it *quercus (agitur de insitione ut:* SEN. epist. 112, 2 *vetus vitis non -et surculum.* COLVM. 4, 29, 13 ad -tum surculum. *al.* HOR. epist. 1, 3, 17 *scripta, Palatinus quaecumque -epit Apollo (i. bibliotheca).* Ov. met. 5, 424 tellus ... pronus currus medio crater -epit. MANIL. 2, 957 quae *sedes caeli (i. occasus) ... condit Phœbus -itque refertque.* CELS. 8, 1, 12 *summa vertebra ... caput sustinet per duos sinus -tis exiguis eius processibus (in descriptione corporis ut: 8, 1, 19 radius ... umeri tuberculum -it. al. apud eundem).* COLVM. 12, 44, 7 vasa fictilia ..., quae singulas uvas laxe -ant. *et saepissime, praesertim apud VITR., SEN. philos. (maxime nat.), COLVM., PLIN. nat.*

b speciatim pertinet ad compositionem medicamenti (*cf. e. g. accipit haec sim. Scrib. Larg. 23. al.*): COLVM. 6, 38, 3 *potione, quae -it semunciam sulphuris eqs. SCRIB. LARG. 27 collyrium -it ... haec: croci Siculi (denarios) pondo tot. eqs. (28. 173. et saepe. MARCELL. med. 8, 195 CASS. FEL. 51, 6 PLIN. phys. Bamb. 67, 5. al.). al. PELAGON. 363 *potio, quae -it in se furfures triticeas eqs. (409).* MARCELL. med. 8, 119 CASS. FEL. 11, 2 ORIBAS. syn. 6, 13, 3 Aa p. 13, 25. *al.**

C act. intrans. pro pass. (*v. Bonnet, Le latin de Grég., 1890, 631, Blomgren, Stud. Fort. I, 1933, 54; cf. etiam usum sub p. 334, 52 sqq. illustratum*): **1** -unt homines (*non iam legitur -atis* GREG. TVR. dorm. 3 [var. l. -amini *praefert Krusch, ed. 1920*]): GREG. TVR. glor. mart. 93 pulpitum ..., sub quo octo personae -ere possunt (-i var. l.). VEN. FORT. epist. (carm. 10, 4) 2 (*ad matrem filiolae mortuae*) producens partum ex utero transmiseras quasi in nostro gremio -turum (*i. in monasterio*). **2** -unt res: GREG. TVR. vit. patr. 15, 1 p. 721, 18 *capsa reliquiarum ... -ere in loculum non poterat (-i var. l. eodem spectat p. 721, 22 ita ... loculum divinitus amplificatum capsulaque constricta est, ut in eo spatio-sissime ... -ret [-retur var. l.]*.

II sine respectu motus localis (*exempla certiora, cetera v. sub I*): **A** pro obi. sunt animantes: **1** generatim, sc. -untur, qui ad varios status, varias condiciones sim. admittuntur (*cf. p. 328, 72 sqq.*): **a** status, condicio sim. additamentis indicatur, sc. accedunt: **a** praepos. (*maxime in c. acc. [abl. e. g. p. 344, 21], inter p. 344, 23, 40, ad p. 344, 32, 39, 40; aliter p. 345, 1 sqq. vel abl. (v. l. 60. p. 344, 6 sqq.)*; -itur aliquis: **①** in statum quendam: **②** varia exempla (*selecta post LIV.*): PLAVT. Rud. 696 te obsecramus ..., in custodelam nos tuam ut -as et tutere. CIC. Caecin. 100 cum is, qui profugit, -tus est in exsilium, hoc est in aliam civitatem (*respic. status civilis ut: Arch. 22. dom. 78 quidam non prius hanc c. amitterebant, quam erant in eam -ti, quo ... mutandi soli causa venerant.* Balb. 32 ne quem populus Romanus Gaditanum -at civitate. rep. 2, 35. *al.* VELL. 1, 14, 2. *al.*) Phil. 2, 78 hunc in familiaritatem libentissime -bat (ad Q. fr. 1, 2, 5 PANEG. 3, 26, 4. *al.*), 6, 12 *L. Antonius vos omnis in fidem suam -epit (off. 1, 35. fam. 13, 16, 2 in f. atque amicitiam meam. 13, 19, 2 in f. necessitudinemque. al. CAES. Gall. 2, 15, 1. al. in corp. Caes. NEP. Them. 8, 4 LIV. 8, 4, 9. al. DECRET. decur. Pis. [CIL XI 1421] 11, 35. *al.*; adde p. 344, 9 sqq. et cf. vol. VI 1, 663, 68 sqq.; aliter infra p. 347, 38, 348, 1). Att. 2, 20, 1 Numestium ex litteris tuis ... libenter in amicitiam -epi (fam. 13, 16, 2 l. 64. 13, 23, 2 SALL. Iug. 5, 4, 14, 5. LIV. 21, 19, 5 quis aequum censeret aut ob nulla quemquam merita in a. -i aut -tos in fidem non defendi *eas?* 43, 6, 9. *al.*) fam. 13, 19, 3 in necessitudinem tuam. CAES. Gall. 1, 28, 5 in par[t]em iuris libertatisque conditionem. 3, 21, 3 *Sotiates* legatos ad Crassum mittunt seque in deditio-nem ut -at, petunt (LIV. periogh. 61, 8 Allobroges in d. -ti [ac- var. l.]. SVET. Cal. 44, 2. *al.*; cf. p. 352, 39). 7, 78, 4 in servitutem. CIL III 14147⁵, 9 (a. 29 a. Chr.) in tutelam (PLIN. paneg. 94, 3 APVL. met. 11, 15, 3). SEN.*

contr. 2, 7, 8 qui *eam in matrimonium -epi* (SVET. Iul. 50, 1 IVST. 1, 10, 14. *al. apud eundem; cf. l. 69.*) VELL. 2, 15, 2 *non in eius civitatis Romae ius -i* (*cf. p. 331, 46 et prosopop. p. 351, 37.*) 2, 20, 2 (*p. p. p. pro subst. masc.*) -ti in beneficium (SEN. benef. 6, 13, 4), 2, 100, 4 in artissimam adsinitatem. APVL. met. 7, 2, 2 *servum ... in publicam custodi-am -tum* (VLP. dig. 48, 20, 6. HEGES. 1, 28, 8 etsi alias legatorum custodiā -erat [gr. 1, 245 εἰργανων]. AVG. in euang. Ioh. 49, 9 interest, quali c. quisque -atur. *al.*; cf. p. 343, 56). *al.* **B** in formula in fidem cli-entelamque -ere sim (*praeter LIV. non nisi in TAB. hosp. [de quibus v. Nicols, ANRW II 13, 550 sqq.], quam notam infra omisimus; exempla selec-ta*): LIV. 37, 54, 17 hoc patrocinum -tae in f. et c. vestram universae gentis. CIL VIII 68, 7 (a. 12 a. Chr.) is ... eos posterosque eorum in f. c. que suam -epit. INSCR. Année Épigr. 1984 n. 553, 9 (*e Gallaecia, a. 1; v. Rodriguez Colmenero, Zeitschr. Pap. Epigr. 117, 1997, 213 sqq.*) CIL II 3695, 10 (a. 6). INSCR. Année Épigr. 1983 n. 477, 7 (*e Gallaecia, a. 9.* 2002 n. 785^b, 9 (*prope Palantiam, a. 14*) in hospitium f. c. que. CIL II 2633, 9 (a. 27). *al.*

B in coetum, ordinem sim. (*exempla selecta post CVRT.*): TER. Eun. 1085 unum ... hoc vos oro, ut me in vostrum gregem -atis ... :: -imus. CIC. Phil. 7, 15 hunc *Antonium* in eum ordinem -i, i. in senatum (POM-PON. dig. 1, 2, 2, 50 in equestri o. CALL. dig. 50, 2, 12 COD. Theod. 12, 1, 155. cf. SVET. Iul. 76, 3 in curiam). VITR. 4, 1, 4 Zmyrnaeorum civitas inter Ionas est -ta. VELL. 2, 118, 3 plures in societatem consilii -epit (VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 in s. amicitiae. PETRON. 83, 6. CIL XIV 5176 [*Ostiae, saec. II in?*] quidam p(ro) p(arte) dimidia -ti in societate ab Vlpio Artemidoro. IVST. 11, 10, 7. *al.*) PHAEDR. 3 prol. 23 fastidiose ... in coe-tum poetarum -or. SEN. epist. 52, 3 bene nobiscum agitur, si in secundam *notam* -imur. 88, 18 non ... adducor, ut in numerum liberalium artium pictores -am ...; aeque luctatores ... expello ..., aut et unguentarios -am (*ad by*) et cocos *eas.* (CVRT. 8, 14, 45 amicorum. SVET. gramm. 4, 10 patronorum. CIL II⁵, 792, 8 [*saec. II?*] civium. COD. Theod. 10, 20, 11 tribuni, qui ... milites ad n. -erint. *al.*) CVRT. 6, 2, 11 (*item SVET. Galba 7, 1 in cohoretum amicorum (GELL. 1, 9, 12 in c. illam disciplinarum).* TAC. ann. 4, 43, 5 exul in Massilienses -tus. CIL V 4316 (a. 118) in co*lle*gium rece*(pti)* (MARCIAN. dig. 47, 22, 3, 2 in collegio tenuiorum. CIL V 4048, 8 [*vix post saec. III*]. HIST. AVG. Aur. 6, 3 in collegia sa-cerdotum. cf. p. 345, 51). TERT. adv. Marc. 4, 24, 8 cum ... creator ... Moabitas prohibeat -i in ecclesiam (CYPR. sent. episc. 22. REG. eccl. Carth. 1.439 ad e. dei catholicam. *al.*; cf. p. 329, 31 sqq. 345, 55 sqq.). ITIN. Alex. 49, 111 ad amicos (*[v. p. 349, 69]*. HEGES. 1, 24, 3 inter a. cf. l. 30, 33). *al.*

III in munus, officium: PHAEDR. app. 5, 6 *Prometheus commen-dat officinam ... Dolo, in disciplinam nuper quem -erat* (SVET. gramm. 13, 2 GELL. 1, 9, 3). SEN. benef. 4, 30, 2 *Cinnam nuper quae res ad consulatum -epit ex hostium castris* epist. 15, 3 *mancipia in magisterium -ta.* CVRT. 4, 1, 17 *nagaverunt quemquam patrio more in id fastigium regni -i, nisi regia stirpe ortum.* VLP. dig. 50, 2, 3, 2 ad decurionatum. AVG. civ. 2, 11 tit. de scaenics ... in rei publicae administrationem -tis.

IV in varia: LIV. 2, 19, 6 *Tarquinius Superbus ictus ... ab latere concursu suorum -tus in tutum est* (5, 28, 8. SEN. dial. 6, 22, 3 *quos natura ... cito in t. -epit, i. in mortem.*) SEN. contr. 3 *praef. 11 satis felix est, qui in aliquam eius eloquentiae partem -tus est.* SEN. benef. 6, 34, 2 *alios amicos in secretum -ere, alios cum pluribus, alios universos.* epist. 44, 2 castra ..., quos ad laborem et periculum -ant, fastidiose legunt. 95, 64 (*p. p. p. pro subst. masc.*) admissis -tisque in sacra *philosophiae.* LEX met. Vipasc. I 5, 7 conductor *tonstrini* unum plures artifices idoneos in portionem -ito. PS. QVINT. decl. 4, 11 in publicas gratulationes. SVET. Nero 11, 1 ad lusum. GELL. 2, 16, 8 in longum ... aevum *eas.* (v. vol. VII 2, 1617, 68). *al.*

β locutiones praedic. ad obi. spectantes: **①** sine praepos.: **②** subst. (*accedit ut l. 69, cf. p. 339, 2*): TER. Eun. 1072 sq. militem rivalem ego -undum censeo. :: hem -undum? MET. NVM. or. frg. Gell. 7, 11, 3 quem ego mihi neque amicum -o neque inimicum respicio. CIC. Balb. 32 ne quis eorum a nobis civis -atur (33 CIL II 813. PS. PROSP. carm. de prov. 954 -it caeli servatos curia cives). VARRO rust. 3, 2, 18 -e me, quaeso, discipulum villaticae pastionis (SVET. gramm. 17, 2). LIV. 38, 53, 3 -epit ... fratrem consortem huius gloriae L. Scipio. SEN. Herc. O. 949 (*log. Deianira* -e me comitem tibi, *Medea.* GAIUS inst. 2, 98 quam in manum ut uxorem -erimus. SCAEV. dig. 32, 38, 8 uti velis coheredem tibi -ere ... nepotem meum (32, 93, 5). *al.* **B** gerund.: SVET. Aug. 13, 3 partitis ... officiis cum *Antonius Orientem ordinandum* (*ad p. 352, 29*), ipse veteranos in Italiam reducendos ... -isset *eas.* APVL. flor. 18, 23 qua *condicione Protagoras discipulum docendum -erat.* IVLIAN. in Am. 4, 11.16 qui colendos -erant vitulos. COD. Theod. 9, 45, 3 *quos clerici defensandos -erint.*

(II) *cum p̄ae pos.* : TERT. adv. Marc. 5, 11, 13 deum aevi huius eum intellegendum, quem nationes pro deo -erunt (IREN. 1, 9, 41.114 vulpem p. regali imagine non -et [gr. ἀνὴ τῆς ... εἰρόνος οὐ παραδέξεται]). HIL. in Matth. 1, 3 quia Maria ... in coniugem -retur (SVLP. SEV. chron. 2, 14, 5 Apim in deum -tum. CONC. Matic. a. 585 p. 244 1.212 Iesus se dicit in hospidem -tum fuisse [v. Matth. 25, 35]). COD. Theod. 4, 8, 5, 5 alienum ad servum -isse.

γ *struct. verbales finem significantes:* supin. : PANEG. 2, 22, 3 -tos servitum Gothos (*nisi ad IA1*). ad c. gerund. : PS. THOM. euang. 13, 3 -epi infantem tuum ad docendum (gr. 15, 3 παρέλαβον).

b *status, condicio sim. e contextu intellegitur (-unt fere animantes [eccliesia l. 55], res variae l. 61sqq.):* **a** -itur filius, discipulus sim., sc. in familiam (cf. p. 336, 41): TER. Andr. 224 hanc eiectam Chrysidis patrem -isse orbam parvam. PACVV. trag. 342 (fort. Telamon Teucro) te repudio nec -o. SEN. contr. 2, 4, 2 (*antea p. 338, 34*) ‘meretricis’ inquit ‘filium -isti’; nempe eius *meretricis*, quae meum filium -erat (ad p. 340, 30). 2, 4, 6 *avus* -epit meretricis filium. SEN. Herc. O. 954 (log. Deianira) natam tuam, Althaea mater, -e, nunc veram tui agnosce prolem. GELL. 1, 9, 1 ratio Pythagorae ... -endi instituendique discipulos. VET. LAT. II Cor. 6, 18 (cod. 75. al. et VVLG.) ego *deus* -am vos et ero vobis in patrem (gr. εἰσόδεξουαι). Hebr. 12, 6 (cod. 89 = VVLG., sim. al.) omnem filium, quem -it *deus* (gr. παραδέξεται). al. **β** -untur hostes, gentes sim., sc. in deditio vel fidem (cf. C et e. g. p. 331, 46sq. 343, 63sqq. 72sqq.): CIC. Catil. 4, 22 hostes alienigenae aut oppressi serviunt aut -ti (in amicitiam add. pars codd.) beneficio se obligatos putant (Balb. 31). off. 1, 35 ii, qui armis positis ad imperatorum fidem confugient ..., -endi sunt. LIV. 1, 38, 2 (*formula deditio*; *simul spectat ad C2a*) deditisne vos populumque Collatinum, urbem, agros, aquam ... in meam populique Romani dicione? :: dedimus. :: at ego -o. 21, 19, 5 (*antea p. 343, 69*) ne ... sua sponte descientes -rentur. al. VELL. 2, 105, 1 subacti Canninefates, ... -ti Cherusci. 2, 106, 1 victae gentes quaedam ..., -tae Cauchorum nationes. TAC. ann. 3, 73, 3. al. **γ** -untur quilibet: CIC. Verr. II 2, 179 meminero me non sumpsisse, quem accusarem, sed -isse, quos (quod var. l.) defenderem (sc. *quorum causa dicenda est ut*: VATIN. CIC. fam. 5, 9, 1 non ... repudiabis in honore, quem in periculo -isti. 5, 10^a, 1 huiuscemodi vos clientes, *huiusmodi* causas, -itis? [ad p. 347, 4sqq.]). Lig. 26 quis fecisset ut, a quibus partibus ... non esset -tus essetque etiam ... reiectus, ad eas ... partis rediret? Tusc. 1, 3 (*antea*: poeticam ... accepimus) sero ... a nostris poetae vel cogniti vel -ti (i. inter cives; aliter l. 50). fam. 5, 6, 2 me ... tantum habere aeris alieni, ut cupiam coniurare, si quisquam -at (opp. excludunt). al. OV. fast. 4, 27 Venerem gradibus multis in gente -tam *Romuli* (repertam var. l., fort. recte). INSCR. numm. imp. Claud. I² p. 122 n. 7 imperatore recept(o) (sc. a praetorianis in fidem et in castra *ut simul ad IA*; cf. n. 11 praeatorianis recept(is), sc. a Claudio; v. Göbl, Antike Numismatik II, 1978, 270 ad 3481sq.). QVINT. inst. 4, 1, 59 in principio orationis nondum ... -ti sumus (*in gratiam sim.*). 8, 3, 31 nostri scriptores ... in derivando paulum aliquid ausi vix in hoc satis -untur (*item de scriptoribus probandis vel agnoscendis*: 10, 1, 59 ex tribus -tis Aristarchi iudicio scriptoribus iamborum [*i. quos A. inter poetas accepit*]. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 241 de ... Augusti iudicio singulari circa -endos [de- trad.] poetas). PLIN. epist. 10, 33, 3 attendam, ne quis nisi faber -atur (sc. in collegium fabrorum). paneg. 26, 3 omnes *illos parvulos* ... -i, incidi, iussisti (*i. nomina eorum inscribi, ut alimenta acciperent*; v. vol. VII 1, 908, 41sqq.). TERT. adv. Marc. 1, 11, 3 tanta vis idolorum cur non -at alicubi deum Marcionis? praescr. 36, 5 *ecclesia* adversus hanc institutionem neminem -it (*item -itur aliquis in ecclesiam*: FIRMIL. Cypr. epist. 75, 25, 3 ab haereticis baptizatos ... -i oportere). HIER. c. Lucif. 3. AVELL. 95, 32 qua *synodo* est -tus Eutyches [*postea opp. sunt reiecti*]. al.; cf. p. 329, 31sqq. 344, 38sqq.). AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 13, 3 (*ad 118, 121*) in iudicio ... personam divitis non -epi (cf. p. accipere sim. vol. X 1, 1725, 57sqq.). al. *subi. verbi act. est res*: SEN. epist. 79, 14 vix -epit Socraten fama (*postea: excepit*). TERT. pudic. 8, 8 Iudeum ... parabola non -it (i. non sinit fratrem filii prodigi [Luc. 15, 11sqq.] pro Iudeo accipi; cf. p. 348, 18sqq.).

2 specialia quaedam; -untur: **a** homines inter accusatos vel iudicandos admittendi (cf. nomen -ere p. 350, 30sqq.): TAC. ann. 2, 74, 2 crimina et accusationem tamquam adversus -tos iam reos instruebant. 3, 70, 1 equitem ... maiestatis postulatum ... -i Caesar inter reos vetuit (13, 10, 2. PAPIN. dig. 48, 5, 12, 2 i. reas adulterii. 48, 5, 40, 2 VLP. dig. 48, 5, 16, 7. al.; cf. VENVL. dig. 48, 2, 12, 1 in reos -ti [pro subst.]). 4, 21, 2 *Piso criminum ceterorum* ... -tus est reus (*praedic. ut*: VENVL. dig. 48, 2, 12, 4 servum non debere -i r. PAPIN. dig. 48, 3, 2, 2). **b** dei, prophetae sim. *agnoscendi*: TERT. nat. 2, 3, 14 quomodo deos ... eos *(rec)ipitis*, qui non comparent? (adv. Marc. 5, 2, 2 novum d. PHOEBAD. c. Arian. 2, 8. al.). adv. Marc. 5, 14, 7 *Iudei* non -entes Christum. VET. LAT. Ioh. 1, 11sq. (cod. 4, sim. al. et VVLG.) *verbum dei* in sua propria venit et sui eum

non -erunt; quotquot autem -erunt eum, eqs. (gr. παρέλαβον ... ἔλαβον. explicat AVG. c. Pelag. 1, 3, 6 crediderunt in eum). 5, 43 (cod. 2, sim. al. loq. Iesus) veni in nomine patris mei et non -istis me; ... *alium* -etis (gr. λαμβάνετε ... λήμψεσθε, cod. 3 [sim. al. et Vulg.] accepistis ... accipietis).

IREN. 3, 11, 9 apostolum Paulum. DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 304, 5 *mens humana unum* ... dei filium ... credit et firmissime -it (gr. I 1, 4 p. 27, 3 εἰσδέχεται, Conc. I 5 vers. Tur. p. 200, 15 suscipit). al. c ii, pro quibus alii fidem suam interponunt (cf. p. 347, 47sqq.): PAPIN. frg. Vat. 13 colonum (v. p. 347, 75). AMBR. obit. Valent. 27 (si *huc pertinet locus vix perspicuus*) quam in me ipsum eos -issem, quibus ille *comes* se timere dicit!

B pro obi. sunt vel intelleguntur res variae: **1** de quibus suscipitur obligatio, fit promissio sim. (loco obi. ponitur enunt. primarium p. 347, 50, acc. c. inf. p. 347, 23sqq. 52sqq., ut p. 347, 39; ad obi. accedit gerund. l. 54sqq.). de notione et differentia (adde l. 37): NON. v. p. 327, 17. AGROEC. gramm. VII 122, 6 -imus aliquid deferendum rogati, suscipimus nostra sponte (sim. p. 347, 11 et DIFF. ed. Uhlfelder 130. ed. Beck p. 85, 36; aliter infra p. 347, 8). GLOSS. I Ansil. RE 136 sqq. (cod. Paris.) -o: promitto. pollicor. accepto. fero. spondeo. confirmo. fidem do. fidem facio. fidem mean interpono (loco sim. SYNON. Cic. p. 440, 29 -o pro recipero restituendum vid.). saepe indicatur per dat., cui quid promittatur; accedit in se, ad se sim. e. g. l. 35sq. 46. p. 347, 50, 54sqq. (cf. in fidem suam p. 347, 38, 348, 1). iuxta ponitur vel disting. confirmare l. 53. p. 347, 56 (-ere vim maiorem habet p. 347, 28), excipere l. 50. polliceri l. 52 (-ere vim maiorem habet p. 348, 7), promittere l. 48. p. 347, 54, 60, spondere p. 347, 55, 58, 60, suscipere p. 347, 7, 14, 19, 21 (cf. l. 17sqq.); opponitur negare p. 347, 16, recusare l. 72, 75. fort. *huc pertinet* frg. nescio an corruptum LVCIL. 731 iam qua tempestate vivo, certe sine, ad me -o (l. textum trad. def. Marx; chresin coni. Lachmann, Cretaem Krenkel).

a -it, qui de se promittit, sc. qui suscipit, quod ipse acturus, facturus, exsecuturus sim. est (quod ab aliis mandatur l. 51, cf. rogatu p. 347, 13; v. etiam p. 352, 52sqq.): **a** cum obi. acc. (saepe pron. neutr. [e contextu intellegitur l. 36]): **①** -untur varia: PLAVT. Mil. 229 sq. (alii aliter textum em.) tu[de] unus si -ere hoc ad te dicas, confidentias nos nimicos profligare posse. :: dico et -o ad me. TER. Phorm. 902 verebarnini, ne non id facerem, quod -issem semel? (DON. spopondissem; ... deest ‘ad me’). CARM. evoc. Macr. Sat. 3, 9, 7 ille *deus*, qui urbis huius populique tutela -isti (MOD. dig. 49, 1, 20 pr. IVST. 28, 1, 1 cum t. filiorum ... regnique administrationem in se -isset. HIST. Aug. Opil. 6, 5). CORNELIA epist. frg. 2 vereor, ne ... tantum laboris culpa tua -as, uti in nullo tempore tute tibi placere possis. CIC. S. Rosc. 112 quid -is mandatum, si ... neglecturus ... es? (113 Att. 1, 14, 7 GELL. 1, 13 tit.). Q. Rosc. 23 (*in lusu verborum*) laborem quaestus -epit, quaestum laboris reiecit. Verr. II 5, 183 cum ... -tum officium Siculis ... erit persolutum (SEN. epist. 22, 7. VLP. dig. 4, 8, 3, 1 in se). orat. 35 ut ... iniusti oneris impositi tula culpa sit, sc. quod me librum scribere iussisti, mea -ti (APVL. apol. 73, 4 ni id onus matrimonii -am. SCAEV. dig. 34, 1, 13 pr.). fam. 5, 8, 5 me ... ea, quae tibi promitto ac -o, sanctissime esse observaturum. al. PLANC. Cic. fam. 10, 7, 1 omnia mea rei publicae praestitisse, quae et tua exhortatione excepti et mea affirmatione tibi -epi. 10, 9, 1 p. 347, 71. 10, 21, 1 omnia ei *Lepido* et petenti -epi et ultro pollicitus sum. Q. CIC. pet. 19 quid tibi eorum sodales -erint et confirmarint, scio. 47 CAES. civ. 3, 82, 4. VITR. 10 praef. 1 architectus, cum publicum opus curandum -it (*item accedit gerund.* : FRONTO p. 198, 2 desiderium Baburiana commendandum tibi -epi. TER. MAVR. 349 hoc opus, de syllabis quod -epi nunc loquendum. AVSON. 11, 18 [208 S.], 11). FEST. p. 173 Santra ... vota ‘nuncupata’ conligit ... significare ... promissa, et quasi testificata, circumscripta, -ta (cf. MACR. Sat. 3, 9, 12 votum -ere). VAL. MAX. 3, 7 ext. 5. TAB. cer. Hercul. 81^b, 4 hoc arbiteriu(m ...) -epit (EDICT. praet. dig. 4, 8, 3, 2. VLP. dig. 4, 8, 13, 2 -isse ... a. videtur, ut Pedius ... dicit, ... qui iudicis partes suscepit. DIG. 4, 8 rubr. qui a. -erint, ut sententiam dicant [*antea p. 352, 61*]. al.). VLP. dig. 4, 9, 1, 8 puto omnium eum *nautam* -ere custodiam, quae in navem illatae sunt (47, 2, 14, 17 PAVL. dig. 19, 2, 55 pr.). 40, 1, 4, 1 *servo* in se -ente debitum. al.

② -untur officia magistratum, sacerdotum publicorum sim.: ENN. ann. 141 *quidam regna* -epit ([loco allato SERV. auct. Aen. 3, 333 pro ‘accepit’]. QVINT. inst. 7, 1, 24 deliberat Numa, an regnum offerentibus Romanis -at). R. GEST. div. Aug. 5 *(dic)tat(ura)m* ... *(mihi dela-tam et a populo) et a se(na)tū* ... non rec(epi) ([gr. ἐδέξαμην]). VAL. MAX. 4, 5, 2 bis). ibid. *consul(atum)* ... *(mihi) dela(tum non -i)* ([gr. ἐδέξαμην]). PLIN. paneg. 56, 3 secundum c. -isti, quia princeps ... deferebat [*postea: tertium c. recusasti*]. 56, 4, 60, 4). 10 *(qu)o)d sacerdotium ... -ep(i)* (gr. ἀνεληφα). LEX Salpens. (CIL II 1963) 1, 22 si ... decuriones ... Domitian(o) ... IIviratum ... detulerint, imp(erator)que ... eum IIviratum -erit (sim. IRNIT. 3 B 12). TAC. hist. 1, 52, 4 imperium ([opp. recusasset]). 2, 51

SVET. Tib. 24, 2 Vit. 15, 2. *al.*) PLIN. paneg. 45, 4. SVET. Aug. 27, 5 tribuniciam potestatem perpetuam (Vesp. 12 ne t. quidem p. *<nec>* patris patriae appellationem, nisi sero -epit [*l. ad p. 349, 57*]). *al.*

(III) -untur causae iudiciales sim., sc. fere ab oratoribus: *(A) causa-*sam -ere (*adde p. 345, 36*): RHET. Her. 1, 2, 3 demonstratum est, quas c. oratorem -ere ... conveniat. 2, 1, 1 CIC. S. Rosc. 2. div. in Caec. 26 mihi Siculorum c. -tam, populi Romani susceptam esse arbitror (*explicant Ps. ASCON. p. 195, 1 suscipitur totum, -itur pars; suscipitur quod <principale est, -itur quod> hinc pendet; suscipitur solum aliquid propter se, -itur <etiam propter aliud> [lacunas expl. Danesius et Popma; v. Stangl, Pseudo-asconiana, 1909, 37sq.]*). SCHOL. Cic. Gron. B p. 326, 27 -imus rogati, suscipimus sponte, aut -imus divites, suscipimus autem aequales vel minores). Verr. I 34 hanc c. Siculorum rogatu (*sim. II 2, 117*). II 2, 1 -epi ... c. Siciliae ...; hoc onere suscepto et -ta c. Siciliensi ...; suscepit enim c. totius ordinis *eas*. 5, 139 ea c. ..., quae iam non -ta sed innata ... est. et saepe. Q. Cic. pet. 45 contra amicum. 46 (*opp. negasset*). 51 GELL. 5, 10, 7.

(B) cetera exempla: RHET. Her. 1, 2, 2 tria sunt genera causarum, quae -ere debet orator (QVINT. inst. 12, 1, 39 multa ... posse evenire, propter quae orator bene suscipiat tale causae g., quale remota ratione honesta non -isset). CIC. de orat. 2, 101 est illa quidem magna offensio vel negligentiae, susceptis rebus, vel perfidiae, -tis (Ov. fast. 5, 289 rem populis -it, sc. *iudicandam*).

B pro obi. est struct. verbalis: acc. c. inf. (*sc. fere act. c. pron. refl. /quod intellegitur l. 36 et fort. l. 32/ et inf. fut.; tota struct. e contextu intellegitur l. 29; pass. l. 34*): VARRO Men. 60 cum περὶ τῷ πότῳ scripturum te Seio -eris. CIC. S. Rosc. 114 sese facturum. Att. 12, 13, 2 quibus ... ille -erat ... se molestum omnino non futurum. fam. 6, 12, 3 Pansa ... mihi ... non solum confirmavit, verum etiam -epit perceleriter se ablaturum diploma. 16, 12, 6 quem omnia facturum confido, -epit enim (*sc. se facturum esse*). *al.* CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 4 si -res te librum correcturum. PLANC. Cic. fam. 10, 17, 1 -o vobis ... me negotium ... conjecturum. Liv. 7, 14, 1 (*si hoc pertinet*) dictator ... facturum, quod milites vellent, (*in*) se -epit (*ita em. Weissenborn; sunt qui locum ad p. 333, 7sqq. trahant, v. Oakley, comm. 1998, ad l.*) 33, 13, 15 obsides pecuniamque reddi Philippo -tum est. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 Hasdrubal ... -epit ... dimissum Hispania excessurum (*sc. se esse*). SVET. Iul. 23, 2 qui sibi, *i. Caesari*, -issent (*pepigar. l.*) propugnaturos absentiam suam. AFRIC. dig. 28, 5, 47 VLP. dig. 13, 6, 5, 3. *al.* ut: PAVL. dig. 49, 14, 40, 1 patronus si tacite in fidem suam -at, ut ex portione sua praestet *eas*.

γ sine obi. (cum adv. l. 43, praepos. secundum l. 45): CIC. Verr. I 36 qui aut deponere aut accipere aut -ere aut polliceri ... solent (*cf. Ps. ASCON. p. 218, 24 -itur, id est promittitur, <ab eo qui> pro iudicatu spondet*). fam. 13, 3 *amicum meum* velim ita tractes, ut mihi coram -isti. VET. LAT. I Macc. 1, 42 (rec. L) *rex imperavit*, ut ... relinquenter unusquisque legitimata sua; et -erunt omnes gentes secundum verbum regis (*gr. ἐπεδέξατο ... κατά, rec. B, V consenserunt ... s.*).

b -it, qui de aliis (rebus) promittit, spondet, testatur (addidimus iuncturam fidem -ere p. 348, 6): *a indicatur, quid -atur (etiam de quo [qua re] l. 72 [bis]. 74 [cf. β], pro quo l. 59. 70):* *(I) per enunt. primarium* (*cf. infra l. 74*): TER. Haut. 1056 ad me -o: faciet (*explicat* SCHOL. p. 126, 26 in meam providentiam illum accipio, ut faciat, quod vis). *(II) per acc. c. inf. (maxime fut.; c. pron. praepar. l. 56. al., adv. l. 53):* CIC. Att. 11, 6, 3 sic ... -unt, Caesari ... de augenda mea dignitate curae fore. fam. 13, 10, 3 separatim promitto in meque -o fore eum tibi ... voluptati (13, 17, 3 spondeo in meque -o eos esse M'. Curi mores ..., ut *eas*. 13, 28, 3 id tibi confirmo in meque -o, te *beneficia tua* ... ita bene conlocaturum, ut *eas*. SYMM. epist. 6, 25 in me -o, eum dignum esse, quem diligas [*l. ed. 1580, respicio codd.*] 13, 50, 2 et ipse spondeo et omnes hoc tibi tui pro me -ent, ex mea amicitia ... te fructum ... esse capturum. Phil. 5, 51 promitto, -o, spondeo ... C. Caesarem talem semper fore civem, qualis hodie sit. PLANC. Cic. fam. 10, 9, 1 CAES. civ. 3, 17, 2 Liv. 39, 47, 7. SEN. apocol. 6, 1 *Claudius* Luguduni natus est ...; hunc ego tibi -o Luguduni natum. dial. 6, 22, 2. *in formula iuris* salvum fore -ere sim. (*respic. res. quas nautae, caupones, stabularii custodiendas accipiunt, v. p. 342, 29sqq.; sine obi. l. 68sq.*): EDICT. praet. dig. 4, 9, 1 pr. nautae, caupones, stabularii quod cuiusque s. f. -erint, nisi restituent, in eos iudicium dabo. GAIUS dig. 4, 9, 5, 1 non ... dubitari oportet quin is, qui s. f. -it, non solum a furto, sed etiam a damno -ere videatur. VLP. dig. 47, 5, 1, 4 si -erit s. f. capuo vel nauta. PAVL. sent. 2, 6, 1 quae salva fore -erit. *al.* *(III) per obi. acc.:* BRVT. Cic. fam. 11, 1, 4 pro Cassio et te, si quid me velitis -ere, -am. PLANC. Cic. fam. 10, 9, 1 nihil *me tibi temere* (*ad aa*) aut te ceteris de me frustra -isse laetor. Liv. 40, 35, 11 si neque de fide barbarorum quicquam -ere aut adfirmare nobis potes *eas*. SEN. epist. 54, 7 hoc tibi de me -e: non trepidabo ad extrema. PAPIN. frg. Vat. 13 (*inde sim. HERMOG. dig. 19, 1, 49 pr.*) si vendor *colonum* (*ad p. 346, 8*) et

quinque annorum mercedes in fidem suam -at (*i. fidem suam pro eis interponat*). VLP. dig. 4, 9, 7, 6 quasi omnia, quae ibi contingunt, in solidum -erint (*sc. pater vel dominus eius, qui navem vel cauponam vel stabulum exercet; cf. p. 342, 29sqq.*).

5 β indicatur solum, de quo (qua re) quis -at: CIC. Att. 2, 22, 2 *Pompeius dixit* fidem -isse sibi et ipsum *Clodium* et Appium de me. 13, 1, 2 festinationem mihi tollis, quoniam de aestate polliceris vel potius -is (*sc. aestate me hortos possessurum esse*).

10 2 cetera exempla (pro obi. est acc. c. inf. l. 48sqq. p. 350, 75sqq., inf. e. g. p. 349, 3. 18sqq. 67. 351, 55, enunt. secund. c. quia, quod, quoniam l. 58. 67sq. p. 350, 25, ut vel ne e. g. p. 349, 15sq. 34. 350, 67sqq. [cf. p. 349, 45]):

15 a generativi: a c. variis coloribus: (I) sentiendi, intellegendi sim.: (A) quaelibet exempla: CIC. Pis. 24 magnum nomen est ... consulis; non capiunt angustiae pectoris tui, non -it levitas ista. Lael. 97 ista assentatio ... nocere ... nemini potest, nisi ei, qui eam -it atque ea delectatur. ANIAN. Chrysost. hom. 16, 5 p. 82, 7 sermo -tu[s] difficilis (-tu *coni.* Skalitzky coll. Migne gr. 57, 245^{med.} δυσπαράδεκτος).

20 β indicatur, quo sensu quid intellegatur, consideretur sim. (cf. p. 345, 62): SEN. dial. 4, 32, 1 inhumanum verbum est et quidem pro iusto -tum 'ultio' (SVET. Tib. 61, 3 omne crimen p. capitali -tum. cf. l. 41). IVLIAN. dig. 35, 1, 29 haec condicio 'si in Capitolium ascenderit' sic -enda est 'si cum primum potuerit *eas*'. *Item per adv. :* DIONYS. EXIG. Conc. S 15 p. 302, 37 ipsi non ita -unt [gr. I 1, 6 p. 162, 19 οὐχ οὐτως νοοῦσιν. cf. p. 302, 38 accipitur]. POMPON. dig. 35, 1, 57 quaeritur, an ... condicio *talis* (*praedic.*) sit -enda, ut *eas*.

25 ② credendi, probandi, pro genuino, vero, certo, bono habendi sim.: *(A) cum obi. acc. (-i dicitur synodus pro eius decretis sim. l. 44):* CIC. Planc. 6 largitionis -enda suspicio est. nat. deor. 3, 52 nihil horum -emus (*postea: nihil ... horum probandum est*). LVCR. 1, 377 sci-licet id, *i. motum sine vacuo fieri posse*, falsa totum ratione -tumst. PROP. 3, 9, 21 tua, Maecenas, vitae pracepta -epi. SEN. contr. 2, 1, 38 -et aliquis excusationem, si dixerit *eas*. (SEN. benef. 7, 16, 3 PLIN. epist. 10, 3^a, 2 FRONTO p. 168, 6. al.; cf. p. 350, 48). 9, 5, 10 hunc colorem *Silonis* ... -i non posse, quia *eas*. 10, 4, 14 (*antea: quosdam putare quaestionem esse, an eis*) quod si quisquam -it *eas*. (SEN. nat. 6, 12, 3 q. si -imus *eas*. PLIN. nat. 35, 56 q. si -i necesse est *eas*. [prae-, per- var. II]. al.). SEN. dial. 7, 1, 3 ea, quae magno adsensu -ta sunt. epist. 40, 12 hanc *facilitatem dicendi* ego in viro sapiente -o, non exigo. QVINT. decl. 253, 2 invenio, qui ... hanc rogationem *non existiment* ... -endam (253, 6. 254, 7. al. *apud eundem*). 263, 11 ut -ta lex sit (*et bis ibid.* IVLIAN. dig. 1, 3, 32, 1 *leges iudicio populi -tae sunt [postea: populus probavit]*). GELL. 3, 16, 1 opinio ... pro vero -ta. 12, 13, 14 -ta vulgo interpretatio *vocis* est absurdissima. FAVSTIN. trin. 1, 5 (*antea: credideris* in fidem -is vocem apostoli (AVG. civ. 10, 32 p. 457, 1. cf. l. 56). SVLP. SEV. chron. 2, 45, 5 cum his ..., qui Ariminensem synodum -issent. COD. IUST. 10, 22, 1 pr. (a. 410) ante ..., quam *descriptions* ... ex eorum *rectorum* fuerint -tae sententiis, (*Theod. 12, 1, 173 pr. auctoritate firmatae*). *al.* **26 ③ pro obi. sunt struct. verbales (accedit pron. praepar. e. g. l. 64):** acc. c. inf. (*intellegitur l. 50*): LVCR. 3, 239 nil horum ... -it mens posse creare sensiteros motus. Ov. fast. 6, 557 *Ino*, ipsa ... fecisse negas (*negat var. l.*), sed fama -epit (*sc. te fecisse; -ta coni. Alton*). SEN. epist. 87, 23 quisquis hoc dicit, necesse est -at sacrilegium ... bonum ... esse. PLIN. nat. 28, 24. PAVL. dig. 1, 5, 12 septimo mense nasci perfectum partum iam -tum est propter auctoritatem ... Hippocratis. CENS. 4, 11 Faunos nemora ... tenuisse ... antiquorum credulitas -epit. RVFIN. Adamant. 1, 6 *verisimile videtur -i debere, plures esse euangelistas (, resp. gr. εἰχός)*. AVG. civ. 10, 29 p. 449, 15 facilius ... in fidem -endum est *eas*. (15, 13 p. 83, 33). *al.* **variae (addidimus enunt. primar. l. 60):** VET. LAT. Bar. 6, 55 quomodo ... *aestimandum est aut -endum*, quia *simulacra deorum* dii sunt? (*l. gr. epist. Ier. 56 ἐκδεκτέον ή νομούσιον*). Matth. 11, 14 (cod. 9. al. et VVLG.) si vultis -ere, ipse est Helias (*gr. δέξασθαι, cod. 3. al. scire, 5 accipere, 10. al. percipere*). HIL. trin. 4, 16 1. 44 tametsi sensus communis intellegentiae non -at, ut in eo *dicto* ... solitarius ... significatus esse credatur, tamen *eas*. (EPIPHAN. Hier. epist. 51, 5, 1 quis tam vecors ... hoc -at, ut ... prophetae coheredes fiant diaboli *eas*? BOETH. in herm. comm. sec. 1, 1 p. 37, 11 qui prius -epit, ut *verbum quoddam Aristotelis* ... ita dictum esset, tamquam si diceret *eas*). RVFIN. Clement. 2, 37, 3 quod unus sit deus ..., hoc primum quis -at? ORIG. in Matth. ser. 15 p. 28, 32 non -unt, quoniam *eas*.

70 ④ sustinendi, patiënti, tolerandi sim. vel permittendi: *(A) -it res:* *(1) qualitas vel affectus animantium:* CIC. rep. 3, 18 nec inconstantiam virtus -it, nec varietatem natura patitur. off. 3, 119 non -it istam *voluptatis* coniunctionem honestas, aspernatur, repellit. BRVT. Cic. ad Brut. 24, 6 valde care aestimas tot annos, quot ista aetas -it, si *eas*. (*i. quot senex vivere poteris*). PVBLIL. sent. I 11 ingenuitas non -it contumeliam. CAES. Gall. 7, 26, 4 timor misericordiam non -it. HOR. epist. 2, 1

258 neque parvum carmen maiestas -it tua, *Auguste*, nec egs. Ps. VARRO sent. 129 non est felicitas, quae secum -it miseriam. *al.* *pro obi. est inf.*: HIL. in psalm. 118 aleph (= 1) exord. 2 nec naturae nostrae -it infirmitas divinis institutis ... erudiri. (2) *morbus, pars corporis laesa*: CELS. 3, 9, 4 curationem ubi id, quod est, non -it, potest -ere id, quod futurum est (5, 28, 2^D) discernere ... cacoethes, quod c. -it, a carcinomatice, quod non -it. *al.*; cf. l. 24). 5, 26, 22 *musculus praecisus sanitatem -it* (6, 15, 4). (3) *quaelibet*: CAES. civ. 1, 78, 3 quo spatio *longiore* plures rem posse casus -ere (3, 51, 5 quae r. ... fortasse aliquem -ret casum. LIV. 7, 14, 5 *non -ente iam dilationem re.* 29, 24, 7 *cunctationem*. SEN. epist. 27, 4 *delegationem. al.*). VITR. 2, 2, 1 *atomi Democriti interitionem non -unt*. 2, 4, 2 *paries concamerationes non -it* (syn. 3 patiuntur). SEN. contr. 2, 5, 8 licet lex dies finiat, natura non -it (VELL. 2, 97, 2 quot et quantas *virtutes n. mortalis -it*). VAL. MAX. 8, 1 absol. 13 rerum naturam non -ere, ut *fili occiso patre ... quietem capere potuerint [item seq.* ut: SEN. epist. 82, 17 QVINT. inst. 271, 3. *al.*] SEN. Thy. 746 benef. 6, 6, 2. *al.*). VELL. 2, 52, 3 aciem Pharsalicam et illum ... diem ... non -it enarranda hic scripturae modus. *al.* *pro obi. est inf.*: MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 23 l. 16 substantia ... non -it similem esse aut dissimilem. PRVD. apoth. 517 quod fieri -it, -it quandoque perire. PAVL. NOL. epist. 23, 1 crescere summa non -it. *al.*

(B) -it *animans*: (1) *cum obi. acc.*: CIC. Tusc. 3, 14 quae *mala qui -it, -at idem necesse est ... ignaviam*. 3, 79 quam quisque curationem -ere possit, videndum est (3, 84. cf. l. 5). SEN. dial. 4, 12, 2 necesse est prius virtutem ex animo tollas, quam iracundiam -as. *al.* QVINT. inst. 10, 7, 31 *in actione extemporali* -o hanc brevem adnotationem libellosque, ... ad quos interim respicere fas sit (*opp. 32 displicet mihi. al. accedit in se sim.*: Ps. SALL. rep. 2, 11, 4 stultissimi mortales, quod in certamine dubium est, quorum accidat, id per inertiam in se, quasi victi, -unt. LIV. 10, 40, 11 qui auspicio adest, si quid falsi nuntiat, in semet ipsum religionem -it. 45, 5, 11 *regis subit ... animum, in se ... tam esse labem*. MARCELL. dig. 26, 7, 21 in se periculum (VLP. dig. 19, 2, 13, 5, 27, 8, 1 pr. *al.*). (2) *pro obi. est enunt. secund.*: ORIG. in Matth. ser. 54 p. 123, 20 (ad 24, 35) qui non -unt, ut iam meliores efficiantur (*gr. οὐκ ἔπιδεχόμενοι βελτίονς γενέσθαι*).

B mera notione accipendi, admittendi (saepe -untur ea, quae ab aliis offeruntur, ita ut respondeant e. g. deferre l. 48. 54. 56, reddere l. 41, tradere l. 40): (1) vario respectu: (A) *quaelibet exempla (selecta inde a VITR.)*: (1) -unt *animantes eorumve corpora (sidera per prospop. l. 51)*: BRVT. Cic. ad Brut. 24, 6 quae *civitas* ne traditam quidem ... libertatem -ere possit. PVBLIL. sent. B 8 *beneficia plura -it, qui scit reddere (-epit var. l. accepit Scaliger)*. OV. met. 11, 417 Alcyone, cui protinus intima frigus ossa -erunt (VITR. 7, 4, 5 *ministri, etsi nudis pedibus fuerint, non -unt f. a pavimento*). LIV. frg. 46 (Comment. Lucan. 8, 91; *Cornelia ad Pompeium*) quid ... ex funesta Crassorum domo -bas, nisi ut minueret(ur) magnitudo tua? VITR. 10, 13, 3 a quo *mechanico* -erunt doctrinam Diades et Charias. VELL. 2, 122, 2 quis ... dubitare potest, quin ... idem illi *Tiberio hono triumphi* et deferendus et -endus fuerit? (*vergit ad p. 332, 13 sqq., ut: VAL. MAX. 4, 3, 10 ut honorem coronae militaris ... a duce, pretium [i. aurum] ... a patre -ret. 9, 1 pr. TAC. ann. 5, 2, 1. al.; cf. p. 327, 5 sqq.*) VAL. MAX. 2, 10, 21. 49 delapsa caelo sidera hominibus si se offerant, *venerationis amplius non -ent quam Scipio*. 9, 14, 5 uterque *vir honoratus* scaenici nomen coactus est -ere (ACT. Arv. a. 38 [ed. Scheid 12] c 86 quod ... C. Caesar ... delatum sibi patris patriae n. -isset. SEN. dial. 2, 16, 2 PLIN. paneg. 21, 2. *al.*; cf. *vocabulum -ere*: TAC. hist. 2, 62, 2 Caesares. cognomen: SVET. Aug. 58, 1 patris patriae c. universi ... detulerunt ei; ... non -bat. Vit. 8, 2 cupide. 15, 4. *appellationem*: Vesp. 12 p. 347, 2. HIST. AVG. Pius 5, 2). SEN. Phoen. 47 (*log. Oedipus*) mortem, *anime*, ... totam -e (admitte add. cod. E). Tro. 695 (*Andromacha Vlivi*) preces placidus pias patiensque -e (STAT. silv. 4, 1, 9). PLIN. nat. 25, 36 *hoc genus hyosyami herbae -epere medici (i. in usum; cf. p. 350, 7)*. SVET. rhet. 25, 1 *rhetorica ... apud nos perinde atque grammatica sero -ta est*. VET. LAT. Luc. 8, 13 (cod. 4) qui, cum audierint verbum *dei*, cum gaudio -unt illud ([gr. δέχονται, cod. 2. al. per-, 5. al. ac-, 10 et Vulg. suscipiunt]. act. 8, 14 [cod. 57, sim. al. et VVLG.] Samaria ... -epit v. dei [gr. δέδεκται, cod. 5 ex-, 50 per-, 54 accepit]. IREN. 4, 2, 6. *al.*). ITIN. Alex. 49, 111 *Porus -tus (ad p. 344, 40) ... ad amicos Alexandri ... procurare, quod erat rex,*, -epit (i. hoc, cuius erat rex; cf. Tabacco ad l.). *al.* (2) -unt *res variae vel loca*: BELL. Alex. 68, 1 *defectionem (recc.; -fens- trad.) eius Deiotari nullam posse excusationem [eius] imprudentiae -ere*. OV. fast. 3, 121 decimum cum luna -erat orbem (i. *expletis decem mensibus*). VITR. 1, 4, 2 ea regio, i. *septentrio*, nullo tempore mutationes *caloris -it*. 2, 9, 4 *arbusta siccescendo -unt in se diurnitatem*. SEN. Phoen. 33 (*Oedipus Cithaeroni*) -e supplicium vetus, i. *mortem meam*. COLVM. 1, 6, 9 ut *cellae ... custodiā* -ant umidarum rerum tamquam vini. 5, 8, 2 *olea si quam impensam -it,*

subinde fructus multiplicat. PLIN. nat. 31, 86 circa Gelam ... tanti splendoris *sal est*, ut imaginem -at. *al.*

(B) *indicatur, quo quid -atur* (in se v. supra p. 349, 73): (1) *in usum vel finem quandam*: VITR. 8, 3, 4 *aqua perculta aliam virtutem -it ad usum (cf. in usum p. 351, 43 et SEN. dial. 3, 12, 6 non ideo vitia in u. -enda sunt, quia aliquando aliquid effecerunt*. PLIN. nat. 21, 128 *narcissi duo genera in u. medici -unt*). PLIN. nat. 22, 20 *caule et radice in cibos Graecorum -tis (22, 86 scolymum ... in c. -it oriens. cf. vol. V2, 1251, 74)*. 28, 138 *axungia non nisi ad ea, quae purganda sint ..., salsa -itur. al. finem indicat gerund. praedictive positum*: AVG. util. cred. 7, 16 p. 20, 26 *imperiti ea discere moliuntur, quae a paucis doctis discenda -ta sunt*. (2) *in varia*: PLIN. nat. 35, 77 ut ... -retur ... ars ea *graphice* in primum gradum liberalium. QVINT. inst. 9, 4, 26 ipsum hoc *hyperbaton* inter tropos ... -tum est (i. ei generi attributum est; cf. p. 344, 29). 10, 7, 15 *omnia ..., de quibus dicturi erimus, ... habenda in oculis, in affectus -enda sunt. decl. 290, 3 qui dolor ... intra cogitationes -tus abstulit mentem*. TERT. nat. 1, 13, 3 *(respic. dies Solis) in laterculum septem dierum solem -istis*.

(II) *respiuntur consuetudines, mores sim.* (cf. p. 352, 74 sqq.): FEST. p. 289 -tus mos est, quem sua sponte civitas alienum adscivit (SEN. contr. 2, 7, 9 hunc m. scribendi. cf. QVINT. inst. 5, 10, 13 quae ... in mores -ta sunt). SEN. frg. 42 (Aug. civ. 6, 11 p. 270, 21) usque eo ... *Iudeorum consuetudo convaluit, ut per omnes iam terras -ta sit*. PLIN. nat. 21, 5 *coronis e floribus -tis (i. cum in usu esse coepissent)*. QVINT. inst. 11, 3, 104 *averso pollice demonstrare aliquid -tum magis puto quam oratori decorum. al. PLIN. epist. 5, 9, 7 est omnino iniquum, sed usu -tum, quod ... consilia ... secundum eventum vel probantur vel reprehenduntur (7, 17, 3 horum recitatio u. iam -ta est)*. *al.*

b speciatim: **a** *in sermone iuris (rei publicae l. 41) -untur:* (1) *quae ad iudicem, magistratum admittuntur* (cf. supra p. 345, 65 sqq.): (A) *pro obi. est nomen*: (1) *reorum, hominum accusatorum (apud inferos l. 36, 38)*: CIC. Verr. II 2, 94 *Verres de ... tribunali pronuntiat, si quis absentem Sthenium rei capitalis reum facere vellet, sese eius n. -turum. ibid. iterum et al. in eadem orat. 4, 40 LIV. 9, 26, 10, 38, 55, 4 ad ... praetorem ... delata et -ta sunt n. legatorum*. SEN. contr. 3 praf. 17 ut praetor n. eius -ret lege inscripti maleficii. VAL. MAX. 3, 7, 9. SEN. apol. 14, 1 *accusator postulat, Aeacus n. eius Claudii -at; edit subscriptionem*. INTERPR. cod. Theod. 2, 4, 2. *devoti, sc. quasi rei*: TAB. devot. Année Épigr. 1993 n. 1008 (*Carmone; saec. I² a. Chr?*) dis imferis: vos rogo, utei -ates (i. -atis) n. Luxsia (sic). (2) *candidatorum munus publicum pertinentium (cf. accipere vol. I 319, 19 sqq.)*: LIV. 10, 15, 10 ut *consul* duorum patriciorum nomina -ret.

(B) *pro obi. sunt varia cognoscenda, iudicanda, decernenda sim.*: CAEL. Cic. fam. 8, 8, 2 (*absol. nisi formula iuris pro obi. est*) praetor postulante Pausania ... 'qua eo pecunia pervenisset' -ere *noluit*. QVINT. decl. 254, 10 in rebus parvis ac *periculosis (peculiaribus Shackleton Bailey, alii alia) ista, quae obiecta sunt, iudex -at*. PLIN. epist. 6, 22, 2 -ta cognitio est (SVET. Claud. 9, 2 PAPIN. dig. 26, 10, 11). IVLIAN. dig. 27, 1, 20 -ta patrui excusatione (VLP. dig. 4, 8, 15. PAVL. dig. 23, 2, 60, 4 [*quinquies*]. al.). CLEM. dig. 22, 3, 16 matris professio filiorum -itur; sed et avi -enda est (PAVL. dig. 49, 14, 13, 7). GAIUS dig. 28, 1, 26 ne eius testimonium -atur. SCAEV. dig. 26, 7, 57, 1 cum ex permissu principis appellatio eius -ta sit, quam is, qui pronuntiaverat, non -erat (VLP. dig. 28, 3, 6, 9 si a. eius praeses non -epit. al.). *al.*

(II) *quae probantur, iusta iudicantur; ubique pass., sc. pro subi. possuntur:* (A) *pron. neutr. vel subst.*: LABEO dig. 33, 2, 31 *puto non potuisse arbitrum ... alterius ius mutare; quod et -tum est*. NERAT. dig. 29, 2, 59 *substitutus non potest hereditatem ... praetermittere; quod sic -endum est, etiam si egs. IVLIAN. dig. 41, 3, 33, 1 cum haec ... -antur in ... persona possessoris ... quanto magis in colono -enda sunt egs.?* (item in aliquo: GAIUS inst. 3, 105 idem ... in surdo -tum est, sc. eum stipulari non posse. cf. p. 348, 38). AFRIC. dig. 30, 108, 1. GAIUS dig. 24, 1, 42 nuper ... -ta est alia causa donationis (VLP. dig. 40, 2, 11. MARCIAN. dig. 40, 2, 9, 1 qualiscumque c. probata sit et -ta. al.). inst. 3, 82 eo iure, (quod) consensu -tum est (VLP. dig. 1, 6, 8 pr. cum ius *patriae* potestatis moribus sit -tum. cf. p. 353, 1 sq.). MAECIAN. dig. 40, 5, 35 Cassii non est -ta sententia existimantis egs. (SCAEV. dig. 28, 2, 29, 16 VLP. dig. 15, 1, 11, 9. al.). et saepius. (B) *enunt. secund. c. ut (ne):* IAVOL. dig. 41, 3, 23, 2 -i non potest, ut eadem res et ut res soli et tamquam mobilis sit possessa. IVLIAN. dig. 1, 3, 32, 1 rectissime ... illud -tum est, ut egs. (item c. pron. *praepar.*: AFRIC. dig. 12, 1, 41 VLP. dig. 41, 1, 23, 3. al.). 35, 1, 24 iure civili -tum est ..., ut egs. 50, 16, 201 iusta interpretatione -endum est, ut egs. AFRIC. dig. 41, 2, 40, 1 propter utilitatem. PAPIN. dig. 22, 1, 2 volgo. 41, 2, 44, 1 utilitatis causa iure singulari -tum esse, ne egs. VLP. dig. 24, 1, 1 moribus apud nos -tum est, ne inter virum et uxorem donationes valeant. *al.* (C) *acc. c. inf.*: GAIUS dig. 30, 69 pr. servo legato legari

posse -tum est. 44, 7, 5 pr. utilitatis causa -tum est invicem eos obligari. VLP. dig. 19, 1, 11, 8 *Neratius furtis noxisque solutum esse servum praestare te debere ab omnibus -tum ait.* al.

B respiciuntur scripta vel dicta (nonnulla sub afferre maluimus, v. supra p. 349, 60sqq. 63sqq. 350, 14. 20): ① libri vel capita sim. eorum: ② quae inter scripta quaedam accipiuntur, includuntur: CIC. Flacc. 74 defers ad Pergamenos, ut illi -rent in suas litteras publicas praeclaras proscriptiones ... tuas; repudiant, reiciunt. TAC. ann. 6, 12, 1 quem librum *Sibyllae Caninii* ... i inter ceteros eiusdem vatis ... postulaverat. COD. Iust. de cod. comp. 2 in quibus codicibus novellae constitutiones -tae sunt. de cod. confirm. 4 in ... nostro codice. ③ quae probabant vel pro genuinis, veris sim. accipiuntur: varia exempla: CIC. rep. 2, 19 antiquitas ... -epit fabulas ..., haec aetas autem ... omne, quod fieri non potest, respuit. opt. gen. 18 qui orationes e graeco conversas reprehendunt, Andromacham ... aut Epigonus Latinos -unt (i. fabulas). PLIN. nat. 30, 9 quae *volumina magica* -ta ab ullis hominum atque transisse per memoriam ... mirandum est. SCHOL. Hor. epist. 1, 3, 15 scripta ... ea, quae Caesar in auctoritatem -epit (2, 1, 92 AVG. c. Faust. 33, 6 p. 791, 23. cf. l. 24). respiciuntur scripta sacra *Iudeorum et Christ.* (cf. p. 353, 6): TERT. adv. Marc. 5, 21, 1 cum ad *Philemonem* ... litteras factas -erit *Marcion* (opp. recusaverit). praescr. 17, 1 ista haeresis non -it quasdam scripturas. IREN. 3, 14, 4 (opp. renuntiare). ibid. iterum (opp. refutare). HIER. chron. a. Abr. 1704 hi libri inter divinas scripturas non -untur. AVG. civ. 17, 20 p. 247, 9 in auctoritatem canonicanum (ibid. p. 247, 15. 17, 24 p. 255, 3 divinam. al.). 18, 26 p. 290, 26 in canonem scripturarum (in Rom. imperf. 11, 4. al. apud eundem; cf. civ. 18, 38 tit. quod quaedam sanctorum scripta ecclesiasticus canon ... non -erit). un. eccl. 13, 33 p. 274, 25 quisquis illas litteras in fidem -it. ORIG. in Matth. 15, 14 p. 390, 21 verbum hoc ... -endum esse quasi verum a domino dicatum (opp. abiciendum). al.

④ metrum: ⑤ -untur pedes: CIC. orat. 194 paean ... minime est aptus ad versum, quo libentius eum -epit oratio. BASS. gramm. VI 255, 10 ithyphallicum metrum saepe -it hunc tribrahcum. QVINT. inst. 1, 5, 28 *iambum* non -it versus heros. 9, 4, 49 alium pro alio pedem metrorum ratio non -it (PS. CENS. frg. 14, 6 DIOM. gramm. I 511, 21. al. apud eosdem). al. per prosopop. fingitur aliud metrum aliud quasi in familiam -ere (cf. p. 344, 3): HOR. ars 256 *iambus* spondeos ... in iura paterna -epit. ⑥ -untur voces, syllabae: PORPH. Hor. sat. 1, 6, 12 nomen hoc ... non potest in (h)exametrum -i. DIOM. gramm. I 517, 13 versus iambicus -it novam syllabam.

⑦ verba, argumenta sim., sc. probanda vel usitata (sed disting. usitatus l. 48): ⑧ varia exempla (accedit in consuetudinem l. 44, in usum l. 49. 52 [cf. p. 350, 5]): VARRO ling. 9, 10 unum *peccati genus*, quod in consuetudinem perperam -tum est, alterum eqs. 9, 20 verbum, quod novum et ratione introductum quo minus [ut] -amus, vitare non debemus. SEN. epist. 114, 2 orationis lascivia si modo non in uno aut in altero fuit, sed adprobata est et -ta. 120, 4 utar ... illo verbo non tantum tamquam -to, sed tamquam usitato. QVINT. inst. 1, 5, 71 *nova verba* si -ta sunt (opp. repudiata). 5, 11, 20 nostrorum quidam, non sane -to in usum nomine, apologeticum *vocant*. 5, 11, 41 quae vulgo -ta sunt. 6, 3, 103 postquam 'urbis' appellatione ... Roman ... accipi sit -tum. 8, 6, 2 *tropos* necessarios ... atque in usum -tos. al. FRONTO p. 134, 22 (*alluditur ad IA*) an ... eadem *verba* ..., si iniussu ... meo venerint, ut Menelaum ad epulas quidem, -i iubes? GELL. 6, 9 tit. 'peposci' ... plerosque veterum dixisse, non, uti postea -tum est dicere, per 'o' eqs. CHAR. gramm. p. 188, 27 contra rationem. al. ⑨ -it res (sc. act.): SEN. contr. 1, 8, 16 rem ... elatiorem, quam pressa et civilis oratio -it (QVINT. inst. 8, 6, 66 [respic. tmesis] quod o. nequaquam -et. cf. l. 32). QVINT. inst. 8, 6, 21 quod genus non orationis modo ornatus, sed etiam cotidiani sermonis usus -it (8, 6, 24). 10, 1, 100 ut mihi sermo ipse Romanus non -ere videatur illam ... venerem Atticam. SERV. Aen. 3, 104 quod latinitas non -it. HIER. epist. 57, 11, 3 quod graeca et latina omnino lingua non -it (65, 13, 2 CASSIOD. in psalm. 54, 24 1.411).

⑩ varia ad artem gramm. pertinentia (sc. litterae, voces earumve formae, collocationes sim.; exempla paucissima selecta, v. Schad. Lex. of Latin Gramm. Terminol., 2007, 340sq.): PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 157, 13 'es' numero plurali finita nomina dativo 'bus' -unt. VEL. gramm. VII 59, 6 nullam mutationem -entibus consonantibus. SCAVR. gramm. VII 21, 20 appetit 'causam' geminatum s non -ere. CHAR. gramm. p. 303, 7 (e *Palaem.*) 'super', quotiens 'supra' significat, accusativum -it casum. PRISC. gramm. III 108, 19 ut ... dictiones, cum partes sint ... perfectae orationis, ... aptam structuram ... -ant (gr. *Apoll. Dysc. synt.* p. 2, 10 Uhlig ἀναδέξασθαι). et saepe.

γ in astrologia -ere dicuntur signa zodiaci alia signa (sec. doctrinam decanorum; v. Housman, ed. Manil. lib. IV, 1920 p. Vsqq.): MANIL. 4,

315 *Aries tot ... dabit vires, dominos quotcumque -epit.* 4, 331 Leo ... Lanigerum ... ducem -it (i. -it Arietem in primum decanum). 4, 351 Capricornus ... munus reddit Cancro -itque -tus (sc. ab illo, v. 323sqq.). 4, 360 per ... decem medias partes *Piscium* tu, Taure, -tus.

5 **C** pro obi. sunt loca, regiones, sc. quae vario modo possidentur (disting. capere, sc. vi. e. g. l. 19. 23. 24. 38, domare CLAVD. carm. min. 30, 58; saepe indicatur, quo modo vel qua condicione locus -atur, sc. per abl. modi l. 15. 17. al., praepos. per l. 17. 21sq. al., sine l. 23. al.; sunt quae etiam ad p. 331, 26sqq. trahere possit): ① varia exempla (selecta post Liv.): CAES. Gall. 6, 8, 7 (nisi ad p. 331, 36) paucis post diebus civitatem -epit (7, 90, 1 civ. 3, 16, 1 HIRT. Gall. 8, 31, 3. LIV. 23, 11, 7 *Poenus* retentus ... in -endis c. Bruttiorum, quae a Romanis deficiebant. al. apud eundem). 7, 13, 3 eo oppido -to civitatem Biturigum se in potestatem redacturum confidebat (SALL. epist. Pomp. 6 o. excisa aut -ta. LIV. 34, 29, 1 oppida partim voluntate, partim metu aut vi -epit. al. CVRT. 4, 1, 15 o. Byblon traditum -epit. TAC. ann. 6, 41, 2). civ. 1, 12, 3 Curio summa omnium voluntate Iguium -it. al. BELL. Alex. 1, 2 quantum ... per vim -itur loci, in tantum munitiones proferuntur. SALL. Catil. 11, 4 armis -ta re publica a L. Sulla. Ps. SALL. rep. 1, 4, 3 non -tam, sed captam a te rem publicam. LIV. 1, 55, 1 Gabiis -tis (cf. 1, 54, 10 Gabina res regi Romano ... in manum traditur). 6, 29, 7 id *Praeneste* non vi, sed per ditionem -tum est. 23, 44, 3 spem ... per proditionem -endae Nolae. 26, 32, 2 urbem *Syracusas* -i, non capi, et -tam legibus antiquis ... stabiliri (33, 18, 19 sine certamine. al. SIL. 15, 482). 27, 1, 1 consul ... Salapia per proditionem -ta Marmoreas ... vi cepit. 31, 16, 5 Elaeunta ... tradentibus ipsis -it. et saepe. FAST. ann. IUL. Maff. Mart. 27 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 74) hoc die Caesar Alexander(ream) -epit (sim. Antiat. Aug. 1 [ibid. XIII 1 p. 328]). LVCAN. 2, 8 (respic. chaos primi aevi) parens rerum, cum primum informia regna materiemque rudem flamma cedente -epit. SVET. Aug. 13, 3 (v. p. 344, 71; accedit gerund. ut: HEGES. 3, 3, 3 Idumaeam ... tuendam -erunt quidam). al. -itur locus, qui intra fines prolatos accipitur: GELL. 13, 14, 7 Aventinum antea ... extra pomerium exclusum, post ... -tum et intra pomerii fines observatum.

2 accidunt determinaciones (selectae), quibus indicatur: **a** in quem statum locus -atur (determinatio e contextu intelligitur p. 345, 29): POMP. Plin. nat. 7, 97 (ex inscr.) oppidis castellis MDXXXVIII in fidem -tis. BELL. Hisp. 22, 6 oppidum in suam potestatem -epit (HIST. AVG. trig. tyr. 15, 3). LIV. 8, 13, 12 oppida Latina omnia ... aut vi capta aut -ta in ditionem (SVET. Claud. 17, 2 sine ullo proelio aut sanguine). **b** ex cuius potestate locus -atur (per praepos. ab praeter l. 43): LIV. 9, 44, 16 eo anno Sora, Arpinum, Cesennia -ta ab Samnitibus (fort. simul ad p. 331, 26sqq. pertinet; v. Oakley, comm. 2005, ad l.). 36, 24, 7 in tot -tis ex potestate, hostium uribus (l. om. pars codd.). 36, 34, 1 -ta Zacyntho ab Achaiaco concilio. 38, 42, 12. MANIL. 1, 785 Brutus ... a rege -tae Romae conditor ([ta var. l.]. FLOR. epit. 3, 5, 12).

p. p. p. ***receptus**, -a, -um pro adi. vel subst. compar. l. 72. p. 353, 6, superl. p. 353, 2. 7. 8. 11 et sub 2ba. GLOSS.^L I Ansil. RE 88sqq. (cod. Paris.) -us: honestus. laetus. probatus. opimus. insignis. nobilis. notus. celebris. memorabilis. perulgatus. magnae famae. -i: nobilis topine. [-o pro receptu v. p. 309, 70sq.; praeter necess. coni. Oehler pro acceptissimi TERT. spect. 12, 1.]

1 neutr. pro subst. significat: **a** id quod exsequendum recipitur, promissum (cf. p. 346, 32sqq.): CIC. Verr. II 5, 139 satis est factum Siculis, satis officio ac necessitudini, satis promisso nostro ac -o (postea p. 347, 15). Phil. 2, 79 *Caesar* promissum et -um intervertit ad sequē transtulit (respic. consultatus). CHALC. transl. p. 19^A satis videtur factum -o eqs.? (gr. aliter). in iure compromissum, quo iudex arbitrium suscipit (cf. p. 346, 59sqq.; de re v. Kaser, Privatrecht I² 584sq., iuncturam -um argentarii a Wenger, RE IA, 372sqq. aliisque doctis nostrae aetatis adhibitam apud anticos nusquam repperimus [v. etiam p. 303, 68]): DIG. 4, 8 rubr. (item COD. Iust. 2, 55 rubr.) de -is (postea p. 346, 61). COD. Iust. 3, 1, 14, 1 iudices ..., qui ex -o, id est compromisso, quod iudicium imitatur, causas dirimendas suscipiunt. **B** in iure id quod salvum restituendum recipitur, sc. a nautis, cauponibus, stabulariis (v. p. 342, 29sqq.): VLP. dig. 4, 9, 1, 3 de -o navicularius tenebitur. 4, 9, 3, 3 et 5. DIG. 4, 9 rubr. nautae, caupones, stabularii, ut -a restituunt.

2 adi., i. q. vulgo acceptus, comprobatus sim. (masc. pro subst. p. 353, 14. 18 [aliter p. 344, 55. 345, 69]): **a** de rebus; -a sunt:

a varia incorp.: QVINT. inst. 2, 8, 6 contra -as persuasiones (3, 7, 23 quae sit publice -a p.). 6, 3, 33 quidam ita sunt -ae auctoritatis ac notae verecundiae, ut eqs. (TERT. adv. Marc. 4, 5, 5 euangeliorum a. -iorem). 12, 10, 9 cuius statuae Iovis pulchritudo adiecit aliiquid etiam -ae religioni videtur. TAC. Agr. 14, 1 vetere ac iam pridem -a populi Romani consuetudine (AMM. 23, 6, 82. cf. p. 350, 18sqq. et mos -us: TAC. ann. 2, 85, 2 inter veteres. AMM. 19, 12, 1 ex -o quodam antiquitus m. 21,

10, 8). GELL. 12, 13, 3 de vetere ... iure et -o (COD. IUST. 2, 40, 3 [a. 290]. 4, 52, 1. cf. p. 350, 63 et AMM. 18, 4, 5 -issima ... lege). **β dicta, scripta** (fides auctorum AMM.): QVINT. inst. 1, 8, 18 *historias* -as aut certe claris auctoribus memoratas. 4, 2, 118 figurae ... auctoritate veterum -ae. 5, 13, 41 conquestio. GELL. 13, 21, 13 contra -um vocabuli genus. TERT. pudic. 20, 2 -ior est apud ecclesias epistola Barnabae illo apocrypho Pastore. test. anim. 1, 1 ex litteris -issimis quibusque ... poetarum. AMM. 24, 2, 16 fides -a scriptorum veterum. FAVST. REI. epist. 3 p. 174, 7 in quodam -issimo patrum tractatu. **γ corporea eorumve mensurae**: FRONTIN. aq. 26, 2 modulus *quidam* et certissimus et maxime -us est. GALEN. alfab. 228 (resina) siccarum -issima est pituita.

b de hominibus: **a -i sunt auctores** (c. respectu librorum sim.; saepe superl.): **vari:** TERT. nat. 2, 1, 7 aduersus haec ... nobis negotium est, aduersus institutiones maiorum, auctoritates -orum eqs. SOL. praef. 5 de scriptoribus ... -issimis. GALEN. alfab. epil. apud antiquos et -issimos auctores medicinae. **prophetae:** TERT. carn. 20, 3 psalmi ... sanctissimi et -issimi prophetae David. GREG. ILIB. fid. 7.1.22 Hieremias, -issimus prophetarum (sim. PS. ORIG. tract. 9, 3. al.). EVAGR. GALL. alterc. p. 15, 7 Esaiam -issimum *prophetam* accipio. PS. EPHR. paenit. p. 639 (Rev. Bénéd. 87, 1977, 367 1.435) Amos ... -issimus vates. **?β -us est homo ceteris carus, iucundus sim.:** CIL VIII 2202, 9 (saec. II/III?) vixit annis tot ... semper securus ut modo aliis -us vivens (*nisi est subst. receptus, -ūs, v. p. 309, 49 sqq.*).

deriv.: recipibilis, recepticius, receptio, receptivus, recepto, receptor (-trix), receptorius, 2. receptus (-ūs), recupero.

compos.: usurecipio.

cf. Onom. (Receptus, -a).

Schrickx.

[recipisco, -ere. pro resip- olim legebatur VEN. FORT. vita Germ. 16 (v. Migne 88, 460^B); vix recte restitutum est EPIST. pontif. 223 Hil. coll. antiar. p. 157, 10 (v. Sittl, Arch. Lat. Lex. 1, 1884, 511 adn. et 515).] Bl.

*reciprocatio, -ōnis f. a reciprocare. legitur in prosa orat. tantum inde a PLIN. nat. [in var. l. falsa] TERT. adv. Hermog. 36, 1 -is (sic etiam cod. L, neque reciprocitatis, ut refert Oehler; rectae rationis edd. plerique.)

i. q. actio reciprocandi: **1 significatur motus localis eorum, quae: a redeunt, revertuntur** (cf. 2b); **respic.:** animantes, animae: PLIN. nat. 8, 201 (*de capris in ponte sibi obviis*) cum circumactum angustiae pontis non caperent nec -em longitudo in exilitate caeca eqs. (caecam Mayhoff). 11, 83 longitudo fili araneae a (ca)cumine arboris ac rursus a terra per illud ipsum velox -o. TERT. nat. 1, 19, 7 (*respic. metempsychosis*) de animarum -e (ed. pr.; recipi provoc- cod.). **res:** PLIN. nat. 9, 29 mugiles erumpunt in mare ... observata aestus -e. AMM. 20, 11, 28 pars arcus caelestis solis obnoxia claritudini pro -e spiritus fulgores eius ... deflorat (, -e [om. pro], pro reticione var. ll.; v. Den Boeft et al., comm. 1987). PRISC. LYD. solut. 6 p. 72, 11 Posidonius explorator factus huiusmodi -is fluminum refluientium (cf. e. g. p. 72, 4 in se ... refluere).

b alternant, invicem progrediuntur et regrediuntur (cf. 2a); **respic.:**

planetae, sidera: GELL. 14, 1, 23 tamquam quod forte ire in balneas volueris ac deinde nolueris atque id rursum volueris ... ex ... errantium

siderum -e contigerit. TERT. nat. 2, 5, 17 memoria -um (-catorum cod.)

corporum caelestium. **aer, sc. in respiratione:** MACR. Sat. 7, 12, 3 continetur ... anima -e aeris.

aqua (cf. l. 42, 46): EVSTATHE. Basil. hex. 6, 11, 2 euriporum ... meatus refluus ... vel etiam -o Syrium (gr. p. 144^B ἀγωνίας).

2 sine respectu motus localis: **a sec. notionem alternandi, sc. respic. ultio invicem ex utraque parte exigenda:** GELL. 20, 1, 18 ut contraria actio mutuae talionis oriatur et adolescat infinita quaedam -o talionum (cf. p. 357, 75).

b sec. notionem revertendi: **a usu communi significatur actio sive mala sive bona retribuendi, vel id, quod retribuitur:** PS. MAX. TAVR. serm. app. 29 p. 908^B Saule, adhibes martyri Stephano poenam, senties de -e vindictam. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 337 p. 543 dignus ... sum a te ... hanc -em accipere, qui tibi fideles animos ... servaverim (gr. aliter). MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 4 p. 257^{in.} 'mercedis -em' ... pro supplicio (*respic. Hebr. 2, 2; gr. p. 32^{ex} ἀντιμοσθίαv*). 6, 3 p. 281^{med.} *sine -e,* erunt actus nostri (, gr. p. 58^{med.} ἀνεύθυνα). ibid. iterum, v. p. 355, 75. 27, 3 p. 405^{in.} (gr. p. 188^{in.} ἀνταπόδοσηv).

β technice: **① in arte logica significatur inversio argumentorum, quae salva ratione fit:** AVG. c. Julian. 6, 19, 60 dixisti, Juliane, te cogitare non posse in qua dialexi invenerim contrariorum omnium -em (*ibid. bis*). CASSIOD. in psalm. 7, 6 l. 124 istius ... propositionis secundum regulas dialectorum -o. 7, 6 l. 129. EPIPHAN. SCHOL. Didym. in I Joh. 3, 6 p. 56, 28 is, qui habet peccandi propositum, *deum non novit ...;* cuius deuo -o cum oppositione generatur ita: omnis, qui novit ... eum, non peccat. **② in arte gramm. significatur relatio vocis ad personam ip-**

sius agentis vel vox (sc. pron. refl.) hanc relationem indicans (apud PRISC. tantum [cf. p. 359, 11]; opp. retransitio l. 6, transitio l. 7. 9; cf. Schad, Lex. of Latin Gramm. Terminol., 2007, 341): PRISC. gramm. II 584, 4 'sui' non solum tunc refertur ad tertiam personam, quando ipsa in se agit per -em, id est *κατ' ἀνταπλασιάν* vel *ἀντοπάθειαν*, ut 'ille sui miseretur' ..., sed etiam ..., cum retransitive dicitur (III 168, 21 [opp. p. retrransitionem]. 183, 17 p. transitiones et -es. 223, 11 [*antea* opp. transitive] p. -em, id est sui passionem, quam Graeci *ἰδιοπάθειαν* dicunt. al.). III 14, 23 *pronomina 'mei, tu' sim.* tam in -e quam in transitione ponit (164, 1 in -bus personarum, hoc est quando eadem persona et agit et patitur. al.). 232, 16 hanc ... constructionem (sc. inf. pass.) servant ... -es ..., ut 'amari a memet ipso debeo'. al. apud eudem.

?reciprocātor, (-ōris) m. a reciprocare, si recte restit. i. qui reciprocāt: GLOSS. -r: qui dat, quod accepit (-catur aut -catus codd.; corr. Heraeus in exemplari suo).

1.reciprocātus, -a, -um v. reciproco.

2.reciprocātus, -ūs m. a reciprocare. abl. sing. -ū tantum.

i. q. **actio reciprocandi:** respic. motus localis (sc. alternans): AVG. anim. 4, 3, 4 cuius aeris -u id agere (i. spirare) declaratur anima hominis. respic. poena pro peccato imposita (sec. gen. 3): AVG. gen. ad litt. 11, 1 p. 335, 18 in corpore inobedientium hominum iustissimo -u inobedientium membrorum tumultum mors concepta versabat (nupt. et concup. 2, 9, 22).

reciprocē v. reciprocus.

Rey.

reciprocicorns, -e. a reciprocus et cornu (v. Bork, Die lat.-roman. Zusammensetzungen, 1990, 192 sq.). i. qui cornua habet retrorsus flexa: TERT. pall. 1, 3 arietem, non quem LABERIVS (mim. 154) -em et (ut trad.) lanicudem et testitrahum, sed machinam bellicam. Bl.

reciprocitās, (-ātis) f. a reciprocus. NOT. Tir. 31, 38^a -s (in parte codd. post reciprocum p. 356, 36). [falso afferebatur ut var. lect. p. 353, 33].

reciproco, -āvī, -ātum, -āre. a reciprocus. de origine: VARRO ling. 7, 80 ab recipere -are fictum, aut quod poscere procare dictum (FEST. p. 274 -are pro ultro citroque p. usi sunt antiqui, quia procare est p. [affert l. 46. 73]). de notione (cf. p. 355, 12): SYNON. Cic. p. 442, 3 restagnat. ... responsat. -at. refervescit eqs. GLOSS. -at: revolvit. reconsiderat vel reddit vicem. -a: recipe. GLOSS.¹ V AA R 105 -at: revolvit, reconsiderat, ad invicem reddit vel redundant. al. legitur in versibus singulis locis apud PLAVT., ENN., PACVV., SIL., PRVD., in orat. soluta inde a CIC. (bis), VARRONE (l. 33), LIV. (ter), saepius apud PLIN. nat. (sexies, ut ARNOB.).

i. q. reciproce mouere vel ire (v. ad I et II): I indicatur motus localis (alternans sub A1 et B1, revertens sub A2 et B2; in imag. p. 355, 3. 15): A intransitive; -ant: 1 quae progrediuntur et regrediuntur:

a varia (homo cum machina comparatus PLAVT.): PLAVT. Astr. frg. 3 quasi tolleno aut pilum graecum -as (-eis cod.; sc. tundendo, ut vid., v. vol. X 1, 2144, 66 sqq.). SEN. nat. 6, 13, 1 evaporatione terra retro fertur atque in se revolvit; deinde rixa spiritus -antis iactat obstantia eqs. CHALC. comm. 352 (*spectat ad Tim. 52^E*) cum hinc illinc oppressa modo, modo sublevata silvae (i. ὄλης) imbecillitas -ret et iniquus ... motus per universam eius fluctuaret capacitatem. **b aestus, mare sim.** (motus aquae VEG.; cf. 2b, B1a, B2b): LIV. 28, 6, 10 fretum ... Euripi non septiens die ... -at, sed eqs. (eodem spectant l. 75 et PLIN. nat. 2, 219 E. ... septiens die ac nocte -antis. FLOR. epit. 2, 8, 9 -antibus aquis). IVST. 44, 4, 7 inter furentes aestus ac -antes undas (v. app. crit.). VEG. mil. 4, 42, 3 haec -antis (recurrentis var. l.) meatus ambiguitas cursum navium secunda adiuvat, retardat adversa.

2 quae aliquo revertuntur: a res variae: PLIN. nat. 2, 72 dicitur, cur Veneris stella numquam longius XLVI partibus, Mercuri xx ab sole abscedant, saepe citra eas ad solem -ent. VINDIC. med. 33 cum ... *⟨sanguis⟩* ... -et ad arteriam, quae spiritum spargit per omnem corporis regionem (Wellmann, reciprocus trad.). **b aestus vel mare:** PLIN. nat. 2, 212 aestus maris accedere ac -are maxime mirum (4, 93 quoniam a. semper e Ponto profluens numquam -et [inde SOL. p. 355, 26]). 9, 10 in insula ... multas belugas -ans destituit oceanus. **c homines:** PLIN. nat. 9, 151 nubem quandam crassescere super capita urinantium ... prementem eos arcemtemque a -ando.

B transitive (mediopass. maxime sub 2b intellegi potest); -antur:

1 quae prorsus et retrorsus feruntur: a aestibus, mari, vel tempestate (-atur motus CIC.): ENN. scaen. 116 rursus prorsus -at fluctus feram (nisi ad A1b; sunt qui feram vocem vel corruptam putent vel sequentibus non traditis iunctam). PACVV. trag. 334 (*locus valde corruptus*) †rapido reciproco percito augusto citare rectem† -are undaeque eqs. (rapide retro citroque p. aestu praecepitem ratem -are eqs. Ribbeck, alii alia). CIC. nat. deor. 3, 24 quid ... Euripo in motu identidem -ando putas fieri posse

[Rey]

constantius? APVL. apol. 35, 4 (*nisi ad 2b*) maris enectamenta, quae ubique litorum ... tempestate -antur, tranquillo deseruntur. ARNOB. nat. 1, 8 p. 9, 19 (*in imag.*) quid si ..., ut in maritimis aestibus, modo secundae res adfluent modo rursus refluent malis -antibus prospira?

b ab animantibus: **a in respiratione** (*cf. l. 21*): LIV. 21, 58, 4 cum *imber* iam spiritum includeret nec -are animam sineret. GELL. 17, 11, 4 (*inde MACR. Sat. 7, 15, 6*) in eam fistulam (*sc. τραχεῖαν ἀστηρίαν*), per quam spiritus -atur (TERT. adv. Val. 23, 2 aerem ..., -andi [-ac(n)dis trad.] spiritus spatium). ARNOB. nat. 1, 30 aer ..., quem vitali -atis , a spiritu, (asp- *trad.*, esp- *Axelson, a del. Vrsinus*). OROS. hist. 5, 10, 11 -to (-tu var. l.) anhelitu calidi aeris (*cf. gloss. anglosax. e. g. GLOSS.*^L Corp. R 68 -to: gestaefnendre. 169 -tu: wrixlende). **B variis actionibus:** GELL. 9, 11, 5 dux ... manu telum -ans incedebat (*aliter, sc. de telis iactis*: AMM. 26, 7, 15 *quidam* inter -antes missilia ... prorupit in medium. *cf. l. 20*). TERT. coron. 3, 1 (*in imag. de disputatione*) quamdiu per hanc lineam serram -bimus.

2 quae reducuntur, remittuntur sim. (*motu fere contrario, inverso, sed ad circuitum spectat l. 29*): **a ab animantibus:** *impellentibus*: LIV. 28, 30, 6 quinqueremem ... in adversum aestum -ari non posse. AMM. 29, 5, 25 Mazicas ... tela -antes. **spirantibus, sc. -antur aurae:** ARNOB. nat. 2, 16 p. 84, 17 *animalia* auras accipiunt naribus et per anhelitum -tas reddunt. **b aestibus, sc. -atur mare sim.:** CVRT. 9, 9, 20 -ari coepit mare ... aquis in suum fretum recurrentibus reddebatque terras ... mersas (MELA 3, 2 specus, quo -ta m. residant). SIL. 15, 226 quas *undas* augent veniens refluxusque -at aestus. SOL. 18, 2 (*pendet e PLIN. nat. p. 354, 64*) quod aestus e Ponto profluus numquam -etur. **c alio modo; -atur:** *anima*: TERT. apol. 48, 2 (rec. vulg., paulo aliter rec. Φ) quaecumque ratio praeest animarum humanarum -andarum in corpora. *iter solis:* PRVD. perist. 10, 574 *sol* nostros dies -tis administrat circulis, cuius recursu lux et annus dicitur.

II sine respectu motus localis (*ad notionem alternandi spectant A1a, 2a et b, B1a, ad notionem revertendi cetera; technice inde a CIC., HIER., v. sub B*): **A quelibet exempla:** **1 transitive** (*refl. l. 46; mediopass. intellegi possunt e. g. l. 37. 40. 50*); -antur: **a quae invicem: dantur et redditur** (*sc. affectus, sermo; nisi exempla ad drahas*): APVL. Plat. 2, 13 p. 239 eiusmodi *libidines* ... amicitias idem *Plato* appellari vetat, quod nec mutuae sint nec -ari queant. ARNOB. nat. 3, 32 p. 189, 12 Mercurius ... quasi quidam Medicurrius dictus est, ... quod inter loquentes duo media currat et -etur oratio (*postea l. 65*). **sibi respondent:** TER. MAVR. 1392 (*respic. pedes dissyllabi*) quater -antur numerus et tempus duplex (*sc. quia utraque syllaba brevis vel longa esse potest*). **b quae iterantur:** *varia:* VET. LAT. Eph. 1, 10 (Tert. monog. 5, 2) *deus proposuit* ad caput (*addit Tert. : id est ad initium*) -are universa in Christo (*cf. Ugline, comm. 1993, 181 sq.; gr. ἀνακεφαλαύσασθαι, Tert. adv. Marc. 5, 17*, 1 recapitulare, cod. 75 restaurare, *Vulg.* instaurare; *huc spectat Tert. monog. 11, 4* recolligi). ZENO 1, 7, 4 *deus pater*, qui ... totum se -vit in filium. PHILIPP. in Iob rec. long. 30 p. 710^C (*ad 29, 13 benedictio pueri*) ‘puer’ propter -tam innocentiam nuncupatus est (*i. similem innocentiae ipsius Iob?*). **tempus:** PS. AVG. serm. 120, 5 (*cf. Luc. 1, 46 sqq.; alluditur simul ad exod. 15, 20*) -to ... die, quo criminosa Aegyptus sorberetur, tympanum Mariae nostrae pulsatum verbum edidit. **scripta:** GREG. TVR. Franc. 10, 31 p. 526, 3 de episcopis Turonicis licet ... quaedam *scripterim* .... tamē ... -ari placuit (-are p. al. var. II.). **c quae invertuntur:** ARNOB. nat. 2, 70 p. 149, 11 criminis loco dare ea, quae in te possint -ta vicissitudine retrorueri. NOVELL. Iust. 17, 12 *judices* -antes ordinem eos quidem, qui digni sunt poena, dimittunt, illorum autem auferunt res alios, *sc. heredes*, pro illis punientes (gr. ἀντιστέφοντες). **d quae redunduntur:** *sermo:* PS. AVG. alterc. 1.494 H. *tu, synagoga*, iam coepisti -are sermones. **ultio:** SACR. Leon. 1180 *deus*, pro subversione *Adae* ... deceptor, *i. diabolo*, -as ultiōem. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 201 p. 497 *Archelaus Iudeis habuit gratias* ..., quo laesi a patre nihil circa se malum ab illis -retur (*per anacoluthon; gr. διότι μηδὲν αὐτῷ μνησικάκοεν*).

2 intransitive: **a -ant, quae utraque parte fiunt, dantur et redditur, alternant:** ARNOB. nat. 3, 32 p. 189, 14 ‘Mercurius’ est nomen sermonis -antis et vocis (*antea l. 38*). PASS. Marculi (BHL 5271) 5, 20 (*fort. saec. IV med.*; *martyr ad columnam vincitus est*) -ante tormento, in quantum supplicii ictus infligebat a tergo, in tantum pectus columnae duritia retundebat (-ato, reciproco var. II.). **b -at in aliud proprietas alicuius (rei), quae communis est utriusque (in serm. christ.; respic. trinitas):** VIGIL. THAPS. c. Arian. 3, 9 p. 235^B ubi ... peculiare aliiquid, et quod in aliud non -at, inest, ibi ... distinctio haberi potest. c. Eutych. 1, 10 p. 101^A *non -at* in aliam personam, quod est unicuique personae ... proprium.

c -at, qui factis vel dictis respondet, vel ipsum responsum: AVELL. 163, 2 (*a. 519*) *nos te pontificem cultu -antis alloquii salutantes. MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 3 p. 281^{med.}* non oportet expetere dominum reciprocatio-

nes, sed sive -et, sive non, credere illi (gr. p. 58^{ex.} οὐ δεῖ ... ἀπαιτεῖν εὐθύνας ἀλλ’, ἀν τε προστάταις ἀν τε μὴ κτλ.). PRIMAS. in apoc. 11, 5 si quis ecclesiam laedere cupit, eiusdem laesionis -ante iudicio igne consumitur condemnatus.

5 B technice: **1 in arte logica vel rhet.; -ant vel -antur argumenta:** **a quae salva ratione utrumque inverti possunt vel invertuntur:** *pass.* (*cf. var. lect. l. 14*): CIC. div. 1, 10 ista sic -antur, ut et si divinatio sit, di sint, et si di sint, sit divinatio. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 189 ista ... in quamvis sibi partem -ari possunt (BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 16 p. 279, 15). PRISC. gramm. III 154, 24 non -atur, quod dicimus: non enim *eques*. (*Apoll. Dysc. synt. 2, 48 ἀναστρέψει*).

10 act.: HIER. adv. Pelag. 1, 29 l. 22 omnis impius iniquus est ...; nec -at (*sc. argumentum sim.*), ut possimus dicere: omnis ... iniquus etiam impius est. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 28, 8 utrumque mutuo -at (-atur var. l.). BOETH. in top. Cic. 4 p. 345, 4 (*ad top. 49*) illa ... contraria ... talia sunt ut ... pater filii; eaque sunt semper -antia ..., nam filius patris est filius et pater filii pater *eques*.

15 b quorum ordo invertitur, ita ut a fine redeatur ad initium: HIER. in Philem. 15/16 l. 436 (*antea: si ... dominum non fugisset, numquam Paulum vidisset ...; si Paulum ... non vidisset eque*) ex quo, paulatim et per gradus suos -ante sententia, ideo minister euangelii est factus Onesimus, quia fugit a domino.

20 2 in arte gramm., sc. pass.; -antur varia, quae ad personam agentis referenda sunt vel pertinent (apud PRISC. tantum [cf. p. 359, 11]; saepius accedit in se, ceterum praepos. ad vel in c. acc.; opp. transire l. 28. 31): PRISC. gramm. III 15, 16 (*‘Phemius se docuit’*) docendi ... transitio non ad alteram fit personam, sed ad ipsum Phemium -atur (*sim. 15, 17 rursum ... ‘interfecit’ ad ipsum Aiacem -atur [Apoll. Dysc. pron. p. 44, 9 πάλιν ... διαβιβάζεται]*). 17, 20 numquam potest verbum vel -ari vel transire, nisi in obliquos casus (177, 8 *nisi per retransitionem ad eam personam -etur aliud v.*, ut ‘rogat me ille, ut ad se veniam’). 164, 22 prima et secunda persona vel in se -antur ... vel in alias diversas transeunt (164, 24. 165, 3). *al. apud eundem.*

deriv.: reciprocatio, ?reciprocator, 2. reciprocatus (-ūs).

35 *reciprocus, -a, -um. [*a *reque proque ‘retrorsus prorsus’, v. Forssman in: Munus amicitiae Oettinger, 2014, 13 sqq. Mei.*] *de origine v. l. 41.* NOT. Tir. 31, 38 -um. *de notione:* VARRO ling. 7, 80 (*allato ACC. l. 51*) ‘-a’ est cum, unde quid profectum, reddit eo. GLOSS. -us: παλίνδρομος, ὁ προιῶν καὶ ὑποχωρῶν, παλίνορος καὶ παλίρροτος. -a: reditiva. -um: in vicem redditum vel receptum. quod datur et recipitur. -is: remissis. GLOSS.^L V AA R 104 -a: vicaria ad vicem seu ultro cit(r)o huc vel illuc; al[d] †procipiendo (*rec-?* ed.) vel procando (*cf. p. 354, 33*). I Ansil. RE 151 sq. -us: remeans. revertens. al. *legitur apud ACC., VARRONEM (v. l. 36. p. 359, 64) et inde a SEN. trag. et philos., PLIN. nat., VAL. FL., SILE.* [dubie trad. p. 354, 73.]

45 i. qui prorsus retrorsusque fertur, it, vel eo revertitur, ubi antea fuit (gr. *respondet e. g. ἀποιβάσιος p. 358, 18. 23, ἀντιστρέψων p. 358, 53 [cf. p. 358, 66]; iuxta ponitur e. g. adversus p. 358, 71, regrediens p. 357, 23; opp. e. g. directus p. 359, 6. 9)*: **I spectat ad motum localem** (*in imag. l. 58. p. 357, 22. 32. 35 sqq.; per enallagen sub A3*): **A respic. motus alternans, sc. invicem progredientis et regredientis:** **1 -a sunt ea ipsa, quae moventur:** **a varia (delphinus SEN.):** ACC. trag. 545 -a tendens nervo equino concita tela (*explicat VARRO l. 37; docti conferunt gr. παλίντονος, v. Bruno, Studi Ital. Filol. Class. n. s. 52, 1980, 176 sqq.*). SEN. Ag. 449 iacente -us ludit salo *delphinus*. PLIN. nat. 2, 115 (*nisi ad B1a; cf. p. 357, 26*) concavi vallum sinus scindentes ... resultantem aera, quae causa etiam voces ... -as facit. AMM. 23, 4, 8 qua crebitate *machinae bellicae impactae* velut -i fulminis impetu aedificis scissis *eque*.

b aestus, mare, flumen sim.: SEN. dial. 11, 9, 6 (*in imag. de vita*) nos in hoc ... proiecti mare alternis aestibus -um (PLIN. nat. 5, 26 *sinūs Syrtium vadoso ac -o m. diros*. PANEG. 8, 6, 2. *al.*) nat. 4, 2, 6 *nautae* inter rapidam insaniam Nili et -os fluctus volutati (PANEG. 10, 11, 7 AMM. 27, 4, 7). PLIN. nat. 2, 213 *aestus maris* paribus ... intervallis -i senisque semper horis (31, 1. 32, 1. AMPEL. 7, 5 *mare Syrticum* ... -is a. retorquetur. MIN. FEL. 17, 9 *oceanus* refluit -is a. *al.*) SIL. 3, 60 Luna ... fertue refertque fretum, sequiturque -a Tethys. *al.* **c spiritus, aer sim.; respic.:**

venti: APVL. mund. 3 p. 295 *aer* in nubes cogitur et -is flabris aperitur (12 p. 315 f. -is caecias putatur esse [*cf. gr. 394b36 ἀνακαμψίτοοι, sc. ἄνεμοι*]). *respiratio:* ARNOB. nat. 7, 28 p. 377, 15 quicquid -spirat et -os halitus auris commeabilibus ducit, id ... mortale est (AVG. gen. ad litt. 7, 3 p. 202, 19 -o h., quem ... ducimus et reddimus). SERV. Aen. 1, 388 nihil est ... aliud vita, quam -us spiritus (AVG. mus. 6, 3, 4 in psalm. 102, 2). CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 169, 25 sine alternamento -i aeris.

2 -i sunt motus, itinera sim. (*vicissitudo p. 357, 4*): SEN. Herc. f. 1050 *dormit Hercules*, -os spiritus motū agit (AMM. 31, 13, 2). APVL. met. 10, 29, 5 *discursus -i ... ambages* (TERT. anim. 28, 1 *Platonis sermo ...*

de animarum -o d., quod hinc abeunt sint illuc et rursus hoc veniant. *cf.* -us cursus: SERV. auct. Aen. 3, 419 [sc. *maris aestuantis*]. ADNOT. Lucan. 5, 235 -us c. aquae, qui accedit et recedit). 11, 15, 3 asperrimorum itinerum ambages -ae. ZENO 1, 4, 5 -a vicissitudine *aquarum maris* (Ps. LACT. opif. 11, 3 [cod. B³, om. cett.; additamentum saec. V/VI, v. Heck, *Antike und Abendland* 59, 2013, 135 sqq. 141] in quod *viscus*, i. *pulmonem*, *spiritus* -a v. comaeat).

3 per enallagen transfertur ad rei motae: *causam*: PLIN. nat. 11, 3 *natura telum culicis* -a generavit arte, ut fodiendo acuminatum pariter sorbendoque fistulosum esset. *effectum*, sc. *sonitus*: POTAM. tract. 2 l. 20 C. cum ... serra ... stridore -o sulcos dentum duceret.

B respic. motus aliquo revertens, qui fit: **1 directione inversa, contraria; describuntur:** **a ea ipsa, quae redeunt:** *aqua*: PLIN. nat. 9, 176 *piscium genus esse*, quod ... in his *cavernis* vivat, etiam -is amnibus siccato litore. 16, 169 cum ... anno permansit inundatio ... *harrundines* vocabantur zeugitae, contra bombyiae maturius -o (*sc. fluctus*?) -a, sc. *inundatione, coni*. Mayhoff; aliter Theophr. hist. plant. 4, 11, 3 ḡ δ' ἀν μῆ συμπαραμενή τὸ ὄδωρ). TAC. ann. 1, 70, 1 quo levior classis vadoso mari innaret vel -o sideret. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 493, 9 si ... istae *aqua fontium* -is imbribus, quos terra sorbet, emanant. *varia*: VAL. FL. 8, 331 (vix ad A1a) in astra itaque reditique ratis, lapsaque -a fluctu descendit. IREN. 4, 7, 1 (*spectat ad Luc. 1, 47; in imag.*) descendente ... exultatione Abrahae in *progeniem* ..., -a autem rursus et regrediente exultatione a filiis in Abraham. SERV. auct. Aen. 6, 445 hastilia inevitabilia et -a (*item de telis*: 7, 741 quas *cateias* in hostem iaculae lineis ... -as faciebant. *cf. l. 30 sqq.*). CLAVD. DON. Aen. 12, 755 p. 627, 20 -o locorum resonantium responso. VINDIC. med. 32 quando ... *aer* ex pulmone ... redditur, rursum per fauces -us fertur ad narium atque oris vias.

b motus, impetus vel itinera redeuntium sim.: TERT. patient. 8, 7 nonnumquam repercutsum *telum* in eum, qui remisit, -o impetu saeviet (*item de motu sim. telorum*: OPTAT. 1, 28, 2 tela ... veritatis clipeo repulsa in tuos parentes -o ictu vertuntur [*in imag. ut*: AVG. c. Parm. 2, 1, 1]). AMM. 27, 1, 3 -is iactibus). CARM. Année Épigr. 2000 n. 1242 (*inscr. sepulchr. e Dacia; saec. III in?*) tu, qui -am semitam voto subis, morare paulum eqs. NOVATIAN. trin. 31, 21 (*in imag.*) dum gradatim -o meatu illa ... divinitas ad *deum* patrem ... rursum ab illo ipso filio missa revertitur et retrouquetur. ZENO 1, 6 (*in imag. de tempore paschali; nisi ad 2*) -is ambagibus ... a se in semet sua per vestigia revolutus dies salutaris advenit.

2 circuitu (-i sunt motus): APVL. met. 9, 11, 3 *asinus ad molam* *vinctus sum*, ut in orbe ... -o gressu mea recalcans vestigia vagarer. mund. 1 p. 290 ut in tornando artifex solet ... materiam ... -o volumine rotundare (*cf. gr. 391b22 καθάπτει τῆς ἐν τόσῳ κυκλοφορουμένης οραίας*). 29 p. 355 cum ... -is itineribus astra consurgant. CHALC. comm. 124 -os circuitus, quos astrologi regadrationes vocant (*cf. gr. p. 40^c τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαντὸν ἐπανακυκλήσεις*).

II evanida fere notionem motus localis: **A quaelibet exempla:** **1 sec. notionem alternandi** (*cf. infra B2b*): **a -a sunt ea, quae utraque parte fiunt, mutuo redduntur, huc et illuc mutantur sim.:** **a vicissitudines sim.:** GELL. 15, 18, 3 omnes ... pugnandi -ae vices (*cf. p. 358, 32*). APVL. met. 1, 6, 4 fortunarum lubricas ambages ... et -as vicissitudines. ARNOB. nat. 7, 50 p. 410, 15 -a varietate fortunae. **B amicitiae sim. (cf. 2ay):** APVL. Plat. 2, 13 p. 238 amicitiam ait ... -am ... esse ac delectationis vicem reddere. NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 3, 2 cum amorem vestrum mutuum ... exemplis multis -ae affectionis in vos invicem saepe conperissemus. **γ actions, eventus:** MOD. dig. 28, 6, 4, 1 si pater duos filios impuberis heredes instituit eosque invicem substituat, in utrumque casum -am substitutionem factam videri divus Pius constituit. CHALC. comm. 322 ex -a de alio in aliud elementorum conversione. EVCHER. instr. 2 l. 453 (*sim. GLOSS. III 510, 17*) antiphonum: *vox -a (item de antiphonis: VITAE patr. Iurens. 124 -is v. ISID. orig. 6, 19, 7 v. -a, duobus scilicet choris alternatim psallentibus)*. CLAVD. MAM. anim. 1, 1 p. 22, 4 ipsi ab eisdem, quos fallunt, -a in lusione falluntur. BOETH. arithm. 1, 18, 4 l. 22 faciemus -am deminutionem, (*i. propositis duobus numeris primum ex uno, deinde ex altero detrahentes*. *l. cf. Nicom. 1, 13, 11 ἀνταραιόσεις*). **δ varia:** COD. Theod. 9, 2, 3 (*neutr. pro subst.*) prius ... quam *accusator* sollemini lege se vinxerit et in poenam -i ... recoverit (*sc. qua poena et ipse tenetur et reus*). PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 89 rec. I -am esse hanc naturae virtutem *inter* (*om. rec. II*) mittentis et missi, dum hic, qui nunc missus est, ipse iam pridem misisse mittentem inveniatur.

b -a sunt ea, quae sec. formam corporalem sibi respondent: SOL. 49, 9 -is ... pulmunculus (*sc. in pede camelii; v. vol. X 2, 2598, 32 sqq.*).

2 sec. notionem revertendi (*cf. B1 et B2a*): **a usu communi -a sunt ea, quae pro aliqua re redduntur:** **a poena sim. post scelus, peccatum sim. exacta (distinguis supra l. 66):** GELL. 20, 1, 35 taliones

illae tuae -ae (*sc. quas legi XII tab. tribuisti*). PRISCILL. tract. 1, 19 qui operantur turpitudines et -am mercedem erroris ... expectant. CLAVD. DON. Aen. 2, 535 p. 221, 18 -is ultiōibus. AVG. civ. 13, 13 p. 572, 10 *protoplasti* senserunt ... motum inoboedientis carnis suae, tamquam -am poenam inoboedientiae suae (pecc. mer. 2, 22, 36. *al.*; *cf. COD. Theod. 9, 1, 7* -os poenae ... incursus). Ps. AVG. alterc. 1.38 H. (*ecclesia ad synagogam; neutr. pro subst.*) homines meos, ut -um (*i. ultionem*) sustineres, gladio ... adfecisti. *al.* **β verba, sive dicta sive scripta (cantata p. 357, 60 sqq.):** **-a sunt varia:** EVAGR. vita Anton. 80 p. 955 usus est affatu -o et ait eqs. HIER. hom. Orig. in cant. 2, 2 p. 44, 7 -um audire sermonem (*cf. l. 24*). CASSIOD. hist. 6, 40, 6 imperator ... -is iniuriis iram suea indignationis amovit, librum enim ... fecit (*l. gr. Socrat. 3, 17, 9 τῷ ἀντισκῶψῃ*). LEANDER reg. 8, 2 (*neutr. pro subst.*) calumniantibus ... respondere -um (-o legit Vega, *ut sit adv.*). *al.* **-ae sunt epistulae sim. earumve argumenta:** AVSON. 27, 14^a (396 S.) cuius rei, sc. *poematis mei*, munus -um ... fastidisti (*[antea: ut rescriberes]*). SYMM. epist. 6, 74 litterarum). CONC. Rom. a. 371/379, 11.44 -is sanctitatis vestrae litteris (*[eodem loco Theodoret. 2, 22, 12 τοῖς ἀμοιβαῖοις, unde subst. fem.* CASSIOD. hist. 5, 29, 9 -is]). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 183, 7. CASSIOD. Ios. antiqu. 14, 265 p. 410 l. ... -as nostris epistolis [*gr. ἀντιτεφωνηένα*]). EVAGR. vita Anton. 81 p. 955 -is ... scriptis (*cf. Vita Anton. 81 p. 178, 8 rescripta, gr. ἀντίγραφα*). HIER. epist. 5, 1 epistulis. LEO M. epist. 72 Conc.^S II 4 p. 6, 2 -am salutationem (*gr. II 1, 1 p. 38, 3 τὴν ἀμοιβήαν [όμοιαν var. l.] προσηγορίαν*). 136, 1 *ibid.* p. 90, 28 -o sermone respondi (ENNOD. epist. 8, 1, 7 p. 200, 23). RVRIC. epist. 2, 45 amoris ... vestro gratias repensantes -is (*si huc; -as Mathisen, *{obsequiis}* -is Luetjohann coll. l. 37; item pro subst. ffem. l. 18 et AVELL. 184, 1 -is alloquentes vestram sanctitatem. al.*). *al.* **γ officia, amicitia sim. (cf. 1aβ):** CLAVD. DON. Aen. 1, 600 p. 119, 6 inparem se esse in -is rependendis (*respond- var. l.; neutr. pro subst. ut*: MART. CAP. 9, 892 dotis offerenda cumulandaque -o alias ad vexit virginis mater puellas [*sunt qui adv. intellegant*]). 1, 605 p. 120, 9 *Aeneas* ne remittendo superis omnem -am vice m ipse videretur totam vicissitudinem reieccisse eqs. (12, 55 p. 559, 17. *cf. -a vicissitudine: 7 praef. p. 3, 12, 9, 255 p. 221, 20. APON. 1, 1 ut animus -am reddat amoris v. deo.*). PS. AVG. serm. 50, 2 *Iob cruciatio* non fuit, qui -um redderet munus mercedibus (CE 318, 6 [*saec. V med.*] -um ... *(mu)nos in pertire*). RVRIC. epist. 2, 42 reddo -um sospitationis officium. 2, 50 vicem -is obsequiis repensare. CASSIOD. var. 1, 4, 18 -o favore. *al.*

b usu minus frequenti -a sunt: **a quae iterantur:** TERT. adv. Marc. 1, 13, 5 (v. p. 316, 67) -arum frugum (EPIST. Ann. 5). CASSIOD. var. 3, 51, 7 septem metis certamen *curruum* omne peragitur in similitudinem hebdomadis -ae. **β quae ad diversas partes aliius rei referenda sunt:** DIONYS. EXIG. Conc.^S I 5 p. 302, 24 *in homine* differentias earum *naturarum animae et corporis* ... non sequestramus ab invicem, nec eas -a virtute partimur, (*cf. gr. I 1, 6 p. 162, 7 sq. οὕτε μὴ διαιτᾶξ διατομῆς δύναμιν ἐφίειν αὐταῖς [sc. ταῖς φύσεσιν]*). **γ quae ordinem inversum praebent (-us est homo, qui spiritui suo carnem praefert):** VEREC. in cant. 2, 21 l. 41 'perversus' (deut. 32, 20) ... est praeposteratus vel -us, qui inferiora sua exaltat, superiora vero deicit.

B plus minus technice: **1 in arte logica vel rhet.** (-a sunt maxime argumenta, necessitas l. 62, conversionis natura l. 63): **a respic., quae in eum converti possunt, qui ea proponit:** GELL. 5, 10 tit. de argumentis, quae graece ἀντιτρέφοντα appellantur, a nobis -a dici possunt. 5, 10, 2 ea quidam ... -a appellaverunt (*postea: cum argumentum propositum ... converti ... in eum potest, a quo dictum est*). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 14 (*ad convicia mutua philosophorum*) poeta astute ... invertit, quod erat -um. **b respic., quae salva ratione quodammodo inverti possunt:** AMBR. obit. Theod. 6 fides militum imperatoris perfecta aetas est; est enim perfecta aetas, ubi perfecta est virtus; -a haec, quia et fides imperatoris militum virtus est. MACR. verb. De Paolis p. 59, 21 quotiens in futuro ε ante ⟨σ⟩ω ponitur, brevem esse praesentis paenultimam observatum est; nec tamen -a est necessitas, ut eqs. BOETH. in categ. comm. 2 p. 228^B conversionis -a natura subsequitur (*cf. categ. 7b14 conversim [gr. πρὸς ἀντιτρέφοντα]*). EPIPHAN. SCHOL. Didym. in I Joh. 2, 3 p. 44, 1 qui dicit se scire deum, ... consequenter habebit, ut eius mandata custodiat, quoniam hoc quoque -um est, (*gr. ἀντιτρέψει ut: in II Joh. 9 p. 86, 8 quod ... -um est*).

2 in arte gramm. (*cf. Schad, Lex. of Latin Gramm. Terminol., 2007, 342*): **a praevalet notio reversionis vel naturae contrariae; respic.:** **a significatio opposita eiusdem vocis:** GELL. 9, 12 tit. de verbis, quae in utramque partem s. adversa et -a dicuntur (*i. et act. et pass. intelligi possunt; postea e. g. 9, 12, 13 utroqueversum, 17 communicatae ultro et citro significationis*). 15, 13, 1 'testor' ... et 'interpretor' s. -a dicuntur (*i. et depon. et pass.; cf. 15, 13 tit. utroqueversum*). **β versus,** *qui verborum ordine inverso metrum praebent sive eundem, sive ali-*

*um: -us versus (etiam sine subst.): DIOM. gramm. I 516, 24 -us v. ... talis est 'versu volo, Liber, tua praedicentur acta, a. p. t., L., volo versu'; sotadicus est ex utraque, sed durus, ut possit ad recursum convenire. 516, 28 Ps. MAR. VICTORIN. gramm. VI 113, 12. 114, 2 aliud -i genus (*postea: redit ... per totum elegum*). SERV. Aen. 7, 634. SCHOL. Opt. Porf. carm. 15, 5 nonus v. ad directum heroicus et -us heroicus est. *al. cetera exempla: DIOM. gramm. I 516, 31 -um genus, mirum (-i g. metri var. l.; postea: recurrere). SERV. gramm. IV 467, 7 -um herorum in sotadicum est (sim. 467, 11). SCHOL. Opt. Porf. carm. 25, 1 partes versuum ... ad directum vel -um modum variare.* γ *actus, status sim., cuius effectus in agentem recidit (apud PRISC.. tantum [cf. p. 353, 75 sqq. 356, 22 sqq.]; opp. retransitus l. 16, transitivus saepius); -a sunt: verba eorumve significatio: PRISC. gramm. II 394, 5 absolute ... prolatula verba -am passionem, id est ἰδιοπάθειαν, significant ..., ut 'ruo' pro 'cado'. 397, 5 verba neutra absoluta sive -a, id est ἰδιοπάθη (III 17, 15 v. ... -um, id est sui passionem significans, vel retransitivum. 270, 14 -a ... sive sui passiva).* pron. refl. eorumve usus, accidentia: PRISC. gramm. II 583, 10 pro -is, quae apud Graecos compositae sunt: ἐμαυτοῦ κτλ. (sem. sec. gr. ut vid.; locus pendet ex Apoll. Dysc. pron. p. 102, 22 ταῖς ἀντανάκλωμέναις, sc. ἀντωνυμίαις). III 14, 18 'sui' ... -um fit ..., quod Graeci ἀντανάκλαστον vocant, id est quando ipsa in se actum reflectit persona, ut eadem sit et agens et patiens eqs. 15, 19 et transitivum ... personam et -am ([Apoll. Dysc. pron. p. 44, 10 sq. διαβατικὸν ... ἀντοπαθές]. 18, 21). 18, 6 'sui' pronomen et -um et transitivum aliquando esse. 165, 9 constructio-nem (165, 17 -am vel sui passam ... et transitivam). al. apud eundem.*

b *praevaler notio nexus cuiusdam aequalis inter duo verba sim. constituti; -ae sunt: a locutiones, quarum utraque sensum alterius supplet:* SACERD. gramm. VI 463, 21 antapodosis est, quam nos appellamus -am dictionem, cum duae dictiones invicem reddunt sibi verba necessaria (*affect Verg. Aen. 10, 745 sq. olli ... somnus*). SERV. Aen. 1, 409 ('veras audire et reddere voces') sunt multae -ae elocutiones, ut hoc loco eqs. **B** *voces, quarum utraque sensu alterius adhibetur: neutr. pro subst.:* DON. Ter. Phorm. 97, 1 'sita' posita; Sallustius (*hist. frg. 2, 1*) '... positum insulae' (sc. pro 'situm'); et hoc eius -um est. Ad. 1, 1 'postquam' pro 'quoniam', cuius -um 'quoniam' pro 'postquam'. SERV. Aen. 2, 715 'religione patrum': timore, et est -um. al. *usu adi.*: PRISC. gramm. II 548, 15 *Stoici* participium aiebant appellationem esse -am, id est ἀντανάκλαστον προσηγορίαν, hoc modo: 'legens est lector' et 'lector legens' eqs. (*an quia eodem sensu adhibentur part. et nomen agentis? de duplice usu attrib. et praedic. cogitat Schad.*) **γ** *metaphorae, sc. in quibus e duabus rebus utraque pro altera ponit possit:* DIOM. gramm. I 457, 33 scire ... debemus esse metaphoras alias -as, alias unius partis (DON. gramm. mai. 3, 6 p. 668, 7. ISID. orig. 1, 37, 5 antistrophe ..., id est -a). SERV. Aen. 1, 224 ('velivolum') est ista -a translatio navium et avium; legimus enim 'et velorum ... alas' et ... 'nare apes eqs.' ([*Verg. Aen. 3, 520 et georg. 4, 59.*] 4, 513 [auct.: -am relationem]. 12, 717 -ae sunt inter se istae t. POMP. gramm. V 305, 35 scire debetis ... non semper ... t. -as esse; -ae sunt, quotiens inter se recurrent. al.).

n. ***reciprocum**, -ī pro subst.: **1** *vario usu v. l. 33 sqq. p. 357, 67. 358, 7. 14. 29 sq.* **2** sing. in locut. adverbialibus cum praepos., i. q. modo reciproco, reciproce (sunt qui addant abl. nudum -o, v. p. 358, 14. 30); aliquid ita fieri significatur: ut reddatur aliquid pro aliquo: OPTAT. app. 9 p. 213, 13 nihil ex -o reportatur iniuriae. ut invertatur aliquid, sc. in ratiocinatione: HIER. in Gal. 4, 6 1.60 quomodo ... qui spiritum filii dei habet, filius dei est, sic in -um qui spiritum filii dei non habet, dei filius non potest appellari.

f. pl. **reciprocae**, -ārum pro subst. de epistulis v. p. 358, 25 sqq.
adv. **reciproce.** GLOSS. IV 560, 47 -e: vicissim[il]. [e coni. p. 360, 2 et AMM. 29, 5, 15 responsa ⟨r⟩e⟨ci⟩proce[m] (*Petschenig, responsa et pacem Heraeus, alii alia*). olim legebatur pro conversim BOETH. categ. 12b22.]

i. q. modo reciproco: **1** c. respectu motus localis: VARRO rust. 3, 17, 9 *Lucullus immisit maritimum flumen ... in piscinas, qui* (adv.) -e fluenter ipsae. PHILARG. Verg. ecl. 8, 22 rec. I ex iteratione re⟨ci⟩proce resonantis vocis (sim. SCHOL. Verg. Bern., ubi postea: id est echo).

2 *quaelibet exempla: a respicitur ratiocinatio, argumentatio sim.: qua argumenta invertuntur:* HIER. Didym. spir. 32, 145 ostendimus ... in eadem operatione unam esse substantiam trinitatis et -e eorum, quae δύοούσια sunt, operationem quoque non esse diversam. in Eph. 1, 14 p. 457^B *multa verba* de graeco in latinum transferri non valent ... et -e nec de latino in graecum. PRISC. gramm. III 241, 25 'si ambulat, movetur': in hoc non possumus -e dicere 'si movetur, ambulat' (FACVND. defens. 1, 4, 23 re⟨ci⟩proce. 1, 4, 30). *qua argumenta inter se necuntur:* FACVND. defens. 9, 4, 17 *Theodorus -e simul ... ex alterius calumniae repul-*

sione alteram quoque repellit. **b** *respiuntur loca sibi respondentia:* LIB. col. I p. 212, 8 in his limitibus -e terminos lapideos ponito (Lachmann; recipesse, recepisse codd.).

[adv. **reciproco** v. p. 358, 14. 30.]

5 deriv. : reciprocitas, reciproco. *compos.* : reciprocicornis. Rey.

[**recirculatio** v. l. 19.]

10 **recircumcidō**, -ere. a re- et circumcidere. i. q. iterum circumcidere (subi. verbi pass. respondet obi. interno; abundanter accedit rursum): ZENO 1, 3, 15 (*antea: secunda illa circumcisio [respic. Ios. 5, 2]*) si circumcisio (-cisis cod. E) -itur rursum (circumcid- cod. W, v. ed. Löfstedt praef. p. 107*). Bl.

[**recircumlatio**, -ōnis f. a re- et circumlatio. significatur motus ambitu circulari reversus ad initium (accedit notio effectus inversione quadam tollendi, sc. loco cit. typice inobedientia Evae tollitur per oboedientiam Mariae; v. De Aldama, Sacris Erudiri 13, 1962, 275 sqq.): IREN. 3, 22, 4 1.71 propter hoc lex eam *Ebam* ..., licet virgo sit adhuc, uxorem *Adae* ... vocat eam, quae est a Maria in *Ebam*, -em significans; quia non aliter quod colligatum est solveretur, nisi ipsae compagines adligationis reflec-tantur retrorsus eqs. (-cula- var. l. *praetulerunt Rousseau-Doutreleau, sed -cumla- def. Lundström, Überlieferung, 1985, 58 coll. e. g. 1, 25, 1 circumlatione; de hac confusione v. etiam vol. III 1106, 82 sq.*).

20 **recisamen**, -inis n. a 2. recidere (recisus). i. quod recidendo ablatum est: LEX met. Vipasc. I 3, 9 conductori ve(ndere ligna) nisi ex -bus ramorum, quae ostili (i. ust-, sc. materiae) idonea non erunt, ne liceto.

25 **recisamentum**, -ī n. a 2. recidere (recisus), cf. praecisamentum. i. quod recidendo ablatum est: PLIN. nat. 34, 111 coronario-rum -is in acetum ... additis. i. quod dividendo effectum est: EV-CLID. elem. vers. V p. 23 (*dividitur pyramis in duas pyramidas aequales*) duo -a totius pyramidis (*antea: sectiones [sementa man. pr.]; gr. 12, 3 πρόσπατα*).

30 **recisio**, -ōnis f. a 2. recidere (recisus). i. q. actio (vel effectus l. 44?) recidendi: **1** *proprie de eis, quae recidendo: a auferuntur: rami, partes arboris sim.:* PLIN. nat. 21, 21 rosa -e atque ustio-ne proficit (cf. Theophr. hist. plant. 6, 6, 6 ἔπιτευνούεν). ISID. orig. 17, 6, 26 fomes est astula, quae ab arboribus excutitur -e. *membra corporis:* HIL. in Matth. 18, 4 (*antea: in absconditis manu vel pede [cf. Matth. 18, 8]*) cognitionem generis Israelitae relinquendam veluti quadam membrorum -e significat. in psalm. 118 koph (= 19) 8 si corruptis aliquibus corporis membris -e erit necesse eqs. (*postea: putre recidetur*). CASSIOD. compl. in Rom. 2, 14 (*ad 2, 29 circumcisio cordis in spiritu*) cum ... -o praeputii ad circumcisionem cordis constet esse translata. **b** dividuntur: MART. CAP. 9, 971 quod *tempus* in morem atomi nec partes nec momenta -is admittit (*postea: tempus inseccabile*).

35 **2 in imag. vel translate:** VLP. dig. 28, 5, 35, 1 si ... -em esset legatorum factura (*postea: recidit praceptiones*). *sim., sc. de vectigalibus minutis:* COD. Theod. 13, 11, 17 possessiones, quae ... speciale beneficium de -e meruerunt. cf. p. 323, 46 sqq. 324, 52 sqq. INSCR. christ. Diehl 1978 (*in epistilio, saec. fere III*) (h)ic sedes sancti | (h)ic -o caus(a)e (sc. peccato-rum sim.) | (h)ic in C(hristo floreat | (sunt qui post | lacunas opinentur; re(s)cis(s)io Rossi, quod reprobat ed.). HIER. adv. Iovin. 2, 15 p. 306^B (*antea: ex parte iejunium*) *deus docens abstinentiam omnium animalium (sc. eorum carnis)* in quorundam -e.

40 **recisūra**, -ae f. a 2. recidere (recisus). i. q. actio vel effectus recidendi: CHIRON 102 -am (*in utroque cod.;* <p>recis- Lommatsch, quem c. aliis secuti sumus vol. X 2, 484, 50). 543 fracti dentes ... -ā sanantur (-e codd.).

45 **1. recisus**, -a, -um v. 2. recido.

50 **2. recisus**, (-ūs) m. a 2. recidere. GLOSS. II 237, 51 ἀποκοπή: -us, abscidio (-sciss- var. l.), desectio. Ottink.

?**recitābulum:** ubi recitatur GLOSS. V 609, 41. *subst. neutr. a recitare, nisi est aet. recentioris* (cf. Osbern. R 189).

55 ***recitatio**, -ōnis f. a recitare. GLOSS. -o: ἀναγόρευσις, δι-γῆμα, διήγημα. legitur inde a RHET. Her., CIC., nusquam in versu.

60 **i. q. actio vel effectus recitandi:** **I** *usu communi (accedit gen. obi. l. 71 et saepe, subi. p. 361, 34, 36, 39): A -o fit legendō:*

65 **1 apud audientes:** **a** *recitantur documenta, leges, testimonia, no-mina sim.:* **a** *in iure vel re publica respiciuntur scripta:* ① ad causas attinentia: *in tractatibus rhet.:* RHET. Her. 2, 9, 13 cum voluntas scriptoris cum scripto dissidere videbitur ..., his locis utemur: ... scripti -e ([sim. CIC. part. 133]. item in expositione partium legitimae constitutionis: 2, 10, 15 legibus inter se discrepantibus nostrae legis expositiōne, -e ... utemur). 3, 9, 17 (exponitur dispositio ad tempus accommodata) si ... dicere incipiamus ... ab litterarum aliquarum -e (-em var. l.). in

70 **75** *causis ipsis (fictis p. 361, 2): CIC. Client. 141 Crassus ... ita Brutum ultus*

est, ut illum -is sua paeniteret (*cf. l. 62 sq.*). PS. QVINT. decl. 6, 12 a vestigio scripti *mater non recedit*, sed nuda (nulla var. *l.*) -e contenta est. *ibid. iterum*. PAVL. dig. 49, 14, 45, 8 priorum actorum ... -o iure poscetur. COD. IUST. 2, 29, 2, 1 (*a. 293*) quae *res etiam sine decreti -e alienari possunt* (11, 32, 3, 2). THEOD. 4, 17, 1 (= IUST. 7, 44, 3 pr. *et APPEND.* VISIG. 1, 21) ut ... iudices ... ultimas definitiones de scripti -e proferant. 11, 30, 40 quidquid in ... cognitionibus ... libelli absque documento et -e decernitur. SCHOL. CIC. Bob. p. 100, 6 (*ad Flacc. 20*) invigilavit, ne quid Graeci tabularum -e firmarent. COD. IUST. 6, 61, 5 pr. (*a. 473*) -e constitutionis ... principum Theodosii et Valentiniani (DIG. de confirm. dig. 14. al.). *al.*

(II) *varia*: CIC. dom. 22 (*antea p. 364, 44*) consilium tuum ... illarum litterarum -e patefactum est. SVET. Cal. 16, 2 (*respic. recognitio equitum*) *quorundam nominibus* ... in -e praeteritis. AVR. FRONTO p. 26, 25 -em tuam in longiore diem protulisti (*antea*: cur tardius orationem ... in senatu prolatus es). PANEG. 9, 13, 2 *fas non est Constantii epistulae* ... commemorationem solam sine obsequio -is inducere. *al.*

B in religione Iud. vel Christ. respiciuntur scripta: (I) *varia*: TERT. pudic. 12, 10 (*in imag.*) <-o decreti> *apostolorum* ... cum saeculo desinet (*add. Gelenius*). HIL. coll. antiar. p. 146, 9 post -em libri, quem scriptum ediderat *Marcellus (item in synodis, collationibus sim.)*: MAXIMIN. c. Ambr. fol. 348^v, 4 tractatus nostros auditoribus oblaturi ... eidem urbi, *i. Romae*, publica -e pandendos. AVG. coll. c. Don. 1, 14 mandatum ... Donatistarum ... recitatum est, ... recitata sunt etiam eorum nomina ...; in ea ... -e *eas*). AVG. serm. 37, 1 in -e passionis martyrum. LEO M. serm. 33, 3 (*ad Iudeam*) eius testamenti, quod in sola littera tenes, -e familiaris *alienigenis* (*an ad 2?*). *al.* (II) *nomina martyrum, episcoporum sim., sc. in liturgia recitanda*: PS. HIER. epist. 12 p. 41, 7 (*de officio diaconi*) post -es nominum. AVG. serm. 273, 7 in -e ad altare Christi loco meliore recitantur *martyres*. EPIST. pontif. 614 Schwartz p. 78, 22 *nomina damnatorum episcoporum* ... de ecclesiastica -e sublata sunt (632 *ibid.* p. 22, 32 eius *Acacii* in e. -em [-ca -e var. *l.*] non potest nomen adscribi. AVELL. 79, 8). *al.*

b recitantur opera poetarum aliorumve scriptorum (maxime ab eis ipsis): SEN. suas. 6, 27 (*antea*: versum ... recitavit) Enae interfuisse -i Severum ... scio. SEN. epist. 122, 11 cum ... quidam ... negaret accedendum ad -es eius *poetae, qui toto die recitasset*. TAC. dial. 3, 3 si qua omisit Cato, sequenti -e Thystes dicet. 11, 2 (*log. orator*) sicut in causis agendis efficere aliquid ... possum, ita -e tragediarum (*v. app. crit.*). *al.* PLIN. epist. 1, 13, 6 ne videar, quorum -bus adfui, non auditor fuisse, sed creditor. 7, 17, 4 horum *operum* -o usu iam recepta est. *al.* SVET. CLAUD. 41, 1 cum initio -is, sc. *ipsius historiae*, ... risus exortus esset. Nero 10, 2 recitavit et carmina ... tanta universorum laetitia, ut ob -em supplicatio decreta sit. APVL. flor. 16, 19 (10 recitabat partem fabulae) cum impedita esset imbr -o *eas*. DON. vita Verg. 1. 110 cum -i intererset *Octavia*. ENNOD. opusc. 6, 16 p. 407, 21 (*log. ars rhetorica*) ante scipiones et trabeas est pomposa -o (*antea*: declamationis nostrarum oblectatio).

2 secum: CHAR. gramm. p. 1, 12 (*ad filium*) erit ... tuae diligentiae frequenti -e studia mea ... memoriae ... mandare (rectione *cod. ante corr.*). PRAEDEST. 1, 22 1. 19 quicumque ... Origenem legit, si prudenti eum novit -e distinguere, deprehendit loca ... maculata.

B -o fit referendo, narrando: CASSIOD. Ios. antiq. 5, 193 relaturum se ei regi ... somnium dixit *Huid*; cumque ille rex laetus pro somni -e de solio surrexisset *eas*.

II *usu novato respicitur actio iterum in ius vocandi*: PS. ASCON. Verr. p. 230, 32 comperendinatio ... utriusque partis -o est *eas*. (*v. vol. III 2050, 60*).

recitator, -ōris m. *a* recitare. *i. qui recitat*: 1 legendi: a documenta, leges, testimonia sim., sc. ad causas attinentia: in tractatu rhet.: CIC. inv. 2, 139 (*respic. controversia ex scripto et sententia consistens*) vos iudices non scripti sui -es, sed voluntatis interpretes fore putavit *legis scriptor*. in causis ipsis: CIC. Cluent. 140 cum Brutus duobus -bus constitutis ex duabus eius *Crassi* orationibus capita ... recitanda curasset. 141 *Crassus* tres ... excitavit -es. **b** *carmina aliave opera arte scripta*: HOR. ars 474 indoctum doctumque fugat -acerbus, sc. poeta insanus. SEN. epist. 95, 2 -r historiam ingentem attulit. PLIN. epist. 1, 13, 2 plerique auditores ... sibi nuntiari iubent, an iam -r, (recitat quia var. *l.*) intraverit *eas*. SIDON. epist. 9, 11, 4 tetricis puncta censoribus tardius procacas -is quam trepidatio excudit.

2 fabulam agendo: SCHOL. Ter. p. 94, 16 finita fabula ... -r fabulae aiebat: 'plaudite et valete' (*ad Andr. 981* plaudite ut: EVGRAPH. Ter. Andr. 981 rec. a verba sunt Calliopii eius -is, qui *eas*). p. 114, 3 actorem (*Haut. 12*): id est -em, ([causidicum cod. Vat. recte interpretans]). p. 127, 23 actoris [*Phorm. 33*]: -is).

***recito**, -āvī, -ātūm, -āre. *a* re- et citare. *notatur* rec. CHART. lat. ant. XLVII 1403, 18 (*saec. III in.*). PAP. Bouriant (Arch. Pap.

FORSCH. 1, 1901, 298; *saec. IV²* 1, 4, 17. CHART. lat. ant. XVII 653, 3, 4, 4, 2 (*saec. VI²*). NOT. Tir. 32, 57 -at. *de notione et differentia*: DIFF. ed. Beck p. 80, 3 inter -are et legere: -amus nostra, legimus aliena. SYNON. CIC. p. 422, 34 dixit. promulgavit ... disputavit. verba fecit. -vit *eas*. GLOSS.

-o: ἀναγορεύω, δημογόμαι. -at: legit, considerat. -are: reconsiderare. -vi: ἀντέβαλλον, ἀντανέγνων καὶ ὑπηρόενσα. -etur: ἀναγνωσθήσεται. *al.*; cf. l. 31. p. 366, 73. *legitur in versibus inde a PLAVTO, HOR., PROP., OV., in orat. soluta inde a CATONE, LEGE repetund.* (*de inc. TARENT. v. l. 15*), RHET. HER., CIC. *per totam latitudinem, praecipue in serm. iuris et apud rerum scriptores*.

[*It. recitare (nisi serm. docto tribuendum), raet. occ. (Obwalden) reždár, hisp. rezar (unde cat. rezar), port. rezar; francog. vet. resder, redier 'alucinari, somniare' et (a serm. docto non alienum) reccer 'deplorare'*, cf. M-L. 7123 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3218. Cortelazzo-Zolli² 1333. Wartburg X 150 sqq. Coromines VII 274. Coromines-Pascual IV 903 sq. Machado³ V 98. Schd.-Cr.]

[*vox restit. e. g. LEX inc. TARENT. (CIL I² 2924) 14. 17 sq.; contextu manco CIL I² 2677a, 5; loco dub. FEST. p. 351 (-are Aug., restare cod., praestare Lindsay dubitanter); falsa var. l. pro reicit SIL. 8, 669; falso trad. e. g. TERT. anim. 46, 3 (citans Reifferscheid, reputans Borleffs). fug. 14, 2 (reputa Iunius, recognita Marra).*]

I usu sollemni i. q. verbis reddere (praeverbium fort. spectat ad notionem rursus promendi res in scriptis vel memoria conditas): A legendo, sc. imprimis apud audientes (sed secum e. g. l. 41. p. 366, 12; quaedam ad B trahi possunt): 1 usu communi: a contextu vario

-antur: a quaelibet (absolute l. 25 sqq.): PLAVT. Bacch. 995 ubi lubet, -a: aurum operam tibi dico (absol., nisi subaudiendum tabellas [cf. 984 conscripsit t.] ut: Persa 500 [497 t. tene has, pellege] clare -ato [-a Spengel]. :: tace, dum pellego. :: -a [-o aut -a A, om. P]: hau verbum faciam. Pseud. 49 -a modo; ex tabellis iam faxo scies *eas*; cf. l. 31). Persa 528 -asti quod erat cerea creditum (RHET. HER. 3, 17, 30 -are q. scripserunt [postea: memoriter pronuntiare]. SCAVR. app. gramm. VII 31, 14 [respic. prae- pos. ex] e tabulis is dicit, qui q. est in his scriptum -at). CIC. Cluent. 23 litteras A. Aurius ... in foro palam multis audiuntibus ... -at (Phil. 2, 7 palam. CASS. Cic. fam. 12, 12, 1. al.). fam. 5, 20, 4 existimas scribam, quicquid voluisset, cum id mihi ne -visset quidem, retulisse in rationibus.

SEN. contr. 1 praef. 2 duo milia nominum -ta, quo erant ordine dicta, reddebam. 1, 7, 7 ut -ta 'dupla' in epistula 'pecunia' est *eas*. PETRON. 53, 1 *actuarius tamquam urbis acta* -vit: '...'. 56, 8 puer ... apophoreta -vit. SVET. Tib. 51, 1 *Livia Augusti codicillos* ... e sacrario protulit atque -vit. AVR. FRONTO p. 26, 20 temperare non *potui* ..., quin eam *epistulam* ipsi patri meo -rem (PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 643 p. 652 [gr. ἀναγνώσκω]). INSCR. Année Épigr. 1990 n. 821 (*e Pannonia; saec. III ex/IV in.*) tu quidem, quem, -as, ... quisquis es vale (L. syntaxi turbata; expectes nom.). *al.*

B carmina, orationes, historiae aliae opera, imprimis a scriptoribus ipsis (sive publice sive privativum; ad rem v. Funaioli, RE I A 435 sqq.): (I) *indicatur, quid -etur*: HOR. sat. 1, 4, 75 in medio qui scripta foro -ent sunt multi (epist. 1, 19, 42 OV. Pont. 4, 2, 37. VITR. 7 praef. 6 cum -rentur s. poetarum. *al.*; cf. SEN. contr. 10 praef. 8 rescriptum). *al.* PROP. 2, 26, 25 *Cynthia*, mea cum -at, dicit se odisse beatos, *i. divites*. OV. trist. 4, 10, 45 suos solitus est -are Propertius ignes. Pont. 1, 5, 57 ut -ta probentur carmina, Pieris invigilate choris (*al.* SEN. contr. 1 praef. 19 suas. 2, 19 SEN. epist. 122, 11. PETRON. 91, 3 in balneo. 92, 6 MART. 2, 20, 1. *al.* TAC. ann. 16, 4, 2. *al.*; cf. p. 364, 53. 65. 365, 13). VITR. 7 praef. 7 in certamine quodam unum esse poetam, ceteros aliena -visse; ... ex armariis educta volumina cum -tis conferendo *eas*. SEN. contr. 2, 4, 8 *Latro pro quodam orationem disertissimam* -vit (VAL. MAX. 8, 10 ext. 1 PLIN. epist. 2, 19, 1. *al.*, add. l. 61; cf. SVET. Nero 46, 3 cum ex oratione eius ... -retur in senatu datus poenas scleratos *eas*. *lhuc traximus sec. Kierdorf, comm. 1992, ad l. J. ceterum cf.* PLIN. epist. 5, 12, 1 oratiunculam. FRONTO p. 14, 11 orationis meae particulas ... -asti patri tuo). 10 praef. 8 *Labienus* cum -ret, historiam suam ([L. om. cod. unus]). SEN. dial. 5, 23, 6 PLIN. epist. 7, 17, 3. SVET. Aug. 89, 3 non tantum carmina et h., sed et orationes et dialogos). suas. 6, 27 quidam *Ciceronis* proscriptionem -turus ... hunc versum ... -vit: '...' (SEN. epist. 122, 12 GELL. 6, 20, 1. *al.*; cf. MART. 3, 50, 2 versiculos. FRONTO p. 21, 3 cito et cursim hexametros tuos -are). SEN. epist. 101, 13 *Maecenati* putas umquam -asse Vergilium: '...'. 122, 13 cum quis -asset: '... iam dare nox ... silentia terris incipit'. PETRON. 55, 2, 90, 5 quotiens theatrum, ut -rem aliquid, intravi. MART. 1, 29, 2 te nosistros libellos non aliter populo quam -are tuos (1, 52, 3. *al.*; cf. librum -are: 3, 50, 7 [5 alter perlegitur]. TAC. dial. 3, 1 PLIN. epist. 1, 5, 2. *al.*). 1, 63, 1 ut -em tibi nostra rogas epigrammata. *al.* IVV. 1, 3 inpune ... mihi -verit ille togatas? TAC. dial. 2, 1 'Catonom' -verat quidam (*indicatur titulus operis ut*: SVET. vita Lucani p. 50, 7 'civile bellum' ... -vit. DON. vita Verg. 1. 178 -ante eo ex georgicis). PLIN. epist. 1, 5, 14 quae *epistula* apud Domitianum -ta est. *al.* (II) *absolute (exempla selecta post PETRON.)*: HOR. sat. 1, 4, 23 cum mea nemo scripta legat, vulgo, -are timentis ([L. potius dat.

*quam adv., cf. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 43 cum Caesari soli legas]. sim. indicatur, cui -etur: 1, 4, 73 non -o cuiquam nisi amicis, [item PLIN. epist. 8, 21, 3, 9, 34, 1]. SVET. vita Ter. 3 Caecilio. al.). SEN. contr. exc. 3 praef. 16 cum Cestius -turus esset in Milonem. SEN. epist. 7, 9, 95, 2 (per geminationem) adclamatur ‘-a, -a’ ab iis, qui illum -antem ommutescere illic cupiunt (antea: perfecta). 122, 11 cum indignaretur quidam illum poetam toto die -asse (*item indicatur, quam diu vel quando -etur*: IVV. 3, 9 Augusto ... mense. PLIN. epist. 1, 13, 1 toto mense Aprili nullus fere dies, quo non -ret aliquis. 8, 21, 4 biduo. SVET. Claud. 41, 2 assidue -vit per lectorem). PETRON. 90, 1 lapides in Eumolpum -antem miserunt. MART. 6, 41, 1. PLIN. epist. 1, 13, 5 scribendi - andique studio (cf. -andi causa 5, 3, 8, 7, 17, 5, 8, 21, 6 [retract- var. l.], -andi ratio 5, 12, 1, 7, 17, 1. 6). 2, 10, 7 cum dico, vel -o (*item disting.* : 6, 6, 6 dicenti mihi ... adsistit, adsidet -anti amicus). SVET. Dom. 2, 2 publice (ENNOD. carm. 1, 9 praef. 2 p. 532, 8. cf. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 47 palam. SERV. Aen. 4, 323 privatum). al. part. praes. (fut. l. 18) pro subst. : PLIN. epist. 2, 19, 4 -antium ... prounntiationis adiumenta, oculi manus, praepediuntur (*item plur.* : 6, 15, 4 -turis providendum est, ut egs. 8, 12, 2). 5, 17, 3 erat sanguis in ore, magna ornamenta -antis (*item sing.* : 7, 17, 6 hoc ad laborem -antis pertinet. al.).*

b in iure: **a** in re iudicaria (sc. -antur fere quae ad causas attingent): **①** in causis ipsis spectat ad: **②** cognitionem vel actionem apud iudices, magistratus, senatores habendam (-atur aliquid; absolute l. 25 et fort. l. 48; in imag. l. 61; exempla selecta inde a CIC.): CATO orat. 169 deinde -vit recitator: ‘...’; ... -a porro: ‘...’; istuc ... dele, ... non opus est -to; ‘...’ (*item orat. recta seq. imperat.*: CIC. Verr. II 1, 84 [ad recitatem] -a: ‘...’ [om. pars codd.]. 1, 106 [antea: dic]. al. apud eundem). CIC. Quinct. 60 -a edictum ([a Manutius; tractat codd., tracta Beroaldus]. al., v. vol. V 2, 72, 23 sqq.; cf. infra l. 60). Q. Rosc. 7 codicem protulit, tabulas -vit (13 Rab. Post. 11 QVINT. decl. 322, 7. cf. CIC. Verr. II 4, 12 -a ex tabulis [nisi ex t. est pro titulo ut sim. l. 39]. Flacc. 40 de t. publicis [postea: t. ... proferuntur]. ceterum cf. l. 35 et tabellas -are: Cluent. 184 Catil. 3, 10). 43 nos Cluvi testimonium -tuos; -bimus ([obi. subauditur]. Verr. II 1, 94 [seq. titulus ut 3, 85, 89, sc. utrobius t. publicum. adde l. 40]. Cluent. 99 Flacc. 48. al.). Tull. 47 ille legem mihi de XII tabulis -vit (48 bis, 49 [obi. subauditur]. Verr. II 4, 149. al. SEN. contr. 1, 1, 17. al.; cf. l. 56). Verr. II 1, 83 -a quas ad Neronem litteras misit ([om. pars codd.]. 3, 123, 225. al. APVL. apol. 80, 3, 96, 6. cf. CIC. Verr. II 3, 89 -a ex 1. publicis, [om. pars codd.]; nisi ex l. p. est pro titulo ut sim. l. 31]. sim. 3, 120). 2, 163 -rem decreta Centuripinorum (3, 100 d. ... et publicum testimonium. Sest. 10 Att. 16, 16, 11). 2, 183 -a mihi ... libellum (TAC. ann. 2, 29, 2 et auctores. 3, 68, 1 PLIN. epist. 5, 13, 6. Mod. dig. 47, 2, 73 [postea: legere]). 3, 120 -a tandem, quot accepert aratores agri Leontini Verres. 3, 124 -a de epistula reliquā ([om. pars codd.]. 3, 168. cf. cetera -are: 3, 126. Planc. 74 nolo c., quae a me mandata sunt litteris, -are [huc spectat SCHOL. Cic. Bob. p. 165, 7 quos versus intempestivum sit in iudiciali disceptatione -are]). 3, 157 iudices, vobis epistulam non -asse, nisi egs. (3, 163. al. VAL. MAX. 4, 2, 7. APVL. apol. 69, 8 -a quaeso clarius [obi. subauditur; an absol.?]. 85, 2. al., adde l. 53; cf. l. 44). 3, 175 -a :: rationes Halaesinorum (postea: dic). Cluent. 62 testium dicta -a (Rab. Post. 32). 138 -vit ex oratione, nescio qua (, item 140 bis; cf. orationem -are: Planc. 74 S.C. de Pisone 168). Sest. 10 -a ..., quid decerint Capuae decuriones. al. S.C. de Pisone 24 cum -tae epistulae, -ta exemplaria codicillorum ..., producti testes ... sint egs. (cf. TAC. ann. 3, 16, 2 codicillos). QVINT. decl. 365, 4 iudicum sententiam (PLIN. epist. 10, 58, 3). PLIN. epist. 5, 13, 7 capita legum. PAPIN. dig. 48, 10, 13, 1 falsum instrumentum (Cod. Iust. 12, 29, 3, 2 [imp. Zenone]. subauditur 4, 19, 21 pr. [a. 294] horum i. lectio non -antem ... adiuvat). CHART. lat. ant. X 416 (saec. II ex. III in.) 2, 1 cum Manius Valens veteranus ... -assent partem edi(c)ti Caesaris Octaviani (pap., -asserit Gradenwitz, Wilcken; alii alia). al. in imag.: Ov. epist. 20, 151 -etur formula pacti amoris. TERT. pudic. 16, 22 quis suscepit hanc causam adversus spiritum sanctum, ut falsum testimonium -et de apostolo eius, i. Paulo? AMBR. Nab. 10, 45 (ad divitum) tu mihi tabulas offers, ego tibi -o dei legem. AVG. serm. 52, 9 (quaeritur de trinitate) Paulum -o, idoneum iuris divini consultum.

② iudicium a magistribus, iudicibus, arbitris prounntiandum:

① -atur aliquid: VAL. MAX. 4, 1, 8 Ti. Gracchus tribunus plebis ad collegas provocans tale decretum -vit: ‘...’ ([inde GELL. 6, 19, 6 d. ex tabula -vit]. SENT. leg. Aug. pr. pr. [CIL III 567] 2. procos. Maced. [ibid. 586; saec. II in.] 2 d. ex tabellis -ta. al.). APVL. flor. 9, 12 (in compar.) utcumque -ta est sententia, ita provinciae instrumento refertur (Cod. Iust. 7, 44, 2, 1 [a. 371] s. definitivas -are [pr. legerent]. Theod. 4, 17 rubr. de s. ex periculo -andis. QVODV. grat. 1, 3, 9 [in imag.] a cordium inspectore -ta est reo iusta s. al.). SCAEV. dig. 49, 1, 28, 1 secundum constitutionem -tam ... facta erat condemnatio. Cod. Iust. 12, 29, 3, 1^a (imp. Zenone) pro definitione ab

arbitro -anda ... tot dari decernimus. **②** in locut. praedic. -atur aliquis: TERT. apol. 2, 20 quid de tabella -atis illum ‘christianum’?

③ relationem vel appellationem ad principem: PAVL. dig. 36, 1, 76, 1 tutores ... -bant divi Hadriani constitutionem. COD. Theod. 11, 29, 4 ut -ta consultatione ... actorum recensione non opus sit. IUST. 7, 62, 39, 1^a qui refutatorii libelli solent ... in sacro auditorio ... nostrorum procurum -ari.

④ in tractatibus rhet.: RHET. Her. 2, 10, 14 (exponuntur partes legitime constitutionis) qui scriptum -et et scriptoris voluntatem non interpretetur (sim. in defensione aut scripti aut sententiae: CIC. inv. 2, 126, 131, 139). de orat. 2, 173 (respic. argumenta foris adsumenda) hoc sequi necesse est; -a enim tabulas (-o var. l.). QVINT. inst. 5, 7, 25 (respic. testes) -tis in actione (testimonio) (7, 10, 13). al. apud eundem.

⑤ exempla cetera: **①** respiciuntur res hereditariae: **②** praedic. -atur aliquis, sc. heres, ita ut vergat in notionem q. e. nuncupare sim.: CIC. Caecin. 54 testamento si -tus h. esset pupillus Cornelius egs. PLIN. nat. 7, 177 Varro refert aperto ... testamento -tum h. minorem e fratribus Corfidiis funeri institisse maioris. IVLIAN. dig. 34, 8, 1 qua ex parte me ... h. scriptum in tabulis suis -verit, ex ea parte h. esto (nisi acc. c. inf. ut loco sim. PAVL. dig. 28, 5, 82, 1). **③** -atur aliquid, sc. testamentum sim.: VAL. MAX. 7, 8, 4 cum ... tabulas testamento rum suorum in comitio incisas ... -asset Pompeius Reginus. PETRON. 53, 9 (iocose) -bantur ... saltuariorum testamenta, quibus Trimalchio cum elogio exheredabatur (TAC. ann. 12, 69, 3. SVET. Iul. 83, 1 t. eius Caesaris aperitur, -atunque [item iuxta ponitur: Aug. 17, 1, 101, 1 VLP. dig. 29, 5, 1, 23. al.]. Tib. 23 Augusti t. ... -vit per libertum. COD. IUST. 6, 32, 1 [a. 223] publice [PAVL. sent. 3, 5, 17]. al.; cf. l. 21. 28. 30]. 71, 4 (iocose) Trimalchio exemplar testamenti ... totum -vit. PAP. Corp. 220, 2, 11 (a. 131) ape(r)tum et -tum). COD. IUST. 6, 22, 8, 1^b (a. 521) chartulam testatori -bit tabularius. CHART. lat. ant. XVII 653, 3, 4 (saec. VI²) carta testamenti (... per ordinem -etur (4, 2. PAP. Tjäder 6, 30 [a. 575])). al. in tit. mimi: TERT. apol. 15, 1 Iovis mortui testamentum -tum, (om. cod. Ful.).

⑥ vario respectu: MART. CAP. 2, 217 virginis Philologiae mater poscit de Iove ..., uti ... tabulas ac Papiam Poppeamque legem sinerent -ari. PAP. Tjäder 29, 8 (a. 504; -antur instrumenta venditionum) -tum est: ‘...’ (antea: legantur). LEX Burg. Rom. 3, 1 (respic. manumissiones in ecclesia datae) tabulis in ecclesia -tis, ... subscriptis a sacerdotibus.

⑦ in rebus publicis vel militaribus: **a** generatim -antur varia: **①** in contionibus, comitiis, conciliis sim.: LEX repetund. (CIL I² 583) 15 (contextu manco) praetor facito -entur in contione (sc. iudices ut 18. cf. 38 (... iudicium nomina ... r)ecitentur). CIC. leg. agr. 2, 48 (ad preeconem) mihi ex ordine -a de legis scripto populi Romani auctionem. dom. 22 litteras in contione -asti (ibid. iterum. Att. 8, 9, 2. LIV. 27, 50, 9 ut in rostris prius quam in senatu, 1. -rentur [sim. 27, 50, 11 in s. primum, deinde in contione. 33, 24, 4]. al.). har. resp. 9 responsum haruspicum ... -vit Clodius. Rab. Post. 14 cum lex aliqua -retur (Phil. 1, 24 eas 1, quas ipse ... -vit, pronuntiavit, tulit egs. or. frg. A 7, 30 [suppl. Kiessling-Schoell]. LIV. 9, 33, 6 cum tribunus plebis 1. Aemiliam -ret. 10, 13, 8. cf. l. 43). Att. 2, 24, 3 senatus consultum in contione -tum est (LIV. 25, 1, 12 s. c. -vit et edixit. al.). al. LIV. 2, 2, 5 Brutus ius iurandum populi -at neminem regnare passuros egs. 3, 64, 10 M. Duilius -bat ... rogationis carmen (cf. 6, 35, 7 -ari rogationes ... ad sciscendum plebi fieri passus non est [38, 60, 1]). al. absolute: VARRO ling. 7, 42 comitiis cum -atur a preecone, dicitur ‘olla centuria’, non ‘illa’. **②** in senatu Romanorum (Syracusarum l. 57sq.): CIC. Verr. II 2, 47 (antea: redabant ... rationem in senatu) repente -atur uno nomine HS CCC iussu praetoris data esse (inde obi. subauditur: 2, 48 Verres inimicus iis, qui -assent). prov. 27 Pompei litteris -tis (Att. 5, 21, 2 Cassii 1. victrices ... -tae sunt. al. CAES. civ. 1, 1, 1 SALL. Catil. 30, 1. al. LIV. 23, 21, 1. al.). har. resp. 36 -emus, quid sequatur. Phil. 1, 3 Antonius scriptum senatus consultum ... attulit, quo -to egs. (LIV. 43, 2, 4. al. apud eundem). 13, 48 epistulam ... -avi (ad Brut. 5, 3 TAC. hist. 2, 55, 2 ann. 3, 59, 2 SVET. Claud. 25, 3). al. LIV. 23, 11, 1 Q. Fabius Pictor ... responsum Delphicum ... ex scripto -vit. 25, 12, 8 tum alterum carmen -tum est (5 priore c. Cannensis praedicta clades). 39, 47, 4 ut ipse Demetrius -ret, permiserunt senatores (sc. liberum ut: SVET. Aug. 89, 2 senatui. cf. libellum -are: TAC. ann. 1, 11, 3. SVET. Aug. 65, 2 per quaestorem). al. perioch. 59, 9 quam orationem Q. Metelli Augustus Caesar ... velut in haec tempora scriptam in senatu -vit (SVET. Nero 15, 2 o. ... praeterito quaestoris officio per consulem ... -bat [cf. Tit. 6, 1 quaestoris vice. sim. l. 68]. FRONTO p. 20, 7. al.). TAC. ann. 3, 71, 2 Caesar -vit ... decretum pontificum (4, 55, 3). al. PLIN. epist. 8, 6, 13 (respic. senatus consultum) quae in amplissimo ordine ... -asset Claudio. al. in concilio deorum tamquam in senatu: SEN. apocol. 11, 4 ita ex tabella -vit Augustus: ‘...’. **③** apud milites vel duces (cui -etur, indi-

catur per dat. l. 7. 10. 13; pro contione l. 3. 6. 12sq.): CAES. Gall. 5, 48, 9 Cicero perfectam in conventu militum -at (sc. epistulam ut: CVRT. 6, 9, 13. TAC. hist. 3, 3 qua contione -tis Vespasiani e. [sim. 3, 9, 5 pro contione]. EPIT. Alex. 106 clare). LIV. 24, 14, 9 Q. Fabius litteras ... consulis ac senatus consultum -vit (24, 31, 6. 45, 7, 1 consilio advocato (l.) praetoris cum -asset. CVRT. 4, 10, 16 pro contione [item TAC. hist. 4, 24, 3]. 7, 2, 30 TAC. ann. 1, 25, 3. 1, 48, 2 aquiliferis signiferisque ... occulte. HIST. AVG. Pesc. 4, 2 ad signa. cf. l. 9). 24, 31, 10. CVRT. 6, 11, 34 quae confessus erat Philotas, -ari rex iussit. TAC. hist. 4, 25, 2 Hordeonius exemplares ... litterarum ... exercitui -vit. 4, 59, 2 *Classico* verba ultra non suppeditavere, quam ut sacramentum -ret. SVET. Iul. 83, 1 (*antea*: heredem ab eo scribi solitum ... Cn. Pompeium) id ... militibus pro contione -tum. IVST. 3, 5, 9 qui Tyrtaeus composita carmina exercitui pro contione -vit. FRG. Vat. 195 quam orationem in castris praetori(i)s -vit M. Aurelius. (IV) in consistorio principis: COD. Theod. 12, 12, 10 (a. 385) in consistorio, ... ex decretis petitiones legatorum de nostris scriniis -antur (l. ibidem fort. AMM. 17, 3, 5 inductionale augmentum ... nec -are nec subnotare passus Julianus). (V) exempla cetera (ad Hispaniam Graeciam Asiamve pertinencia): CIC. Flacc. 76 cum tibi, Deciane, haec verba -bant Pergameni: '...' (VAL. MAX. 4, 8, 5 *Isthmii ludicris* Flamininus ... per praecomenem haec v. -ari iussit: '...' [Liv. 33, 32, 4 pronuntiat]). orat. 151 eam (ea var. l.) oratione a Socrate habitam Athenis in contione quotannis ... -ari necesse erat. LIV. 31, 15, 3 quae litterae Attali missae in contionem Atheniensium -tae ... sunt (41, 23, 4 -tis his l. per ... praetorem). 32, 22, 5 quae pars Achaeorum decretum -ari ... prohibebat ([9 concilium]. 32, 34, 11 [32, 35, 1 colloquio]. LEX Irnit. 5 A 23. al. ibid.). 32, 25, 4 (*antea*: pronuntiare) in comitiis Achaeorum Philippi nomen -tum est (45, 32, 3 in concilio n. ... sunt -ta principum Macedonum. al.). al.

B speciatim -antur: (I) senatus ipse personaeve in senatum sim. lectae (praedic. l. 33; ad rem v. Mommsen, *Staatsrecht II* 422; in imag. l. 34): CIC. dom. 84 patrem tuum ... L. Philippus censor ... praeterit in -ando senatu (LIV. 23, 23, 5. 29, 37, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 132, 22). ibid. me L. Cotta ... dixit se ... meo loco senatorem -turum fuisse. nat. deor. 1, 94 (in imag.) cum tamquam senatum philosophorum -res. LEX Iul. munic. (CIL 1² 593) 86 neiquis eorum quem ... (in) senatum decuriones conscriptosve legitio ... neve -andos curato, nisi eqs. LIV. 23, 23, 4 transcribi tantum -arie eos, sc. iam *antea* in senatum lectos, iussurum dictatem. CIL VI 9044, 12 (saec. I in.) uti Iu(lia Egl)oge ... (in numer)o decurionum recit(aretur). (II) edicta principum (maxime in subscriptionibus): LEX Irnit. 10 C 39 litterae ... -ta(e) v idus Domitianas. COD. Theod. 8, 18, 1 -ta apud Vettium Rufinum praefectum) u(rbi) in senatu eqs. (v. app. crit.). 10, 8, 3 -ta ... in palatio Constantino (data), proposita var. ll.). IUST. 1, 14, 8 pr. (a. 446) cum omnes consenserint, tunc demum in sacro ... c. -ari. 1, 2, 22 -ta ... in novo consistorio palati Iustiniani. al. absolute (part. praes. pro subst.): COD. Theod. 15, 14, 9 ut his consulibus reverentia in lectione -antium tribuatur.

D in religione, ritu, cultu: LIV. 1, 24, 7 (pertinet ad ius fetiale) le-gibus ... -tis 'audi', inquit pater patratus, 'Uppiter ...; ut illa palam ... ex illis tabulis cerave -ta sunt eqs.' (adde l. 52). ACT. ARV. a. 43 (CIL VI 2031) 16 (tabella)m recita(verunt). IVV. 8, 126 (ironice) credite me vobis folium -are Sibyllae. AVG. CIV. 2, 6 p. 60, 9 dicatur, in quibus locis ... deorum solebant praecepta -ari (sim. 2, 7 p. 61, 12 publice -ari leges deorum).

2 apud Christianos (quatenus eorum usus non differre vid. a communi, exempla supra inseruimus): a generatim -antur: a script. sacrae, euangelium sim.: (I) in caerimonias christ.: (A) struct. sollempni: TERT. praescr. 36, 1 apud quas ecclesias apostolicas ... authenticae litterae eorum apostolorum -antur (cf. AVG. in epist. Ioh. 7, 5 canonica est ista epistola; per omnes gentes -atur). AMBR. c. Aux. 19 (*antea*: praesens lectio euangelii) lectio ... nulla nostra dispositione -ta est, sed casu (RFIN. Orig. in num. 12, 1 p. 93, 13 l. nobis ... ex numero rum libro -ta est. AVG. in euang. Ioh. 43, 1 quae l. hodie -ta est. serm. 247, 1 diebus paschalibus. al.). COLLECT. Arian. hom. 1, 1 -tum est in sancto euangeli, quia dominus Iesus eqs. (cf. euangelium -are: AVG. in Rom. imperf. 18, 11. al.; ceterum e. g. RFIN. Adamant. 2, 11 sicut de e. -tum est [gr. ἀνεγνώσθη]. VITAE patr. Iurens. 124 ex e. -ari). 23, 4 deinde -tum est, quod eqs. NICET. spir. 6 p. 25, 12 cum divina verba -antur (VITA Caes. Arel. 1, 54 si v. domini ... a presbyteris et diaconibus -antur, Ambrosii, Augustini ... quare non -entur?). CAES. AREL. serm. 1, 15 consuetudo, quae in partibus Orientis ... custoditur, ut ... patrum homiliae in ecclesiis -entur (ibid. iterum. CONC. Vas. a. 529 p. 79 1. 31. al.). al. in coenobitis, monasteriis: HIER. epist. 22, 35, 2 post horam nonam ... scripturae ex more -antur. REGVLA mag. 46, 5 in matutinis et lucernariis, postquam lectio apostoli fuerit -ta, euangelia eqs. (BENED. reg. 17, 4. al.). al.

B ipsa scriptura -are dicitur (sc. lecta prodit res, quas continet): COLLECT. Arian. hom. 24, 1 dictum est hodie -ante ... euangelio, quod eqs.

(II) vario respectu: VET. LAT. exod. 24, 7 (cod. 102, sim. Aug. quaest. hept. 2, 99) Moyses sumens librum testamenti -vit in aures populi (lgr. ἀνέγνω, Vulg. legit). Bar. 1, 14 l. -ari in templo domini, in die sollemni et in die oportuno [gr. ἐξαγορεύονται. al.]. IREN. 3, 21, 2 omnibus, sc. LXX interpretibus, eadem ... -antibus ab initio usque ad finem (gr. ἀναγορεύοντων). RFIN. Orig. princ. 1, 1, 2 cum Moyses loqueretur ad populum, id est, cum lex vulgo -atur (cf. COMM. apol. 579 quid amplius opus est -are cuncta de lege, i. script. sacris?). AVG. pecc. mer. 1, 27, 54 quod propheta ... lectoris etiam functus officio in synagoga ipse -vit (-bit var. l.).

B documenta, testimonia sim. ad fidem eiusve defensionem spectantia (saepe in synodis, conciliis, collationibus sim.): TERT. anim. 17, 14 (ad Academiam) -a Iohannis testationem: '...' (I Joh. 1, 1). CYPR. epist. 55, 5, 2 (inde PACIAN. epist. 3, 5, 4) Novatiano ... scribente et quod scriperat sua voce -ante ..., ut lapsis infirmis ... pax daretur. 59, 2, 1 haeretici committentes, quod ... publice eas litteras -rent (CONC. Taur. a. 398 p. 58 1. 86 quae l. in concilio ... -tae sunt [-ti, -ta var. ll.]. cf. MAXIMIN. c. Ambr. fol. 344^r, 3 tres epistulas ... -andas duxisti). EPIST. pontif. 212 Lucif. epist. 5 1. 52 quam de Athanasio sententiam similiter -vimus atque insinuavimus episcopis Ital. LVCF. non parc. 2 1. 51 libelli -ti a te, Constanti (AVELL. 158, 9 [8 anathematizato specialiter per l.] ut l. praesente populo -etur. cf. AVG. gest. 1, 2 quae de l. ... -ta sunt obiecta Pelagio ...; quo -to synodus dixit: '...'). AVG. coll. c. Maximin. 10 l. 3 Antonius notarius ad locum -vit: '...' (-bit var. l.; *antea*: legantur verba ipsius). adv. Don. 34, 57 p. 159, 17 in qua causa illi ... dixerunt protulerunt -verunt tanta pro nobis. epist. 43, 3 a Donatistis prolata sunt ... gesta quaedam, quibus -tum est, quod eqs. (postea: perfecta). BOETH. c. Eut. praef. 1. 6 M. meministi ..., cum in concilio legeretur epistola, esse -tum (-ta, -tam var. ll.) Eutychianos ex duabus naturis Christum consistere confiteri. CASSIOD. hist. 4, 9, 9 frequentibus conciliis alia subinde mutantur et -antes episcopi (v. app. crit.; gr. Socrat. 2, 10, 2 ἀναγορεύειν). al. in imag. -atur coram deo: CYPR. epist. 66, 10, 3 habes tu litteras meas et ego tuas; in die iudicii ante tribunal Christi utrumque -bitur ([utraeque -buntur var. l.]. in iudicio aeterno ut: AVG. civ. 20, 14 p. 440, 11 [*antea*: liber, in quo scriptae sunt universae vitae] an vitam suam quisque ... audiet -ari? QVODV. c. Iud. pag. Ar. 4, 3 -buntur verba professionis nostrae). PETR. CHRYS. serm. 14, 4 beatus cuius nomen totiens deo legitur, quotiens ratio pauperis -atur in caelo. al.

B speciatim -antur: a nomina episcoporum, sanctorum, martyrum sim. (concilii l. 50; part. praes. pro subst. l. 43; in imag. PRVD.): PRVD. perist. 4, 170 (in imag.) adnotatas nominum formas -are Christo, quas tenet caeli liber explicandus tempore iusto. AVG. serm. 284, 5 scitis, quo loco martyres -entur. AVELL. 101, 4 nemo -andis ... nominibus consentiens perditorum vel eadem -antium ... ad ... sacri gregis ovilia ... est permittendus intrare (101, 11 si ... in ecclesia -anda credantur n. praevaricatorum). SACR. Leon. 283 quarum virginum sacratarum ante ... altare oblata n. -antur. FACVND. defens. 6, 5, 27 n. eius Ioh. Chrysostomi ... inter dei sacerdotes in sacrificio -ari prohibuit *Cyrillus*. al. 195, 7 quos ... apostolica sedes condemnans in sacris diptychis -are non iussit, eos nec ego eqs. (CONC. IV 2 p. 180, 26 Ibias ... et Theodoritus ... in divinis d. -antur? [item p. 180, 34 Nicaenum ... concilium]. REGVLA mag. 93, 8. cf. Avell. 233, 2 sacrorum diptychorum recitatione). B libelli, qui dantur de miraculis martyrum ab hominibus mirabiliter sanatis: AVG. civ. 22, 8 p. 577, 20. al. apud eundem, v. vol. VII 2, 1267, 30 sq.

B alio modo: 1 ex memoria proferendo (exempla certiora); -antur: a quaelibet: CIC. nat. deor. 1, 113 Metrodori ... multa impudentiora -bat Philo (*antea*: memoria pronuntiabat). SEN. contr. 1, 4, 9 pater -bat legem de adulteris, mater de parricidiis (Ps. QVINT. decl. 6, 7 mater caeca l. -at et in cadaver fili perorat. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 178 nostrorum ... quemlibet cum leges interrogat, facilius quam suum nomen -at [l. fort. corrupte, interrogas susp. Boysen; gr. εἰποι]. CELS. 3, 18, 11 (*antea*: quibus liber legitur) -are, si qua meminerunt, cogendi sunt phrenetici. FRONTO p. 151, 25 securus abeas, cui ... nihil magistro -andum, nihil de memoria pronuntiandum. REGVLA mag. 44, 9 lectionem ..., cui iussum fuerit ut ex animo -et, non ex codice legit nisi in vigilis (BENED. reg. 9, 10 ex corde. 13, 11 memoriter). 44, 11 ut quando ... codix deest, textum lectionis ... memoria -etur. al. b versus: CIC. div. 2, 54 (ad Quintum fr.) multa me consule a me ipso scripta -asti (cf. l. 17 cuius edidici ... versus). SEN. contr. 1 praef. 2 singulos versus a singulis datos ... retrorsus -bam. ibid. 19 -tum (ad p. 362, 50) a poeta novum Carmen dixit suum esse et protinus (e) memoria -vit (exc. 6, 8, 1 [ad Vestalem] -a c., dum quaero, quale sit). AVG. anim. 4, 7, 9 Simplicium posse retrorsus -are Vergilium. -ant histriones: DON. Ter. Eun. 456, 4 illa *Thais* 'plurimum' -at. SCHOL. Ter. p. 141, 2 fabulas agere (Hec. 18): -are.

2 exempla cetera; -antur potius: a ipsa verba: LIB. de praen. 1 (*antea*: Varro simplicia in Italia nomina fuisse ait) qui ab eo dissentient

... e Tuscis -ant, Lartem Porsinnam, ab Aequiculis *eas*. (v. *app. crit.*) LVCIF. non parc. 2 l. 17 illos ... cunctos (*sc. patriarchas, prophetas*), quos -vi, ... tantos ac tales effectos esse. Ps. ORIG. in Iob 3, 19 l. 9 homines sperant in phylacteriis atque ceteris superius -tis (*antea*: dicetur). VVLG. Tob. 3, 25 missus est ... Rafahel, ut curaret ambos, i. *Tobiam et Saram*, quorum uno tempore fuerat oratio in conspectu domini -ta (cf. LXX 3, 16 εἰσηχούσθη ἡ προσευχή). PAVL. NOL. epist. 17, 3 cui *sancto* vota tua totiens contestatus sum et promissa -vi, quotiens a te mihi cauta reminisceris. AVG. in euang. Ioh. 35, 7 dicit paganus: ... qui prophetae? -amus Isaiam, Danielem *eas*. COLLECT. Arian. c. pag. 4, 1 *deos colitis*, quos in vestris libris audimus -ari, id est Saturnum, Iove(m), Mercurium *eas*. al. ?cum acumine fere i. *q. nominatim (ad)vocare sim.* : VINDIC. epist. ad Valent. 9 auctores nostros, i. *medicos*, in medium protuli ac -vi dixique, ad eos: ... (*nisi ἐν διὰ δύοιν*). **b** *actiones, eventus, status, sc. narrando sim.*: ANTH. 761, 1 haec pictura docet, quicquid -vit Hyginus ... describens sidera. PAVL. NOL. carm. 20, 27 ad avaritiae nostrae ... probrum ... signa dedisse deum series -anda docebit (29 historica narrabo). HIST. Apoll. rec. A 48 (*antea*: omnes casus tuos ... expone per ordinem) venisse ... regem ... *{haec}* et *{t}alia* volentem in conspectu Diana -are (*postea*: coepit ... effari atque ... dicere). CASSIOD. hist. 2, 1, 10 haec ... de his, qui ibi, i. *Nicaeae, ex omnibus gentibus collecti sunt*, ... -vit Eusebius (cf. 3 de quibus ... haec ita dicit). 8, 11, 4 cum ... visio *Iustinae patris* per multos -retur [*gr. Socrat. 4, 31, 12 λεχθέντων*]. ITIN. Anton. Plac. rec. A 7, 7). Ios. antiq. 5, 219 *Gedeon invenit iuvenculum ... commilitoni somnium -antem* (*gr. δηγούμενον. postea* dicebat ut: 17, 345 p. 512 s. suis amicis tale -vit *Archelaus* [*gr. ἐξδηγηται*]). al.

II *usu novato*: **A** i. q. (*in aliquid*) *vocare* (*vis praeverbii evanida videtur*): Ps. CYPR. tract. 52 ora ut in participationem martyrum -eris. **B** i. q. *rursus producere sim.* (cf. vol. III 1201, 35 sqq. et v. Adams, *Pelagonius*, 1995, 615 sq.): PELAGON. 173 ad ... pilos equi -andos ... corticem pini combures et teres.

appendicula syntactica et stilistica (ad I pertinens): **1** *structuae quaedam*: **a** *quid -etur, indicatur per obi. acc. passim (accedit praedic. p. 364, 1. 15. 365, 30), acc. c. inf. p. 362, 56. 364, 57. 366, 27. al., orat. rectam p. 362, 37. 66. 363, 25. 364, 37. al., enunt. interrog. p. 363, 43. 52. 61, quia* COLLECT. Arian. hom. 1, 1. 9, 1. 13, 1, quod p. 365, 66. 366, 26 et COLLECT. Arian. hom. 14, 1, ubi *ibid.* 19, 1. *absolute* p. 362, 74. 364, 54. 365, 44 et fort. (*nisi obi. subaudiendum est, ut saepe*) p. 362, 25 sqq. 363, 24. **b** *cui -etur, indicatur per dat.* p. 362, 34. 39. 59. 363, 2. al., *praepos.* in aures p. 366, 2 (cf. apud hominem p. 362, 73. 365, 41); cf. *adv. palam* p. 362, 32 sq. 363, 15. 365, 48, *privatim* p. 363, 15, *publice* p. 363, 14. 364, 27. 365, 52. 366, 15. al. **c** *unde -etur, indicatur per praepos.* de p. 363, 31. 364, 2. 365, 64. al., ex p. 362, 56. 73. 363, 31. 38. al. **d** *per quem -etur, indicatur p. 363, 9. 364, 26. 68. 70. 365, 20. 24.*

2 *pro syn. est e. g. dicere* p. 362, 31. 363, 27. 50 (*disting.* PLIN. epist. 10, 47, 2 et p. 363, 13), *legere* MART. 2, 71, 3, *pronuntiare* p. 362, 30. *part. prae. recitāns, -antis et fut. recitātūs, -ī pro subst. masc. v. supra p. 363, 16. 58. 365, 46. 366, 43.*

deriv.: *?recitabulum, recitatio, recitator.*

compos.: *irrecitabiliter.*

Pieroni.

reclāmatio, -ōnis f. *a reclamare.* GLOSS. II 229, 57 ἀντιλόγια: contradiction, refragatio, -o. *i. q. actus vel effectus reclamandi: reclamat multitudo*: CIC. Phil. 4, 5 si ille *Antonius* non hostis, hos *milites* ... hostes necesse est iudicemus; *praeclare* ..., Quirites, -e vestra factum pulcherrimum Martialium comprobavistis. APVL. apol. 63, 5 (*ad accusatores suos*) auditio -em omnium, qui adsunt? auditio mendacii vestri damnationem? AVG. epist. 126, 13 quid si fecisset *ille*, non utique responderetur *a populo* 'deo gratias', sed ad illam rediretur -em, quae facta fuerat (cf. p. 368, 66). in psalm. 52, 2 *flagitia si culpata fuerint*, facilius erumpat reprehensio et -o eorum, qui male vivunt, quam *eas*. *reclamant singuli*: CONC. Aurel. a. 538 p. 117 l. 84 clerici ..., qui volentes absque ulla -e ... fuerint ... ordinati (*opp. l. 86* *invitus vel reclamans*).

Stewart.

reclāmito, -āre. *a reclamare.* [in var. l. *falsa* p. 368, 19.] *i. q. reclamare*: CIC. S. Rosc. 63 -at istius modi suspicionibus *parricidii ipsa natura*.

***reclāmo**, -āvī, -ātūm, -ārē. *a re- et clamare* (cf. p. 370, 36).

NOT. Tir. 56, 78 -at. *de prosodia*: rē- LVCR. 1, 623 (*quod fort. clausula firmatur* CIC. de orat. 3, 98. 196), rē- VERG. georg. 3, 261 HOR. epist. 1, 17, 62 VAL. Fl. 3, 596 et passim. *de notione* (v. *etiam* p. 370, 36): SYNON. Cic. p. 416, 4 abnegat. ... contradicit. retractat. detectat. -at. p. 441, 29 repugnat. -at. resistit. renititur *eas*. GLOSS. II 229, 54 ἀντιλέγω: contradico, -o. 230, 55 ἀντιφθέγγομαι: respondeo, -o. 297, 32 ἐναντιοῦται: -at, refragatur. al. *legitur inde a CIC.*, LVCR., VERG. [it. mer. re-, rēkjamā, richiamare 'seducere'. cf. Faré, Postille 7123b. Wartburg X

152 sqq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. clamare CIC. Phil. 5, 22 Liv. 29, 15, 11 Ivst. 24, 2, 10. al. (restit. CIC. or. frg. A 9, 24), et c. aliis compos. e. g. *acclamare* DON. Ter. Hec. 744, 1 (*in var. l. dub.* TERT. apol. 35, 7), *proclaimare* PAVL. dig. 41, 2, 3, 10 INTERPR. cod. Theod. 2, 11, 1. 4, 8, 6; *in falsa var. l. pro redamare* p. 470, 61sq.]

significant variae actiones clamandi; praeverbium spectat ad notionem: **I** respondendi vel resistendi sim.; -atur: **A** dissensionem ostendendo, contradicendo, resistendo sim. (*maxime sensu proprio per vocem, sed alter l. 73 et sub 1b; pro syn. vel iuxta ponitur e. g. contradicere* p. 369, 25. al., resistere e. g. l. 51. p. 369, 18, repugnare e. g. l. 29. p. 369, 18, reniti l. 40. 43. p. 369, 69; *opp. clamare* l. 39. p. 369, 20sqq., *acclamare* p. 369, 2; *accedit adv. contra EPIT.* Alex. 42 EVOD. fid. 40 VINCENT. LER. comm. 9, 8, e contrario p. 369, 10): **1** usū generali: **a** -ant animantes vel voces eorum (saepe complures, sed singuli e. g. l. 25. 31sq. 61; *animalia* l. 30. p. 369, 22; saepe pass. impers. e. g. l. 48. 60. 66, abl. absol. e. g. l. 23. 46. 51): **a** adversatur aliquis potius eventibus, actionibus vel agentibus eorum sim.: **①** vario contextu: CIC. inv. 1, 2 *homines rudes* primo propter insolentiam rei -antes *eas*. (reclamantes Mar. Victorin. rhet. 1, 2 p. 163, 1 et 5. nisi ad l. 44sqq.). Phil. 5, 22 cum eius Antonii promissis legiones ... -assent (clavar. l.). HOR. epist. 1, 17, 62 per sanctum iuratus dicat Osirim: ... tollite claudum!, 'quaere peregrinum' vicinia rauca -at. Liv. 10, 41, 14 *dux* interrogat milites, satin aequo animo pateretur ... se ... pelli ...; -antibus universis *eas*. SEN. epist. 94, 55 (*in imag.*) sit *philosophia* ... aliquis custos ... et -et populis laudantibus. 102, 17 inter -antis. Ps. QVINT. decl. 19, 8 -are populo, cum rumore rixari. TERT. patient. 3, 4 non contendit, non -vit nec quisquam in plateis vocem eius audivit (*pertinet ad Is. 42, 2, ut Tert. adv. Marc. 3, 17, 4 clamavit. sim.* EVCHER. pass. Acaun. 5, 10 *martyres* caedebantur ..., non -antes ... aut repugnantes. *ibid.* nec -ando ad occasionem ductus est). ARNOB. nat. 5, 19 caprorum -antium viscera cruentatis oribus dissipatis. IVST. 24, 2, 10 -ante Ptolemeo filio fraudem subesse (clavar. l.). DON. Ter. Hec. 744, 1 -vit meretrix et voluit contradicere. GAVDENT. serm. 1, 18 conversi ad deum sumus -antes ab operibus duris, (cf. 1, 16 ingemuerunt ad deum conversi ab o. d. et *Vet. Lat. exod.* 2, 23 [cod. 100] ingemuerunt ... ab o. d. et *proclaimaverunt*). AVSON. 14, 19 (362 S.), 19 *Iuturna* -at: 'quo vitam dedit *Iuppiter* aeternam?' DICT. 4, 19 *quidam* manum hosti transfigit, -anti per dolorem dextrum oculum perforat. PAVL. NOL. carm. 18, 100 *daemonas* ... *rebelli* voce -antes. AVG. in euang. Ioh. 11, 10 l. 21 et boni aduersus malos clamant et mali aduersus bonos -ant. BOETH. cons. 1, 3, 7 (*log. Philosophia*) cum me -antem renitentemque velut in partem praedae traherent *Epicurei*. MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 3 p. 429^{ext.} illi, qui secantur, aduersus eos, a quibus secantur, multa -ant (gr. p. 212 *μνώνα καταβοῶσι*). VITAE patr. Iurens. 97 reniti ac -are fortiter coepit non se omniu[m] iturum. al. **②** *in vita publica vel re forensi, sc. potius in contione, senatu, theatro sim. (exempla selecta post TAC.):* CIC. Manil. 63 (*antea*: contra omnes, qui dissentient) isdem istis -antibus vos unum illum ... delegistis. dom. 10 ab universo senatu -tum est. Sest. 126 cum erat -tum semiviris mercennariorum vocibus. Phil. 6, 12 (*ironice; ante*: negatis?) illum *Antonium* quinque et triginta tribus patronum adoptarunt; rursus -atis? or. frg. A 9, 24 cuncto populo R(omano) *(re)clamante* ac resistente? de orat. 3, 98 quibus *voculis falsis* ... multitudi ipsa -at ([ex- var. l.]. *in theatro ut: 3, 196 theatra tota -ant.* MART. 2 praef. ego inter illos sedeo, qui protinus -ant). al. LIV. 3, 18, 7 hunc ducem secuti nequam -antibus tribunis in clivum Capitolinum erigunt aciem. 3, 21, 3 tribuni -antibus consulibus relecti. 29, 15, 11 alii alii magis recusare ac -are (clavar. l.). al. VAL. MAX. 6, 5 ext. 1 *tyrannidem* -antibus Mityleneis depositus PHAEDR. 4, 19, 26 (*iocone*) -ant omnes *dei vindicandam iniuriam*. TAC. hist. 3, 68, 3 aspernante consule, -antibus qui in contione adstituerant. PLIN. epist. 3, 9, 25 cum mihi quidam e iudicibus ... pro reo ... -rent *eas*. 9, 13, 19 (*antea*: obturbatur, obstrepitur) tunc quoque -atur. SVET. Vit. 15, 2 cunctis -antibus. APVL. apol. 84, 2 -at vobis *accusatoribus* Pudentilla. COD. Theod. 10, 8, 5 data -andi copia. Iust. 6, 61, 8, 1 sive pater *hereditatem* adire filium familias ... compellit et ille -andum existimat *eas*. (cf. *postea*: recusante filio). al. **③** *in vita ecclesiastica (doctrinae dissensiones v. sub β):* AVG. epist. 126, 4 cum eius verba a diacono dicta recitarentur ..., ubi nomen interpositae necessitatis insonuit, continuo -tum est (cf. p. 367, 58). LEO M. epist. 43, 3 (= 44, 3) quia et nostri fideliter -arunt et eisdem libellum appellationis Flavianus episcopus dedit. EPIST. pontif. 665 Schwartz p. 24, 29 (*episcopo quodam constituto*) cur ... praebuere consensum? cur non illico -arunt? RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 54, 19 -antibus ... et ad hoc ... episcopis (gr. I 1, 7 p. 68, 5 ἀνανεοσάντων ... πρὸς τοῦτο, versio altera I 5 p. 361, 27 renuebant et hoc). p. 94, 21 ea ... agere ..., quid aliud est nisi rebus ipsis -are, quod pacis facienda non habeant voluntatem? (gr. I 1, 7 p. 147, 31 πράγμασιν ἀναφωνεῖν). CONC.^S I 5 p. 314, 15 -antes adversus aliquos qui se ... circa illum infense habent (versio altera IV 1 [Ottink]

p. 105, 11 inclamantes quibusdam). SIDON. epist. 4, 25, 4 (*in electione episcopi*) acclamantibus bonis, -antibus nullis. al.

B *adversatur aliquis potius opinionibus, doctrinis vel eis, qui eas habent (fere in philos. et religione christ.):* ① *formae variae:* SEN. clem. 2, 3, 2 illa finitio contradictiones inveniet, ... si dixerimus clementiam esse moderationem aliquid ex ... debita poena remittentem: -bitur nullam virtutem cuiquam minus debito facere. GELL. 18, 1, 6 (*antea: Peripateticus ... existimabat eqs.*) -bat hoc in loco Stoicus. TERT. resurr. 1, 5 (*antea: ait ... Senequa omnia post mortem finiri*) Platonici immortalem animam e contrario -ant. CENS. 12, 3 hominum ... mentes ..., quamvis Epicuro -ante, divinae. ARNOB. nat. 2, 54 p. 128, 3 si dicere nulla esse voluerimus mala ..., -bunt cunctae gentes. HIL. coll. antiar. p. 177, 11 obnitimini -antibus et adgregamini obstrepentibus. FAVSTIN. trin. 1, 12 -at filius, i. Christus, etiam contra vos, dicens eqs. AMBR. hex. 2, 5, 20 etiamsi Ariani nolint, Eunomiani -ent. HIER. epist. 133, 9, 1 -bis et dices Manicheorum dogma nos sequi. AVG. contin. 14, 30 apostolo ... contra istum sensum voce manifestissima -ante ac dicente: '...'. c. Cresc. 3, 61, 67 resistitis, -atis, repugnatis apertissimae veritati. c. Iulian. 1, 9, 44 ille ... adversus Manichaeos clamat: '...', et adversus eum pro Manichaeis tu -as: '...' (item opp. clamares: pecc. mer. 1, 7, 7. util. cred. 14, 32 clamabat ille Christus, ut cederetur, vos -atis. EVOD. fid. 40 OROS. hist. 7, 26, 10. VINCENT. LER. comm. 9, 8 [*antea: clamat et repetendo clamat*] contra -ant ranae, quaedam [l. cf. exod. 9, 8]. al.). c. Pelag. 4, 6, 15 p. 536, 24 quidquid dixerit homo se fecisse, ut ... deus subsequenter faciat, quo dignus est homo, respondebitur, -bitur, contradicetur: 'ego deus eqs.'. CASSIAN. c. Nest. 6, 11, 2 contradicere ac -are symbolo. MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 37, 20 si haereticus tibi ... mortuum deum tuum exprobraverit, iratus tu ad dictum -a: '...'. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 7 p. 222, 8 Aristoteles ... -at huic sententiae. al. ② *formae pers. pass.; pro subj. est id, quod: profertur:* QVINT. inst. 12, 1, 14 de iis dicendum est, quae mihi quasi conspiratione quadam vulgi -ari videntur: 'orator ergo Demosthenes non fuit?' negatur: BOETH. in top. Cic. 3 p. 324, 48 multas definitiones interserit, quae definitiones esse paene ab omnibus -antur.

b -ant res (sc. saepe per prosopop. tamquam loquentes): **a** *quae-libet:* LVCR. 1, 623 quod ... ratio -at vera negatque credere posse animum. VERG. georg. 3, 261 quem Leandrum super ingens porta tonat caeli et scopolis inlisa -ant aequora (*nisi ad B2a*). SEN. benef. 4, 21, 5 quae *conscientia* contioni ac famae -at (EVSEB. GALLIC. hom. 54, 7 c. -antem et spiritum reluctantem). TERT. pudic. 5, 9 nonne hinc idolatria, inde homicidium moechiam detinebunt et, si qua vox fuerit, -bunt: '...?' HIER. adv. Rufin. 3, 23 nisi ipsae epistolae -verint. AVG. c. Petil. 2, 92, 204 p. 129, 12 regum exempla tibi -antia: 'nescit, quid loquatur' (POMER. 3, 12, 1). soliloq. 2, 8, 15 si dixerit eo, quod simile est, *aliquid* falsum appellandum, ... ova ... -bunt, quae vera eo ipso sunt quo simillima. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 52 -antis strepitum veritatis (OROS. apol. 11, 6). LEO M. epist. 166, 1 apostolica -ante doctrina. serm. 34, 4 1.140 *haereticis* universa obsistere, omnia -are. CONC.^s I 2 p. 14, 28 caeci, qui nec ... patrum expositionem meminerunt, aperte ad eos -antem (-antes trad.): '...'. FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 88, 20 *si* delictum ... anima ... meditatur, -ant ei cogitationum secreta. al. **B** *lex, praecepta sim. (in iure praeter OPTAT.):* OPTAT. 7, 2, 4 non licet, ut sint sine fratribus, qui ne repellantur, euangelica praecepta -ant, quibus describitur eqs. COD. Iust. 3, 33, 16, 2 nisi praedictae exceptionis vigor -verit (*antea: nisi talis exceptio ... opponetur*). 5, 9, 10 pr. -are videtur huiusmodi sanctioni divalis constituto Leonis. 8, 40, 26, 4 licere ei hoc facere, nisi pacti tenor ad hoc -verit (IVLIAN. epit. novell. 36, 11 pactionum t.). 8, 53, 35, 4 si non de inofficio donationibus ratio ad hoc -verit eqs.

c *appendicula structurarum indicantium, cui quis adversetur (ceteras v. p. 370, 40):* **a** *per enunt. secund.:* CIC. Balb. 12 una voce omnes iudices, ne is iuraret, -asse (OPTAT. 7, 2, 4 l. 52. CASSIOD. Ios. antiq. 8, 33 p. 220 [*antea: vera matre proclamante, ne hoc fieret*] -anti ..., ne perimeretur infantulus [gr. τῇ ... ἀναχραγούσῃ]). **B** *per dat.:* rei: CIC. Phil. 5, 22 p. 368, 20. de orat. 3, 98 p. 368, 51. fam. 1, 2, 2 orationi. SEN. benef. 4, 21, 5 l. 38. PLIN. epist. 5, 13, 6 postulationi. al. personae: SEN. epist. 94, 55 p. 368, 25. PS. QVINT. decl. 19, 8 p. 368, 26. PLIN. epist. 9, 13, 7 undique mihi -ari. APVL. apol. 84, 2 p. 368, 61. al. **γ** *per acc. obi. (si recte):* LVCR. 1, 623 l. 35. **δ** *per praepos.:* ad: VINCENT. LER. comm. 6, 5 cum ... ad novitatem rei cuncti -rent atque omnes ... reniterunt. al. e. g. l. 48. 55. p. 368, 70. aduersus sim.: DICT. 2, 23 Antimacho ... aduersum cunctos -ante. AVG. c. Iulian. 1, 9, 44. al. contra (cf. p. 368, 12): RVFIN. Orig. in exod. 5, 4 p. 188, 23 c. legem dei. AVG. contin. 14, 30 l. 16. serm. 82, 14 c. deum. al. de: INTERPR. cod. Theod. 2, 11, 1 si continuo de ipso errore fuerit -tum (de-, pro- al. var. ll.). **ε** *per nom. c. inf.:* BOETH. in top. Cic. 3 p. 324, 48 l. 33.

2 *usu speciali negatur status servilis (cf. proclaimare vol. X 2, 1534, 16 sqq.):* PAVL. dig. 41, 2, 3, 10 si ex possessione servitutis in libertatem -verit eqs. ([pro- var. l.]. COD. Iust. 7, 19, 7 pr. [a. 317/9] de possessione servitutis in l. -andum. EDICT. Theodor. 96. LEX Burg. lib. const. 44, 3 in l. aut ingenuitatem). INTERPR. cod. Theod. 4, 8, 6 potestatem habeat -andi (pro- var. l.). CONC. Matisc. a. 581/3 p. 227 l. 109 ut nec -antes Christianos liceat vel ad praetium de eorum posse servitute absolu.

B *respondendo tantum (affirimus exempla certiora):* **1** -ant homines: DICT. 4, 1 hinc feminis cum Hecuba deflentibus, hinc -antibus Troianis viris et ad postremum sociorum gentibus. *in acclamationibus alternantibus:* CORIPP. Iust. 2, 169 Iustino vitam ter centum vocibus optant; Augustae totidem Sophiae plebs tota -at; mille canunt laudes vocum discrimina mille (*ad II trahere possis, ut 2, 310 aurea plebes tempora principibus ... optant, Iustino vitam partes utraeque -ant eqs.*).

2 -ant res, sc. quae resonant, reboant (cf. GLOSS. p. 259, 21): **a** *naturales (hucine VERG. p. 369, 37?):* STAT. Theb. 3, 120 fervet iter gemitu et plangoribus arva -ant. 4, 814 (807) fit sonus, sc. nautarum clamore, inque vicem contra percussa -at terra (MAR. VICTOR. aleth. 2, 462). silv. 4, 5, 20 canenti mutus ager domino -at. **b** *sonitus ipse:* MART. CAP. 8, 804 palmae verbera percrepantis apploso eoque sonitu -anti risum ... omnibus suscitavit Cupido.

II *iterandi (quae notio fort. etiam sub IB inveniri potest; accedit rursus l. 24, iterum l. 32):* VAL. FL. 3, 596 rursus Hyland et rursus Hyland per longa -at avia Hercules. 8, 173 famulæ ... clamore ... in vacuos dant verba notos dominamque, i. Medeam, -ant nomine. TERT. resurr. 22, 9 omni ... coetu -ante: 'Christianos ad leonem'. PASS. Perp. 21, 2 *martyr* tanto perfusus est sanguine, ut populus ... illi secundi baptismatis testimonium -verit: 'salvum lotum, salvum lotum!' (declar-, declam- al. var. ll.; gr. ἐπερόνει ... βοῶν καὶ λέγον). REGVLA mag. them. psalm. 10 querens dominus in multitudine populi, cui haec clamat, operarium suum auditorem, iterum -at dicens: '...?'.

III *revocandi (iuxta revocare l. 39):* **A** *homines, qui redire iubentur (addere possis l. 26):* MART. CAP. 5, 566 (vers.) at tu -ans rhetorum turbam (*Halm*, sacrum trad.) tuba clangore verso Tulliana ... in castra abibis. VIRG. gramm. epit. 8, 4, 3 clamo clamoris simplicis est; ... -o aliquem exeuntem vocitans. **B** *statum:* CAEL. AVR. acut. 3, 8, 85 Hippocrates ait esse ... conducibile(m) tetanico ... ablutionem, siquidem fervorem -et ac revocet (cf. Hippocr. aphor. 5, 21 ἐπανάκλησιν θέρμης).

appendix structurarum iuncturarumque: **1** *indicatur, quid proferatur:* **a** *per orat. rectam (cf. p. 369, 31):* HOR. epist. 1, 17, 62 p. 368, 22. GELL. 1, 22, 6. TERT. pudic. 5, 9 p. 369, 40. HIER. epist. 18^A, 1, 3. al. **b** *per struct. verbalem:* acc. c. inf.: PHAEDR. 4, 19, 26 p. 368, 57. SEN. clem. 2, 3, 2 p. 369, 6. SVET. Aug. 37. TERT. resurr. 1, 5 p. 369, 10. IVST. 24, 2, 10 p. 368, 31. al. enunt. secund. (interrog. obliq. HIL.): HIL. coll. antiar. p. 176, 23 si non -tum mihi eset, cur ... praedicassent eqs. HIST. AVG. Heliog. 31, 4 avia ... -ante, quod omnia perditurus eset (RVSTIC. p. 368, 73. FACVND. defens. 8, 2, 4). MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 22, 22 -amus, ut eqs. **c** *per acc. obi. (nom. in struct. pass.):* VAL. FL. 3, 596 et 8, 173 l. 24sqq. QVINT. inst. 12, 1, 14 p. 369, 30. DICT. 1, 8. MVTIAN. p. 368, 42. CORIPP. Iust. 2, 310 l. 15.

2 *varia notabiliora:* **a** *indicatur, cui respondeatur (cui dissentiatur sim. v. p. 369, 58) per dat.:* STAT. silv. 4, 5, 20 l. 20. PASS. Perp. 21, 2 l. 28. **b** *part. praes. -ans pro subst. masc. vel fem.:* SEN. epist. 102, 17 p. 368, 25. HEGES. 1, 28, 8. CASSIOD. p. 369, 61. al. deriv.: reclamatio, reclamito.

reclango, -ere. a re- et clangere. i. q. resonare (sc. sono ab aliis effecto): AMM. 17, 7, 4 *terre tremore aedes concidebant -entibus cunctis sonitu ruinarum immenso.*

reclau- v. reclu-. **reclinatio**, -ōnis f. a reclinare. [falso pro de- in ed. princ. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 48.]

i. q. *actio reclinandi vel id, quo reclinatur:* **1** *respicitur quaelibet declinatio, reflexio a positione erecta:* **a** *translate vel in imag. de requie, adminiculo sim. (cf. 2):* VET. LAT. Tob. 6, 15 (cod. 109) in me ... -o vit(a)e eorum parentum est (desunt gr. et Vulg.). AMBR. bon. mort. 3, 12 nulla requies a perturbationibus, nulla a laboribus -o (an ad 2?). PAVL. NOL. epist. 32, 1 in te -o capitis nostri et mentis habitatuo est.

b *proprie:* AVG. in Matth. 5 (ad 8, 20) -e ... capitis humilitatem ... significavit Christus (in psalm. 90, serm. 2, 7 1.22 -o c. humilitas Christi est. serm. 62, 2 [opp. erectio. cf. l. 68]). DIONYS. EXIG. Conc.^s IV 2 p. 201, 27 in praesepse -o Christi (gr. ibid. p. 191, 7 ἀνάκλησις). *de parte cathedrae, ad quam quis reclinatus sedet:* CASSIOD. Ios. antiq. 8, 140 p. 230 in -e solii ... manus erant portantes regem eratque ipsa -o in vitulo eqs. (gr. τὸ δ' ἐνήλατον τοῦ ὑδόνον ... ἀνάκλητο κτλ.).

[Schafer]

2 respicitur actio se erigendi, declinationem, reflexionem tollens, ei contraria (translate; cf. p. 370, 67 et p. 373, 41 sqq.): VET. LAT. psalm. 72, 4 (Ambr. Iob 3, 3, 7. 8) non est -o morti eorum (gr. ἀνάνεωσις, cod. 300. al. declinatio, 303 requies, Vulg. respectus; pergit AMBR. Iob 3, 3, 7 non declinatio ..., sed -o).

reclinātor, -ōris m. a reclinare. i. qui se reclinat, accumbit: Ps. AVG. serm. Bibl. Cas. I 165^b (ad cant. 3, 10 reclinatorium aureum) qui lecti regales -es suos non possunt servare vivos eqs.

reclinātorius, -a, -um. a reclinare. i. q. ad reclinandum pertinet, factus sim.: **1** neutr. pro subst.; significatur instrumentum locus, quo reclinatur (vel pars eius): VET. LAT. cant. 3, 10 (cod. 169. al. sim. VVLG.) Salomon columnas eius ferculi fecit argenteum et -um eius aurum ([gr. ἀνάλογον]. hinc pendens: Ps. AVG. serm. Bibl. Cas. I 165^b Christus -um lectuli sui [sc. crucis] auro veriore coposuit sacramento. 167^a Christi lectum, altare dominicum, -um corporis et sanguinis pretiosum. GREG. M. in Ezech. 2, 3, 14 I. 292 est ... cum columnis argenteis -um aureum, quia eqs. [sim. 1.296]. 2, 3, 15). ISID. orig. 19, 26, 3 quae fulcra -a vulgus appellat (GLOSS. V 577, 34 -a quae et f. [pul- cod.]).

2 adi.: EDICT. imp. Diocl. 12, 21 (Zeitschr. Pap. Epigr. 26, 1977, 135; Aezanis) sella -a.

reclinis, -e et reclinus, -a, -um. a reclinare retrograda formatione, cf. inclinis. de formis: nom. plur. -is l. 43; formas et I^{ae} et II^{ae} decl. exhibit VEN. FORT. l. 55 sqq. (sed nom. -is l. 57), v. etiam l. 39. productur re- VAL. FL. 4, 535 SIL. 5, 470 STAT. silv. 1, 2, 151, fort. etiam SEN. Herc. O. 1339 Phaedr. 385. GLOSS.^L Corp. R 69 -es: sua haldae (anglosax.; sim. GLOSS. V 387, 7). [codd. vel edd. exhibent reclivis, -vus l. 36. 38. 66, quae forma falso affertur in lexicis vet. e VEN. FORT. Mart. 3, 345; falso trad. ITIN. Alex. 5, 13 (relicinam edd.).]

i. q. reclinatus: **1** de animantibus eorumve membris sim.: **a** potius (retrorsum) inclinatis sim. (sc. plerumque, ut fulciantur) vel ita recumbentibus (de cenantibus l. 37. 41, de cadentibus l. 43): OV. met. 10, 558 Venus in ... sinu Adonis ... posita cervice -is (reclinans var. l.). MANIL. 5, 554 nivea cervice -is molliter Andromeda ad scopulum vincta. SEN. Herc. O. 1339 Hercules -is ... corde anhelante aestuat. 1643 ut -is pectore immugit leo. Phaedr. 385 Phaedra -is ... toro. CALP. ecl. 4, 95 Iuppiter -is in antro (-vis, -vus, reclusus var. ll.). VAL. FL. 4, 535 Phineum epulanter -em stratis. SIL. 5, 470 miles -is, ... ulmi terga tuebatur trunco (l. cod. unius man. alt., -vis cett.). STAT. silv. 1, 2, 161 cubili. 1, 2, 237 Hymenaeus poste -is. 4, 3, 70 Volturnus pontis ... -is arcu (-us edd. plerique c. cod. M). MART. 9, 90, 1 in gramine. 14, 5, 1 super pedes cubitantis alicuius. TAC. ann. 13, 16, 3 -is Nero in epulis. ANTH. 33, 1 Luna sedens gremio ... fert ... -em Endymiona. PANEG. 4, 24, 4 clavis affliti tunc ire praecipites, labi -is (es var. l.). PRVD. cath. 6, 150 corpus licet fatiscens ... iaceat -e paulum (SCHOL. reclinatum). perist. 5, 365 moriens -e ... reiecit aulaeis feretri caput. MART. CAP. 9, 889 Venus resupina paululum -isque pone consistentis sese permisit amplexibus Voluptatis. de corpore retro in formam arcus flexo: HIST. AVG. quatt. tyr. 4, 3 cum posita in pectore incude -is ac resupinus et curvatus in manus penderet. **b** quoquaversum inclinatis, iacentibus sim.: OROS. hist. 5, 18, 20 milites imperfecti stirpis vel saxis -es. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 505 sanctus vidit daemonis ... speciem cervice viri cuiusdam -is (-em ed. vet.) ... pronam recumbere (cf. 517 primum cervici incumbe). ORIBAS. eup. 4, 36, 4 Aa p. 553 si quis caput -em in eadem teneat partem dextram vel sinistram (La capite ... inclinat, gr. παρεγκλίνων ἔαντόν). VEN. FORT. Mart. 3, 145 confusi ... rubricante pudore -i (sc. proni, nisi translate) ante pedes sancti sternuntur. 3, 345 lepus fessus fugit nare -a. translate de humilibus sim.: VEN. FORT. Mart. 3, 319 vacca ante ligata daemone tumens, peste soluta -is (318 humili).

2 de rebus reclinatis, pronis sim.: **a** varia ratione: SEN. Phoen. 499 -is hastae parma defixa incubat, (v. app. crit.). AVIEN. Arat. 1481 superiorē ubi partem falcis lunae pone supinari, consperxeris inque -em ... habitum pandi (l. syn.; opp. 1476 si curvum ... adnuant). VITAE patr. Iurens. 123 videt ... deducto a caelo ... clivo in modum -is scalae ... descensum (nisi ad b.). **b** respicitur status immobilis (arte quadam effectus) vel naturalis: PALLAD. 1, 6, 15 frumentum laetatur campo ... ad solem -i (-vi edd. plerique; cf. Colum. 2, 9, 3 ad s. prono). 7, 2, 3 vehiculi quadratae tabulis munitur, quae forinsecus -es in summo redundant spatia longiora. AVIEN. ora 319 ibi litus -e, et molle ... iacet (l. restit. Pithou, redine ed. princ.; de litore in terram incurvatu ut p. 440, 5 sqq.). HIER. reg. Pachom. 87 p. 38, 13 ne dormiat praeter -em sellulam suam (de eadem re: PALLAD. hist. mon. I 32, 4 p. 296^B dormiant non iacentes, sed supra ... paululum -es cathedras ... sedentes [reclinatas var. l.; gr. p. 89, 8 ὑπτωτέρογυς]. cf. p. 370, 74).

***reclino**, -āvī, -ātum, -āre. a re- et stirpe clīnā-, quae subest compositus de-, in- al., v. sub acclino. NOT. Tir. 66, 75 -at. productur

re- MANIL. 2, 797 (restit. pro de-). STAT. Theb. 4, 163. de notione (cf. p. 373, 4. 6 sqq.): FEST. p. 274 recellere -are, et excellere in altum extollere, (sc. trans. iuxta intrans., nisi re- opp. ex-). GLOSS. V 623, 16 -o (redino cod.) est resupino. legitur inde a CIC. Arat., CAES., VARRO-NE. [it. vet. richinare; pedem. recinè 'surculum deprimere, pangere'. cf. M.-L. 7123a et Faré, Postille. Wartburg X 154. Schd.-Cr.] [in var. lect. p. 371, 32. 72 et AMM. 20, 8, 4 (pro redundasse); restit. p. 373, 11 (pro de-), cf. var. lect. l. 52. p. 373, 37) et l. 73 (pro -cliv-).]

I vis praeverbi spectat ad actionem, habitum eius, qui declinat, reflectitur sim. a positione erecta (sc. retro, e. g. ita ut iaceat, recumbat in dorso l. 24. 33. 43. al. [conversus l. 39. 51], quoquooversum e. g. l. 22. 25, ut nitatur, fulciatur l. 56. 70. al., ut de-, submittatur l. 24. 31. 68. 73; indicatur locus e. g. l. 24. 30. 34. 51 [aliter l. 49]; pro obi. raro est res [negleximus usum refl.], v. l. 37 sqq. 51. 63): **A** proprie: **1** trans.; pro obi. est id: **a** quod reflectendo sim. movetur: **a** act.; -ant animantia (sidus CIC., arbor l. 30, ventus l. 41): **①** se, corpus proprium vel eius partes: **Ⓐ** exempla varia: caput (cf. l. 67 sqq.): CIC. Arat. 417 Cepheus c. atque umeros palmasque -at (gr. δύνει. cf. 416 se ... condit nec non Germ. 642 caput abditus ipse. Hyg. astr. 4, 12, 7 c. ... pervenit ad terram). VET. LAT. Matth. 8, 20 (cod. 3. al. et VVLG.) non habet, ubi c. -et (gr. κλίνω, cod. 1 in-, 4. al. de-; sim. Luc. 9, 58). HEGES. 1, 44, 5 ne ... osculo contingetur (gr. 1, 618 παραχλίνει). VVLG. iud. 16, 19. AVG. in psalm. 90, serm. 2, 7. 1. 23 (in imag. humilitatis; ante a p. 370, 70) nisi Christus -ret c., non iustificareris. al. cetera: LYDIA 14 inter ... flores membra. SEN. dial. 1, 3, 9 quocumque ... corpus -vit Regulus, volneri incumbit. VET. LAT. Sirach 47, 21 -asti femora tua mulieribus (codd. pauci, in- cett.; gr. 47, 19 παρανέχλινας [παρ(εν)εχλ- var. ll.]). MART. CAP. 6, 704 (vers.) Venus nixa ... famulis marcentia terga -at. **B** usu refl. (cf. p. 373, 8. 43): CAES. Gall. 6, 27, 5 huc, sc. ad arbores, ... se ... -verunt alces. VARRO rust. 1, 16, 6 ut introrsum in fundum se -ant arbores. AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 19, 2 crux ..., in qua se -vit Christus, ut nostra delicta susciperet (fort. in imag. humilitatis ut l. 23). RVFIN. hist. mon. 9, 4, 7 -ans se in lectulo. VITAE patr. 6, 3, 2 p. 1005^C. 1005^D. PALLAD. hist. mon. II p. 369^A (opp. iacentem in mattula) parietibus se -ans ... somnum capiebat.

II res vel animantia aliena (viverbi causativa q. d. maxime l. 44 sqq., cf. l. 46. 48): VERG. Aen. 12, 130 defigunt tellure (-i var. l.) hastas et scuta -ant (CORIPP. Ioh. 2, 279 hastis ... s. -ant. cf. p. 371, 60). STAT. Theb. 4, 163 laxos qua -verit arcus (artus var. l.) ilice. 9, 369 prona -at corpora mortua, sc. ut facies videat (in eadem re 12, 289 supinat). APVL. met. 4, 35, 4 Psychen aura Zephyri vallis ... gremio ... delapsam -at. 10, 21, 3 capistro ... me Lucium prehensum ... -at (de- var. l.) facile. VET. LAT. Luc. 2, 7 (cod. 5. al. et VVLG.) Maria peperit filium ... et -vit eum in praesepio (gr. ἀνέκλινεν, cod. 4. al. posuit, 3 collocavit [sim. 2]). 9, 14 (cod. 5) -ate eos discubitiones, sicut quinquagenos (gr. κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας, cod. 2 facite eos recumbere convivia eqs. [3 per c.], 4. al. et Vulg. discubere per c.; l. acc. dupl., ut vid.). 12, 37 (ibid.) dominus reversus -vit eos servos vigiles (gr. ἀνακλινεῖ, cod. 2 recumbere eos faciet, 4. al. iubet illos discubere, sim. al. et Vulg.). CHIRON 400 si eum equum -a[n]s in ventrem, sufferre se non potest (Hippiatr. gr. I p. 198, 20 κατακλινόμενος). HIER. in Os. 10, 11 1. 354 in sulcos terram -are, sc. arando. CASSIOD. Ios. antiqu. 5, 315 ut puer eum Samson ad columnas -ret (declinasset var. l.).

B pass. (mediopass.): CAES. Gall. 6, 27, 3 ad eas arbores se adpli-cant alces atque ita ... -tae quietem capiunt. HOR. carm. 2, 3, 7 te in ... gramine ... -tum bearis vino. SEN. epist. 36, 9 solet obrepere ... somnus in aliquod adminiculum -tis. PETRON. 39, 2 Trimachio -tus in cubitum. PLIN. nat. 29, 40 candido ovorum in oculis ... pilii -antur eqs. QVINT. inst. 11, 3, 132 oratorem -ari ... ad suos et manus sustineri ... delicatum est (relinari var. l.; antea: inclinari ad iudicem; incumbere advocateo). PASS. Mar. Iac. 8, 1 in somno ... -tus. AMBR. Iob 3, 3, 7 qui ... Christo commoritur ..., cum illo non solum -atur, sed etiam resuscitatur. HIER. hom. Orig. in cant. 2, 4 p. 49, 11 in eo grabato. in Ezech. 11, 2 p. 425, 11 (ad parabolam 17, 3 sqq.) in qua arbore -ta vitis fuerat effecta. VVLG. iud. 16, 26 (Samson puero) dimitte me ..., ut -er super eas columnas. CONC.^S I 5 p. 308, 17 Iohannes dignus ... in dominico pectore -ari (gr. I 1, 4 p. 12, 30 κατακλιθῆναι). CAEL. AVR. acut. 2, 29, 149 ut aegroti -to leviter thorace collocentur. chron. 1, 1, 38 suco ... -to capite ... infuso in narem (SORAN. p. 85, 10 plus ... -to intus c. fetus. CASSIOD. Ios. antiqu. 20, 58 p. 576 flens c. -to deorsum [gr. τῇ κεφαλῇ κάτω νεύων]. cf. l. 17 sqq.). CASSIOD. var. 8, 16, 3 (in imag.) hoc baculo -batur. PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345^B super mattam -ari (gr. p. 17, 19 ἀναπτεσεῖν). al. respicitur qui flexis sim. genibus summissus est: ORIBAS. syn. 9, 31, 3 La p. 335 inicis in ienucola (i. gen-) -tos (restituimus, reclivatus cod.; gr. ἐν γόναις κλίνοντας).

b quod flectendo sim. vitatur (si recte intelleximus; cf. infra p. 373, 12 sqq.): SERM. Rev. Bénéd. 57, 1947, 1231.47 sq. (Christus in caelum sub-

vehitur nube et vento) non nubes -to sidere (i. sole) in dextra aut leva succubuit, nec ... ventorum ... alacritas -to climate (i. caelo) elanguit.

2 intrans. (cf. l. 37): EPIPHAN. in euang. 50 p. 126, 1 (*explicat Luc. 9, 58, v. p. 372, 21*) -are ... requiescere est. VEN. FORT. carm. 6, 5, 29 tum virgo matris collecta sinu ... -ans. vita Germ. 75 ad requiem. vita Radeg. 5, 14 cum principe. vita Sev. 2 lectolo. DIFF. ed. Beck p. 30, 18 accumbere est ad quietem -are, discumbere ad epulas -are, decumbere in infirmitate -are.

B translate: **1 trans.** (reflexive l. 19, 29): **a non indicato loco:** -at, qui (quod) facit, ut quis requiescat: HOR. epod. 17, 24 nullum a labore me -at otium. MANIL. 2, 797 quo cardine caeli defessus equis Phoebus subsistit anhelis -atque (*Housman, de- codd.*) diem mediisque examinat umbras. -at, qui quid recusat, vitat (cf. A1b): VIGIL. TRID. ad Ioh. 1. 10 sqq. *Iacobus comitivam -turus in Christi comitibus dignitatem ..., (l. 12) ‘-turus’ dixi, quia deponi non potest, quae apud dominum dignitas cumulatur.*

b indicato loco; pro obi. est id: **a quod alicubi nititur, sustentatur, adiuvatur (-ando efficitur, ut malum pendeat alicunde, l. 31):** SEN. dial. 6, 2, 3 cui *Marcello Augustus* ... incumbere cooperat, in quem onus imperii -are. 12, 2, 5 ubi se dolor tuus -ret liberis absentibus (cf. HEGES. 1, 44, 1 supra quos filios rex patrium animum -bat. v. etiam l. 39). AMBR. in psalm. 1, 23, 2 (*ad 1, 1*) in hac ... sede vitiorum prohibet scriptura nos cervicem reflectere viresque totius corporis -are (*an ad β?*). 118 serm. 3, 7, 2 donec Christus ... -et caput suum in ecclesiae fide (*postea respic. Matth. 8, 20, v. p. 372, 20*). HIER. hom. Orig. in cant. 2, 9 p. 54, 19 (*ad 2, 6*) ut -etur animae principale super sermonem dei. OROS. hist. 4, 12, 13 in hoc pausillulum otii (*sc. pacis*) ... gaudia vel ... studia -antur. VEN. FORT. carm. 6, 2, 51 laetus in heredis gremio sua vota -ans floruit ... spe senex. GREG. M. in Ezech. 2, 3, 14 mentes audientium fulgorem claritatis intimae, in qua -entur, inveniunt. moral. 8, 74 ad hanc *delectationem* se intra animum -at *hypocrita*. CE 704, 15 (*sae. VI¹, nisi med. aevi*) participes ... mali, facinus qui in fata -ant. **β quod in statum, locum bonum (e malo) vel malum (e bono) sim. redigitur, avertitur** (cf. l. 38): ANIAN. Chrysost. hom. 17, 7 p. 147, 2 noli ... in otium -ari (-are var. l.; gr. p. 263 ἀνατέογς). OROS. hist. 6, 21, 21 Cantabrico bello ... acto totaque Hispania in aeternam pacem ... -ta ac reposita. GREG. M. moral. 7, 46 cum ... bonorum spes *firma est* ... et nequaquam malis exterioribus ad ima -atur.

2 intrans. (cf. var. lect. l. 33): VET. LAT. Sirach 9, 13 ne forte -et cor tuum in illa muliere aliena (*l. cod. unus, de- cett.; gr. ἐκκλινη*). VEN. FORT. carm. 6, 5, 69 *filiā mortuā ubi maesta -em?* Mart. 3, 182 quo fessa -em *filio mortuo?*

II vis praeverbi spectat ad actionem eius, qui (quod) se erigit, declinationem, reflexionem suam tollit, ei obviam se movet (cf. p. 371, 1sqq.; pertinet ad homines [non nisi refl.] praeter l. 50): VET. LAT. Iob 10, 15 (Ambr. bon. mort. 3, 12) non potero me -are (gr. ἀνακύψαι, Vulg. non levabo caput). AMBR. Iob 3, 3, 7 (*antededit p. 371, 4*) quando ... laboramus et incurvamus ad opus ... atque inclinamus, nos -are consuevimus; peccatores ... se -are non possunt ...; non enim se erigunt ad caelestia (*l. in imag.*). 3, 3, 8 (*ad Luc. 16, 22; in imag.*) *dives in tormentis in inferno positus se -are non poterat.* MACR. Sat. 1, 23, 19 simulacrum *deae sursum versum -tis radiis insigne* (*opp. radiis inclinatis*).

deriv.: reclinatio, reclinator, reclinatorius, reclinis (-us).

reclinus v. reclinis.

[**reclivis**, -vus] *falso vel in falsa var. l. pro reclinis (-us), v. p. 371, 26.]*

[**reclivo**, sc. p. p. -atus, vix recte trad. p. 372, 73.]

Schafer.

***recludo**, -clūsī, -clūsum, -ere (-clau- v. l. 57sqq.). a re- et claudere. scribitur fere -clu- (*ad verbi simplicis syllabam -clau- in -clu-* versam referre vid. FEST. p. 277), sed forma -clau- recomposita q. d. sola trad. GREG. TVR. glor. conf. 99 vit. patr. capp. 10. al. EPIST. Austras. 40, 7. VEN. FORT. vita Pat. 9, 29 (*sed -clu- 14, 41*). CORIPP. Ioh. 3, 118. 164. GLOSS.¹ I Ansil. RE 171 sqq. (cod. Paris.). al., in var. l. codd. *vetustiorum* IVVENC. 1, 593 REGVLA mag. 30, 2. 90, 17, *recentiorum* COLVM. 6, 12, 5 ITIN. Anton. Plac. rec. A 20, 7. al.; *utramque script. testatur* GLOSS.¹ V Abba RE 24. Not. Tir. 50, 77 sq. -it. -sit. de prosodia: prima syllaba fere corripitur, sed producitur PLAVT. Capt. 918 (recl- Lindsay, 1900, ad l.). LVCR. 3, 366 VERG. georg. 2, 175 Ov. met. 8, 41. al. de notione et differentia: CLEDON. gramm. V 75, 14 sqq. *praeverbius significacionem interdum contrarium facit, ut ‘cludo -o’ ...: nam ‘claudere’ est claustra constringere, ‘-ere’ aperire.* DIFF. ed. Beck p. 38, 86 ‘aperimus’ exigua, tamquam fenestras; ‘-imus’ maiora, ut portas. SYNON. Cic. v. vol. X 1, 193, 39 sq. 652, 3. GLOSS. -it: *inpellit (rep- var. l.) vel denuо claudit. -sum: apertum vel inclusum (cf. SERV. auct. p. 374, 44)*. II 228, 18 ἀνοίγω: *aperio ...; patefacio (-tio cod.), -o, resero.* 237, 42 ἀποκλ(ε)ίω: -o, pr(a)ecludo. GLOSS.¹ I Ansil. RE 171 sqq. (cod. Paris.) -it: *reserat. dimovet. operit. velat. circum[hi]jt.* 176 sq. -sus: *opertus. circumclausus.* V Abba RE 92 *retrudit;* -it (-it: r. var. l.; -det trad.). al. *legitur in versibus apud* PLAVT.,

ENN., LVCR., VERG., HOR. al. (*sc. imprimis in hexam. dactylicorum fine*), in orat. soluta inde a SEN. utroque, COLVM. [It. richidere (*nisi est recompos. linguae it. proprium*), francog. reclure, prov. recluire; francog. reclore, cat. recloure *composita vid. cum verbis indigenis a claudere ortis; de notionibus v. infra sub IIA (imprimis p. 376, 44sqq.)*. cf. M.-L. 7124 et Faré, Postille. Cortelazzo-Zolli² 1363. Wartburg X 154 sq. Coromines II 776. Schd.-Cr.] [resit. pro reducere Ov. met. 9, 74 MANIL. 4, 916 (*e coni. dub. CATLL. 55, 11, v. app. crit.*); vix huc pertinent VARRO ling. 5, 133 (v. p. 2, 7). AMM. 16, 10, 1, quam -so] Iani templo (quasi cluso Heraeus).]

10 **I vi praeverbi ad notionem removendi status clausi sim. spectante:** **A fere i. q. aperire, sc. clausa, saepa, obstructa sim.** (*pro syn. est aperire l. 16. p. 375, 4, reserare l. 33. 46, opp. claudere l. 35. 38. 52. al., obstruere l. 20; accedit dat. incommodi l. 34. 64. 66. p. 375, 24. al.:*

15 **1 strictius:** **a corporaliter (saepius in imagine, e. g. l. 18. 29):** **a absolute:** PLAVT. Most. 452 nemo in aedibus servat ..., qui -at. 937 heus, -e; heus, ... etiamne aperis? Poen. 729 si pultem, non -et?

16 **β cum obi.; -untur:** **① varia:** PLAVT. Capt. 918 *parasitus celas refregit ... -situs armarium.* VERG. georg. 2, 175 (*poeta de se; in imag.*) sanctos ausus -ere fontis *Musarum (inde sim. COLVM. 10, 435. cf. AMM. 22,*

20 12, 8 Julianus venas ... Cast[r]alii -ere cogitans fontis, quem obstruisse ... dicitur Hadrianus). CALP. ecl. 2, 96 -e canalem et sine ... irrigit hortos (*subluct Verg. ecl. 3, 111 claudite iam rivos*). STAT. Theb. 9, 193 coloni ... ora *leonis interficiunt* (APVL. apol. 8, 7 *crocodilli. aliter p. 375, 71*). Ps. QVINT. decl. 13, 3 -sas ... scrutari apium domos (cf. l. 47). APVL. met. 3, 21, 4 arcula ... -sa. MART. CAP. 3, 261 ‘b’ labris per spiritus impetum -sis edicimus. 8, 805 (vers.) -sis ... videns ocellis (cf. l. 29. 30; *aliter p. 377, 15*). **② portae, aditus sim.:** PLAVT. Rud. 413 ecquis in villa est? ecquis, *hoc, -it?* (l. om. pars codd.; *fere subaudit ostium, quod occurrit*: LVCR. 3, 366 ostia oculorum ... -sa [cf. l. 30]). SIL. 13, 588 o. Ditis). LVCR. 3, 360 per eos *oculos animum ut foribus spectare -sis* (Ov. met. 7, 647. PHAEDR. app. 15, 16 paulum. LVCAN. 3, 154 magno ... -sas ... stridore f. [cf. 153 patuerunt templa]. PETRON. 16, 2. et saepe). VERG. Aen. 7, 617 indicere bella ... tristisque -ere portas *Iani* ([syn. 613 reserat]. 9, 675 [*pendet MACR. Sat. 5, 11, 29*]). PROP. 3, 19, 24 fraude. Ov. met. 8, 41 hosti. 14, 781 [opp. clauerat]. al.; p. p. de statu aperto: STAT. Theb. 1, 385 *Polynices -sis infertur p. Argorum [SCHOL. signum est pacifiae civitatis]*). Ov. fast. 1, 277 (*ad Ianum, sc. pro eius porta positum*) cur pace lates motisque -eris armis? (opp. 282 clausus ero). LVCAN. 5, 531 poste -so. VAL. FL. 4, 231 (*in imag.*) praemia *pugillationis* ... manes -saque ianua leti (APVL. Plat. 2, 25 p. 257 ne huiusmodi hospitia succedant, ut ceteris non reclusa sit i. [em. Thomas coll. Plat. rep. 416^b]. al.). STAT. silv. 3, 1, 8 (*de Hercule in aede neglecta culto*) -si, liminis et parvae custos inglorius aerae (l. fere pro adi. cf. l. 35). al. **③ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

45 **④ portae, aditus sim.:** PLAVT. Rud. 413 ecquis in villa est? ecquis, *hoc, -it?* (l. om. pars codd.; *fere subaudit ostium, quod occurrit*: LVCR. 3, 366 ostia oculorum ... -sa [cf. l. 30]). SIL. 13, 588 o. Ditis). LVCR. 3, 360 per eos *oculos animum ut foribus spectare -sis* (Ov. met. 7, 647. PHAEDR. app. 15, 16 paulum. LVCAN. 3, 154 magno ... -sas ... stridore f. [cf. 153 patuerunt templa]. PETRON. 16, 2. et saepe). VERG. Aen. 7, 617 indicere bella ... tristisque -ere portas *Iani* ([syn. 613 reserat]. 9, 675 [*pendet MACR. Sat. 5, 11, 29*]). PROP. 3, 19, 24 fraude. Ov. met. 8, 41 hosti. 14, 781 [opp. clauerat]. al.; p. p. de statu aperto: STAT. Theb. 1, 385 *Polynices -sis infertur p. Argorum [SCHOL. signum est pacifiae civitatis]*). Ov. fast. 1, 277 (*ad Ianum, sc. pro eius porta positum*) cur pace lates motisque -eris armis? (opp. 282 clausus ero). LVCAN. 5, 531 poste -so. VAL. FL. 4, 231 (*in imag.*) praemia *pugillationis* ... manes -saque ianua leti (APVL. Plat. 2, 25 p. 257 ne huiusmodi hospitia succedant, ut ceteris non reclusa sit i. [em. Thomas coll. Plat. rep. 416^b]. al.). STAT. silv. 3, 1, 8 (*de Hercule in aede neglecta culto*) -si, liminis et parvae custos inglorius aerae (l. fere pro adi. cf. l. 35). al. **⑤ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

50 **⑥ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

55 **⑦ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

60 **⑧ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

65 **⑨ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

70 **⑩ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

75 **⑪ aedificia, cubicula sim.:** VERG. Aen. 3, 92 visa est mugire adytis cortina -sis ([SERV. auct. -sis: nunc apertis, alias denuo clusis]). STAT. Theb. 10, 725. AMBR. in Luc. 5, 48 [*in imag.; respic. Matth. 5, 2*] -sis a. templi sui ora reseravit *Christus*). HOR. epist. 2, 1, 103 -sa mane domo vigilare (*in imag. respic. arcana*): PLIN. paneg. 83, 1 *fortuna principum* ... non domus modo, sed cubicula ipsa intimosquecessus -it omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat. cf. l. 24 de alveariis). Ov. epist. 8, 17 si quis rapiat stabulis armenta -sis. S. C. de Pisone 63 (*inter crimina*) quod -serit (-serunt CIL II² 5, 900, 52) deorum ... tempila, quae totius imperi R(oman) ... pietas clauerat, sc. Germanico mortuo (STAT. Theb. 7, 412). STAT. silv. 5, 2, 165 (*in imag.; ad iuvenem in castra proficiscentem*) Domitianus aquilas tibi nunc et castra -it. TAC. ann. 4, 70, 3 quo minus novi magistratus, quo modo delubra et altaria, sic carcere -ant, sc. intrantibus (VEN. FORT. vita Germ. 61 *sanci viri precibus*). al.

74 (*log. Hercules*) hanc *hydram* ... domui domitamque *-si* (*sc. ad sagittas veneno tinguendas*, cf. *Apollod.* 2, 80 ἀναχίσας. *u* *Merkel* vix recte sepulturam intellegens; reduxi fere trad.). *COLVM.* 6, 38, 2 suppuratione ferro -sa (*cf. TAC. hist.* 2, 77, 3 [*in imag.*] aperiet et -et contexta et tumescentia victricium partium volnera bellum [*nisi ad B1b*]). *SIL.* 1, 120 -it spirantes artus *hostiae* ... sacerdos. *p. p. p. neutr. plur. pro subst. de partibus corporis laesis* (*an de ipsis laesionibus, ut locus ad C pertineat?*): *COLVM.* 6, 12, 5 (*e Celso*) possunt lili radix ... vel marrubium ferro -sa sanare. *III cetera exempla:* *VERG. Aen.* 12, 924 *hasta* oras ... -it loricae et clipei extrelos ... orbis. *Ov. met.* 14, 400 *Circe* tenuaverat auras passaque erat nebulas ventis ac sole -i ([*resolvi var. l.*]. *BOETH.* c. *Eut. praef.* 1. 35 M. [*in imag.*] veritas ... quaerent omnes n. Eutychiani -sit erroris). *VET. LAT. sap.* 5, 12 *sagittā* divisus aēr continuo in se -sus est (gr. ἀνέλιθη, *Ambr. hex.* 1, 7, 25 resolutus est). *IV Esdr.* 15, 39 superinvalēscent venti ... et -ent eum *sidus* et nubem, quam suscitavit in ira (repellent *var. l.*; *de retrudent cogitat James apud Bensley, The Fourth Book of Ezra, 1895, p. LXXI*).

B incorporaliter: *HOR. carm.* 1, 24, 17 *Mercurius* non lenis precibus fata -ere. *SEN. clem.* 1, 13, 5 *homines sub principe clementi tollere filios cupiunt, et publicis malis indicta sterilitas -itur (praecl- Walter, alii aliter).*

b regiones et varia, quae quibuslibet impedimentis sublati patefiunt ad commeandū, penetrāndū, adeundū (*cf. altaria p. 374, 56, aquilae p. 374, 54*): **a -itur sedes mortuorum (nōndum natorum l. 27; *huc vergit p. 374, 64*):** *HOR. carm.* 3, 2, 21 *virtus -ens immergit mori caelum* (*aliter l. 34. 49*). *SIL.* 13, 523 (*Sibylla Scipioni*) non optanda -is regna (*cf. 522 aperi. paulo aliter l. 51*). 13, 864 cum sede -sa hac (hinc *Blass*) ... erumpent *Pompeius et Caesar*. *STAT. Theb.* 5, 156 *Acheronte -so* ... venere deae *Styiae*. *silv.* 2, 7, 111 (*ad Lucanum defunctum*) pacis ... nemus -si ... *Elysi tenes in oris (-sum ... Elysiis Markland)*. **B cetera exempla:** *SEN. suas.* 3, 2 (*Agamemno ad deos*) sic, *sc. Iphigenia immolata, -suri estis maria?* *SEN. Thy.* 375 qui *reges Caspia fortibus -unt iuga Sarmatis. dial.* 11, 15, 5 *Drusum ... intima Germaniae -entem*. *CLAVD.* 26, 197 -sis Alpibus. *PAVL. NOL. carm.* 26, 227 (*respic. I reg. 17, 1 sqq.*) Eliae precibus clusum atque -sum caelum, *sc. pluviis*.

B fere i. q. emittere, depromere, revelare sim, sc. inclusa, abscondita, tecta (pro syn. est aperire l. 61, reserare l. 51. 60, opp. occultare l. 64, premere l. 63; indicatur, unde obi. -atur, per abl. separ. l. 41, praepos. ex l. 46; accedit dat. l. 43, in finale l. 47): **1 corporaliter (in imag. l. 40. 47 -untur: a varia (hucine p. 376, 7?):** *ENN. scaen.* 271 (*log. Medea; in imag.*) *Creon* mi hodie tradidit repugula, quibus ego iram omnem -am. *VERG. Aen.* 1, 358 *Sychaeus fugam parans auxilium ... viae veteres tellure -it thesauros.* 4, 646 *Dido* consendit ... rogos ensemble -it (9, 423). *CYPR. GALL. exod.* 526 iugulis nostris [*dat.*; *cf. exod.* 15, 9]. *CORIPP. Ioh.* 3, 164. *cf. HOMER.* 728 mucrone -so). *STAT. silv.* 2, 4, 32 quo *psittaco* ... -so (*de quo cf. 6 errantem ... toris*). *CAEL. AVR. acut.* 1, 9, 66 declinante accessione, hoc est cum e visceribus -sus fervor ad superficiem corporis ... venerit (*cf. 1, 3, 35*). *SIDON. carm.* 23, 5 ulti in carmina tu tubam -ens -versibus me citasti. **b quae visui exhibentur, perspicua fiunt sim. (hucine l. 4?):** *VERG. georg.* 4, 52 *ubi sol ... caelum ... aestiva luce -sit (MANIL. 1, 704 *orbita lactea* nitet ... ceu missura diem ... c. que -ens)*. *Aen.* 8, 244 *si terra dehiscens infernas reseret sedes et regna -at pallida (IV-VENC. 1, 593 [cf. Math. 6, 10] mundo adveniat r.que tuum lux alma -at [redundat al. var. II.], cf. l. 26)*. *MANIL.* 4, 916 faciem caeli non invidet orbi ipse deus vultusque suos corpuse -it volvendo (reducit *fere trad.*). *STAT. Theb.* 7, 472 novo Titane -sum aequor.

2 incorporaliter -untur: **a quae revealantur, nota fiunt (cf. vi corp. nōndum detersa l. 40):** *HOR. epist.* 1, 5, 16 operta -it ebrietas (*cf. sat. 1, 4, 89 condita ... aperit praecordia*). *Ov. met.* 14, 776 arcis ... via -sa (*sc. prodita; aliter l. 74. p. 377, 21*). 15, 144 (*log. Pythagoras*) -am aethera et augustae reserabo oracula mentis. *MANIL.* 1, 40 natura ... se ... ipsa -sit. *SIL.* 1, 19 causas irarum ... aperire ... superasque -ere mentes (*TAC. ann.* 6, 6, 2 si -antur tyrannorum m., posse aspici laniatus). *TAC. ann.* 4, 71, 3 *Tiberius dissimulationem diligens eo aegrius accepit -i, quae premeret.* 16, 32, 3 *quidam fuit subdolus, avaritiam ac libidinem occultans; quae postquam pecunia -sa sunt eqs.* *PLIN. epist.* 6, 31, 2 principis iustitiam, gravitatem, comitatem in secessu quoque, ubi maxime -untur, inspicere. *al.* **b qui absolvuntur, excusantur:** *CHRYSOST. hom. V 897^A* serpens in paradiso peccatum suasit, Hevam poenitentiā -sit (*cf. 897^D* quod peccatum clausit, poenitentia reseravit).

C i. q. aperiendo efficere, sc. hiatus, vias sim. (fort. huc l. 8; aliter p. 374, 27 sqq.): *Ov. fast.* 1, 269 (*log. Ianus*) ora ... fontana -si (*aliter p. 374, 23*). *SIL.* 13, 424 se ... rupta tellure -it ... specus *Stygius* (*cf. TAC. ann.* 11, 20, 3 *Curtius Rufus* -serat specus quaerendis venis argenti). 14, 522 perrumpunt Itali, qua caedes prima -sit ... viam (*PLIN. paneg.* 29, 2 *Pompeius* -sit vias, portus patfecit).

II vi praeverbii ad notionem a fronte removendi, recondendi sim. spectante fere i. q. includere, abscondere sim, sc. prompta, publica sim. (refl. l. 40. 42. 45 sqq., obi. suppl. e contextu l. 36; pro syn. est claudere l. 8, incl(a)dere l. 16. 42. p. 377, 2, obtegere p. 377, 5, separare l. 15; de struct. v. l. 17 sqq.): **A corporaliter -untur:** **1 animantes (fere homines; deus l. 13, animalia l. 7 sqq.):** **a non indicatur ubi vel quo:** *CALP. ecl.* 5, 24 greges in pascua mitte -sos ([mittito clausos dett.; cf. 103 cum pecudes extremus clauerit annus. an -sos praedictive accipias, ut ad IB1a pertineat?]. item -untur animalia : *CHIRON* 302 [*de iumentis rabiosis ut 982*]. *VVLG. exod.* 21, 29 si bos cornipeta fuerit ... nec dominus eius -sit eum). *TERT. idol.* 17, 3 *Christianus munere publico fungens neminem vinciat, neminem -at aut torqueat.* *PORPH. Hor. carm.* 2, 19, 14 *Pentheus vi(n)ctum Bacchum -serat.* *LVCIAN. Cypr. epist.* 22, 2, 2 ut iterato -si sumus. *IVST.* 1, 9, 16 singulae separatim -antur paeciles regiae. *VVLG. lev.* 13, 4 -et eum leprosum sacerdos septem diebus (*cf. 3 separabitur, 5 includet; sim. 13, 21. al. ibid.; cf. l. 72*). *al.*

B indicatur ubi vel quo (-it ipse carcer l. 43): **① per praepos. in:** *cum abl.* (*cf. l. 68. 71. al.*): *VET. LAT. sap.* 17, 15 (*spectat ad exod. 10, 21 sqq.*) custodiebatur in carcere ... -sus *Aegyptius* ([gr. οὐταχλεύθείς] *in imag. pro tenebris; aliter*: *HIER.* in Ier. 6, 30, 3 *Hieremiam non in c., sed in vestibulo -i. al.*). *LVCIAN. Cypr. epist.* 22, 2, 1 -si sumus in duobus cellis (*CAES. AREL. reg. mon.* p. 154, 3). *CASSIOD.* Ios. antiq. 4, 90 (*cf. num. 21, 25*) in quibus *civitatis valde munitis* cum -si fuissent *Amorei* (gr. αὐτοῖς ... εἰς τάντας [sc. urbes] συνδιωχθεῖσιν). *VEN. FORT. vita Pat.* 14, 41 *ut regi in carro cooperio -sus occurreret Paternus. al. cum acc.* (*cf. l. 66*): *VET. LAT. Matth.* 11, 2 (*cod. 9*) *Iohannes ... cum -sus esset in carcere(m), audiit de operibus Christi ([l. gr. ἐν τῷ δεομωτηρίῳ, cod. 6. 10. al. in carcere(m), 11. al. et Vulg. in vinculis]*. *IVST.* 26, 1, 7 *uxores exulum in c. -untur.* *LVCIF. non parc.* 18 l. 37 propter ... fidem. et saepius). *IREN.* 4, 6, 5 eos *infideles* ... in tenebras (-bris *var. l.*) ... iuste -et deus (*LVCIF. non conv.* 5 l. 40 -si in t. custodimur). *HIL. coll. antiar.* p. 53, 23 aliquos in custodiam. *al.* **② per abl. nudum:** *CE* 1342, 2 (*Romae; saec. II ex.*) *quidam -sus castris inopia morte perit (cf. Bang, Hermes 53, 1918, 211 sqq.)*. *MIN. FEL.* 25, 12 pullos cavea -sos. *FORTVN. AQVIL.* in euang. 3 1.6 *Iudei* discipulis ... graves tribulationes inflixerunt carceribus -endo (*LVCIF. non parc.* 32 l. 40 -ere c., ... interficere eos *Christianos*). *HIER. epist.* 58, 5, 4 urbe quasi c. *al.* **③ cetera exempla:** *CARM. Année Épigr.* 1990 n. 821 (*e Pannonia; saec. III ex. vel IV in.*) *filia mortua* iacet sub saxo -sa. *IORD. Get.* 162 *Vandali et Alani a Galliis ... fugientes Spanias se -serunt (recus(s)-, secedunt *var. II.*)*. 210 *nisi se suosque ... intra s(a)epta castrorum ... -sisset Attila.* *EPIST. Austras.* 40, 7 (*antea: Autharit se in Ticeno inclauserat*) eius exercitus per diversa se castella -serat. *REGVLA mag.* 90, 17 si carcer nos pro deo tenebrosus -at.

b in vita monastica respiciuntur, qui se in cella sim. solitaria includunt: **a refl.:** *PASCHAS. verba patr.* 28, 1 *quidam fecit sibi ... monasterium et -sit semetipsum (gr. Cot. p. 568^A ἐνέκλεισεν ἑαυτόν).* *GREG. Tvr. Franc.* 9, 40 p. 466, 14 *quaedam petiti, ut se in cellolam secretam -ret (cf. postea: volo me ... ab hac frequentia congregationis totius amovere).* *VEN. FORT. vita Radeg.* 21 se sancta deliberavit -ere. *al.*

B (medio)pass.: *CASSIOD. hist.* 8, 6, 1 fuit ... illo tempore ... Acepsimas in cella -sus (*gr. Theodoret.* 4, 28, 1 *οὐταχλεύθεις*). *GREG. Tvr. Franc.* 2, 37 p. 86, 18 Maxentius abba, -sus in monastyrion suo ob dei timore(m). 6, 29 p. 297, 15 puella *quaeada* ... petiti, ut -i permitteretur (*antea: in qua cellula in clauderetur*). glor. conf. 85 *vir sanctus quidam non ... usquequaque -sus (clausus cod. unus)* erat, hoc est non egrediebatur e cellula, sed, qui voluisset, videbat eum in cellulam. *VEN. FORT. vita Pat.* 9, 29 *abbas Paterno* imperans, ut nec -sus esset tam ardue neque virorum ... conloquio se fraudaret. *VITA Genov. rec. A* 34 (*sim. B 32*) sola in cellola -sa soli deo ... vacabat. *al.* **p. p. p. pro subst. masc. (fem. l. 63):** *CONC. Aurel.* a. 533 p. 101 l. 54 abbates, martyrii, -si vel presbyteri apostolia dare non praesumant. *GREG. Tvr. Franc.* 6, 6 p. 272, 4 *Hospicius -sus magnae abstinentiae (cf. cap. 6, 6 p. 264, 4 de sancto H. -so et abstinentia ... eius).* 6, 8 p. 277, 7 *Eparchius -sus Ecolesinensis.* 9, 40 p. 466, 11 erat ibi tunc -sa *quaeada.* cap. 5, 7 p. 190, 17 de Senoch -so (*cf. 5, 7 p. 204, 3 in cellulam ... se removit*). glor. conf. 101 *Iunianus -sus.* *al. apud eundem.*

2 res (cf. p. 377, 11): *VLP. dig.* 42, 1, 15, 12 *pecuniam ... in arcam -sam (MAX. TAVR.* 59, 1 in loculos). *PAVL. dig.* 47, 2, 21, 6 *una ex pluribus rebus ... in horreo -sis.* *IREN.* 3, 14, 3 l. 107 (*respic. parabol. Luc. 12, 16 sqq.*) *dives -sit, quae ei nata fuerant.* *PORPH. Hor. carm.* 2, 14, 26 *quae vina hic Postumus ... servaverat -sa.* *PALLAD.* 4, 10, 33 *ficus recentes ... in novo vaso fictili ... -unt quidam.* *VVLG. lev.* 13, 50 qui consideratam vestem lepra contaminatam -et septem diebus (*sim. 13, 54; cf. l. 15*). *CORIPP. Ioh.* 3, 118 *hostes praedam ... rapiunt, raptamque, -unt (Bekker, rapiuntque cod.).* *ITIN. Anton. Plac. rec. A* 20, 7 (*5 procedente(m) sanctam cruce(m) ... de cubiculo suo) post -sa cruce eqs.* *PLIN. phys. Sang.* p. 196

1.27 muscam ... -es in lupino aureo (*cf. de eodem medicamento Ps. Theod. Prisc. add. p. 276, 4* includis).

B incorporaliter: COMPVT. Carth. 2, 10 qui dies *circuli paschalis* ... ita determinati noscuntur, ut ... certum in se -sum numerum consignassent. ALC. AVIT. carm. 6, 580 facinus ... -sum pandere et obtectas ... producere fraudes.

III vi praeverbii ad notionem vel status clausi denuo effecti vel recondendi sim. (*cf. II spectante fere i. q. (denuo) claudere, obstruere, sc. patentia, pervia sim.* (*speculum pro receptaculo STAT.; in imag. l. 20*): STAT. silv. 3, 4, 98 ‘vultus hic, sc. in speculo, ... relinque’; sic ait *Amor* et speculum *sit*, imagine rapta (*si se- pars edd.; locus multis suspectus, si recte trad., minus probabiliter etiam ad p. 376, 66 trahi potest*). ACT. ARV. Alex. SEV. (*CIL VI 37164*) I 7 aedis osteis -sis (*opp. 6 ianuis a(p)tertis. cf. a. 240 [ed. Scheid 114]* II 25 osteis clusis). PS. CYPR. adv. IUD. 4, 6 corda optusa et oculi -si *Iudeorum, qui Christum interfecerunt*. CHIRON 659 corrigiam ... *constringebis, ut venas ungulae omnes -as (-es cod. Basil.)*, propter viscationem (*c. et venas ... -es Fischer in plagulis, ut locus ad p. 374, 70 sqq. pertineat*). APIC. 4, 5, 3 cucurbitas ... decidas et excavas ...; cucurbitas *impletas ... -is. 7, 8, 1 lumbuli aperiuntur ... ita, ut expansi sint ...; lumbuli -untur [assi] et consuuntur*. COD. IUST. 6, 51, 1, 1a (*in imag. testatorum conditores* vias -entes, quas lex Papia posuit).

IV vi praeverbii ad notionem retro agendi, repellendi spectante fere i. q. excludere, removere, recusare (indicat, unde obi. -atur, praepos. ab l. 33sq., cui -atur, dat. l. 38sq.; syn. est denegare l. 39, recusare l. 29, opp. admittere l. 36, aperire l. 38, sumere l. 30): **A corporaliter:** MARCELL. dig. 8, 2, 10 ita ... obscurare ... aedes conceditur, ut non penitus lumen -atur, sed tantum relinquatur, quantum sufficit (*cf. Paul. dig. 7, 1, 30* ut non in totum aedes obscurantur, sed modicum lumen ... habeant). VINDIC. med. 17 cor ..., si quid aëris per superficiem cutis venerit, recusat atque -it (opp. sumit). CASSIOD. hist. 5, 34, 18 aliqui in concilio ... alias loqui prohibuerunt, alias -serunt invitos (*gr. Socrat. 2, 40, 9 ἀπέκλεισαν*). **B incorporaliter:** COD. IUST. 6, 51, 1 pr. et nomen et materiam caducorum ... ab orbe Romano -ere. 6, 58, 14, 3 qua ratione fratris filius ad successionem patrui vocatur, germana autem eius ab eadem successione -itur? 7, 31, 1 pr. usucaptionem in Italicis quidem solis rebus admittere, in provincialibus autem -ere. INST. IUST. 3, 2, 7 praetores ... ex cognatorum ordine eos vocabant (*sc. ad successionem*), utpote adgnationis iure eis -so. *ibid.* satis absurdum erat, quod cognatis a praetore apertum est, hoc adgnatis esse -sum (*syn. denegandam*).

p. p. reclūsus, -a, -um fere pro adi. p. 374, 36. 42, pro subst. masc. vel fem. p. 376, 59, neutr. p. 375, 6.

deriv.: reclusio, ?recluso, ?reclusura.

reclūsio, -ōnis f. (-clau- v. l. 53). a recludere. i. q. *actio vel effectus recludendi, sc. corporaliter*: **1 claudendi** (*obstruendi* CHIRON): CHIRON 213 stercora procurunt usque ad longaonis catacladem (*i. καταχλεῖδα, sc. valvam ileocaealem*), ubi fit *-o*, intestini maioris (*c. prae- Heraeus dubitanter in schedis nostris; cf. 214* praclusionem, *Veg. mulom. 1, 42, 1* cum intestina maiora praecloserit humor). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 8 oculus *siagoni paralyti* vicinus non valebit perfectam facere -em conducto inferiore palpebro (*vix de aperiendo oculo*). **2 includendi** (*sc. in cella sim., cf. p. 376, 44*): GREG. TVR. Franc. 6, 8 p. 278, 27 *Eparchius post XLIII ... annos -is suaue ... tradidit spiritum. 8, 34 p. 403, 18 puer quidam petit sibi ad -em (-clau- var. l.) licentia(m) tribui*. ISID. reg. monach. 19, 2 nullus *monachus* separatam cellulam ... sibi expetet, in qua subsidio -is ... latenti vitio serviatu (*cf. 3 inclusi*).

?reclūso, -āre v. retro.

?reclūsūra v. vol. III 1327, 21.

reclūsus v. recluso.

rēcno v. regno.

Rey.

recoagulo, -āvi, -āre. a re- et coagulare. i. q. *coagulare, spissare (sc. vi praeverbii parum perspicua)*: ORIBAS. syn. 5, 6 Ab et La p. 50 si intra *lactantis* mamellas lac -verit (-gol- La; gr. non resp.; respicitur σπάγγης ut Cael. Aur. gyn. 110 congelato lacte).

?recobo v. recubo.

recocn- v. recogn-.

recoc(u)o et recocetus v. recoquo.

recogitatio, -ōnis f. a recogitare. i. q. *actio recogitandi vel id quod recogitur, consideratio, contemplatio sim. (-o fit iterum, identidem e. g. l. 74. p. 378, 8; spectat ad futura l. 69. p. 378, 5, 7, praeterita l. 74. p. 378, 1, 4; iuxta ponitur cogitatio p. 378, 8, consideratio l. 73, recordatio p. 378, 4):* **1 exempla varia** (*fortasse huc p. 378, 6*): RVT. LVP. 1, 21 (*senex sibi; antea: iam brevi domum venies exspectatus*) haec me in itinere -o prope confectum confirmabat (*cog- Stephanus*). DON. Ter. EUN. 848, 2 *adulescenti* primus metus adimit consilium, sed -o reddit confidentiam. PHORM. 154, 2 nota ‘in mentem venire’ veteres non recordationis causa tantum, sed etiam -is considerationisque posuisse. AVG. conf. 2, 1, 1 ego recolens vias meas nequissimas in amaritudine -is meae. **2 accedit gen.:** obi.: TERT. castit. 4, 2 haec ipsa humani consilii interiectio (*sc.*

*I Cor. 7, 25), quasi iam -em, excessus sui passa, statim (*sc. ibid. 7, 28*) se refrenat et revocat (*si om. cod. Agob., q. in -em cett.*) adv. MARC. 4, 16, 4 (*allato Zach. 8, 17, v. p. 379, 14*) non modo vicem (*i. talionem*), sed etiam ultionem, etiam recordationem et -em iniuriaie prohibet deus. HIER. in IER. 3, 75, 3 qui aliena diripiunt et absque -e (cogit- *edd. vet.*) iudicii dei faciunt divitias. CASSIAN. conl. 4, 13, 1 *emendatio* solet procrastinatione operis, et -e interveniente descendere (*si ἀπὸ τοῦ ζωοῦ*). subi. (*cf. pron. poss. p. 377, 74*): AVG. civ. 15, 25 p. 113, 30 cogitatio ... eius dei et -o mutandarum rerum est immutabilis ratio (*inde PROSP. sent. 157 [recordatio cod. unus]*). quaest. euang. 2, 33, 2 unde hoc (*Luc. 15, 17*) scire poterat filius prodigus ... nisi quia ista -o iam resipiscens est?*

recōgitatūs, -ūs m. a recogitare. i. q. *actio recogitandi vel id quod recogitat, consideratio, contemplatio sim. (-s fit iterum, identidem imprimis l. 32; spectat ad futura l. 24; iuxta ponitur prospectus l. 23)*: **1 exempla varia:** VET. LAT. DAN. 10, 12 (TERT. IEIUN. 9, 3) ex die prima, qua dedisti, *Daniel*, animam tuam -ui et humiliationi coram deo, exauditum est verbum tuum (*gr. διανοηθῆναι, cod. 177 [sec. rec. Θ' συνιέναι] et Vulg. ad intellegendum. ad eandem visionem pertinet l. 26*). TRACT. PELAG. 5, 3, 1 p. 117 *quidam peccata necessitatis, non voluntatis esse praesumentes* in diversa crimina sine -u aliquo praecipites ruunt. **2 accedit gen.:** obi.: TERT. apol. 22, 7 rec. *Φ* ut *daemones* hominem *a -u* verae divinitatis avertant (*rec. vulg. e cogitatu*). ANIM. 6, 8 duo in unum corpora negavit *philosophia*, alienata a prospectu et -u praegnantum. IEIUN. 7, 7 (*respic. Dan. 9, 2 sq.*) *Daniel* ex -u praedicatorum temporum ab Hieremia (*sc. 29, 10*) dedit faciem suam deo in ieuniis. 9, 3 cum *Daniel* in -um, incidisset visionis (*regi cogitatum trad.; cf. l. 15 et Dan. 10, 1* intellegentia est ... opus in visione). PALL. 6, 1 sub cuius *pallii* -u improbi mores ... erubescunt. subi.: TERT. ANIM. 15, 4 deus ipse -ūs cordis in populo praevenit (*respic. Matth. 9, 4* cum vidisset Iesus cogitationes eorum. cf. resurr. 37, 5 [*respic. Ioh. 6, 61*] *Iesus* conversus ad -us illorum discipulorum). ADV. MARC. 4, 43, 2 (*respic. Luc. 23, 55 sqq.*) haec, OS. 6, 1 *sqq.* ... in -u mulierum illarum volutata inter dolorem ... et spem.

v. L.

***recōgito**, -āvī, -ātum, -āre. a re- et 1. cogitare. NOT. TIR. 35, 60 -at. *de notione*: SYNON. CIC. p. 441, 23 reputat. reminiscitur. -at. resipiscit. recipit animum. reddit ad mentem eqs. GLOSS. II 309, 28 *ἐπιλογίουαι: -o*. GLOSS.^L II PHILOX. RE 24 -at: *ἀναλογίζεται, ἐπιλογίζεται* (25 -at: *ἀ, ἀναμνησόμεται*). SIM. AL: CF. p. 379, 38. legitur in versibus non nisi apud PLAVT. ET EPIGR. BOB. 57, 10, IN ORAT. SOLUTA SINGULIS LOCIS APUD CIC., SEN. PHILOS. AL, FREQUENTIUS INDE A VET. LAT., TERT. (plus 50^{es}). [CONFUNDITUR IN CODD. MAXIME C. COGITARE, E. G. PS. AMBR. LAPS. VIRG. 41 VVLG. ION. 1, 6 (RESTIT. L. 50; E CONI. DUB. AMM. 26, 5, 13; DUB. TRAD. TERT. APOL. 37, 10); LOCO LACUNOSO TERT. NAT. 2, 13, 10.]

i. q. (*rurus*) cogitare (accedit iterum p. 379, 65 ET EPIST. ED. CASPARI 6, 10, 10 p. 146; iuxta ponitur e. g. cogitare l. 62 *sqq.* 69. p. 379, 49. AL, EXCOGITARE l. 63, RETRACTARE p. 379, 1): **1 vi praeverbii** vigente respicitur *actio denuo, iterum cogitandi, mente retractandi, in mentem revocandi sim.*: **A usu communi:** **1** deliberando secum: **a** absolute: PLAVT. CAPT. 51 homunculi quanti sunt, cum -o! 1022 in memoriam redeo, cum mecum -o (*Gruter, cog- trad.; versum om. cod. A, secl. edd. multi*). CURC. 375 cum belle -o, si magis me instabunt creditores, ad praetorem sufferam. MERC. 742 quom -o, nobis coquendast cena, non (*quoи* conducti sumus. STICH. 301 cum -o, qui era potuit scire haec scire me? SEN. DIAL. 7, 2, 3 quidquid dixi, cum -o, *mutis invideo* (*Gruter, in multis video trad.*). VET. LAT. TOB. 3, 10 (cod. 109) *Sara* -bit (i. -vit) secum dicens (*cod. 62 cogitaret, 143 iterum cogitabat; gr. et Vulg. aliter*). IS. 57, 1 (HIER. AD L. SIM. VVLG.) iustus perit et nemo -at corde (*gr. ἐκδέχεται τὴν καρδίαν*. CF. IER. 12, 11 [HIER. AD L. SIM. VVLG.] dissipata est terra, quia nullus est, qui -et corde [*gr. τιθέμενος ἐν καρδίᾳ*]). LUC. 11, 38 (cod. 3) *Phariseus* -ans intra se (*gr. ὃδὸν ἐθάψασεν, cod. 4. AL ET Vulg. reputans, cod. 5 cogitare, sim. al.*). TERT. ANIM. 18, 2 IN -ANDO (ROGIT- VAR. L.; CF. PLAT. PHAEDO 65^E ἐν τῷ διανοεῖσθαι). AVG. SERM. 32, 17 homo malus ... cogitat, -at, excogitat, ponit fraudem super fraudem (*cf. DIONYS. EXIG. GREG. NYSS. CREAT. 17, 17 p. 375^C universis ... cogitandi et -andi constat inesse rationem [gr. διανοεῖσθαι καὶ προβούλευειν]*). AL. **b** cum praepos.: de: CIC. AD Q. FR. 2, 2, 1 habet ... quiddam Sardinia adpositum ad recordationem praeteritae memoriae ...; sic tu mihi videris in Sardinia de *villae* forma Numisiana et de nominibus Pomponianis ... -asse. PS. SEN. MON. 66 cum de adolescentia fili cogitabis, de tua -a (-as var. L.). VET. LAT. I COR. 7, 33 (TERT. PUDIC. 16, 20) innupti de domino current, ... nupti ... de mundo -ent, quomodo placeant coniugio (*gr. μεριμνᾶ, cod. 75 cogitat, 78. AL ET Vulg. sollicitus est*). HIER. PSALM. SEC. HEBR. 72, 4 quod non -verint de morte sua (-verunt var. L.; *Vulg.* non est respectus morti). super: HIER. IN IER. 2, 51, 1 (AD 8, 6 nullus est, qui agat paenitentiam) non -ant s. peccato suo. **c** cum enunt. interrog.: COLVM. 1

[Rey]

praef. 13 saepe mecum retractans ac -ans, quam turpi consensu deserta exoleverit disciplina ruris. TERT. apol. 7, 12 ut nemo -et, ne primum illud os mendacium seminaverit (adv. Marc. 1, 5, 5. al. *apud eundem*). 9, 17 quantum liceat *eis*. 30, 2 quousque. 48, 5 -a, quid fueris antequam essemes (spect. 27, 2. HIER. in eccles. 7, 9 l. 102 intra semetipsum -at auditor, q. dictum sit. VVLG. I reg. 25, 17). al. **d** cum acc. obi.: Ps. QVINT. decl. 19, 11 -anti mihi totum secreti illius ordinem (*sc. parricidiū*) subit ... miseratio. VET. LAT. I reg. 15, 2 (Rufin. Orig. in num. 19, 1 p. 179, 21) -vi omnia, quae fecit Amalec adversus Istrael (*gr. ἐχδίζησαν, Vulg.* recensui). Is. 43, 18 (Tert. adv. Marc. 4, 1, 6) ne rememineritis priorum et antiqua ne -veritis (*gr. μὴ συλλογίζεσθε, Cypr. epist. 63, 8, 1* nolite reputare, *Vulg.* ne intueamini. cf. HIER. psalt. sec. Hebr. 76, 6 -bam dies antiquos [*Vulg. cogitavi*]). Zach. 8, 17 (*ibid. 4, 16, 3*) malitiam proximi sui unusquisque ne -et (excog- var. l.; *gr. μὴ λογίζεσθε, Vulg.* ne cogitatis). Hebr. 12, 3 (cod. 78, sim. VVLG.) -ate ... eum *Christum*, qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem (*gr. ἀναλογίσασθε*). TERT. castit. 3, 1 alte et impresse -andam esse dico dei voluntatem. 10, 2 -emus ... ipsam conscientiam nostram *eis*. adv. Marc. 2, 9, 2 quidam ... de graeco interpretantes non -ta differentia nec curata proprietate verborum pro 'adflatu' 'spiritum' ponunt. test. anim. 5, 1 si *quis* -et maiestatem naturae, ex qua censemur auctoritas animae. uxor. 1, 4, 8 caelestia -a et terrena despicias. HERM. vulg. vis. 1, 2 haec me -ante et discernente in corde meo (*gr. συμβούλευομένον καὶ διαχωρίστος*). HIER. in Ier. 3, 10, 3 (*ad p. 378, 59*) nullus est, qui corde -et deum. al. **e** cum acc. c. inf.: TERT. anim. 9, 7 (*respic. gen. 2, 7*) -a (-at var. l.) ..., cum deus flasset in faciem homini flatum vitae, ... flatum illum in interiora transmissum ... esse. 56, 5 illud ... -ent, corpora eadem recepturas in resurrectione animas. adv. Marc. 4, 20, 12 (*respic. Luc. 8, 44*) mulier illud -vit, ... sanguinis fluxum in lege taxari. mart. 2, 1 si ... -emus ... mundum carcerem esse. monog. 16, 7 (*cf. Is. 22, 13 et Matth. 24, 19*) *quidam* adicant tertium dictum: 'manducemus et bibamus' et nubamus, 'cras enim moriemur', non -antes 'vae' illud 'prae- gnantibus et lactantibus' multo gravius ... eventurum. RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 19, 4 illi *judices* ... nihil prorsus -ant (-antes var. l., cogitant ed. pr.) se quoque a deo esse iudicandos (*Migne gr. 35, 961⁴ λογιζόμενοι*). al. **f** *cetera exempla*: VET. LAT. gen. 6, 6 (Rufin. Orig. in Rom. 3, 1 l. 139) -vit deus, quia fecit hominem super terram, et paenituit (*gr. ἐνεινῆθη ... καὶ διενοήθη, Vulg. aliter; explicat AVG. loc. hept. 1, 14* in graeco invenitur διενοήθη, quod magis 'vit' quam 'paenituit' significare perhibetur). HERM. vulg. vis. 3, 1 (*nisi ad a*) -ante ... me et maesto existente, quod *anus* non sicut me ... sedere (*gr. διαλογιζόμενον*). al.

2 disputando cum alio: PASS. Torp. (BHL 8307) 1 Nero -vit cum suis, in quibus locis templum aedificaret (*ibid. iterum*).

B accedit notio animum quodammodo flectendi, ita ut tollantur vel in contrarium vertantur cogitationes priores: TERT. praescr. 44, 10 (*Christus loqui fingitur*) resurrectionem promiseram ... carnis, sed -vi, ne implere non possem. CANON. Turner II p. 12 rec. I si aliquis temptatus fuerit a desiderio mulieris, ut ... veniat ad eam, sin vero -verit et non fecerit, salvatus erit a gratia (*gr. aliter*). Op. imperf. in Matth. 11 p. 692^{ext.} -a bene, quod cogitaveras male et poenitisti, nam cogitationis peccatum contraria cogitatione dissolvitur. ORIG. in Matth. 17, 4 p. 589, 13 (*respic. 21, 28 sqq.*) postea *filius* -ans ad meliora se tradit quam profiteri videbatur (*gr. ἐκ μεταμελείας*). ser. 92 p. 209, 16 (*respic. 26, 39*) *Christus* dicebat quasi -ans: 'sed non sicut ego volo, sed sicut tu'.

II vi praeverbii minus vigente vel evanida respicitur actio intellegendi, cognoscendi (saepe in negationibus): TERT. apol. 2, 17 unde ista perversitas, ut ... illud non -etis, sponte confessio magis credendum esse quam per vim neganti? (*item cum acc. c. inf.* : adv. Marc. 4, 1, 10 cur ... non mundum ... -are potuisti ... ex diversis substantiis ... structum? resurr. 61, 4 non -antes ... causas necessitatibus tunc vacaturas, ... famem et ... sitim. HIER. in Philem. 1 l. 167 *errat* non -ans vineam ... esse domum Israel, et Christum *eis*. [*cf. psalm. 79, 9. al.*] monog. 11, 4 (*respic. I Cor. 7, 39*) haec psychici volunt apostolum ... in totum non -asse, cum scriberet: *eis*. (*Item cum acc. obi.* [*cf. l. 56*]: adv. Val. 15, 1 nunc discant Pythagorici ..., unde materia ... substantiam traxerit ...; quod nec Mercurius ... -vit). VITA Anton. 42 p. 53, 15 iterum -emus et in mente habeamus, quia domino constituto nobiscum inimici nihil nobis faciunt (*[gr. 4 διανοώμεθα]*). PS. AMBR. laps. virg. 41 -a [cog- var. l.], q. multitudine sociorum impunitatem non facit criminum. VVLG. deut. 8, 5 ut -es [-etis, recognitis var. l.] in corde tuo, q. ... deus tuus erudit te. Is. 41, 20 ut videant et sciant et -ent [-ant var. l.] et intellegant ..., q. manus domini fecit hoc. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 2, 2 l. 18). VVLG. I reg. 23, 22 (*log. Saul*) -at David ... de me, quod callide insidier ei (*hebr. aliter*). CAES. AREL. serm. 131, 3 despicias *pauperem* et non -as, quoniam homo est sicut et tu.

appendicula syntactica: **1 absolute:** l. 47. p. 378, 49 sqq. al. **2 quid (quis) -etur, indicatur per:** acc. obi.: l. 6 sqq. 62 sqq. al.

acc. c. inf.: p. 379, 24 sqq. 56 sqq. (epexeget. post acc. pron. demonstr. p. 379, 26 sqq. 56). enunt. secund.: interrog. p. 378, 75 sqq. 379, 45. al.; quia p. 379, 36. 65 sqq., quod p. 379, 40. 72, quoniam p. 379, 73. **praepos.** : de p. 378, 66 sqq. 379, 72, super p. 378, 74.

5 **deriv.** : recognitatio, recognitus (-ūs).

compos. : irrecognitionis.

Rey.

?**recognatus:** filius patris GLOSS. (*sc. adi. pro subst.*). obscurum; recognitus Goetz in indice (ut ad p. 386, 42 pertinere vid., cf. vol. I 1361, 7 sqq.).

recognitio, -ōnis f. a recognoscere. [confunditur in codd. c. cognitio l. 32, recordatio p. 381, 14 (in falsa var. l. CIC. Verr. II 4, 110).]

significatur actio recognoscendi (saepius pendet gen. obi., sed subi. l. 14); -o fit: **1** recensendo, examinando, considerando sim. (numerando l. 28 sqq.): Liv. 42, 19, 1 quia per -em, (se cogn- V) ... consulis

15 magna pars agri Campani, quem privati sine discriminē ... possederant, recuperata in publicum erat (cf. p. 382, 50 sqq. et GRAN. LIC. 28, 36 agri Campani rec^{ogniti}oni praepositus). SEN. dial. 5, 36, 2 -em sui (antea: consuetudo executiendi totum diem; postea: speculator sui censorque). COLVM. 11, 1, 21 (antea: ferramenta ... recensere) frequens -o (COD.

20 Theod. 3, 30, 3, 7 ut *curator* vestes inspicat f. re(cognitio)ne incolumes). SVET. Claud. 16, 1 -e equitum iuvenem probri plenum ... sine ignominia dimisit (SCHOL. Pers. 3, 28, 3 in e. Romanorum -e trabes censore salutas [4 cognitio]). TERT. apol. 19 frg. Ful. 8 -o praeteritorum (7 dis-

25 punctio cotidiana saeculi). praescr. 33, 1 doctrinarum -em, quae tunc sub apostolis fuerunt. spect. 12, 1 illius ... spectaculi (*sc. amphitheatri*) ... -o. VLP. dig. 42, 5, 15, 1 utrum semel an ... saepius *rerum debitoris* -o et dis-

30 punctio concedenda sit creditoribus. VET. LAT. num. 1, 22 (Aug. loc. hept. 4, 2. al.) secundum populos ..., secundum domos ... -o eorum (gr. ἡ ἐπίσκεψις, Vulg. recensiti sunt. de eadem re: AVG. quae. hept. 4, 2 -o ... fiebat, ut haec hominum milia computarentur [sim. 5, 9 l. 123]). ARNOB.

35 nat. 4, 32 p. 239, 23 (antea: quod esse te sentias) testimonio tacitae -is. PAVL. NOL. epist. 19, 3 p. 140, 10 in die -is (cogn- var. l.; respic. ultimum iudicium ut: 38, 7 -is dies. EVSEB. GALLIC. hom. 23, 8 -is examine).

2 agnoscendo, sc. : **a probando bona, laude digna:** VITR. 1

prooem. 2 (ad Aug.) pro munere gesto commoda accepi; quae cum primo mihi ,tribuisti, -em per, sororis (*i. Octaviae*) commendationem servasti; cum ergo eo beneficio essem obligatus, ut *eis*. (quid docti de loco existimaverint, v. e. g. apud Fleury, ed. 1990, 62 sq.; *l. t. -e[m]*, p. Spoth in plagulis, ut etiam ad 1 pertinere possit). ENNOD. opusc. 3, 12 p. 333, 26 adsentationes respuens in semetipso teste conscientia pro boni operis -e plaudebat. *huc fort. pertinet:* VIRG. gramm. epit. 15, 3, 6 (de XII latinitatibus) fann, hoc est -o (antea: nobilitas ..., dignitas; postea: honor).

b concedendo, confitendo peccata vel ea, quorum paenitentia (nisi loci ad 3b pertinent): TERT. spect. 29, 1 quid ... iucundus quam ... veritatis revelatio, quam errorum -o, quam tantorum retro criminum venia?

CASSIOD. hist. 9, 30, 6 (*Ambrosius Theodosio*) mens tua molem praeceptionis non agnoscit, sed forte -em peccati prohibet potestas imperii (gr. Theodore. 5, 18, 2 ἐπιγνῶναι). *vergit ad notionem paenitendi:* CONC.^s I 2 p. 86, 22 longe est a paenitentia aut a -e eorum, in quibus blasphemavit (gr. I 1, 3 p. 7, 7 τοῦ ... μεταγνῶναι. item I 3 vers. Tur. p. 170, 30 [Rustic. repudiatione]).

3 percipiendo, intellegendo sim. aliquid (sc. visu vel mente):

a ut iam notum (sc. vigente vi praeverbii): **a usu vario; recognoscuntur:** *animantes:* PLIN. nat. 11, 109 (de formicis) quoniam ex diverso convehunt altera alterius ignara, certi dies ad -em mutuam nundinis dantur (GELL. 5, 14, 14 quasi m. -e facta, sc. inter leonem et Androclum [inde 5, 14 tit. -em inter sese m. ex veteri notitia hominis et leonis]). RVFIN. Clement. 9, 36, 7 ut recognoverit matrem utque omnis civitas ... in eius -e gavisa sit. 9, 37, 1 audiens ... de -e patris. CAPREOL. epist. 2, 12 p. 857^B (ad Ioh. 20, 15 sq.) cum dominum post resurrectionem Maria minime cognovisset et ille proprio nomine appellando viam illi -is aperiret. CASSIOD. Ios. antiq. 13, 168 p. 372 olim vobis, i. Lacedaemonis, epistula missa est de vestra ... et nostra, i. Iudeorum, cognitione (v. 12, 225 sqq.) ...; initio (an initium?) ... -is non credidimus nos primi facere, ne *eis*. (gr. τῆς ἀγνωστίσεως, cf. 164 p. 371 ad memoriam amicitiae vel cognitionis reducere). *res:* TERT. apol. 41, 5 -e divinarum praedictionum. AVG. in euang. Ioh. 15, 1 (antea: ut magis recognoscatis quam discatis) non est cognitio, sed -o (mus. 6, 8, 22 talis c. [agn- var. l.], -o est et recordatio). ALC. AVIT. epist. 92 si, sicut me quibuscumque referentibus pascit ... *tui erga me affectus* -o, sic me rescriptio laetificet. **β tit. operis Clemantis Romani (tam sing. quam plur.):** HIER. adv. Rufin. 2, 17 (item RVFIN. apol. Orig. epil. 3) qui *libri* appellantur Ἀγνωστούς, id est -o *eis*. RVFIN. Clement. praef. in graeco eiusdem operis, hoc est -um. Orig. in Rom. epil. 1.44 de -e libri (cf. GENNADE. vir. ill. 17 -um libros). **γ in grammatica:** PRISC. gramm. III 144, 7 definiuntur ... personae pro-

nominum non solum demonstratione, quae praesentium cognitionem sub oculis ostendit, sed etiam relatione, quae absentium -em habet.

b *ut antea ignotum* (sc. evanida vi praeverbii; *hucine p. 380, 45?*): TERT. nat. 1, 20, 14 patet ... vobis ... erroris inspectio et veritatis -o; damnate veritatem, sed inspectam ..., et probate errorem, sed repertum. VET. LAT. II Petr. 1, 2 (cod. 55, *sim. al.*) gratia vobis et pax multiplicetur in -em, dei ([gr. ἐν ἐπιγνώσει. ↴ Rufin. Orig. in Rom. 8, 6 l. 131. *al. -e, cod. 51. al. agnitione, Vulg. cognitione]. *sim. ibid. 1, 3. 8.*) Ps. ORIG. in Iob 2, 34 l. 22 (*ad Iob*) qui te viderint, non videntibus enarrant, qui ... audierint his, qui longe positi sunt, istam -em tuam, insinuant ([l. sc. de te perceptam]. *vergit in notionem q. e. scientia ut: THEOD. MOPS. in I Thess. 5, 6 p. 33, 23 [antea: cognovistis ... veritatem] ut -em sufficere sibi existimat, adicit: '...' [cf. p. 34, 7 remuneratos scientia]. CLAVD. MAM. anim. 1, 24 p. 84, 12 anima in -e (recordat- var. l.) sui fallitur, quia *eque*. Hillell.**

recognōsco, -gnōvī, -gnitum, -ere. a re- et cognoscere. scribitur -coc- l. 23 et CIL XVI 159 int. II 31 (a. 88), -conn(i)tum) CONST. veteran. 78 ext. 17 Roxan (a. 306), -usc- e. g. PAP. Tjäder 43, 6 (a. 542?). abbreviatur recognosc(endif) p. 383, 44, recognovi p. 383, 26, re(cognovi) PAP. Tjäder 10–11 III 4 (a. 489), r. p. 383, 37sqq. (littera magna linea transversa secta p. 383, 41, de qua v. etiam p. 294, 10sqq.); p. p. p. recogn CIL XVI 4 ext. I 20 (a. 60). 17 ext. I 13 (a. 71). *al.*, recog ibid. 90 ext. I 17 (a. 144). INSCR. Zeitschr. Pap. Epigr. 176, 2011, 249 (a. 248), recoc CONST. veteran. 398 ext. 13 Roxan (a. 144); v. et l. 16. NOT. Tir. 47, 85^b -it, -vit. 47, 92 -tum. raro occurunt formae pass. finitae, -tum habere CLAVD. DON. Aen. 7, 220 p. 35, 1. de notione: SCHOL. Cic. Gron. B p. 335, 3 cognoscimus nova, -imus vetera. GLOSS. -o: ἐπιγνώσκω. ἀντιβάλλω. -it: ἀναγνωρίζει, προσαντιβάλλει. -tus: ad cognitionem reversus. -tum: recensum. GLOSS.¹ I Ansil. RE 55 recensebat: -bat. 983 reminiscens: -ens. sim. al. legitur inde a CIC., frequentius apud TERT.; rarissime in versibus, sc. VERG. Aen. 8, 721 Ov. met. 11, 62 fast. 1, 7, 4, 418 PAVL. NOL. carm. 20, 142 COMM. apol. 796 MAR. VICTOR. aleth. 2, 195. [-gn- servato: raet. occ. (Engadin) arcognoscher, or. ri-koñose, hisp. vet. reconoñer, port. reconhecer; -gn- in -n- mutato: it. ri-connoscere, sard. centr. rekonnoskere, francog. reconnaître, prov. vet. reconoiser; fort. recompos. aet. rec. sunt cat. reco-, regonéixer, hisp. reconocer. cf. M.-L. 7126. Cortelazzo-Zolli² 1364 sq. Wartburg X 155 sqq. Coromines II 873. Corominas-Pascual II 176. Machado³ V 53. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. saepius c. cognos- cere, e. g. DECL. in Catil. 57 Ps. CYPR. pasch. 19 IVST. 43, 4, 11 VEG. mil. 2 praef. 3 (restit. LIV. 42, 9, 7; e. coni. dubia e. g. CIC. Verr. II 5, 23); loco non sano VAL. MAX. 8, 11 praef.]

i. q. (rursus) cognoscere: **I** actio -endi fit considerando, re-censemendo, scrutando, examinando sim. (sc. mente vel visu) facta, dicta, cogitata sim. sua vel aliorum (ut ea quasi ab initio, in totum sim. peragi vel effici vid.; respic. actio, quae saepius vel certis intervallis fit, praecipue p. 383, 42 sqq. siuxta frequenter p. 383, 47, saepius p. 382, 41, 42, subinde p. 382, 45, 69]; disting. cognoscere l. 55. p. 382, 6 [variatio in versione p. 383, 1; v. etiam p. 382, 43]; nota praepos. cum p. 382, 8, ad p. 382, 9): **A** generati-
tim: **1** quid quis -at, indicatur vario modo, sc. plerumque per obi. acc. (hic illuc facile supplendum; per acc. c. inf. p. 382, 12, praepos. de l. 73. p. 382, 28sqq.); actio -endi fit potius: **a** cogitatione, mente (simul aliis proponendo p. 382, 10sqq.; *hucine p. 384, 5?* exemplorum ad res praeteritas pertinentium quaedam ad II vergere concedimus, v. p. 383, 53): **a**-unt qui-libet: **①** rem (saepius de audiuntibus, legentibus; ad notionem legendi vergit maxime l. 75. p. 382, 2): **②** modo vario: CIC. Verr. I 15 mihi non videtur haec multitudo ... cognoscere ex me causam voluisse, sed ea, quae scit, mecum -ere (II 4, 104 Verres tacitus facta m. sua -it. Catil. 1, 6 consilia tua. 1, 8 noctem illam [cf. p. 382, 71]. APVL. apol. 25, 10 verba Platonis. flor. 17, 22. cf. e. g. p. 382, 64. 384, 18. 385, 39. 64). II 2, 18 quis dubitaret, cum istius in quaestura ... furtum -ret ..., cum videret ... latrocinia praeturae, qualis ... futurus esset? leg. 3, 37 non -imus nunc leges populi Romani, sed ... novas scribimus. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1 (antea: quas litteras misisti Octavio, legi) verba tua -e et aude negare servientis adversus regem istas esse preces. LIV. 22, 61, 8 legati per causam -endi nomina captivorum ... regressi. VITR. 9 praef. 3 quae exempla -entes. SEN. contr. 1 praef. 19 quidam post auctionem e memoria omnes res et pretia et emptores ... argentiis -entibus ita, ut in nulla re falleretur, recensuit. 10, 4, 24 dominus sed(?) ad cotidianum diurnum et mendicantium quaestus -it. CELS. 6, 6, 39^b facile ... -tis omnibus, quae medici prodiderunt, apparere cuilibet potest *eque*. (an ad p. 382, 10sqq.?). SEN. benef. 7, 10, 1 Avaritia, volo tuas opes -ere. epist. 83, 2 observabo me ... et ... diem meum -am (syn. respicit; cogitamus). *al.* TERT. nat. 1, 17, 5 vanitatis sacrilegia (conv)eniam et ipsius vernaculae gentis Romanae irreverentiam -am. apol. 37, 2 (*Christiani inimicos iubentur diligere*) de isto ipsi -ite! adv. Marc. 4, 26, 3 sensus orationis, sc. dominicae, ... -e: cui dicam 'pater'? ei, qui *eque*. VET. LAT. II Macc. 6, 12 (rec. L, sim. X) qui hunc ... librum -ent (gr. ἐντύγ-

χάροντας, rec. B legentes, M legentes et audientes [sim. P], V lecturi sunt). SCAEV. dig. 34, 3, 28, 1 inciso lino *obsignationis* et testamento -to aliud testamentum fecit. AMBR. sacr. 3, 2, 12 ut conscientiam -res. Avg. c. Fort. 37 p. 112, 15 omnibus audientibus et -entibus ... catholicam fidem ... exponam. SVLP. SEV. dial. 3, 1, 3 (2 grata cognitio est etiam nota relegendi) novit ... omnia, sed libenter cognita -it. *al.* **B** comparando (cf. p. 383, 2sqq.): CIC. Sull. 74 conferte crimen cum vita, vitam ab initio usque ad hoc tempus explicatam cum crimine -ite. TERT. adv. Marc. 3, 17, 5 oportet ... actum eius Christi ad scripturarum regulam -i. **C** scri-bendo, loquendo, sc. aliis percipientibus (*hucine p. 381, 68?*): VAL. MAX. 1, 1 ext. 3 tot sacrilegia Dionysii ..., quot iam -imus. 6, 6 praef. fidem semper in nostra civitate viguisse ... nos paucis exemplis -amus. 8, 9 praef. potentiam ... eloquentiae ... sub propriis exemplis ... -i convenit. APVL. flor. 16, 36 amicus in oratione vota omnia mea ... -vit. HYG. mun. castr. 23 numero(s) composita(e) formae -amus.

II hominem (Christum TERT.): CIC. Deiot. 4 illud, cum te, Caesar, penitus -vi, timere desino. Phil. 6, 15 non alienum fuit quosdam ... a vobis -i, ut, quibuscum bellum gereretur, possetis ... cogitare. SEN. epist. 45, 12 -e singulos, considera universos. TERT. adv. Marc. 4, 6, 4 Marcionis Chris-tum aut creatoris.

β -unt iudices (deus CYPR.): CIC. Verr. II 1, 122 cuius rei, sc. ci-vum Romanorum virgis concisorum, -enda faciam vobis, iudices, ... potes-tatem. CYPR. epist. 58, 10, 1 o dies ille ..., cum cooperit populum suum dominus recensere et divinae cognitionis examine singularum merita -ere. HIL. coll. antiar. p. 54, 16 imperator interrogatione habita omnia eius Athanasii flagitia -ens sua illum sententia in exilium deportavit. COD. Theod. 1, 10, 3 *hoc modo* -ens (antea: cognitioni iurgiorum). accedit praepos. de: EPIST. praef. praet. (CIL IX 2438; ca. a. 168) 6 abstineatis ab hac iniuria ..., ne necesse sit (re)cognosci de hoc et in factum ... vindicari. COD. Theod. 2, 26, 5 sollemniter de his locis iudices -ent (postea: causa cognita).

b inspicio, visitando (saepius c. colore aestimandi, numerandi, metiendo): **a** varia: VERG. Aen. 8, 721 Augustus sedens ... limine Phoebi dona -it populorum aptatque ... postibus (TAC. Agr. 6, 5 electus ... ad d. templorum -enda). CIL III 12794 (post a. 41) termini r(eco)gniti et restitu(ti). SEN. dial. 7, 11, 4 luxuriosos super mensam -entis omnium gentium animalia (fort. alludit ad usum l. 55 sqq. illustratum). epist. 110, 14 divitiae et alia, quae res suas -ens summi imperii fortuna protulerat. CVRT. 5, 1, 23 supellecilem Darei et omnem pecuniam -vit. COLVM. 1, 8, 16 ut ergastuli mancipia -am, ut explorem, an diligenter vincti sint. 8, 4, 3 sic potest numerus capitum saepius -i (8, 11, 2). 11, 1, 20 vilicus instrumentum rusticum ... -at et saepius inspicio ferramenta (cf. VLP. dig. 50, 16, 56 pr. cognoscere instrumenta est relegere et -ere. v. etiam l. 69). *al.* LEX Imit. 8 C 10 ea vectigalia (adde l. 54). FRONTIN. aq. 103, 4 sollicite subinde ductus ... circumeundi sunt ad -enda beneficia (sc. aquae). SVET. Aug. 32, 1 (antea: liberi serviique ergastulis ... supprimebantur) ergastula -vit (cf. l. 40). Tib. 61, 5 in -endis custodiis (cf. Cal. 27, 1 custodiarum seriem). APVL. apol. 89, 3 porridge tu cuidam ... tabulas istas: linum consideret, signa ... -at, consules legat. met. 2, 26, 3 (antea: rimabar). *al.*

β agros (cf. l. 35): LIV. 42, 8, 4 (42, 1, 6 consulem ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam ire, cuius ingentem modum possi-dere privatos ... proferendo fines constabat) agris (re)cognoscendis (in eadem re: 42, 9, 7 [cogn- V]. ceterum l. 54). LEX Imit. 8 C 10 de finibus vectigalibus circumdeundis -endis (15 f. agros vectigalia ... circumiri -i). 11 (bis iuxta pos. circumiri ut locis ante-a cit., cf. l. 45). **γ** milites, copias: LIV. 42, 31, 7 praetorem ... -ere[t] socios navales et dimittere ..., si qui parum idonei essent. PAP. mil. Fink 51 col. II 15 (saec. I in.) vigiles a(d) nomen, -tos (l. nomem vel nomera pap.). FRONTIN. strat. 4, 6, 3 praeter-euntis copias. VET. LAT. III Esdr. 8, 43 -vi eos (gr. 41 ζατέμαθον). IVST. 3, 1, 7 numerum militum et in armis industriam. AMM. 29, 5, 49 milites. in imag. (cf. l. 36): SEN. dial. 1, 4, 7 eos, quos amat, deus indurat, -it, exercet.

2 quid quis -at, indicatur per interrog. obliquam (iuxta obi. acc. l. 73): LIV. 44, 38, 4 is -at agedum mecum ..., quam multa ... adversus nos fuerint. VAL. MAX. 4, 8, 4 ad populi Romani laudem pertinet, quem animum exteris ... praestiterit, -i (postea: crebra memoria; ante: consecter. an ad IIB?). SEN. benef. 3, 5, 1 non subinde illa, sc. beneficia minora recepta, tractamus nec libenter, quid cuique debeamus, -imus. COLVM. 12, 3, 5 vilica subinde -at atque consideret, ne ... supellec ... situ dilabatur eque. (l. v. vol. IX 1, 313, 75 sq.). DECL. in Catil. 57 quid hesterna nocte ... agitatum sit, mecum -as. APVL. apol. 83, 1 -e, an *eque*. (CYPR. epist. 9, 2, 1 ut -atis, an ipsa sit epistula, quam *eque*. 9, 2, 2 et scripturam et subscriptio-nem, an vestra sit, -ite. IVL. VAL. 3, 2 1.33 [iuxta recensete]. ARNOB. nat. 1, 52). TERT. nat. 1, 2, 8 dum -it, quot *eque*. apol. 13, 2 -ite, si mentior (VET. LAT. gen. 31, 32 [Ambr. in psalm. 38, 27, 2; Iacob ad Laban] -e, si quid

tuorum in me invenis [gr. ἐπίγνωθι, cod. 100. al. cognosce, *Vulg.* scrutare]).

B speciatim pro obi. sunt: **1 scripta, exemplaria emendanda sim.** (*saepe c. colore comparandi, cf. p. 382, 6sqq.*): **a exempla quaerilibet:** CIC. Verr. II 2, 190 haec omnia, sc. de tabulis in libros translata, summa cura et diligentia -ta et collata et ab hominibus honestissimis obsignata sunt. Vatin. 5 non se recitandi causa legisse *codicem*, sed -endi. Balb. 11 (*antea: inspiciendi ... causa*) decretum ... -emus? (*postea: acerbissima diligentia perpendemus*). CIL XVI 4 ext. I 20 (a. 60) *descriptum* et *recognitum* ex tabula aenea, quae fixa est *Romae eqs.* (SENT. procos. Sard. [CIL x 7852; a. 69] 2 ex codice ansato *proconsulis eqs.* CONST. veterani. [CIL XVI 20 ext. 29; a. 74]. S.C. de nud. salt. Beg. [CIL VIII 23246; a. 138] a2 ex libro sententiarum in senatu dictarum. et *saepe*, v. e. g. Sänger, *Arch. Pap. Forsch.* 53, 2007, 19 c. adn. 22). PLIN. epist. 4, 26, 1 ut libellos meos ... -endos emendandosque curem. CALL. dig. 48, 10, 15, 3 si *testator subscrabit* se ea dictasse et -visse (*cf. l. 35*). COD. Theod. 11, 16, 4 manu ... sua rectores scribere debebunt ..., ut -visse se scribant. LEX Sal. Merov. decret. Child. 3, 7 -it. p. p. p. *neutr. pro subst. in locut. descriptum et -tum facere* (*sc. factum praeter l. 19. 22*): CIL XVI app. 12 (a. 94) se d. et -tum fecisse ex tabula aenea eqs. (DECRET. decur. Caeret. [CIL XI 3614; a. 113] 4. PAP. Corp. 156, 6 [a. 148]. TAB. cer. Dac. [CIL III p. 925 sq.; a. 167] 1 ext. et int. 1 EPIST. imp. Gord. [CIL III 12336; a. 238] 2. al.). GAIUS dig. 10, 2, 5 facient. 29, 3, 7. **b recognovi** (*sc. sine obi.*; v. e. g. Nörr, *Zeitschr. Sav. Stift.* Rom. Abt. 98, 1981, 12 sq. [c. adn. 36]. 32 sq. et cf. legi vol. VII 2, 1131, 63 sqq.): **exempla varia:** INSCR. Année Épigr. 2008 n. 1349, 27 (a. 129) suscripsi, r(ecognovi ...) (*an est abbrev.?*). CIL III 411, 9 (a. 139) rescripsi, recogn(ovi) (EPIST. imp. Gord. subscr. [CIL III 12336] r. [sc. imp.], -vi. INSCR. Année Épigr. 1991 n. 1462a (r.) -vi [*siquidem recte suppl.*]). INSCR. Maroc. Gascou 94, 40 (a. 177) Asclepiodotus lib(ertus) -vi (v. Williams, *Zeitschr. Pap. Epigr.* 17, 1975, 68). CHART. lat. ant. III 201, 35 (a. 179) -vi (*post textum gr.*; v. comm. *ad l. et Adams, Bilingualism*, 2003, 565). EPIST. imp. Comm. (CIL VIII 10570) 4, 9 et alia manu.: scripsi (*sc. imp.*), -vi (v. Williams, *Zeitschr. Pap. Epigr.* 66, 1986, 189). CIL VI 40592, 6 (a. 211/7) -vi (v. Williams, *ibid.* 193). MARCIAN. dig. 48, 10, 1, 8 si *in testamento subscriptio facta est, quod illi dictavi et -vi* (*cf. l. 15*). PAP. Tjäder 10–11 III 4 (a. 489; *antea: gesta ... habita -vi*) SVBSCR. Liv. 25 cod. P (*man. alt.*) -bi. al. abbrev. r (*cf. l. 25. p. 342, 39 sqq.*): INSCR. Année Épigr. 1926 n. 151, 6 int. et ext. (a. 128) c(ontul) r(ecognovi) exemplum ad k(alendarium). CHART. lat. ant. XLIII 1246, 13 (saec. IV², ut PAP. Tyche 5, 1990, 41 1.2). XLI 1186, 13 (a. 548) (*man. tertia*) legi (*man. quarta*) l(egi) (*man. quinta*) r(ecognovi) (*sc. littera magna lineā transversā secta*).

2 homines, qui funguntur aliquo munere in re publica vel exercitu: LIV. 39, 44, 1 in equitatu -endo *cuidam* ... ademptus equus. INSCR. Dessau 9483 (*aet. Tib. in.*) miviro centur(iis) equit(um) recognoscendi censoria potestat(e) (VAL. MAX. 2, 9, 6. 4, 1, 10). SVET. Aug. 29, 3 quo loco ... decurias ... iudicum -vit. 37, 1 triumviratum -endi turmas equitum (38, 3 e. t. frequenter -vit ... reducto more traventionis). Cal. 16, 2 equites.

II actio -endi fit quasi denuo, iterum cognoscendo iam ante cognita, sibi nota, sc. de quibus plerumque admonent indicia quaedam sim. (*huc potius quam sub III traximus locos, ubi quis -it se vel sibi suove propria, similia sim., sc. ut nota, e. g. p. 384, 3. 12. 25*); rarius pertinet ad ea, quae quis solum recordatur, e. g. p. 384, 5. 19. 27 et sub A1b (v. etiam p. 381, 51), vel ad ea, quae post tempus quoddam percipiuntur, maxime p. 384, 13. 75. *ubi, quando, qua in forma sim. quid -atur, indicant praepos.* apud, ex, in e. g. l. 60. 73. p. 384, 3. 10. 42. 43, adv. vel abl. e. g. l. 74. p. 384, 5. 15. 20, part. coni. p. 385, 2sq.

A quid quis -at, indicatur per interrog. obliquam (*huc simul pertinet p. 385, 25, fort. etiam p. 382, 66*): CIC. Verr. II 1, 32 quae *adulescentia Verris* qualis fuerit, aut meministis aut ex eo, quem sui simillimum produxit, -ere potestis. TERT. spect. 1, 1 qui status fidei ... voluptates adimat ..., cognoscite, qui ... ad deum acceditis, -ite, qui iam *accessistis*. CYPR. ad Donat. 8 *in mīmis* delectat ..., quid domi gesserit, -ere vel, quid gerere possit, audire. AMBR. myst. 2, 5 (*antea: repepe*) -e, quid responderis *in baptismo!* renuntiasti diabolo eqs. al.

B quid quis -at, indicatur per obi. acc. (*nom. in struct. pass.; addidimus acc. duplēcim e. g. p. 384, 27. 32; reflexive p. 384, 25. 28. 72. 385, 9sqq.*): **actio -endi fit potius:** **1 mente, cogitatione** (*disting. cognoscere* p. 384, 9. 18. 23. 41. al. [*cf. l. 62*], discere p. 384, 35sq, docere p. 384, 3. 6. 19): **a quolibet contextu; pro obi. sunt:** **a res** (*pass. p. 384, 6. 11. 20*): POMP. Cic. Att. 8, 11° tuas litteras libenter legi; -vi enim tuam pristinam virtutem in salute communi (*sim. in initio epistulae*: CASS. Cic. fam. 12, 12, 1 in quibus *litteris tuis* mirificum tuum erga me amorem -vi. cf. e. g. AMBR. epist. extra coll. 15, 1 -vimus litteris *tuis* ... boni pastoris excubias). Ps. CIC. in Sall. 2 nullum vos ... novum crimen in

Sallustium audituros, sed omnia vetera -tuos. Ov. fast. 1, 7 sacra -es annilibus eruta priscis (v. Green, *comm. 2004, ad l.*). 4, 418 plura -es, pauca docendus eris. VAL. MAX. 4, 1 praef. effectus suos in claris viris -at *moderatio*. SEN. dial. 6, 16, 3 *Cornelia filia Scipionis duodecim* ... partus totidem funeribus -vit (*an ad I?*). PLIN. nat. 7, 192 *graecarum litterarum* vis in nostris -itur. 28, 35 salivam contra serpentes praesidio esse docuimus, sed et alias efficaces eius *salvae usus* -at vita (*enumerantur exempla*). APVL. apol. 95, 7 video ... quam benigne audias a me laudata, quae in amico tuo -es. TERT. apol. 10, 6 hoc non quo cognoscatis, sed -atis - certe enim oblitos agitis. adv. Marc. 5, 2, 7 apud quam *scripturam apostolicorum* (*sc. act. 15, 5*) ipsa etiam epistulae istius Pauli (*sc. Gal. 2, 4*) materia -itur. PS. CYPR. adv. Iud. 1, 4 similes ... similia sui -unt. IVL. VAL. 1, 14 1.627 (*Alexander ad Philippum*) donicum patris in te animum -ero (*postea: patris in filium truculentiam*). QVEROL. p. 5, 11 *in ludis* nemo aliiquid -at: nos mentimus omnia (*simul vergit ad 2, cf. p. 383, 63*). p. 60, 21 illius plane hic nequitiam -o, frequenter ille similibus me lusit modis. HIER. epist. 22, 28, 4 quo facilius magistro cognito discipulos -as. AVG. in euang. Ioh. 17, 2 rem dicturus sum, quam mecum plures -ant potius quam cognoscant (*postea: nota repetere*). PS. VARRO sent. 134 quod experimentum docuit, scripto -itur; quod usu non est compertum, ex scripto non est facile *cognitum*. CAES. AREL. serm. 215, 2 *martyres* debent ... in nobis aliiquid de suis virtutibus -ere. al. **b homines eorumve animae, deus** (*hucine p. 386, 71?*): SEN. contr. 1 praef. 20 ut illum *Latronem* totum et vos cognoscatis et ego -am (*antea: memoria*). VAL. MAX. 9, 1 praef. luxuria (*i. luxuriosi*) ... operi nostro inseratur, ... ut se ipsam -ens ad paenitentiam impelli possit. PAPIN. dig. 33, 10, 9, 1 quem *lectum* Penelopa -endi viri signum accepit. TERT. anim. 31, 5 cur solus Pythagoras alium et alium se -at, non et ego? (*postea: meminit*). 53, 6 *morte anima* semet ipsam in expeditione substantiae -it et in divinitatem ipsa libertate resipiscit. FILASTR. praef. 3 vero Christo parente a nobis viso et -to (*cf. 2 [in compar.] recordantes palamque oculis intuentes*). ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 21, 14 in quo Christo se patrem gentium -at *Abraham* (*postea: se in Christo ... cognoscat*). al.

b in Platonis doctrina illa, sec. quam discitur reminiscendo: CIC. Tusc. 1, 57 quemvis ... bene interroganti respondentem declarare se non tum illa discere, sed reminiscendo -ere (*[sed 58 adgnoscit ... reminiscendo]*, cf. LACT. inst. 7, 22, 19 non tunc primum discere illa ..., sed -ere atque reminisci). BOETH. anal. pr. 67a24 sumere ... disciplinam velut -entes (gr. ἀναγνοῦσθαις).

c in interpr. script. sacrae figurali: TERT. apol. 20, 3 (*de malis praesentibus, quae in scripturis praenuntiata sunt*) dum patimur, leguntur; dum -imus, probantur. adv. Marc. 1, 18, 2 deum primo naturā cognoscendum, deinde doctrinā -endum, naturā ex operibus, doctrinā ex praedicationibus. 4, 10, 2 dimissorem delictorum Christum -e apud eundem prophetam (*seq. Is. 53, 11*). 4, 14, 11 haec contraria (*sc. apud Is. 65, 13 sq. obvia*) apud Christum -e (-e(mus) Kroymann). AMBR. epist. 1, 1, 22 confitere eum Christum in lege, ut eum in euangelio -as. COMM. apol. 796 homo resurgens -it ante promissa (*sc. in scripturis*). al.

2 sensu, sc. fere visu (*gustu, odoratu* l. 61. p. 385, 7); **pro obi. sunt:**

a res: **a quaelibet** (*huc simul vergit l. 14*): Ov. met. 11, 62 *Orpheus* subit terras et, quae loca viderat ante, cuncta -it (*an ad I?*). LIV. 5, 16, 7 biduum ad -endas res, sc. suas, datum dominis; tertio incognita ... sub hasta venire (*item -untur bona propria*: TERT. anim. 28, 4 *Pythagoras [in vita priore Euphorbus]* clipeum Euphorbi olim Delphis consecratum -vit et suum dixit. VET. LAT. gen. 31, 33 [Hier. in Luc. 23 p. 145, 22] non -vit Laban apud Iacob quidquam [*gr. ἐπέγνωστος, Vulg. non inventis. cf. p. 382, 75*]. al.). TAC. hist. 2, 70, 3 vulgus ... militum ... spatia certaminum recentium -ere. FLOR. Verg. 1, 2 nescioquid oculi mei admonent et quasi per nubilum -o quid istic. PAPIN. dig. 41, 2, 44 pr. locum, *quo thesaurum considerat* (*nisi ad 1*). TERT. bapt. 8, 3 *sanctus spiritus* ... super ... baptismi aquas tanquam pristinam sedem (*sec. gen. 1, 2*) -ens conquiescit. HIL. syn. 89 feffellit me frequenter color vini et tamen gustatu alterius generis liquorem -vi. HEGES. 5, 25, 2 illud pomerium *florens* ..., si quis *bello peracto* ... vidit, ... incola non -vit (gr. 6, 1, 8 ἐπέγνωστος). **B sigilla, subscriptiones sim.** (*sc. propria praeter l. 68; arcuimus p. 382, 49*): APVL. met. 10, 9, 5 videat et suum *sigillum* -at (VLP. dig. 29, 3, 4). VLP. dig. 43, 5, 3, 9 *ut testamenti signatores* ... venirent ad -enda signa. CHART. lat. ant. XVII 653, 3, 10 (a. 474) si signacula vel superscriptiones suas -unt ([12 agnosco]. 653, 4, 1 quorum *absentium* s. et s. -imus [2 agnitos]. al.).

b homines eorumve corporis partes, deus: SEN. epist. 83, 25 cum capita principum ... cenanti Antonio referrentur, cum ... ora ac manus proscriptorum -ret. APVL. met. 10, 3, 6 *patris* -ens imaginem in ... facie filii (PANE. 6, 21, 5 *in templo* vidisti Apollinem teque in illius specie -isti). TERT. anim. 28, 5 cur *Pythagoras* (*cf. l. 52*) neminem Troianorum commilitonum ... -vit? VLP. dig. 10, 4, 3, 7 servum non -it. HERM. vulg. vis. 1, 1 post multos annos hanc *puellam* ego -vi (*Pal. cognovi, gr. ἀνεγνώσθη*).

ποσάμην). HIL. trin. 3, 16 l.34 in qua *carne eum filium dei iudicii die conpunktum et de cruce, -tum universi videbunt* ([₁] sc. *sumpnum*, cf. p. 386, 75]. *sim.* 3, 20 l.19 qui compunctus -endus sit, sc. a Thoma). AMBR. paenit. 2, 10, 96 *meretrix se non ... -tam ab amatore putavit*. HIER. epist. 65, 1, 2 *Maria Magdalena hortulanum interrogat, dominum -it*. IND. capp. bibl. gen. 67 p. 79 -itur Ioseph a fratribus. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 71, 15 canes dominos -unt. PS. GREG. TVR. Thom. 69 uxor ... -ens virum (*postea: qui cum cognovisset eam [gr. aliter]*). **a.** *usu deflexo respicitur actio alicubi versandi (non nisi reflexive)*: VET. LAT. I Petr. 4, 18 (Patric. epist. 18) ubi iustus vix salvus erit, peccator et impius transgressor legis ubi se -et? (-it var. l.; gr. *φαεῖται*, *Vulg.* parebit [(ap)parebunt var. l.]. *inde* CAES. AREL. serm. 82, 3 ubi *se die iudicii ... impii videbunt?* ubi ... maledici -ent? ubi amatores luxuria ... apparebunt? [₁] se -ent var. l.).

III actio -endi fit cognoscendo rem novam vel antea sibi ignotam (vi praeverbii parum perspicua): **A** *usu communi, sc. percipiendo, intellegendo sim. (sed inveniendo maxime l. 42. 57. 74, concludendo l. 63. p. 386, 14, computando p. 386, 4) plerumque mente, cogitatione, sed videndo, audiendo, experiencingo l. 65sq. 70. 72. p. 386, 8. al. (indicatur per praepos. vel adv. vel abl. qua re nixus, usus aliquis aliquid -at, l. 33sq. 38. al. per quem certior fiat sim., maxime l. 28. p. 386, 1. 3, ubi quid -at, l. 65. p. 386, 6; accedit adverbium gradum indicans e. g. l. 29. 46. 75):* **1 quid quis -at, indicatur per:** **a** *interrog. obliquam (c. indicat. l. 27):* VAL. MAX. 4, 1, 12 l.176 *res publica*, quantum amisisset principem, ... -vit. 4, 7, 4. PLIN. paneg. 4, 1 ut ... sub titulo gratiarum agendarum boni principes, quae facerent, -rent, mali, quae facere deberent (₁) *simul ad II pertinere vid.*) Ps. APVL. Ascl. 10 *ut homo*, quibus sibi inserviendum sit, -at (*antea: ut meminerit*). COD. Theod. 7, 20, 1 ut ... cuncti ... -ant, quid praestitimus *quibusdam*. HIER. in Ier. 4, 29, 2 ut occulto ... nuntio -at, quam eqs. AVG. epist. 147, 4 satis. **al.** **b** *acc. c. inf. vel acc. dupl. (inf. praeparatum pronomine l. 36, solum l. 39):* VAL. MAX. 6, 5 ext. 2 *Aristides* [₁ vit], classem illum *Themistoclem Lacedaemoniorum ... velle incendere* (₁ re(m) cogn- *Madvig*). TERT. resurr. 53, 12 *Paulus cum ... Christum novissimum Adam appellat, hinc eum -e ad carnis, non ad animae resurrectionem ... doctrinā operatum. test. anim. 1, 2 per quae, sc. scripta, -i possit nihil nos Christians ... portentosum suscipisse*. HIL. syn. 81 hoc ... profanissimum ecclesia -it patrem et filium ... ad unionem ... negata personarum proprietate revocare. HIST. AVG. trig. tyr. 8, 10 dum me et externe gentes ferrum tractasse suis cladibus -ant. AVG. c. acad. 1, 3, 8 suscepti a me officii nondum partes esse vosmetipsi mecum -itis. COD. Theod. 16, 10, 11 interclusos sibi ... profanos aditus -ant. OROS. hist. 2, 1, 3 qui *id non legerunt, sentiunt et, qui legerunt, -unt (cog-, ag- var. l.)*. MARTYR. gramm. VII 176, 13 'vas' monosyllabum -vi solum, quod per v consonantem ... scribitur (*syn. repperi*). VEREC. in cant. 3, 8 servos spiritales nequities -e (-ent var. l.), qui eqs. (*in simili explic.* : 9, 26 duos mulieris huius pedes duos esse populos ecclesiae. cf. l. 59sqq.). CASSIOD. in psalm. praef. 1 l.24 evidenter. *et saepe. nom. c. inf. vel nom. dupl. sc. iuxta pass.* : TERT. adv. Marc. 4, 30, 1 parabolaram congruentiam ubique -or exigere (*nisi ad IVA*). resurr. 35, 2 hic et anima immortalis naturā -itur (*seq. acc. c. inf.*). PS. CYPR. pasch. 19 de quo *sole iustitiae et Moyses ... -itur (cogn- var. l.)* dicens: '...' (deut. 32, 11). BOETH. arithm. 1, 12, 2 l.31 haec ei numero -itur ingenerata proprietas. PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 68 rec. I *Christus absens ab illo patre tunc [non] fuisse -itur (rec. II cogn-)*. **al.** **c** *obi. acc. (nom. in struct. pass.; iuxta de l. 67):* VAL. MAX. 6, 9 praef. *in infelicitate fiduciam adipere ... potest morum ac fortunae in claris viris -ta mutatio*. APVL. met. 8, 12, 6 *oculis privatus vindictam -e, infortium intellege*. TERT. nat. 1, 7, 20 quis *in nostris conventibus ... inmundia aliqua ... indicia -vit?* (*antea: reprehendit*). apol. 40, 11 ut *humana gens deum cognosceret requisitum et -tum observaret eqs. adv. Marc. 4, 40, 5 ut ... sanguinis veterem figuram in vino -as, aderit Esaias (sc. 63, 1 sqq.; in simili explic. e. g. AMBR. Noe 23, 85 per diem intellegis ... virtutem, per noctem -is ... insipientiam. cf. l. 44sqq.). orat. 2, 6 ('pater qui in caelis es') item in patre filius invocatur (sec. Ioh. 1, 2); ... ne mater quidem ecclesia praeteritur, siquidem in filio et patre mater -itur. MIN. FEL. 21, 1 lege ... scripta sapientum: eadem mecum -es. PASS. Perp. 20, 9 *cum notas vexationis in corpore ... suo -isset (gr. ἐνογάζει)*. GARG. MART. med. 1, 8 *valitudinum causas occultas ... -ere*. NOVATIAN. trin. 18, 12 (*spectat ad gen. 18, 20 sqq.*) *Abraham* de exitu Sodomitarum, quae merebantur pati, -it, sc. *a deo (antea: audit; postea: addiscit)*. EDICT. imp. Diocl. praef. 8 L. quantum communis omnium conscientia -it. VEG. mil. 3, 12, 7 *milites mores adversariorum, arma, equos -ant (postea: quae ex usu nota sunt)*. AMBR. fug. saec. 2, 7 non agnosco matrem, non -o fratres, ignorō proximos. hex. 2, 1, 3 *spectans miracula sanctorum medicinae ordinem -vit, sed ... dedit ... deo laudem*. RVFIN. hist. 10, 6 p. 967, 21 si qui *sacerdotes ex his, qui lapsi sunt et per ignorantiam forte ordinati, -ti sunt, ut abiciantur*. AVG. c. acad. 2, 1, 2 *deum nunc -ere aliquantum coepi*. CHROMAT. in Matth. 12, 1, 1*

*Iohannes dominum ... per spiritum sanctum -ens, cum veniret, ut baptizaretur. VITA Melaniae prol. 10 quaedam ego videns per me agnovi, quae-dam vero a fidelibus animabus -vi (gr. μεμάθηκα). BOETH. arithm. 2, 37, 4 l.18 si III ad VI *speculeris*, habitudinem sesqualteram -es. al. **d** *adv. (in parenthesi praeter TERT. [cf. l. 37sqq.]):* TERT. nat. 1, 15, 6 de ... hostia dicimur (vesci); dum ita ... in vobis -itur. RVFIN. Basil. reg. 11, 34 sicut ex verbis cuiusdam ... -imus (VITA Melaniae 15, 1 s. ... ex ore eius ... audiens -vi [gr. ἀκήρωα]). **e** *enunt. secund. c. quod (quia l. 12):**

5 *TERT. adv. Prax. 5, 5 ex te ipso, homo, re, cognosce ..., q. eqs. (₁ v. app. crit.). HIL. syn. 90 mecum. QVEROL. p. 9, 2. ADNOT. Lucan. 7, 727 miser factus, q. te omnes dilexerint, -is. AVELL. 39, 7 (*postea: intellegas*). FAVST. REI. spir. 6 p. 146, 6 -e, quia eqs. (cogn- var. l.). al.*

10 **2 quid quis -at, intellegitur e contextu:** TERT. nat. 1, 10, 11 one-ramini credentes esse *deos* et contemnentes ...; licet iam hinc -ere: inpri-mis cum alii alias deos colitis, eos, quos non colitis, utique contemnitis. VET. LAT. Is. 57, 1 (Cypr. testim. 2, 14) videte, quomodo ₁ ... viri iusti tolluntur, et nemo -it (-et, cogn- var. l.; gr. ζατανοῖ, *Tert. adv. Marc. 4, 21, 9. al. considerat, sim. al.* *Vulg.* intellegat; ₁ v. p. 378, 57). *sim. al.*

15 **B** *usu deflexo:* **1** *respicitur actio:* *alicuius rei fruendae, experienda, patientiae sim. (corporaliter l. 26 [bis]; cf. Blaise, Dict. ... des auteurs chrét., s. v. videre n. 4):* VAL. MAX. 6, 6, 5 quam *fidem* ut civitas nostra semper benignam praestitit, ita in sociorum quoque animis constantem -vit. IREN. 2, 13, 10 l.219 ea, quae accident hominibus et quae-cumque patientes ipsi -unt, ad divinam rationem *adducunt Valentiniiani*.

20 *POTAM. tract. 1 rec. brev. 1.78 C. resuscitato Lazaro vestigia salvatoris ... oscula -unt. AMBR. Iac. 1, 6, 24 sol occasum suum -it, luna defectum. HIER. epist. 54, 2, 2 turba ... me seductorem *clamitabit* ...; addant ... et Samariten, ut domini mei titulum -am. PASS. Donat. 1 fructum operis sui scelesti.*

25 *coeundi (cf. vol. III 1503, 83 sqq. et hebr. ɻ 7 v. Koehler-Baumgartner, Lex. in vet. test. libros, 1958, 365 s. v. 6):* PS. AMBR. apol. Dav. II 9, 48 ut *Vrias regressus e bello uxorem non -ret*. **2** *praes. transit in notionem q. e. novisse, scire (cf. vol. III 1514, 1 sqq.; exempla certiora):* VET. LAT. Sirach 34, 10 pauca -it (gr. οἶδεν). PS. CYPR. pasch. 14 quam hebdomadam -imus habere annos septem. AVELL. 2, 113 (a. 383/4) non opus est nunc nos *haec ... recensere, quae tranquillitas vestra -it (-at var. l.)*. QVEROL. p. 60, 7 nescis (seq. acc. c. inf.) ...? :: -o. PAVL. NOL. epist. 11, 5 p. 64, 14 ut -is (*item in parenthesis: 20, 1 p. 143, 7. 40, 2 SIDON. epist. 2, 14, 2*).

30 **IV actio -endi fit agnoscendo (vi praeverbii parum perspicua; cf. vol. III 1507, 61 sqq.), sc. :** **A** *probando, accipiendo, verendo sim. ali- quid (sc. ut laudabile, verum, superius); pendet:* **1** *obi. acc. (nom. in struct. pass.), quo indicantur:* **a** *homines vel deus (huc fort. pertinet p. 380, 7):* SEN. contr. 10, 2, 16 volebat res publica fortes viros -ere (vix ad I). OPTAT. 2, 25, 1 si servus es, dominum -e. HEGES. 5, 41, 2 p. 386, 27 (*mater filiolum fame compulsa comedit*) viventem mater non -it filium ... nec vagientis miseretur. CANON. Turner I 2, 1 p. 339, 143 ut ... Arrianus dei filium -[eb]at. RVSTIC. Conc. I 4 p. 18, 17 -ite hos, qui meritis meliores sunt vobis (*Migne gr. 78, 1401^C ἐπίγνωτε*). VITA Caes. Arel. 2, 45 *regnum Childeberti civitatem, humanitus -ens (₁ civitatem var. l., cf. vol. III 1220, 3 sqq.; ad locum v. Bona, 2002, 416 sqq.)*. ACT. Achat. 2, 1 sperne invisibilia ... et deos, quos aspicis, -e. **al.** **b** *res (hucine p. 385, 48?):* TERT. spect. 29, 1 cur tam ingratus es, ut tot et tales voluptates a deo contributas tibi satis non habeas neque -as? HIL. in Matth. 11, 7 hereditatem adoptio expetit, familia reicit; testamentum filii repudiant, servi -unt. trin. 9, 18 hic (sc. Matth. 19, 16 sqq.) ... *Iesus boni magistri nomen non -it. SERV. auct. Aen. 2, 69 (antea: Sinon vera incipit et in falsa desinit) quae sequuntur, credibilia sunt, cum prima -untur. AMBR. Tob. 3, 9 si quis mendicus pecuniam rogat, dives vultum avertit, naturam non -it, humilitatem supplicis non miseratur (*postea: fragilitatem communem non considerat; subest Basil. Migne gr. 29, 265^C λογίζεται*). CONC. Rom. a. 499 p. 404, 14 universitati *synodi* placet et ab omnibus -itur vel probatur ista sententia? PAP. Tjäder 43, 6 (a. 542?) ad, (om)nia, quae superius leguntur, -entes subter signa fecerunt (₁ v. Tjäder p. 287 ad l.; item ad: 43, 10 signum ... ad omnia sibi relecta) re(co)g(noscentis) [suppl. ex 11]). ATHAN. epist. ad Adel. 1 l.21 *haeretici* denegantes divinitatem ... filii dei simula-verunt vel in carne eius adventum -ere (gr. p. 1073^A ἐπτύνοσχειν). GREG. M. epist. 1, 10 doluimus agnoscentes ..., quod inter vos *litigantes nihil caritas -it. al.**

35 **2 quaelibet struct. et locut. (sc. acc. dupl. praeter l. 74. p. 387, 5):**

40 **MIN. FEL. 31, 8 (antea: nos invicem ... fratres vocamus) vos ... nec invicem adgnoscitis ... nec fratres vos, nisi sane ad parricidium, -itis (nisi ad II).**

45 **IVL. VAL. 1, 31 l.1022 ut sese, i. Alexandrum, ... Sarapis mundi totius dominum -ret. LACT. ira 19, 4 hos deus ut sui similes -it. HIL. in Matth. 1,**

50 **3 Maria post partum in coniugem -ta. myst. 1, 5, 6 omnes in Christo unum sunt, cum caro -ta ex carne, sit (₁ sc. creată; sim. acc. dupl. p. 385, 2).**

55 **60** *[Goldstein]*

CONC. Rom. a. 371/379, 1 l. 37 orientales, qui se catholicos -unt. HEGES. 3, 24 p. 231, 10 sq. *clade accepta* malo me filium pater in vulneribus meis -at, si in militibus suis non -erit (*antea*: quomodo eius me filium probabo?). CASSIOD. in psalm. 100, 4 l. 129 illi ... christiani veraciter -untur, qui *eas*. (*antea*: agnoscitur). GREG. TVR. Franc. 7, 36 p. 358, 17 -ite, quia ego sum rex. ATHAN. epist. ad Adel. 1 l. 23 ut nec deum illum -ant nec, quia homo factus est, credant (gr. *p. 1073⁴ ἐπιγνώσκειν*).

B confitendo sim.: **1 peccata propria, quorum fere paenitet**: APVL. met. 11, 15, 4 videant irreligiosi, videant et errorem suum -ant. CYPR. epist. 11, 7, 2 delicta sua ... -entes ... conversationem veteris hominis exponent. AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 27 *non* derivare culpam, sed -ere. HEGES. 1, 40, 12 omnia, de quibus argueretur, non abnuere, sed -ere (gr. I, 506 ὄμολογῶν). CASSIOD. in psalm. 84, 14 l. 214 malorum suorum veritate -ta remitti sibi ... petunt. REGVLA mag. 14, 48 ut -entes eam *iniquitatem nostram* ... nos ipsi condemnemus. *vergit ad notionem paenitentiam agendi*: VET. LAT. II Tim. 2, 25 (Mar. Merc. Conc.^s I 5 p. 44, 33) ne quando det illis deus -ere et resipiscant de diaboli laqueis (gr. μετάρουαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, cod. 75. al. et Vulg. paenitentiam ad cognoscendam veritatem, *sim. al.*). **2 quaelibet mala**: TERT. apol. 15, 7 *adicio*, quae ... conscientiae omnium -ent, in templis adulteria componi *eas*. HEGES. 1, 41, 10 p. 100, 10 arbitros ..., qui se condemnatos capitii a rege frequentissime -bant (*cogn. var. l.*; gr. I, 545 *aliter*).

C subeundo onera, officia sim. (*sc. ut debita, propria*): PASS. Cypr. rec. I p. 12, 6 (*item* rec. II p. 209, 4) eos, qui Romanam religionem non colunt, debere Romanas caeremonias -ere (*nisi ad A.*). EPIST. imp. inc. (CIL III 6866; saec. III ex. IV in.) 20 ut ea, quae ipsos ... competit -ere, obsequio suo nitantur inplere. COD. THEOD. 11, 16, 6 cives ... pensitationem atque obsequia -ant ([*opp.* oneribus liberati]). 16, 2, 15, 2 *provinciales* p. fiscalium, -ere [*pr.* agnoscent; *inde* Iust. 1, 3, 3, *ubi* p. p. f. translationesque facientes]. CIL VI 1771, 17 (cf. VI 8, 3 p. 4756; a. 362/4) ordinibus, qui suarum -unt (*antea*: qui suarum faciunt). CHALC. comm. 233 cum animae potestates opificia sua -unt nec aliena adaptent. AMBR. epist. extra coll. 10, 2 partes meas (*antea*: functus ... partibus suis). ASSVMP. Moys. 1, 16 (*ad Iosuam*) percipe scripturam hanc ad -endam traditionem librorum. *al.*

deriv.: recognitio. *cf. Onom.* (*Recognita*). *Goldstein.*

1. recōgo, -coēgi, -ere. *a re-* et cogere. PS. PRISC. gramm. III 527, 44 -o, -egi; 'co' ... syllaba in praesenti longa et in praeterito brevis est. *i. q. in locum vel formam priorem cogere*: PAVL. NOL. carm. 31, 311 cineres *hominum combustorum* in corpora (-re var. *l.*) posse -i, sc. *resurrectione*, et fieri reduces in sua vasa animas (309 *omnibus rursum in sua foedera nexit*).

2. recogo v. *recoquo*. *Keeline.*

recoligo v. 1. *vel* 2. *recollico*. *φεκολλάτα* v. *reconfero*.

recolligātio, -ōnis f. *a recolligare*. *i. q. colligatio* (*vi praeverbii haud perspicua*): OP. imperf. in Matth. 33 p. 810^{ext.} supra *omnia iumenta* ... non stat sarcina, nisi fortiter fuerit colligata, ad *dorsum* ...; supra camelum autem etiam sine -e repausat (*l. pro syn., ut vid.*). *Hillen.*

1. ^xrecolligo, -lēgī, -lēctum, -ere. *a re-* et colligere. *scribitur -coli* p. 389, 49. *de notione*: GLOSS. II 443, 38 συνάγω: ... -o. IV 461, 27 -o: remetior (*per confusionem quandam e Serv. Aen. 5, 25, ut vid.*). GLOSS.^L I Ansil. RE 199 -it: iterum cernit an aspiciendo vel inquirendo (recolit: -it, iterum *eas*. Lindsay dub.). *legitur in orat. soluta apud CIC. (semel) et inde a SEN. utroque, in versibus raro inde ab OV., SEN. trag. [dalm. rekolgro, dial. it. sept. argόλ, reguī, rekoí et mer. riconjire, ricōggħiri, raet. centr. regōie (de frumento), or. ravuei, francog. recueillir, prov. recolhir, cat. recollir (fort. a collir), hisp. recoger (fort. a coger), port. recolher; fort. *huc pertinet it. vet. ricogliere, sed aliter explices it.* raccolgere (v. *Lessico etim. ital. I 299 sqq.*). cf. M.-L. 7127 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3248. Cortelazzo-Zolli² 1304. 1364. Kramer V 496. Coromines II 833. Corominas-Pascual II 121. Machado³ V 53. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. saepius c. colligere, e. g. p. 388, 48 (*in falsa var. l.* CIC. Tusc. 1, 58 apud Ps. Boeth. in top. Cic. p. 391, 12), recolere BENED. reg. 32, 2 (*in falsa var. l.* AVG. cons. euang. 2, 22, 53), ceterum -tus c. relectus (*vel relictus*) p. 389, 16.]*

fere i. q. (rursus) colligere (accedit rursum p. 388, 69; indicatur, quo vel ubi obi. -atur, per praepos. ad e. g. p. 388, 43. 389, 20. 49sq., in c. acc. e. g. p. 388, 63. 67. 71. 389, 37, c. abl. p. 389, 25, intra p. 389, 10, sub p. 389, 33, abl. p. 389, 45, adv. p. 389, 56; unde obi. -atur, per praepos. ab p. 388, 5. 16sq. 37sq., de p. 389, 9, ex p. 388, 42; adhibetur refl. p. 388, 12. 75. 389, 3sqq. 31sqq. 54, mediopass. p. 388, 12. 62, intrans. in var. lect. p. 388, 75): **I** potius valente vi *praeverbi* respicitur actio: **A** in *priorem locum, habitum, statum restituendi*: **1 animum eiusve motum, cogitationem sim. vel hominem motu animi affectum vel aegro-**

1. RECOLLIGO

*tum: a usu vario: CIC. Att. 1, 5, 5 si cuius animus in te esset offendior, a me -i oportere ([*nisi intellegas eum, sc. hominem*]). OCTAVIA 754 -e a. recipe laetitiam. IORD. Get. 155 primum perterriti sunt, sed mox -tis a. *eas*). SEN. benef. 4, 37, 1 spiritum eius *naufragi* -egit hospes. PLIN. nat. 24, 28 qui longa aegritudine non -ant vires (28, 129 ab imbecillitate. COD. THEOD. 4, 8, 5, 1 *accusatus* adsertore invento v. -at. VITAE patr. 5, 5, 40. cf. I. 28). THEOD. PRISC. log. 54 si ... frigoris causa paralysis obvenerit, ... exercitiis competentibus membra -o (sc. *ut munere suo denuo fungi possint*). SEDVL. op. pasch. 5, 8 (*spectat e. g. ad Math. 26, 75*) Petrus memoriam culpae -ens oblivionis in se castigavit errorem (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 137, 2 admissa [amissa(m) var. ll.] ... oblivione m. [memoria var. l. vel om.] -ere ac revocare). **b reflexive** (*mediopass. l. 15*): Ov. met. 9, 745 quin animum firmas teque ipsa -is? PLIN. nat. 20, 35 *medicus remedium* dedit ... aegris ... se -entibus (cf. CONC.^s II 3, 1 p. 64, 12 aegrotantes nos ... quiescere non permiserunt ..., ut -remur [gr. II 1, 1 p. 88, 15 ἔαυτῶν γενέσθαι]). 23, 122 -entes se a longa valitudine. 28, 153 difficilius sese -entes a serpentium ictu. FRONTIN. strat. 4, 5, 17. *al.**

2 quaelibet: **a quae (qui) amissa, data, spreta sim. recuperantur** (*sepulta l. 33; opp. e. g. amittere l. 22. 25, dimittere l. 24, effugere l. 26, excidere l. 27*): **a res**: Ov. met. 7, 216 opus est sucis, per quos renovata senectus ... primos ... -at annos, *i. iuuentam (item -itur tempus amissum)*: SEN. nat. 3 praef. 3 quicquid amissum est, id diligent usu praesentis vitae -et *animus*). SEN. suas. 5, 3 *Xerxi* difficile est attritas opes -ere et spes fractas novare. SEN. Oed. 505 luna ... dimissos dum plena -et ignes *eas*. (cf. MAX. TAVR. 31, 1 sicut ... illa *luna* lumen -it, quod amiserat). benef. 7, 1, 2 *quaedam* in primum *librum* congessi; nunc, si quid effugit, -o (cf. AVG. trin. 15, 3, 4 *ut cito possit, quod exciderit, relegendo -i [coll., recoli var. ll.]*). nat. 3, 15, 7 *venae aquarum* replentur, modo per se viribus -tis, modo *eas*. VAL. FL. 6, 254 exuit hastam, *sc. e corpore hostis*, dumque -tam rursus locat *eas*. (cf. IVST. 33, 2, 4 -to ... gladio [3 gladius ei e manu elapsus]). FRONTIN. grom. p. 41, 24 Titus ... aliqua subscivis in Italia -egit. CIL VIII 4372 (*Serianae; saec. IV?*) post multum temporis intervallum *patris reliquias -tas (i. reliquias -tis) tumulum ... constitui (sim. in matris sepulchro 4373. cf. p. 389, 46)*. MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 20, 17 *quae capitula haeretica a te anteas improbabata sunt ... et nunc, tamquam -ta et recondita, in fidem tuam recipi meruerunt*. VICT. TONN. chron. II p. 192, 491, 2 *Anastasius* chirographum suum ab Euphemio episcopo -it (*antea: suscipit et in archivo ... reponit*). *al.* **β animantes**: VET. LAT. psalm. 118, 176 (Regula mag. 14, 70) erravi sicut oves, quae perierat; -e servum tuum (gr. ξῆτησον, Vulg. quaere, *Psalt. Rom. al. require. hinc pender* REGVLA mag. 14, 8 -e ... me perditam ovem. cf. I. 64sqq.). IVST. 23, 4, 8 *filium expositum*. 42, 5, 11 captivi ex Crassiano ... exercitu -ti. EPIST. pontif. 391 Conc.^s I 2 p. 107, 38 ad nos -tis fratribus victor exulta. 970 Gassó-Battle 49, 2 *mulier homini nefario tradita -ta et ecclesiae redditia*.

45 b quae sparsa (qui sparsi) rursus in unum colligantur (*actio pertinet ad plura obiecta l. 52; opp. spargere e. g. l. 49sq. 54, dispergere l. 64. 69sq.*): **a res (in imagine l. 58)**: SEN. apocol. 15, 1 vers. 3 *e fritillo* utraque ... fugiebat tessera ...; cum ... -tos auderet mittere talos *eas*. (coll. var. l. contra metrum). benef. 1, 9, 5 rapta spargere, sparsa ... avaritiae -ere certant *homines*. LVCAN. 1, 157 (156 revertens) fulmen ... sparsos ... -it ignes. VAL. FL. 5, 431 post cladem Phaetonis iuga vix Tethys sparsumque -it axem et ... Pyroenta, i. *equum Solis*, (simil pertinet ad β). 6, 423 -tis audax Ariasmenus armis desilit. BALB. grom. p. 93, 11 multa velut scripta foliis et sparsa artis ordini inlaturus -egi (cf. SVBSCR. Sedul. cod. T [a. 494] opus ..., quod Sedulius inter cartulas suas sparsas reliquit, et (libri) -ti adunatique sunt ... ab editore). RVFIN. Orig. in Rom. 7, 15 1.41 vas conlapsum de manibus suis -ens rurus finxit illud (*subest Ier. 18, 4*). AVG. c. Petil. 1, 12, 13 *Donatistae a se rurus concisa -ant, sc. Maximianistis receptis*. *al.* **β animantes eorumve coetus vel partes** (*huc etiam l. 52; in imag. e. g. l. 63. 67*): FRONTIN. strat. 2, 13, 4 sparso exercitu, dein -to. TERT. resurr. 30, 2 v. p. 394, 49. CYPR. epist. 15, 1, 2 cum persecutione finita convenire in unum cum clero et -i cooperimus *eas*. (*mediopass., ut in eadem re: 16, 4, 2 in sinum matris ecclesiae -i*). LACT. mort. pers. 52, 2 gregem suum ... dispersum recifere ac -ere dignatus est *deus* (*subest psalm. l. 39, ut: CASSIOD. in psalm. 118, 176 1.3278 dominus errantia -it et perdita ... acquirit*). VEN. FORT. carm. 1, 16, 65. *sim. fort. l. 43sq.*) AVELL. 196, 7 ut ... corporis ... unius, i. *ecclesiae*, in proprium statum membra -antur. *al.* *in resurrectione corporis*: RVFIN. symb. 40 l. 4 quomodo potest caro, quae ... dissolvitur aut ... dispergitur, -i rursum et redintegrari in unum? *ibid.* 1.15 dispersum ... carnis pulverem in suam rationem -i et reparari posse (coll. var. l.). AVG. civ. 22, 12 p. 589, 20 ista -i in carnem et redintegrari.

c quae extenta rursus contrahuntur: PLIN. epist. 4, 11, 9 cum ... haesisset ... descendenti stola, vertit se ac -egit. CHIRON 69 *pupilla oculi* cum diffusa est, -ere *se* non potest (l. om. cod. Monac.). CAEL. AVR. acut.

2, 10, 69 neque extenta -unt membra neque conducta distendunt *aegrotantes* (sim. 2, 10, 71 si eorum manum quis extenderit, hanc -unt).

d cetera exempla (reflexive praeter l. 7): SORAN. p. 64, 7 durius sub umbilico cum quadam inflatione ita, ut, cum digito premitur, recedat et postmodum se -at (iterum se -at, se colligat var. II.; gr. p. 116, 4 πάλιν ἐπαιρόμενος). MART. CAP. 5, 542 ut ... per gradus ... erigant sonum, per eosdemque gradus -atur oratio (cf. Cic. de orat. 1, 251 *tragoedi vocem recipiunt et quasi ... colligunt*). SIDON. epist. 5, 17, 7 cum *quidam ludens pilā* ... aegre de ruinoso flexu se -ret (*respic. aequilibrium corporis*). IORD. Rom. 377 *hostem* ut intra suos se fines -ret, consipit. GREG. M. moral. 7, 34 1.40 *iracundus post convicia* se ad silentium claustra -it (*an ad 1?*).

B iterandi, repetendi: **1** *recensendo, legendi:* PLIN. epist. 9, 13, 24 postea actionem meam utcumque potui -egi, addidi multa. CONC. Carth. a. 419 p. 152 n. 26 his gestis subscripti; et gesta -egimus per nos directa, sc. *ad papam* (p. 153 n. 25 his g. a nob(is) -tis subscripti) [item p. 155 n. 25, *ubi relic-, relec-* var. II.]. cf. e. g. p. 150 n. 1 huic schedulae relectae nobis subscripti). EVTYCH. gramm. V 462, 22 ut totam ... regulam -ere videar, illud etiam addam supra dictis eqs.

2 recapitulando: **a priora in unum:** TERT. monog. 11, 6 omnia ad initium -i in Christo (*subest Eph. 1, 10, quo de loco cf. p. 266, 9, 355, 42*). **b scripta, dicta brevius:** BOETH. mus. 4, 1 non paenitet ... rursus eadem *in libro priore digesta* breviter memoriae -enda praestare (*postea*: his rursus ad memoriam redeuntibus eqs.). CASSIOD. or. frg. p. 466, 5 quis ... momentis omne -at, quod tot saeculis manus larga profundit? in psalm. 49, 21 1.429 in una sententia, quae latius fuerant enarrata, -it.

3 tractando, explicando (si recte intelleximus): PS. CASSIOD. de orat. p. 1221^c (= p. 7, 18 St.) talis est ... illa cavillatio -ta, quale(m) (*suppl. nos, quare var. l.*), cum propria nomina pluralem numerum non admittant, legimus 'Curios magnosque Camillos Scipiadas' (sec. Verg. georg. 2, 169 sq., qui locus a grammaticis tritus esse vid.).

C retro vel quolibet abducendi, recedendi sim (reflexive praeter l. 35): COMM. apol. 66 *agricola*, priusquam veniant *tempestates*, -it se(se) sub antra (antrum ed. pr., antro Meyer). MACR. Sat. 1, 22, 6 vel cum radios superne demittit in terras vel cum se -it sol (*nisi ad A2d*). SIDON. carm. 22, 108 cum ... Garunna suos in dorsa -it aestus eqs. GREG. M. moral. 9, 26 *vīr iustus* ad considerationem se propriam ... -it (23, 33 l. 20). ISID. orig. 12, 3, 7 *ericius in globum conversus in sua se arma -it* (coll- var. l.; pendet ex Ambr. hex. 6, 4, 20 in sua se a. colligit).

II vi praeverbi minus perspicua vel evanida: **A** *usu vario -itur:* **1** *in unum locum conferendo complura, sparsa:* COLVM. 8, 5, 4 ut *ova*, quae nata sunt, -antur. BENED. reg. 48, 7 *si necesse est*, ut ad fruges -endas per se occupentur *monachi eqs.* **2 recipiendo singulos (singula), sc. ad aliquem vel aliquo:** INSCR. christ. Hisp. Vives 140 (saec. IV/V in.) Firmana inf(a)n... -ta est in *(p)ace* (cf. PRIMAS. in apoc. 11, 9 'corpora ... non sinet ponи in sepulchris'; cum corpora prohibet locis debitis -i eqs.). PASS. Ignat. Colbert. 6, 4 ad -endas reliquias eius *martyris* (5 colligentes. cf. EXCID. Troiae 62 p. 122, 6 ut omnes ... ad campum exeat et corpora suorum ... -ant [l. 12 colligantur]). LEX Sal. Merov. 9, 4 si quis animal *a se debilitatum* ... ad se *(recipiat aut)* recoligat. 50, 3 duas partes *poenae* ille petitor ... ad se revocet et tertiam partem grafio fredo ad se -at. **3 coartando, comprehendendo sim.:** FVLG. myth. 1 praef. p. 8, 14 *Musa* talo tenuis ... -ens vestem. CASSIOD. in psalm. 89 l. 328 hic *psalista* vitas hominum septuagenarii et octogenarii numeri suppeditatione -at.

B reflexive (c. obi. rei effectae l. 56?): ORIBAS. syn. 3, 75, 2 cod. Sloane 1621 fol. 82^v *omnia* in mortario teres, donec se -at (gr. ἐνωθῆ). 4, 40, 5 Aa p. 4, 3 spuma *lactis ferventis*, quae se supra -it, (gr. τὸ ἐψυτά-μενον, Ab p. 42 super colligit).

2. recolligo, -atum, -are. *a re- et colligare.* *i. q. retro (sc. post tergum) colligare (nisi vi praeverbi solum acuente):* TAB. devot. Année Épigr. 1929 n. 228 (*Carnunti; saec. II ex.*) ad inf(er)os d(ucat)is eundem recoligatis m(anibus)s.

deriv.: recolligatio.

recolloco, -āvī, -āre. *a re- et collocare.* [e coni. p. 405, 41 (litt. gr.)] *i. q. rursus collocare:* **1** rem, sc. quae a loco suo remota est: INSCR. Année Épigr. 1973 n. 449 (*e Pannonia inf.; saec. II ex.*) quod aras in hunc locum -verit beneficiarius *quidam* (CHIRON 601 *articulum eiectum* reponito in regulis, aut in l. -ato [l. articulorum cod. Basil., ante in l. Hoppe]).

2 hominem, sc. qui e lecto sim. surrexit (cf. vol. III 1638, 37 sqq.): CAEL. AVR. chron. 1, 1, 31 *aegrotus* levi deambulatione movendus est ...; tunc ... lecto -andus et ab omni cibo ... abstinentus (cf. in lecto p. 390, 2). *refl. se -are (in regulis monasticis; cf. Aurelian. reg. mon. 28 ad somnum reverti):* REGVLA mag. 33, 13 *constituimus nocturnos cum matutinis coniungi, ut non se -antes post nocturnos ingravescant fratres.* BENED. reg. 43, 8 *si fratres foris oratorium remaneant, erit forte talis, qui se aut -et et dormit aut certe sedit sibi foris (collocet, (re)culicet al. var. ll.;*

inde perperam GLOSS. reculicet: *reculicet [reu].* REGVLA Paul. Steph. 10, 1 (item capp. 10) nullus se in lecto -et (-cul(i)c-, -cubit- var. II.). v. L.

1. *recolo, -ūi, -cultum, -ere. *a re- et colere.* scribitur -collin in cod. vet. LIV. 27, 5, 5 (P). NOT. Tir. 37, 18 -it. producitur re- MART. CAP. 1, 93 (vers.). de notione v. l. 37 sq. p. 391, 25 sqq. legitur inde a PLAVTO, CIC., CATVLLO, VERG.; vocem frequentant scriptores eccl., imprimis AVG. (plus 120^{ies}). [confunditur in codd. e. g. cum recalcare p. 392, 48; in var. l. PLAVT. Trin. 256 (reputo A et maior pars edd.; -o P, edd. cet., Leo); dub. trad. SER. med. 368; loco inc. CE 665, 4.]

i. q. rursus colere (hic illic vi praeverbii parum perspicua): **I** rursus tractando, curando, exercendo, ut saepe vergat ad notionem q. e. renovare, restituere sim.: **A** vario modo: **1** -untur res: **a incorporeae, actiones sim.:** PLAVT. Merc. 546 antiqua -am et servito mihi (cf. QVEROL. p. 4, 22 sermo poeticus Latinorum vetusta vestro -it tempore). CIC. Arch. 13 *tempus* mihi ... ad haec studia litterarum -enda sumpsero (OCTAVIA 384 animus ... mihi ... vacabat s. -enti mea). de orat. 1, 2 ad eas artis, quibus a pueris dediti fuimus, celebrandas inter nosque -endas. epist. frg. 11 nec ... mihi desiderandam (codd., deserendam *Madvig*) esse dignitatem meam ..., sed ... -endam.

b corporeae: **a agri:** *proprie:* Ov. met. 5, 647 partim ... rudi ... semina ... spargere humo, partim post tempora longa -tae. LIV. 27, 5, 5 *omnes profugos* in agros suos reductos arare, serere; desertam -i terram commemoravit consul. VAL. FL. 7, 68 (*Aeetes Iasoni*) nostros -e, hospes, agros. *in compar. vel imag.* (vi praeverbii minus perspicua l. 28): PLIN. epist. 7, 9, 7 ut ... terrae variis mutatisque seminibus, ita ingenia nostra nunc hac, nunc illa meditatione -untur. APVL. met. 5, 10, 1 (si recte huc) *maritum* rarissimo venerem meam -entem sustineo. POTAM. tract. 1 1.46 C. quae *anima corporis* floriarium -bat. **β metalla:** LIV. 39, 24, 2 m. ... vetera intermissa -uit *Philippus rex.* **γ monumenta, aedificia:** TAC. hist. 3, 7, 2 Galbae imagines ... subversas in omnibus municipiis -i iussit Antonius. ann. 3, 72, 1 Lepidus ... avitum decus -uit, sc. basilicam *Aemiliam* (antea: ut basilicam ... firmaret ornaretque).

2 -untur animantes, sc. qui rursus sustinentur, recreantur sim.: VAL. FL. 2, 396 quando natorum tempora (pignora *Heinsius, alii alia*), gentem qui -ant? 6, 444 *Medea* -it (recoquit *Gronovius, alii alia*) fessos aetate parentes datique alias sine lege colus.

B memorā repetendo, mente retractando (cf. GLOSS. -ens: repetens. -ere: recordare. GLOSS.^l I Ansil. RE 197 sq. -ens: reconsiderans. reminiscens. Corp. R 155 -it: meminit), *ut sit fere:* **1 i. q. recordari, meminisse:** **a usu communi** (iuxta ponuntur voces notionis affinis e. g. l. 61): **a c. obi. acc., acc. c. inf., enunt. secund., gen. l. 54:** CIC. p. red. in sen. 30 omnis erit aetas mihi ad eorum *hominum* erga me merita praedicanda atque -enda. SEN. suas. 2, 10 -o (*Bursian, Madvig*; veolo codd.) nihil fuisse me iuvene tam notum, quam has explicaciones ([l. Bursian]). AVG. adv. Don. 35, 58 p. 161, 17 FERRAND. epist. 4, 1). APVL. met. 9, 21, 5 *Philesitherus* -ens festinationis suae delictum. HIL. in psalm. 118 gemel (= 3) Iohannem Baptistam dixisse -at ille ([seq. Matth. 3, 11]). AVG. civ. 15, 7 p. 71, 18. *et passim;* cf. e. g. AVG. in psalm. 80, 11 1.44 -itis, quid de Christo dictum sit. CONC.^s II 3, 1 p. 164, 7 -o, ... quia dictum est hoc [gr. II 1, 1 p. 175, 11 μέμνυμαι]. sim. al.). AMM. 29, 1, 24 quae -ere possumus, expeditius absolvemus. AVG. civ. 12, 16 p. 534, 24 scriptum esse -o ([seq. sap. 9, 13]. al.; cf. c. Cresc. 4, 64, 79 p. 578, 22 -ens prudens, quod s. est [seq. Sirach 3, 20]). CLAVD. MAM. anim. 3, 13 p. 180, 15 si bene scriptorum tuorum -is. sim. al.). 18, 28 p. 293, 6 -atur ... lapis ille angularis et duo parietes (respic. Eph. 2, 14, 20). 20, 16 p. 443, 29 de mari ... novo aliiquid me uspiam legisse non -o (retract. 1, 1, 6. al.; cf. e. g. civ. 22, 25 p. 618, 22 qui ... volunt -ere, quod legerunt. ALC. AVIT. hom. 2 p. 105, 15 si lecta -imus. sim. al.). conf. 3, 12, 21 quod *datum responsum* -o (cf. 9, 11, 27 quid responderim, non satis -o. epist. 149, 2. sim. al.). 10, 14, 21 laetatum me fuisse reminiscor ..., tristitiam ... recordor ..., me ... timuisse -o, ... cupiditatis ... sum memor. ord. 2, 12, 35 graece ... quomodo appetetur *litteratio*, non satis in praesentia -o. retract. 2, 15, 3 non potui -ere volatilia quadrupedia, quae lex commemorat (cf. trin. 11, 10, 17 memini). *et passim.* **β c. adv. obiecti vice fungente aut obi. subaudiendo vel absolute:** *in parenthesis:* Ov. epist. 5, 113 hoc tua - nam -o, - quandam germana canebat (, refero, memini var. ll.; cf. 16, 279 nam repeto [-o var. l.]). ZENO 2, 11, 2 ut optime saepe -itis (AVG. conf. 5, 6, 11 gest. Pelag. 11, 23. al.). HIER. in Mich. 2, 5, 6 1.267 quantum ... possum mea -ere memoria (AVG. conf. 3, 11, 20. al. *apud eundem*). AVG. doctr. christ. 3, 26 si bene -o ([item FVLG. RVSP. ad Monim. prol. 1.72]. epist. 233 rite). CONC. Thel. a. 418 p. 58 1.14 sicut mecum -it memorialis auditio vestra (ALC. AVIT. epist. 6 p. 34, 28). **cetera exempla (quae-dam fort. vergunt ad b):** PAVL. NOL. carm. 6, 217 haec et ... cetera ... tractabat -ens *Iohannes*. AVG. serm. 41, 3 libens -o. OROS. hist. 3, 3, 3 haec ut commemorata sint ..., concesserim, ut ... qui scit -at. VITA Hil. Arel. 19 [Rocchi]

1.4 mens -endi exercebatur industria. BOETH. cons. 2, 4, 2 hoc (*sc. felicitatem fortuitam esse*) est, quod *me* -entem ... coquit. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 11 animus ... -endo servavit *praecepta vitae*. ISID. orig. 11, 1, 13 dum -it *anima*, memoria est. al.

b accedunt colores secundarii: **a meditandi, considerandi** (iuxta ponuntur voces notionis affinis e. g. l. 13): CIC. Phil. 13, 45 quae si tecum ipse -ueris (-is, coloris var. l.), aequiore animo ... moriere. IVL. VAL. 2, 21. 1.408 Darius ... -ens, ut se opinio super Alexandro frustrata foret. HIL. in Matth. 32, 4 *Petrus* flevit -ens ... culpam se nec admonitum potuisse vitare (AVG. civ. 3, 11 p. 109, 10 cum ... -ret *Numa* Troianos deos ... regnum diu conservare *non* p.). in psalm. 118 teth (= 9) 6 si quis ... obiurgationes trium regum in Iob -at, intellegat eqs. 135, 1 iras concipimus, iniurias cogitamus, luxus -imus, stupra meditamur. trin. 1, 17 *animus* -ens hoc vel praecipue sibi salutare esse eqs. 2, 25 haec si quis indigna deo -et. AVG. civ. 3, 25 p. 137, 10 nec Troianum excidium -erunt originem ab eius *Discordiae deae* offensione sumpsisse. SIDON. epist. 5, 3, 1 dilectio non tam debet -ere, quid officiorum solvat, quam meminisse, quid debeat. ENNOD. carm. 2, 150 praef. *ille* -at, quam imperiosa est semper affectio. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 34, 38 -e ..., in quo nomine ... baptisma detur, et invenies eqs. al. **B animo perlustrandi, sibi repreäsentandi:** CATVLL. 63, 45 pectore Attis sua facta -uit liquidaque mente vidit eqs. (CASSIOD. var. 4, 37, 1 longi generis ... f. 10, 2, 3 decessorum vestrorum f. al.; cf. p. 392, 30). VERG. Aen. 6, 681 *Anchises* „animas ... lustrabat, studio -ens, omnemque suorum forte recensebat numerum („animas ἀπὸ ζωοῦ sec. CLAVD. DON. ad loc. p. 596, 16 ‘l.’ ad oculos pertinet, ‘-ens’ ad animi intentionem eqs.; cf. Serv. circumbat studiose retractans). APVL. met. 11, 7, 1 imperii eius *Isidis* intentus monitionis ordinem -bam (VAL. CEM. hom. 18, 2 pugnae *Maccabaeorum* o.). SOL. 10, 11 *Xerxes* -uit militis sui numerum. HIST. AVG. Tac. 6, 4 si -ere velitis vetusta illa prodigia, Nerones dico eqs. CLAVD. 28, 423 pompam -ens *Thybris* ... mente priorem. PAVL. NOL. carm. 26, 397 *nobis* -entibus illa quae tulimus ... incendia. AVG. civ. 1, 6 p. 10, 18 ipsos ... -amus respiciamusque Romanos. 3, 14 p. 113, 28 Marcellus ... -ens ... *Syracusarum* paulo ante culmen et gloriam. conf. 10, 15, 23 ipsam *imaginem solis* -o; ipsa mihi reminiscenti praesto est. in Iob p. 607, 1 nec illud tempus quisquam -it (OROS. hist. 2, 3, 9 -ant ... mecum maiorum suorum t. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 617 praeteritae ... vitae. ALC. AVIT. epist. 50 p. 78, 22. cf. l. 69). in psalm. 36, serm. 1, 10. 1. 15 -e annos ab Adam usque in hodiernum diem, percurre scripturas (Ps. PROSP. carm. de prov. 65 cunctos a. veterum ... avorum). al. **γ sibi persuadendi, compertum habendi sim.:** HIL. in Matth. 23, 2 cui *deo* debere se -unt et originem et profectum. in psalm. 61, 4 hunc corporis sui parietem ... in imaginem dei creatum esse -it *propheta*. 140, 5 *propheta* -ens ... ex omni se verbo otioso rationem ... redditurum. MACR. Sat. 7, 3, 15 *cuidam* male sibi conscio et sua fura -enti. RVSTIC. c. aceph. p. 1198^A -e ... participem te esse illius divini baptismatis. GREG. M. moral. 23, 48 ut infirmitatis nostraræ quia proficientes obliviscimur, temptati -amus. 26, 45 1.84 (= past. 2, 6 1.96 R.; *speciat ad act. 5, 1 sqq.*) summum se intra ecclesiam contra peccata -uit *Petrus* (opp. non agnovid). *ibid.* 1.96 (l. 88 opp. nesciebat) *Paulus* illico magistrum se esse -uit dicens: ‘...’ (I Cor. 4, 21). **δ rursus excitandi, renovandi sim.:** ZENO 1, 2, 13 mater *vehementer mortuum lugens* ... Maccabaeæ matris memoriam *non* -it (2, 24, 3 praecavete, ne primi hominis quondam vestri umquam m. -atis. CLAVD. DON. Aen. 4, 335 p. 403, 6 [‘meminisse’] -ens nominis tui beneficiorumque m. cf. l. 68. p. 392, 58; sim. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 6 1.51 recordationem. CE 1388, 10 [saec. VI²] monumenta). AVSON. 19 (325 S.), 43 aliae *heroides* veterum -entes vulnera amorum ... resfovent tormenta. ENNOD. dict. 25, 8 p. 502, 2 quid transacta -o? (25, 5 recordor ... et reminiscor). epist. 5, 21, 4 p. 143, 5 nulla est ... erroris causa, quam -am (*postea*: recordatione). **ε recognoscendi:** AVG. conf. 6, 9, 15 *puerum* -uit Alypius.

2 i. q. commemorare, in memoriam revocare: **a usu communis:** **a cum obi. sim.:** FRONTO p. 185, 12 quom sermones de te (mutuo) -emus ac recensemus („cf. FIRM. math. 1 praef. 3 nos -entes invicem pristinos actus et ad memoriam revocantes). TERT. idol. 4, 5 ultra quid suggeram? quid -am de scripturis? NOVATIAN. trin. 11, 4 *haereticī* infirmates carnis *Christi* -unt, pontestates divinitatis excludunt. AMM. 25, 4, 3 *Iulianus* -bat saepe dictum lyrici Bacchylidis. HIER. epist. 127, 1, 1 flagitas ..., ut memoriam sanctæ ... Marcellæ litteris -am. AVG. civ. 2, 18 p. 75, 21 quae tempora ipse Sallustius quem ad modum breviter -at et describat, ... legi potest. CONSVLT. ZACCH. 2, 8, 4 recte -is prioris libelli huiusmodi expositionem fuisse. PROSP. resp. ad Gen. 3 p. 190^A *Augustinus* ait hoc ... se in libro retractationum secundo suo opere studiose -uisse. ALC. AVIT. hom. 8, 1 p. 118, 21 (*speciat ad I Tim. 6, 7*) apostolus se -it nihil intulisse, nihil ablaturum esse. al. **B obi. subaudiendo vel absolute** (in parenthesis p. 392, 4): PAVL. NOL. epist. 50, 2 *Pharisaeus* iustias suas

tamquam nescienti domino -ens praedicabat ([cf. Luc. 18, 11]. *nisi ἀπὸ ζωοῦ*, ut: PAVL. PETRIC. Mart. 6, 13 quinque prius -ens signavi gesta libellis). AVG. pecc. orig. 9, 10 p. 173, 10 videtis, quid ... Zosimus -ere debuerit, sicut -uit, ut eqs.

b accedunt colores secundarii: **a rursus referendi, redintegrandi, sc. intermissa, remissa, neglecta sim.:** VLP. dig. 47, 10, 11, 1 (= INST. IUST. 4, 4, 12) si quis ... iniuriam dereliquerit *statim passus* ..., postea ... remissam iniuriam non poterit -ere (VAL. CEM. hom. 12, 7 nullus -at i. *acceptam* [antea: dimittat ... unusquisque fratribus]). AVG. civ. 2, 21 p. 81, 4 *Scipio* -it ... suam ... brevem rei publicae definitionem (*antea*: ad intermissa revertitur). gen. ad litt. 6, 2 p. 171, 29 an et hoc praetermissum scriptura -uit (*antea*: nunc recapitulando commemoratum est). pecc. orig. 8, 9 p. 172, 3 -uit ... papa Zosimus, quid ... praecessor eius de ipsis senserit gestis. PROSP. in psalm. 113, 3 praeteritorum gestorum -i videtur historia (*postea*: in memoriam revocari). al. **B enumerandi:** Ps. CYPR. pudic. 6, 6 quas *praceptorum auctoritates* nunc -ere (col- var. l.) omnes non est necesse apud vos, ... qui illas nostis. PANEG. 9, 21, 1 *in tabula geographicâ* imperatorum ... res gestae per diversa regionum argumenta -antur. PRVD. perist. 4, 159 tuos vivax -at triumfos laus (153 revolverat). 4, 173 octo ... sanctos -et decemque angelus coram patre filioque. AVG. civ. 21, 8 p. 507, 11 quae *miracula* -ere et commemorare si velim, huius operis quis erit finis? al.

appendix syntactica ad IB: **1 quid vel quis -atur, indicatur per:** **a acc.:** *rerum* p. 390, 46. 391, 6. 21. 27. 62 et saepe; *pron. demonstr. intellegendum est ex enunt. relat. e. g. p. 390, 53. 57 et VICTORIN.* POETOV. in apoc. 4, 1 AVG. civ. 19, 23 p. 397, 27. al.; *animantium* l. 20. p. 390, 63. 391, 29. 32. 59. al.; *nota AVG. conf. 10, 8, 14 me ... -o.* **accedit acc. praedic.** (*in structura acc. duplicitis, nisi iuxta p. p. p. et e. g. p. 391, 48 subaudire malis inf. esse*): AVG. civ. 5, 12 p. 213, 17 quae ... Vergilius ... facta -bat cernebatque præsentia. c. FAUST. 6, 9 p. 301, 23 cum *apostolus* ... scripturam -ret dicentem eqs. serm. 276, 1 -ite dominum ... discipulos admonentem, -ite eqs. al. **b acc. c. inf.:** *perf.:* p. 390, 44. 47. 51. 56. 391, 9. 16. 71. 74. al. *praes.:* p. 391, 41. 45. 49 et CYPR. GALL. iud. 407. *fut.:* p. 391, 43. 74. **c gen.:** p. 390, 54. 391, 46 et CLAVD. MAM. anim. 1, 18 p. 68, 1 visorum. MART. BRAC. sent. patr. 15 maiorum (GREG. M. dial. 3, 34, 2 epist. 7, 23 l. 27). GREG. M. dial. 1 praef. 5 vitæ. 3, 37, 1 dulcedinis moral. 5, 15 praeteritorum. **d enunt. secund.** (cf. l. 25): *interrog.:* p. 390, 49. 59. 61. 391, 8. 17. 18. 19. al. *quia:* p. 390, 49 et AVG. serm. 270, 4. 272 (Fulg. Rusp. epist. 12) 1.592. CONC.^S II 3, 1 p. 163, 21. *quod:* AMBR. bon. mort. 4, 15 AVG. gest. Pelag. 10, 22 p. 75, 19 in psalm. 94, 13 GREG. TVR. Andr. 28 Franc. 5, 18 p. 221, 8. al.

2 absolute: p. 390, 65sqq. 391, 74sqq.

3 cum adv.: bene, optime p. 390, 53. 67. 70, memoriter vol. VIII 662, 19 sq. et AVG. mag. 8, 21, 1 VITA Fulg. Rusp. p. 137, studiose p. 391, 72, sim. al.

II rursus incolendo, occupando (in imag. l. 50. 54): PHAEDR. 1, 18, 1 nemo libenter -it qui laesit locum. CALP. ecl. 4, 133 Pan -it silvas. APVL. met. 6, 19, 6 -ens (recalcans var. l., pars edd.) priora vestigia ad ... caelestium siderum redies chorūm (CIL VIII 24104, 7 [a. 408/24] avorum vestigia -ens statu(as)... adpositas reparavit quidam). PANEG. 9, 17, 4 locum (sc. scholam eloquentiae Augustoduni), in quo ... *avus meus* docuit, si ab isto venerabili sene (sc. doctore eloquentiae) ... -i ornarique perfecero eqs. (cf. 3 intermissa ... frequentatio). AVSON. 27, 8 (403 S.), 9 si riguam laetus -is Pipleida, i. Musarum sedem, Musis (2 incolo).

III rursus venerando: **A res:** **1 -untur dies sollemnes, caerimoniae sim., sc. celebrando:** STAT. THEB. 1, 667 haec stata sacra quotannis sollemnes -unt epulæ. AMBROSIAST. in Gal. 4, 10 ut Iani illius memoriam -ant bifrontis (SACR. LEON. 737 *sanctorum memoria(m)*. cf. p. 391, 51. 68). CLAVD. 1, 262 celebrabitur ... iste dies, semper dapibus -etur opimis ([at var. l.]). PAVL. NOL. carm. 21, 165 LEO M. serm. 74, 1. SACR. LEON. 709 natalem d. al.). SACR. LEON. 29 *sanctorum gloria(m)*. 118 annua festa ([item Gelas. 960]. 788. 1182. cf. PS. MAX. TAVR. serm. 90 p. 714^B festivitatem). 166 martyrum paeconia. 329 (= Gelas. 924) beatae confessionis initia. 673 martyrum sollempnia (1225. al.). Gelas. 508 annua ... mysteria. 1085 patrocinia. al. **2 -itur fides, sc. rursus servando** (cf. vol. III 1688, 50 sqq.): CONC.^S II 2, 1 p. 4, 31 si ... Eutyches -et rectam fidem (gr. II 1, 1 p. 126, 10 ἐπιγνούσ).

B animantes eorumve partes (respic. mortui l. 73sq.): STAT. THEB. 4, 729 cum tristem Hypsiylen ... sudatus ... ludus et atra sacrum -et (cod. unus, -it cett.) trieteris Ophelten. silv. 2, 3, 49 (log. Pan) ego teque *platanum* diu -am dominamque ... sedis, i. *nympham*. MARCELL. auct. chron. II p. 85, 453, 2 *quidam caput Iohannis Baptiste* sorori ... signatum in vasculo tradidit -endum (col- var. l.). CE 1592, 8 *filius* -et manes (cf. vol. III 1684, 20). 1956, 3 cineres animaeque umbraeque tuae ..., quas semper -am solemnis ... votis.

IV (rursus) *ornando* (cf. vol. III 1678, 63 sqq.): *translate, sc. denuo honoribus affiendo*: TAC. hist. 1, 77, 3 recens ab exilio reversos nobiles adulescentulos avitis ac paternis sacerdotiis in solacium -uit Otho. *proprie, sc. inaurando*: CIL VIII 23107, 6 (saec. II ex.) simulacro auro -to (*vi praeverbii evanida, ut vid.*).

[**2. recōlo**, -āre ed. princ. SCRIB. LARG. 268 pro ex.-] *Rocchi.*

recommemorātio, -ōnis f. *a recommemorari. i. q. status recommemorandi*: INSCR. Année Épigr. 1997 n. 778a (*Augustae Emeritae; saec. III med.*) -o C. Iul(ii) Succesianii. VET. LAT. act. 10, 4 (Iren. 3, 12, 7) eleemosynae tuae ascenderunt in -em in conspicutu dei (gr. εἰς μνημόνων, cod. 50 et Vulg. in memoriam, cod. 5 in recordatione).

recommemoror, -ātus sum, -ārī et **recommemoro**, -āre. *a re- et commemorare. 1 mediopassive i. q. (iterum) commemorari*: IREN. 1, 9, 1 non utique post tantum intervallum quasi oblitus, *dein -tus*, in novissimo primae memoratus fuisset Quaternationis (gr. ἀναμνησθείς). *deinde comm-*, de re comm- var. II.). 4, 22, 1 -tus est dominus ... mortuorum suorum (*Hieremiae falso tributum loc. affert Iustin. dial. c. Tryph.* 72, 4 ἐμνήσθη. *huc spectat etiam* 4, 33, 1. 22; *vertitur commemoratus* 3, 20, 4). RVSTIC. c. aceph. p. 1239^b quando ... id, quod humanum est, ... proprium factum subsistentiae dei verbi -ta mens fuerit eqs. EXCIDI. Troiae 6 p. 36, 6 Paris ... -tus est, quod eqs. **2 active i. q. (iterum) commemorare**: IREN. 5, 15, 4 venit verbum dei advocare hominem, -ans eum opera sua, in quibus degens absconditus fuerat deo. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 112, 35 homo dei, -a temet ipsum, quoniā totietas haeresis Apollinarii in naturarum mixtione ... consistentiam habet. p. 185, 39 ad -andam ... religiositatem tuam et eorum, *(quae)* ... pridem scripsimus eqs. p. 218, 16 carnalem ... generationem virginis -at.

deriv. : recommemoratio.

recommentor, -ātus sum, -ārī. *a re- et commentari. fere i. q. reminisci*: PLAVT. Trin. 912 iam -tu's nomen? (908 *alter loquitur*: devoravi nomen imprudens modo).

recommuniscor, -ī. *a re- et comminisci. [e coni. dub. pro reminisci L. Spengel ad VARRO ling. 6, 44, alii alia.] i. q. iterum communisci*: PLAVT. Trin. 915 (*ad rem cf. l. 30*) litteris -ar; *(C) est principium nominis.*

recommisceo, -ēre. *a re- et commiscere. i. q. iterum commiscere*: CAES. AREL. brev. p. 208, 13 panem iam semel coctum si aliquis remittat in aquam et velit -ere et coquere, perdit pristinam dignitatem. VITA Genov. rec. A 15 quam *fabam* post duas ... ebdomadas in olla cocta -ens edebat (*eadem* rec. B 12 [reconsumens, commiscens var. II.]).

recommoneo, -ēre. *a re- et commonere. i. q. iterum commonere*: CASSIOD. compl. in I Tim. 6, 2 iterata eum insinuatione -ens, ut fidei depositum custodiat (*respic. I Tim. 6, 20*). in apoc. 1, 19 (*antea*: angelo Efesiorum ... commone[n]t scribendum) ad quam *caritatem* illum redire habita satisfactione -et.

recompāgino, -āre. *a re- et compaginare. i. q. iterum compaginare*: Ps. HIER. epist. 6, 8 p. 87^A reliquias ... corporum nostrorum ... in proprium suum corpus ... per cuncta vitalia ... articulatum -andum.

recompēnsātio, -ōnis f. *a recompensare. de notione*: SCHOL. Ter. p. 100, 4 vicissitudo: -o (*perperam interpretatur Eun. 276*). SYNON. Gloss. I p. 34 n. 40 remuneratio, retributio, -o. GLOSS.^L V AA t 18 talionem: cuiusdam rei -o vel vicem (*cf. repensatio*). [*infalsa var. l. pro repensatio*] EVSEB. GALLIC. hom. 8, 3 NOVELL. Iust. 8, 8 pr.]

*fere i. q. actio recompensandi (accedit gen. rei redditiae l. 59, eius, pro quo quid redditur, l. 60. 63. 67sq.): PS. PAVL. NOL. epist. app. 1, 6 vide, quanta gloriam tuam -e mutavit *deus*, qui te maluit participem caelestium rerum fieri, quam eqs. EPIST. pontif. 718 Loewenfeld 21 ecclesiae pro -e ... adiplicandas *facultates*. OP. imperf. in Matth. 11 p. 693ⁱⁿ. abstractae rei peccatum rerum -e dissolvitur. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 367 p. 545 *dux homines suscipiebat, volens ex his -em efficere multitudinis, quae bello perierat (gr. ἀντανίσωμα)*. in psalm. 125, 5. 1. 111 *haec figura dicitur antistathmisis, hoc est -o, quando iusta factis recipit homo*. NOVELL. Iust. 22, 19 parentes damnificati et hanc apud filios humanitatis habentes -em (gr. ὀδουβῆν). GREG. M. epist. 8, 16 1. 8 hac eos *defensores pro nobis laborantes* concessa prospexitus -is praerogativa gaudere, constituentes, ut ... septem ... honore regionali decorentur. in euang. 40, 2 1. 83 haec bona in -e recipere. 40, 6 1. 234 ne vobis pro ... actuū -e *bonum* sit datum (moral. 12, 4 aeternam requiem pro -e sui laboris *accipere*). moral. 8, 51 fatetur malum, quod egit, sed bonum, quod deo in -em debeat offerre, non invenit. 18, 6 'aedificavit eis *obstetricibus* dominus domos' (*exod. 1, 21*); in qua ... -e eqs. *ibid.* in terrena ... -e. 35, 49 l. 126 expositionis virtute collata, lector meus in -e me superat, si ... pro me lacrimas reddit.*

recompēnsātor, (-ōris) m. *a recompensare. i. qui recompen-* *sat*: GREG. M. epist. 11, 51 1. 20 quatenus ... bonorum vestrorum deus omnipotens -r (*repens- cod. unus*) existat atque vobis ... sit adiutor.

recompēnso, -āvī, -āre. *a re- et compensare. de notione*: SYNON. Gloss. I p. 38 n. 60 reddere, retribuere, remunerare, -are. [*in falsa var. l. pro repensare* SYMM. epist. 7, 67 Ps. AMBR. trin. 15 p. 527^C CAES. AREL. serm. 6, 5 p. 35, 15. 109, 3. al. (*in var. l. dub. l. 24*); *confunditur c. compensare l. 41 (in falsa var. l. HEGES. 5, 16, 1 p. 324, 13.)*]

indicatur aliquid compensari, aequari (praeverbium abundantanter ad notionem reddendi spectat): 1 sine obi. (indicatur, cui detur, per dat. passim; pro quo substituatur, per praepos. pro l. 10sq. 14. al.; quid detur, per abl. l. 11): Ps. ORIG. in Job 1, 56 l. 15 'non sine causa Job colit deum' (Job 1, 9), habet pro quibus -et, habet pro quibus reddit retributionem. 2, 8 l. 21 quis aliis ... gratiarum actionibus -verit pro ... amarissimis poenis?

*CASSIOD. Ios. antiq. 9, 125 p. 266 quod dum facerent, domino suo -rent (gr. εἰσπράττεσθαι δίχην). 19, 151 p. 558 quod Caesare mortuo ... non foret, qui eis pro talibus -ret (gr. ἀκέψαται). PAP. Tjäder 34, 40 (a. 551) promittimus nos ... de reditibus ... ecclesiae ... eis -are. GREG. M. epist. 2, 50 l. 127 si ... reditus minime ad -andum sufficient. 9, 193 l. 9 aut ipsos homines detentos restitue, aut ... dando pro eis vicarios -a. 9, 213 l. 22. 11, 42 l. 33 ut ... deus vobis ... pro conversione animarum ... -et. in euang. 17, 6 ei a domino pro labore sui operis -atur (o. merces var. l.). moral. 4, 57 l. 43. 2 obi. est id, quod substituitur (indicatur, cui detur, per dat. passim; pro quo substituatur, per praepos. pro l. 22. 27. 34, per dat. fort. l. 30): Ps. ORIG. in Job 1, 57 l. 24 non tibi gratias agens, sed pro ipsis bonis -ans. PS. HIER. in I Thess. 2, 2 p. 420, 17 laboris nostri mercedem omnibus -are ([repens- var. l.]). GREG. M. epist. 9, 216 l. 73 quatenus hanc vobis m. et hic et in futura vita redemptor noster ... -et. BENED. reg. 4, 76 illa m. nobis a domino -bitur, quam ipse promisit. CAES. AREL. serm. 225, 6 p. 846, 30 *(aeter)nam pro oboedientia m.*) CASSIOD. Ios. antiq. 7, 341 p. 212 pace simul et quiete, quae deus iustis ... consuetus est -are (gr. ἀκείβεται). MVTIAN. Chrysost. hom. 25, 1 p. 391ⁱⁿ *Abraham filium tradidit*, ut hoc non a gratia faceret *deus*, sed debito -ret (gr. ὀφελῆ). NOVELL. Iust. 7, 2, 1 res a ... collegii percipere licere, ... -anda re eis ab eo, qui percepit, aequa ([gr. ἀντιδιδούμενον]. *ibid. si* -verit mox rem melio- rem [gr. ἀντιδιδούμενη]). GREG. M. epist. 3, 3 l. 14 ei ... solidos mutuos dedi; quos ille, credo, disponit sibi pro monasterii debito -ari. 6, 17 l. 20 ut ... eius *hominis* vobis vicem ... -et *deus* (cf. Pass. Petr. 5 p. 28, 20 [*loq. carceris custodes*] oramus te, salutis nostraræ minister, hanc nobis digneris -are vicissitudinem, ut ... liber ... abscedas). in euang. 35, 9 moral. 26, 52. CAES. AREL. serm. 189, 5 p. 734, 27 quod illi ... coronam pius dominus -are dignetur. 3 obi. est iactura, defectus sim. (c. abl. rei datae): VEREC. in cant. 2, 3 l. 13 quaecumque ... pertulerint detrimenta *herbae*, eius roris refrigerio -ant (conp- var. l.). GREG. M. in euang. 34, 4 *peccatores quidam*, quia se errasse a deo considerant, damna praecedentia lucris sequentibus -ant. 4 obi. est is, cui compensatio datur (c. abl. rei datae): ANON. Vales. 11, 49 Zeno ... -ans beneficiis Theodericum, quem fecit patricium.*

deriv. : recompensatio, compensator.

recompingo, -ere. *a re- et 1. compingere. i. q. iterum compingere*: TERT. resurr. 30, 2 (*respic. Ezech. 37, 7 accedebant ossa ad ossa*) putatur imaginem resurrectionis in illum *statum Iudeorum* allegorizari, quia recolligi habeat et -i (repungi var. l.) os ad os, id est tribus ad tribum.

recompōno, -posui, -positum, -ere. *a re- et componere. de origine*: CONSENT. gramm. V 379, 19 componuntur ... *verba ex pluribus, ut -o*. [*confunditur in codd. c. componere l. 65sq. 72; afferebant lexica falso pro componantur*] VLP. dig. 34, 2, 25, 11.]

1 vi praeverbii vigente, i. q. rursus componere (usu reflexivo l. 57. 67. 69): a proprie, vi locali: Ov. am. 1, 7, 68 pone -tas in statione comas, sc. *quas laniavi*. CHIRON 69 ovi vitellus diffusus ... omnem nitorem et compositionem amittens -ere se non potest. VEG. mulom. 2, 47, 2 fracturam -es et fasciis ... conligabis. RFIN. Orig. princ. 3, 4, 4 p. 269, 30 domus -i vult (*item respicitur aedium restauratio*: CASSIOD. Ios. antiq. 12, 318 p. 352, 8 -uit ... vela in ingressu [gr. ἀπίστοτησεν]). Ps. THEOD. PRISC. add. p. 286, 4 (*antea*: ramum ... findes) -as et liges ramum. ACT. Petr. 17 p. 63, 28 surge a luctu et -e faciem tuam (*ni si ad b.*) ITIN. Anton. Plac. rec. A 18, 2 ex qua *lucerna* benedictionem tulimus et -uimus ea(m). **b transvertit ad sedationem sim.**: PLIN. epist. 6, 5, 5 quasi *inimicos* reconciliarent *ac -rent*, (componerentque var. l.). GARG. MART. med. 17, 3 *carduus* stomachum iacentem ... erigit et -it (comp- cod. unus). CHIRON 10 statues non minus horis duabus, ut -at se corpus. Ps. SORAN. puls. p. 275, 21 accepto spatio, quo, si forte ... aeger ... fuerit perturbatus ..., iterum se -ere possit.

?2 *vi praeverbii evanida, i. q. componere*: HIER. in Ier. 2, 88 (*respic. 10, 11 di, qui caelos et terram non fecerunt*) qui *dei artificio -ti* sunt (artificiose compositi var. l.).

reconcēdo, -ere. *a re- et concedere. GLOSS. II 230, 18 ἀντιπαραχωρῶ*: -o, remancipo. GLOSS.^L I Ansil. RE 1000 remitte: -e (*sic ed. Lindsay, sed concede cod. Paris.*). Holmes.

reconciliābilis, -e. *a reconciliare.* *i. qui reconciliari potest:* CONC.^s I 5 p. 362, 15 quod si ... episcopos videro implacatos et non -es (gr. *I 1, 7 p. 68, 38 ἀκηρύκτονς καὶ δισπόνδονς*).
cf. irreconciliabilis.

reconciliāss- *v. reconcilio.*

***reconciliātio**, -ōnis f. *a reconciliare.* NOT. Tir. 70, 82^a-is. GLOSS. -o: *καταλλαγὴ φιλίας διαλλαγὴ φιλοποίησις προσαγωγὴ*. cf. p. 399, 62. legitur inde a CIC., frequentius apud Christ.; raro plur., v. l. 26. 38. 75. p. 396, 22. 29. [e coni. pro concil-] TAC. hist. 1, 71, 2, v. ed. Wellesley p. 188 sq.]

i. q. *actio vel effectus reconciliandi (de clementia sim. reconciliatorum maxime l. 52. 55, de ipso reconciliatore l. 50. 66. 69; gr. resp. καταλλαγή, nisi aliud adnotavimus):* **1** *usu vario (-o fit inter duas partes, quarum saepius altera indicatur, sc. per gen. vel pron. poss. l. 18. 22. 45. 46. al. dat. l. 56. adi. l. 21. 30. praepos. l. 53. 69, raro utraque, sc. per gen. plur. l. 21. 34, sing. l. 67 [accedit ad invicem], praepos. inter l. 20. 27. 36, ceterum l. 35. 67. 69. p. 396, 3; nota gen. p. 396, 14. 18):* **a** *quolibet contextu:* **a notione communi:** CIC. Cluent. 101 irridebatur haec illius -o (cf. 100 conciliandae gratiae se accepisse pecuniam). LIV. 27, 35, 8 nihil opus esse -e. 42, 5, 12 -is inter ipsos Aetolos fides. SEN. contr. 1, 1, 25 -o fratum. 2, 1, 20 liberis spem -is paternae eripere. 2, 1, 37 in emendationem abdicatorum et -is causa. **al.** SEN. epist. 105, 4 -o tua ... facilis sit. Ps. SEN. mon. 36 dissensio ab alio incipiat, -o a te. TAC. ann. 12, 45, 1 -is specie (cf. 12, 44, 5 simulata ... discordia). 14, 4, 1 rumorem -is (sc. Agrippinae ut: SVET. Nero 34, 2 -e simulata). SVET. Iul. 73 de -e per amicos agenti. Aug. 17, 1 Antonii societatem ... incertam -busque variis male focalatam abruptit tandem. IVST. 16, 1, 8 inter fratres (cf. 7 in gratiam reverti). HIL. in psalm. 58, 2 oblatio muneris nisi post -em non concessa est (respic. Matth. 5, 24 [v. p. 397, 61] ut: AVG. civ. 21, 27 p. 547, 30 remedium -is [cf. p. 396, 12]). AMBR. Iac. 2, 6, 26 *Iacob cogitabat de -e fraterna.* HEGES. 1, 38, 5 p. 80, 23 ut pater -em amplectetur (gr. l. 454 διαλλάξαι. postea p. 396, 49). CONC.^s I 5 p. 188, 18 discordantes inter se adunari ... per -em socialem (gr. *ibid.* p. 220, 15 κατὰ σύμβασιν φιλικήν). PROSP. c. coll. 10, 2 -o inimicorum, i. *Iudeorum et gentium, ... gratiae mediatoris, i. Christi, ascribitur* (cf. l. 67). ALC. AVIT. epist. 27 p. 58, 7 mutuam. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 155, 14 inter utrumque episcopum. **al.** **B notione peculiari spectat ad:** *pactum:* VET. LAT. I Macc. 13, 42 (rec. B) in conscriptionibus et in -bus (gr. συναλλάγμασιν, rec. L in c. et commutationibus, X commutations scriptionum, V in tabulis et gestis publicis). *reducendos in veterem coetum:* COD. Theod. 16, 8, 8 eorum, sc. electorum e communione Iudeo- rum, coetus ... opem -is, sc. a iudicibus effectae, non mereatur indebitae (antea: recipi).

b *in religione Iudeorum et Christ.* (*haereticorum l. 53. -o fit inter deum et hominem sub a et β, inter lapsos sim. et ecclesiam sub γ. indicatur homo, mundus per gen. vel pron. poss. l. 54. 62 sq. 67 [accedit ad invicem et ad deum; sim. cum deo l. 69]. 75. al. praepos. ad l. 47, deus per gen. vel pron. poss. l. 52. 55 sq. 65. p. 396, 3 [accedit ad homines p. 396, 3]. al. dat. l. 56, praepos. ad l. 45. 53, cum l. 46. 72; de reconciliatore v. l. 73 et praepos. per saepius sub β]:* **a exempla varia:** VET. LAT. Sirach 44, 17 Noe iustus ... in tempore iracundiae dei factus est -o (gr. ἀντάλλαγμα). II Macc. 5, 20 (rec. L. al.) qui locus relictus erat in ira dei ..., iterum in magni domini -em cum summa gloria correctus est (rec. V. al. (in) -e, M m. d. -em ... consecutus est). IREN. 2, 18, 7 -em ad patrem. HIL. trin. 9, 59 1.27 cum ... dies illa -is nostrae expectatio sit. VVLG. Is. 60, 10 (*log. deus*) in -e mea misertus sum tui (*opp.* in indignatione). AVG. quant. anim. 3, 4 salus animae ... et -o auctori suo. OP. imperf. in Matth. 2 p. 64^{ext} deus dat illi (sc. Aegypto, quo Joseph cum suis fugit) magnae -is signum et ... amicitiae pignus. **al.** **B -o fit Christi morte (cuius -is participes fiunt baptizati e. g. l. 70; de ipso Christo l. 66 sqq.):** VET. LAT. Rom. 5, 11 (cod. 75. al. = VVLG.) per quem Christum nunc -em accepimus (antea p. 398, 34). 11, 15 (*ibid.*) si ... amissio eorum Iudeorum -o est mundi ([i. gentilium]. HIL. in psalm. 68, 31 l. 20 in totius m. -e. al.). II Cor. 5, 19 (cod. 75. al.) deus posuit in nobis adnuntiationem, verbum -is ([i. cod. 77 euangelii, om. VVLG.; cf. p. 396, 2. 398, 60]). TERT. spect. 29, 1 dei patris et domini -o, ... veritatis revelatio eqs. IREN. 5, 14, 3 -is sermo (sc. Col. 1, 21 sq.). PELAG. in Eph. 2, 14 p. 354, 16 ipse Christus est, (om. Ps. PRIMAS. ad loc. p. 613^B) -o utriusque populi, i. *Iudeorum et gentium, ad invicem, et ad deum* ([i. cf. l. 34]. item de Christo): CHROMAT. serm. 41, 7 pax nostra et -o). AVG. c. Fort. 17 -em nostram ... fieri cum deo per Iesum Christum. c. Pelag. 4, 4, 8 haec -o, sc. per Christum, est in lavacro regenerationis eqs. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 172 post -em, quam cum deo habere promeruimus per opera ... mediatoris. EVCHER. instr. 1 l. 1506 per mediatoris, i. Christi, ... sanguinem -emque repararum. MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 64, 24 cum essemus spebus melioribus destituti, fit naturae -um maxima copia; nascitur enim mediator. LEO M. serm. 52,

1 post peccatum originale -o ad veniam patet. 69, 2 humani generis (SACR. Gelas. 178 deus, qui per verbum tuum h. g. -em ... operaris). PS. ATHAN. c. Apoll. 1, 14 l. 386 ut -o dei ad homines fieret. **al.** -o repetitur in eucharistia: SACR. Leon. 1265 qua oblatione ... nostrae -is processit ... placatio. **γ -o fit excommunicatos, a fide lapsos sim. in ecclesiām (coetum orantium l. 13) recipiendo** (cf. ISID. orig. 6, 19, 74 -o est, quae post complementum paenitentiae adhibetur [seq. p. 398, 72]): EPIST. pontif. 255 Zechiel-Eckes l. 197 post paenitendum ac -em nulli ... laico liceat clericatum ... adipisci. RVFIN. hist. 6, 44, 4 ut lapsis in exitu nemo -is solacia denegaret, (gr. ἀφίεσθαι tantum). AVG. bapt. 1, 8, 11 ut schismati revertentes curentur per medicamentum -is, per vinculum pacis (cf. LEO M. serm. 49, 3 ad remedia -is admitti [cf. p. 395, 29]). CASSIAN. inst. 2, 16 (antea: si quis ... fuerit ab oratione suspensus) antequam ... -o eius, et admissi venia ... fuerit ab abbate concessa (l. gen. indicat eum, cui -o praebetur, ut: ALC. AVIT. epist. 55 p. 84, 14 hunc pro -e sui aliorum criminis confiteri). LEO M. epist. 79, 2 (Conc.^s II 4 p. 38, 6) *haereticos* -em poscere et catholicorum communionem desiderare. 108, 5 confessio paenitentis vel -o sacerdotis (gen. indicat eum, qui -em praebet, ut: CONC. Araus. a. 441 p. 81 l. 54 sine -e eius, qui excommunicavit, ei excommunicato communicare). VICT. VIT. 2, 34 -is indulgentia. **al.** *huc fort. pertinet:* PS. MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 899^C sunt totis nisi bus dedicaciones novarum ecclesiarum sive -es ab omnibus colendae (siquidem spectat ad consecrationem ecclesiae refectae vel ab haereticis rursum recuperatae).

2 pendet gen. indicans rem, quae -e restituitur, comparatur vel ad quam quis -e admittitur, cui quis se sociat sim. (sc. denuo praeter l. 32 sq. 35; cf. praepos. l. 1): CIC. Catil. 3, 25 ut dissensiones non -e concordiae ... diiudicatae sint. p. red. ad Quir. 13 omnia cum omnibus foedera -es(que) gratiarum ([i.-e codd. potiores]. sing. gratiae: har. resp. 51 Rab. Post. 32. BALB. Cic. Att. 9, 7^a, 1 g. sua, i. *Caesaris*, et Pompei. LIV. 27, 35, 6, 40, 46, 7. SYMM. epist. 6, 52 praeteritae g. GREG. M. moral. 27, 58 gentilitas iuste iudicata ... ad -em g. numquam veniret [nisi est gen. explic., seq. enim: -is ... gratiam ex sola misericordia dei accepit]). TERT. pudic. 16, 17 pacis inter maritos. HIL. in psalm. 68, 22 his, i. *Sodomae et Gomorae*, ad misericordiae -em hoc, quod percussae sunt, profecisse (nisi est gen. explic.). RVFIN. hist. mon. 32, 5 angelum peccatores post paenitentiam ad -em altaris invitantem (AVG. epist. 153, 7). AVG. bapt. 1, 1, 2 p. 146, 3 (antea: apostatis redeuntibus) per unitatis -em. EPIST. pontif. 293 Apollinaris 12, 1939, 65 peccatores quidam in fine vitae ... paenitentiam ... et -em communionis exposunt. **al.**

reconciliātor, -ōris m. *a reconciliare.* [ed. olim MAXIMIN. serm. Migne suppl. 1, 743 (nunc Collect. Arian. serm. 6, 2 reconcilia(tam terram)).]

i. qui reconciliat, mediator, placator (quis vel quid reconcilietur, indicatur l. 47. 52. 55. 57 [cf. l. 63], quid efficiatur l. 46. 48, sim. ad l. 55): **1** *contextu vario:* LIV. 35, 45, 3 -e pacis et disceptato ... Antiocho. APVL. apol. 18, 11 Publicola regum exactior et Agrippa populi -r. AMBR. Iac. 2, 1, 1 *Iacob fraterni affectū -r (de eadem re p. 395, 30)*. HEGES. 1, 38, 6 (antea p. 395, 31) contuitu -is, i. *Caesaris* (gr. l. 455 διαλλαχτήν. de eadem re PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 455 p. 635 verecundiā -is). **2** *in religione christ. de Christo:* AMBROSIAST. in Gal. 3, 19, 2 mediator vel -r dei et hominum (AVG. enchir. 10, 33 necessarius erat m., hoc est -r, qui hanc dei de peccato iram ... sacrificio placaret. serm. 198, 44 coll. Dolbeau 1996 p. 400 l. 1061 m. et -r deo. DIONYS. EXIG. Conc.^s I 5 p. 241, 7 m. dei et hominum et -r ad pacem [gr. I 1, 1 p. 39, 1 μεσίτης ... καὶ διαλλαχτής εἰς εἰρήνην. cf. I 2 p. 49, 26 conciliator pacis ut I 3 vers. Tur. p. 32, 5, ubi Rustic. ad pacem]). AVG. in psalm. 71, 1 in pacifico illo -e nostro. serm. 361, 16 factus in medio -r. Ps. AVG. quæst. test. app. nov. 80, 2 *Galatae* accusantes tam se, i. *apostolum*, quam -em. CHRYSOST. hom. III 867^C qui medius est, qui -r accessit (Migne gr. 50, 445 μεσίτης tantum). VEN. FORT. expos. symb. 25 ut tolleret -r se mediante scandalum.

f. **reconciliātrix**, -īcis. i. quae reconciliat (in imag.): CASSIOD. in psalm. 40, 2 l. 40 -em humani generis eleemosynam laudare. deriv.: reconciliatorius.

reconciliātorius, -a, -um. *a reconciliator (reconciliare).* i. q. reconciliationem efficiens: CONC. Araus. a. 441 p. 78 l. 12 sine -a manus impositione eis morientibus communicare (p. 79 l. 17 cum -a m. i. CANON. Arel. 28 bis [scribitor -tur-]).

reconciliātrix v. l. 62. **reconciliātūrius** v. l. 68.
***reconcilio**, -āvī, -ātūm, -ārē. *a re- et conciliare.* NOT. Tir. 70, 82 -at. de formis -āssere, -āsso p. 397, 21sq. v. Leumann, Gramm. 1977, 623 sq., de Melo, The Early Latin Verb System, 2007, 135 sq. de notione et differentia: CHAR. gramm. p. 411, 16 -bo eos. deducam in gratiam. revocabo in concordiam. discordes esse non patiar. eqs. GLOSS. -o: εἰς φιλίαν διαλλάσσω. διαλλάσσω. -at: φιλοποιεῖ διαλλάσσει. reamicat.

-are: διαλλάξαι. GLOSS.^L I Ansil. RE 201 -tus: in amicitia reconiunctus. 202 -at: dissidentes repacifat. 204 -ti: ex inimicis amici reffecti. *disting.* a conciliare p. 398, 3. 44. 71. al. v. *etiam* vol. IV 40, 62 sqq. legitur in versibus apud NAEV., PLAVT., ENN., in orat. soluta inde a CIC. apud paucos ante VET. LAT., TERT. [e vers. falsa] VET. LAT. II Macc. 8, 16 (rec. L, X, V) ne hostibus -rentur (*vertitur καταλλαγῆναι pro καταλλαγῆναι*, cf. rec. B, M nolite timere h., P non terrori ab h.). CONC.^S I 2 p. 55, 26 *Christus per modum ... nativitatis -ans* (*sim.* I 3 vers. Tur. p. 70, 21, ubi *Rustic.* excellens; gr. I 1, 2 p. 42, 3 διαλλάτων, i. differens sim.). cf. Lundström, Lex. errorum interpretum Lat., 1983, 147.]

i. q. rursus conciliare (iuxta ponitur iterum, rursum p. 399, 5, de integro p. 399, 42): **I** usu trans. (*quis [quid] agat, in pass. vix umquam subauditur [indicatur per praepos. per p. 398, 20. 22. 32sq.], ita ut saepe mediopass. adhiberi vid.*; p. p. pro subst. p. 398, 50. 58. 399, 20, item part. praes. p. 398, 59 sqq.); *actio -andi fit:* **A** corporaliter: **1** animans eiusve pars reducitur, restituitur sim. in priorem, proprium, integrum sim.: **a** locum (*indicatum apud PLAVT.*); -atur: homo captivus sim.: NAEV. carm. frg. 50 -ant captivos plurimos (*si recte verba coniunximus c. Täubler, Hermes* 57, 1922, 156 sqq.; cf. vol. III 372, 40 sq. VIII 1643, 52 sqq.). PLAVT. Capt. 33 *filium -are* ut facilius posset domum, emit *captivos*. 168 illum confido domum in his diebus me -assere. 576 si huius huc -asso in libertatem filium. ENN. scaen. 227 (*Agamemno Menelao*) Helena redeat, virgo pereat innocens? tua -etur uxor, mea necetur filia? *membrum luxatum*: APVL. flor. 16, 21 (*antea: loco concessit talum luxatum* ingenti plaga -o). **b** statum, sc. medendo, reficiendo: VARRO rust. 3, 16, 38 ut *apes imbrī vel frigore afflictæ* -tae ad suum quaeque opus et domicilium redeant.

2 aliiquid compensando tollitur (cf. infra B2c): CAES. civ. 2, 15, 4 diuturni laboris detrimentum ... virtute militum brevi -atur (reconcinn-Aldus).

3 aliiquid restituitur, comparatur: FRONTO p. 111, 12 -ta sibi valetudine (p. 181, 5 -ta ... mihi ... commoda v.).

B incorporaliter; -ando singuli irati, alienati sim. vel inter se dissidentes sim. ita placantur, coniunguntur sim., ut in concordiam, officium sim. redant, sc. actione aut mediatoris aut partis alterius utriusve (-antur tam aequales quam inaequales [hoc maxime sub Ib]): **1** pro obi. sunt animantes, sc. fere homines eorumve coetus (animus, cor I. 46. p. 398, 9. 18, animal I. 70) vel deus (pro subi. est res I. 46. p. 398, 5. 47. 399, 1; indicatur, in quem statum sim. quis perducatur, per praepos. in I. 60. 68sq. 75. p. 398, 6. 51 [cf. I. 22], ad p. 398, 1 [cf. abl. e. g. I. 64. 70], ex quo statu p. 398, 27. 51. 52. 75): **a** quolibet contextu: **a** indicatur utraque pars -ta: **(1)** structura '-are aliquem alicui' (rei I. 49. 66; pass. e. g. I. 48. 53. 58; cf. p. 398, 9): CIC. Sull. 35 ut eripiam te ex improborum subita gratia et -em bonis omnibus. prov. 21 quibus *inimicis* eum ... eadem res publica -vit, quae alienarat. Deiotaro -et oratio mea. Att. 6, 7, 1 Quintus filius ... animum patris sui sorori tuae -vit (LIV. 2, 41, 8 sibi ... civium a. 2, 45, 16 infensos plebis a. illā pugnā sibi -are. 8, 36, 7 ut a. ... militum imperatori -entur. CVRT. 7, 2, 10 mihi -ti a. tui pignus [cf. p. 398, 19]. cf. p. 398, 18 sqq.). 9, 11^a, 2 de Pompeio ... tibi, Caesar, ac rei publicae -ando. fam. 1, 9, 26 ut ... tibi ordinem *publicanorum* aut -es aut mitiges (PLIN. nat. 33, 19 populo). PLANC. Cic. fam. 10, 21, 1 ut -rem ... me Lepido. LIV. 25, 28, 9 -andi se Romanis. 35, 19, 7 *oratio regem* -vit Hannibali. VELL. 2, 47, 3 velut -tis sibi optimatibus a C. Caesare alienatus est Pompeius. PETRON. 107, 1 petierunt ..., ut se -rem aliquando amicissimis. TAC. ann. 15, 23, 4 -tum se Thraceae. PLIN. epist. 1, 5, 8 me sibi. SVET. Iul. 19, 2 Pompeio ... Crassum -vit. Aug. 62, 1 -tus post ... discordiam Antonio. APVL. apol. 93, 6 matrem filiis -vi. TERT. adv. Marc. 5, 7, 7 mulierem -ari viro. VET. LAT. iud. 19, 3 (cod. 100) ut -ret sibi eam mulierem (gr. τοῦ διαλλάξαι αὐτὴν ἔαντῷ, VVLG. volens ei -ari [-are, -cons- var. II]). III Esdr. 4, 31 (*antea: indignata*) donec *concubina* -etur ei, regi in gratiam (ι. om. pars codd.; cf. I. 67). Matth. 5, 24 (cod. 4. al.) vade, prius -are (*imperat.*) fratri tuo (-ari cod. 5. al. et VVLG., gr. διαλλάγηθι [καταλ- var. I.; cf. app. crit. ed. Soden II, 1913]. *inde* e. g. p. 399, 51). HIL. in Matth. 4, 19 adversario -ari benevolentia. AVG. serm. 206, 2 conservus conseruo -etur (*spectat ad Matth. 18, 28 sqq.*). CASSIOD. hist. 10, 10, 7 ut quendam ... suo -ret affectui (gr. Σοζομ. 8, 10, 6 εἰς φύλακαν ... συνῆψε). al. **(II)** structura '-are aliquos', sc. inter se (cf. p. 398, 6 sqq. 55; obi. suppleno I. 73): CIC. dom. 129 inimici in gratiam -bantur (LIV. 1, 50, 8 -andi eos, i. patrem et filium, in g. cf. I. 60. p. 398, 6). COLVM. 9, 9, 8 apium examini aut unum regem inesse aut ... plures bona fide -tos (opp. adhuc iratos. *inde* PALLAD. 7, 7, 6 -tis omnibus manere concordiam). PLIN. epist. 6, 5, 5 nunc, quasi stimularent et accenderent, nunc, quasi -rent ac recomponerent, sc. litigantes. paneg. 80, 3 -are aemulas civitates. MARCELL. dig. 23, 2, 33 si post divorrium ... -ti fuerint. VET. LAT. act. 7, 26 (cod. 5. al.) -vit eos litigantes in pacem (sc. exod. 2, 13 sqq.; gr. συν-

ἡλασσεν ... εἰς εἰοήνην, VVLG. -bat [conc-, in pace var. II]. *sim.* ad p.: RVFIN. hist. mon. 16, 2, 7 dissidentes). LACT. ira 21, 9 cum ipse *deus* homines -ari iubeat ante solis occasum (sc. Eph. 4, 26). SERV. Aen. 1, 78 conciliantur ... novi, -antur antiqui (*an suppl. e. g. nobis?*). al. **(III)** structura '-are aliquem cum aliquo' (cf. p. 399, 29): CIC. prov. 23 hic me ... animus ... cum C. Caesare reducit, -at, restituit in gratiam. **(IV)** structura '-are aliquos invicem sim.' (cf. p. 399, 53 et p. 397, 67 sqq.; cf. polyptoton p. 397, 65): TAC. Germ. 22, 2 de -andis invicem inimicis (AVG. serm. 359B, 23 coll. Dolbeau 1996 p. 344 l. 498 -entur nobis i. corda nostra. ISID. eccl. off. 1, 15, 2 caritate -ti ... i.). AMBROSIAST. in Eph. 2, 16 subtala inimicitia morte sua Christus ... populos inter se -vit (cf. l. 41). REG. eccl. Carth. 1.1232 sibimet -entur.

B indicatur pars altera -ta (sc. per obi. acc. supplendo dat., saepius pron. refl.): CAES. Cic. Att. 9, 7^c, 1 Pompeium ... ut -rem. NEP. Milt. 7, 2 Parum insulam ... cum oratione -are non posset (item -atur locus pro incolis: PANEG. 5, 4, 3 -tis provinciis. cf. l. 18). Dion 7, 2 ut, cum milites -asset, amitteret optimates. Liv. 1, 27, 1 pravis consiliis -are popularium animos (5, 5, 10 Etruria a. 5, 20, 8 eo dono plebis a. al. CVRT. 6, 10, 11 -ti pignus a. [cf. p. 397, 48]. al.; cf. p. 397, 46 sqq.). 30, 3, 4. SEN. contr. 2, 1, 21 *pater* dat tibi notam -andi suos (vos var. l.). 2, 1, 30 ut ... per te abdicati -entur. 2, 3, 2 nonne saepe excundai, saepe -tus sum? SEN. amic. p. 27. QVINT. inst. 5, 7, 13 an per hoc ipsum *testimonium* -ari velint testes, sc. inimicis. Ps. QVINT. decl. 17, 3 p. 335, 1 (opp. abdicari). CALP. decl. 35 *uxor repudiata* petit ..., ut -retur. VET. LAT. II Macc. 13, 23 (rec. V) rex -tus, sc. *Iudeis* *victoribus*, obtulit sacrificium (gr. συνελύθη, rec. L. al. consociatus est (eis), P pactus est). Ps. PRIMAS. in Rom. p. 439^D (= in II Cor. p. 566^D) nemo ... -atur, nisi ex inimicitia, (cf. p. 397, 40). al.

b in religione *Iudeorum et Christ.* (paganorum l. 69); *actio -andi fit:* **a** inter deum et homines: **(1)** morte Christi (qua peccatum originale tollitur; -antur baptizati e. g. l. 52 sqq.), sc. praeter l. 55 structura '-are aliquem (deo)' (pass. e. g. l. 34. 48 sqq.; deest dat. e. g. l. 45. 47. 50, eius vice accedit in c. acc. l. 42; indicatur mediator Christus vel modus sim. -andi per praepos. per l. 36. 45. 54. al. in c. abl. l. 36. 41. 45): VET. LAT. Rom. 5, 10 (cod. 75. al. = VVLG.) -ti sumus deo per mortem filii eius (gr. κατηλλάγηνεν, poste a. p. 395, 60). II Cor. 5, 18 (*ibid.*) qui *deus* -vit nos sibi per Christum (gr. καταλλάξαντος). 5, 19 (*ibid.*) *deus* erat in Christo, saeculum, -ans sibi, non reputans illis delicta (gr. καταλλάσσων, l. cod. 77. al. et VVLG. mundum). 5, 20 (*ibid.*) deo exhortante per nos obsecrantes pro Christo -ari deo (gr. καταλλάγηναι vel -άγητε, cod. 77 per C., VVLG. obsecramus pro C. -amini deo). Eph. 2, 16 (*ibid.*) ut *Christus* ... -ret ambos, i. *Iudeos et gentes*, in uno corpore deo per crucem (gr. ἀποκαταλλάξῃ, cod. 64 (commu)taret). Col. 1, 20 (*ibid.*) placuit per eum -are omnia in ipsum (gr. ἀποκαταλλάξαι, cod. 77. al. -ari. pendet e. g. TERT. adv. Marc. 5, 19, 5, ubi seq.: universa conciliari ... extraneo possent, -ari vero non alii quam suo). 1, 22 (*ibid.*) -ti in corpore carnis eius per mortem (gr. ἀποκατήλλαξεν vel -άγητε, -αλλαγέντες, cod. 78. al. et VVLG. vos -vit). IREN. 5, 14, 2 1.55 quoniam iusta caro -vit ... carnem. AMBROSIAST. in II Cor. 4, 7, 1 ut -etur omnis lingua (i. *gentes*) creatori suo. PELAG. in Rom. 5, 10 p. 44, 25 -ti ..., quia conciliati naturaliter fueramus. AVG. in euang. Ioh. 87, 2 mundus ... odit mundum, inimicus -tum, damnatus salvatum. pecc. mer. 1, 26, 39 per quem *Christum* mediatorem ... -remur deo in aeternam vitam ab aeterna morte. *ibid.* ut -entur deo, ut in illo vivi ... fiant; unde, nisi a morte, vitiis eqs. (respic. parvuli baptizati ut: c. Julian. 6, 24, 79). 2, 29, 47 qui *Christus* mediator nos creatori nostro per remissionem -at peccatorum. Ps. AVG. serm. ed. Mai 84, 2 quis ... -ret infenos, i. *deum et hominem?* (postea: aliter deus et homo -ari non potuit). CHROMAT. serm. 391.37 hominem deo -ando et deum homini in gratiam revocando. LEO M. serm. 12, 21.60 (p. p. p. pro subst.) de inimicis -tos, ... de impiis facit iustos. al. **part. praes.** -ans pro subst., i. q. reconciliator: VET. LAT. II Cor. 5, 19 (Pelag. ad loc. p. 262, 1) ponens in nobis verbum -antis, i. *Christi* (reconciliatio- nis var. l., gr. τῆς καταλλαγῆς. cf. p. 395, 63). MAR. MERC. Conc.^S I 5 p. 17, 6 quod mediator est *Christus* ...; quod -ans eqs. (seq. Rom. 5, 10 sq. II Cor. 5, 19).

(II) vario modo: **(A)** structura '-are hominem (deo)': *pass.:* TERT. paenit. 7, 14 peccando dominum offendisti, sed -ari adhuc potes. resurr. 58, 5 quae -tis hominibus ira post gratiam? VET. LAT. II Macc. 1, 5 (rec. X) per orationes vestras -emini illi (rec. cet. v. p. 399, 4). AVG. conf. 10, 42, 67 cui -ari (-are var. l.) superbe quaerebant. GREG. TVR. dorm. 3 (imp. sanctis) donec ... -ti sitis ... deorum paganorum miserationi (-tione var. l.). IVST. VRGELL. in cant. 39 'amica mea' -ta mihi per mortem. ISID. orig. 6, 19, 74 (*antea* p. 396, 6) conciliamur deo, quando ... a gentilitate convertimur, ... -amur, quando post peccatum paenitendo regredimur. al. **act.:** AMBR. epist. 9, 62, 24 quod ... humilitas, i. *homo humili*, ... sese -ret (item refl. : RVFIN. Orig. princ. 3, 6, 6 ordines ... deo se ex inimicis -antium). AVG. conf. 10, 42, 67 quem invenirem, qui me -ret

tibi? al. (B) *structura ‘-are deum (homini)’*: TERT. ieun. 7, 1 *ieiuni-um iratum deum homini -at (item act.: paenit. 11, 3 mihi)*. adv. Prax. 16, 4 *deus offensus -tus eisdem, i. Adam et Abrahae*. VET. LAT. II Macc. 1, 5 (rec. L. al.) *deus -etur vobis (gr. καταλλαγέη ὑμῶν cf. p. 398, 67)*. 7, 33 (recc. L. V) *iratus est, set iterum -bitur servis suis (gr. πάλιν καταλλαγή-σεται, rec. P rursum, B, M i. placabitur)*. PS. PHILO antiq. 49, 2 -*bitur dignis suis*. AMBR. paenit. 1, 5, 21 *quibus ... iratus minabatur, ... -tus indulget. al.*

B *inter excommunicatos, a fide lapsos sim. et ecclesiam (inter ecclesias l. 23sq.; raro act., e. g. l. 16. 19; cui admittatur, quo recipiatur, indicat dat. e. g. l. 12. 15. 16)*: CYPR. sent. episc. 8 *haeretici in ecclesiam revertentes in paenitentia ecclesiae -entur*. CONC. Ilib. a. 295/314 Canon. Hisp. IV p. 265 1.476 *acta legitima paenitentia placuit eam peccatricem communioni -ari (postea: dari communionem)*. Carth. a. 390 p. 14 l. 58 -*ari divinis altaribus. a. 397 p. 41 l. 173 ut presbyteri inconsulto episcopo non -ent paenitentes nisi eqs.* AVG. bapt. 1, 12, 18 -*tus unitati, sc. ecclesiae, sacrilegio dissensionis exiuitur. epist. 265, 7 excommunicari et postea -ari. serm. 229N, 2 coll. Morin p. 493, 29 quando quisquam -atur, a vobis solvitur (respic. Math. 16, 19)*. VICT. VIT. 3, 20 non ... aliquem -are presumatis. ANON. Vales. 15, 88 ut *Iustinus -tos in catholica restitutus religione (in catholicum ... religionem var. l.; in eadem re: 15, 91 -tos, qui se fidei catholicae dederunt, Ariานianus restitui)*. FACVND. c. Moc. 16 qui *papa Hormisdas Orientis -vit ecclesias (cf. 19 ecclesiae potius Orientis, quae zizania toleraverant, Romanam ecclesiam -are debuerunt a tritico separata)*. VITA Fulg. Rusp. p. 107 *homousion iterum praedicabit publice -tus. al.*

2 pro obi. est res: a quae restituitur, comparatur (sc. gratia, concordia sim. praeter PS. CIC., BOETH.; ad quos pertineat restitutio, indicatur per praepos. cum LIV. 29, 30, 10. 41, 22, 8. al. ELOG. Inscr. Ital. XIII 3, 78, 9 [aet. Aug.]. CVRT. 10, 8, 12. al., inter SVET. Tib. 4, 3, dat. l. 36, 40, pron. poss. l. 37, 39 et CIC. Att. 1, 11, 1 fam. 5, 2, 5, gen. l. 35, 38, 39): CIC. Verr. I 2 -are existimationem iudiciorum amissam (cf. SCHOL. Cic. Gron. B p. 329, 14 -are: reducere ad amicitiam pristinam). Att. 1, 11, 1 ut agerem ... cum Luceo de vestra vetere gratia -anda (al., v. vol. VI 2, 2219, 15 sqq.; addas GRAN. LIC. 35, 78 g. p[opuli] R[omanii] -ta) fam. 1, 2, 1 -ta nobis voluntas esse senatus (PLANC. Cic. fam. 10, 15, 1 -tā ... v. nostra. VLP. dig. 24, 1, 32, 11 v. donatoris -ta [opp. mutata]. cf. TAC. hist. 4, 45, 1 -vit ... studia patrum habita ... cognitio). BALB. Cic. Att. 9, 7^b, 1 *Caesar cupid concordiam (suam) et Pompei, -are ([l. cf. p. 396, 30]).* LIV. 2, 32, 7 *eam c. ciu[m] ... -andam civitati esse. al., v. vol. IV 86, 52).* PS. CIC. exil. 3 fructu libertatis -to. NEP. Thras. 3, 2 (*I fecit pacem*) -ta pace (al., v. vol. X 1, 876, 39). LIV. 8, 2, 2 quin ... amicitia de integro -etur (HIER. epist. 81, 1, 1. al.). 24, 23, 11 -tae societatis. SCAEV. dig. 23, 4, 29, 1 -to matrimonio ([antea: redintegravit]. COD. Iust. 5, 4, 14). BOETH. cons. 1, 6, 17 aditum -andae sospitatis. b quae cui grata sim. redditur: LIV. 3, 9, 10 *tribuniciam potestatem placatam (pacatam var. l.) -tamque patribus.* c quae tollitur (cf. A2): PLIN. nat. 11, 58 *apium de cibo dicatio iniecta pulveris ... discutitur, -atur vero lacte.*

II usu intrans., sc. acc. pron. refl. supplendo (v. Hofmann-Szantyr 295 sq.; cf. var. ll. supra p. 397, 59. 398, 68): TERT. patient. 12, 3 nemo ... munus apud altare perficiet, nisi prius -ando fratri reversus ad patientiam fuerit. VITA Melaniae 62, 6 numquam irata adversus aliquem communicavit, nisi prius -asset. CONC. Tur. a. 567 p. 177 l. 55 *ut sibi invicem -are non possint.* GREG. TVR. Franc. 9, 43 p. 474, 20 (*log. excommunicatae*) si -are merimur (-ari var. l.).

deriv.: reconciliabilis, reconciliatio, reconciliator (-trix), reconcilitas; cf. reconciliatorius.

compos.: irreconciliabilis.

reconcilitas, (-atis) f. a reconciliare (cf. concilitas et e. g. formitas, indulgitas; fort. formatum sec. concinnitas: concinno, concinnus).

i. q. status reconciliatorum, effectus reconciliandi: GLOSS. II 272, 25 διαλλαγή φιλίας: -s (24 διαλλαγή: reconciliatio, concilitas).

Rammlinger.

reconcinno, -äre. a re- et concinnare. inf. -arier l. 68. [e coni. falsa CAES. civ. 2, 15, 4, v. p. 397, 29.]

i. q. concinnare ita, ut status quidam prior salvusve sim. aut aptus efficiatur: PLAVT. Men. 427 pallam illam ... ad phrygionem ut deferas, ut -etur. 527 ut addas auri pondo unciam iubeasque splinter novom -arier (*locum afferunt* FEST. p. 333 PRISC. gramm. II 151, 10). CIC. ad Q. fr. 2, 5, 1 tribus locis aedifico, reliqua -o.

?reconcipio, -ceptum, -ere. a re- et concipere, si recte suppl.

i. q. (iterum?) concipere: CIL X 3338 (vix post saec. III) ex vot<o> re-concepito (cf. votum concipere vol. IV 55, 36 sqq.).

reconclūdo, -ere. a re- et concludere. i. q. concludere (vi praeverbi vix perspicua, sed de vi quadam acuente cogitat Wellstein, Nova

verba in Tert., 1999, 169): TERT. adv. Prax. 16, 6 quem patrem isti, sc. haeretici, in vulvam Mariae deducunt ... et in monumentis Ioseph -unt (recondunt Kroymann).

[reconditē v. p. 404, 26.]

reconditio, -ōnis f. a recondere. i. q. actio recondendi (sc. fructus): AVG. serm. 178, 2 (*inde CAES. AREL. serm. 183, 3 p. 705, 14; ad Luc. 12, 16 sqq., ut supra l. 7*) -r suorum (opp. raptor alienorum).

reconditōrium, -ī n. a recondere. i. q. locus, ubi aliquid reconditur: ISID. orig. 15, 5, 8 (*pendet ex Aug. op. monach. 23, 27 p. 573, 10 sqq.*) apotheca ... vel horrea a graeco, verbum e verbo repotoria vel -a dici possunt, eo quod in his ... fruges reponunt. Hillen.

*recondo, -didī (-dī), -ditum, -ere. a re- et condere (de duabus praeverbiis cf. QVINT. inst. 1, 5, 65). scribitur p. p. p. -det- EPIST. imp. inc. (Année Épigr. 1984 n. 250; saec. IV²) 17, perf. act. -ded- GREG. TVR. Franc. 1, 21 (-did- codd. plerique). NOT. Tir. 12, 89 -it (-it, -didit cod. unus). 12, 91 -tum. de formis: coniug. III^{ae} GREG. TVR. Franc. 4, 34 p. 167, 13 -ire, in var. l. infra l. 27. p. 401, 14 (ubi etiam -eat) et CAES. AREL. epist. de hum. 5. stirpis perf. act.: -condid- CIC. inv. 2, 14 Ov. met. 1, 139. 4, 146. 11, 649. 12, 17 SEN. epist. 8, 1. al.; -cond- SERM. Medioli. frg. 11. AMBR. epist. extra coll. 14, 58 (-did- var. l., ut EVSEB. EMES. serm. 19, 16 PALLAD. hist. mon. I 18, 6 p. 271^A CAES. AREL. serm. 196, 3). AVG. conf. 9, 7, 16 IORD. Rom. 133. GREG. TVR. Franc. 4, 42 p. 176, 17 -erant (-irent var. l.). al.; formam III^{ae} pers. sing. -it magis minusve dubiam v. p. 401, 40. 402, 33. 35. 63. 403, 13. 23. 41. al.; perf. -duit coni. Mueller loco haud sano FEST. p. 277. de notione: GLOSS. -o: ἀποκόπτω. -am: reponam. -e: ἀπόθεε. GLOSS.^L I Ansil. RE 208 -e: iterum mitte. legitur apud PLAVT. l. 52 sqq., Q. SCAEV. p. 401, 23 et inde a CIC. [langob. (Milano) regond et coniug. mutata (Brianza) regondá 'colligere', delph. vet. recon (III^a pers. sing.); prov. regoundre, arregoune 'humare'. cf. M.-L. 7128 et Faré, Postille. Wartburg X 159. Schd.-Cr.]

[confunditur in codd. c. condere p. 403, 12. 14. 20. 22. al., recedere Avg. serm. 36, 9 (coni. Mazzucchelli pro -unt CORIPP. Ioh. 2, 264), retundere p. 403, 43 (falsa var. l. CLAVD. 28, 21 EVSEB. GALLIC. hom. 39, 3). falso tradi vid. pro recordare (cf. var. l. AMBR. p. 402, 20. AVG. conf. 10, 40, 65): GLOSS. IV 422, 12 -it: repetit. GLOSS.^L I Ansil. RE 221 -atur: repetit.]

i. q. (iterum, retro) condere (reflexive l. 67. p. 402, 32. 58 sqq. 403, 8. 10 [cf. p. 401, 3], reciproce l. 74; indicatur, ubi quid [quis] -atur, passim per adv., praepos. in c. acc. vel abl. finde a CIC.; cf. l. 61 sqq.], abl. nudum, rarius per dat. haud dubium l. 63. p. 401, 5. 7. 402, 2. 403, 19. 21 [p. 401, 72? dat. pers. iuxta locum v. l. 64. p. 401, 16] vel praepos. ad p. 402, 61, apud p. 401, 57. 402, 7, intra e. g. p. 401, 65, sub e. g. p. 402, 48. 403, 18; locut. -tum [-ta] habere p. 401, 43. 66. 402, 38 sqq. al., tenere VAL. CEM. hom. 4, 4 [continere p. 401, 52]):

I cum obi. affecto q. d.; vi praeverbi indicante: A actionem, qua quis vel quid (retro) amogetur a visu, usu (plerumque ab usu verbi q. e. condere vol. IV 148, 35 sqq. 149, 63 sqq. illustrato non differre vid.):

1 praevalente notione indendi, reponendi sim. (-it, qui ipse suscipit, e. g. l. 60. 67. p. 401, 69; vergit in notionem ponendi maxime p. 401, 3. 5 [cf. p. 403, 48]): a -untur varia: a proprie: PLAVT. Curc. 388 reliqui in ventre cellae uni locum, ubi ... reliquias -rem (item de cibo ingestio: Stich. 231 parasitum inanem, quo -as reliquias. VEN. FORT. vita Pat. 7, 20 in ventrem suum [opp. in mercedem caelestem]. apud Christ. respicit elemosina [hic illuc metaphorice]: Avg. serm. 36, 9 [ad Luc. 12, 16 sqq.] si dives fructum uberem -ret in pauperum ventribus, ... in caelo tutius servabatur. VAL. CEM. hom. 13, 7 in ore pauperum. al.). VERG. georg. 3, 137 ut animal femininum rapiat sitiens Venerem, i. semen masculi, interiusque -at (pendet Ps. APVL. Ascl. 21). Aen. 10, 387 ensem ... in pulmone -it ([SERV. archaismos est pro 'in pulmonem']. cf. de gladio sim. in corpus infixo [vix ad c]: 10, 816 exigit ensem per ... iuvenem totumque -it. Ov. met. 12, 482 lateri ... -ere duro ... gladium. PRIAP. 6, 6 totam, sc. mentulam, ... ad costam tibi septimum -am). COLVM. 9, 8, 10 apis praeparato vase -itur (in eadem re: 9, 12, 2 custos apes congregatas -at, sc. novo loculamento). PLIN. paneg. 32, 3 Aegyptum et Nilum precor, ut ... molli gremio semina -at eqs. APVL. apol. 16, 3 explicandum est, quando se imago eodem speculo tum -at penitus, tum foras exerat. LACT. inst. 7, 21, 8 peccatores in ... tenebras -entur. PALLAD. 11, 14, 8 meliloti unciam unam ... tundis et ... in sextariis quinquaginta coclearia sex -e eqs. (sc. immiscendo; -is codd.). AVG. anim. 4, 18, 27 p. 407, 9 quomodo anima amputato corporis membro partes suas abripiat et -at introrsus (de eadem re: VINC. VICT. Aug. anim. 4, 20, 33 p. 412, 8 ut anima rapiatur et interius -atur). EVSTATH. Basil. hex. 3, 3, 8 quos septem orbes stellarum ... -tos in se dicunt exemplo cadorum uno super alium commissorum (gr. p. 57^B ἐνηρμόσθαι).

DRAC. Romul. 9, 19 *animas virtus tollit ad astra ... et solis in orbe -it (de eadem re 10, 503 [ad Solem] claudis in aevum orbe tuo)*. LVX. anth. 332, 4 quo *horto Venus roseos -it artus, (sc. pro se, ut p. 403, 23)*. VEREC. in cant. 1, 20 currus equitesque *Pharaonis ... stagni vorantis alveo -untur*. CASSIOD. hist. 10, 26, 2 hunc ... thesaurum, *sc. reliquias episcopi*, illi civitati ... -dedit imperator (gr. *Theodoret. 5, 36, 1 τῇ πόλει ... προσήνεγκεν*). in psalm. 136, 2 l. 57 palis ... humidae terrae -tis. *al. -it is, qui aliquid alicubi -tum esse affirmat (an ad c? cf. p. 404, 6)*: PLIN. nat. 11, 251 post aurem dexteram referimus tactum ore ... digitum veniam sermonis a diis ibi -entes. **β translate:** SEN. benef. 6, 34, 5 *amicus illo, sc. in pectore*, recipiendus ... et in sensu -endus. HIL. myst. 1, 13, 3 *Christus in ... eccliae suea arcum (sc. navem) filios ... -it*. SYMM. epist. 4, 42, 1 caritas adyto pectorum -atur. AVG. conf. 9, 10, 25 si ... haec una *visio rapiat et absorbeat et -at (-eat, -iat var. II.)* in interiora gaudia spectatorem. PROSP. carm. de ingratis. 148 *an doctrinam quandam suscias cordisque sinu ... -as?* PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 4 *lucem religiosis fratribus in arcano cordis secreto -ere. al.*

b -untur servanda, protegenda (*cibi, medicamenta, instrumenta, pecunia [sed v. etiam sub cl sim., sc. ad usum posteriorem; iuxta ponitur vel disting. colligere, contrahere l. 24, 40, 56. al. [cf. p. 403, 33 et congregare p. 400, 65, variat in vers. l. 55], servare sim. l. 43, 61 [subordinatur ut l. 61, 70 et VAL. CEM. hom. 4, 4. al. J. 74, cf. p. 400, 58, 403, 28]:* **a proprie:** ① non indicato receptaculo, loco sim.: Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 (*definitur 'penus'* longae unionis gratia contrahuntur et -untur (*postea: intus et penitus*). GAV. BASS. l. 43. HOR. sat. 2, 3, 109 qui nummos aurumque -it nescius uti compositis. carm. 3, 28, 2 prome -tum ... Caecubum. LIV. 8, 18, 7 *medicamenta -ta ... invenerunt. FEST. p. 133 manticularum usus ... in nummis -endis ... fuit. COLVM. 2, 20, 6 si in annos -untur frumenta (opp. protinus usui destinantur). al. SCRIB. LARG. 271 p. 116, 22 haec omnia infervescunt ..., deinde perfrigerata eodem caccabo reponuntur posteroque die iterum infervefiunt -unturque eodem modo; tertio die eqs. PLIN. nat. 18, 230 *hieme* torcular lavare et -ere. 34, 113. IVV. 6, 67 quotiens aulaea -ta cessant (68 vacuo clausoque ... theatro). TERT. nat. 2, 8, 14 de -endis praesidiis in futuram famem. HIL. in psalm. 91, 10 *Iudeis cibus ... ante sabbatum* providendus, parandus, -endus est. AMBR. hex. 6, 4, 16 quae *formica* de tuis laboribus sibi messem -it (cf. EVSTATH. Basil. hex. 9, 3, 16 *ut possit sufficientia sibimet alimenta -ere formica* [gr. p. 193^c ἐναπόθηται. postea: species collectae]). VVLG. Tob. 12, 8 bona est ... elemosyna magis quam thesauros auri -ere (*an ad 2 vel II?*). AVG. civ. 4, 8 p. 155, 24 frumentis ... collectis atque -tis. VAL. CEM. 9, 1 qui parum -it, invitus saepe *ieiunat. al. ② indicato receptaculo, loco sim.:* GAV. BASS. Gell. 3, 19, 2 sicut in arca omnia -untur eiusque *arcae* custodia servantur ..., ita homo tenax ... omnia custodita ac -ta habet sicuti arca, (ad l. 23 sqq.). FEST. p. 333 (*suppl. e PAVLO*) *(scrau)tum vocabatur p(elli)ceum, in quo sagittae* -untur. PAVL. FEST. p. 42 in qua *pera cibum -unt. VAL. MAX. 1, 1, 12 in altera arca* scripture indicabat corpus Numae ... fuisse, in altera libri -ti erant (*an ad c? cf. p. 402, 50*). COLVM. 2, 10, 16 lens siccata ... -atur ... in horreo ... aut in vase. 12, 41 vas *musti* ... in fumum -ere. al. SCRIB. LARG. 57 vase. PLIN. nat. 28, 226 *medicamentum* in folliculo ... -tum ita, ne terram attingat. STAT. silv. 1, 4, 99 tholo quodcumque, *sc. medicamentum*, tibi ... -it Pergamus. APVL. met. 8, 22, 3 quidquid horreo -tum continebatur. TERT. orat. 1, 1 (*subest e. g. Matth. 9, 17*) novum vinum novis utribus -i. VET. LAT. Matth. 13, 30 (Victorin. Poetov. in apoc. 8, 1) dicam messoribus ... triticum ... in horreum -ere (gr. οὐναγάγετε, cod. 1. al. colligite, 2 reponite, 3. al. et Vulg. congregate). I Cor. 16, 2 (cod. 78 = VVLG.) de collectis ... ita ... facite: ... unusquisque vestrum apud se ponat -ens, quod ei bene placuerit (gr. θησαυροῖς, cod. 77. al. thesaurizans). HIL. in Matth. 2, 4 (*ad 3, 12*) triticum suum, perfectos scilicet creditum fructus, horreis -endum (*sim. in imag. e. g. AVG. serm. 47, 16 qui in horreo -aris*). myst. 1, 38, 3 (*ad exod. 16, 33 sq.*) gomor ... vase aureo -tum ... reservatur. VEG. mulom. 3, 11, 2 *id in vase -tum servas (cond-var. l. 1; loco gemino l. 16, 6 condita [-ta var. l.])*. HIER. epist. 11, 4 (*subest fort. II Cor. 4, 7*) in testaceis vasculis thesaurus saepe -itur (cond-var. l.). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 218, 11 quaecumque sunt reposita et -ta intra aulam regiam. MARCELL. med. 15, 6 hoc Livia Augusta semper compositum habuit et -tum in vasculo vitro (brevius Scrib. Larg. 70). *al.**

β translate et in imag. : ① contextu vario -untur: **ⓐ memoranda, discenda:** CIC. ac. 2, 30 mens alia visa sic arripit, ut iis statim utatur, alia quasi -it, e quibus memoria oritur. CALP. ecl. 1, 16 prome ... calamos et si qua -ta, *sc. carmina*, servas. TAC. ann. 1, 7, 7 procerum verba, vultus in crimen detorquens -bat (*Tiberius ut: 1, 69, 5 quae odia -ret auctaque promeret*). VVLG. prov. 7, 1 praecepta mea -e tibi. AVG. civ. 6, 2 p. 248, 10 *deos quosdam* in memoria ... per ... libros -i atque servari. conf. 10, 8, 13 sensibus raptae sint interiusque -tae *imagines*. 10, 14, 21 *quaedam* quasi trialecta in ventrem -i illuc, *sc. in memoria*, possunt.

MART. CAP. 9, 903 (vers.) mentis intimo. VEREC. in cant. 7, 16 l. 55 aeternae memoriae domini (opp. oblivioni tradantur). **al. pendet enunt. secund. c. quod: IORD. Rom. 84 q. ..., animo -endum est. ⓒ varia retinenda, servanda:** GELL. 1, 15, 14 Hesiodus (*op. 719 sq. γλώσσης ... φειδωλῆς*) ... linguam non vulgandam, sed -endam esse dicit proinde ut thesaurum. VICTORIN. POETOV. in apoc. 2, 2 (*ad 2, 9*) *Iohannes* scit ... apud se talibus, *sc. Christianis*, dixitias esse -tas (*sim. in scripto: CASSIOD. inst. 1, 23, 1 in uno corpore codicis diligentia studiosi viri potuit -i plurimum*). AVG. conf. 9, 7, 16 quae corpora martyrum quorundam per tot annos incorrupta in thesauro secreti tui -nderas. PETR. CHRYS. serm. 86, 1 sacerdos differtur sermo, non aufertur; -itur, non negatur.

ⓑ in fide christ. -untur: Ⓛ opera bona, fides, bona sim., quibus quis salutem aeternam meretur, sc. in caelo, in anima sim. (*sec. Matth. 6, 19 sqq. Luc. 18, 22. al. cf. p. 401, 39*): CYPR. eleem. 7 dominus praecepit, ut ... caelestes thesauros ... -amus (patient. 13 sibi [reponvar. l.]. HIL. in Matth. 27, 4 [*ad 25, 4*] intra hominem ... t. bonae conscientiae -endus est [*item sing.* : EVSEB. EMES. serm. 19, 16]. SEDVL. carm. pasch. 4, 19 caelo [*cf. op. pasch. 4, 2 p. 257, 2 occulit ac -it*]. **al. fort. pertinet iunctura ad II.** AMBR. paenit. 2, 9, 84 dum ... saeculi mercedem requirunt, non -unt futuri (recordantur var. l.). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 1, 3 in animae thesauros perenne aliquid (gr. p. 429^B θησαυρίσα). EVCHER. laud. her. 39 centenos fructus accola eremi -it. PETR. CHRYS. serm. 25, 2 caelesti modo ... -it ergo (item *absol.* : EVSEB. EMES. serm. 26, 18 sibi). **ⓑ mala:** PELAG. in Rom. 2, 6 p. 21, 5 ('thesaurizas eqs.') iram tibi ... super iram -is. CAES. AREL. serm. 160, 4 si tenebras -nderis, lucem habere non poteris.

c -untur abscondenda, tegenda, secludenda (*huc vergit p. 400, 61 sqq.; iuxta ponitur latere, oculere sim. l. 44, 49 [subordinatur ut l. 64, 67]; cf. l. 18. p. 404, 29*): **a proprie:** ① -untur res: Ⓛ resciuntur caelestia, aeria: CIC. Arat. 357 umeros ... clarumque -it Anguitenens ... magnum a cervicibus Anguem (gr. 577 κατάγει, Germ. 592 mergitur). frg. 10 *Draconis* caput hic paulum sese ... -it (gr. 61 νίοσεται). GERM. 424 si *Centaurus* traxit nubem stellasque -it eqs. frg. 3, 21 imbris incumbit caelum solemque -it. IVVENC. 4, 689 (*ad Matth. 27, 45*) ex oculis fūgit ... trepidumque diem sol nocte -it. SIDON. carm. 22, 48 vetitā ... -i lampade *Aurorae*. Ⓛ varia exempla: CIC. Verr. II 2, 185 *libelli* remoti et diligentius sunt -ti (*antea: diligentius servanda*). 4, 23 quod celari opus erat, habebant sepositum et -tum (*sim. 4, 42 clausum ... et -tum ... habere*). Catil. 1, 4 senatus consultum ... inclusum in tabulis tamquam in vagina -tum. de orat. 1, 161. VERG. Aen. 2, 748 penatis (v. l. 56). Ov. ars 1, 628 laudatas ostendit pavo ... pinnae; si tacitus species, ... -it opes. met. 1, 139 quas ... -erat terra ..., effodiuntur opes (*sim. in describendo situ, statu [sed praes.]*: AVSON. 27, 3 [398 S.], 5 quae *ostrea* ... alga -it [cf. p. 314, 3 sq.]. cf. l. 70). Ps. QVINT. decl. 17, 15 venenum ... invenisses absconsum, -tum. TAC. ann. 4, 57, 2 -ere voluptates insuerat *Tiberius*. FLOR. epit. 1, 7, 11 *hoste veniente quadam* in doleis defossa terrā -unt. APVL. met. 4, 18, 5 horreum, ubi ... argentum ... -i viderat *Thrasyleon*. HIL. in Matth. 4, 13 (*ad 5, 15*) *lucerna non accenditur -enda sub modio*. HEGES. 4, 25, 2 -tos sub ... clamidibus gladios occidentes. AVG. civ. 7, 34 p. 317, 3 quae *sacrorum causae, sc. a Numa propositae, ... scriptae -rentur in tenebris*. HIST. Apoll. rec. A 33 Pr(i)apum aureum gemmis et auro -tum (*rec. B aureum ... ex gemmis et unionibus*). *al.*

ⓑ -untur homines vel animalia: Ⓛ act.: VERG. Aen. 1, 681 *Ascanium* sacrata sede -am (7, 774 secretis. STAT. Theb. 11, 729 [*log. Antigona*] *Oedipum* coetus abducant solaque in s. -am). 2, 748 Ascanium Anchisenque ... et penatis ... curva valle -o. SVET. frg. p. 257, 6 *meropes* genitores suos -unt iam senes eqs. (*de eisdem: ISID. orig. 12, 7, 34. cf. l. 69*). *usu refl.:* SEN. Herc. f. 1322 ubi me *profugum* -am? Phaedr. 524. QVINT. inst. 10, 3, 25 se in locum, ex quo ..., -bat. GELL. 5, 14, 18 in eam *specum* me penetrio et -o. 14, 6, 2 -o me penitus, ut sine arbitris legam *librum*. APVL. met. 2, 25, 4 quin abis ... teque ad tui similes *musculos*, (v. app. crit.) ... -is? 4, 15, 1 *Thrasyleon* ... iam ... habili corio *ursi* ... sese -it. QVEROL. p. 52, 16 domi (*restit.*). HEGES. 1, 30, 13 se intra munitiones -it. 5, 49, 3 Simon ... latuit ... in hypogeis se cum paucis -ens fidelioribus (gr. 7, 26 καθίσιον αὐτόν). **al.** Ⓛ pass. (*vel mediopass.; cf. e. g. l. 75. p. 403, 9, 48*): Ov. met. 1, 583 Inachus unus abest imoque -tus antro flet. 3, 273 *Iuno* fulva ... -ta nube. 4, 339 -ta silvā delituit. SEN. nat. 4, 2, 18 *animal*. PLIN. nat. 9, 101 pectines et ipsi -ti ... magnis frigoribus ac ... aestibus. 10, 99 *merops* genitores suos -tos pascens (cf. l. 57). RVFIN. hist. 5, 10, 2 quae *gentes* in Orientis ultimis secessibus -untur (gr. τοῖς ἐπ' ἀνατολῆς ἔθνεσιν). *al.*

β translate et in imag. : *quaelibet exempla:* CIC. Sull. 47 noli aculeos orationis meae, qui -ti sunt, excusos arbitrari. SEN. Herc. O. 477 *arcana* penitus -as et fide tacita premas. dial. 5, 13, 2 in imo pectoris secessu -atur *ira*. epist. 9, 16 *sapiens* in se -itur, secum est. PLIN. nat. 25, 1

ita ... -unt, qui pauca aliqua novere, invidentes aliis et neminem docere in auctoritatem scientiae est (*antea*: abscondere et supprimere). STAT. Theb. 1, 682 (676 non ... tibi sum quaerendus) tum ... -agnovit enim: 'quid nota -is? scimus eqs.' (*an ad C?*). 11, 163 scis, ... licet alta -as vulnera eqs. al. -untur ignobiles: VERG. Aen. 5, 302 quos fama obscura -it (*inde* PACIAN. epist. 1, 1, 3. cf. BOETH. cons. 3, 9, 18 quem -it obscuritas). -untur, qui a vita publica sim. recedunt: SEN. epist. 8, 1 in hoc me -didi et fores clusi, ut prodesse pluribus possem (*antea*: vitare turbam ..., secedere). 19, 3 ut ... mergaris ac penitus -aris (*antea*: in medium te protulot ingenii vigor eqs.). 43, 4 -ere se et homines ... vitare.

d -untur sepelienda (*cf. l. 58; arcuimus p. 401, 5*): LIV. perioch. 142 corpus ... et in tumulo C. Iuli -tum est (cond- var. l.). CE 472, 5 (*non ante saec. II*) in bello Parca eum oppressit; ... humo te mater ... -it. DICT. 4, 15 p. 92, 21 Graeci ossa Achillis urnā -ta ... sepelire ([cond- var. l.]. CLAVD. DON. Aen. 6, 505 p. 573, 11. CASSIOD. chron. II p. 141, 766 *Traiani* o. in urna aurea conlocata sub columna fori ... -ta sunt). SACR. Leon. 271 ut ... in ipsis visceribus civitatis sancti Iohannis et Pauli victricia membra -res. MARCELL. chron. II p. 85, 453, 4 in quo antro ... sub terra. LIB. pontif. p. 8, 6 ubi episcopi -rentur sepulturae. CASSIOD. chron. II p. 134, 558 in mausoleo (cond- var. l.). hist. 6, 34, 7 monumento (*gr. Theodoret. 3, 15, 9 παραδέδωκε*). GREG. TVR. Franc. 9, 10 p. 426, 1 ut *interfecti terrae* -rentur (cond- var. l.). al. -it mortuus ipse (*cf. vol. X 1, 2641, 22 sqq.*) vel lapis: CE 1561, 9 (*a. 474*) membra -it humo (*seq. perf.*). CIL II 617 lapis cineres iste -it.

2 praevalente notione colligendi, conferendi sim. (*huc fort. p. 401, 26. 39. 54; cf. p. 401, 20*): COLVM. 2, 9, 18 cum adsiccerunt semina, -untur atque ita reposita perennant. LACT. mort. pers. 7, 5 *Diocletianus* opes ... congerebat, ut ea, quae -bat, integra ... servaret. HIL. myst. 1, 38, 2 (*ad exod. 16, 18*) plus *manna* colligens non abundat, minus -ens non egit. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 4, 6 (*spectat ad Matth. 15, 37*) *ciborum* reliquias ... in septem sportas -ere (*an ad 1a?*). MAR. MERC. Conc.³ I 5 p. 20, 17 quae *capitula haeretica* a te antea improbata sunt ... et nunc tamquam recollecta et -ta in fidem tuam recipi meruerunt. VAL. CEM. hom. 20, 9 -tae per scelus facultates (*an ad II?*).

B actionem retro in priorem sim. vel proprium locum, statum condendi, ingerendi sim. (*accedit rursus [-um] l. 48. 53; pro obi. sunt:* **1** arma in vaginas sim. redditia, deposita: CIC. inv. 2, 14 gladium ... in vaginam -didit (*[antea: eduxit]*). Ov. fast. 2, 697 [693 nudarant gladios]. VET. LAT. Matth. 26, 52 [Hil. in psalm. 131, 4. al.] -e g. tuum in theca [*gr. ἀπόστρεψον*, cod. 3. al. et *Vulg.* converte]. AVG. agon. 29, 31 p. 132, 16 Petrus admonitus -it g. al.). Ov. trist. 2, 179 parce, *Auguste*, ... fulmenque tuum ... -e (*cf. LAVS Pis. 152 ignea ... arma*). SEN. Phoen. 490 strictum ... -ere ensem (STAT. Theb. 7, 806. CLAVD. 21, 114 [retund- var. l.]). AVR. Fronto p. 42, 7 (*in imag.*) securim Tenediam ... abde aliquo ac -e (*cf. Otto, Sprichw. n. 1759*). AVSON. 13, 113 (102 S.), 1 -e sagittas. **2** quaelibet: Ov. met. 4, 146 oculos iam morte gravatos Pyramus erexit, visaque -didit illā (*sc. Thisbe*). 11, 649 *Somnus* rursus ... languore solutus depositus ... caput stratoque -didit alto. GRATT. 459 rursusque -itur antro. CELS. 8, 10, 7^F *fragmentum ossis* -endum est (*antea: in suam sedem dandum*). 8, 21, 2. SEN. epist. 36, 10 quae ... in rerum naturam, ex qua prodierunt ..., -untur. COLVM. 2, 2, 19 scrobibus egestam humum -ere. PLIN. nat. 7, 186 *cum mortuus flammæ vi e rogo electus* -i ... non potuisset eqs. APVL. met. 6, 21, 3 rursum in pristinam ... sedem. FIRM. err. 3, 2 mortem *Attidis* ... dicunt, quod semina collecta conduntur, vitam rursus quod iacta semina annuis vicibus -untur (*sc. in terra, v. Turcan ad l.; vix recte ad C trahit Pastorino*). GREG. TVR. Franc. 4, 34 p. 167, 13 (*antea: ut expellentes ... de horrea anonas ... ad solem ... ponerent*) hoc -ire ... in horrea. iterum -untur reliquiae mortui: QVEROL. p. 58, 5 (*antea: violasti sepulcrum*) reliquiae ... -antur. CASSIOD. hist. 12, 14, 2 *corpus alicubi* sepultum ... Constantinopolim ... revocavit et ... in ecclesia *quadam* ... -didit (*gr. Socrat. 7, 45, 3 ἀπέδετο*).

?C actionem effectui ingerendi sim. contrariam, ut vergat ad notionem q. e. promere sim. (*hucine l. 4. 55?*): PROP. 2, 32, 16 cum subito Triton ore -it aquam fontis cuiusdam (recludit dett., refundit Heinsius et edd. multi).

H cum obi. effecto q. d., i. q. efficere, constituere (*vi praeverbi valente l. 75 sqq.*): **A** usu communi (*hucine p. 401, 39. 402, 15 sqq. l. 34?*): GELL. praef. 2 ea, quae adnotabam, ... mihi ad subsidium memoriae quasi quoddam litterarum penus -bam. HEGES. 1, 39 p. 82, 24 in me unusquisque spem sui ... debet -ere. CARM. de Sod. 57 leges. EV-STATH. Basil. hex. 5, 1, 7 *conditor deus* subsidia tuae vitae ... -didit (*antea: praeparavit; ministravit*). CASSIOD. in psalm. 147, 12 1.5 *verbum q. e. 'alleluia'*, cum sit in hebreæ lingua -tum, nullo tamen *constat* ... alio sermone translatum. ARATOR act. 2, 288 videamus in isto vulnere (*sc. circumcisio-nis*) pacta dei, quae testamenta -it praescius. *obi. -itur iterum: SYMM.*

epist. 8, 45, 1 quotannis salutis indicio mutua inter nos securitas -atur. AVG. serm. 301A, 2 *deus* reformet, qui formavit ..., ut perfectos -at, qui condidit. CASSIOD. Ios. antiqu. 11, 13 p. 305 ut fundamenta restuant tem-plumque -ant (*gr. οἰχοδομήσωσιν. ante*: rursus aedicare). 11, 60 p. 308 *Hierosolymam* (*gr. συγκατασκενάζειν*). **B** usu peculiari: -it is, qui aliquid alicubi -tum esse affirmat (*cf. p. 401, 8*): TERT. adv. Val. 29, 2 *naturae argumentum* spiritale ... in Seth -unt. pendet enunt. secund. c. ut: EVSEB. EMES. serm. 29, 6 semel ... -tum est, ut dispensatio comple-retur.

10 p. p. p. ***reconditus**, -a, -um pro adi. et neutr. pro subst. (*sc. l. 26. 44 sq. 58. 60. 66. p. 405, 12 sqq.*). compar. -ior l. 58, cf. -um magis l. 23 sq. de notione: SYNON. Cic. p. 416, 9 obscurum. occultum. latens. -um eqs. GLOSS.¹ II Philox. RE 31 -um: ἀποκεκρυψένον, ἀποκεκρυψόν. GLOSS. II 237, 25 ἀποκεκρυψένον: repositorium, -um, conditum. IV 461, 28 -as: repositas (*cf. 462, 6 repostas [apud Verg. bis; -sit- var. l.]: -as*). legitur inde a CIC., CATVLLO. [confunditur in codd. c. recognitus l. 35. p. 405, 13.]

i. q. *absconditus, obscurus, secretus, arcanus sim. (indicatur locus l. 23 sq. p. 405, 3 sqq.)*: **1** de eis, quae percipiuntur mente, cogitatione (*pendet ad c. gerund. l. 35*): **a** exempla varia: CIC. Quinet. 59 (*de hominis ingenio*) natura tristi ac -a fuit, ... non in campo, non in convivis versatus est. dom. 25 diu -us et penitus abstrusus animi dolor. leg. 1, 26 penitus -os mores. BRVT. Cic. fam. 11, 20, 4 si quid -um magis erit meque scire opus sit (*de eadem re: CIC. fam. 11, 21, 5 si quid erit occultius et ... -um [magis] -um Wesenberg*). PANEG. 4, 13, 1 (*alloq. Romam*) quamvis -a (*ed. pr.; adv. -e M*) alte gemeres (*postea: ingestos ... luctus*). ARNOB. nat. 5, 39 p. 298, 22 Eleusinia illa mysteria et sacrorum -i ritus. AMM. 22, 16, 17 nudatur *Alexandriae* ... geometrico radio, quidquid -um latet. PAVL. PELL. euch. 263 corde. BOETH. cons. 5 carm. 4, 39 mens introrum ... -is formis miscet imagines perceptas. al.

b de cogitationibus, scriptis eorumque significazione, quae difficile vel parum intelleguntur sim. (*de auctore l. 37*): **a** contextu quilibet: CIC. Sest. 22 -os eius, i. *hominis nequam*, sensus tenere (*antea: inclusas ... libidines*). or. frg. A 7, 9 legem ... aut ad scribendum difficile aut ad excogitandum -am (*recogn- codd. Ascon. p. 52, 6*). LAVD. Turia 2, 4 consilia. PRVD. psych. 840 arcana -a mentis. AVG. util. cred. 6, 13 p. 17, 21 libros Aristotelis -os et obscuros. CASSIOD. inst. 1, 22 Augustinus ... in quibusdam libris nimia difficultate -us (*opp. planissimus*). **β** de script. sacris vel doctrinae, fidei sim. Christ. propriis: IREN. 3, 3, 1 si -a mysteria scissent apostoli eqs. HIL. syn. 92 de tantis ac tam -is rebus ... haec scripsi. HIER. in Eph. 3, 1 p. 478^C epistolam Pauli ... tam -is sensibus involutam. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 93, 15 thesauros sapientiae ..., qui -i erant in Christo Iesu (*pendet e Col. 2, 3, ubi gr. εἰσαὶ ... ἀπόχρωποι*). 3 p. 197, 7 de illis instrui, quae ante salutem ... in arcans habentur et -is (*item neutr. pro subst. : Orig. princ. 2, 2, 2 in absconsis et -is*). PHOBAD. c. Arian. 26 l. 11 (*ad Eph. 3, 9*) -a retro sacramenta. al.

c de artibus, litteris generibusque earum, elocutionibus, quae sunt aliena sim. a more, usu communi vel publico, extra scientiam vulgi positis sim. (*cf. p. 405, 10*): CIC. de orat. 1, 8 quae studia -is in artibus ... versentur (1, 10 [*de mathematica*]). 1, 137 nihil ... dicam -um ..., nihil aut inauditum vobis eqs. (*sim. 2, 79 rem sane non -am!* quis enim hoc non ... viderit eqs. TAC. dial. 28, 1 non -as ... causas requiris; ... quis enim ignorat eqs.?). Brut. 44 Pericles ... exercitationem mentis a -is abstrusisque rebus ad causas forensis ... traduxerat (TAC. dial. 33, 5. *adde l. 51; cf. l. 40*). 191 poema (*opp. oratio popularis*). 252 litteris ... -is et exquisitis (*[opp. domestica consuetudine]*. 265 [*opp. volgares; iuxta pos.* interiores ut: nat. deor. 3, 42]. fam. 15, 21, 4 *Calvo* multae erant et -ae l., vis non erat). 274 sententias. ac. 2, 10 -iora (*opp. quae in promptu erant*). off. 1, 95 ratione. PLIN. epist. 2, 3, 2 sensus -i ... verba ... quae sita et exulta. 5, 8, 9 huic orationi ... humilia ... et ex medio petita, illi *historiae omnia* -a, splendida, excelsa convenient. SVET. Aug. 86, 1 vitatis ... -orum verborum, ut ipse dicit, fetoribus (*sim. 86, 2 exoletas ... et -as voces*). GELL. 3, 2, 14 -ā et quasi operata ... significatione, sc. poetica (*opp. exposita atque aperte*). ARNOB. nat. 5, 5 ex -is antiquitatum libris et ex intimis ... mysteriis (SERV. auct. Aen. 1, 398 in 1. -is lectum esse. sim. neutr. pro subst. [*cf. l. 44 sq.*]: 2, 649 de fulminibus hoc scriptum in -is est (*ad libros de rebus -is conscriptos pertinet sec. Linderski, Harv. Stud. Class. Phil. 89, 1985, 227 sqq. 233 sq.*). cf. l. 37. 75). AMM. 30, 4, 12 *iuris periti* multas tibi suffragantes ab-solutionem lectiones -as pollicentur (*antea: leges saeculis obrutas*).

d de ignobilibus sim.: NOVELL. Valent. 24 pr. obscuris ac -is locis (*opp. claris urbibus*).

2 de percipiendis sensu (*auditu p. 405, 7*): **a** usu vario: **a** de longinquo vel interiore loco positis: CIC. Verr. II 3, 193 angulum ... provinciae -um ac derelictum. 3, 207 locus (*cf. l. 70*). leg. agr. 2, 41 Aegyptus ut occulite latet, ut -a est! dom. 39 *augurum* ego libros, si qui sunt

-i, non scrutor (*de Sibyllinis agitur sec. Linderski, l. cit. 211*). nat. deor. 2, 98 -as auri ... venas. CATVLL. 34, 11 *Diana domina ... saltuum ... -orum (an ad l. 8sqq.?)*. CELS. 6, 18, 7^B extra ... neque intus -um. ANTH. 420, 3 (*Sen.?*) *Britannia medio ... -a ponto*. SVET. Nero 31, 4 opum. LACT. opif. 16, 6 ex thensauro -o. RVFIN. hist. 4, 7, 14 in ultimis orbis partibus -as nationes. ISID. orig. 11, 1, 109 *ita oculi formantur, ut cavi ac -i fiant.* al. **β de sono**: CIC. har. resp. 20 strepitus quidam -us et ... fremitus armorum. **γ de eis, quae ab usu publico, consueto immunia sunt (hucine l. 2?)**: CIC. de orat. 1, 12 (*in imag.*) artium, sc. praeter oratoriam, studia ... -is atque abditis e fontibus hauriuntur (*opp. in medio*). CATVLL. 4, 25 -ā senet quiete *phaselus*.

b neutr. pro subst. de loco vel de rebus repositis (c. praepos. praeter HIL.): CAES. civ. 3, 105, 5 in occultis ac -is templi (remotis, recognitis var. ll.). SEN. nat. 3, 4 ut praebere *aquam* ... ex -o possit *terra*. PLIN. nat. 33, 25 pretiosioris in -o supellestilis. HIL. in psalm. 9, 2 -is et inaccessibilibus. PELAG. in II Cor. 11, 13 p. 293, 10 *praferentes honorem pecunias non ideo spernunt, quia non ament, sed quia in -is habent eqs.* AVG. epist. 137, 18 (*in imag.*) *scriptura homines non solum manifesta pascat, sed etiam secreta exercet ... veritate hoc in promptis quod in -is habens.* SVLP. SEV. chron. 1, 16, 7 ex -is in posterum ... diem consulens. al.

[adv. **reconditē** vix recte trad. p. 404, 26.]

deriv.: reconditio, reconditor, reconditorium.
compos.: perreconditus.

Schafer.

recondūco, -dūxi, -ductum, -ere. a re- et conducere. Ifalso trad. -tae FEST. p. 277 (v. *supra* p. 400, 28). *obscurum*: CIL XI 6690, 8 (saec. II? *graphio scriptum in tegula*) -xi sic me, suadeo (cf. *Catarsi Dall'Aglio, Aurea Parma* 65, 1981, 319 sqq.).]

i. q. iterum conducere, sc. de eo qui: **1 suscipit opus**: PLIN. nat. 29, 22 ab ... Charmide medico unum aegrum ... (sestertiis) tot ... -um esse (*loco fort. corrupto; eesse conductum temptavit Mayhoff*). PS. QVINT. decl. 12, 18 (*vituperanter dictum*) classis nostra vecturam facit et vicinarum civitatum copias -it (sc. *perferandas et cum lucro vendendas*). **2 accipit rem utendam, sc. agrum sim.**: VLP. dig. 19, 2, 13, 11 (10 *relocare*) qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, ... -isse, videbitur (rem con- var. l.), ibid. colonum -isse videri.

recōnfero, -lātum, -ferre. a re- et conferre. i. q. rursus con ferre, sc.: *secum deliberando, meditando*: HESYCH. in lev. 11, 1 p. 905^A qui non solum meditatur legem, sed et ruminat, id est -rt. *impendendo, solvendo* (cf. vol. IV 175, 75 sqq.), *non nisi p. p. p. neutr. plur. -lata pro subst. de genere tributi*: LYD. mag. 3, 70, 1 ἐξολλάτα (*Wiensch, ἐξολλάτα cod. teste Fussio, ἐξολλοζάτα Carney cogitans de tributo praediis relocatis imposito, quod defendere vid. Schamp in ed., 2006, vol. I p. CCXXVIII sqq.*).

recōfirmo, -āre. a re- et confirmare. [falso ed. pro re cons. PS. PRIMAS. in II Cor. p. 55^C.] i. q. rursus in statum validum redigere: GALEN. ad Glauc. 1, 3, 6 fol. 248^E (*sec. cod. Cass.*) si ... malfient, odoribus primo adhibitis dehinc narium obclusione -bimus (-vi- cod., coned.; cf. gr. p. 59 ἀνακτησάμενον).

recōflo, -āre. a re- et conflare. i. q. rursus conflare (sc. in imag.): LVCR. 4, 927 unde -ari sensus per membra repente possit, ut ex igni caeco consurgere flamma.

[dolo **recongesta** olim falso ed. pro dolore con- HEGES. 1, 40, 10.]

recōgrego, -āvī, -āre. a re- et congregare. i. q. rursus con gregare: PS. PHILo antiq. 26, 5 Cenez ... -vit ad se omnes populos (congreg- var. l.; cf. 25, 3 collecti sunt populi). GREG. M. epist. 1, 38 1.8 ut rector monachos, qui fugerant, ... perquisitos ad unum -et (cf. 1, 39 l. 7 ad unum reducere).

reconiungo, -iunctum, -ere. a re- et coniungere. GLOSS.^L I Ansil. RE 201 reconciliatus: in amicitia -tus. [vix recte restituere tempaverunt Mommsen CE 2156, 5 (durae coniunxerunt lapis), Diehl in lacuna INSCR. christ. Diehl 4550.]

i. q. rursus in statum coniunctum redigere (cui, indicat dat. praeter l. 64): RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 18, 3 (*in imag.*) quibus utar ... medicamentis, quibus alligaturis, ut -am et conglutinem, dissidentia? (Migne gr. 35, 1252^B συνάψω). 8, 20, 3 reconcilia hominibus deum, terrenis -e caelestia (Migne gr. 35, 964^A aliter). hist. 1, 7, 4 (*de generatione Christi*) -tum ... sibi est invicem, genus et illud, quod secundum Mattheum per Salomonem, et illud, quod secundum Lucam per Nathan deducitur, per legales adoptiones (gr. ἐπεπλάκῃ ... ἀλλήλους). Orig. in psalm. 37 hom. 1, 11.91 (ad II Cor. 2, 5 sqq.) Paulus sententiam revocat et electum -it ecclesiae (cf. COMMON. patr. 4, 7 haereticus si ... conversus fuerit ..., -itur deo).

reconl- v. recoll-. **reconn-** v. recogn-.

ἀντεπιχειρῶ: **recōnor** GLOSS. II 229, 1 (-no cod. Harl., cf. vol. IV 346, 44 sqq.). a re- et conari.

recomp- v. recomp-.

reconquīro, -ere. a re- et conquerire. i. q. requirere: AMBROSIAST. in II Tim. 1, 17, 1 rec. a (*Onesiforus Romae sollicite me quae- sivit*) apostolum -ens invenit (*rec. γ requires; in utraque rec. antecedit magna diligentia requisitum*).

recōnsidero, -āre. a re- et considerare. i. q. iterum considerare: GLOSS. V 512, 32 -a: melius retracta. GLOSS.^L I Ansil. RE 974 remetior: -o. 1195 repetens: -ans. II Abav. RE 108 resipit: -at vel ad seredit. sim. al. in GLOSS., e. g. p. 354, 37sq. p. 362, 5. 390, 38.

recōnsigno, -ātum, -āre. a re- et consignare. i. q. rursus consignare, sc. de eo qui: **1 iterum confirmat**: TERT. resurr. 52, 18 ideo apostolus ... et -at (con- var. l.) imprimens 'sic enim scriptum est' (I Cor. 15, 44). **2 rursum tradit, reddit** (cf. vol. IV 437, 9 sqq.; *donum offerendo* l. 15; -antur homines l. 20, 23): *incorporaliter*: EVSEB. GALLIC. hom. 47, 5 1.105 (*locum om. pars codd.*) *anima* praeferens ... 'aurum' (III reg. 10, 2) ..., id est integrum in se -ans ... pretium redemptori ([cf. l. 100 exhibens in se ... seipsam xenium deo]. cf. REGVLA mag. 3, 81 haec ars, sc. *pie vivendi*, quae ex dei voluntate descendit, cum a nobis ... domino fuerit ... -ta eqs. [inde sim. BENED. reg. 4, 76]). REGVLA mag. 61 cap. *si frater debet ex itinere revertens servare ieunium ante abbatem -andum communioni* (61 tit. con-). 93, 3 *abbas gregem domini futuro iudicio -turus suscipiet. corporaliter*: REGVLA mag. 1, 42 -are bisacrias, sc. *hosпитibus abeuntibus (de eadem re 1, 44 eis bisaciae consignatur)*. 14, 71 *paenitens* -etur ab abbate eis *praepositis* in manu. 88, 12 -tis rebus monasterii, quae frater ad tempus ... acceperat. BENED. reg. 35, 10 *qui ex officio coquinæ exit, vasa ... munda et sana cellarario -et (con- resig- var. ll.); qui cellararius item intranti officium consignet eqs.* al. in REGVLA mag.

recōnstringo, -ere. a re- et constringere (si recte legitur). i. q. in statum constrictum redigere: PS. SORAN. quaest. med. 251 ut collectione discussa ... iuncturæ -antur atque coeant (sim. cod. Lincol.; con- Carnot., probante Fischer).

recōnstruo, -strūxi, -ere. a re- et construere. i. q. rursus construere: CASSIOD. var. 2, 39, 9 ut, ... si in thermis fuerit aliquid reparandum, ... debet -i. Ios. antiq. 11, 5 p. 304 (*loq. deus*) volo Cyrum ... templum mihi -ere ([gr. οἰκοδομῆσαι; syn. 11, 2 reaedificare]. 11, 6 p. 304 [gr. ἀναστῆσαι]. 11, 22 p. 305 [gr. ἀνεγέργονται]). 13, 202 p. 374 civitatis muros (gr. ἀνατοῦδομῆσαι). 14, 419 p. 421 Alexandrium olim dirutum -xit Herodis frater (gr. ἀνέκτησεν). al. in eodem opere. IORD. Rom. 283 *Philippus urbem ...*, qu(a)e dicebatur Pulpudeva, Philippopolim -ens nominavit (*subest Hier. chron. a. Abr. 2264 construxit*). in imag.: CASSIOD. in psalm. 144, 8 l. 156 *deus res cadentes sua pietate -it*.

recōnsuo, -ere. a re- et consuere. i. q. rursus consuere: GLOSS. II 596, 49 *veteramentarius: qui -it vestes*.

recōnsurgo, -ere. a re- et consurgere. i. q. surgendo redire: MART. CAP. 8, 833 *colorus solstitialis mersus in regionem inconspicuum infra Argo -it*, (Willis sec. cod. R [v. Mnemosyne 28, 1975, 129 sq.]; argorem (consurg- vel argonem (re)surg- sim. codd. plerique, Argo resurg- cod. unus et edd. cet.).

recontego, -ere. a re- et contegere. i. q. rursus contegere: APON. 8, 10 (*nisi est medii aevi; in imag.*) *pedes spe beatitudinis nudatos -i* (cf. 8, 9 contegi. respicit Eph. 6, 15 calciati pedes).

recontineo, -ēre. a re- et continere. [falsa var. l. pro cont. IREN. 2, 1, 5 1.93.] i. q. comprehendendo retinere: CASSIOD. in psalm. 31, 4 1.126 *spina totum corpus erigit atque -et*.

recontrādo, -ere. a re- et contradere. fere i. q. reddendo contradere: NOVELL. Iust. 64, 1 sicut hortulanus suscepit hortum a pos- sessore, ita eum -at (gr. ἀντιπαραδίδονται).

recontrāns v. l. 64.

recontrīsto, -āre. a re- et contristare. i. q. retribuendo contristare: VITAE patr. 5, 17, 10 si quis audiens sermonem tristem ... sustineat et non -et (postea: retribuens contristanti).

recontro, -āre. [a re- et verbo a contra ducto (fort. sec. exemplar *incontrare; cf. incontrare). Mei.] **1 intrans. et vi adversandi part. praes.** -āns vergens in usum adi. fere i. q. renitens, repugnans sim.: TERT. nat. 2, 8, 19 *Aegyptiorum gens rixosa, suis (regibus) -ans, in extraneis deiecta (inde dubitanter suppl. Borleffs in lacuna 2, 13, 20).* **2 trans. et vi vicis- situdinis fere i. q. rependere sim.:** POTAM. tract. 1 rec. long. 1.106 C. Christus pietate commotus fletus sororum Lazari fletibus -bat (re)contra hat var. ll., contrahebat, econtrabat sim. codd. rec. brev. l. 57 C.).

?**recontundo**, -tūsum, -ere. a re- et contundere. fere i. q. contundere: PS. THEOD. PRISC. add. p. 312, 15 (cf. p. 129, 12 app. crit.) equi adipes cum resina ... in unum -s(a)e (cod., con- Rose).

reconvaleſco, -ere. a re- et convalescere. i. q. in statum va lidum redire: ENNOD. carm. 1, 10, 4 ut viva dulci funere, i. somno, -ant corpora.

reconvenio, -īre. a re- et convenire. **1** *intrans.* i. q. *rursus convenire* (sc. *congregari*): RVSTIC. Conc. I 4 p. 74, 32 oportet ... ab initio -ire concilium (-iri cod. in serie inf. pass., reconvocari Schwartz; gr. I 1, 7 p. 74, 22 συνεργοτηθῆναι, cf. I 5 p. 372, 11 congregandum). **2** *trans.* i. q. *vices reddendo convenire* (sc. in ius vocare): NOVELL. Iust. 96 rubr. qui convenientur et -unt (-untur var. l., gr. ἀνταπιαθέντων. cf. 96, 2 pr. qui e diverso convenerat [gr. ἀνταπιασάμενος]).

[**reconventiculare** CONC. Mansi 8, 900^D (= Migne 66, 56^A) e versione medii aevi sumptum est, v. Conc.^S III p. vi sq.]

reconvertor, -ere. a re- et convertere. **1** i. q. *retro convertere*: *corporaliter* (sc. *refl.*): VET. LAT. deut. 1, 40 (cod. 100) vos -istis vos et comitatis estis in *solitudinem* (gr. ἐπιστραφέντες, Vulg. revertimini). *incorporaliter*: VET. LAT. Col. 1, 20 (Mar. Victorin. adv. Arium 1, 24 [cf. 1, 25 l. 20 conversa]) placuit ... per ipsum Christum reconciliare et -ere omnia in ipsum, quae per ipsum creata sunt (gr. ἀποκαταλλάξαι, cod. 75. al. et Vulg. reconciliare). **2** i. q. *in vicem convertere ordinem*: FACVND. defens. 9, 4, 4 (verba Theod. Mops.) oportet, si Apollinarem sequimur, confundere naturas et -entes dicere, quoniam anima caro est et caro anima; et ... -entes dicamus, quia immortalis est mortalitas et mortalitas immortalis.

reconvincō, -ere. a re- et convincere. i. q. *repellendo*, refutando *convincere* (contra aliquem maxime l. 27); -untur: *homines*: AMBR. parad. 8, 39 p. 295, 21 in praevericante peccatum est; ... uterque, sc. *Adam et Iudas*, redarguit atque -itur, quia eqs. (con- var. l.). CONC. Osc. a. 598 Vives p. 158 dum *peccatores* per publicam probationem minime -i garriant (nisi se con-, v. Mansi 10, 482^A). *res*: NOVELL. Iust. 73, 4 ut ... perfidiam et negationem *infittiantis* multis -amus modis (recommuni- et convinc- var. ll.; gr. ἐλέγχωμεν).

[**reconvoco** e coni. dub. l. 3.] Spoth.

recooperio (recōp-), -ūi, -rtum, -īre. a re- et cooperire. i. q. *rursus cooperire* (sc. ita, ut status prior restituatur): REGVLA mag. 8, 13 ut absconso ... homine in sepulchro, -ta (-cop- trad.) fossa, in figura sua terrā redeat pavimenti. 11, 110 levans se frater si lectum suum bene non -uerit (-cop- cod. alter, -coop- alter), puniatur. Bl.

***recoquo**, -xī, -ctum, -ēre. a re- et coquere. *scribitur -cōc-* in var. l. VERG. Aen. 7, 636 (codd. FyR). PLIN. nat. 34, 96 (*loco priore*); -quoqu- trad. QVINT. inst. 12, 6, 7, in var. l. VERG. ibid. (requoquont cod. M); -cog- in var. l. PLIN. nat. 34, 96 (bis; nisi confunditur c. recogere). NOT. Tir. 103, 53 sqq. -it. -xit. -tum. *indic. praes.* -ont v. l. 37. *de notione* v. l. 57 sqq. 74 et GLOSS. -xit: ἀνεχόνεσσεν, ἀνέψησεν. *legitur in prosa orat. inde a CIC., SEN. philos. (singulis locis)*, PLIN. nat. (octies), in *versibus inde a CATVLLO, VERG., HOR.* [In]si sunt recomposita aet. rec., a recocere (v. l. 35): it. ricucere, francog. require, prov. recoire, cat. recoure, hisp. recorer, port. recozer; a recocutus: sard. rekóttu, cat. recuit; fem. -ta: it. ricotta, francog. recuite 'lac coagulatum'. cf. M.-L. 7125. 7128a et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3249. Cortelazzo-Zolli² 1366. Wagner II 342. Wartburg II 1163 sqq. Coromines II 1020. Coromines-Pascual II 109. Machado³ V 54. Schd.-Cr.] [e coni. dub. VAL. Fl. 6, 444 (Gronovius); non iam legitur SER. med. 16.]

i. q. *rursus coquere* (p. p. -tus vergit in vim adiectivi maxime l. 54): **1** ita ut status vel vigor sim. prior restituatur: **a** -untur *homines*: **a proprie**, sc. *alluditur ad fabulam*: CIC. Cato 83 me moriturum haud sane quis facile ... tamquam Peliam -xerit. **B** *translate*: CATVLL. 54, 5 haec displicere velle tibi et Sufficio semi-to, (ed. 1481, seniore cocto [cop-] cod.; senem callidum, vafrum intellegit Bickel, Rhein. Mus. 93, 1950, 14 sq.). HOR. sat. 2, 5, 55 -tus scriba ex quinqueviro (i. statu in melius mutato; locum vix probabiliter explicant PORPH. -tus: iterum scriba factus [eodem] fere sensu SCHOL. Hor. sat. 2, 5, 56]. SCHOL. Hor. sat. 2, 5, 55 -ti dicuntur scribae, qui s(a)epius ... ad provincias missi exercitationes facti sunt usu ipso eqs.). PETRON. frg. 21 vers. 1 anus -ta vino trementibus labellis. QVINT. inst. 12, 6, 7 Cicero se ... Apollonio Moloni ... rursus formandum ac velut -endum dedit.

b -untur *res*: **a corporeae**, i. *proprie*: VERG. Aen. 7, 636 *populi Latinī* -unt patrios fornacibus enses (item -untur *arma* [aliter p. 408, 5 sq.]: LVCAN. 7, 148 rubuit flammis iterum Neptunia cuspis spiculaque ... Paean ... -xit). PLIN. nat. 31, 83 e muria salsamentorum -itur *sal* itemrumque consumpto liquore ad naturam suam reddit. **B** *incorporeae*, i. *translate*: AVG. epist. 118, 12 olim sopitas lites inani curiositate -ere.

2 *cetera exempla* (vis praeverbi minus appetet e. g. p. 408, 10. 14; accedit denuo p. 408, 21, iterum p. 408, 18sq. et MARCELL. med. 9, 5. indicatur terminus -endi p. 408, 16. 19sqq.; fere c. obi. affecto, sed effecto e. g. p. 408, 9. 13; in compar. e. g. p. 408, 9. 12. 30): **a** -untur *metalla vel res ex metallo factae*: VERG. Aen. 8, 624 miratur Aeneas lēvīs ocreas electro auroque -to (SERV. -to: saepe purgato. auct. ibid. quia quanto plus coquitur, melius fit). PLIN. nat. 33, 65 aes ... exharenatur, an satis

-tum sit splendore deprehendente. 34, 96 (antea: Capuae liquatur *aes* ... ligni *ignibus* ... ac saepius simili modo coquitur) *alibi* carbone -unt propter inopiam ligni ...; in *Gallia* semel -unt, quod saepius fecisse bonitati plurimum confert. FLOR. epit. 3, 20, 6 *copiae Spartaci* sibi clipeos et, (e var. l. ex Halm) ferro ergastulorum -to gladios ac tela fecerunt (de re v. Renoux, Rev. Ét. Lat. 82, 2004, 19 sqq.; item -untur *aliae res*, ut *fiant arma* [cf. p. 407, 64 sqq.]: SIDON. carm. 7, 411 Getes, dum falce -ta ictibus informat saxoque cacuminat ensem eqs.). PRVD. cath. 7, 78 non secus quam si rudis auri -ta vena pulchrum splendeat. perist. 5, 70 numina excisa fabrili manu cavis -ta et follibus. **al.** **b** -untur *textilia, lana fuco sim. inficienda* (aliter l. 26): SEN. epist. 71, 31 quemadmodum lana ... quosdam colores nisi saepius macerata et -ta non perbibit, sic eqs. SIDON. carm. 13, 26 Sidonio -ta fuco ... purpura. epist. 9, 13, 5 vers. 16 (-ere dicitur *vas*) ferte blattas, -ente quas aeno Meliboea fucat unda. **c** -untur *medicamenta sim. vel alimenta*: PLIN. nat. 23, 75 si *amurca* ... cum omphacio -atur ad mellis crassitudinem, ... dentes extrahit. STAT. silv. 4, 9, 38 passum psithiis suis, -tum (uvis vel unis cod.). SVET. Nero 33, 3 iterum ac saepius -tum *venenum*. PELAGON. 515 cetera decoques ...; quae cum refrixerint, ... iterum -es (coquis var. l.), ut sit una substantia. PS. THEOD. PRISC. add. p. 315, 17 (antea: coquas ad tertias) -es usque ad spissitudinem sapae lento igni. p. 318, 31 adicies *mel* ... et denuo -es, ut fiat mellis crassitudine. ves. vit. 4 p. 266, 8 cotidie -tum. ISID. orig. 20, 2, 15 *panis rubidus*, -tus et rubefactus. **al.** **d** -untur *varia (calore naturali l. 29)*: PLIN. nat. 16, 23 desinente flatu protinus emoriens saepius -itur *carbo*. 21, 84 *cera* post insolitionem etiamnum -ta. 36, 194 *hammonitrum* -itur et fit vitrum purum. PRVD. ham. 290 fila herbis saturata -tis. perist. 13, 78 *saxa* -ta vomunt ignem. PAVL. NOL. carm. 8, 14 (sec. psalm. 2, 9) ceu vasa -to (-ta ed. pr.) ficta luto. BOETH. cons. 2 carm. 6, 13 Notus ... aestu ... ardentes -ens harenas. VEN. FORT. carm. 2, 9, 15 me veluti fornace -to artis ad officium vester adegit amor (sc. *iubentium me rursus carmina scribere*). Castelletti.

***recordabilis**, -e. a recordari. [adhuc supplebatur INSCR. christ. Diehl 590, sed v. p. 414, 68.] **i. qui in recordatione, in memoria est:** in arte musica -es sunt numeri, i. *rhythmi* (cf. Aug. mus. 6, 3, 4 considera ... quartum genus, eorum scilicet n., qui sunt in memoria; nam si eos recordatione depromimus eqs.): AVG. mus. 6, 6, 16 vocentur ... n. quarti -es. 6, 8, 22 (quinquies). 6, 9, 23. **al. in eodem opere.** aliter (neutr. plur. pro subst.): CLAVD. MAM. anim. 3, 16 p. 186, 11 memoria inlocalis quaedam capacitas est, quae nec multitudine -ium distenditur nec paucitate tenuatur.

compos.: irrecordabilis.

recordacio v. recordatio.

recordantia, -(ae) f. a recordari. i. q. *actio vel facultas recordandi*: AMBR. Iob 3, 7, 19 cherubin, in quibus est -a sacrae cognitionis et -eterni luminis (recordatio var. l.). De Seta.

***recordatio**, -ōnis f. a recordari. *scribitur -aci* CE 1621, 2 (Lugduni, a. 601) et fort. p. 410, 19. notatur r. p. 410, 10. 22. gen. sing. -es INSCR. christ. Diehl 301 (a. 396). *de notione*: HIER. p. 410, 33. AVG. mus. 6, 8, 22 recurrat ... in cogitationem occasione similium motus animi non extinctus et haec est, quae dicitur -o. GLOSS. -o: ἐνθύμημα, ἀναλογισμός, ἀνάμνησις. *legitur in orat. soluta tantum inde a CIC.* (43^{ex}), BELL. Alex., LIV.; raro plur., v. l. 68. p. 409, 6. 17. 61. 66. al.

fere i. q. actio vel facultas recordandi (in paronomasia iuxta cor AVG. conf. 5, 6, 11; gr. resp. e. g. ἀνάμνησις p. 410, 38 et VET. LAT. psalm. 69, 1 [cod. 300], δάιόντα p. 410, 58, ἐνθύμημα p. 410, 55, μνήμη p. 410, 16, ὑπόμνησις p. 409, 18): **I** strictius cum respectu memoriae vel commemorationis (v. e. g. p. 409, 28. 73. 410, 33sqq.; saepe iuxta memoria, cf. vol. VIII 670, 40 sqq.): **A** potius de actione vel effectu: **1** *proprie* (per prosopop. p. 409, 75): **a** *usu communis*: **a** indicatur, quid vel quis in memoriam revocetur: **(1)** per gen. obi. (pron. poss. p. 409, 38), quo significantur: **(A)** res (etiam futurae, v. p. 409, 24; exempla selecta post SEN. rhet.): CIC. Verr. II 4, 110 qui ... istius Verris animus est nunc in -e scelerum suorum eqs.? (recognitione var. l.). prov. 43 et ultimi temporis -e et proximi memoria (Planc. 4. fam. 1, 6, 2 me consolatur -o meorum t. Ps. QVINT. decl. 19, 15 misera t. illius -o!). Pis. 45 -e ... ipsa consulatus vestri (PLIN. paneg. 78, 5). Phil. 2, 47 debet ... excitare animos non cognitio solum rerum, sed etiam -o (Lael. 104. fam. 5, 13, 4 das ... mihi iucundas -es conscientiae nostrae r. que earum, quas eqs. LIV. 37, 59, 2. VELL. 2, 101, 3 haud iniucunda tot r., locorum, gentium, urbium -e perfruor [l. ad p. 409, 25 sqq.]. al.; cf. p. 409, 20]. de orat. 1, 4 mihi repetenda est veteris cuiusdam memoriae ... -o (ad Q. fr. 2, 2, 1 ad -em praeteritae m.). Brut. 266 praeteritorum -o est acerba (QVINT. decl. 307, 9. al.). fin. 1, 41 earum voluptatum ... assidua -e (2, 106 Tusc. 5, 74). 2, 98 ea, quorum -e te gaudere dicis, Epicure (resp. 96 memoria). Tusc. 1, 57 quam memoriam ... Plato -em esse volt vitae superioris ([seq. 75] Reineke)

p. 415, 10]. Att. 3, 15, 2 SIDON. epist. 6, 1, 2). Cato 9 multorum ... bene factorum -o iucundissima est. Lael. 15 -e nostrae amicitiae ... fruor (TAC. I. 14). Att. 6, 1, 22 dies *quidam* ... suavem habuit -em clarissimi iuris iurandi, quod ego non eram oblitus. fam. 5, 12, 4 praeteriti doloris secura -o (AMM. 21, 13, 12). al. BELL. Alex. 77, 1 *Caesar* subiti periculi -e laetior (QVINT. decl. 338, 29 tot p. ... -es. CASSIOD. in psalm. 123, 1 praeteriti p. -e). LIV. 30, 13, 8 movit ... Scipionem ... -o hospitii *Syphacis* dextraeque datae et foederis. 39, 49, 11 cum ... alios -o ingentium m^{eritorum} *ducis* motura esset (QVINT. inst. 2, 15, 6). SEN. contr. 1, 4, 1 o acerbam mihi virtutis meae -em! Ps. SEN. mon. 125 praesentia mala levat praeteritorum bonorum -o (Op. imperf. in Matth. 6 p. 674^{med.} transactorum b. al.). QVINT. decl. 272, 12 *non fuit Victoria*, quae non haberet aliquam tristitiae -em. TAC. hist. 1, 44, 1 -o maiestatis in Galba, amicitiae in Tito Vinio ... animam *Othonis* ... confederat (FIRM. math. 1, 4, 5. 8, 1, 6, 9). PLIN. paneg. 23, 4 quam laeta omnibus adoptionis tuae -o! FLOR. epit. 2, 12, 2 populum *Macedonum* memoria et -o (-e var. l.) suae nobilitatis agitabat. GELL. 17, 2, 1 verborum ... elegantium -es. VET. LAT. II Tim. 1, 5 (cod. 78. al. et VVLG.) fidei *tuae* (gr. *ὑπόμνησις*). SYMM. pater Symm. epist. 1, 2, 2 subit me malorum meorum misera -o (Op. imperf. in Matth. 6 p. 674^{med.} transactorum m. al.). AMM. 17, 13, 26 -o rerum gloriose gestarum omni iucunditate ... gratior. FAV. EVL. 1, 3 has ... rationes ... prudentiae tuae ... non ut novas ... narramus, sed in -em ... reducimus. AVG. c. acad. 3, 4, 9 istae balneolae aliquam decoris gymnasiorum faciant -em. EVSEB. GALLIC. hom. 40, 2 1.81 futuri iudicium -o et praeteritorum commemoratio (45, 5). et saepe. **B** animantes: CIC. Cael. 79 -e parentum vestrorum, i. *iudicum* (DICT. 3, 21 veniat in animum -o p. tui. 3, 24 -e filii ac p. SYMM. epist. 5, 66, 1. al.). har. resp. 2. de orat. 1, 228 qui patris clarissimi -e et memoria fletum populo moveret (VAL. MAX. 7, 6, 6). Brut. 9 quorum *fortunatorum* memoria et -o in maximis nostris ... curis iucunda sane fuit. leg. 2, 4 me ... Athenae non tam ... artibus delectant quam -e summorum virorum, ubi quisque ... disputare sit solitus. VELL. 2, 101, 3 p. 408, 69. SEN. epist. 63, 4 ut iucunda nobis *amicorum* amissorum fiat -o. TAC. ann. 2, 53, 2 cum -e maiorum suorum (PANEG. 9, 17, 2). IVST. 6, 7, 5 *patria et penates* praesentia quam -e sui maiores spiritus largiuntur (RVEFIN. Adamant. 1, 17 *deus Adam*, in -em s. revocat [gr. *ὑπομνήσκει*], item c. pron. pers. vel poss.: HIER. psalt. sec. Hebr. 6, 6 -o tu [i. dei]. VVLG. num. 10, 9 vestri. GREG. M. moral. 12, 15 [ad Iob 14, 13] *Iob* tempus sibi constitui sua -is petit. al.). 12, 6, 10 nutricis ... et sororis. PRISC. gramm. II 579, 23 'ipse' ... per se positum ad -em personae refertur iam cognitae. et saepius.

B per varias struct. verbales appositas: VAL. MAX. 5, 5 pr. quam copiosae ... suavitatis illa -o est: in eodem domicilio (i. *utero matris*) ... habitavi *ego atque frater* (item per enunt. primar.: PLIN. epist. 1, 9, 3 subit -o: quot dies quam frigidis rebus absumpsi!). TAC. hist. 3, 31, 3 subit -o illos esse, qui nuper eqs. (item per acc. c. inf.: PLIN. epist. 4, 24, 1 subit -o egisse me iuvenem ... in quadruplici *iudicio*. AVG. conf. 3, 11, 20 confiteor tibi, domine, -em meam, ... me ... responso tuo ... fuisse conmotum). FRONTO p. 87, 24 nec te -o ista urgeat nec ... angat, quod tibi conscius es non perpetuam operam eloquentiae dedisse ([siquidem -o ista ... q. iungas]. PASS. Mar. Iac. 7, 1 [post somnium] Iacob ... in -em rediit, q. hanc sibi significasset coronam *martyrii* divinae dignationis ostensio).

B per adi. (cf. p. 410, 7): CASSIAN. conl. 19, 12, 3 quodsi -em *nobis femineam* (*feminae n. var. l.*) ... cogitatio subita ... adulterit eqs. SIDON. epist. 3, 5, 2 (*vult quidam restitui sibi praedium paternum*) non stimulo cupiditatis, sed respectu avitae -is. VITAE patr. Iurens. 26 genuinae, i. *suorum*, -is gratia. VITA Caes. Arel. 1, 10 parentes tuos ... per consanguinitatem parental -e complector (v. *Bona, comm. 2002*, 214).

B exempla cetera: CIC. Planc. 81 quis est nostrum ..., cui non educatores, ... cui non locus ..., ubi ... doctus est, cum grata -e in mente versetur? de orat. 3, 1 *mihi* acerba sane -o veterem animi curam ... renovavit. fin. 1, 57 bona praeterita gratia -e renovata. Att. 12, 18, 1 -es fugio, quae ... dolorem efficiunt. al. LIV. 24, 8, 20 lacus Trasumenu et Cannae, tristia ad -em exempla. SEN. dial. 10, 15, 5 sapiens hoc *tempus* -e comprehendit. 11, 18, 7 efficie ..., ut illum *fratrem mortuum* ... assida -e representes tibi. TAC. ann. 4, 38, 3 (*log. Tiberius*) *ut me mortuo cives cum laude et bonis -bus facta atque famam nominis mei prosequantur*. TERT. anim. 24, 10 (v. p. 316, 57). mart. 2, 7 *segregatus a mundo vacas* ... a -bus malis. MIN. FEL. 1, 1 ea, quae iam transacta ... sunt, -e revocare. VET. LAT. Iob 3, 4 (Greg. M. moral. 4 praef. 2) non sit in -e *dies ille, quo natus sum* (gr. 3, 3 *ἀπόλοτο ή ἡμέρα, aliae vers. vet. et Vulg.* 3, 3 pereat dies. cf. VVLG. Iob 24, 20 non sit in -e *impius*). CIL VI 1706, 19 (a. 400) provinciae ... statuam ad vivacem -em et sempiternam memoriam posuerunt. AVG. cons. euang. 2, 53, 108 cuius -is ordo, sc. *Lucae*, ... nihil repugnat ordini *Marci et Matthei*. PRISC. gramm. III 141, 21 nomina per -em, pronominantur (v. vol. X 2, 1915, 59; *gr. loco ibi cit. ἀναπολούμενα*). al. per prosopop.:

OROS. hist. 2, 19, 12 (*ironice; respic. tempus, quo Galli Romam obsederunt*) en *tempora*, quibus -o suspirat!

b cum colore bonae famae: **a** in formulis ad mortuos pertinentibus (sc. gen. -is accedente adi. fv. O'Brien, Titles of Address, 1930, 570 sqq.); cf. memoria vol. VIII 673, 62 sqq.): COD. Theod. 16, 5, 5 (a. 379) perennis -is pater noster. INSCR. christ. Diehl 2782 (a. 384) hoc tumulum patris filius ... fieri voluit causa amoris paterna re(cordatio)nis Lucifero. EPIST. pontif. 255 Zechiel-Eckes 1.2 sanctae -is Damasum (VINCENT. LER. exc. prol. 1. 10. al.). CIL VI 41342, 5 (a. 389) *cuiusdam cīlarissimae* r(recordationis) v(iri). GAVDENT. serm. 17, 17 beatae -is virum, confessorem Basilium (al. v. vol. II 1914, 50 sqq.). SYMM. epist. 5, 54, 2 Ampelum clarae et inlustris -is virum (CIL VI 1783, 14 [a. 431] i. et sanctissimae. EPIST. pontif. 386 Conc. S I 2 p. 90, 3 i. et sanctae. al.). COD. Theod. 4, 4, 3, 2 inclitae (al. v. vol. VII 1, 960, 82 sqq.). 6, 30, 13 divae -is Valentis (11, 20, 5 pr. Iust. 12, 25, 4, 3 [a. 474]. al.). CONC. S II 3, 2 p. 90, 7 religiosae et venerabilis -is Flavianus ([gr. II 1, 3 p. 121, 25 *μνήμης ad eundem spectat* COD. Iust. 1, 3, 23, a. 452; v. etiam l. 27]). RVRIC. epist. 1, 15 p. 367, 20 sanctae et v.). CIL XII 1724, 14 (a. 496) bon(a)e -is Si(n)genia (XIII 2897 [saec. VII] b(one recor)dacionis. INSCR. christ. Hisp. Vives 430 b. -is Isidora, filia benememorii Ionati. al.). CASSIOD. var. 9, 10, 5 gloriose -is dominus avus noster (NOVELL. Iust. 35 pr. PAP. Tjäder 13, 19 [a. 553] ex successione Aderit gloriose(r) recordationis) patris mei). CONC. S IV 1 p. 8, 23 Constantinus piae -is (p. 9, 2. al.). al. **B** exempla cetera: AMM. 26, 7, 10 cuius *Constanti* -o colebatur. COD. Theod. 15, 4, 1 pr. si ... nostrae statuae ... erguntur ..., adsit iudex ..., ut ornamentum diei vel loco et nostrae -i sui probet accessisse praesentiam. Iust. 1, 3, 23 (a. 452) aboleatur ... Eutychetis damnosa memoria, Flaviani autem laudabilis -o reveletur. VITA Caes. Arel. 2, 37 de ... sancta eius -e domini nostri patrisque vestri.

2 metonymice significantur varia, quae memoriae causa fiunt: **a** acta conscripta: SYMM. rel. 21, 3 ne factum aliquod -em cognitoris effugeret. **b** recapitulatio: HIER. in Eph. 1, 10 p. 454^A oratores ... propter memoriam iudicium ... -em, id est *ἀναχεφαλάσσων*, solent facere, ut ... unusquisque recordari eorum incipiat, quae audivit. AVG. quæsta. hept. 4, 30 per recapitulationem, id est praeteritorum -em. **c** celebratio Christianorum: SACR. Leon. 135 -e ... martyrum tuorum, *deus*. 807 cum sanctorum tuorum -e. MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 3 p. 349^{med.} -em sacrificii operamur (gr. p. 131^{ext} *ἀνάψυχοι*). al.

B potius de vi vel facultate: QVINT. inst. 10, 6, 6 nos sollicitos ... et una spe suspensos -is. 11, 2, 43 nocte maturatur ..., quae firmissima eius memoria pars est, -o. TAC. dial. 1, 3 non ingenio, sed memoria et -e opus est, ut, quae a praestantissimis viris ... dicta graviter accepi, ... persequar. PANEG. 8, 1, 6 ut maiestatis tuae -e confisus possim illa, quae tunc dicta sunt, praeterire. AVG. soliloq. 2, 20, 34 discretio, qua non admittitur, quod falso admoneris, pars quaedam -is est. MART. CAP. 5, 428 tam capacis memoriae -isque thesaurum. CAEL. AVR. acut. 2, 3, 16 (*inter signa lethargi*) oppressio sensuum et difficilis -o. al.

B laxius respicitur quaelibet actio cogitandi, deliberandi (exempla probabilitiora): CIC. fam. 6, 6, 12 levat ... dolorem communis quasi legis et humanae condicionis -o. TERT. spect. 23, 1 cum ... humana -o ... damnandos eos artifices censeat ..., quanto magis divina iustitia eqs.? VET. LAT. act. 8, 22 (Ambr. paenit. 2, 4, 23, sim. Chromat. serm. 2, 4) precare deum, si forte remittatur tibi -o cordis tui (gr. *ἐπίνοια, cod. 50. al. et Vulg.* cogitatio. sim. de cogitationibus impiorum: VITA Anton. 26 p. 40, 16 tales ... affectiones et -es avertere consuerunt a via virtutis [gr. 26, 1 *ἐνθυμήσαται*] CHALC. comm. 342 *Plato* secat ... intellectum ... in duo haec: scientiam et -em ...; -em ... rebus deliberativis accommodat (rep. 534^A *διάνοιας*). AVG. haer. 83 illae ... haereses, quae ... in -em nostram quodcumque venerunt.

appendicula notabilium selectorum: **1 adi.** (cf. l. 5 sqq. p. 409, 52 sqq.): acerba p. 408, 72, 409, 10, 60, assidua p. 408, 73, 409, 64, bona l. 18sq. p. 409, 66, grata p. 409, 21, 59, 61, (in)iucunda p. 408, 68, 409, 2, 30, 32, al., secura p. 409, 5, al., suavis p. 409, 3, al. (cf. gen. qual. suavitatis p. 409, 42). **2 iuncturae verbales** (specimina paucissima): **subi.** est verbi: consolari p. 408, 65, levare p. 409, 10, l. 49, movere p. 409, 7sq., subire p. 409, 19, 44, 45sq., venire in animum p. 409, 26. **obi.** est verbi: dare p. 408, 68, frui p. 409, 2 (sc. abl. -e, ut perfrui p. 408, 70), fugere p. 409, 61 (cf. effugere l. 32), habere p. 409, 3, 12, al., repetere p. 408, 71, revocare in memoriam AVG. civ. 16, 43 p. 194, 32. **variae:** -e gaudere p. 408, 74, revocare p. 409, 68; in -em redire p. 409, 50, reducere p. 409, 22, revocare p. 409, 35, venire l. 58 et ARNOB. nat. 2, 28 p. 99, 16.

*recordatīvus, -a, -um. a recordari. term. techn. gramm. spectans ad verbi tempus praeteritum (v. Schad, Lex. of Latin Gramm. Terminol., 2007, 342): **1 plusquamperfectum**, sc. in iunctura species -a: SACERD. gramm. VI 432, 23 tempus praeteritum plus-

quamperfectum s. -ā (*fere eadem*: 435, 36 DIOM. gramm. I 352, 1. al.; *sim.* CHAR. gramm. p. 226, 31 tempore praeterito s. -ā. MART. CAP. 3, 313). PROB. inst. gramm. IV 160, 1 (v. vol. X 1, 2468, 59) -a sive exacta (160, 17. 39. et saepe). *al.* **2 perfectum coni.**: CHAR. gramm. p. 214, 16 -ae *differentiae* (v. vol. X 2, 1018, 16). Reineke.

1. recordātus, -ūs m. *a recordari*. [in falsa var. lect. p. 414, 74.] *i. q. recordatio*: TERT. ieun. 5, 3 (*spectat ad num. 11, 4 sq.*) desiderio carnis et -u Aegyptiarum copiarum. resurr. 4, 3 hanc carnem ... et visus et contactui et -ui tuo eruptam (*sc. morte*). **2. recordātus**, -a, -um v. recordor.

***recordor**, -ātus sum, -ārī et ***recordo**, -āvī, -ātum, -āre. [a re- et cor, -dis (fort. sec. exemplar discordare). cf. Walde-Hofmann I 271 sq.; de Vaan, *Eym. Dict. of Latin*, 2008, 134 sq. Mei.] *de origine*: VARRO ling. 6, 46 -are (-ari ed. 1557 sec. cod. *deperd.*) rursus in cor revocare (*sim.* CASSIOD. in psalm. 77, 42 l. 573). NOT. Tir. 44, 61 -atur. *de genere et formis*: *testimonia gramm.* : -or *inter verba communia afferunt* AVG. gramm. V 513, 41 AVDAX gramm. VII 346, 22. al., sed PRISC. gramm. II 396, 20 -o et -or; perf. -vit *testatur* NON. p. 475, 30 allato QVADRG. p. 413, 75. *apud autores longe praevalens usus depon.* inde a PLAVTO; *pass.* p. 414, 60sqq. p. 415, 23sq.; *formas act. stirpis praes. v. praeter l. 27* -as CARM. Année Épigr. 1930 n. 59 (*Romae, saec. I; restit.* CE 560 C 3 -d(as) [*Studemund; alii -d(or), sc. pass.*] -at in var. l. HOMER. 626, -etis MART. BRAC. corr. 18, -bit (-vit cod.) in var. l. VET. LAT. I Macc. 10, 5 (rec. L), -bitis p. 415, 30, -bam in var. l. p. 414, 39, -are l. 14. p. 415, 52. al.; perf. -vit v. l. 18. *de notione*: SYNON. Cic. p. 418, 2 certus sum. memini. -or. cognovi eqs. p. 443, 5 scio. ... memor sum. ... intellego. retineo. -o. respicio eqs. GLOSS. -or: reminiscor. recolo. -at: ἀναμνήσομεν. -are: μνήσθητι. GLOSS.¹ II Philox. RE 35 -tus: ἐνθυμηθείς, ἀναμνηθείς, ἀναπολήσας. sim. al. *legitur in versibus inde a PLAVTO, PACVV., ACC., in orat. soluta inde a QVADRG., RHET. Her., CIC.; quotiens -or et voces notio-*nis similis q. s. commemmini, memini, reminiscor *apud autores et in libris selectis inveniantur, ex tabula adiecta appetat:*

	-or	comm.	mem.	rem.		-or	comm.	mem.	rem.
PLAVT.	2	13	±114	-	VAL. MAX.	4	-	9	-
TER.	-	2	18	1	PHAEDR.	1	-	4	-
RHET. Her.	1	-	20	-	SEN.	3	-	57	3
CIC.	123	4	283	7	trag.	-	-	5	-
carm.	1	-	1	-	philos.	3	-	52	3
orat.	66	-	98	1	CVRT.	-	-	15	-
rhet.	5	2	31	1	COLVM.	-	-	25	-
philos.	19	1	72	4	PLIN. nat.	1	-	16	-
epist.	32	1	81	1	VAL. FL.	1	-	13	2
familiares Ciceronis	1	-	10	1	SIL.	2	-	8	-
CATVLL.	1	-	4	-	STAT.	1	-	28	4
LVCR.	-	-	7	2	MART.	1	-	15	-
CAES.	3	-	4	1	QVINT. inst.	2	-	25	2
SALL.	1	-	5	-	TAC.	5	-	26	1
VERG.	2	-	28	1	PLIN. min.	11	-	34	1
HOR.	1	-	15	-	GELL.	1	8	54	1
PROP.	-	-	12	-	APVL.	14	-	30	2
Ov.	11	1	84	8	TERT.	28	-	76	1
LIV.	7	-	55	1	VVLG.	126	-	57	8
SEN. rhet.	-	-	45	-	Avg. conf.	27	1	63	15

[it. ricordare, langob. (Ticino) recordá, ticin. lavordáŋ, pedem. ariordé, aro(r)dé, raet. occ. (Engadin) algorder, centr. recordè, or. riuardá, cat. hisp., port. recordar. cf. M.-L. 7129 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3249. Cortelazzo-Zolli² 1365. Kramer V 485 sq. Coronines VII 178 sqq. Coroninas-Pascual IV 826 sq. Machado³ V 54. Schd.-Cr.]

fere i. q. in memoriam revocare (in paronomasia iuxta cor p. 414, 29. accedit rursus p. 413, 44 et TERT. anim. 24, 8, iterum VAL. FL. 7, 12; vis rursus vocandi maxime elucet p. 412, 27. -antur animantes eorum mens sim., sed e. g. doctrina FILASTR. 112, 7, memoria EVTR. 1, 1, 1 MART. CAP. 5, 538, prudentia CIC. Tusc. 5, 14): I notione communi respicitur actio ea in memoriam revocandi, reprezentandi, quae inde effluxerunt vel minus praesentia sunt (haec ad tempus praeteritum vel praesens vel futurum [e. g. p. 413, 24. 53. 62. 414, 34] spectare possunt, quae tempora infra non separavimus; opp. obliisci e. g. p. 412, 22. 414, 21; gr. resp. maxime μνήσω [-ομαι], quod infra fere omisimus): A potius sibi, ut sit fere i. q. meminisse, reminisci, memorem esse (accedit refl. mecum sim. p. 412, 11. 39.

52. al., cf. cum animis vestris p. 413, 33 et SCHOL. Cic. Bob. p. 92, 12 sic ... mihi textum -or eqs.; accedunt hic illic adv. curam sim. indicantia e. g. diligentius p. 413, 47, penitus p. 414, 41, recte p. 413, 60, vere l. 51): **1 vario contextu** (*sc. usu depon. vel act. praeter p. 414, 60sqq.*; saepe c. colore considerandi, meditandi sim., e. g. l. 29sq. l. 47. 50. p. 413, 6. 19. 47. 59, recognoscendi p. 413, 37 et p. 414, 16 [refl.], insectandi p. 414, 26. 33, paenitendi l. 25): **a sine obi.** vel obi. e contextu subaudiendo (cf. p. 415, 11. 14 et sub II A1): **a quaelibet exempla**: PLAVT. Most. 84 -tus multum et diu cogitavi (cf. 86 sq. in meo corde ... eam rem voluntati). CIC. Mur. 50 quanta sit ... desperatio rei publicae ..., nolite a me comoneri velle; vosmet ipsi vobiscum -amini, (sim. Cael. 43 Phil. 2, 1). Pis. 12 dicam ...; ipse Piso certe agnoscat et cum aliquo dolore flagitorum suorum -bitur; meministe, caenum, cum ad te ... venisset eqs.? (nisi ad p. 414, 17sqq.). fin. 2, 106 *voluptas corporis* saepius ... relinquit causam paenitendi quam -andi. Ov. met. 7, 813 (*log. Cephalus*) 'Aura', -or enim, 'venias' cantare solebam. fast. 2, 770 -anti plura magisque placent. SEN. epist. 49, 2 quid ... non 'modo' est (i. nuper), si -eris? 78, 20 quaeres, -beris. MART. 10, 23, 5 nulla *seni* -anti (-ati var. l.) lux est ingrata ..., nulla fuit, cuius non meminisse velit. QVINT. decl. 270, 29 horret animus -ari. TAC. ann. 16, 7, 1 mortem Poppeae ut palam tristem, ita -antibus laetam (*vergit ad II A1*). HIER. psalt. sec. Hebr. 69, 1 victori David ad -andum (*Vulg.* in remembrance). AVG. in euang. Ioh. 20, 12 *animus* modo obli-visit, modo -atur. serm. 51, 14 qui scripturas legunt, -entur nobiscum; qui non legunt, credant nobis. COMM. apol. 675 *primi filii dei* scelere facto, (abl. absol.) non sunt -ti legendi, sed perseverantes 'nos sumus electi' dicentes. BOETH. cons. 4, 2, 11 num -aris, beatitudinem ipsum esse bonum ... :: minime, inquam, -or, quoniam id memoriae fixum teneo (ad p. 413, 3sqq.). al. **B accedit praepos.** de: CIC. inv. 1, 108 ut de suis liberis aut parentibus ..., nos cum videant, -entur. leg. agr. 2, 3 si -ari (-are var. l.) volueritis de novis hominibus eqs. Sest. 1 ut omissatis de uniuscuiusque casu cogitando -ari. Scaur. 49 (*locum ut exemplum structurae affert* ARVS. gramm. 487). al. LVCIF. moriend. 8 1. 1 -are, Constanti, de scelerum tuorum memoria recenti ..., quantos subscriptio tua ... diecerit eqs., (cf. l. 46sqq.). LACT. inst. 6, 17, 7 de mortis generibus. HIER. in Gal. 4, 10 1. 5 qui ... non de illis temporibus -at, de quibus scriptum est: '-amini dierum saeculi' eqs. (Is. 46, 9; ad p. 414, 22). AVG. conf. 2, 7, 15 me de me ipso -antem et fatentem. **γ accedit adv. relativum**: CIC. Att. 13, 6, 3 ut -or, ... tibi meam *epistulam* ... misi (fam. 15, 15, 1 mecum. MAT. carm. frg. 11 CONC. Carth. a. 419 p. 89 l. 15). Ov. met. 15, 436 quantum ... -or, dixerat ... Helenus eqs. CLAVD. DON. Aen. 3, 180 p. 291, 22 sicut nunc -or (AVG. conf. 5, 9, 16 sicut. al.). VITA Caes. Arel. 2, 1 p. 324, 15 incipiemus ..., quemadmodum -amur, ... opera eius sancta ... retexere.

b pro obi. est structura verbalis (enunt. relat. v. sub ca; saepe accep-dit pron. neutr. praeparativum, e. g. l. 47. 53. 63. 75sq. p. 413, 7): **a enuntiatum**: **① secund.**: **Ⓐ interrog.** (exempla selecta post CAES.; cf. p. 415, 8. 20. 39): PLAVT. Men. 972 (*log. servus*) -etur id, qui nihil sunt, quid eis preti detur ab suis eris ...: verbora eqs. RHET. Her. 4, 36, 48 -amini, *Quirites*, quos habueritis defensores. CIC. Verr. II 1, 47 cum -aris ..., quam impius ... fueris. Flacc. 57 facite ut -emini, quae sit temeritas multitudinis. 65 cum vere -ari voletis, quantum auctoritatis ... adferatis. Pis. 87 tecum ipse licebit, quot ... et quanta sint crimina, -ere (-are var. l.). fam. 5, 2, 3 -are cetera, quam cito senatum ... coegerim, quam multa eqs. et saepius. CAES. civ. 3, 72, 4 p. 413, 49. 3, 73, 3 -ari debere *milites*, qua felicitate ... incolumes essent transportati. Ov. trist. 4, 1, 99 cum ..., qui sim fuerimque, -or. LIV. 5, 52, 9 -amini ..., quotiens sacra instaurentur. PHAEDR. app. 29, 6 iuvenis -ans, quotiens deceptus foret. SEN. epist. 15, 10. PLIN. epist. 3, 4, 6 cum -rer, quanta ... pericula subissem. AMBR. paenit. 2, 8, 75 incusamus alicuius avaritiam? -emur, si nihil ipsi avare facimus. VVLG. Iob 4, 7 -are ..., quis unquam innocens perierit (periit pars codd., ut locus ad l. 74sqq. pertineat). COMM. instr. 2, 7, 6 lex homini data est ..., ex qua -atur, ut possit vivere caute. al. **B quod sim.**: CIC. har. resp. 62 -amini illud ..., quod nondum est relatum, quod eodem fere tempore factus ... nuntiatur terrae motus (SVET. Tit. 8, 1 -tus ... super cenam, q. nihil cuiquam toto die praestitisset. VET. LAT. II Macc. 10, 6 [rec. VI] -antes q. [gr. μνημονεύοντες ὥστε, rec. L, X memores sicut, M memoria retinentes, quomodo]. AMBR. in Luc. 6, 108. al.). VET. LAT. Matth. 5, 23 (Iren. 4, 18, 1) cum ... -tus fueris, quoniam frater tuus habet aliquid adversum te ([gr. ὅτι, Aug. civ. 21, 27 et VVLG. quia]. VVLG. deut. 16, 12 psalm. 102, 14). 27, 63 (cod. 7. al. et VVLG.) -ti sumus, quia seductor ille dixit eqs. (AMBR. in psalm. 118 serm. 1, 12, 1 VVLG. psalm. 77, 39. al.). OPTAT. 3, 10, 2 -amini, quomodo eqs. (v. Hofmann-Szantyr 650).

II primar. (cf. l. 61; vix huc pertinet l. 15): CIC. Att. 16, 7, 5 ut -ter illud tuum 'nam Brutus noster silet!' HOR. epist. 2, 2, 145 mecum

loquor haec tacitusque -or: si tibi nulla sitim finiret copia lymphae, narrares medicis.

B acc. c. inf. (*sive prae. sive perf. sive fut. fv. l. 25*); *locos huc traximus, ubi inf. esse intellegi potest, e. g. l. 8. 16. 23 sqq. [cf. p. 415, 16]*; *omittitur subi. acc. l. 10 sqq.; exempla selecta post Ov.*): CIC. Verr. II 1, 48 *nonne -aris nullum esse tantum malum, quod non tibi ... iam diu debeatur?* 1, 121 *vos illud ... -ari velim, istius nequitiam ... tum in ore vulgi ... esse versatam.* 3, 6 *cum crucis ad civium Romanorum supplicia fixas -etur aliquis.* Phil. 3, 34 *amplissimi ... consilii principes vos esse aliquando -amini. orat.* 23 *-or longe omnibus unum anteferre Demosthenem ([unum <me> Schenkl]. item om. subi. acc. : TERT. Scap. 3, 4 praesides in fine vitae suae -ti sunt deliquisse [sc. se]). ad Brut. 13, 2 hoc mihi ... placuisse potes ex superioribus meis litteris -ari. carm. frg. 27, 2 (verba Achillis sec. Hom. I 646) cor ... turgescit ... iris, cum ... omni me orbatum laude -or. al. CAES. civ. 3, 47, 5 -bantur ... se ... bellum confecisse; meminerant eqs. Ov. am. 2, 5, 3 *cum te peccasse -or.* Pont. 2, 4, 9 *seria multa mihi tecum conlata -or.* al. Liv. 9, 19, 12 *cum per annos tot ... certatum ... -or.* VERR. FL. frg. Gell. 5, 17, 2 TAC. ann. 15, 57, 1. PLIN. epist. 6, 27, 3 -bar ... plurimos honores pessimo cuique delatos. AVR. Fronto p. 30, 8 *quom me -or tibi scribere, minus me audere, quam tu velis, arbitror.* APVL. met. 7, 4, 1 *consilio latronum manibus virginis decretam me victimam -bar.* TERT. resurr. 35, 6 *-etur ignem gehennae aeternum praedicari.* HIL. in Matth. 4, 2 (*ad Matth. 5, 3*) humilia spirantes, id est se homines -antes (*se <esse> ed. 1693*). HIER. epist. 61, 3, 3 nos haereticos -tus es. 140, 16, 3 qui ... se -atur cotidie esse moritum, contemnit praesentia (*antea: memento mortis tuae*). CYPR. GALL. gen. 869 *Isaac mortem ... instare -ans.* al.*

C pro obi. est subst. vel pron. (*de pron. neutr. praeparativo v. p. 412, 45*): **a casu acc.** (*vel pro obi. est enunt. relat.; exempla gerundivi ad p. 414, 62 sqq. traximus; cf. maxime p. 415, 26 sqq.*); *-atur aliquis:* **I res:** **(A) varias** (*exempla selecta inde a TAC.*): PACVV. trag. 36 *cum -or eius ferocem ... confidentiam.* ACC. trag. 346 *heu me miserum, cum haec -or, cum illos (illo, ille codd.) reminiscor dies!* CIC. Cluent. 70 *cum animis vestris, i. iudicium, ... -ari C. Staieni ... naturam.* 72 *-amini faciem atque illos eius factos ... vultus (111 non solum ... adrogantium eius, sed etiam vultum atque amictum eqs. Deiot. 20. VERG. Aen. 8, 156 verba, parentis et vocem Anchiseae ... vultumque [l. ad l. 63 sqq.]. VAL. FL. 7, 12. al.; cf. SIL. 16, 192 quam ... ora -or laetus Scipiadae!).* Arch. 1 *quoad longissime potest mens mea reficere spatium praeteriti temporis et pueritiae memoriam -ari ultimam.* dom. 88 *populus Romanus* mea in rem publicam beneficia -tus (Deiot. 6. al.; cf. CATVLL. 76, 1 *benefacta*). Lig. 35 *spero ... te aliquid de huius illo quaestorio officio ... reminiscentem -ari.* Phil. 2, 115 *-are ... illum, M. Antoni, diem, quo dictaturam sustulisti, pone ante oculos eqs.* (HIER. epist. 14, 2, 2. al.; cf. p. 414, 22). Att. 2, 22, 1 *cum ... rursus opes ..., cum exercitus -atur Clodius (, Lambinus, (et vim codd.). 9, 5, 2 decem annorum peccata (VET. LAT. gen. 41, 9 [Aug. loc. hept. 1, 153; gr. ἀναγκαῖος, Vulg. confiteor]. al.; cf. p. 414, 26), fam. 5, 17, 1 cum ... tuam virtutem ... diligentius essecum mecum -tus (Liv. 6, 20, 15). 15, 2, 5 casum ... interitus paterni (CAES. civ. 3, 72, 4 non ... communis belli c. -bantur, quam parvulae saepe causae ... detrimenta intulissent, quotiens eqs. [ad p. 412, 46 sqq.]. HOMER. 626. al.). 15, 21, 5 tu velim tua in me ... officia multum tecum -ere. et saepe. SALL. hist. frg. 3, 95 sibi quisque carissimum domi -ari (-avi codd.; locus simul ad l. 74 sqq. spectat). Ov. epist. 10, 79 (*Ariadne Theseo*) non tantum quae sum passura -or, et, quaecumque potest ulla relicta pati (, coni. Reeve, sed codd.). met. 15, 774 antiqua ... damna mei generis. VAL. MAX. 2, 9 praef. acta censoriae potestatis. SIL. 6, 424 vana -or, ni eqs. QVINT. inst. 11, 2, 6 hesteriorum inmemores acta pueritiae -ari. TAC. Agr. 32, 3 -bantur Galli priorem libertatem. PLIN. epist. 3, 7, 10 *quod me -antem ... miseratio subit (sim. 5, 5, 7).* APVL. met. 9, 13, 3 *veteris ... Lucii fortunam -tus ... mae-rebam.* flor. 15, 4 si recte -or viam (VET. LAT. deut. 8, 2 [Aug. quaest. hept. 5, 13; VVLG. itineris]). IVST. 5, 7, 10 *Athenienses iam ruinam urbis ... et ... servitutem -antes (sc. quae futura esse putabant).* AVG. gen. ad litt. 12, 12 p. 395, 15 *memoriter -antes, quae novimus.* al. **(B) dicta, scripta eorumve argumenta:** CIC. har. resp. 24 si volumus ea, quae de quoque deo nobis tradita sunt, -ari. Phil. 9, 13 mihi ... -anti Ser. Sulpici ... sermones (VARRO rust. 3, 1, 10. VET. LAT. act. 11, 16 [Ps. Cypr. rebapt. 2] -tus sum sermonem domini, sicut dicebat ...) [VVLG. verbi d.]. al. ac. 1, 14 ex Antiocho philosopho iam pridem audit ari (VERG. Aen. 3, 107 si rite a. -or. APVL. flor. 16, 13). Att. 14, 14, 3 -are tua: nonne meministi clamare te eqs.? al. Q. CIC. pet. 3 saepe, quae (de) Demosthenis studio ... scrispit Demetrius, -are. VERG. Aen. 8, 156 verba ([v. l. 36]). AMM. 21, 4, 4 imperatoris. al.). VAL. MAX. 5, 4 ext. 1 animo ... picturā ... vetera pro recentibus admonito[s] -ari. al.*

(II) animantes (*cf. l. 52. p. 415, 21*): **(A) exemplum vetus dubium:** QVADRIG. hist. 55 is ubi Dacium cognovit et patria eum -vit (,)

patriae eum *Iunius*, patrem et avum *Briscoe, alii alia; v. Briscoe apud Cornell, Fragm. of the Rom. Historians III, 2013, 316 sqq.*) **(B) exempla recentiora certiora:** *ad obi. accedit part. prae. praedictative positum:* PLIN. paneg. 42, 4 *haec grata sunt ... -antibus principem illum Domitianum in capita dominorum servos subornantem.* AVG. serm. 56, 16 *malleum ... dominum -reris dicente: ... (item subiuncta oratione recta [cf. l. 39 sq. 59]: CONC. S II 2 p. 104, 28 -amur ... salvatorem d.: ... [= I 3 p. 188, 8. II 3, 1 p. 87, 10 vers. ant.; cf. l. 50 et I 5 p. 335, 2 meminimus]. sim. QVODV. prom. 1, 40, 57 si ... Christum per David canentem -emur: ...).* 194, 4 -emur sponsum procedentem de thalamo suo (*respic. psalm. 18, 6*). *cetera:* LACT. inst. 2, 1, 9 si qua necessitas ... presserit, tunc deum -antur (AVG. vit. beat. 35. al.). AVSON. 10 praef. A (158 S.) *nihil sanctius habet reverentia superstitionis, quam ut amissos venerabiliter -etur.* DICT. 5, 9 -tus parentem Priamum residuosque fratres (AVG. epist. 259, 5). RVFIN. Adamant. 4, 2 p. 60, 12 *homo hominem insectans* se in illius non -batur imagine (*cf. gr. οὐδὲ ἔαυτὸν ... βλέπειν ἥθελεν*). al.

B casu gen. (*cf. p. 415, 15 18. 35 sqq. 67*); *-atur aliquis:* **(I) rerum:** **(A) quarumlibet** (*hucine pertinet iam CIC. p. 412, 12?*): FLOR. Verg. 2, 1 *haud invitus priorum -bor* (VET. LAT. Is. 65, 17 [Hier. ad l.] non -buntur p. [Vulg. non erunt in memoria priora]). MIN. FEL. 33, 2 si priorum aut oblitus aut inscius posteriorum -aris. VET. LAT. Is. 32, 10 (Hier. in Is. 10, 34, 81.36 G.) *dierum anni -amini* ([gr. μνήμα πούρσασθε, Vulg. aliter]). HIER. psalt. sec. Hebr. 142, 5 d. antiquorum [Vulg. memor fui]. al.). Ier. 2, 2 (Hier. ad l.; *log. deus*) -tus sum misericordiae adulescentiae tuae ([VVLG. tui]. VVLG. psalm. 97, 3. al.). 31, 34 (Hier. ad l. p. 405, 19; *log. deus*) *peccati eorum non -bor amplius* ([Aug. spir. et litt. 19, 33. al. memorabor, Vulg. ero memor]. AMBR. paenit. 2, 11, 102 HIER. epist. 108, 8, 3. al.). Zach. 7, 10 (Iren. 4, 36, 2) *malitia fratris sui ne -emini in cordibus vestris* ([gr. μνησκαζείτω, Tert. adv. Marc. 4, 16, 3 meminerit, Vulg. cogitet]). I Macc. 5, 4 [rec. L; malitiam rec. V, memoratus *(est) maliciae rec. B)*. CYPR. domin. orat. 22 *conscientiae suea animus -etur.* HIER. epist. 9, 1 *tui consortii.* psalt. sec. Hebr. 78, 8 ne -eris, *deus*, ini-quitatum nostrarum veterum ([Vulg. ne memineris]). VVLG. Ier. 14, 10 Os. 9, 9 apoc. 18, 5. al.). VVLG. thren. 1, 9 *Hierusalem non -ta est finis sui* (POMER. 1, 21, 4 *futuri f. -tus ingemui*). al. **(B) dictorum, scriptorum:** APVL. met. 5, 17, 4 *-are sortis Pythicae, quae te, Psyche, ... bestiae nuptiis destinatam esse clamavit.* IVL. VAL. 1, 4 l. 62 oracula. DICT. 4, 18 *eorum, quae Calchas dixerat.* HIER. epist. 43, 2, 2 *non -amur euangelii dicentis: ...* (45, 6, 2 *non -bar [-bam var. l.] e., quod ... quidam* incidunt in latrones eqs. [ad p. 412, 64 sqq.]). 51, 2, 4 (*Epiphan.*) *istius sermonis penitus -ari* (RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 1. al.). psalt. sec. Hebr. 102, 18 *praceptorum dei* (RVFIN. Basil. hom. 2, 71.370. PROB. app. gramm. IV 196, 18 *[inter locutiones c. gen.] al.* al. e. g. p. 413, 67.

(II) animantium: TERT. ieui. 6, 2 *nemo ... -bitur dei eo in tempore, quo eqs. (antea: meminerit). pudic.* 9, 16. HIER. psalt. sec. Hebr. 76, 4 [Vulg. memor fui]. VVLG. Is. 48, 1. al.). test. anim. 4, 3 (*ad animam* cum alicuius defuncti -aris, 'misellum' vocas eum. EVAGR. vita Anton. praef. p. 837 -or Antonii (gr. μνημονεύειν)). HIER. epist. 54, 6, 2 *cuius matris tuae ego quotiens -or, venit in mentem ardor eius in Christum.* VVLG. gen. 19, 29 *deus -tus est Abrahae.* RVSTIC. Conc. S II 3, 1 p. 87, 10 -amur ... salvatoris dicentis '...'. al. **pro obi. est pron. pers. (refl. l. 53):** VET. LAT. Is. 26, 16 (Hier. in Os. 6, 1) -tus sum tui (aliter Vulg.). 66, 9 (Hier. ad l.) non -ta es meu (i. dei). DICT. 3, 3 *Achilles -tus sui (i. post iram resipiscens).* HIER. psalt. sec. Hebr. 113, 20 dominus -tus nostri. al.

γ casu abl. (*vix addas scelere p. 412, 24*): PS. CYPR. tract. 2 (*locus dubius*) *si praecepsit atque (promissis) divinis animus -etur.* QVODV. prom. 2, 33, 72 -emur malis (mala var. l.), quibus dominum offendimus. ANON. Vales. 9, 44 Zeno -tus est amore, senatus et populi (, amore(m) Mommisen). PATRIC. conf. 25 -tus sum apostolo dicente: '...' (cf. l. 6 sqq.).

d usu passivo (*sub a exempla gerundivi attulimus, quamvis de genere eius dubitetur* [v. e. g. Aalto, Untersuchungen über das lat. Gerund., 1949, 137 sqq.]): **a -andus:** **(A) exempla varia** (*cf. p. 415, 28. 64*): CIC. Sull. 26 ad ea ..., quae pro ... salute omnium gessi, -anda et cogitanda. PS. PAVL. NOL. epist. app. 2, 14 non tam frequenter -anda sunt praecepta dei quam semper cogitanda. AVG. contin. 9, 22 totus ... apostolicae epistulae locus ... -andus est: '...'. al. **in formula sepulrali** -andae memoriae (cf. p. 410, 3 sqq.): INSCR. christ. Diehl 590 (a. 513) hic situs est record(anda)e memoriae vir Fringillus (ali) record(abilis) supplent; v. EPIGRAPHICA 72, 2010, 443 sqq.). GREG. M. epist. 1, 46 l. 4 Vitula ... -andae m. 2, 43 l. 29, 9, 92 l. 25. al. **in eodem opere.** **B part. perf. -tus** (*cf. p. 415, 22*): PASS. Isaac 2, 12 unum levamen de sententia euangelii -ta succurrit. AVG. cons. euang. 2, 30, 70 p. 174, 17 incertum est, utrum hoc ... Mattheus omissum revocaverit, an Marcus -tum antecepit (sim. 2, 40, 87 Lucas ... praeoccupavit hoc et -tum [-tu var. l.] ante narravit). epist. 118, 9 p. 673, 14 *quasi episcoli*, si aliqua ex eis in animis eorum ... remanerent, non etiam

ipsā oblige sepe mali -ta quam *eas*. in psalm. 92, 41. 18 his verbis -tis frangis iram (*antea*: -are verba apostoli ‘...’ [ad p. 413, 63sqq.]). SIDON. epist. 9, 3, 4 animam ... ad -ta poenalis vitae debita contremiscentem. **γ ceterae formae** (*cf. l. 24*): RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 3 species *peccatorum*, per quam -ari et recognosci solent *comissa*. GREG. M. moral. 32, 7 1.42 nulla ... nisi aut praeterita aut absentia -antur.

2 in doctrinis philosophicis: **a** *Platonis, sc. respicitur ἀνάμνησις* (aliter sub IIB): CIC. leg. 1, 25 ut is agnoscat deum, qui, unde ortus sit, quasi -etur (et) cognoscat, (agn- var. *l.*; *de textu v.* Kentner, comm. 1972). Tusc. 1, 57 effici volt Socrates, ut discere nihil aliud sit nisi -ari (*sim. l. 1, 58; cf. p. 408, 75. item respic. actio discendi*: Cato 78 eas res ... reminisci et -ari). TERT. anim. 23, 6 FIRM. math. 8, 4, 16. BOETH. top. Arist. 124a22 si discere est reminisci, et didicisse est -tum esse [gr. ἀναμένησθαι]. **APVL.** apol. 12, 6 non tam amat sapiens quam -atur. TERT. anim. 24, 11 Plato ... idearum et oblitus et -tus est. *al.* **b** *Empedoclis:* TERT. anim. 32, 1 Empedocles ... designatus aliquem se heroum -ari. 33, 7 qui ... in asinos ... recorobuntur, quantum sibi de pistrinis ... gratulabuntur, si ... carcerum ... -entur! **c** *Augustini:* AVG. conf. 10, 15, 23 nisi et imago *salutis corporis* ... inesset in memoria mea, nullo modo -rer, quid huius nominis significaret sonus. 10, 25, 36 in ea *memoria* te invenio, *domine*, cum -or te. gen. ad litt. 12, 11 p. 395, 1 sive cum primum ... visae sunt *imagines*, sive cum postea -tae atque cogitatae (*item pass.* : trin. 14, 11, 14 in rebus praeteritis ea memoria dicitur, qua fit ut valeant recoli et -ari). *al.*

B potius alii, ut sit fere i. q. commemorare (exempla certiora):
1 cum obi.: acc.: CIC. Vatin. 21 ne diutius loquar de auguratu tuo, quod invitus facio, ut -er ruinas rei publicae. VAL. MAX. 4, 1, 12 propositi ... nostri ratio non laudanda sibi omnia, sed -anda sumpsit. STAT. Theb. 5, 219 non ... vulgi ... pandam funera, sed propria luctus de stirpe -or. VET. LAT. exod. 23, 13 (Ps. Aug. spec. 44) nomina deorum alienorum non -bitis nec audiantur de ore vestro (gr. ἀναμνήσθεσθε, *Vulg. aliter*). LACT. inst. 5, 14, 5 eam disputationem *Carneadis* ... apud Ciceronem Lucius Furius -atur. AVG. conf. 3, 12, 21 quod *dictum mater* ... ita se accepisse inter conloquia sua mecum saepe -batur, ac si de caelo sonisset. *al.*
gen.: HIER. epist. 134, 1, 3 (*ad Aug.*) in dialogo, quem nuper edidi, tuae beatitudinis ... -tus sum. in Gal. 4, 24^a 1.15 cuius *versus Epimenidis* ... scriptores veteres -antur. in Ier. 1, 50, 1 cuius rei et dominus in euangelio -atur. *al. apud eundem.* **2 cum enunt. interrog.:** PANEG. 3, 19, 3 sed haec vetusta; det(ur) -ari, quemadmodum paulo ante honor petitus sit.

II notione vario modo immutata significatur actio: **A** *cogitandi sim.: **1 absol.** (c. *acumine quodam de actione bene -andi; cf. p. 412, 20*): PASS. Scill. 13 (*verba proconsulis; cf. 11 ad deliberandum spatium*) moram xxx dierum habete et -emini (*cf. gr. εἴ πως σωφρονήσοτε*). TERT. orat. 4, 5 (*sec. Luc. 22, 42. al.*) *Christus ‘pater’,* inquit, ‘transfer poculum istud’, et -tus, ‘nisi quod ... tua fiat voluntas’. **2 indicant structurae, quo quis cogitatione vertat:** locut. c. *praepos.* : VET. LAT. gen. 6, 5 (Ps. Cypr. ad Novat. 4, 1) vidit ... deus ..., quod omnes homines in malum -rentur a principio dierum (gr. διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ ... ἐπὶ τὰ πονηρά, *Vulg.* cogitatio cordis intenta ... ad malum). VVLG. II Esdr. 13, 29 -are ... deus meus adversum eos, qui polluant sacerdotium. COMM. apol. 787 ad illum *deum* citius -ari debemus (Ps. ORSIES. cogit. 1 de domino cogitare debemus ..., ad eum -are). *inf.:* VET. LAT. psalm. 108, 16 (cod. 306. al. et VVLG., sim. al.) *peccator* non est -tus facere misericordiam (gr. οὐκ ἔμνήσθη τοῦ πονηροῦ). PASS. Dominin. (BHL 2264) 3 ut numquam -etur animam suam ... salvare *imperator*. *ut:* ORIG. in Matth. 15, 26 p. 426, 23 (*ad Matth. 19, 30*) -buntur, ut non glorientur in eo, quod videntur priores, neque humilientur *eas*. (gr. ὑπομνήσθησονται). **3 indicat obi. acc., quid mente fingatur:** AVG. civ. 18, 23 p. 286, 27 (*agitur de acrostichide in carmine latine verso*) si litteras *quasdam* ... non legamus, sed pro eis Y litteram ... -emur, exprimitur ... ‘Jesus Christus *eas*’.*

B percipiendi sim. (respic. doctrina Platonis de perceptione spatii): CHALC. comm. 308 (*antea*: ‘matrem’ atque ‘nutriculam’ [*cf. e. g. Tim. 51^a μητέρα καὶ υποδοχήν!*] cum dicit *Plato* ‘adulterino quodam intellectu -andam *eas*.’ (*Tim. 52^B ἀπτὸν λογισμὸν την νόθῳ, cf. Chalc. transl. adulterina quadam ratione opinabile*).

C memoriae causa sacrificandi (c. gen. *rei sacrificatae*): VVLG. Is. 66, 3 (qui -atur turis, est quasi qui benedicat idolo [*cf. hebr. מִנְחָה בְּנֵי נָהָר, Euseb. in Is. p. 400, 38 ἀναμνήσοντων λίθανον. aliter LXX et Vet. Lat. [Hier. ad l.], v. vol. VIII 685, 78*]).

deriv.: recordabilis, recordantia, recordatio, recordativus, 1. recordatus (-ūs). *De Seta.*

recorgo v. recorrigo.

?**recorio**, -āvī, -ātūm, -āre. a re- et corium (*cf. decorio, quod restituī vult Goetz in indice s. v. deglubo*); *cf. recutitus.* i. q. *deglubere:* GLOSS. V 284, 57 sq. decluit: -vit. deglobata: -ta.

***recorporatio**, -ōnis f. a recorpare. i. q. *actio corpus de-nuo constituendi: respicitur miraculum ossuum carnes accipi-entium* (Ezech. 37, 1 sqq.): TERT. resurr. 30, 4 v. p. 315, 25. term. techn. med.; *respicitur metasyncrisis*: CAEL. AVR. chron. praef. 1 tardae passiones in lenimento ... varia -e formantur (5, 11, 132 operosa -e). 1, 1, 42 -o altiorum. 1, 2, 51 nulla -e curatos (2, 1, 59. 2, 4, 77). 1, 4, 112 medicamina quaedam corpus mutant -em faciendo (1, 4, 125. 5, 1, 7. cf. 3, 4, 54 *(re)corporatio fieri patientium partium* [*suppl. spērni Drabkin*]). 2, 13, 194 ob -em vomitum adhibendum. 3, 5, 71 -e adhibita (4, 8, 130 a. etiam -e cyclica. 5, 8, 88 resumptio adhibenda ac deinde -o. gyn. 2, 4 [gr. p. 99, 3 μετασυγχρόνοντα]. *al.* *apud eundem.*

***recorporativus**, -a, -um. a recorparare. scribitur -tib- in cod. vet. AA ORIBAS. syn. 1, 34 tit. p. 88, 12, 9, 42 add. 3 p. 353. [confunditur in codd. c. recuperativus l. 30. 37.]

term. techn. med.; i. q. *recorporationem, metasyncrisin effici-ens*: **1 adi.:** CAEL. AVR. acut. 2, 38, 223 ex sinapi cataplasma prohibemus, siquidem sit -ae virtutis, quam Graeci μετασύγχρονον vocant (3, 16, 135 est helleborum -ae v. chron. 4, 2, 18 corpus -a v. fortificare. 4, 3, 75 resumptiva atque -a v. medentia. *al.*). 3, 16, 134 cum ... haec passio mitigatione indiget ... et non ... *(re)corporativis adiutoriis* sit asperanda, quae Graeci metasyncritica vocant ([*suppl. spērni Drabkin*, ut chron. 1, 6, 183]. chron. 2, 13, 181. ORIBAS. syn. 1, 34, 1 Aa p. 88, 16 metasincretica a., id est -a qu(a)e a methodicis sunt appellata [v. l. 31]. 9, 45 add. AA p. 362 prolongata ... aegritudine -is a. serviendum est [gr. v. l. 41]. *al.*) chron. 1, 4, 96 curatione (2, 1, 49 -am c., quam Graeci metasyncriticam vocant, utilem approbamus. 3, 6, 85. ALEX. TRALL. 2, 66 ut nulla sit necessaria -a c. [*perperam vertit gr. II 389 ὡς μὴ ἔχειν σύγχρονον*]. *al.*). 1, 4, 97 post resumptivum cyclum adhibendi -i (1, 5, 167. 2, 3, 69. gyn. 2, 12 [gr. p. 103, 18 τὴν μετασύγχροτικήν]). 1, 4, 98 cucurbitas (1, 5, 168. 2, 1, 31. *al.*). PS. SORAN. quaest. med. 197 metasyncritica id est -a (*recup- trad.*) adhibenda est cura (ORIBAS. syn. 1, 34, 1 La p. 88, 16 -am, quam Gr(ae)ci metasincreticam vocant ..., c. [gr. μετασύγχροτικήν, AA v. l. 23]). ORIBAS. syn. 3, 92 tit. Aa p. 870 unctio sciaticis metasyncretica, id est -a (gr. τὸ μετασύγχροτικόν). PHILVM. med. 3 p. 145, 14 aut -ae aut sine unctione fricationes solae sunt adhibendae. ALEX. TRALL. 1, 48 (gr. I 503 συγχρόνειν ὀντάνεσθαι). 2, 21 haec ... -a sunt et corroborant totius corporis habitudinem (gr. II 249 μετασύγχρονει, *recup- cod. Oxon.*). *al.* **2 neutr. pro subst.:** CAEL. AVR. chron. 3, 5, 73 -a in sudorem provocantia fellis infectionem. 5, 2, 47 convenient ... lenimenti fortificantia atque -a. gyn. 2, 63 *passio* -is, quae Graeci metasyncritica vocant, erit coercenda (gr. p. 128, 11 τοῖς μετασύγχροτοῖς, *alia versio supra l. 24*). 2, 65 aegritudo tarda recorparati(vi)s depellanda. *al. apud eundem.*

recorpo, -āre. a re- et corporare. [confunditur in codd. c. recuperare l. 63 sq. (*cf. l. 62*).]

45 **1 trans.:** **a** i. q. *corpo iterum induere*: TERT. anim. 33, 7 qui laboribus ... puniendi in asinos ... -buntur (*item respic. metempsy- chosis*: 35, 1 -ari animas asseveravit *Carpocrates*). resurr. 30, 2 statum *Iudeorum* -ari carnibus facultatum et nervis regni (*respic. Ezech. 37, 1 sqq.*). 31, 5 omnibus gentibus eadem spes adnuntiatur et -andarum et redanimandarum reliquiarum (*affert Is. 26, 19* vivent mortui et exsurgent de sepulcris). **b** i. q. *in novum corpus mutare*: TERT. resurr. 7, 4 (3 factus est homo in animam vivam de dei flatu) sic et figulo licet argilla temperato ignis adflatu in materiam robustiorem -are. **c** i. q. *me- tasyncrisi submittere* (term. techn. med.; cf. 2; fort. huc l. 64): ALEX. TRALL. 2, 24 aut evacuari humores aut temperari aut -ari et extenuari spissitudinem (gr. II 253 μετασύγχροναι).

60 **2 intrans.**, i. q. *metasyncrisis efficere* (term. techn. med.; cf. 1c): CAEL. AVR. acut. 3, 4, 47 ob ... desiccandi virtutem et -andi (chron. 2, 14, 210. 3, 8, 112). gyn. 2, 14 *indigit oculorum passio* acriori collirio -are valenti – nam Graeci metasincrisim vocant ([gr. p. 104, 19 μετασύγχροτικῶν]. ORIBAS. syn. 9, 49 add. AA p. 372 quaecumque resolvere duritias et -are [-cop- Ab] valeant). ALEX. TRALL. 1, 43 simul et mitigare dolorem et -are (gr. I 495 app. συγχρίνειν, *recup- cod. Paris.*). 1, 70 quae *antidota* -are et extenuare humores possint (gr. I 557 μετασύγχρίνειν, *recup- cod. Oxon.*; *nisi ad 1c*). *deriv.:* recorparatio, recorparatus.

recorrectio, (-ōnis)f. a recorrigere. [falsa var. l. pro correptio CYPR. testim. 3, 71.] i. q. *actio recorrigendi*: DOSITH. gramm. 1, 3 emendatio est -o errorum, qui per scriptum dictionemve fiunt (gr. ἐπανόρθωσις, *fere eadem verba in expositione doctrinae Varronis Diom.* gramm. I 426, 28). Holmes.

65 **recorrido**, -rēxī, -rēctum, -ere. a re- et corrigerere. inter verba activa coniug. tertiae affert CHAR. gramm. p. 478, 2. syncope recorg- ORIBAS. p. 417, 47sq. de notione v. p. 417, 3. [confunditur in codd. c. corrigerere p. 417, 8. 18sq. al.]

I i. q. *corrigere*, in statum rectum reddere, restituere (*praeverbium abundanter positum vid.*, aliter fort. sub B2; cf. GLOSS. II 305, 55 ἐπανορθῶ: -o, corigo, emendo. refl. l. 30. -unt maxime homines, sed deus e. g. l. 19 sq., res e. g. l. 6. 24): **A** proprie vel in imag., sc. vi locali: PETRON. 43, 4 (*in imag.*) quidam inter initia malam parram pilavit, (v. vol. X 1, 2141, 57 sq.), sed -xit costas illius prima vindemia (cf. OTTO, Sprichw. n. 450). HYG. lim. grom. p. 155, 2 hos *limites* ... diligenter agere oportet, ne quam et hi -endi, moram praestent (hic hae(c) corr- var. ll.; cf. p. 154, 17 emendare).

B translate; -untur: **1** quae emendantur, in statum meliorum reddituntur (*pro obi. sunt ii, quorum vitia tolluntur, sub aa et e. g. l. 36, ipsa vitia e. g. l. 27. 31. 41; spectat ad:* **a** mores (*saepe apud Christ.* -untur peccatores, haeretici vel eorum doctrinae sim.); **a** -untur homines (*vel eorum animi; mundus l. 24*): SEN. epist. 50, 5 ante animum nostrum formare ... et -ere, quam indurescat pravitas eius. TERT. adv. Marc. 4, 5, 1 videamus ..., ad quam regulam Galatae sint -ti (cf. Gal. 6, 16). PRAEF. bibl. Marcion. in Col. p. 490 hos *Colossenses* per epistolam -it Paulus (corr- var. l.). CASSIOD. anim. 16 l. 33 deus miserator ... peccantes expectando -ens ([corr- var. l.]. sim. in psalm. 84, 6 l. 77 ut *deus peccatores* ... commonendo -at). compl. in I Cor. 7, 12 apostolus monet eam *uxorem haereticam* ... debere ... impensa cura -i. in psalm. 89, 16 l. 303 ('dirige filios eorum') ut *deus* ... filios eorum *Judeorum* sancta creditilite -at (cf. l. 305 suboles ... conversa). var. 9, 12, 4 (3 corriger). RVSTIC. Conc. S I 4 p. 117, 4 (*pro pace facienda*) una consideretis illa, quae mundum -ere valeant (gr. I 1, 7 p. 152, 30 ἀνορθῶσαι). **B** -untur qualitates, mores, vitia sim.: VLP. dig. 49, 1, 1 pr. *appellantus usus necessarius est*, quippe cum iniquitatem iudicantium vel imperitiam -at. Ps. CYPR. rebapt. 6 p. 53, 5 *cum baptizarentur quidam claudicantes* ... in fide ..., si ... -ere id potuissent, eqs. (cf. postea: correcta fide). CASSIOD. in psalm. 10, 5 l. 75 ut humana perversitas saltem se ... -at. 100, 5 l. 151 ut ... mens impia ... errore suum ... -at. var. praef. 10 mores pravos ... -is (9, 14, 10), 1, 35, 4 *mercatores* studio pravo faciunt moras ...; quod magnitudo tua ... celerima faciat emendatione -i. PONTIAN. epist. p. 997^A quod in eis *haereticis mortuis* -atur, non est.

b scripturam vel rationem scribendi, sc. in arte gramm.: SCAVR. gramm. VII 12, 5 scribendi ratio -itur (recoll- ed. princ.) ... regulis tribus: historia, originatione, ... proportione. CASSIOD. inst. 1, 15, 9 *in codicibus* quae sunt male praesumpta -e (corr- var. l.). 1, 15, 14 (*antea*: emendare) ubicumque paragmata ... reperta fuerint, intrepidus vitiosa -at.

c vitium corporis: THEOD. PRISC. eup. faen. 39 umor ... oculis ... infundendus est et vitium -etur (-itur, corr- var. ll.).

2 quae restituuntur, in statum pristinum reddituntur: VET. LAT. II Macc. 2, 22 (rec. L) ut ... leges, quae futurum erat ut abolerentur, -rent (gr. ἐπανορθῶσαι, rec. X recuperarent, *V* restituerentur, *P* correxerint, *B* et *M* restituentur corrigerent).

II i. q. *inverttere, revertere, sc. palpebram, ut curetur oculus*: ORIBAS. eup. 2, 1 A 12 La p. 484 inunguitur palpebra -cta ([Aa -rgis p.; cf. gr. ἐπιτροπήν τοῦ βλεφάρου]. 4, 27 Aa p. 548 -rgis palpebras et cum spato-mele ... rades [La reversas, gr. ἐκστρέψων]).

deriv.: *reccoretio*.

Ottink.

recrastinatio, -ōnis f. a recrastinare. *scribitur* -crastio- per errorem l. 53. 60. **i. q. actio recrastinandi**: CIL XIV 4570, 27 (a. 205) intervenire cura, ut s(in)e recrastione *locus* mundetur (EPIST. imp. Maximin. [Journ. Rom. Stud. 78, 1988, 108; a. 312] 12 (h)oc (... pos)tu-letis, eandem *munificentiam* s. ulla -e scilicet impetraturi, quae eqs. COD. Iust. 5, 5, 4, 2 [a. 384/92] s. ulla -e. PS. HIL. libell. 5 p. 75, 15 [retractatione var. l. et ed. Blatt], cf. HIER. reg. Pachom. 144 p. 52, 6 absque ulla -e [gr. p. 182, 19 ἀντίλογας, retardatione var. l.]. HIER. in Ezech. 7, 7 l. 1.672 sq. verbum hebraicum 'adarim' ... Symmachus vertit in 'em' (-is Morin) dixitque: '... dies festinationis et non -is' (-crastio- cod. ante corr.). PS. EPHR. paenit. p. 637 non ... differas, non retardes, nec -e noxia in postrum remedii spem praesumens eqs.

recrastino, -ātum, -āre. a re- et crastinus (cf. *procrastino*).

NOT. Tir. 44, 88 -at. GLOSS. II 286, 53 εἰς αὔρου ἀναβάλλομαι: -o (cf. GLOSS. II Philox. RE 40 -o: εἰς αὔρου ἀ, ὑπερτίθεμαι). V 283, 14 cum perinditat (i. comperen-): -at.

i. q. in diem posterum differre: COLVM. 2, 20, 2 propter pericula procellarum -ari non debet, sed aequaliter flaventibus iam satīs ... messis facienda est. PLIN. nat. 17, 113 (*antea*: verno inserentes tempus urguit) punica ... et ficum ... -are minime utile (cf. THEOPHR. caus. plant. 1, 6, 8 παραχρῆμα). HIER. epist. 53, 11, 3 nisi tu semper -ans (crast- cod. unus) et diem de die trahens ... pedetemptim tuas possesiunculas vendideris. in psalm. 6 p. 17, 11 (ad 6, 11 erubescant valde velociter) erubescant non leviter sed vehementer, nec -to tempore sed cito.

deriv.: *recrastinatio*.

[**recreāstio** v. p. 417, 51.]

Holmes.

recreābilis, -e. a recreare. **i. q. accommodatus ad recreandum, recreans**: CASSIOD. var. 11, 14, 2 *Comum dulcissimi aequoris amoenitate perfruit, ut ... animus -i delectatione satietur*. VEN. FORT. epist. (carm. 5, 1) 1 (*in imag.*) -is opinionis vestrae aures aura demulsit.

recreātio, -ōnis f. a recreare. GLOSS. -o: παλιγγενεσία (II 392, 48 π.: regeneratio, -o, renatio [l. item 392, 54]). [falsa var. l. renovatio et -o pro creatio et renov. EVGEN. Vict. Vit. 2, 83 (cf. Nicet. spir. 8); restit. l. 20.]

i. q. actio recreandi, regeneratio, quae fit: **1** potius restituendo statum priorem, sc. integrum, sanum sim. (indicatur, quo a malo quid emendetur, per praepos. ab l. 15, quid recreet, per gen. l. 25 [cf. etiam l. 42], quid [quis] recreetur, per gen. l. 23. 26. 30 [cf. etiam l. 41]): **a** respiciuntur morbi vel quaelibet corporis incommoda:

PLIN. nat. 22, 102 *laser* ab aegritudine -i efficax in cibo. AVG. util. cred. 1, 2 p. 5, 5 (*in imag.*) ubera *fidei catholicae* post longissimam sitim paene exhaustus ... concussi et expressi, ut id manarent, quod mihi ... ad -em satis esse posset et ad spem reducendam ... salutis. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 178 minime digestio fieri potest ... cibationis ..., nisi corpori perunctionibus ... recreat(i)o fuerit illata. PLIN. phys. Sang. p. 215 l. 6 (tit. ad animalium deficientem) ocimum ... -em facit manducatum ... et iacentem animalium relevat. **b** respiciuntur anxietates animi, curae sim.: CHALC. comm. 138 -is legientum causa *opifex deus inducit* (sc. Tim. 41^A). CLAVD. DON. Aen. 8, 335 p. 163, 11 ut omne iter *praeter visenda factum* haberet fabularum diversarum -em. AVG. epist. 248, 2 (*opp. 1* taedium ... a peccatoribus) scio ... non deesse -em cordis de fratribus bonis. CASSIOD. in psalm. 38, 14 l. 341 ('remitte mihi, ut refrigererer') *psalmista* sibi petebat dimitti, ut ... quamdam -em sumeret in praesenti vita. **c** cetera exempla: CHALC. comm. 24 ad summam universitatis iactura demum recurrens fatigatarum diuturnitate partium -o est. 118 p. 163, 24 *stellarum motum, quo magnus annus compleetur, non dissolutionem ... affere mundo, quin potius -em et quasi novellam viriditatem positam in auspicio motus novi*. OROS. hist. 3, 13, 3 (sec. Iust. p. 421, 32) *Philippus* anhelanti inopiae parva -e subvenit.

2 potius iterum creando, renovando, sc. usu christ. (abundanter accedit adi. nova l. 45): AVG. serm. 125, 4 p. 692^{med.} (antea: in sexta aetate, in sexto die sumus) quod ibi fecit formatio, hoc in nobis reformatio; et quod ibi fecit creatio, hoc in nobis -o. THEOD. MOPS. in Col. 3, 10 p. 302, 1 vos renovati et facti secundum imaginem eius, qui istius -is vobis auctor est. **per sacramentum baptismi**: ENNOD. dict. 13, 11 p. 467, 9 ego sponsor *Paterii* in animae eius secunda nativitate aut -e sum genitor. REGVLA mag. them. 17 non revertamur post -em tanti fontis ... ad sarcinas peccatorum, quas proiecimus ... euntes ad fontem baptismi. CASSIOD. compl. in Iac. 1, 13 a quo sacro baptimate ... nos ... esse progenitos, ut novae -is simus initium.

***recreātor**, -ōris m. a recreare. **i. qui recreat** (ubique c. gen. eius, quod [qui] recreat): **1** restituendo statum priorem, sc. integrum, sanum sim.: TERT. anim. 43, 7 somnum ..., -em corporum, reintegratore virium eqs. PANEG. 6, 2, 2 *Claudius Gothicus* Romanii imperii solutam et perditam disciplinam primus reformavit immanesque Gothorum copias ... delevit - utinam diuturnior -r hominum! INSCR. Année Épigr. 2000 n. 1500 (*Bybli vel Beryti, a. 362/3; suppl. ex n. 1503*) *Iuliano* (templorum) rest(auratori, curia)rum et (rei publicae re)creatori eqs. CIL X 1256 (saec. IV?) *cuidam* redonatori viae populi, omnium munerum -i.

2 iterum creando, sc. usu christ. *de eo iuxta creator*: AVG. in euang. Ioh. 38, 8 (verba Christi) 'nisi crederitis, quia ego sum' (Ioh. 8, 24) hominis formator et reformator, c. et -r, factor et refactor (l. item PASS. Bonos. [BHL 1425] 9 cunctorum). in psalm. 66, 2 l. 31 *deus* est fons omnium bonorum et c. et -r universorum. PS. AVG. serm. ed. Mai 60, 1 (= ed. Caillau 2, 40, 2; respic. Ioh. 2, 1 sqq.) eiusdem rei, cuius c. erat, etiam -r effectus est. *al. apud* AVG.

1. recreātus, -a, -um v. recreo.

2. recreātus, abl. -ū m. a recreare. **i. q. actio recreandi, recreatio** (*spectat ad baptismum*, cf. l. 40. p. 421, 69): AVSON. rhop. 16 fons tuus, domine, emundat -u iustificatos.

recreātum, -ī n. a re- et cernere sec. 1. excrementum formatum: *scribitur* -crim- in codd. rec. l. 75. p. 419, 4. 9. *de notione*: CELS. p. 419, 4 (item 5, 19, 26). GLOSS. II Abav. CE 28 cerniculi: *catamites*, -or[um] (cf. vol. III 591, 4 sqq.). PHILOX. RE 41 -um: *σύνισσα*, *ἀπότυπα* (-trim- ed. coll. RE 278 retrimentum: *σύνισσα*). III Abol. CA 19 canic(a)e: -a (recremo trad.). [retrim- ab edd. restituit l. 70. 75. p. 419, 5, var. l. defenditur p. 419, 14.]

i. quod excernitur, secernendo reicitur: **1** e plantis pressis, sc. fere i. q. faex, fraces sim.: VARRO rust. 1, 64 amurca cum ex olea expressa ... ac -um est conditum in vas fistile (l. -rim- et trad.; retrimentum-

Viredaz]

75

70

75

70

75

70

75

70

75

tum [et] fere *edd.*). CELS. 5, 18, 9 *malagma* Nilei: croci magmatis, quod quasi -um eius est, *tantum*. **2** e *plumbo purgato*, sc. *fere i. q. scoria*: CELS. 5, 15 (*de medicamentorum facultatibus*) molliunt aes combustum, ... *plumbi* -um - σωρώιαν μολύβδον Graeci vocant - *eas*. ([*-crim- cod. J. -trim- Caesarius*]. 5, 19, 26 spumae argenti, p. -i. 5, 19, 28, 5, 27, 13^B. 6, 8, 1^A inlinenda ulcera sunt aut p. -o ... aut argenti spuma [*cf. Scrib. Larg. 48 p. stercus, quod scoriam dicunt*]). **3** e *frumentis tritis*, sc. *fere i. q. furfur, palea*: PLIN. nat. 18, 142 farrago ex -is farris praedensa seritur (-crim- *codd. aliquot*). PRVD. apoth. *praef.* 2, 54 (*respic. similitudo Matth. 13, 24 sqq.*) *agricola* det ventilabro lecta quaeque ut horreis, urat -um focus. **4** e *cibis digestis*, sc. *i. q. stercus urinaque*: GELL. 17, 11, 2 (*inde MACR. Sat. 7, 15, 4*) aridiora ... -a, in alvum convenire, quod graece έχολον dicitur, humidiora per renes in vesicam (ι, -creat) *m- codd. corr. edd. sec. MACR., ubi -crem- fere trad. [sed -trim- fort. recte def. Kaster, ed. 2011, coll. Macr. Sat. 7, 15, 19 sqq.]*).

recremo, -āre. a re- et *cremare*. GLOSS. II 283, 48 ἐγκαντότον: -andum. *fere i. q. cremare* (fort. *compos.* -are *iuxta recreare* *fictum est, ut fieret homoeoprophor*): VEN. FORT. carm. 9, 2, 114 (*ad parentem de filiis mortuis; in imag., cf. Matth. 3, 12*) non paleas generas, frumenta sed integra gignis, *nec* -anda focus, sed recreanda polis (i. *caelo, vitae aeternae;* ι *cf. app. crit.*).

***recreo**, -āvī, -ātūm, -āre. a re- et *creare*. scribitur -crae- INSCR. Année Épigr. 1948 n. 6b (*Leptis Magnae, saec. IV med.; sed -cre-loco gemino n. 6a*), -creh- REGVLA mag. 28, 13, 15, 30, 24 (*cod. P saec. VI ex. VII in.*). NOT. Tir. 89, 29 -at. de notione: NON. p. 257, 5 conponere: reficere, -are. GLOSS. II 242, 37 ἀποχειροτονῶ: -o. GLOSS.^L I Ansil. RE 495 refectus: -tus. 598 reficit: -at. 615 refocilavit (-bit *cod.*): -vit. Corp. R 36 -are: nutrire. addas p. 420, 64. legitur apud PLAVT. et inde a RHET. Her., CIC. (*qui vocem frequentat, ut e. g. PLIN. nat., APVL.*). [confunditur in *codd. c. creare* VAL. MAX. 9, 11, 2 PLIN. nat. 22, 32. al.]

fere i. q. reficere sim. vel rursus creare (*fere pro syn. est e. g. levare p. 420, 32, 63, reficere p. 420, 29, 51, 72. al. et sub IIB, restituere p. 420, 57*): **I ita ut status prior, sc. integer, sanus sim., restituatur (indicatur, quo e statu sim., per prepos. ab p. 420, 20, 29, 38. al, ex l. 61. p. 420, 26, 27. al, quo respectu, per gen. p. 420, 53, finis per prepos. ad p. 421, 54, 70; ceterum passim accedit abl. instr. [cf. prepos. de AMBROSIAST. in Phil. 2, 25, 1 CASSIOD. var. 3, 44, 3, per p. 420, 31, 68])**: **A trans.** (*reflexive l. 56sq. p. 420, 27sqq. 36. al., mediopassive imprimis l. 54. p. 420, 3, 65, acc. obi. subaudiendo l. 75. al.): 1 -antur animantes eorum partes, vires sim. (fere homines, sed animalia l. 68. 71sq. p. 420, 12, 46. al.): a quilibet: a affecta sunt potius eorum corpora:*

(1) *fame, siti (in imag. NICET.)*: PLAVT. Cas. 742 quam mox -as me? :: cena modo si sit cocta. Men. 99 (*log. parasitus*) *Menaechmus* homines non alit, verum educat -atque: nullus melius medicinam facit (*vergit ad l. 52*). LVCR. 4, 868 capitur cibus, ut suffulciat artus et -et vires (PLIN. nat. 12, 4 ex his *arboribus* -ans membra olei liquor v. que potus vini). BELL. Afr. 67, 2 magno invento hordei, olei, vini, fici numero ... atque -to exercitu (CVRT. 7, 3, 18 commeatu ... largo -tus e. HYG. astr. 2, 20, 3. al.). VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 cum omnia ubique pecora haustu aquae cotidie -entur (*postea: sitim ... sedare*). NICET. appell. p. 4, 17 (*in imag.*) dulcedo te saeculi delectat? magis ad crucem Chris- ti convertere, ut eius vitis, quae in cruce peperdit, dulcedine -eris. al. **II morbis, vulneribus** (*cf. l. 44*): CIC. inv. 2, 154 *quidam* leviter saucius facile ex vulneribus est -tus (Mur. 38 me s. -vit dux. cf. p. 420, 21). p. red. ad Quir. 4, e, gravi morbo (ι om. Schol. Bob.). Pis. 85 *cum milites morbo adfligerentur* neque se -are quisquam posset (*item refl.* : SEN. epist. 78, 28 [l vexari te ... febriculis] his te cogitationibus -a). Phil. 10, 16 *Hirtius* nondum ex longinquitate gravissimi morbi -tus. LVCR. 1, 942 (= 4, 17) ut puerorum aetas ... perpotet amarum absinthi laticem et ... -ta valescat. NEP. Eum. 4, 4 Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum -are studuit. LIV. 29, 18, 14 -tus ... legatus, ex vulneribus, (*cf. l. 53 et* VAL. MAX. 9, 11, 2 ex volnere -tum esse *Scaevolam* [*creatulum cod. unus*]). FLOR. epit. 4, 12, 44. al.). SEN. contr. exc. 4, 5, 2 (*medicus patri aegroto*) non tibi medicus, sed filius profui: desiderio laborabas; ... ut primum intravi, -tus es. VAL. MAX. 2, 4, 5 1.335 *patrem* habiturum eos *filios aegrotos* salvos, si ... devectos ... ex Ditis ... ara petita *aqua*, -asset (*aqua eos Paris*). al. SEN. Phaedr. 731 (*familis*) hanc *Phaedram* maestam -ate (*vix ad p. 420, 24, cf. enim 733 recipe ... sensūs*). COLVM. 6, 4, 3 *potiones quaedam* alvom *boum* purgant depulsisque vitiis -ant vires (PLIN. nat. 22, 110, 23, 97 *sucum decoctarum palmarum antiqui ... dabant aegris ad v. -andas* [*cf. Diosc. gr. 1, 108, 2 τὰς δύναιεις ἀνακτάται*]). 6, 31, 1 viridibus herbis ... -atur aegrotum pecus. PLIN. nat. 20, 112 pisces ..., si aegrotent in piscinis, apio viridi -antur. 20, 152 ad -andos defectos animo (defectus animo vel -mi var. II.). 23, 38 *vino modico* stomachus -atur et adpetentia ciborum invitatur (30, 46). 30, 91 e nido earum *hirundinum* lapillus inpositus -are dicitur confessim,

adalligatus in perpetuum tueri (*sc. morbo comitali affectos*). al. STAT. silv. 1, 4, 63. TAC. ann. 2, 69, 2 *Piso* adversa Germanici validutine detentus, ubi -tum accepit *eas*. al. **III lassitudine et quibuslibet incommodis**: RHET. Her. 3, 12, 21 -atur ... spiritu vox et arteriae reticendo adquiescent (*cf. Cic. Att. 2, 23, 1 -andae voculae causa ... ambulare*). CIC. Verr. II 3, 124 *successorem Verris* reliquos aratores collegisse et -asse (*cf. 126 [ad Verrem]* reliquos hos esse ... ex tuo scelere, importunitate *eas*). Planc. 26 C. Marium ... fessum inedia fluctibusque -arunt *Minturnenses coloni* (*cf. SIL. 17, 193 fessos ... -are maniplos. CE 1533, 9 [Brundisi; saec. I ex. II in.] alma Fides, ... fortunā infractā ter me fessum -asti*). HOR. sat. 2, 4, 58 *tostis* marcentem squillis -bis ... potorem. carm. 2, 13, 36 illis *Alcae Sapphusque carminibus ... intorti capillis Eumenidum -antur angues*. 3, 20, 13 *iuveneri* leni -are vento sparsum odoratis umerum capillis. al. LIV. 2, 25, 5 *paulum -tus egens miles* (*sc. praedando; aliter, sc. quiete nocturna*: HOMER. 742). 25, 26, 15 *infirma ... militum corpora tecta et umbrae -verant* (SEN. dial. 11, 6, 4 *fatigatum corpus voluptaria peregrinatione -are*. epist. 53, 5 *unctione*). SEN. contr. 2, 2 them. (*item fere exc.*) *uxor se praecipitavit; -ta iubetur a patre relinquere virum*. PLIN. epist. 3, 14, 3 *prostratus quidam* vocibus excitatus et -tus loci frigore. paneg. 79, 5 *alius se a continuo labore ... otio ... et quiete -asset*. FLOR. Verg. 1, 1 mihi ... saucium vigilia caput ... aeris libertate -anti. APVL. met. 5, 1, 1 Psyche ... sufficient -ta somno ... resurgit. 8, 12, 3 *a me caecatus nec mortis quiete -beris nec vita voluptate laetaberis. al.*

B affecti sunt potius eorum animi (*metu sim. e. g. l. 27sq. 40, luctu sim. e. g. l. 38. 43; exempla selecta inde a VAL. MAX.*): CIC. Verr. II 5, 160 qui *Gavius e carcere profugus ... ex illo metu mortis ac tenebris quasi luce libertatis et odore aliquo legum -tus revixisset*. Catil. 3, 8 *cum vix se ex magno timore -asset testis* (*item refl. l. 36 et e. g. BELL. Alex. 27, 7 paulum ab illo timore se -arunt reliqui milites*). Mil. 2 me -at et reficit Cn. Pompei ... consilium. 4 *statuere, utrum nos ... semper miseri lugeamus an diu vexati a perditissimis civibus aliquando per vos ac per vestram fidem ... -emur*. Brut. 11 vos ..., Attice, et praesentem me cura levatis et absentia magna solacia dedistis; nam vestris primum litteris -tus me ad pristina studia revocavi (*cf. Att. 4, 10, 1 litteris sustentor et -or. 9, 6, 5 haec epistulae tuae me paulum -ant. al.*). Tusc. 1, 58 *non ea* (*sc. τὰς ἔννοιας*) plane videt animus *initio perturbatus* ..., sed cum se collegit atque -vit, tum adgnoscit illa reminiscendo (*cf. e. g. Att. 1, 16, 8 -vi adflictos animos bonorum, unumquemque ... excitans*). Att. 12, 14, 3 *me ab hoc maerore -ari vis (postea: omnem consolationem vincit dolor)*. al. CAES. civ. 3, 74, 3 *militibus perterritis parum confidebat spatiumque interponendum ad -andos animos putabat Caesar*. HOR. epist. 1, 1, 37 *laudis amore tunes: sunt certa piacula, quae te ter pure lecto poterunt -are libello*. MANIL. 5, 578 *Perseus flentis ... parentes Andromedae promissu vitae -at. VAL. MAX. 4, 4, 11 pecuniae ... aspectu debilitatos spiritus pristini temporis memoria -emus*. 5, 1, 9 *regem supplicem ... benignis verbis -tum*. PHAEDR. app. 16, 27 (5 *maerens* -tus gaudis (-tis var. I.). COLVM. 8, 8, 5 *columbis ex cavea exundi facultas sit, ne ... contristatae senescant; nam cum paulum ... volitaverint, exhilaratae -antur*. PETRON. 65, 6 (4 *ego maiestate commissatoris conterritus*) ‘*contine te, ... est ... lapidarius ...*; -tus hoc sermone reposui cubitum. QVINT. inst. 1, 12, 5 *discipulus mutatione -bitur, sicut in cibis, quorum diversitate reficitur stomachus*. APVL. met. 2, 11, 5 *in eius Pamphiles faciem oculos meos ... formidans deieceram; sed adsidue respiciens ... Photidem inibi -bar animi (gen. respectus ut: 5, 22, 4, 11, 22, 4). 9, 13, 3 nec ullum uspiam crucialis vitae solacium aderat, nisi quod ingenita mihi curiositate -bar. al.*

C civitates, populi, provinciae sim. : CIC. S. Rosc. 137 in isto bello non -tus neque restitutus, sed subactus oppressusque *populus Romanus* est (ARNOB. nat. 7, 44 p. 402, 10 post advectos ... deos ... male habens sese -tus convaluit p. VEN. FORT. carm. 10, 9, 61). Verr. I 12 ut ea *provincia* restitui in antiquum statum nullo modo possit, vix autem ... aliqua ex parte -ari aliquando posse videatur (II 3, 21, 3, 212 facta atque consilia ..., quibus illam tu, *Marcelle*, p. adflictam et perditam erexit atque -asti). Catil. 2, 7 uno ... *Catilina exhausto levata mihi et -ta res publica videtur* (*[cf. GLOSS. -ta: ἀνακτηθεῖσα], dom. 96 (r. p.). 122. fam. 6, 2, 2 rem p. ... -ari aliquando aut funditus interire [postea: si civitas respiraverit]*). ANON. de mach. bell. 5, 5 AMM. 20, 9, 7). rep. 1, 68 *civitas* (ad Brut. 9, 2. CONSTANTIVS vita Germ. 23 praedicationibus c. -atur). ad Q. fr. 1, 1, 25 *urbis compluris dirutas ac paene desertas ... per te esse -tas* (PANEZ. 4, 3, 3 *cum divina virtus Constantini ... u. Romam ... adflictam ac plane iacentem excitari -arit exerit*. PRISC. Anast. 184 prostratas ... u.). al. NEP. Timol. 4, 3 *cum Siciliam bellis vexatam -are constituerint dei* (*sc. per Timoleonem, de quo cf. 3, 2 restituit, ... refecit, ... reddidit*). VAL. MAX. 6, 9, 1 *patriam Latino tumultu fessam speciosissimo triumpho -vit Manlius Torquatus*. SEN. dial. 3, 11, 5 *quo alio Fabius adfectas imperii vires -vit, quam quod cunctari ... sciit?* al.

2 -antur res (animantium partes v. supra sub 1): **a variae:** CIC. Quintc. 4 ut multis incommodis veritas debilitata tandem aequitate ... -etur. Planc. 33 ubi illa antiqua libertas, quae malis oppressa civilibus extollere iam caput et aliquando -ta se erigere debebat? fam. 1, 9, 17 (*Lentulo*) bonorum sensus adflictus ante te consulem, -tus aps te. al. LVCR. 5, 277 nisi aēr ... corpora retribuat rebus -etque fluentis (*sc. res*), omnia iam resoluta forent. 5, 323 quodcumque alias ex se res auget ..., deminui debet, -ari, cum recipit res. al. VAL. MAX. 2, 7, 1 exercitus noster, qui paulo ante metu mortis deformi se foederis ictu maculaverat, erecta et -ta virtute ... Numantiam ... solo aequavit. 8, 8 pr. otium ..., non quo evanescit virtus, sed quo -atur. APVL. mund. 4 p.296 quae *terra* fontium perennitatem -atur (gr. 392b15 βούνοντα ... πηγαῖς). VET. LAT. II Tim. 1, 6 (Ambrosiast.) conmoneo te, ut -es donum, dei, quod est in te per impositionem manuum mearum (l. gr. ἀναζωπογεῖν τὸ χάροιμα, cod. 75. al. et Vulg. ut resuscites gratiam). al. **b arbores, vites (cf. l. 48):** HOR. carm. 1, 22, 18 pigris ... nulla campis arbor aestiva -atur aura (-etur umbra Ps. Mar. Victorin. gramm. VI 157, 4). COLVM. 4, 3, 5 novella *vinea male culta* ... sic intabescit, ut nullis deinceps impensis -ari possit. 4, 33, 1 post quinquennium caesa *castanea* more salicis (salicti var. l.) -atur. arb. 5, 4 *suboles vinearum per brumam caesae* frigoribus extirpatae minus -antur. PLIN. nat. 17, 232 hic *ventus* ... *arbores* frigore exurit arescens, ut nullis postea solibus -ari possint. **c passiones, molestiae (cf. l. 40):** PLIN. nat. 22, 32 uno *obolo* ... in vino poto lassitudines -at *urticæ semen* (PETR. CHRYS. serm. 77, 8). 26, 156 peucedanum strangulatūs volvae nidoce ustum -at (cf. 36, 142 *lapis quidam* -at ... volvae strangulations). TAC. ann. 6, 50, 4 redire Tiberio *morienti* vocem ac visus vocarique, qui -andae defectioni cibum adferrent. APVL. met. 11, 2, 2 partu fetarum medelis lenientibus -to. TERT. ieun. 16, 3 (*respic. Luc. 16, 19 sqq.*) apud inferos ..., ubi in divite epulone quidem convivia cruciantur, in paupere vero ieunia -antur. FIRM. math. 5 praef. 3 laborem ... corporum nocturnis soporibus -asti (*postea: refectis viribus*). ISID. orig. 6, 11, 3 [*interpol.?*] l. visūs). IVST. 9, 1, 6 *Philippus piraticam faciens* anhelantem inopiam paululum -vit (*pendet Oros. p. 418, 33*). MART. CAP. 8, 809 taedium auscultantium.

?**B intrans.:** **1 -ant patientes (si recte intellig. Löstedt, Beiträge, 1907, 90 sq.):** AMM. 24, 3, 9 *miles repetitis ... tentoriis ... victu -vit et quiete nocturna (victuise creavit et quieti nocturnae cod. V; se (re)creavit edd.).* SIDON. epist. 9, 14, 9 (*declamatori aegroto*) faventes audient cuncti, sc. te recitatem, ... gaudiisque, quae facies -tur, una fruemur (var. l. -turis [ut pendeat e gaudiis]; -tus Wilamowitz, recitaturus edd. vet.). **2 -at passio (cf. Blomgren, Eranos, 42, 1944, 119, coll. reficere Ven. Fort. vita Pat. 7, 21 vita Radeg. 4, 13):** VEN. FORT. carm. app. 3, 24 tanta animi febris his, sc. lacrimarum, -vit aquis? (febris ... -vit trad., febris ... -atur Brower; tantam a. febrem h. -vit susp. Leo in app. crit.).

II ita ut quid (quis) denuo creetur, renovetur: **A usu vario:** LVCR. 6, 3 primae ... Athenae ... -verunt vitam legesque rogarunt. 6, 975 *unguentum* subus acre venenumst, quod nos *homines* interdum tamquam -are videtur. COLVM. 6, 23, 2 ut laetior herba consurgat, fere ultimo tempore aestatis incenditur; ea res ... teneriora pabula -at. APVL. met. 3, 15, 1 illa *Photis* laetitia -tā ... inquit (cf. 3, 13, 2 non ... laeta facie ..., sed vultuosam frontem rugis insurgentibus adseverabat).

B usu christ. (saepe opp. creare et iuxta pon. reficere, reformare): **1 quovis modo:** HERM. vulg. sim. 9, 14 (*item fere Pal. sim. 9, 14, 3 deus* iam ... defectos neque habentes spem salutis -vit (-ti vel -tos trad.) ad redintegrationem vitae (gr. ἀνενέωσε τὴν ζωὴν ἡμῶν). CYPR. Demetr. 20, 2 exposita nativitate terrena spiritu -ti (creati var. l.) et renati sumus nec iam mundo, sed deo vivimus (domini. orat. 36 -ti spiritualiter et r.). MAR. VICTORIN. hymn. 3, 107 tu creari imperas, tu creas, tu crea -as, o beata trinitas. PAVL. NOL. carm. 24, 466 quos creator opere in uno condidit, hos -at uno munere. AVG. in euang. Ioh. 15, 6 fortitudo Christi te creavit, infirmitas Christi te -vit (*postea: infirmitas Christi fecit, ut, quod erat, non periret*). gen. c. Manich. 2, 8, 10 l. 24 donec ... ab illo Christo -ti et vivificati restituamus in paradisum (cf. CE 1562, 6 deus, -a cineres protinus ... meos. VEN. FORT. p. 419, 20). in psalm. 45, 14 (*log. deus*) ego creavi, ego -o; ego formavi, ego reformo; ego feci, ego reficio. serm. 179A, 1 coll. Morin p. 681, 12 misericordia eius dei, qui nos creavit et -vit, qui nos fecit et refecit. CONC. I 5 p. 95, 19 nisi ille Christus fuisset carnaliter procreatus, tu numquam fuisses spiritualiter -tus (gr. I 1, 7 p. 95, 2 ἀνεγεννήθης). al. **2 per sacramenta:** CHROMAT. in Matth. 16, 31.87 *propheta* (Ezech. 47, 9) loquitur de aqua baptismi salutaris et de flumine euangelicae praedicationis, quo credentes -antur ad vitam. SACR. Leon. 548 (= Greg. 66, 3) quos tuis mysteriis -asti, domine, perpetuis defende praesidiis (cf. Gelas. 488 nos renova caelestibus sacramentis). Gelas. 872 repleti alimonia caelesti et spirituali poculo -ti quaesumus eqs. al.

deriv.: recreabilis, recreatio, recreator, 2. recreatus (abl. -ū).

Viredaz.

recrepo, -āre. a re- et crepare. **1 i. q. respondendo crepare:** CATVLL. 63, 29 simul haec ... Attis cecinit, ... tympanum remugit, cava cymbala -ant. CIRIS 108 saepe lapis -at *Cylenia* murmur, pulsus (l. obi. int.; sed C. munera *codd. plerique, quam lectionem, tamquam enuntiato appos.*, tuerit pars edd.). **2 fere i. q. iterum findi (notione sonandi evanida):** SORAN. sang. reic. 1 nascitur ... fervor ... et per operationem suam quod glutinaverat -at (cf. 23 ut vulnus vel crepatio glutinari possit). Holmes.

recresco, -crēvī, -crētum, -ere. a re- et crescere. NOT. Tir. 13,

10 45 sq. -it. -vit. *part. perf.* -tus *sensu act.* l. 46 (cf. crētus et e. g. ac-, con-, excrētus). GLOSS. II 392, 53 πάλιν αὖξω: -o. [nisi sunt recomposita aet. rec. it. ricrescere, francog. recroître, prov. recreiser, hisp. recrecer, port. crescer; cat. recreixer 'succedere, accommodari'. cf. M.-L. 15 7131. Cortelazzo-Zolli² 1366. Wartburg II 1326 sq. Coromines II 1038. Corominas-Pascual II 235. Machado³ V 54 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. crescere l. 29. 46. 48.]

15 i. q. iterum crescere, renasci (sc. -unt, quae vel deminuta, reducta, e. g. l. 19. 23. 33, vel tota sublata sunt, e. g. l. 35. 42; in imag. l. 28; indicatur unde l. 33; accedit rursus l. 35): **1 -unt varia:** LVCR. 5, 260 terra ... libatur et aucta -it. Ov. epist. 2, 5 luna quater latuit, toto quater orbe -vit (cf. l. 37). VITA Marcelli. Ebred. (BHL 5227) 12 fons paulatim minui perspicitur ..., ut proveniente anno novitatem sui miraculi -ens ostendat. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 213 lucernæ flamma marcescens ... parva ... adiunctione olei ... -it et rursum ardescit. CASSIOD. var. 6, 9, 7 *legati* stupent ... abundantiam unius mensae tantas servientium turbas posse satiare, ut iudicent consumpta -ere. **2 -unt herbae earumve partes (semina l. 32):** LIV. 26, 41, 22 (in imag.) milites, favete nomini Scipionum, suboli imperatorum vestrorum velut accisis -enti stirpibus. HERM. vulg. sim. 9, 24 quantum herbae illae carpebantur, tantum laetiores -bant (cresc. var. l. et Pal. sim. 9, 24, 1, revirebant ed. pr. gr. μᾶλλον εὐθαλεῖς ἐγίνοντο). FIRM. err. 2, 7 (*respiciuntur sacra Isiaca*) cur plangitis fruges? cur -entia lugetis semina?

3 -unt corpora animantium eorumve partes (verruca l. 41): PLIN. nat. 9, 149 avulsa spongeas ... aiunt ... ex relictis radicibus -ere in petris (cf. Arist. hist. anim. 548b18 φύεται πάλιν). 11, 163 decidere eum *dement serpentis* rursusque -ere facilem decussu. 11, 216 praecisa ossa non -unt (cf. Arist. hist. anim. 516b33 οὐδὲ ... αὐξάνεται). HYG. fab. 55 serpens ei *Tityo* appositus est, qui iecur eius exesset, quod cum luna -it. PACIAN. paraen. 11, 5 ipse sibi materiam -entium corporum reparat ignis aeternus. CHIRON 629 si ungulae a corona discesserint ..., sic curabis, ut -ant: stercus caballinum ...; ex eo medicamento cottidie curabis -entem (cf. unguis l. 47). 709 ut huius *verrucae* radices aduras, ne -at. PHYSIOL. rec. B 10, 5 donec -ant pennae *eulvsae upuparum*. **crines:** HIER. in Ezech. 7, 18 1.945 paulatim ... -entibus capillis vires rediere pristinae ([renasc. edd. vet.]. *Samsonis ut: CAES. AREL. serm. 119, 5 capillis -entibus [cf. 3 renascentes]. cf. l. 46]*). PAVL. NOL. carm. 24, 562 licet ... receperit robur -tis, crinibus *Samson* ([robore cretis var. l.]. ALC. AVIT. carm. 1, 111 crines ... unguis -ere sectos). PLAC. med. 9, 14 rec. a lac caninus evulsos pilos non patitur -ere (9, 18 tit. rec. β [crescent var. l.]. 9, 18. 21, 1 rec. β PLIN. phys. Sang. p. 193 1.25). Schirix.

35 45 50 55 60 65 70 75 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 539 540 541 542 543 544 545 546 547 547 548 549 549 550 551 552 553 554 555 556 557 557 558 559 559 560 561 562 563 564 565 566 567 567 568 569 569 570 571 572 573 574 575 576 577 577 578 579 579 580 581 582 583 584 585 586 587 587 588 589 589 590 591 592 593 594 595 596 597 597 598 599 599 600 601 602 603 604 605 606 607 607 608 609 609 610 611 612 613 613 614 615 615 616 617 617 618 618 619 619 620 620 621 622 622 623 623 624 624 625 625 626 626 627 627 628 628 629 629 630 630 631 631 632 632 633 633 634 634 635 635 636 636 637 637 638 638 639 639 640 640 641 641 642 642 643 643 644 644 645 645 646 646 647 647 648 648 649 649 650 650 651 651 652 652 653 653 654 654 655 655 656 656 657 657 658 658 659 659 660 660 661 661 662 662 663 663 664 664 665 665 666 666 667 667 668 668 669 669 670 670 671 671 672 672 673 673 674 674 675 675 676 676 677 677 678 678 679 679 680 680 681 681 682 682 683 683 684 684 685 685 686 686 687 687 688 688 689 689 690 690 691 691 692 692 693 693 694 694 695 695 696 696 697 697 698 698 699 699 700 700 701 701 702 702 703 703 704 704 705 705 706 706 707 707 708 708 709 709 710 710 711 711 712 712 713 713 714 714 715 715 716 716 717 717 718 718 719 719 720 720 721 721 722 722 723 723 724 724 725 725 726 726 727 727 728 728 729 729 730 730 731 731 732 732 733 733 734 734 735 735 736 736 737 737 738 738 739 739 740 740 741 741 742 742 743 743 744 744 745 745 746 746 747 747 748 748 749 749 750 750 751 751 752 752 753 753 754 754 755 755 756 756 757 757 758 758 759 759 760 760 761 761 762 762 763 763 764 764 765 765 766 766 767 767 768 768 769 769 770 770 771 771 772 772 773 773 774 774 775 775 776 776 777 777 778 778 779 779 780 780 781 781 782 782 783 783 784 784 785 785 786 786 787 787 788 788 789 789 790 790 791 791 792 792 793 793 794 794 795 795 796 796 797 797 798 798 799 799 800 800 801 801 802 802 803 803 804 804 805 805 806 806 807 807 808 808 809 809 810 810 811 811 812 812 813 813 814 814 815 815 816 816 817 817 818 818 819 819 820 820 821 821 822 822 823 823 824 824 825 825 826 826 827 827 828 828 829 829 830 830 831 831 832 832 833 833 834 834 835 835 836 836 837 837 838 838 839 839 840 840 841 841 842 842 843 843 844 844 845 845 846 846 847 847 848 848 849 849 850 850 851 851 852 852 853 853 854 854 855 855 856 856 857 857 858 858 859 859 860 860 861 861 862 862 863 863 864 864 865 865 866 866 867 867 868 868 869 869 870 870 871 871 872 872 873 873 874 874 875 875 876 876 877 877 878 878 879 879 880 880 881 881 882 882 883 883 884 884 885 885 886 886 887 887 888 888 889 889 890 890 891 891 892 892 893 893 894 894 895 895 896 896 897 897 898 898 899 899 900 900 901 901 902 902 903 903 904 904 905 905 906 906 907 907 908 908 909 909 910 910 911 911 912 912 913 913 914 914 915 915 916 916 917 917 918 918 919 919 920 920 921 921 922 922 923 923 924 924 925 925 926 926 927 927 928 928 929 929 930 930 931 931 932 932 933 933 934 934 935 935 936 936 937 937 938 938 939 939 940 940 941 941 942 942 943 943 944 944 945 945 946 946 947 947 948 948 949 949 950 950 951 951 952 952 953 953 954 954 955 955 956 956 957 957 958 958 959 959 960 960 961 961 962 962 963 963 964 964 965 965 966 966 967 967 968 968 969 969 970 970 971 971 972 972 973 973 974 974 975 975 976 976 977 977 978 978 979 979 980 980 981 981 982 982 983 983 984 984 985 985 986 986 987 987 988 988 989 989 990 990 991 991 992 992 993 993 994 994 995 995 996 996 997 997 998 998 999 999 1000 1000 1001 1001 1002 1002 1003 1003 1004 1004 1005 1005 1006 1006 1007 1007 1008 1008 1009 1009 1010 1010 1011 1011 1012 1012 1013 1013 1014 1014 1015 1015 1016 1016 1017 1017 1018 1018 1019 1019 1020 1020 1021 1021 1022 1022 1023 1023 1024 1024 1025 1025 1026 1026 1027 1027 1028 1028 1029 1029 1030 1030 1031 1031 1032 1032 1033 1033 1034 1034 1035 1035 1036 1036 1037 1037 1038 1038 1039 1039 1040 1040 1041 1041 1042 1042 1043 1043 1044 1044 1045 1045 1046 1046 1047 1047 1048 1048 1049 1049 1050 1050 1051 1051 1052 1052 1053 1053 1054 1054 1055 1055 1056 1056 1057 1057 1058 1058 1059 1059 1060 1060 1061 1061 1062 1062 1063 1063 1064 1064 1065 1065 1066 1066 1067 1067 1068 1068 1069 1069 1070 1070 1071 1071 1072 1072 1073 1073 1074 1074 1075 1075 1076 1076 1077 1077 1078 1078 1079 1079 1080 1080 1081 1081 1082 1082 1083 1083 1084 1084 1085 1085 1086 1086 1087 1087 1088 1088 1089 1089 1090 1090 1091 1091 1092 1092 1093 1093 1094 1094 1095 1095

imagine: CIC. fam. 4, 6, 2 hoc tam gravi vulnere, sc. *filiae morte*, etiam illa, quae consanuisse videbantur, -unt. CVRT. 7, 1, 7 -uit suppatus dolor: quippe veteris periculi memoriam praesentis cura renovabat. PS. AMBR. paenit. 12 p. 985^b conscientiae meae vulnus iam paene curatum peccati exulceratione -uit. **b proprie**: PRVD. perist. 10, 798 mox -entibus plagis *tortores* apertas persecabantur notas.

2 -unt res variae vel homines, quae (qui) vehementiores, saeviores fiunt (fere mala [stantum incommoda l. 32]; finis sim. -endi indicatur per in c. acc. l. 14. 37. 42. al.); mutatio afficit: **a turbam hominum vel orbem: **a respicitur pugna vel tumultus, seditio sim.**: LIV. 6, 18, 1 -ente Manliana seditione (*in imag. morbi; cf. Oakley, comm. 1997, ad l.*). 10, 19, 20 interventu ... cohortium ... Sabellarum paulisper -uit pugna. CYPR. epist. 45, 1, 2 gliscente et in peius -ente discordia (*item in ecclesia*: AVELL. 38, 10 [*antea describitur dissensio fidelium*] quod ne in magnam perniciem -at eqs. LEO M. epist. 165, 1 Conc.^s II 4 p. 113, 13 cum ... ipsa *Eutychiana haeresis* in suam reciditer caecitatem, in discipulis -it, quod in auctore defecit [*gr. vertitur ὀμότερον ἀναπέρηνεν*]). HEGES. 1, 9, 4 rex invitus suis, quoniam -erant in odia aerumnæ eius occasione (*cf. gr. l. 90 ἡρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν*). 5, 42, 3 radices rebellionis eruendas funditus, ne iterum temeritas -ret (*cf. gr. 6, 239 νεωτερίζοντας*). AVG. epist. 126, 4 tumultu -ente. **-unt homines eorumve animi** (*cf. l. 41*): AMBR. Tob. 18, 59 (57 obmurmurant adhuc faeneratores dicentes eqs.) ne pari -ant (parere erubescant var. l.) modo et dicant eqs. IORD. Rom. 378 Gothi ... -entes animos, ad bella consurgunt (*l. acc. absol., ut vid.; animo cod. unus*). **B cetera exempla**: HIER. epist. 10, 1, 1 -ente peccato totius orbis naufragium gigantium adduxit impietas. CONSVLT. Zacch. 1, 18, 18 *Aegyptii* -ente malitia ... insequuntur emissos *Iudeos*.**

b homines singulos; respicitur: **a affectus vel motus animi** (*cf. l. 20. 27*): SEN. Phoen. 231 (*log. Oedipus*) inhaeret ac -it nefas (*ponit res pro rei cogitatione sim. ut*: FIRM. err. 16, 3 *in aedibus cineres hominum servantur*, ut acerbarum mortuum casus cottidiano victimarum sanguine -ant. SIDON. epist. 1, 2, 9 *regi circa nonam -it moles illa regnandi* [*i. rex iterum petidores audit*]). epist. 56, 9 -it ambitio. 69, 3 (*antea*: ei, qui amorem exuere conatur) nihil ... facilius quam amor -it (*cf. SERV. Aen. 6, 596 libido -it*). CYPR. epist. 60, 3, 1 illic dissensionis et zeli -it insania, sc. *Novatiani* (LVCIF. moriend. 111. 89 [*log. Constantius imp.*] metuite ... frenedores -entis in vestram necem i. meae. VITA Fulg. Rusp. p. 41 presbyteri furentis insaniam ..., donec -ret, avocare. *cf. ibid.* -it iterum manus vesana tortorum). laps. 13 iudicis -ente saevitia (PS. AVG. quaest. test. 118, 8 *temptator* -ente in se crudelitatis s. percussit *Iob* *ulcere*. PASS. Saturn. Dat. 9, 3 *proconsulis* -ente s.). **-it homo** (*cf. l. 21 sqq.*): PS. AVG. serm. ed. Caillau 1, 20, 3 contra fidem in vit(i)a -is (*si recte restituimus*). **B poena**: AMBR. in psalm. 118 serm. 21, 8, 2 illum ignem perpetuum, ... illum poena -entis aerumnam, sc. *apud inferos*. *Gitner.*

?**recruido**, -äre. **[a re- et crudus (*cf. cruditas*), si recte trad. contextu vix sano, ut coll. verbo, quod seq., fort. respiciatur actio eius, quem quid taedet sim. Mei.]** SYNON. Cic. p. 442, 3 restagnat. ... reciprocat. refer- vescit. -at. repudiat. *Hilken.*

recrūmino, -äre. **a re- et cruminare, nisi *gruminare** (*i. rum-; v. Gloss. V 594, 66 Gloss. L Abav. CR 33. RV 19 et cf. codd. Varro rust. 3, 14, 3 exgruminantes*). **i. q. ruminare**: VET. LAT. lev. 11, 26 (cod. 104) *omne pecus, quod rum(inationem non) -at* (*gr. μαρυκάται, cod. 100 eructat, Vulg. ruminat*). *Gitner.*

rectā v. rego. **rectagōnum**, -ī n. **a regere (rectus) et γωνία, ad ὁρθογώνιον verendum compositum**. **i. q. rectiangulum**: GROM. p. 338, 24 latus -i.

rectē v. rego. **rectiangulus**, -a, -um. **a regere (rectus) et angulus. i. q. rectum angulum habens** (*gr. resp. ὁρθογώνιος*): BOETH. divis. p. 885^c triangulorum alia sunt -a, alia eqs. (recti angula *Migne*). EVCLID. elem. vers. M 1.40 sqq. quadratum vocatur, quod est aequilaterum atque -um; parte vero altera longius, quod -um quidem est, sed aequilaterum non est; rhombos vero, quod aequilaterum quidem est, sed -um non est. 1.219 in his triangulis, in quibus unus rectus est angulus, quae -a nominamus. *pro subst. neutr. de figura*: EVCLID. elem. vers. M 1.35 trilaterarum figurarum orthogonium, id est -um, ... triangulum est, quod habet angulum rectum (*sim. ISID. orig. 3, 12, 2*). 1.227 sqq. quod sub duabus rectis lineis -um continetur, aequum erit his, quae sub *aliis lineis* ... -a continentur (l. 230. 234. *cf. l. 231 quod ... -um clauditur*).

[rectice] falso ed. pro threptice vel -ca GALEN. ad Glauc. 1, 3, 7 fol. 248^r bis (treptice ... treptica cod. Cass.; *cf. Galen. XI 60 θρεπτική*). **[recticlavius**, -a, -um. **loco mutilo** EDICT. imp. Diocl. 29, 1 sqq. L. -arum proponit Blümner, *Der Maximaltarif ... 1893, 176, ut respondeat gr. 29, 17 L. ὁρθοράμφου 'rectos clavos habentium' (de vestibus)*].

[rectificatio] olim falso ed. pro testificatio IVNIL. 2, 29.]

[rectifico, -äre olim falso edebatur pro castificare PS. CYPR. singul. cler. 40.]

rectilineus, -a, -um. **a regere (rectus) et linea. [subst. fem. perperam ed. RVFIN. patr. 2, 14 -am tenere (recte lineam edd. vet.; immo recti 1.)]**

1 i. q. rectas (non curvas) lineas habens (*gr. respondet εὐθύγραμμος*): BOETH. arithm. 2, 6 tit. de planis -is figuris (EVCLID. elem. vers. M 1.28 -ae f. sunt, quae sub rectis lineis continentur). EVCLID. elem. vers. M 1.10 quando ... quae angulum continent lineae rectae sunt, tunc -us angulus nominatur (l. 212 in dato -o a. 1.214. 216 [*v. infra*]. 1.309 sq. acuto a. -o [bis]). **pro subst. neutr. de figura**: EVCLID. elem. vers. M 1.216 dato -o aequale parallelogrammum in dato -o angulo collocare. 1.260 dato -o aequum collocare quadratum. **2 i. q. rectos angulos habens, non nisi pro subst. neutr. de figura** (*gr. resp. ὁρθογώνιον*): EVCLID. elem. vers. M 1.237 quod sub inaequalibus totius sectionibus -um continetur (l. 241. 253).

rectim pro erga VIRG. gramm. epist. 7, 1, 2 (*inter inusitatas praesositiones c. acc. ex quarto philosophicae latinitatis genere*). **[a regere fictum vid., cf. iuxtim. Mei.]**

rectio, -ōnis f. **a regere**. **[legi vid. loco mutilo lapidis deperditu** CIL II 1972, 3 (*saec. IV/V; (...)rectionem testis unus, perfectionem alter, per -em ed.*). **falso trad. pro sectio** SCHOL. Iuv. 5, 3, 1.]

i. q. actio regendi: CIC. fin. 4, 61 (*log. Platonis discipuli*) omnium ... rerum publicarum -is genera, status, mutations ... perscrispimus (*l. Madvig, -es codd.*). 5, 11 ea pars philosophiae ... est ... non solum ad privatae vitae rationem, sed etiam ad rerum publicarum -em relata.

rectitas, -ātis f. **a regere (rectus)**. **GLOSS.** aequitas: -s, iustitia. -s: iustitia, aequitas, veritas.

i. q. qualitas recta: **morum**: EPIST. pontif. 223 Hil. coll. antiar. p. 157, 17 per quam professionem *fidei* ... *haereticus recuperet id, quod ... -is amiserat*. **formae**: PS. SORAN. queast. med. 235 rectis incisionibus obaudient crura et collum absque sublatione propter venarum -em.

rectitator, (-ōris) m. **a regere, tamquam a rectitare, quod non legitur, metri causa fictum**. **i. q. (navis) rector**: VERS. metr. Ps. Mar. Victorin. gramm. VI 103, 18 ratis ... -r. **Holmes.**

***rectitudo**, -ōnis f. **a regere (rectus)**. **legitur non nisi in orat. soluta inde a** VET. LAT. (Tert. l. 49), HIER. (*qui tamquam verbum novum afferit l. 54*); **vocab** frequentant AVG. (*plus 50^{ies}*), GREG. M. (*ca. 300^{ies}*).

i. q. status rectus, qualitas recta (*per meton. indicatur via recta sim. vel locus aequus saepe sub l. actio recta sim. sub 2, e. g. plur. p. 426, 4. 6; opp. e. g. tortudo p. 425, 2. 426, 12, curvatura p. 425, 15, perversitas e. g. p. 425, 29. 32 et FVLG. RVSP. epist. 17, 38; cuius sit -o, indicatur saepius per gen. vel pron. poss., per adi. p. 425, 71; respondet gr. plerumque εὐθύτης, e. g. l. 48. 54. 73, vel ὁρθότης, v. infra p. 425, 8): **1 quae percipitur sensibus; respicitur maxime qualitas non tortuosa, non flexa: a in orat. figurata (respiciuntur fere boni mores [imprimis iustitia, recta fides], ipse deus l. 64)**: VET. LAT. psalm. 25, 12 (cod. 300. al.) in innocentia mea ambulavi ...; pes meus stetit in -e (gr. εὐθύτητι, cod. 136 in equitate, 304 in via recta, Vulg. in directo). Luc. 3, 5 (Tert. adv. Marc. 5, 3, 8; *affertur Is. 40, 4*) parate vias domini, ut fierent ... montes ... humiliati, et tortuosa et aspera in -em et in campos (gr. εἰς εὐθύτηαν, cod. 3. al. et Vulg. in directa). SCHOL. Pers. 4, 10, 1 ('rectum discernis') scis iustitiam in lance pensare et ipsius dubiae lancis -em calles discernere. HIER. in Is. 8, 26, 7 'iusti semita recta est' sive, ut verbum novum fingam, '-es', quas Graeci vocant εὐθύτητας et nos aequeitatis latinius possumus appellare, dicunturque hebraice mesarim (*sc. מִשְׁתַּחַת*). AVG. civ. 10, 32 p. 460, 16 huius viae -em usque ad deum videndum (epist. 120, 6 l. 128 eius v. -em per dei gratiam comprehendere. ISID. sent. 1, 17, 4 *philosophi mundi* -em v. relinquentes in anfractus inciderunt errorum). VIGIL. THAPS. c. Arian. 2, 20 velut a proposita -is linea paululum necessario devians in obliquum tortuosi tramitis pergit anfractum *oratio (in compar. ut*: FVLG. RVSP. fid. praef. 1 tale ... est, ut sine vera fide quisque velit deo ... placere, quale si quisquam tendens ad patriam ... relinquit itineris -em). CASSIOD. in psalm. 62, 3 l. 67 *dominus* iter est caecorum et per se errantium -o salutaris. GREG. M. in Ezech. 1, 3, 3 ('pedes eorum pedes recti') *quidam* pedum -em retro retorserant. al. **B cetera exempla**: SCHOL. Pers. 1, 66 qui *fabi* quotiens volunt -em lineae comprobare (AVG. civ. 11, 29 p. 503, 14). AVG. c. epist. fund. 26 p. 226, 13 (*antea*: recta latera utriusque terrae, sc. lucis et tenebrarum) pariles -es. gen. ad litt. 1, 16 p. 23, 12 iactus ... radiorum ex oculis nostris ... et contrahi potest, cum aerem, qui est oculis nostris proximus, intuemur, et emitti, cum ad eandem -em, quae sunt longe posita, adtendimus. PS. AVG. categ. 12, 123 in ... qualitatis genere sunt curvitas et -o: audemus enim εὐθύτητα καὶ καμπυλότητα hoc pacto convertere (*speciat ad Arist. 10a13 εὐθύτης, ut*: BOETH. categ. 10a13 -o vel curvitas. in categ. comm. 2 p. 211^c curvitas et -o contraria sunt). GREG. M. moral. 5,*

67 saepe lignum rectum creditur ...; sed, cum regulae iungitur, per quantum tortitudinem tumescit, invenitur, quia nimurum -o abscidens increpat, quod oculus deceptus approbat. *al.* respicitur hominis habitus erectus: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 7, 1 p. 354^c habitudinis -o (gr. τὸ ... ὄρθιον). 8, 1 p. 356^a hominis priora membra manus effecta sunt, quia -e habitus eius unus gressus videbatur esse sufficiens (gr. τοῦ ... ὄρθιον σχήματος).

2 quae percipitur mente, animo (gr. respondet ὄρθότης, nisi aliud adnotavimus; sublacet saepius imago -is localis, plerunque viae, e. g. l. 38. 45. p. 426, 13 sqq. 18); respicitur qualitas: **a** dei eiusque proprietatum (eloquiorum sim. l. 18 sqq.): AVG. conf. 5, 2, 2 iniusti offendentes in -em tuam et cadentes in asperitatem tuam (SACR. Leon. 1018 qui ... a t. -e discepamus), epist. 155, 13 pravitate ... nostra a -e dei longe sumus (in psalm. 31, enarr. 2, 25 l. 40 cor tuum, quamdiu pravum est ..., non potest collinari -i d. cf. ibid. 44, 17 curvus est ad te deus: tua curvatura facit hoc; nam illius -o semper manet). in psalm. 48, serm. 1, 1 divina eloquia ... periculosa sunt ... his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere, potius quam suum cor ad eorum -em corrigerem (cf. praecettorum -o: SACR. Leon. 966 p. tuorum -e(m) subsequamur. Greg. 110, 1 [508 D.] tuorum p. -em ... adimplere). Ps. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 2, 14 est rectus deus, et procedit de illo spiritus -is. CASSIOD. in psalm. 24, 8 l. 170 ('dulcis et rectus dominus') quod ... legem statuit, utique dulcedinis et -is fuit. GREG. M. moral. 1, 16 incarnatus ... dominus simplicitatem cum -e tenuit. *ibid.* dominus mansuetudinem cum iustitia conservavit, ut nec zelum -is in mansuetudinis pondere amitteret nec rursum pondus mansuetudinis zelo -is perturbaret (cf. p. 426, 15). *al.*

b hominum eorumque proprietatum; respicitur potius: **a** iudicium veritati sim. respondens: in doctrina Christ.: AVG. bapt. 4, 10, 14 quis serius se tardiusve convertat a propria perversitate ad -em fidei vel spei vel caritatis (epist. 40, 9 -em f. Christianae ... depravare. AVELL. 83, 202 per orthodoxae f. -em. 83, 278 in catholicae f. -e. SACR. Leon. 1021. *al.*) epist. 56, 2 ad sectandam insolitam -em usitatae ... perversitatis, i. doctrinae Donatistarum, vinculum abrumpere. CONC. II 5 p. 34, 11 qui paternam sortem nobiscum una custodiunt, tamquam fratres respicimus, eos autem, qui parentalem -em negant, velut extraneos iudicamus. IV 1 p. 184, 4 non ignorans vestrae -em sanctitatis (in dogmatibus -em v. s. altera versio). p. 190, 14 ut numquam te crederemus ab hac posse -e deviare (item a -e deviare: AVELL. 60, 4 PROSP. c. coll. 2, 2. cf. p. 426, 14. 19). AVELL. 71, 11 peste dolosa a vestra -e procul expulsa (gr. τῆς ὄρθοδοξίας). RVSTIC. Conc. I 4 p. 19, 31 caecus ... virtutum chorus est, cui non praeoritur dogmatis -o ([Migne gr. 78, 1477^b ὄρθιον μὴ καθηγουμένου δόγματος]). p. 47, 5 non ad ultionem respicientibus, sed ad -em dogmatum pietatis [gr. I 1, 5 p. 130, 14 ὄρθιὰ δόγματα]. p. 47, 33 CONC. IV 1 p. 82, 34. *al.*) p. 132, 1 hanc -em em conspicentes in litteris ipsis. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 36, 2 ad tuum sensum velle -em symboli retorquere. GREG. M. epist. 4, 26 l. 22 *paganus rusticus* ... tanto pensionis onere gravandus est, ut ipsa exactio sua poena compellatur ad -em festinare. *al.* in variis rebus: BOETH. in herm. comm. sec. 3, 9 p. 198, 14 -em et significantiam propositionum constituere. top. Arist. 111a16 ostendere, quoniam est circa sensum, -o et peccatum (l. item 1. 18). CASSIOD. inst. 2, 1, 2 orthographia est -o scribendi nullo errore vitiata (gramm. VII 144, 25 'vulnus' sim. per duo u modo scribere nobilis -o s. per vias certissimas investigata esse videtur. cf. 209, 26 orthographorum ... -em scripturae docentium). NOVELL. Iust. 13 praef. -em nominum ... corruptentes. 22, 43 causa est antiqua et multas quidem suspiciens correctiones ..., non tamen ad summam sui veniens -em. **β** boni mores, praesertim iustitia: SCHOL. Pers. 5, 37, 1 de vitae pravitate ad melioris vita -em me adduxisti (CASSIOD. hist. 10, 3, 18). SACR. Greg. 110, 4 [514 D.]. *al.*) AVG. bapt. 6, 1, 1 eius sacramenti effectus atque usus in liberatione a peccatis et cordis -e apud haereticos non inveniebatur (FVLG. RVSP. epist. 17, 41 viam suam homo non corrigit, nisi cum -e c. donum gratiae spiritalis acceperit). civ. 21, 15 p. 518, 30 hoc ... bellum numquam ullum esset, si natura humana per liberum arbitrium in -e, in qua facta est, perstisset. corrept. 6, 9 ex -e, in qua eum deus primitus fecit, sua mala voluntate decidens pravus effectus est homo. enchir. 28, 107 sic ... factus est homo rectus, ut et manere in ea -e posset. in Iob p. 571, 14 sicut arbor palmae multo vivam tempore' ... ero sicut arbor palmae in honore sempiterno et celstitudine et -e. PROSP. epist. 2, 2 cum Pelagiani ... totam iustitiam hominis ex naturali vellent -e ac possibilitate subsistere. CONC. I 2 p. 78, 5 canones nos sequentes et -em conservantes (gr. I 1, 3 p. 19, 4 ἀκολονθία). p. 84, 4 ausi sunt extra omnem -em ecclesiasticam et extra canones contra sanctam synodus ... proferre blasphemiam (gr. I 1, 3 p. 29, 14 ἀκολονθίας). II 3, 2 vers. Tur. p. 30, 1 viros reverentia et -e adornatos. p. 95, 28 quicquid -is a filii fit, ad patres recurrit (gr. II 1, 3 p. 118, 31 κατόρθωμα, alia versio p. 98, 13 bonum). II 5 p. 85, 23 quatenus ... disciplinam Aegyptiacae diocesis dignam

vestrae -is teneatis (GREG. M. epist. 5, 16 l. 14, 8, 14 l. 26 quatenus ... iustitiae curam habentibus magna de -is v. sit zelo fiducia. cf. 11, 37 l. 11 zelum -is tuae). RVSTIC. Conc. I 4 p. 145, 5 ut adiciat sanctitas vestra ceteris -bus suis et hoc studium. FVLG. RVSP. praedest. 1, 2 homo ... ad imaginem dei factus, -em accepit et voluntatis et operis (MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 1 p. 408^{ext} sanctorum ... virtutes et -es operum [gr. p. 191 τὰ κατορθώματα]). EPIPHAN. SCHOL. Phil. Carp. in cant. 201 (ad 7, 9 [10] 'vadens fratrueli meo in directionem') ut cum -e perget ad spiritalem nostrum fratrelem (Migne gr. 40, 133^a εὐθύτητα). MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 1 p. 408^{ext} viri ... semper ad -em proficentes (l. gr. p. 191 κατορθοῦντες). CAES. AREL. epist. ad virg. 3, 5, 15 quibus vitiis non compassio sed -o debetur. GREG. M. dial. 2, 3, 3 quorum fratum ... tortitudo in norma eius Benedicti -is offendebat (epist. 4, 22 l. 21. cf. e. g. iter -is: 1, 2 l. 17 nullius ... amicitiae ab i. -is vos deflectant. via -is: 7, 31 l. 6 moral. 1, 37. zelus -is: in Ezech. 1, 2, 19 l. 377 moral. 1, 53 l. 44. al.; cf. p. 425, 25). epist. 3, 29 l. 16 in cuius episcopi mente ... humilitas cum -e fulgeat. in Ezech. 1, 2, 10 antiqui hostis temptatio, quae agitur in mente, ventus est turbinis, quia hanc concutiendo ... ab statu suae -is evellit. moral. 1, 13 quisquis ... in cogitatione a -e exorbitat, in tenebris peccat. *al.*

rectō v. rego.

Hajdú.

[**rectogradus**, -a, -um. falso edebatur VIRG. gramm. epist. 5, 6, 3 (vers.; recto gradum iam Lejay, Rev. Phil. 19, 1895, 57).] Holmes.

***rectōr**, -ōris m. a regere (ita, ut vid., QVINT. inst. 1, 6, 33; cf. MART. CAP. 3, 251 g littera in c ... convertitur, ut rego -r). scribitur ré- c. apice LEX aiae Aug. Narb. (CIL XII 4333) 1, 16; nom. sing. -ur CE 698, 13 et 1369, 3 (saec. VI¹). notatur rec CIL X 4859, rect e. g. p. 432, 63 et CIL VI 85a (a. 198). IX 2212 et 2338 (saec. IV med.). NOT. Tir. 51, 10 -r. de notione: GLOSS. -r: ίδιντής, ἄρχων, κυβερνήτης. διοικητής. διέπων. al. -es: ἀνάδοχοι. mundi -r: κομοκόράτωρ. omnium -r: παντοκράτωρ. GLOSS. iurispr. μαγιστρον P 23 όρθητωρ: ίδιντής, ὄρθωτης, ἄρχων ἐπαρχίας. 24 πρόεστος, δούλος, ἥγεμών. GLOSS.¹ I Ansil. RE 260 -em: navis gubernatorem. legitur inde a CIC., CATVLLO; abiit in serm. gr. όρέτωρ (ὅρατ-) e. g. PS. HERODIAN. partit. p. 118, 4 (cf. adi. ὁρατωρίκιος CONSTANT. PORPH. caer. aul. Byz. 2, 4 p. 528, 14). [francog. mer. et prov. vet. ritūr, ritū sim. 'praepositus eccles.' (cf. p. 432, 26 sqq.) sermoni docto tribuenda sunt. cf. M.-L. 7133 et Faré, Postille. Wartburg X 162 sq. Schd-Cr.] [confunditur in codd. e. g. cum director AVG. gen. c. Manich. 2, 16, 24 (in var. l. dub. IREN. 3, 25, 1, v. Lundström, Überlieferung, 1985, 56 sqq.), ductor STAT. Ach. 1, 78 (in var. l. falsa 1, 313 Ps. CATO dist. 1, 30, 2), vector OV. trist. 1, 4, 13 MART. 12, 24, 6 CENS. 12, 3. al. (in var. l. falsa OV. ars 3, 555 LVCAN. 8, 39); restit. pro rectus l. 74. p. 433, 55, protector SEN. Herc. O. 290.]

i. is, qui regit (gr. resp. e. g. ἄρχων p. 429, 29, 431, 75. 432, 7. al. ἥγεμον p. 431, 11. 433, 12 [cf. ἥγονύμενος saepius in VET. LAT. Sirach. e. g. p. 432, 4]). accedunt voces notionis affinis e. g. dominator p. 428, 18. 430, 31. 433, 58. al. dominus l. 69. p. 427, 69. 428, 40sq. 429, 2. 432, 5. 433, 4. al. dux p. 427, 75. 429, 66. 431, 54. 433, 39sqq. 67. al. gubernator l. 65. p. 428, 64. 429, 42. 433, 13. al. magister l. 68. p. 429, 20. 433, 8. 67. 74. al. praeses p. 429, 44. 433, 10. al. princeps p. 429, 30. 32. 433, 39. al. rex p. 429, 18. 60sqq. 433, 16. 40sq.; v. et p. 430, 52 sqq. ostenditur, quis vel quid regatur, per gen. obi. vel pronomen poss. saepissime (per gen. aliud significari videtur e. g. p. 429, 17. 431, 4. 433, 28), per adi. locum, regionem sim. indicans e. g. p. 428, 33. 52. saepe indicatur -is absentia, maxime per praepositionem sine, absque, ceterum e. g. per verba carere, egere vel pronomen nullus; v. e. g. l. 72. p. 427, 5sqq. 21sqq. 36sq. 51sq. 428, 34sq. 429, 48sq. 430, 40sq. 431, 58sqq. 432, 47sqq. in structura cum vocibus cognatis: -r regum SEN. Tro. 978 RVT. NAM. 1, 555; pro obi. verbi q. e. regere p. 431, 3 et CASSIOD. var. 8, 10, 5 GREG. M. epist. 9, 216 l. 49; vario modo accedit regere e. g. p. 427, 12. 432, 46, corriger e. g. p. 432, 40. 433, 43.

I vigente notione motum localem dirigendi (saepe c. gen. eius, quod [qui] movetur, ceterum cursus l. 75; -es sunt fere homines [deus vel Christus hic illic sub B]): **A** proprie (in compar. e. g. l. 75. p. 427, 13. 34); diriguntur: **1** naves sim. (exempla selecta inde ab OV.; cf. B2): CIC. div. 1, 24 Achivorum exercitus et tot navium -es ([antea: gubernatores]. VERG. Aen. 5, 161. SEN. epist. 121, 5 -r navis scit(e) gubernaculum fleetit. TAC. ann. 2, 60, 1. al.). VERG. Aen. 5, 176 ipse gubernacio -r subit, ipse magister, hortaturque viros. OV. met. 11, 493 ratis -r (LVCAN. 5, 515 -em dominumque r. al. VAL. FL. 5, 54. cf. SIDON. carm. 2, 15 ceu ... carens -e r.). trist. 1, 2, 31 -r in incerto est nec, quid fugiatve petative, invenit. Pont. 2, 5, 62 -em ... puppis (MANIL. 5, 41 OCTAVIA 970. cf. IVVENC. 1, 689 velut ... -is egens ... p.). MANIL. 4, 283 noverit orbem fluminaque et portus ... necesse est iamque ... convertere clavum et frenare ratem ... -r eqs. (Scaliger, rectos codd.). VAL. MAX. 9, 8 ext. 1 gubernatori ..., quem ... velut insidiosum cursus -em intermit Hannibal. SEN. Phaedr. 1072 qualis tur-

bido -r mari ratem retentat. dial. 6, 6, 3 turpis est navigii -r, cui gubernacula fluctus eripuit (epist. 85, 34 [*antea: gubernator*]. 108, 37). VAL. FL. 8, 197 fidissime -r (*de eodem* 202 magistrum). al.

2 animalia (*ea, quae currus sim. trahunt, v. sub 3, quo fort. trahas l. 5sq.*): **a equi sim.** (*cf. B1*): SALL. hist. frg. 1, 139 equi sine -bus exterriti ... conternantur (TAC. Agr. 36, 3 vagi currus, exterriti s. -bus equi. AMM. 18, 6, 15. cf. CLAVD. 20, 423 vacui -is equi). MANIL. 5, 637 (*de equite*) -r cum milite mixtus. SIL. 17, 137 (*nisi significatur rex; cf. in eodem contextu p. 429, 60*). MART. 12, 24, 6 -r (vec- var. l.) Lybici niger caballi. TAC. ann. 1, 65, 5 *equi lapsantes excussis -bus ... proterere iacentes*. SVET. Tit. 4, 3. AMBR. Nab. 15, 64 (*ad Hab. 3, 8*) ‘ascendes’ ait quasi -i equorum, non quasi ascensori; ascendit enim etiam eques, sed ut regat eqs. RVFIN. hist. 3, 23, 10 sicut equus ... -e contemptu ... fertur in praeceps. al.

b elephanti: LIV. 21, 28, 12 deiectis -bus (*sim. 44, 5, 2*). 44, 42, 6 elephanti ... ab -bus ad litus acti (PLIN. nat. 8, 24 unum ex domitis *elephantis* agente -e. FRONTIN. strat. 2, 5, 4). al. CVRT. 8, 14, 16 beluas -esque earum. 8, 14, 33 -r beluae. PLIN. nat. 8, 3 creduntur ... non ante naves concendere quam invitati -is iureiurando de reditu. 8, 15.

c boves sim.: PLIN. epist. 8, 17, 4 *diluvio facto* viderunt ... ibi boves aratra -es, hic soluta et libera armenta. IVVENC. 2, 424 (*in compar.*) pecudes -is egentes (*sim. sine -e*: AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 3. AVG. civ. 10, 17 p. 430, 10 s. duce homine atque -e. cf. *etiam* PAVL. NOL. carm. 18, 382 *boves venerant ad notas nullis -bus aedes*.

3 currus sim. vel animalia eos trahentia (*cf. B1*): OV. ars 2, 433 aspice, ut in curru modo det fluitantia -r lora, modo admissos arte retentet equos. trist. 1, 4, 13 ut ... parum validus ... -r (vec- var. l.) ... frena remittit ..., sic eqs. CVRT. 8, 14, 9 dissipatos ... currus vagari sine -bus. LVCAN. 1, 426 docilis -r ... Belga covinni. SIL. 16, 354. STAT. Theb. 1, 219 falso -e solutos solis equos (*de Phaethonte ut*: PANEG. 7, 12, 3 devio -e [vectrad.]. AVIEN. Arat. 787 aetherii -is onus. ENNOD. carm. 1, 8, 11 degenerem ... -em). APVL. mund. 35 p. 365 quod est in triremi gubernator, in curru -r, ... hoc est in mundo deus (*gr. 400b7 ἡνίοχος*). CE 1059, 4 (*tit. sepulcr.; saec. II?*) *puerum ignarum -r propulit orbe rota(e)*. LACT. inst. 6, 17, 13 concitationes animorum iuncto curri similes sunt, in quo recte moderando summum -is officium est, ut viam noverit. al.

4 homines (*cf. B3*): PS. QVINT. decl. 1, 3 dicitur caecus sine -e, sine duce ... errasse (ARNOB. nat. 1, 38 *nos velut caecos passim ac s. ullo -e gradientes*).

B in imagine, quae sumitur: **1 a curru sim. vel animalibus regendis:** SEN. Tro. 726 (*Hercules ad Priamum puerum; locus vergit ad p. 429, 59sqq.*) suscipe ... -r habendas patroque sede celsus solio. dial. 9, 17, 11 v. p. 93, 31. AMBR. Iac. 2, 4, 19 -r est, qui sibi gregem ... euangelicae praedicationis magisteriorum colligebat (*spectat ad Christum ut*: ISAAC 8, 64 Petrum misericordiae suae frenis ut bonus -r revocavit a lapsu. 8, 65 [*quater*]). AVG. in epist. Ioh. 7, 2 vae tibi sine -e [*antea: porta dominum tuum eqs.; sim. serm. 190, 3 dominum -emque portemus*]. serm. 30, 10 [*sec. Matth. 11, 29*] tulisti hoc iugum? ... sentis te habere sessorem, sentis te habere -em? GREG. M. moral. 10, 24 *Saulus -is sui calcaribus punctus*). COMM. instr. 2, 28, 3 sit *episcopus* patiens -r, sciat ubi frena remittat (*cf. I pastor, 2 magistros*). **2 a nave regenda:** QVINT. inst. 7 prooem. 3 oratio carens hac virtute *ordinis* tumultuetur necesse est et sine -e fluitet. 10, 1, 2 citra lectionis exemplum labor ille carens -e fluitabit. AVG. in psalm. 106, 12 l. 30 quo navis *tempestate* impulsa dimittitur ..., omnino a -bus non videtur (*cf. l. 1sq. omnes ... in navi sumus eqs.*). ENNOD. epist. 1, 1, 1 p. 1, 5 dum sermonum cymbam inter loquellae scopulos -r diligens frenas. **3 ab homine regendo,ducendo:** CYPR. domin. orat. 1 ut ... iter vitae duce et -e domino *deo* teneremus. AVG. serm. 223E, 2 coll. Morin p. 687, 25 per ... heremi temptationes ipso *Christo* protectore atque -e tendamus ad regnum.

II evanescente notione motum localem dirigendi, sc. translate (*saepe tamen alluditur ad usum sub I illustratum, e. g. p. 429, 7. 430, 19. 28. 32. 433, 61*): **A potius de eo, qui imperat, dominatur sim.** (*accident adi. magnitudinem significantia magnus, maximus l. 72. p. 428, 14. 58. 430, 13. 18. al. summus l. 69. p. 428, 18. 58. al.*): **1 -es sunt potestates divinae, sc.:** **a dei, numina sim.** (*exempla ad deos paganos et ad deum Christianorum pertinencia non semper distinximus; de Christo v. p. 429, 4 sqq. et e. g. p. 428, 3 sqq. 44 [cf. supra l. 43sqq.], de spiritu sancto p. 428, 73 sqq.*): **a non definitur, quid regatur:** CIC. fin. 4, 11 cum cognitum habeas, quod sit summi -is ac domini numen, quod consilium eqs. OV. met. 15, 860 pater est et -r uterque *et Iuppiter et Augustus* (*item de Iove*: SEN. Ag. 382 pater ac -r fulmine pollens. VAL. FL. 5, 666. MART. 9, 36, 4 maxime -r. LACT. inst. 1, 11, 14 ipse -r ac dominus. CIL III 13718 (ovi) o(optimo) m(aximo) rectoris)). SEN. epist. 16, 4 quid prodest *philosophia*, si deus -r est? 65, 23 deus ista temperat, quae circumfusa -em sequuntur et ducem. VAL. FL. 1, 674 tua numina, -r *Neptune*. STAT. Theb. 8, 122 -r

bone *Pluto*. FIRM. math. 1, 5, 7 summo illi ac -i deo. al. *de deo Iudeorum et Christ.* : OPT. PORF. carm. 7, 5 (*in versu intexto*) -is ... dei ... praeuentia. ZENO 2, 5, 6 sempiterno -i. CARM. laud. dom. 37 tu, Christe deus, ... -r ... *regentis* ([*dei patris sec. Salzano, comm. 2000, sed mortis sec. Van der Weijden, comm. 1967, ita ut locus ad δ spectet*]. item -r est *Christus*: PRVD. perist. 14, 81 aeterne -r. QVODV. grat. 2, 11, 10 tu ... rex, dux, dominator et -r. SEDVL. carm. pasch. 4, 298 gestamine vilis aselli -i sufficit honos [respic. e. g. Ioh. 12, 14; cf. op. pasch. 4, 22 domino et p. 427, 5 sqq.]). al.

β reguntur loca, regiones, sc. potius: **① caelum sim. vel totus mundus, universum** (*exempla selecta post SEN. philos.*): CIC. nat. deor. 2, 90 inesse aliquem ... in hac caelesti ... domo ... -em et moderatorem et tamquam architectum tanti operis. OV. met. 2, 60 -r Olympi (*de Iove ut*: 9, 499. SEN. Herc. f. 205 magne O. -r et mundi arbiter. PHAEDR. 960 LVCAN. 2, 4. al.; *de deo Christ.* : MAR. VICTOR. aleth. 1, 158. 2, 546. CE 770, 5 [saec. V/VI?]. al.; cf. p. 433, 33). SEN. Herc. O. 1275 summe pro -r, poli ([*prospectus var. l.*]. ARNOB. nat. 4, 21 PALLAD. ins. 21. al.). Thy. 607 -r maris atque terrae. 1077 summe caeli -r, aetheriae potens dominator aulae (*de Iove ut*: PANEG. 10, 11, 6 LACT. inst. 7, 22, 5. CIL VIII 18219 [saec. IV] gubernatori omnium rerum c. terrarumque -i. *de Sole*: PLIN. nat. 2, 12 [vix ad p. 433, 44sqq.] sol ... non temporum modo terrarumque, sed siderum etiam ipsum c. que -r. EPIT. Alex. 57 per ignem magnum -em c. *de deo Christ.* : AVSON. 21 [419 S.], 20 c. ... et humani *(generis)* -r. *adde l. 29 et cf. p. 433, 33*). benef. 1, 6, 2 (*si hoc pertinet*) -r ..., a quo forma rebus datur. dial. 1, 5, 8 ille ipse omnium conditor et -r (APVL. mund. 24 p. 342. MIN. FEL. 36, 9 et o. -r et amator suorum [*nisi ad γ*]. AVG. lib. arb. 1, 12. cf. p. 429, 8). 7, 8, 4 -r ... universi deus (nat. 2, 45, 1 -em custodemque u. LACT. inst. 2, 16, 8 praeses mundi et -r u.). frg. 26 (Lact. inst. 1, 5, 26; *de var. ll. v. app. crit.*) -em orbis terrarum caelique et deorum omnium deum (INSCR. numm. imp. Carac. IV 1 p. 218 n. 39 [*iuxta imag. dei Solis*]. VET. LAT. sap. 13, 2 [Cyp. testim. 3, 59, sim. VVLG.] aut ignem ... aut solem et lunam -es o. terrae deos putaverunt [gr. ποντάτεις]. al.; cf. p. 429, 69. 430, 15). STAT. Ach. 2, 53 *Iunonem aetherii sociam -is*. IVV. 13, 87 *sunt qui nullo credant mundum -e moveri* (CLAVD. 3, 3. cf. sine -e: LACT. inst. 3, 20, 14 ira 10, 51 PAVL. NOL. epist. 16, 2 p. 116, 7 BOETH. cons. 1, 6, 19. al.). LACT. inst. 7, 26, 15 rerum dominus ac -r ([*postea: moderatorem universitatis*]. IVVENC. 4, 502. al.; cf. l. 63). al. *iunctura -r mundi* (cf. p. 430, 20 et LACT. ira 11, 4 non possunt ... in hoc mundo multi esse -es): APVL. mund. 24 p. 341 ut super m. -e verba faciamus. 36 p. 369 -r eius m. (*antea: m. universitas regitur*). CYPR. DEMETR. 5, 2 m. dominus et -r ([*creator var. l.*]. LACT. opif. 16, 4 IVL. VAL. 1, 32 l. 1094 AVG. epist. 137, 2. sim. *iuxta alias voces selectas*: LACT. inst. 3, 15, 5 constitutor et -r. ira 10, 53 conditor -rque. AMBR. epist. 6, 31, 1 -em ... et quasi tutorem. al.). AVG. serm. 293D, 5 coll. MORIN p. 515, 16 *Christus gubernator auctorum creaturae, -r m. eqs.* al. **② variae partes mundi, certa loca:** *mare* (-r est *Neptunus praeter l. 50; cf. p. 427, 75. 429, 17*): OV. met. 1, 331 mulcet aquas -r pelagi (4, 798 HIST. APOLL. REC. A 12 l. 5). 11, 207 maris (FLOR. epit. 4, 8, 3). VAL. FL. 1, 188 aquarum (HOMER. 899 magnarum). STAT. Ach. 1, 78 [*ductor var. l.*] MART. 12, 98, 3). STAT. Ach. 1, 61 o magni genitor -rque profundi. ANTH. 718, 1 undarum -r ..., Ocean(e). *cetera:* SEN. Herc. O. 1369 -r Erebi (*Pluto, ut*: LVCAN. 6, 697 -r terrae. SIL. 14, 242 Stygius. STAT. Theb. 4, 457 Averni [8, 194]. 11, 421 Tartareus. cf. l. 1. 69. p. 429, 19). STAT. silv. 4, 7, 23 Thymbrae -r Apollo. MART. 7, 60, 1 *Iuppiter Tonans Tarpeiae venerande -r aulae.* al.

γ reguntur animantes eorumve negotia, sc. : **① dei (angeli fort.**

l. 65): **Ⓐ -r est Iuppiter:** CATVLL. 64, 204 caelestum ... -r (SEN. Herc. f. 517 pro caelestium -r parensque). VERG. AEN. 8, 572 divom ... maxime -r (OV. met. 2, 848 pater -rque deum. 13, 599 summe deum -r. trist. 2, 37 genitorque deum -rque. GERM. 4 deum -rque satorque. SEN. PHAEDR. 680 divum -r atque hominum. al.). OV. met. 1, 668 superum (LVCAN. 5, 626 SIL. 12, 675 MART. CAP. 9, 912. cf. l. 66). 9, 245 deorum populi dicor -rque paterque. OCTAVIA 228 caelitum (cf. p. 429, 10). CIL III 1090 (saec. II?) divinarum humanarumque rerum -i. **Ⓑ cetera exempla:** PS. APVL. ASCL. 16 summus qui dicitur deus -r gubernatorque est sensibilis dei eius, qui eqs. OPT. PORF. carm. 9, 35 sancte pater, -r superum (*i. angelorum?*).

Ⅲ homines eorumve animae, corpora sim. nec non coetus: **Ⓐ -es**

sunt dei sim. paganorum: SEN. OED. 869 (v. p. 100, 69) -r umbrarum (*de Plutone ut*: CLAVD. rapt. pros. 2, 156 animarum). PHAEDR. 680 hominum (v. l. 60; *agitur de Iove ut l. 63*). LACT. epit. 23, 2 custodem -emque vitae sua daemonem (*de daemone Socratis*; cf. inst. 2, 14, 9 cuius nutu ... sua vita regeretur). **Ⓑ -r est deus Christianorum:** PS. CYPR. tract. 16 ut spiritum sanctum in nobis non solum hospitem, sed et -em copulemus (*item de spiritu sancto*: RVFIN. ORIG. IN ROM. 2, 7 l. 51 velut paedagogus ei, sc. animae, quidam sociatus et -r *[vergit ad p. 433, 33]*).

62 sqq. al.). MAR. VICTORIN. in Eph. 2, 19 (*comparatur deus cum -e humano*) in eadem civitate *Hierusalem* deus veluti -r et dominus et princeps est. HIL. in psalm. 2, 36 moderati ac providentis -is monitu. LVCIF. moriend. 5 I. 40 protector fidei, gubernator salutis, -r animarum (*de Christo ut*: AMBR. in psalm. 47, 10, 3 absente -e [antea: sine gubernatore quasi navis]. HIER. epist. 133, 7, 3 si quis Christo -e non indiget. Ps. PAVL. NOL. carm. 32, 161 -r ... noster sic ... cuncta gubernat, ut eqs. al.). VVLG. Esth. 15, 5 omnium -em et salvatorem (CONC. I 4 p. 42, 37 -e o. deo [gr. I 1, 5 p. 128, 36 κηδεμόνος]. *hucine p. 428, 26?*). PRVD. cath. 10, 5. AVG. conf. 9, 8, 18 -r caelitum et terrenorum. gest. Pelag. 3, 7 qui se idoneos ad se ipsos regendos putant et ... illum *deum* dedignantur habere -em. LEO M. serm. 39, 2 mens -i suo subdita (*postea: deo praeside*). SACR. Leon. 379 populi tui, deus, institutor et -r (862 defensor et -r. 1228 protector ... et -r). al.

δ reguntur varia (cf. p. 428, 5): PAVL. FEST. p. 74 Iove ... eius diei ... -e. SEN. Herc. f. 592 o lucis almae -r ..., Phoebe (HIER. in Eph. 6, 11 p. 547^b [*de Christo*]). PRVD. ham. 65 [*de deo Christ.*] 1. et orbis). LVCAN. 4, 111 aequorei -r ..., Neptune, tridentis. VAL. FL. 1, 588 neque ... tunc Aeolus illis *ventis sim.* -r erat (592 regem; *nisi ad p. 433, 27 sqq.*). EPITAPH. All. Potest. (CE 1988) 4 crudelis fati -r *Pluto*. CE 872 (*e Gallia Narbon.*; saec. III in.) Belus fortunae -r mentisque magister (gr. εἰδωντῆς τύχης). AVG. gen. ad litt. 2, 18 p. 62, 5 utrum caeli luminaria ... corpora sola sint, an habeant -es quosdam spiritus suos. al.

β angeli vel diaboli (sc. in religione Iudeorum et Christ.): VET. LAT. Sirach 17, 14 *deus* in unamquamque gentem preeposuit -em (-es var. l.; gr. 17, 17 ἥγούμενον). Eph. 6, 12 (cod. 75, sim. al. et VVLG.) est vobis collectatio ... contra potestates, contra huius mundi -es tenebrarum harum (gr. τοὺς κοσμοκόπτορας. *locum explicat e. g.* HIER. epist. 21, 11, 1 diabolo, -i tenebrarum istarum eqs.). PASS. Polycarp. 19, 2 *Christus* persecutionem vicit -is iniusti, i. *diaboli* (gr. τὸν ἄδικον ἀρχοντα). HIER. Victorin. Poetov. in apoc. 14, 4 p. 135, 11 principes populorum, id est -es, sive diabolum sive angelos eius. PRVD. ham. 520 -bus ... inquis. AVG. c. Parm. 2, 4, 9 est ... mali populi diabolus princeps et -r eius civitatis *Babyloniae*. QVODV. prom. 2, 12, 23 (*respic. apoc. 2, 12*) angelo, id est -i ecclesiae Pergami. al.

2 -es sunt homines eorumve animi sim., qui regunt: **a coetus hominum varios, sc.:** **a populum, gentem, civitatem, rem publicam sim.:** **(1) loci generales** (huc traximus etiam exempla, quae ad quemlibet -em pertinere possint): CIC. de orat. 1, 211 (antea: ad rem publicam moderandam) rei publicae -em et consilii publici auctorem (AVG. civ. 4, 18 p. 167, 13 r. p. populorumque. cf. I. 74 et plur. rerum publicarum: CIC. rep. 5, 6 MACR. somn. 1, 4, 3. 1, 8, 12). rep. 2, 51 (v. vol. X 2, 1576, 45) -r et gubernator civitatis (6, 13 harum c. -es et conservatores [servar. l.]. SEN. clem. 1, 19, 8 -em suum [i. civitatis]. dial. 3, 6, 3 legum praesidem c. que -em. VET. LAT. Sirach 10, 2 qualis -r est c. tales et inhabitantes [gr. τὸν ἥγούμενον]. FIRM. math. 8, 24, 5 vel magnorum templorum vel c. vel provinciarum -es. al.). al. SEN. epist. 90, 4 animo (abl. *causae*) ... -r eligebaratur a primis mortalibus. TAC. hist. 4, 37, 1 ut est volgus sine -e praeceps, pavidum, socors (LACT. inst. 1, 15, 2 [antea: nulli reges]). PLIN. paneg. 1, 4 si adhuc dubium fuisse, forte casuque -es terris an aliquo numine darentur. APVL. Plat. 2, 24 p. 256 usque adeo plebes suas augeant, dum, -i omnes noti esse possunt (, Beaujeu, ad eundem *codd.*; cf. p. 255 regentes). al. AMBR. epist. 2, 7, 8 in consultis populis sapientes quique adhibentur -es, qui plebeiam insipientiam ... regant. AMBROSIAST. in I Cor. 10, 10, 1 de preepositis et -bus queri. AVG. gen. c. Manich. 2, 14, 20 in illa parte animi, quae debet obtemperare rationi tamquam -i viro (peccatori var. l.). MART. CAP. 9, 941 in *tetrachordo* principalis principali-um ... quasi cuiusdam -is nomen accepit (sc. ὑπάτη ὑπάτων, v. vol. X 2, 1297, 3 sqq. et cf. p. 433, 44 sqq.). et saepe.

(II) respiciuntur gentes externae (saepe agitur de regibus, tyrannis sim.; in contextu accedit rex e. g. l. 70sq. et SIL. 17, 128 [126 rege]. STAT. Theb. 2, 483 [481]. 6, 316 [314]. al. AMM. 17, 13, 30. CYPR. GALL. gen. 1446 [1443]. disting. -r a rege, domino sim. l. 74. p. 430, 2; significantur plures civitati preepositi l. 74sq.; exempla pauca selecta inde a VAL. MAX.): HOR. epist. 1, 16, 74 Pentheu, -r Thebarum. Ov. met. 5, 242 o parvae -r, Polydecta, Seriph. 7, 481 -r populorum ... centum *Minos* (SIL. 7, 664 dux -rque Nubae populi. Avg. epist. 147, 32 dei populi ... -em et ministrum *Moysen*. PETR. CHRYS. serm. 152, 5 *Herodes* -r populi. al.). 12, 364. MANIL. 1, 768 -em Lyciae *Sarpedonem*. SEN. suas. 4, 1 tantum ... regem tantique -em orbis (*de Alexandro ut*: CVRT. 4, 7, 26 terrarum omnium. ANTH. 934, 17). VAL. MAX. 8, 13 ext. 1 iungam his duos reges ...: Siciliae -r Hiero eqs. SEN. Tro. 978 regum ... maximus -r *Agamemnon*. STAT. Theb. 7, 374 -r *Eteocles* (ductor al. var. ll.; cf. 376 ductor). TAC. ann. 12, 11, 2 *Claudius iuveni Partho* preecepit, ut non dominationem et servos, sed -em et cives cogitaret. IVST. 5, 8, 9 xxx -es rei publicae *Atheniensium* constituuntur, qui fiunt triginta tyranni. 9, 4, 8 *Philipppus* trecentos exiles

iudices -esque civitati *Thebanorum* dedit. HEGES. 2, 1, 4 ut *Archelaus* funeretur -is munere, non regni honore (gr. 2, 93 ἐνάρχην, a quo disting. βασιλέα). RVFIN. hist. 2, 20, 2 tamquam in urbe non habente -em (gr. ἀπροστατήτῳ [= Ios. antiq. 20, 180]). CASSIOD. hist. 5, 45, 2 huius *urbis* erat episcopus atque -r et dux, Iacobus (gr. *Theodoret.* 2, 30 p. 168, 2 πολιοῦχος καὶ στρατηγός). al.

(III) respicitur potestas Romana (sc. *regnum, res publica, imperium Romanum vel regna, quae imperio successerunt*): **(A) -es sunt imperatores, principes, reges sim.** (de Augusto cf. p. 427, 70, 433, 33): Ov. trist. 2, 39 cum patriae -r dicare paterque, *Auguste*. LEX aerae Aug. Narb. (CIL XII 4333) 1, 16 qua die eum *Augustum* saeculi felicitas orbi terrarum -em edidit. SEN. dial. 11, 12, 5 *Claudius* -em Romano imperio filium ... adprobet. LVCAN. 1, 359 Romani maxime -r nominis, *Caesar* (SACR. Leon. 553. 660, 872. sim. R. imperii -es: SACR. Gelas. 1496. 1498). 5, 698 non -r ut orbis nec dominus rerum ... essem, *Caesar* (INSCR. numm. imp. Did. Iul. IV 1 p. 15 n. 3 [a. 193] -r o. [sim. al. in nummis]. CIL XI 3089 -i o. et domino terra(rum) *Gallieno*. OPT. PORF. carm. 15, 1. al.). PLIN. nat. 2, 18 maximus omnis aevi -r *Vespasianus Augustus*. STAT. silv. 1, 4, 92 cum tanti ... -is *Domitiani absentis* habenas, Gallice, ... subisti (vergit ad p. 427, 39 sqq.). MART. 7, 7, 5 summe mundi -r et parens orbis, *Domitiane*. TAC. hist. 1, 16, 1 si immensum imperii corpus stare ... sine -e posset. ann. 3, 59, 4 sic imbuī -em generis humani *Drusus*. SVET. Claud. 10, 4 multitudine ... unum -em ... exposcente. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1 (CIL VI 32326) 20 felici numero -u(m nostrorum). MIN. FEL. 25, 2 Romulus imperator et -r (cf. 4 regibus ceteris). AVR. VICT. Caes. 5, 4 *Neronem* -em gentium (ENNOD. opusc. 3, 143 p. 368, 5 g. nostraes -es [antea: imperatores]). 8, 8 summo -i. SYMM. epist. 4, 4, 3 (antea: imperii moderatoribus) est ... -i nostro divini fontis ingenium (postea: optimos gubernatores ... etiam manus remigum iuvat). rel. 40, 3 *Iulianus* -r imperii (AMM. 26, 2, 2, 29, 2, 14). AMM. 27, 7, 1 ex sententia -is (3 principis). 30, 1, 4 Romano -i. PRVD. apoth. 447 purpura ... *Aeneadæ* -is (cf. 448 summus dominator). CLAVD. 15, 2 -e sub uno conspirat geminus frenis communibus orbis. CONC. Rom. a. 501 p. 430, 1 *Italiae* ... -em (*Theodericum ut*: SIGISM. Alc. Avit. epist. 94 p. 101, 26 ENNOD. opusc. 1, 92 p. 286, 8). et saepe.

(B) -es sunt magistratus vel ii, qui in re publica variis muniberis, dignitatibus sim. funguntur: LIV. 4, 14, 2 (de *Cincinnato dictatore*) Quinctium post octogesimum annum -em rei publicae. 39, 15, 11 ubicumque multitudo esset, ibi *maiores vestri, Quirites*, et legitimū -em multitudinis censebant debere esse. LVCAN. 9, 194 *Pompeius* -r ... senatus, sed regnantis, erat. TAC. hist. 4, 68, 1 *non erat relinquenda urbs Roma* sine -e (item respic. *absentia -um*: AVR. VICT. Caes. 26, 7 nullis -bus). SYMM. epist. 5, 66, 4 privati -r aerarii. rel. 1, 3 si forte desit -bus ... iusta conscientia (2 bonos ... magistratus, ... virtutes iudicium). AMM. 27, 9, 9 gloria praeclari -is (sc. *praefecti urbi*). PRVD. perist. 11, 39 insanō -i christicolas tunc ... vexanti ... viros. CLAVD. 18, 105 Eous -r consulque futurus *Eutropius*. CASSIOD. var. 5, 22, 5 *Capuanum* ... decuriarum -em esse praecipimus (cf. p. 434, 55 sqq.). al.

(C) -es sunt, qui praesunt provinciis (etiam diocesi p. 431, 1, praefecture l. 67. p. 431, 40; plur. de praeside eiusque adiutoribus p. 431, 13; non legitur e. g. in DIG., NOT. dign.). vox quemlibet provinciae praepositum significare potest; rarius appellatio sollemnis esse vid., v. p. 431, 37 sqq. pro syn. est e. g. iudex p. 431, 12, 35 (cf. COD. Theod. 13, 10, 7 iudicibus ..., id est -bus provinciarum [sim. Iust. 1, 3, 32 pr.]), moderator l. 66. p. 431, 32. al., praeses p. 431, 9, 23; in capp. COD. Theod. 1, 16 et Iust. 1, 40, quibus titulus est de officio -is provinciae, occurrit semel tantum -r (sc. Theod. 1, 16, 12), frequentius e. g. iudex, moderator, praeses, praesidens. accedit gen. provinciae (provinciarum) p. 431, 7 sqq. 41 sqq. 47 sqq. et saepius sub p. 431, 16 sqq., adi. statum significans consularis l. 70. p. 431, 34, ordinarius p. 431, 26 sqq., praetorianus l. 74.

(1) in quolibet contextu: **(a) exempla varia:** MART. 10, 78, 6 felix ... colone *Dalmatiae* ..., -em vacuo sinu remittes. IVV. 8, 88 provincia cum te -em accipiet. TAC. hist. 1, 59, 2 (= 2, 59, 2) *Blaesus, Lugdunensis Galliae* -r (item indicatur provincia sim. per gen.: 2, 85, 2 *Moesiae*. ann. 2, 4, 3 *Syriae* [12, 54, 3 *Quadratus S.* -r; de eodem 12, 45, 4 praesidem S., 13, 8, 2 *legatum*]. SYMM. epist. 2, 30, 2 *Siciliae*. AMM. 22, 14, 6 *Aegypti*. CLAVD. 24, 100 -es *Libyae* [101 moderator quisque]. FERREOLUM [praef. praet. *Galliarum*]. al.). ann. 12, 40, 1 *Caesar*, cognita morte legati, ne provincia *Britannia* sine -e foret, A. DIDIUM sufficit (RVFIN. hist. 2, 23, 2 s. -e ac principe [cf. gr. ἀναρχα καὶ ἀνεπιτρόπευτα]). SVET. VESP. 8, 4 *Cappadociae* ... consularem ... -em imposuit. PASS. POLYCARP. 17, 2 *Nicetum* ... interpellare -em (i. proconsulem *Asiae*; gr. τῷ ἀρχοντι). LACT. inst. 2, 16, 7 sic ... mundum regi a deo dicimus ut a -e provinciam. SYMM. epist. 3, 90 *quaestorem antehac fratrem, nunc -em praetorianum litteris nuntiasti*. rel. 38, 2 (antea: moderatoris Apuli ..., provincialis cognitor). AMM. 14, 5, 8 (antea: vicarium [Rocchi]

dioeceseos) excessit e vita iustissimus -r (*edd.*, remora *trad.*). RVFIN. hist. 2, 23, 2 ex morte -is (*i. procuratoris Iudeae*). CLAVD. 17, 50 (*ad praef. praet. Galliarum*) imperium ... tibi dedit ... regendos -es (duc- var. *I*). AVG. epist. 134, 3 (*proconsuli Africae*) -em te ... praecelsae potestatis videmus. CE 2046, 7 (*saec. IV/V*) iustissime -r (*15 sq.* provincia Lugdunensis tertia). 698, 13 (*post a. 515*) custus patriae -rque vocatus a patria. *al.* (B) -r provinciae vel -es provinciarum: SVET. Aug. 89, 2 v. *I*. 70. CE 277 (*saec. III/IV*) (*si*gnum ... Septimius renovat primae p. -r (*in eodem tit. praeses*) B(r)itanniae pr(imae)). AVR. VICT. Caes. 42, 24 probandis p. ac militiae -bus (*simul ad l. 61 pertinet ut*: AMM. 25, 8, 12 p. militiaeque -bus. RVFIN. hist. 8, 14, 11 a -bus vel militum vel p. [gr. ήγειόνας ... καὶ στρατεύδωχας]). ZENO 1, 39, 5 (*postea*: vanissime omnium iudicem). AMM. 29, 5, 19 p. *Mauritaniae Caesariensis* -es tribunusque. HIST. AVG. Max. Balb. 7, 1 Balbinus ... -r p. infinitarum (*postea*: rexerat). *al.*

(2) *in legibus, constitutionibus imperatorum sim. (plerumque -r provinciae vel -es provinciarum)*: S.C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 42 quibus *procuratoribus* p. -r mandaverit. COD. Iust. 3, 44, 1 (*a. 213*) aestimatione -is p. 7, 57, 2 (*a. 223*) -r p. solvere vos pecuniam ... iussit. 7, 9, 1 (*a. 238/44*) auctoritas -is p. 6, 32, 2 (*a. 256*) adire ... -em p. 2, 42, 4 (*a. 293*; *postea*: praesidem p.). Theod. 11, 1, 1 (*a. 315*) si qui vicarius aut -r p. *eas*. 8, 5, 4, 1 (*a. 326*) proconsules, -es p., praefectos vehicularum *eas*. EDICT. imp. inc. (CIL III 13569; *fort. Constantini I*) 40 interpellato -e p. (*36* praesidibus) provinciarum. COD. Iust. 3, 26, 7 (*a. 349*) duces ... et praepositi limitum et castrorum et -es p. Theod. 11, 7, 8 (*a. 355*) -es aut praefecti annonae aut rationales per Africam (*postea disting.* maioribus iudicibus). 1, 29, 2 (*a. 365*) ordinario ... -i (10, 15, 4 [*a. 367*] vicarios praefecture o. que -es. *al.*). 8, 7, 11 (*a. 371*) praefectus praetorio vel vicarius aut -r p. 6, 26, 7 (*a. 396*) vel aput -em vel in coetu ... senatus. 8, 12, 8, 1 (*a. 415*) aput p. -es vel ... aput magistratus municipales *eas*. 9, 41, 1, 1 (*a. 425*) nemo ... moderatorum p. que -um. Iust. 2, 7, 11, 3 (*a. 460*) apud ... proconsulem ..., viros etiam spectabiles vicarios et apud -es p. 10, 23, 3, 1 (*a. 468*; cf. *ibid. 3* moderatores provinciarum). EPIST. imp. Iust. (CIL III 13640; *a. 527*) 1, 17 (*re*ctor p. (gr. 3, 10 ἄρχων)). COD. Iust. 1, 27, 1, 12 *quaedam provinciae* -es habeant consulares. CASSIOD. var. 6, 21, 2 ideo te illi provinciae -em ... nostra mittit electio, ut *eas*. (*cf. I iudices ... mitti*). *et saepissime.*

(3) *in appellatione sollemni; respicitur*: -r orientis (*sc. qui pluribus provinciis praefuit?* v. e. g. Körner, Philippus Arabs, 2002, 57 sqq.): CIL III 14149⁵, 7 (*a. 247/9*) C. Iul(i)o Pri(s)co ... praefecto praetorio rect(ō)riq(ue) o. (*cf. Zosim. I. 20, 2 Πρύτανον ἀρχεῖον τῶν ἐκεῖσε καθεσταμένον ἐθνῶν*). -r provinciae, *sc. Samnii* (*cf. Not. dign. occ. 19, 10 sqq.* praesides Samnii, Sardiniae *eas*): CIL IX 2212 (*saec. IV med.*) Fabius Maximus vir(c)larissimus rect(or) prov(inciae) (*de eodem 2338. al.*) 2638 (*saec. IV med.?*) Iustiniano -e p. (*de eodem 2998 -r (p.)* X 4858 praesidi p. Samnitum). 703 (*saec. IV²*) Vranio ... rec(t)ori prov(inciae) *eas*. (*de eodem INSCR. Année Épigr. 1930 n. 120*). X 4863, 10 (*saec. IV med./ex.*) 4859 (*saec. V/VI*). -r Provinciae (*Galliae Narb.*), *sc. sub regno Merovingorum*: GREG. TVR. Franc. 4, 43 Iovino -e p. 6, 7. *al. apud eundem*. VEN. FORT. carm. 7, 11 tit. ad Iovinum ... patricium et -em P.

(4) -es esse dicuntur Romani universi: PORPH. Hor. carm. 1, 21, 14 (*si recte trad.*) populus Romanus princeps -r, omnium populorum recte dicitur (*l. del. Petschenig*). FILASTR. 121, 7 Romani ..., victores orbis terrarum atque -es universarum gentium.

B exercitum, milites sim. (*pro syn. est maxime dux, e. g. I. 57. 68 sq.; exempla selecta post SIL.*): VERG. Aen. 9, 173 quos duces ... Aeneas ... -es iuvenum et rerum dedit esse magistros (CORIPP. Ioh. 6, 515). Liv. 6, 30, 6 (*antea*: ducibus) quidquid superfuit fortunae populi Romani, id militum etiam sine -e stabili virtus tutata est (TAC. ann. 14, 27, 3 AMM. 29, 5, 35. *al.*; item respic. absentia -um): TAC. hist. 3, 22, 1 exercitus ... indigus -is. 3, 25, 1 nullo -e [AVR. VICT. Caes. 35, 5]. 37, 51, 9 quod hostis Hannibalem -em militiae haberet (AMM. 15, 5, 2. 20, 5, 7. CE 1516, 4 [*saec. V ex.*] Sidonius Apollinaris -r m. forique iudex. *al.*; add. *l. 10*). VAL. MAX. 6, 9 ext. 6 Dionysius tyrannus ... exercituum dux, -r classium, equitatuum potens. LVCAN. 4, 4 -r castris Afranius illis ... erat (SIL. 6, 593 -em ponere c.). 7, 85. SIL. 3, 173 o -r Lybiae, Hannibal (10, 251, 11, 210. *de eodem*: 10, 188 Tyrius ... -r. 11, 521 [520 dux]). *al. apud SIL.* 6, 370 cum litora primum attigit ... -r Regulus et persaepe. STAT. Theb. 5, 29 -r Adraste (18 dux). TAC. hist. 2, 36, 2 consulem designatum Otho -em copiis misit (*postea*: mutationem ducum). SVET. Aug. 89, 2 ad exercituum provinciarumque -es (MACR. Sat. 5, 15, 2 somn. 1, 3, 16 CASSIOD. var. 12, 5, 7). CE 1526A, 3 (*ex Hisp. Tarragona*; *saec. II¹*) Tullius ... -r legionis Hiberae (*in parte antica*: leg(at)us) Aug(usti) leg(ionis) VII *eas*). LACT. inst. 1, 3, 18 sicut ne res quidem militaris, nisi unum habeat ducem atque -em, constare poterit. AMM. 14, 2, 15 -es militum (21, 4, 5. 26, 7, 11. add. *l. 11*). HEGES. 5, 8, 2 (gr. 5, 250 ἄρχοντι). PS. RVFIN. Ios. bell.

Iud. 1, 6 p. 608, 29 secundarum partium -r (gr. 1, 172 ὑποστράτηγος). CORIPP. Ioh. 3, 43 Iohannes -r summe ducum (41 magistro). *al. (saepissime apud AMM.).*

γ domum, familiam sim. (*locis sacr. script. respondet gr. ἡγούμενος*): APVL. apol. 98, 7 ipse est domi tuae -r, ipse familiae dominus, ipse magister convivio. mund. 25 p. 345 militiae principes ... et urbium (*ad p. 429, 37sqq.*) ac domorum -es (gr. 398a8 ἄρχοντι). VET. LAT. Sirach 10, 24 in medio fratrum -r illorum in honore (cf. 49, 17 Joseph -r fratrum, stabilimentum populi). 32, 1 -em te posuerunt convivio. COD. Theod. 16, 5, 54, 6 (*a. 414*) tales praediis suis, *i. dominorum*, praebere -es, qui divina precepta custodiant. AVG. in psalm. 140, 9 1. 28 -i domus.

δ collegium (*sacerdotum l. 21; cf. p. 434, 1*): INSCR. Année Épigr. 2012 n. 513 (*Dertona*; *saec. II*) *δίδις* manibus cuiusdam ... Meleager collegae et a(d)iutori et -i ... dispensatori co(llegi) *eas*. CIL XIV 3683 (*saec. II?*) Threpto (... maximo -um mi(mo) parasit)o Apollinis adlecto (*cf. vol. X 1, 317, 82sqq.*) VI 85b (*a. 198; sim. 85a*) Rusticus -r imm(unis) ī hon(oratus) II ... me(n)sorib(us) mach(inariis) f(rumenti) p(ublici) ... Castores d(ono) d(edit). X 5968 (*saec. I ex./III*) T. Iulio Euticheti patron(o) et -i colleg(i) dend(rophororum) Sign(inorum), q(uinq)u(enali). II² 7, 332 (*a. 349*) offerimus tibi cuncti tessera(m) fabri subidiani ... offerentes -es tres. VI 30893 (*saec. IV*) *quidam* pon(tifex) Herculis et -r decuriae Herculeae (*sim. fort.* INSCR. Année Épigr. 2010 n. 185 pontifex et -r *eas*. [*lectio incerta*]). XI 7298 (*saec. IV/V*) re(c)tori omni(um) co(m)meantum (locum hoc trahunt Carletti-Fiocchi Nicolai, La catacomba di S. Cristina di Bolsena, 1989, 49 sqq.).

ε ecclesiam eiusve partes (*sc. apud Christ.*): (1) -es sunt sacerdotes vel ministri: (A) quaelibet exempla: CYPR. epist. 59, 10, 3 Fortunatum sibi pseudoepiscopum cooptarunt, ut ... talis esset scilicet -r, quales illi, qui reguntur (*sim. HIER. epist. 7, 5; cf. p. 429, 44*). 61, 1, 2 ut ... gubernandae navi gubernator et plebi regendae -r redderetur. HIL. coll. antiar. p. 62, 4 qui ecclesiis ... praesedemus populisque -es sumus. OPTAT. 2, 21, 2 turba hominum ..., quae -em suum ... elisum esse consiperet (*antea*: presbyter aut episcopus). DAMAS. carm. 7, 6 Damaso -e iubente. 17, 2 Xystus hic positus -r (9 pastoris). AMBROSIAST. in I Tim. 3, 5 tunc potest idoneus -r futurus probari, si prius domum suam recte gubernaverit. HIER. epist. 125, 15, 1 omnis ordo ecclesiasticus -bus nititur. CONC. Carth. a. 390 p. 14 1. 71 si ... dei populus ... desideraverit proprium habere -em, ... habeat episcopum (*sim. REG. eccl. Carth. 1. 247 proprios ... -es [lect-, doct- var. II], id est episcopos*). AVG. epist. 29, 10 in quibus ecclesiis ... ista iam per bonos -es ... correcta sunt. serm. 309, 1 tam bonum -em atque doctorem (*Cyprianum ut: 313G, 1 Wien. Stud. 121, 2008, 283 1.5 praceptor et -r*). EPIST. pontif. 379 Conc.^S I 2 p. 24, 1 (*alludit ad p. 431, 54 sqq.*) vos ... ecclesiastica -es castra ceperunt (*l. praedic;* cf. gr. I 1, 3 p. 56, 23 διδασκάλων). PROSP. chron. I p. 479, 1350 industriam apostolici -is Leonis. CE 699, 12 (*saec. VI¹*) -r doctor(ue) prefuisti monachis et populis. SACR. Leon. 994 ut et regendi oboedientes et probabiles possint esse -es (*antea*: pastori). GREG. TVR. Franc. 10, 1 p. 477, 13 ecclesia dei absque -e[m] esse non poterat (GREG. M. epist. 1, 58 1. 3. sim. sine -e: 1, 32 1.8 [ibid. sine pastore]. 3, 35 1. 10. *al. apud eundem*). *al.* (B) c. gen. obi.: DAMAS. carm. 44, 2 quem *tumulum martyris* ... Damasus -r ... plebis ornavit (AMBROSIAST. in I Tim. 4, 15). AMBROSIAST. in I Tim. 4, 13, 1 -r populi (in Tit. 3, 8). 6, 13, 1 praecesta dat -i ecclesiae (RVFIN. hist. 5, 24, 18 [gr. ἄρχονταν ἐκκλησῶν]). Orig. in Rom. 2, 21.5 ecclesiarum -bus et principibus ..., id est episcopis vel presbyteris et diaconis. AVG. epist. 151, 3 vicem ... coepiscopi mei, tantae -is e. LEO M. serm. 4, 3 [*antea*: e. principes]. VITA Caes. Arel. 1, 18 pontifices ... et reliquos -es e. *al.* CONC.^S IV 1 p. 174, 2 fidem ... papae sedis apostolicae -is Leonis ([gr. Mansi 7, 9^c ἄρχεπιστοπότου]). CARM. Inscr. christ. urb. Rom. 4786a Petrus apostolus s. a. -r et omne decus). *al.*

(II) -es sunt, qui aliis officiis funguntur: CE 673, 4 (*saec. IV/V*) cuius Christi ego in sacris famulus vel in ordine -r officio levita fui. INSCR. christ. Sard. Corda n. CAR056 (*saec. V/VI*) Menas notar(ius) subregionarius ... eccl(esiae) et rect(or). VITA Caes. Arel. 1, 12 *monasterium fuerat destitutum abitu -is (i. abbatis ut: VEN. FORT. vita Albin. 8, 21 monasterii -r et pius pater. GREG. M. dial. 3, 15, 2. epist. 1, 39 1. 8 cum ... episcopo -eque suo. al. apud eundem*). GREG. TVR. glor. conf. 18 p. 758, 21 ecclesiasticae domus -em (EPIST. Austras. 22, 3 -em d. ecclesiae). GREG. M. epist. 1, 68 1. 11 -is nostri patrimonii scripta (3, 22 1. 1 subdiacono -i p. in Dalmatia. *saepe in eodem opere [ad rem v. ed. Minard, vol. I*, 1991, 29 sqq.]*). CONC. Rom. a. 595 p. 364, 2).

(III) -es sunt apostoli Christi (*cf. I. 59. p. 433, 61*): AMBROSIAST. in Rom. 15, 30 (recc. αβ, sim. γ) ut ab ecclesia fiat oratio pro -e suo Paulo. SACR. Leon. 291 gregem tuum, pastor bone, ... per apostolos tuos ... custodi, ut hisdem -bus gubernetur, quos *eas*. 361 (*antea*: praesules). *al. in SACR.*

b ipsi se, carnem suam, affectus suos sim.: **a indicatur, quis vel quid -r sit:** ① animus: SALL. Iug. 2, 3 a. incorruptus aeternus -r humani generis. SEN. benef. 5, 25, 5 paucis hominibus a. sui -r optimus est (*postea*: dux). nat. 7, 25, 2 a. ille -r dominusque nostri (APVL. flor. 17, 7). TERT. patient. 13, 1. LACT. ira 10, 43 a. ..., qui -r est corporis, cui membra obsequuntur tamquam regi et imperatori (AVG. in psalm. 41, 7 c. dominator, -r, habitator. LEO M. serm. 4, 1). HIER. epist. 100, 16, 3 (*Theophil.*) si absque -e fuerit ac magistro *corpus* ... nec imperanti animo volerit oboediens, et sibi et -i concitat infinita naufragia eqs. AVG. virg. 8, 8 praeside atque -e. al. ② *facultas hominis*: AMBR. epist. 6, 29, 14 hic est *voīs* animae vigor principatum animae et corporis sibi quasi -r vindicans ([*subest Philo opif.* 69 τὸν τῆς ψυχῆς ἥγεμόνα νοῦν]. in psalm. 43, 4, 3 quasi ... gubernator et -r huius corporis a. v.). AVG. divers. quae. 64, 71. 155 si quis veritatem statim comprehendere potuerit, non iam illis sensibus *corporis* -bus utetur, sed eqs. ③ *ipse homo*: AMBR. in psalm. 47, 7, 1 boni reges, qui sui corporis possunt se praebere -es. 118 serm. 14, 30 quicumque ... turbari animam suam -r sui ... non permiserit ([*postea*: regere se]. MACR. somn. 1, 8, 8 primum s. atque inde rei publicae. CASSIOD. var. 10, 3, 3). AVG. in psalm. 31, enarr. 1, 10 qui non confitens deo peccata sua seipsum sibi -em esse vult. COMM. instr. 1, 27, 15 -r eras carnis, non te certe caro regebat. al.

B cetera exempla: SEN. dial. 3, 7, 2 facilius est excludere pernicio-sa (sc. *iram sim.*) quam regere ..., nam cum se in possessione posuerunt, potentiora -e sunt (-es var. l.). PHILO quaest. in gen. 4, 218 anima sine -e. AVG. serm. 313A, 2 coll. Morin p. 67, 16 quicquid titillat sensus inilicite ..., deturbat *ex arce -em* (exercitatem var. l.).

c res varias (cf. p. 429, 18): **a incorp.:** MANIL. 4, 545 -em ... legum iurisque sacrati. SEN. Herc. f. 730 quis *apud inferos* iste veri -r atque aequi arbiter? epist. 85, 38 *sapiens* ad utrosque casus aptatus est: bonorum -r est, malorum victor. OPT. PORF. carm. 2, 8 virtutum -r, *Constantine*. CIL VI 1180 (a. 364/75) legum domino Romanarum, iustitiae aequitatisque -i ... Valentianiano. **B quaslibet:** MANIL. 1, 916 (*hyperbole*) *Actis bellis* in ponto quae situs -r Olympi (cf. COMM. instr. 1, 23, 11 -em caeli facis te forte pro illo *deo, homo stulte?*). FIRM. math. 8, 24, 5 templorum (v. p. 429, 46). CYPR. GALL. gen. 26 (*respicitur* 1, 26) divina ... potentia ... -em inspiciens mundanis before rebus, haec memorat: 'faciamus ... hominem eqs.'

3 cetera exempla; -es sunt: **a animalia:** COLVM. 9, 11, 3 (*de apibus*) ex iis alvis, quae plures habent principes, dux unus eligitur isque translatus ad eas, quae sine imperio sunt, -r constituitur (*antea*: rex ..., domino). MIN. FEL. 18, 7 (*sim. Ps. CYPR. idol.* 8) rex unus apibus, dux unus in gregibus, in armentis -r unus. ROMVL. fab. 27, 11 rec. vet. et gall. ranae ... petierunt sibi -em (*rec. W regem*), qui errantes corrigeret. **b res, sc. per prosopop. (cf. p. 429, 57; vix huc p. 428, 21):** APVL. Plat. 1, 13 p. 208 cetera ... membra *corporis* ... subservire capiti ..., vectare etiam sublime positum ut dominum atque -em (*item -r est pars corporis*: LACT. opif. 10, 24 *pollex* tamquam -r omnium *digitorum* atque moderator). PORPH. Hor. carm. 1, 3, 14 ('quo vento non arbiter Hadriæ maior') 'arbitrum' pro '-e' posuit (*postea*: dominationem exercere).

B potius de eo, qui suadet, docet, instruit sim. (-es sunt fere homines [vultus l. 54]. non iam legitur PLIN. nat. 35, 200 [-em codd. plerique, Hec-torem Uhlrichs, edd. rec.]): **1 indicatur per gen. is, cui consilium datur, suadet sim., eiusve ingenium, mens, vita, aetas, status sim.:** CIC. frg. inc. I 4 (Quint. inst. 12, 10, 56) eius *iudicis* vultus saepe ipse -r est dicentis (Obrecht, rectos, rectus *codd.*). QVINT. inst. 10, 2, 20 *praeceptor* -r ... est alienorum ingeniorum atque formator (*postea*: doctor). Ps. QVINT. decl. 19, 7 in priscis illis morum mentiumque -bus (AVG. civ. 2, 20 p. 78, 13 [*disting.* rerum dominatoribus]). TAC. ann. 13, 2, 1 hi -es imperatoriae iuventae *Burrus et Seneca*. PLIN. epist. 1, 12, 12 vitae meae testem, -em, magistrum. SVET. Tib. 12, 2. Nero 35, 5 olim adoptionis, mox dominatio-nis suaes fautores atque -es. AMBR. vid. 13, 79 *Paulus* bonus morum auriga nostrorum et quidam interiorum -r affectuum. al. **2 cetera exempla:** Ps. SALL. rep. 1, 1, 6 pessimum quisque aspernum -em patitur (*sim. SEN. dial. 5, 36, 4* [correctorem var. l.]). MANIL. 4, 216 in ambiguo fuerit quodcumque locatum et -is egens (sc. *eius, qui ius explicit*). COLVM. 1 praef. 4 ei studio, quod quis agere velit, consultissimum -em adhibeat. SEN. nat. 3, 30, 8 virtus ... -em ducemque desiderat, etiam sine magistro virtus discuntur. PLIN. nat. 6, 90 -es ei *regi Taprobanes insulae* a populo XXX dari nec nisi plurium sententia quemquam capit is damnari. TAC. Agr. 28, 1 qui *milites* ... inmixti manipulis exemplum et -es habebantur. hist. 2, 78, 1 *Vespasianus* mathematicum -em et praescium palam *habuit*. ann. 1, 24, 2, 3, 48, 1. PLIN. epist. 3, 3, 4 *adulescenti pulchro* non *praeceptor* modo, sed custos etiam -rque quaerendus est. 4, 17, 6 in *honoribus* gerendis consiliator et -r. 6, 11, 2 *iuvener* me ut -em, ut magistrum intuebantur. SVET. Aug. 48. INSCR. Année Épigr. 1982 n. 519 (*e Baetica; saec. II?*) optumus

pater, optumus amicus, optumus -r (*sunt qui locum ad p. 432, 12 sqq. tra-hant*). IVST. 29, 1, 8 regibus pueris ... nulli senioris aetatis -es erant. al. **f. rēctrix, -īcis.** i. ea, quae regit, sive imperando sive dirigendo (fere cum gen. obi. vel pron. poss.; iuxta pon. auriga l. 8, domina l. 6); -x est: **1 res vel regio:** SEN. epist. 85, 32 artes ministrae sunt ..., sa-pientia domina -xque est (*postea*: imperat). PLIN. nat. 37, 201 Italia, -x parensque mundi altera. **2 anima vel animans:** COLVM. 3, 10, 9 videmus hominibus inspiratam velut aurigam -emque membrorum ani-mam (AVG. c. Fel. 2, 17 p. 846, 13 anima ..., quam *deus* fecit -em corporis, ut serviret *deo* ..., dominaretur *corpori*. cf. quaest. hept. 3, 811. 1818 nomen [sc. 'anima'] ... -is sueae [i. *corporis*]). CE 254, 17 (saec. III) deum -x, Saturnia pro(les), *Iuno* (8 regina deum). ARNOB. IVN. ad Greg. 25. 1.47 habet te ... Christus ancillam ..., famulae -em eqs.

deriv.: 2. rectura.

15 **rēctula, (-ae) f.** vox veriloqui causa inventa: ISID. orig. 19, 18, 2 regula dicta, quod sit recta, quasi -a.

rēctur v. rector.

Rocchi.

16 **1. rēctūra, -ae f.** a regere. i. q. *regendi actio* (fort. l. 47) vel effectus, sc. qualitas, status, positio sim. eius rei, quae recta est:

20 **2 term. techn. grom.; respicitur linea, cursus, tractus:** a limitum sim. arte constitutorum (natureae quoque convenientium l. 29, 34): FRON-TIN. grom. p. 49, 16 cum illi *limites* -as suas per qualiacumque loca exten-dant, ... qua ter nullo modo fieri potest. HYG. lim. grom. p. 131, 6 *limitum constitutioni* est cum quadam latitudine[m] -ae dividentibus ratio tracta-bilis. p. 133, 7 omnis ... huius [mensurae et] -ae longitudo rationaliter limes appellatur. p. 145, 8 (*de coloniis ab uno latere montibus finitis*) in alteram partem tota *limitum* -a servetur (*item pendet plur.* : Ps. AGENN. grom. p. 55, 23 non posse formam cuiuslibet agri sine l. -a subsistere. LIB. col. I p. 213, 13 ad rationem vel -as l. p. 217, 11 quae *cavae* -am l. recipiunt. p. 224, 5. sing.: HYG. lim. grom. p. 155, 14 acti l. perpetua -a. cf. l. 22). p. 167, 18 -is et quadam terminatione. AGENN. grom. p. 29, 16 quotiens ... ex quolibet ... finis loco in excipientem terminum -a (dirigit, *intrans.*; aliter Ps. AGENN. grom. p. 70, 8 termini -am dirigit). Ps. AGENN. grom. p. 60, 17 (= LIB. col. I p. 221, 3) quae *ripare* per multa milia pedum -as separationes agrorum ... custodiunt. p. 60, 21 (= LIB. col. I p. 221, 8) -arum ... cursus. p. 61, 1 (= LIB. col. I p. 221, 10). LIB. col. I p. 218, 15 (= II p. 254, 9) limitibus normalibus -ae concurrunt. p. 220, 6 sunt et per -as fossae interiectae, quae ... singulorum iura servant. p. 223, 17 *termini* ad -as linearum monstrandas *positi sunt*. TRACT. de sepulchr. grom. p. 271, 8 quidam rationem agrorum per -as, -as putant observari eqs. (, *antea*: limitibus vel vii). **b rerum naturalium:** LIB. col. I p. 215, 4 qui *limites Graccani* -as maritimas et montanas spectabant. p. 217, 18 limites contra orientalem -am dirigebantur (*opp. ex omni latere eqs.*). GROM. p. 311, 17 in quem *limitem* collis -am sequeris lineae discendentis per pedes tot (*sim. loco parum perspicuo*: p. 312, 9 -am colli(s) [v. Josephson, Casae litterarum, 1950, 284 sqq.]).

45 **2 in med. veterinaria respicitur fort. correctio** (si recte trad. loco vix sano): CHIRON 598 si iumentum articulum fregerit ...; si tumor non tam magnus erit ...; si tumor erit, -am [erit] quaeres (cod. Basil., quaeres Monac.).

50 **2. rēctūra, -ae f.** a rector (sc. sec. e. g. praetura a praetor).

i. q. *munus vel dignitas rectoris* (cf. p. 430, 35 sqq.; *quid docti de officio laudato senserint, comprehendit Sinnigen, The Officium of the Urban Prefecture, 1957, 80 sqq., de magistro census agitur sec. Mommsen, Staatsrecht I³ 370 adn. 1*): CASSIOD. var. 5, 21, 2 *Capuane*, sume ... -am decuriarum, humanorum actuum ... testem, securitatem possidentium, publicae fidei ... templum (cf. 3 decurias ... habita meritorum aestimatione deligo. 5, 22, 2 qui *Capuanus curiae vestrae sententiam* ... facundus ediceret et se-natus scrinia ... servaret [*postea p. 430, 46*]).

60 **rēctus, -a, -um v. rego.**

65 **recubātorium, -ī n.** a recubare. [e supplemento dub. INSCR. Année Épigr. 1998 n. 1594 (e Mauret. Caes., saec. I med.; inter regum insignia) *(recu)batoriis* (= ibid. 1966 n. 595 *(impe)ratoriis*, 1980 n. 961 *(prob)atoriis*.)]

66 **i. q. scabellum sim. aptum ad recubandum:** VEN. FORT. epist. (carm. 5, 1) 9 (*ad episcom*) ego prostratus membra subdita vel pedum v. L. vestrorum -um faciens.

70 **recubitio, -ōnis f.** a recumbere. i. q. *actio recumbendi: in epulando*: VET. LAT. II Macc. 4, 21 (rec. B) cum missus esset *legatus Antiochi* ... in Aegiptum propter primas -es, Philometoris regis (, sec. var. l. gr. πρωτοκλησία, ut significari vid. celebratio primum in convivio recumbendi; ceterum cf. vol. X 2, 1243, 23 sqq.). **in moriendo:** AVG. serm. 218, 12 Augustinianum 34, 1994, 368 l. 125 per -em (gen. 49, 9, v. p. 436, 11) *capitis inclinationem* ... significans (, ita Spicil. Solesm. I p. 287; recumbationem ed. Étaix sine adn. in app. crit.).

[Schrickx]

[**recubito**, -āre trad. in var. *l.* vix recta p. 390, 2.]

***recubitus**, -ūs m. a recumbere. formae heteroclit. II^{ae} decl.: abl. sing. -o VET. LAT. cant. 1, 12 (Epiphan. Schol. Phil. Carp. in cant. 25 [-u *Ceresa-Gastaldo*]. Cereal. epil. 1.524 [-u *edd. vet.*]), cf. *l.* 40; acc. plur. -os *l.* 18 (var. *l.*). 28. 30 et VET. LAT. Matth. 23, 6 (cod. 7. 15 et var. *l.* VVLG.). [sec. var. *l.* olim ed. (se) -u pro (sese) cubito PLIN. nat. 24, 116.]

i. q. *actio recumbendi vel status recumbentis*: **1** proprie (sed in explic. allegorica l. 11sqq. 14sqq.): VET. LAT. cant. 1, 12 (cod. 169. al., sim. al.) quoadusque rex sit in -u suo (gr. ἀνακλίσει, *Vulg.* 1, 11 accubitu. explicant RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 165, 3 habet ... rex iste, qui est sermo dei, in ea anima, quae iam ad perfectum venerit, -um suum. AVG. trin. 1, 8, 16 id est quoadusque Christus in secreto suo est. ceterum pendent HIER. hom. Orig. in cant. 1, 10 p. 41, 23. al.). AVG. serm. 362, 30 (explicat Matth. 8, 11, v. p. 438, 44) illis sanctis cibus erit ipsa veritas, ipsa autem requies tanquam -s; ... s ergo ille sempiterna requies erit. CANON. Turner II p. 67 rec. V (antea: de his, qui ..., ubi fuerunt idola, c[a]enaverunt) quicunque inter discubentes per omne tempus -us defleverunt (-os var. *l.*; discubitus p. 66 rec. III et p. 67 rec. VI; gr. Ioh. Schol. tit. 39, 7 δι' ὀλῆς τῆς ἀνακλίσεως. cf. p. 438, 16). GREG. TVR. Franc. 3, 30 p. 126, 8 rex epulans in -u ab inimicis gladio percussus (*nisi ad 2b*). PRISC. LYD. solut. 3 p. 62, 24 secundum ... corporis qualemcumque et positionem et -um somnia fiunt turbulentiora aut magis pura.

2 fere metonymice de loco lectove, ubi recumbitur: **a** in iunctura primus -us: VET. LAT. Matth. 23, 6 (cod. 4. 13, sim. al. et VVLG.) scribae et Pharisei amant ... p. -um in conviviis et primas cathedras in synagogis (gr. πρωτοκλησίαν, cod. 3. al. discubitus, 11 accubitos; cf. p. 438, 32). Luc. 14, 7 (cod. 4. 13) p. -os eligeant (gr. πρωτοκλησίας, cod. 3. al. discubitos, 5. al. et *Vulg.* accubitus [*vel -tos*]). HERM. vulg. vis. 3, 9 vobis ..., qui ... amatis p. -os (p. confessus ed. princ.; Pal. vis. 3, 9, 7 p. sessiones; gr. ὑμῖν ... τοῖς πρωτοκληθόταις). CASSIOD. Ios. antiq. 20, 61 p. 576 *Iazates* rex in consessu atque conviviis p. -um ei *Artabano* paravit (gr. πάσαν τῷν ἀπένεμεν ἐν ... ταῖς ... προκατακλίσεσιν). GREG. M. moral. 15, 4 1.41 (ad Iob 20, 5) ut *hypocrita* gaudeat in prima sessione, hilarescat in p.-u. past. 1, 11.15 R. *quidam* p. in c[a]enensis -us ... quaerunt. **b** cetera exempla: GREG. TVR. Franc. 2, 23 p. 69, 19 (antea p. 438, 40) presbiter epulans ... reddidit spiritum ac de -u ablatus mortuus sepulturae mandatus est. vit. patr. 2, 2 cum *aegrotus* ... in -u (-um var. *l.*), ubi tunc [a]epulabantur, fuisse inlatus. GREG. M. moral. 35, 43 1.38 rege ... in -u suo posito (-o cod. unus; respic. *l.* 10).

Schrickx.
***recubo**, -āvī (-uī v. *l.* 45sqq.), -āre. a re- et cubare (item Ps. CASSIOD. de orat. p. 1239^B, si recte trad.). scribatur fort. -cob- CIL XI 4246 (cf. Inscr. suppl. Ital. n. s. 19 p. 77). NOT. Tir. 81, 34 -at. de formis: frequentat part. praes. -ans, formae stirpis perf. leguntur perraro, sc. p. 436, 71 sq. et DYNAM. vita Max. 1. 446 -asset (formas -uī sim. iam inde a CIC. vi ingressiva praeditas, quae postea [hoc verbo ingressive usurpat] certa ratione a recumbere separari non possunt, illuc traximus). de mensura: rēcūbent e cod. editur CARM. CIL XIII 2395, 1 (a. 501; rēcumbunt Severt et CE 1362, 1). de notione v. p. 436, 67 et GLOSS. -o: ἐπιχλίουσι. -at: accumbit. recumbit. -ans: iacens. legitur inde a LVCR. et CIC., imprimis in poesi. [cf. port. (viver) de recovado 'otiose, placide'. cf. M.-L. 7135. Machado³ V 54. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. imprimis c. recumbere e. g. IVVENC. 4, 432 AMBR. in Luc. 8, 77 (cf. script. erroneam recumbans sim. CYPR. epist. 63, 3 AMM. 18, 6, 13. al.), ceterum c. (ac)cubare e. g. PLIN. epist. 9, 17, 3 IVVENC. 4, 432.]

fere i. q. (*reclinatum*) cubare, recumbere (significatur status iacentis, sed potius actio recumbendi *l.* 67; saepe indicatur ubi, sc. per abl. *l.* 70. p. 436, 49. 60 et e. g. ELEG. in Maecen. 1, 123 [cf. dat. p. 436, 34], per praepos. e. g. in c. abl. *l.* 72. p. 436, 22. 61. al., c. acc. p. 436, 31, sub *l.* 66. 67 et e. g. Ov. ars 2, 342, super c. acc. p. 436, 4. 61. al., per adv. *l.* 68. p. 436, 1. 10. 28. 52. al.); -ant: **1** homines vel dei (fere respici vid. corporis habitus supinus, alias imprimis p. 436, 40. 45): **a** generatim (exempla selecta inde a TIB.): LVCR. 1, 38 (ad Venerem) hunc Martem tu, diva, tuo -antem corpore sancto circumfusa super (cf. 33 sq. in gremium ... tuum se reicit, 37 resupini. item in re amatoria e. g. Ov. met. 6, 109 olorinis Ledam -are sub alis. CLAVD. carm. min. app. 5, 79 [sponsis] ite pares tandemque toro -ate potito). VERG. ecl. 1, 1 *Tityrus* patulae -ans sub tegmine fagi (item -ant pastores e. g. *l.* 73 et CVLEX 175 serpens videt ingens adversum -are ducem gregis. COLVM. 7, 3, 26 neque ab his ovibus longius recessat nec aut -et [recavet SAR] aut consolidat). TIB. 1, 2, 77 quid Tyrio -are toro sine amore secundo prodest, cum fletu nox vigilanda venit? PROP. 3, 3, 1 visus eram molli -ans Heliconis in umbra eqs. (CALP. ecl. 4, 37 secura saturi -amus in u. 4, 134 amoena Faunus in u. ... securus -at. STAT. silv. 1, 3, 74. cf. IVVENC. 2, 122 arborea ... -are sub umbra [recumbere, cubare var. *ll.*]). SEN. Med. 639 *Hercules* vivus ... -ans in Oeta praebuit saevis sua membra

flamnis. SIL. 15, 428 hic, sc. in antro, -ans manantia tabo corpora ... sorbet Polyphemus (*de eodem*: BOETH. cons. 4 carm. 7, 9 vasto -ans in antro. cf. Hom. i 298 χεῖτ' ἔντοοῦ' ἄντροιο. Verg. Aen. 3, 631 iacuit ... per antrum). PLIN. epist. 6, 16, 18 ibi, sc. in litore, super abiectum linteum -ans avunculus meus. APVL. met. 5, 1, 1 Psyche teneris ... locis in ipso toro ... graminis suave -ans ... dulce conquievit. CYPR. epist. 63, 3 (respic. gen. 9, 20 sqq.) Noe ebrius -ans nudis et patentibus femoribus. SEDVL. op. pasch. 2, 4 p. 201, 3 modico deus -ans in praesepi (cf. carm. pasch. 2, 62 quietivit. al. in imag. (cf. *l.* 24. 69sq. et sub 3): CIC. de orat. 3, 63 philosophia Epicurea in hortulis quiescit suis, ubi ... -ans molliter et delicate nos avocat a rostris, a iudiciis, a curia. VET. LAT. gen. 49, 9 (Cypr. testim. 1, 21, sim. cod. 100. al.; benedictio Iuda) -ans obdormisti, velut leo et velut catus leonis; quis excitabit illum? (, gr. ἀνατεσών ἔκομήθη, AMBR. Iac. 2, 9, 39. al. recumbens dormisti [v. p. 438, 63], Hier. in Mich. 5, 7 accubans d., *Vulg.* requiescens accubusti; accipit de Christi passione CYPR. epist. 63, 6. al.; cf. VET. LAT. num. 24, 9 [Cypr. testim. 2, 10] populus Israel -ans requievit quasi leo [gr. κατακλιθείς, cod. 100 conquiescens, Hier. in Mich. 5, 7 et *Vulg.* accubans]). al.

b speciatim: **a** accubantes in convivio, cenantes sim. (in taberna *l.* 21, in templo *l.* 35; cf. etiam *l.* 51): COPA 29 (invitatur viator in tabernam) aestivo -ans te, proluce vitro (, nunc trad.). LIV. 39, 43, 4 inter pocula atque epulas ... ad spectaculum scorti procacis in sinu consulis -antis eqs. (cf. 3 accubantem). MART. 12, 17, 9 (facete de febri quandam comitante) cum -et pulchre, cum, tam bene vivat apud te? (, c. sit ei p., c. sim. var. *ll.*, cui sit tam p., quae Shackleton Bailey; cf. p. 438, 6). FRONTIN. strat. 4, 5, 6 consul post cladem numquam -ans cibum cepit. IVV. 11, 165 (inter versus suspectos, v. app. crit.) spectant hoc, i. hanc obscenitatem, nuptiae iuxta -ante marito. PLIN. epist. 9, 17, 3 multi ... cum taedio -ant (recusant, cubant var. *ll.*). IVVENC. 4, 432 -antibus ... discipulis in paschae cena (cf. e. g. Matth. 26, 20; recumbentibus, accubantibus var. *ll.*). HIL. trin. 2, 21 -ans in domini pectus, ([supra ... p. vel in ... pectore var. *ll.*], de Iohanne [cf. p. 438, 35sqq.] ut: FAVSTIN. trin. 2, 9 1.27 I. -ans supra pectus domini. AMBR. tituli 2, 1. TRACT. Pelag. 4, 21 p. 107 ob nimiae familiaritatis licentiam divino -ans pectori). PRVD. apoth. 186 aliquis in idolio -ans ... ridiculosque deos venerans (subest I Cor. 8, 10, v. p. 438, 13). al. **B** aegrotantes, morientes: VAL. MAX. 2, 6, 8 1.556 anus moritura lectulo ... -ans et innixa cubito. SCRIB. LARG. 104 oportet ... quibusdam artus constringere ... interim subrectos; -antes deinde solutis vinculis eqs. (inde paucis mutatis MARCELL. med. 20, 9). SER. med. 275 si ... adflictam languor diecerit uvam, tunc horas aliquot pronus -are memento. AMBR. Isaac 5, 45 (allegorice; ante: lectus ... sanctorum Christus est) in hoc lecto -ans Iacob benedixit filios (cf. gen. 48, 2, 49, 32 ...), in hoc lecto -ans archisynagogae filia surrexit a morte (cf. e. g. Marc. 5, 22 sqq.; syn. requievit et iacens). PLIN. phys. Sang. p. 206 1.30 qui ex cervice dolet, laser in aqua calida resoluto (i. -tum) bibat et in (i)pso latere -at (-et Önnerforst dubitanter). VEN. FORT. Mart. 1, 375 (de puella languore affecta) -bat imago sepulta nec tumulata quidem, sed portio tota sepulchri.

γ requiescentes in sepulchro vel morte (sc. mortui eorumve ossa sim.; cf. *l.* 43. 47): CE 1027, 1 (saec. I) his foribus carae -ant mihi coniugis ossa exspectant(que), suis ut mea contribuam. 1106, 5 (saec. I) hic accubantem sculpi ... se iussit ..., ut saltem -ans in morte quiescere posset (6 iacens; simul pertinet ad a). 1220, 1 (saec. I/II) Maximus hic -o dulcissimus inf(a)n(s). 622, 1 (saec. IV med.) sede sub hac -at clarus praetorique praefectus Maiorinos (gr. Merkelsbach-Stauber, Steinepigr. IV, 2002, 386 χεῖται). PRVD. perist. 4, 109 hic et, Encrati, -ant tuarum ossa virtutum. CE 1434, 1 (saec. IV/V) martyris ad frontem -ent quae membra sepulcro, disse. VEN. FORT. vita Albin. 20, 58 summi pontificis membra -ant in sepulchris. al. (fere in carm. epigr.).

2 animalia (cf. *l.* 12): VERG. Aen. 3, 392 (= 8, 45) sus ... iacebit alba, solo -ans, albi circum ubera nati. 6, 418 Cerberus ... aduerso -ans immanis in antro (*de eodem*: 8, 297 ossa super -ans antro semesa cruento [inde SEN. epist. 82, 16 CLAVD. DON. Aen. 8, 295 p. 157, 3]. STAT. Theb. 2, 26). LVCAN. 3, 408 illis ... metuunt ... lustris -are ferae (sim. SIDON. carm. 7, 189). VAL. FL. 7, 523 immensis -antem anfractibus angue(m). STAT. Theb. 10, 98 omne solo -at pecus. silv. 4, 6, 11 non prodest nosse, qua -ent conchylia molliis alga. Ivv. 3, 205 (respici vid. τραχεξορόφον q. d.) -ans sub eodem marmore Chiron (cf. SCHOL. -ans ... e(s)t a posteriore parte recumbens). LACT. inst. 5, 11, 6 (in imag. de persecutore) quae belua uno loco -ans tamen per totum orbem ferreis dentibus saevit. PETR. CHRYS. serm. 173, 2 ('pastor ad oves', sc. in imag.) si sub doctrinae nostrae tegmine aliquanta commoditate -astis, ... quae dicimus, audite. ISID. orig. 14, 4, 11 Cadmus amplexus est sedem, ubi illa bos -verat.

3 res: COLVM. 4, 4, 2 vitis supina et velut -ans, in alveo deposita (, om. pars codd.; opp. velut ad perpendicularium; postea: obliquam). STAT. Theb. 3, 256 longa ventorum pace solutum aequor et imbelli -ant ... litora

somno. silv. 3, 4, 2 *comae coronato -antes molliter auro* (*cf. 3 praef. capillos missos ad Asclepium ... cum gemmata pyxide*). VEN. FORT. carm. 5, 5, 25 (*respic. II Cor. 3, 13 sqq.*) caligosi -ans velaminis umbra pectora *Iudeorum* taetra premens.

deriv.: recubatorium.

Viredaz.

rēcula (*rēsc-, reic-*), *-ae f.* *a 1. res diminutive. de origine*: CHAR. gramm. p. 85, 6 dicimus ... 'res, -a' (*cf. PRISC. gramm. II 107, 6 nomina in 'es' productam desinentia ... abiecta 's' et assumpta 'cula' faciunt diminutiva et servant 'e' productam, ut ... 'res, -a'*) [*affect l. 19*]. III 475, 18). *de scriptura*: *rec- testatur PRISC. l. 8, trad. vel in reg- corrumpitur apud autores antiquiores; resc- legitur in inscr. l. 29, trad. apud autores plerosque inde ab APVL.; reic- trad. apud GREG. TVR., CONC.; reicol- CONC. Arvern. l. 34 (etiam cod. vet. C.). al. [confunditur in codd. c. regula l. 34 (restit. l. 20sq. et e coni. minus certa MORET. 65; -a vix recte trad. et ed. EPIST. pontif. 686 Thiel frg. 2 p. 484); e suppl. dub. INSCR. Année Épigr. 1980 n. 588.]*

i. q. parva res, sc. quam quis possedit sim. (opp. res l. 19): 1 respic. opes sim. vel possessiones minus definitae: PLAVT. Cist. 377 siquidem impers pro copia, pro -a. CIC. Sest. 110 rem paternam ab idiotarum divitiis ad philosophorum -am (*reg- trad.*) perduxit *prodigus*. DON. vita Verg. 1. 5 *patrem pauperem apibus curandis auxisse -am* (*reg- trad.*). SALV. eccl. 1, 26 cur non bona fide datis a deo -is utimur? 4, 44 ipsa te -is tuis spoliis (*cf. gub. 5, 42 pauperes spoliati -is suis et exterminati agellis suis*). gub. 5, 38 *tributarii transferre illuc, sc. ad Gothos, -as atque habitatiunculas suas familiasque non possunt.* 2 respic. res, quae portari possunt: APVL. met. 4, 12, 4 quid ... paupertinas pannosasque -as miserrimae anus donas vicinis divitibus? TAB. devot. Année Épigr. 1992 n. 1127 (*e Britan- nia; a. 150/275*) conqueror ... me perdidisse rotas duas et vaccas quattuor et -as plurimas de hospitio meo. MAX. TAVR. 61, 1 (*antea: maculas vesti- um*) si ... infectae -ae sordibus fuerint. GREG. TVR. glor. mart. 60 p. 529, 24 en ipsam, quam petis, -am (*i. balteum martyris*). 3 respic. prae- dium sim.: GREG. TVR. Mart. 1, 29 (*antea: locum quandam*) rex pueros velociter misit, qui -am illam in suo dominio subiugarent. CONC. Arvern. a. 535 p. 106 l. 35 qui -am (*reg- var. l.*) ecclesiae petunt e regibus (Tur. a. 567 p. 192 l. 497).

deriv.: rescella.

reculco v. recalco vel recolloco.

[**reculicet** v. p. 390, 2.]

reculo: reteneo GLOSS. obscurum.

reclutus v. 1. recolo.

?**recum** trad. loco corrupto CARM. Sal. Varro ling. 7, 26. intellegitur fere gen. plur. vocis q. e. rex.

[**recumbātio** vix recte ed. p. 434, 75.]

Holmes.

***recumbo**, -cubū, -cubitūrus, -ere. a re- et *cumbere (v. vol. IX 2, 380, 14 sqq.). *de origine* cf. AVG. quaest. hept. 2, 109 quibus cubitis incumbunt -entes. *scribitur* -cun- VET. LAT. Matth. 8, 11 (cod. 3). I Cor. 8, 10 (cod. 75). CIL XIV 4224 p. 439, 6. NOT. Tir. 81, 40 -it. 81, 46 -uit. *formae stirpis perf.* (vix et part. fut. sc. AVG. c. Cresc. 4, 53, 63 epist. 157, 23. al.) *partim etiam ad recubare pertinere possunt*, v. p. 435, 45 sqq.; *pass. impers. non nisi p. 438, 73.* re-producitur fort. p. 435, 48. *de notione et differentia* (*cf. p. 438, 12*): SCHOL. Hor. carm. 1, 27, 8 acumbere deorum est, ut: '...' (Verg. Aen. 1, 79), discubere hominum, ut: '...' (l. 700), -ere ferarum, ut: '...' (*mire affertur 8, 297 recubans, v. p. 436, 61*). ISID. diff. 1, 11 (181 C.), accubuit in triclinio conviva, -uit, in cubiculo dominus, decubuit languidus (, -uit ... accubuit var. l.). DIFF. ed. Beck p. 51, 23 discubunt diversis partibus plures, adcubunt ad aliquid ... adplic*(i)*, -unt retroversi, velut est supini eqs. GLOSS. -it: *ἀναπίττει*. -at: *ἀναπέση*, *ἀναπλιθῆ* (*ἀνακαθῆ cod.*). legitur inde ab ENN., CIC., CATULLO, LVCR. [confunditur in codd. c. recubare TERT. apol. 46, 10 RVFIN. hist. 2, 17, 22. al.; cf. l. 52.]

fere i. q. se reclinare sim. (*reclinatum esse, recubare imprimis sub IA4, IB1b; vi iterativa fort. p. 438, 8. 55. 59; part. praes. fere pro subst. p. 438, 19 sqq.; accedit praedic. p. 438, 1 sq. 9. 27. al.*). indicatur ubi vel quo per dat. p. 439, 72. 440, 12, potius per abl. p. 438, 1 sq. 439, 35. 57. 65. al. et certe p. 438, 61. 439, 1. 23, per praepos. ad p. 440, 5 sq. (aliter p. 438, 38), in c. acc. p. 438, 39. 439, 30. 32. 47. al. (*paulo aliter l. 71*), c. abl. l. 75. p. 438, 25. 58. 60. 439, 26 et saepius, inter p. 438, 24. 43, super c. acc. p. 438, 38. 439, 49 sqq. 70. al. c. abl. p. 438, 69. sim. al. per adv. l. 69. p. 438, 4. al.

I corporaliter: **A** usu strictiore, sc. retrorsum, -unt:

1 quilibet: ENN. ann. 230 (*ad remiges*) poste -ite vestraque pectora pellite tonsis (*cf. de eadem re 231 pone petunt*). STAT. Theb. 7, 639 sua Centaurus moriens in terga -it. PALLAD. hist. mon. I 55, 3 p. 329^A (*log. Melania*) non in lectica -ens iter feci (gr. p. 149, 10 οὐ λεπτικός ὥδενοά πον).

2 epulantes, convivae (*in imag. ponitur res pro persona p. 438, 6*):

a generatim: **a vario respectu**: CIC. Verr. II 3, 61 cum Apronius ... in triclinio ... -isset. HOR. epist. 1, 5, 1 si potes Archiacis conviva -ere

lectis (*praedic. ut: MART. 2, 19, 3 debet Aricino c. -ere clivo. 3, 30, 1 gratis*). Ov. epist. 16, 233 (*Paris Helenae*) multa ... ne videam, versa cervice -o. VAL. MAX. 8, 7 ext. 5 cibi capiendo causa. PHAEDR. 4, 26, 19. LVCAN. 10, 152 hic ille -at sordidus ... consul, i. *Cincinnatus* (*cf. 136 discubere*).

5 PETRON. 67, 1 Fortunata quare non -it? (*cf. 3 discubbit*). 70, 13. MART. 12, 17, 7 (*in imag.*) febris tecum circumfusa rosis ... -it (*cf. p. 436, 23*). al. IVV. 5, 65. al. SVET. Tib. 72, 3 Chariclen medicum digressurum ... remanere ac -ere hortatus est cenamque protraxit. VET. LAT. Luc. 9, 14 (cod. 2, sim. 3; *Christus discipulis*) facite, eos, sc. quinque milia, -ere, convivia quasi quinquagenos (, gr. καταχλίνατε, cod. 4. al. et Vulg. f. ... discubere. cf. AMBR. in Luc. 6, 82 [*comparantur Matth. 14, 19. al. et 15, 35*] etiam accubitionis est differentia: ... illi discubunt, isti -unt; maior enim est quaedam requies -entis). I Cor. 8, 10 (cod. 75, sim. al. et VVLG.) si quis viderit te ... in idol(i)o -entem, nonne conscientia eius ... aedificabitur ad manducandum immolata? (gr. καταχείμενον. item in *idolio* [*cf. p. 435, 16. 436, 35*] e. g. CANON. Turner II p. 21 rec. II [sim. al.] quanticumque ... -entes comederunt cum tristitia ..., sine oblatione recipiantur [p. 66 rec. III reclinati inter alios, p. 67 rec. V inter discubentes; gr. Ioh. Schol. tit. 39, 7 ἀναπεσόντες]). al. part. praes. plur. -entes vergit in vim subst. q. e. convivae: PETRON. 70, 8 pedes ... -entium unixerunt pueri. CIL V 7920 (*saec. II/III¹*) -entibus panem et vinum praebuit quidam. AMBR. off. 3, 11, 71 oculos -entium. AVG. in psalm. 61, 6 l. 23 in tam magna turba -entium. al. β respicitur collocatio -entium: SEN. contr. 2, 1, 35 arcessitum a domino servum, ut inter se medius et dominam -ret, (regum [vel rem] haberet codd.). suas. 7, 13 ille ..., qui in imo -ret (*ibid. iterum*). PETRON. 38, 7 illum, qui in i. imo -ret (*ibid.* iterum). SEN. dial. 2, 15, 1 in convivio regis -ere infra mensam vescique cum servis. MART. 6, 74, 1 medio -it imus ille qui lecto (*adde l. 26; cf. l. 41*). IVV. 3, 82 fultus ... toro meliore -et Graeculus? (-it var. l.). PLIN. epist. 2, 6, 3 qui mihi proximus -bat. 4, 22, 4 cenabat Nerva cum paucis; Veiento proximus atque etiam in sinu -bat (*adde l. 35*). 9, 23, 4 -bat mecum ... Rufinus, super eum municeps ipsius. VET. LAT. Matth. 23, 6 (cod. 2) primum locum -endi (*ceterum v. p. 435, 25 sqq.*). Marc. 12, 39 (*ibid.*) qui scribæ volunt ... in -endo, in cenis, primum locum (, gr. πρωτοκλισίας, cod. 4. al. et Vulg. primos discubitus). Ioh. 13, 23 (cod. 3. al., sim. al. et VVLG.) erat ... -ens unus ex discipulis eius in sinu Iesu (gr. ἀνακείμενος, cod. 14 disc(um)bens. respicitur Iohannes ut: 13, 25 [ibid.] -ens ... ille supra pectus Iesu [gr. ἀναπεσόν, cod. 5 incumbens]. 21, 20 [cod. 4. sim. al. et VVLG.] -uit ad cenam super pectus eius [gr. ἀνέπεσεν]. pendent HIL. trin. 6, 43 in pectus domini. SACR. Leon. 1276. al.; cf. p. 436, 31 sqq.). GREG. TVR. Franc. 2, 23 p. 69, 1 usurpator episcopatus primus -it in toro. al.

5 b speciatim -itur: in convivio caelesti: HOR. carm. 3, 3, 11 Pol- lux et ... Hercules ..., quos inter Augustus -ens ... bibet ... nectar. VET. LAT. Matth. 8, 11 (cod. 4. sim. al. et VVLG.) multi ... -ent cum Abraham et Isac et Iacob in regno caelorum (gr. ἀνακλιθήσονται, cod. 10 discubent. sim. Luc. 13, 29 [cod. 4. al.; gr. ut supra, cod. 3. al. dis-, 15 et Vulg. accum- bent]. explic. et locos pendentes v. infra et p. 435, 14). IREN. 4, 36, 8 cum patriarchis -ent fideles, participantes cum eis epulacionem. AMBR. paenit. 2, 8, 72 (*antea: inventiar 'unus de discubentibus' [Ioh. 12, 2]*) inter convivas mensae caelestis. AVG. serm. 362, 30 quod ... dictum est (v. supra p. 435, 16), quia -entes epulabuntur ..., hoc significatum est, quoniam magna requie pascentur cibo veritatis. EPIPHAN. in euang. 52 p. 133, 18 qui -ent, necesse est, ut manduent (*sc. panem angelorum*). al. in mensa dominica, eucharistia: TERT. pudic. 9, 11 rursus illi, apostatae, mactabitur Christus et -et ... in toro dei patris (*cf. 9, 16 opimitate dominici corporis vescitur, eucharistia scilicet*).

60 5 **3 requiescentes, dormientes**: CIC. de orat. 2, 287 cum Lepidus ce- teris se in campo exercentibus ipse in herba -isset. div. 1, 57 quendam primo, perterritum somnio, surrexisse; dein, cum se conlegisset ..., -isse. al. NEP. Dion 9, 1 cum ... Dion ... in conclavi edito -isset (cf. 4 in lecto cubantem). Ov. fast. 2, 345 sponda ... sibi propiore -it Faunus pruriens. STAT. silv. 4, 2, 46 Rhodopes in valle -it dimissis Gradivus equis (*postea: ponit membra; iacet*). VET. LAT. gen. 49, 9 (Ambr. Iac. 2, 9, 39. al.) -ens dormisti ut leo eqs. (*ceterum v. p. 436, 11 sqq.*; intellegunt de Christi morte e. g. AMBR. patr. 4, 20 quando iacuit in sepulchro. AVG. civ. 16, 41 p. 192, 8 sepultura eius agnoscitur, in qua -uit dormiens. serm. 37, 2 'ascendisti': crux est; '-ens': mors est. al.). Judith 13, 15 (cod. 131. al. = VVLG. 13, 19) in quo conopeo Holofernī -bat in ebrietate sua (gr. κατέχετο, cod. 109 discubebat). IV Esdr. 3, 1 conturbatus sum super cubili meo -ens (cubile meum var. l. cubiculo meo ed. Clement.). Marc. 7, 30 (cod. 3. 16) pater domum reversus invenit ... filiam suam -entem in lecto (gr. βεβλημένον, cod. 4. al. et Vulg. iacentem). ALC. AVIT. carm. 2, 11 si in paradiso delectat carpere somnos, mollibus in pratis pictaque -itur herba. al.

70 5 **4 iacentes in sepulchro, feretro, rogo sim. (sc. mortui, sed moriturus** Ov.; e coni. fort. addas p. 435, 48; cf. etiam supra l. 64 sqq.): Ov. met. 9,

[Schrickx]

236 imposita clavae cervice -is in pyra, *Hercules*. LVCAN. 8, 757 nulla strue membra *Pompei mortui* -unt (CE 2097, 3 [Lugduni, saec. VI ex.] hoc tumulata loco Prisci pia m. -unt). STAT. silv. 5, 1, 215 ipsa *Priscilla* toris ... umbrata -it tegmine. IREN. 4, 22, 1, -entibus eis *discipulis Christus* ministrabat escam, significans eos, qui in terra -bant, quibus venit ministrare vitam (l. ad 2aa). CIL XIV 4224 puella ... recunbe(t) (i. -it).

B usu *laxiore vel deflexo* -unt, quae (qui) se quolibet modo deorsum movent, iacent sim. (huc *traximus animalia* praeter p. 437, 70):

I exempla varia; respicitur potius: **a** actio, sc. -ere dicuntur, quae (qui) descendunt, decidunt, delabuntur: **a** animantes (partes corporis v. l. 31 sqq. 40): LVCR. 6, 79 castoreo ... gravi mulier sopita -it, sc. tempore menstruorum. Ov. met. 7, 539 concidere ... inter opus *arandi* tauros medioque -ere sulco. STAT. Theb. 8, 543 ruit ille *equus* ruente in Prothoum ..., donec iuncta domino cervice -it. PASS. Macc. 4, 10 *Apollonius percus* in ministerium, templi Pamphylum -bat (l. in -terio, ministerium var. II; gr. 4, 11 καταπεσών ... ἐπὶ τὸν πάμφυλον τοῦ ἵεροῦ περίβολον [interpretē περίτολον legisse susp. Dörrie, ut ministerium met-on. pro ministerium accipiendum sit]). AVG. civ. 9, 13 p. 384, 24 si utraque, sc. misericordiam et mortalitatem, de imis habebunt daemones aut utraque, sc. beatitudinem et aeternitatem, de summis, ... in alterutram partem vel resiliunt vel -unt. CYPR. GALL. num. 628 (614 ruit) *asina* *Balaena* terrae ... inlisa -it (cf. num. 22, 27 concidit). *animo hostili* (in imag. AVG.; cf. IIC): STAT. Theb. 8, 596 *leonem* cervice -ere tauri. AVG. serm. 273, 4 (*de diabolo accipitur cant.* 4, 16 surge, aquilo) sufficit, quod incubuisti; sufficit, quod possedisti; sufficit, quod super prostratos -isti. **B** res: *corruendo sim.*: CATULL. 17, 4 vereris ... crura ponticuli ..., ne supinus eat cavaque in palude -at (sim. VERG. Aen. 9, 713 illa *saxea pila* ruinam prona trahit penitusque vadis inlisa -it [cf. 711 cadit]. CE 1208, 3 [saec. III; in imag., pendet e l. 44] *filio* amissio domus inclinata -it). VERG. georg. 3, 86 *iuba equi* dextro iactata -it in armo. Aen. 9, 434 volvitur Euryalus leto ... inque umeros cervix conlapsa -it (Ov. met. 10, 195 ipsa sibi est oneri c. *Hyacinthi morienti* umerico -it. SIL. 12, 246 in iugulum. cf. CIRIS 449 fugiunt de corpore vires et caput inflexa ... cervice -it). CLAVD. rapt. Pros. 3, 380 *duae cupressus* pariter traxere ruinam et pariter posuere comas campoque -unt. *quovis modo*: VERG. georg. 1, 401 *nebulae* ... ima petunt campoque -unt. MANIL. 3, 340 cum sidera flexo ordine conficiant cursus ..., longius atque aliis aliud propiusve -at. AVG. gen. ad litt. 2, 4 p. 37, 10 *nubes* per declivia iugorum ita -unt, ut plerumque excedantur etiam caccumibus montium (in psalm. 56, 17 aliquando n. -unt in montibus [-ent, repunt var. II]. cf. l. 63). CYPR. GALL. num. 107 (ad 6, 23 sqq.) dextera *benedicentis* verticibus hominum ... prona -it.

b status, sc. -ere dicuntur: **a** quae (qui) *innituntur, incumbunt* (cf. IIB): VERG. Aen. 12, 59 (*Amata Turno; in imag.*) spes tu nunc una ..., in te omnis domus inclinata -it (explicat CLAVD. DON. p. 559, 21 in te omne pondus nostrae posteritatis incumbit. aliter, ut vid., SERV. est a ruina translatio. *pendet* l. 29; cf. etiam Ov. trist. 2, 84 cum coepit quassata domus subsidere, partes in proclinas omne -it onus). PLIN. nat. 17, 179 ut *vitis* attingat iugum ..., non teneat, adeo non -at in eo. VET. LAT. gen. 28, 13 (Op. imperf. in Matth. 2 p. 636^{med.}) dominus ... -bat super eam *scalam Iacob* (gr. ἐπεστήσκω, cod. 100. al. incumbebat, *Vulg.* innixum). CET. FAV. 17 *camerae figulinæ ita suspendantur*, ut tegularum iuncturae super regulas vel arcus -ant (cf. Vitr. 5, 10, 3 sedere; nitentes). VEG. mulom. 3, 6, 8 incurvata in arcum cervix *equi*, ut mentum -ere videatur in pectore. EVSEB. GALLIC. hom. 49, 4 (*subest exod.* 26) templi machina super bases argenteas ... ac super capitella aurea -bat.

B quae (qui) *iacent*: **I** res, quae requiescant, residunt: HOR. carm. 1, 12, 32 concidunt venti ... et minax ... ponto unda -it (PORPH. pro eo, quod (est) 'quieta est et silet' dictum est. SCHOL. sternitur, quae vento tumuerat). SEN. Thy. 589 si suae ventis cecidere vires, mitius stagno pelagus -it. PLIN. nat. 17, 209 *vitis* debet liberata ... vinculo ... vagari et ... in terra ... -ere (210 vitium porrigi lumbos). AVIEN. orb. terr. 1169 stupet unda silens tacitaeque -unt aequora *paludis* (recedunt var. l.). VVLG. num. 10, 12 -uit nubes *populum Israhel ducens* in solitudine Pharan (*paulo aliter* l. 38). **II** animantes: Ov. epist. 14, 100 (*Ioni in bovem mutatae*) nudā nuda -is humo. SEN. Oed. 730 *anguis* erexit ... caput, cum maiore sui parte -ret. Tro. 830 -ens ... spatiosus antro ... Chiron *Achillem instruebat*. GELL. 5, 14, 23 *leo* pede in manibus *Androcli* ... positio -uit et quievit. TERT. apol. 46, 10 Phrynen meretricem Diogenis supra -entis ardore subantem (recubantis var. l.). GREG. TVR. glor. mart. 1 venientibus devotis ac -entibus super os putei. al.

2 in *descriptione orbis terrarum* potius designat: *situm*: SIL. 8, 457 duro monti per saxa -ens Narnia. MART. 4, 64, 3 Iuli iugera pauca Martialis ... longo Ianiculi iugo -unt. AVIEN. orb. terr. 23 Phariorum hic, sc. prope *Nili ostium*, glæba -it (477 Oceani vicina salo qua g. -it. 1000). 1110 felici terra *Arabum* -it tota solo. *proximitatem, confinium* (co-

nexus ZENO): ZENO 1, 7, 4 duo maria, quae in semet -unt, freto aëstus alternos in unum conferente connexa. AVIEN. orb. terr. 1252 *canam*, quibus oris arva -ant barbara. VVLG. num. 21, 15 scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar et -rent in finibus Moabitum. *formam, sc. incurvatam*: AVIEN. ora 438 fanum ... ad usque Veneris ... litus -it (532 -it l. Indiceticum Pyren(a)e ad usque prominentis verticem [534 sq. iacere ... tractu supino]).

II *incorporaliter* -ere dicuntur: **A** quae (qui) deficiunt, debilitantur (cf. p. 439, 25 sqq.): ENN. ann. 288 multa dies in bello conficit unus, et rursus multae fortunae forte -unt (*lacunam post unus indicat Vahlen*). **B** quae (qui) *innituntur, sustentantur, confidunt* (cf. p. 439, 42 sqq.): SIL. 6, 594 cui rectori Latium et moles rerum quassata -at. SYMM. epist. 1, 77 in te huic negotii spes -it (AMBR. patr. 4, 22 [ad gen. 49, 10] ipsum *Christum* expectant gentes, quod omnis s. ecclesiae in ipso -at). AVG. vera relig. 165 *inclinatus* ... -it oculis et, unde pendeat, non intellegit *artifex de arte sua rogatus* (l. *inclinatis var. l.* ut potius pertineat ad A). IVLIAN. in psalm. 70, 5^a ('tu es patientia mea, domine') ac si diceret: in te -it exspectatio mea ..., quo in omni angore sustentor. CASSIOD. var. 9, 18 pr. tanto gravius grassantur vitia, quanto probantur interna: unum -it in altero. ORIG. in Matth. ser. 105 p. 225, 16 'seniores' (Matth. 26, 57), qui non in veritatem, sed in vetustatem litterae simplicis sunt -entes. 125 p. 262, 15 (ad Matth. 27, 29 arundinem) *Christus* pro calamo illo priori, super quem prius -bamus, dedit nobis sceptrum regni caelestis (*antea: incumbebamus; confidebamus*). **C** qui appetunt, occupant (cf. p. 439, 22): VEN. FORT. carm. 7, 10, 13 *te ius reddente* nemo caret propriis, alienis nemo -it.

deriv.: recubito, recubitus (-ūs).

compos.: correumbo.

recumen v. regimen.

recunbo v. recumbo.

Schrickx.

recuperatio (-cip-), -ōnis f. a recuperare. scribitur -cup- in tit. l. 39, -cup- vel -cip- in codd. vet. HIL. trin. 6, 48. plur. non legitur nisi l. 39. de notione v. l. 55 sqq. et GLOSS. -o: ἀπόληψις. [confunditur in codd. c. receptio p. 441, 20; in falsa var. l. pro recurratio p. 449, 53; ex abbrev. vix recte soluta p. 443, 12.]

i. q. *recuperandi actio* (*eiusve effectus*): **I** usu communi recipiuntur, reducuntur, restituuntur sim.: **a** quos (quae) quis (deus e. g. l. 46) amisit, perdidit sim. ex usu, possessione sim. (quae consumpsit l. 70): **a** homines: LEX Anton. de Term. (CIL 1² 589) 2, 4 *magistratus pro magistratu ita iudicia -es danto, utei ie(i) (i. ii) eos, i. liberos servosque bello Mithridatis amissos, recuperare possint. TERT. anim. 34, 5 Helenaem -em (DARES 11 *Priamus speravit Graecos ob causam -is H. sororem Hesionam reddituros*). OROS. hist. 3, 23, 28 *milites quidam spe -is inlecti (simil pertinet ad β coll.* 26 et uxores et liberos simulque omnia, quae ab Alexandro adquisierant, perdidierunt). **paenitentes, rursum ad deum vel in ecclesiam assumendi**: TERT. adv. Marc. 4, 32, 2 est exultare illius creatoris de paenitentia peccatoris, id est de perdit -e (GREG. M. moral. 33, 23). PRAEDEST. 1, 48 1.6 *episcopus* hortatur ... desperantes -e, provocandos, ut redeant (l. sim. ARNOB. IVN. in psalm. 40 1.30 d. -em tradamus nos hostibus praedam? cf. 56 1.14 desperatio ... -is). ARNOB. IVN. confl. 2, 29 l. 1911 unde creaturam ... creator ad hanc -em pervenire voluit, ut ... dei eum gratia liberaret. in psalm. 6 1.4 paenitentiae (i. paenitentium? item 70 1.27).*

B res (cf. l. 42 sq.): **I** variae (corporaliter et in iure praeter CIC.; nota definitionem l. 55 sqq. et adde p. 441, 2): CIC. Phil. 10, 20 praeclaras est -o libertatis (*postea: in repetenda ea*). GALL. Fest. p. 274 -o est ..., cum inter populum et reges nationesque et civitates peregrinas lex convenit, quomodo per recipitores reddantur res recipiunturque resque privatas inter se persequantur (*ad rem* v. Schmidlin *foco* p. 441, 55 cit. 3 sqq.). GAIUS dig. 47, 2, 55, 3 cum furti actio ad poenae persecutionem pertineat, condictio vero et vindicatio ad rei -em eqs. (*postea: recepta re*). COD. THEOD. 9, 43, 1, 3 (= IUST. 9, 51, 13, 3; a. 321) ut ... deportationis ... nomen rerum omnium spoliatio est, ita indulgentia redditus bonorum ac dignitatis uno nomine amissorum omnium sit -o. SYMM. epist. 4, 67, 2 *quendam reddi curiae ... et -e modici argenti ab inopia vindicari (I cuncta dempsit fortuna)*. AMBR. in Luc. prol. 4 (ad 6, 34) mutuum dare cum desperatione -is. NAB. 13, 57 cautionem ... debitoris scissam sine -e debiti reddidisse. NOVELL. Valent. 12, 1 usque ad -em rerum suarum (sc. a *Vandalis raptarum sim.*, v. p. 441, 2). COD. IUST. 8, 21, 2, 1 in praetorio pignore dare -em creditori. 8, 21, 2 ei -em donamus (*antea: ne aliquam patiatur iacturam*). 10, 69 rubr. de sumptuum -e (I sumptus, quos in item feceris, recuperabis). CASSIOD. Ios. antiq. 18, 239 p. 534 non fuit ... defraudatus -e fortunae Agrippa (gr. aliter). **II** loca, quae recuperantur vi militari sim. (redeundo p. 441, 2?): TERT. adv. Marc. 4, 36, 13 (ad II reg. 5, 7) in -e Sionis a rege David facta. IVST. 30, 1, 7 *Ptolomeus* contentus -e urbium, quas amiserat. PANEG. 2, 46, 4 *civile bellum ... Italiae -e ... finitum*. 6, 5, 3

[Rocchi]

dum aedificandis classibus Britanniae -o comparatur (4 de receptione Britanniae). NOVELL. Valent. 12, 2 patriae vel *proprietorū* -o (cf. pr. extorribus patriā; *ad p. 440, 53*). 13, 6 provinciarum *a Vandalibus occupataram*. **III capilli morbo amissi** (cf. l. 36sq.): PALLAD. hist. mon. I 18, 29 p. 275^A cum capillorum ... -e curatus *a carcino* (gr. p. 54, 21 *ἰάθη καὶ ἐτοίχωσε*).

b quae (qui) integratē, vim propriam amiserunt vel curatione, adiumento egent: **a aedificia:** TERT. pudic. 20, 11 (*explicatur lev. 14, 36 sqq.; in imag.*) quod si post -em et reformationem rursus sacerdos animadverterit in eadem domo, *sc. corpore et anima hominis*, de pristinis cavis aliquid et maculis *eas*. ANON. Vales. 12, 67 ad restaurationem palatii seu ad -em moeniae civitatis ... *tantum* dari preecepit *Theodericus*. VEN. FORT. vita Pat. 16, 48 ita se in ecclesiariū instaurazione vel nova aedificatione exercuit, domum (*gen.*) -e succinxit ..., ut *eas*. CONC. Brac. a. 561, 7, 7 in -em vel in luminaria ecclesiae (*sim. a. 572, 3, 2*). **B homines:** *sublevandi a deo* (aliter *p. 440, 44 sqq.*): VET. LAT. Sirach 11, 12 est homo marcidus egens -e ... deficiens virtute et abundans paupertate (gr. *ἀντιλήψεως*). *sanandi* (*de oculis, corpore [quasi amissis? distingue l. 5], de anima l. 22*): HIL. trin. 6, 48 (*antea: in receptis oculis*) post oculorum -em (receptione var. *l.*) ORIBAS. syn. 1, 14, 2 Aa p. 52, 7 ad sanitatem confirmandam vel ad -em corporis ([reparat- *La*; gr. *εἰς ἀνάπτησιν*]). VITA Melaniae 6, 4). VITA Melaniae 55, 4 pro sua -e.

2 usū peculiari anteadicta recipitaluntur sim. (*term. techn. rhet.*): SCHOL. Cic. Gron. B p. 332, 14 (*ad Verr. I 10* quamobrem vero se confidat) hic iam -o eorum, quae supra in iudices dicta sunt (cf. p. 304, 64 sqq.).

recuperatīvus (-cip-), -a, -um. *a recuperare. scribitur -cup-* ORIBAS., -cip- (Ps.) AGENN. [*in falsa var. l. vel perperam trad. pro recuperatīvus*] SORAN. quaest. med. 197 ALEX. TRALL. 2, 21, cf. p. 416, 14.]

i. q. *vim recuperandi habens, ad recuperandum aptus, sc. term. techn. gromaticorum*: AGENN. grom. p. 28, 24 *controversiae effectus* habent aut coniunctivōs aut disiunctivōs ... aut recipiat(ivos) (p. 29, 14 -us est e. *controversiae*, quotiens ... ex quolibet ... finis loco in excipiente terminum rectura dirigit, [intrans.] et per incessum definitio-nis loca quaedam alteri fundo adquirit; aut *eas*. p. 29, 19). Ps. AGENN. grom. p. 69, 26 status earum *controversiarum*, id est iniectivus, expositi-vus, ... -us (p. 70, 6 [*definitur similiter atque l. 32 sqq.*]). *medicorum* (cf. l. 4): ORIBAS. eup. 4, 6, 6 La p. 532 dieta eis, *quibus capilli cadant, opus -a* (gr. *διαίτης ... ἀναληπτικῆς*).

***recuperatōr** (-cip-), -ōris m. *a recuperare. scribitur in titulis -cup- e. g. LEX Bant. (CIL I² 582) 9. agr. (ibid. 585) 30. Atest. (ibid. 600) 15, -cip- l. 46 et e. g. EDICT. imp. Aug. (CIL X 4842) 67. LEX locat. Puteol. (Année Épigr. 1971 n. 88) 3, 13 et in codd. vet., e. g. LACT. inst. 3, 20, 17 (B); *utramque script. praebent* LEX Iritn. (*bis -cup-, plus decies -cip-*), ceterum ricup- CIC. Caecin. *semper cod. T* (*saec. V*); *litteris gr. l. 60. abbreviatīr in formula (reciperatores) s(unto)* PROB. litt. sing. 6, 2, in tit. rec. p. 442, 26, 47, recip. p. 442, 11, 29. NOT. Tir. 31, 37 -r (var. *l. -cop-*). *de notione v. l. 57 sqq.; gr. respondere vid. χρηστάι apud FIRI I, e. g. p. 413 l. 130 et p. 414 l. 138, v. La Pira, Studi Ital. fil. class. n. s. 7, 1929, 79 sqq., vel ξενορόται, v. Nörr in: Eck (ed.), Lokale Autonomie und röm. Ordnungsmacht, 1999, 257 sqq. legitur apud PLAVT. (*bis*) et in orat. soluta inde a LEGE Bant. (ca. 80^{ies} apud CIC.). [restit. vel suppl. e. g. p. 442, 14 et LEX Bant. (CIL I² 582) 4 (...)-ratorem dato. agr. (ibid. 585) 37. CIL I² 2677, 15. al.]**

i. qui recuperat: **1** *term. techn. iuris, significatur munus iudicandi quoddam (ad rem v. e. g. Schmidlin, Das Rekuperatorenenverfahren, 1963 et Kaser-Hackl, Zivilprozeßrecht, 1996, 197 sqq.). testimonia veterum: GALL. p. 440, 57. SCHOL. Cic. Gron. B p. 327, 7 (= GLOSS. V 659, 26) -es dicuntur iudices qui ad unam causam dantur, iudices qui ad iudicium utriusque causae. GLOSS. II 277, 32 *δικαιστής*: -r, iudex. GLOSS. iurispr. ἀδετ P 3 *φένοντεράθορες* ἔξισται ἀνάληψιν δι' ἑαντῶν πουούμενοι, ὡρθωταὶ τοῦ δήμου (ex THEOPHIL. inst. Iust. 1, 6, 4 ἐλέγοντο -es, quia per eos unusquisque suum debitum recipiebat, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν εἰς ἔκαστος τὸ οἰκεῖον χρέος ἀνέλαμβανεν). cf. p. 442, 57.*

a transfertur (per ironiam) ad res ab iure Romano alienas, fabulosas: PLAVT. Bacch. 270 postquam ... praetor -es dedit, damnatus demum, vi coactus reddidit Archidemides hospes ducentos et mille Philip-pum. :: tantum debutit. Rud. 1282 (*log. leno*) quis me est mortal is miserior, ... quem ad -es ... damnavit Plesidippus? abiudicata a me ... est Palaestra. LACT. inst. 3, 20, 17 *Socrates* timuit ..., ne apud Rhadamanthum -em reus voti (*sc. galli*) fieret ab Aesculapio.

b apud Romanos (disting. arbiter e. g. p. 442, 5, iudex e. g. p. 442, 3 [fere syn. l. 58. p. 442, 40, 49]; actio fit inter cives et peregrinos e. g. p. 442, 13, inter cives e. g. p. 442, 7; qua de re agant, v. e. g. p. 442, 1. 12. 17. 27 [de statu hominum p. 442, 16. 51. 53]; vocat. plur., quem frequentat CIC. Tull. et Caecin., omisimus praeter p. 442, 33): **a in locut. -es (-em) dare (-um**

datio l. 4 sqq.; adde p. 441, 65 et cf. p. 441, 58): LEX Bant. (CIL I² 582) 9 (*de multa* praetor) -es ... dato (cf. p. 441, 52). agr. (ibid. 585) 30 *ut iudicium iudicem -esve ... dare oporteret magistratus prove magistratu.* 35 iudi-cii iudicis -um datio esto (*iuxta additio: Mamil. [grom. p. 265, 4]*). Atest. [CIL I² 600] 15. Iritn. 3 A 15 iudicis -umque. 9 B 24 iudicis arbitri -um ... iudici [a duoviro]. 9 B 26 [*ab aedile*]). al. CIC. Tull. 10 necesse putavit *praetor esse et ... iudicium dare ... et -es dare, ut ... res iudicaretur*. Verr. II 3, 28 de conventu. 3, 32 in octuplum. 3, 54 viros optimos -es (*praedicative ut*: 3, 137 medicum et haruspicem ... -es dabis). 3, 69 quae in verba -es daret *praetor. al. CIL I² 2677, 18 (e)tribus d(e)curieis. LEX Vrson. (CIL II² 5, 1022) 95 col. 30, 1 recip(eratores) ... dati (*addas l. 25 sq.*). locat. Puteol. (Année Épigr. 1971 n. 88) 3, 13. LIV. 26, 48, 8 (*de corona murali*) tres. 43, 2, 3 (*de pecuniis repetundis*) ut in singulos, a quibus Hispani pecunias repeterent, quinos -es (recuperarent *V*) ex ordine senatorio daret *praetor*. ORAT. imp. Claud. (Chart. lat. ant. X 418) 1, 3 ne quis (qui est qu)attuor et vi(gi)nti annorum -r, (detur) *(alii aliud)*. LEX Iritn. 9 C 24. al. GELL. 20, 1, 13 iniuriis ... aestumandis. **B cetera exempla:** LEX agr. (CIL I² 585) 38 sei maior pars eorum -u(m ...) (*cetera desiderantur*). CIC. Tull. 39 apud -es dicere (Verr. II 3, 138 a. Artemidorum -em verbum *facere*. GAIUS inst. 4, 109 si Romae a. -es agamus vel a. unum iudicem interveniente peregrini persona. *addas p. 441, 69.* div. in Caec. 56 iudicant -es id, quod necesse erat ([SCHOL. v. p. 441, 57]). Verr. II 3, 135 qui tantis erunt cervicibus -es, qui audeant ... contra voluntatem *praetoris* ... iudicare! Flacc. 48 -es ... rem minime dubiam ... iudicaverunt. al. LEX Vrson. [CIL II² 5, 1022] 95 col. 28, 32 qui -es dati erunt, si eo die ... non iudicabunt. 29, 3 d(e) ea(r)e recip(eratores) dati iussive erunt iudicare. Iritn. 10 B 40. al. *in eadem lege*). Verr. II 3, 28 (*de pecunia publicano debita; antea p. 443, 4) praetor iubet -es reicere* (3, 70. 3, 136 ex qua copia. LEX Vrson. [CIL II² 5, 1022] 95 col. 29, 27 recip(eratores) sortiantur reicantur. Iritn. 10 A 2 de -bus reicendis sorte ducentis dandis. *addas l. 34; cf. EDICT. imp. Aug. [CIL X 4842] 67 -um reiectio inter eum, qui aget, et eum, quocum agetur, ita fiet egs.* 3, 31 -es ... quaererent ecquo modo petitorem ipsum Apronio condem-nare possent (GAIUS inst. 4, 46 [*vocat. in formula*]. 4, 185 *ut a -bus ... condemnetur*). 3, 32 potestatem ... non modo reicendi, sed etiam su-mendi -es (3, 140. LIV. 43, 2, 6 -es sumpserunt *Hispani*). 3, 68 se ad -es esse dicturum (3, 69 quidquid ad -es Apronius attulisset. LIV. 43, 2, 8. TAC. ann. 1, 74, 6 de pecuniis repetundis ad -es itum est. SVET. Nero 17 *cautum*, ut ... rerum actu ab aerario causae ad forum ac -es transferrentur. GAIUS inst. 4, 141. cf. p. 441, 68). 3, 70 Artemidoro -e (*postea: ex quo iudicum numero?* cf. l. 49). 3, 135 -es aut iudicem postulare (3, 137 de convenitu. cf. 3, 136 poscere). 3, 138 idoneum iudicem aut -em. 3, 153 *praeiudicium ... fieri per -es* (GALL. p. 440, 57; cf. p. 441, 62). Caecin. 8 iudex -rve. Flacc. 47 a -bus causa cognoscitur (LIV. 26, 48, 9 *quibusdam* advocatis partis utriusque ... *quendam* de medio adiecit eosque tres -es considere et causam c. iussit *Scipio*. LEX Iritn. 5 C 44 neve quis iudex -rve ... per eos dies ca(us)am c. iudicato. 10 A 9). al. LEX Vrson. (CIL II² 5, 1022) 95 col. 28, 33 Ilvir praefectusve ... eos recip(eratores) eumque, cuius res a(getur), adesse iubeto. colleg. aq. (CIL VI 10298; *ante Tib.*) 18 -em unum communem adeunto. al. Iritn. 10 A 8 septem de iudicijum nume(r)o sorte *<d>uc<i>* -es (A 9 tot -es. *addas l. 30; cf. sortiri l. 29*). 10 B 36 iudex arbitrere aut -es (item 43). al. SVET. Dom. 8, 1 -es, ne se perfusoriis assertionibus accommodarent, identidem admonuit. GAIUS inst. 1, 20 (*de manumissione*) in provinciis ... viginti -um civium Romanorum consilium adhibetur (sim. VLP. reg. 1, 13°). 4, 46 in ea *formula* ita est: '-e(s) sunt(o)' (cf. p. 441, 45). 4, 185 quibusdam, sc. *ex causis*, -bus suppositis. APVL. mund. 35 p. 366 -es iudicis praesidebunt (gr. 400b16 θερμούθεται).*

2 extra ius de eo, qui recuperat: **a vi militari:** TAC. ann. 2, 52, 5 post illum -em urbis, i. *Furium Camillum* (INSCR. numm. imp. Constant. VII p. 235 n. 13 suae [p. 237 n. 33 sq.]). **b adiuvando, redimendo, restituendo sim.:** VET. LAT. Sirach 13, 26 dixit decepto multi -es ..., humili deceptus est et ... arguitur (gr. 13, 22 *ἀντιλήπτοες*). PASS. Thom. 10 per Iesum Christum -em hominum (cf. ARNOB. IVN. in psalm. 41 l. 14 salvator vultus mei, id est imaginis sua -r, erit deus meus). GREG. TVR. Mart. 1, 19 -i gratias repedit (*antea: visum, quem amiserat, recipere meruit*). FACVND. defens. 12, 4, 18 *orbis catholicus* vos -es pacis ecclesiastice, vos violati ordinis eius vindices *praedicat*.

deriv. : recuperatorius.

***recuperatōrīus** (-cip-), -a, -um. *a recuperator (recuperare).*

scribitur -cup- in tit. p. 443, 12. 16 et in cod. saec. V GAIUS inst. 4, 105, -cip- in tit. p. 443, 17. *abbreviatīr PROB. litt. sing. 5, 8 et vario modo in tit. v. p. 443, 11 sqq.* [sunt qui huc pertinere suspicentur CIL II² 5, 1022 frg. 8, 8 p. 303 recip(...).]

term. techn. iuris, i. q. ad recuperatores pertinens (cf. p. 441, 54 sqq.) in iunctura -um iudicium (nomen subaud. p. 443, 9, suppl. GLOSS. [Rocchi]

III 336, 45 [= 528, 6, *ubi -tor*um**] κριτήγον ξένον: -um [44 x. §.: iudicium peregrinum]: apud scriptores: CIC. inv. 2, 60 non ... oportet -o i. eius maleficici, de quo inter sicarios quaeritur, praeiudicium fieri. Verr. II 3, 27 ut te praetore ... Apronium ... i. -o persequantur *aratores?* PROB. litt. sing. 5, 8 (*tit.* in edictis perpetuis haec) quanti ea res erit, tantae pecuniae i. -um dabo *eques*. PLIN. epist. 3, 20, 9 ut in -is i. sic nos in his comitiis ... sinceri iudices fuius. SVET. Vesp. 3, 1 duxit uxorem ... olim Latinae ... condicionis, sed mox ingenuam et civem Rom(anam) -o i. pronuntiatam. GAIUS inst. 4, 105 imperio ... continentur -a[e], sc. iudicia, et quae sub uno iudice accipiuntur interveniente peregrini persona iudicis aut litigatoris (*cf. l. I.*). in titulis: LEX Rubr. (CIL I² 592) 2, 23 ob e(am) r(em) iudicium recuperatorum (recuperationem Mommsen) is, quei ibei iure deicundo praeerit, ... det. Vrsom. (CIL II² 5, 1022) 125, 27 eius ... pecuniae cui (qui *ed. dubitantes* eorum volet, recuperatorio), i. apud IIvir(um) praefectum ve actio petitio persecutio ... i(us) potest(as)que e(sto) (sic abbrev. al. *ibid.*, sed recu 131, 12). EDICT. imp. Aug. (CIL X 4842) 66 agenti ..., qui inter civis et peregrinos ius dicet, i. recuperatorium in singulas res *tantum* ... reddere ... placet. LEX locat. Puteol. (Année Épigr. 1971 n. 88) 2, 1 de ... earum, (ea re *ed.*) magistratus recuperatorium i. ... cogito (item 2, 29, *ubi* recu(peratorium i)udicium).

*recupero (-cip-), -āvī, -ātūm, -āre. a recipere (*cf. Leumann, Gramm. 1977, 551*). scribitur in tit. vel pap. -cup- l. 27sq. p. 444, 48, 447, 52, 448, 51. CHART. lat. ant. XVII 657, 7 (v. etiam p. 448, 72), -cip- p. 446, 53, 56, 447, 31, 39sg. al.; codd. vet. praebeant utramque script., interdum idem cod. LIVII, e. g. 3, 18, 10 -cip-, 5, 49, 3 -cup- (*cf. GLOSS.¹* III Abstr. RE 7 sq. -ciperandi, -cuperandi, -ciperandas, -cuperandas), ceterum fort. -par- l. 31; litteris gr. l. 37. abbreviatur recuper INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 50 n. 131. 135, recuper *ibid.* n. 133. 134a-b. 137, fortasse recuper p. 448, 72. Not. Tir. 31, 36 -operat. de formis stirpis perf. contractis, e. g. -arunt, -aro, -assem, v. Neue-Wagener IV 305 sq., ubi addas e. g. CHART. lat. ant. X 417, 3 (a. 83/86) ⟨r)e(c)upa(r)ast(i)⟩ (an-uprast(i)?). CELS. dig. 47, 2, 68, 2 RVFIN. hist. mon. 1, 4, 11 CASSIOD. Ios. antiq. 15, 312 p. 447. de notione: GLOSS. -o: ἀπολαμβάνω. ἐπαναλαμβάνω. -at: restituit. -vit: recepit vel ⟨r)e⟩paravit. ἀνεκτήσατο, ἀνενέωσεν. -andas: suscipiendas. -tus: receptus vel reversus (*cf. reversus: -tus, regressus*). -tis: revocatis. GLOSS.¹ I Ansil. RE 265 sq. -bit: reparabit. red-integrabit. GLOSS. iurispr. ἀδετ P 24 ὁ επιτερόνδας ἀναληπτικῆς sim. al. legitur in orat. soluta tantum inde a CIC., LEGE p. 447, 51. [it. vet. ricoverare (*quod a prov. recobrar ortum putavit Meyer-Lübke*), francog. vet. recuver, recovrer, hisp. vet. recombrar, cat., hisp., port. recobrar; hisp., port. recobrarse 'se reficere, delectari' (*cf. etiam infra p. 449, 19*); aemil. arkurär 'nomen avi indere nepoti'. retrograde sine re-formata sunt francog. vet. covrer, prov., cat., hisp., port. cobrar. cf. M.-L. 7136 et Faré, Postille. Cortelazzo-Zolli² 1366. Wartburg X 165 sqq. Coronines II 909. VII 176 sqq. Coroninas-Pascual IV 825. Machado³ II 171. V 52. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. recipere (v. p. 327, 32; falso trad. GELL. 17, 6, 6. SYNON. Cic. p. 440, 29 promitto. pollicetur. -o eque. [ni fallimur, cf. p. 346, 18 sqq.]), ceterum c. recurare (v. p. 449, 57 et e. g. p. 448, 73), recorporare (v. p. 416, 44).]

CAPVT PRIVS: i. q. (*rursus*) recipere, sc. -antur, quae antea perdita, alicui credita, damno quadam affecta sim. in statum vel locum priorem, proprium, debitum reducuntur (*sc. sub IA et B*), vel alio modo quadam compensantur (*sc. sub IC et D*, v. etiam l. 68sq.); -antur quae antea capta erant, ut vergat in notionem iterum capienda, p. 444, 50, 447, 70; additur denuo, iterum, rursus p. 444, 37. 445, 9. 26. 446, 40. 448, 21. 65. recipere variat in contextu sim. e. g. p. 445, 65. 446, 19. 70. 447, 60. 63. 449, 15, in explicatione p. 446, 63 (vice versa p. 445, 73), iuxta ponitur p. 445, 42. cui quid (quis) -etur, indicatur per dat. p. 444, 73. 446, 2. 5. 61. 447, 40. 448, 8 (ἀπὸ πονοῦ?); accedit per c. acc. indicans, cuius hominis (dei) opera quis aliquid (aliquem) -et, e. g. p. 445, 3. 59. 447, 22. 71. 448, 7sq. 66 (cuius rei p. 445, 10. 43. 55. 446, 40. al.), idem intellegitur ex abl. p. 444, 4. 6. 445, 71. 446, 13. al.; unde -etur, indicatur per praepos. ab (vel unde) p. 444, 50. 445, 64. 447, 21. 39. 72. 448, 21. al., ex p. 446, 22, ubi vel quo, per praepos. in, ad vel dat. p. 445, 43. 446, 44. 448, 28. 41. 68. 449, 4.

I cum quolibet obi. (quod facile e contextu suppleas p. 445, 35. 446, 51; usu mediopass. adhibetur fort. p. 448, 46. 449, 5): **A** pro obi. sunt, quae (qui) amissa, abrepta, data sim. e possessione, potestate, usu, fructu (loco) sunt (interrupta sunt p. 444, 9. 34. 39; pro quibus -atru quaelibet compensatio maxime p. 444, 15. 445, 46. 448, 30): **1** -antur res (-ant fere homines [anima p. 444, 37] eorumve coetus sim., sed res p. 444, 4. 30. 447, 30. 449, 16): **a** vario modo vel contextu (fere opera hominis, sed modo naturali, divino p. 444, 30. 38; nota p. 445, 52 monita): **a** incorpo-reae (vel incorporealiter): **1** quaelibet: CIC. inv. 2, 174 ut quod sit in praesentia de honestate delibatum, virtute aliquando ... -retur. S. Rosc. 139 quam auctoritatem si retinere volunt ii, qui -arunt, in perpetuum

poterunt obtinere ([antea: restituta]. fam. 1, 9, 14 suam a. simul cum salute mea -assent homines fortiores. cf. l. 55). Verr. II 4, 78 quae Diana, sc. eius simulacrum, Carthaginiensium victoria loco mutato religionem ... non amisit, P. Africani virtute religionem simul cum loco -vit (*cf. p. 445, 46*). 4, 151 per quam *familiam Marcelli* ceteros ... festos dies -arant *Syracusani*. 5, 173 ius suum me agente ... -bit *populus Romanus* (Caecin. 9. Phil. 10, 7 cum omne i. rei publicae -visset Brutus [sim. Att. 15, 13, 4. fam. 12, 2, 3 per vos]. LIV. 2, 34, 8 -andi iura, quae extorta ... patribus essent. 7, 22, 9. FLOR. epit. 4, 12, 43 intermissum ... i. per hunc *Pompeium* -tum *bello*. MARCIAN. dig. 1, 7, 33). p. red. in sen. 22 nostrum statum (*cf. p. 447, 2*). p. red. ad Quir. 20 -ta ... sua dignitate (*sc. post exilium ut*: Sest. 129. har. resp. 6 *alterius* opera [*juxta salutem*]. fam. 6, 10^a, 1 [*juxta fortunam*]. ceterum: Phil. 5, 1 d. pristinae -andae spem. 13, 12 [*juxta fortunas patrias*]. CAES. civ. 3, 91, 2 et ille *Caesar* suam d. et nos nostram libertatem -bimus. al.; *cf. e. g. p. 446, 8. 447, 5*). Att. 8, 9^a, 1 reliqui temporis -andi, sc. ut inertia praesens compensetur, rationem et praesentis tuendi (v. Shackleton Bailey, comm. 1968, *ad l.*; *cf. p. 449, 10*). fam. 12, 1, 2 *res publica* adhuc ultra suas iniurias est *Caesare occiso* ..., nihil amplius; ornamenta vero sua quae -vit? 14, 4, 5 spem ... -andae salutis (VAL. MAX. 9, 11, 4. *cf. e. g. p. 445, 2 sq. 447, 40 sq.*). al. CAES. Gall. 7, 1, 8 veterem belli gloriam libertatemque ... -are (TAC. hist. 2, 24, 1 [*antea: senescens exercitus* ... fama]. 3, 24, 1. *cf. p. 445, 13*). 7, 76, 2. VARRO ling. 10, 59 ex rectis casibus obliqui et ex obliquis recti ... -ari possunt. SALL. Iug. 29, 3 spem ... -andae pacis (AVG. civ. 19, 13 p. 379, 2 [*disting. tuendae*]). NEP. Ages. 7, 1 post Leuctricam pugnam Lacedaemonii ... pristinum imperium non -arunt (LIV. 23, 5, 14 prolapsum clade Romanorum i. vestra, sc. *Campanorum*, fide, vestris viribus retentum ac -tum esse. al.). LIV. 6, 34, 4 possessionem ... honoris usurpati modo a plebe. VAL. MAX. 1, 6, 2 fortitudinem. 5, 1 ext. 6 supremi officii decus infelicitate amissum virtute -astis (TAC. hist. 2, 27, 1). 5, 6, 2 terra, quae hiatu subsiderat, pristinum habitum -vit. 5, 7 ext. 1 t'exercitatiōrem anhelitum (v. app. crit.; opp. spiritu increbrescere [vergit ad d]). TAC. ann. 14, 5, 1 paenitentiam filii, i. *Neronis*, et -tam matris, i. Agrippinae, gratiam (SVET. Otho 1, 3 [opp. minutus]. RVFIN. hist. mon. 1, 4, 11). SVET. Aug. 78, 2 interruptum somnum. DECL. in Catil. 118 huius ... vindicandi sceleris si praesentem facultatem neglexeritis, frustra -andae copiam quaeritis. GELL. 5, 14, 13 amissum animum. TERT. anim. 24, 3 an memoriam, quam amiserit, -are denuo possit anima. HIER. in Ion. 1, 12 1.397 D. (*Ionas nautis*) vos -bitis tranquillitatem. VITAE patr. 5, 13, 2 (*antea: quare ... regulam ... non custoditis*) regulam ieunii possum -are (gr. 13, 2 ἀνακτήσασθαι). al. **II** res publica (res sua l. 45): CIC. S. Rosc. 141 nobilitas armis atque ferro rem p. -vit (*sc. respectu Sullae ut: dom. 79 [opp. eversa re p.]. al.* LIV. perioch. 88, 1 [reparata var. l.]. AVG. civ. 2, 24 p. 88, 4 non sine multo sanguine. 3, 7 p. 104, 6 armis). Sest. 71. Phil. 3, 7 legionum quarundam consensus ad rem p. -andam. rep. 3, 44 decemviris Romam regentibus id populus egit, ut rem suam -ret. Att. 8, 3, 2 si quando Pompeius rem p. -arit. 8, 3, 4, 8, 14, 2. ad Brut. 1, 3 per te. al. (in Phil. et epist. a. 44/43). LIV. 6, 2, 5 (*a Gallis per Camillum*). INSCR. Bulg. Beševliev 2, 9 imp. *Iuliano* -tā re p. iterum -at Cicero exilio reversus: CIC. p. red. ad Quir. 5 rem p. illis accepi temporibus eam, quae paene amissa est, a vobis eam -vi, quam aliquando (*sc. a Catilinariis*) omnes unius opera servatam iudicaverunt. **III** libertas (*sc. publica Romanorum, sed externorum e. g. l. 57. 59; ad homines privatos spectat p. 446, 54. 447, 2 nec non p. 445, 6 sq.*): CIC. leg. agr. 1, 17 ut ... nobis non modo dignitatis retinendae, verum ne l. quidem -andae spes relinquatur. Phil. 5, 34 1. populi Romani auctoritatēmque vestram -bitis. fam. 12, 2, 11. et rem publicam. al. (in Phil. et epist. a. 44/43). CAES. Gall. 5, 27, 6 de -anda communi l. *Gallorum*. 7, 1, 8 l. 21. civ. 3, 91, 2 l. 14. LIV. 2, 2, 6 solidam. 3, 58, 4 virtute. TAC. ann. 2, 45 *Germanorum*. 12, 34, 1 *Caratacus* illam aciem testabatur aut -andae 1. aut servitutis aeternae initium fore. PLIN. paneg. 78, 3 quod nomen consulis primum invenit -ta 1. (*antea: ut libertatem ... reducas*). GELL. 9, 2, 10 (*respiciuntur Harmodius et Aristogiton*). al. **IV** officia, munera nec non actiones (*cf. l. 28*): CIC. Sull. 68 nihil de suo consulatu, quem iudicio amiserat, per vim -ando cogitavisse. LIV. 1, 15, 6 *Romuli* animus in regno avito -ando ([cf. 1, 3, 10 pulso fratre Amulius regnat]. item respic. potius potestas regia e. g. 29, 29, 5 in amittendo -andoque paterno r. TERT. patient. 13, 4 [ad Dan. 4, 28. 33]. Ivst. 1, 10, 1. *cf. p. 446, 9 sq.* 3, 53, 10 -tis magistribus legibusque vestris, sc. plebis. 10, 15, 8 ut patricii -rent duo consularia loca. 25, 6, 15 illis captivis arma ... atque *ordo*, militandi locusque tendendi ... est mutatus, quae tamen ... uno felici proelio -arunt (cf. p. 445, 47). TAC. hist. 2, 82, 3 (*I revocare veteranos*) -andae militiae praemio. 2, 86, 1 senatorium ordinem. ann. 11, 22, 6 quamquam equites iudicia -vissent. FLOR. epit. 3, 6, 14 *piratis* *victis* usum maris navibus -vit Pompeius (SVET. Galba 11 togae. cf. p. 447, 37). VLP. dig. 46, 6, 4, 5 finita tutela est, licet -ari speretur. **V** salus aeterna, fides vera sim., sc. usu Christi. (-atur plerumque pae-

*nitendo; -at homo ipse praeter l. 3): TERT. adv. Marc. 2, 10, 6 ut homo salutem digne per victoriam -ret (AMBR. in psalm. 118 serm. 9, 5, 3. PASS. Barth. 7 p. 145, 9 *deus*, qui s. -as per ... Iesum). CALDON. Cypr. epist. 24, 2 -vimus fide m, quam amiseramus (RVSTIC. Conc.⁸ I 4 p. 42, 21 ab haeretico ... intellectu *cessantes* [gr. I 1, 5 p. 128, 18 ἀναχτήσωνται]). FIRM. err. 2, 4 o misera ... mortalitas! ... -tae libertatis non quaeris insignia eqs. (HIER. epist. 98, 25, 2 l. animae). Ps. HIER. in I Cor. 24^b vitam sanctam -are, sc. *vitis mortificatis*. RVFIN. Orig. in gen. 1, 13 p. 18, 4 nemo desperet ... posse se iterum -are formam imaginis dei. AVG. gen. c. Manich. 2, 22, 34 l. 19 per quam *crucem* vita aeterna -atur (PASS. Const. [BHL 1938] 14). lib. arb. 3, 55 amissa in peccatis beatitudine, sed non dimissa -andae beatitudinis facultate. ARNOB. IVN. confl. 2, 10 l. 494 ut gloriā, quam humanum genus per *Adam* ... amiserat, per *Christum* ... in centuplum melius -ret (cf. p. 446, 45). VITAE patr. Iurens. 32 ex saeculo ... reversi ... -ta virtute. PASS. Petr. 14 p. 37, 12 *humana natura* errorem in primo homine passa est, sed per deum et hominem ... intelligentiam -vit. al.*

B corporeae: CIC. Verr. II 3, 226 cognita tota re frumentaria ... perspicere potestis amissam esse populo Romano Siciliam ..., nisi eam vos iustius damnatione -atis (*sim. spectat ad administrationem bonam*: TAC. Agr. 17, 1 ubi cum cetero orbe Vespasianus et Britanniam -vit [v. Ogilvie, comm. 1967, ad l.]). Client. 181 pecunia ablata, non omni -ta. Sull. 88 *vestro iudicio liberatus ornatum ac vestitum pristinum -bit* (*sim. SCHOL.* Cic. Bob. p. 109, 8 *senatus coactus est habitum suum pristinum ... -are*, cf. *vestem -are*: PLIN. nat. 8, 81 eadem -are v. [recipere var. l.]. TERT. pudic. 9, 11 [*in imag. sec. Luc. 15, 22*] -bit ... et apostata v. priorem ... et anulum denuo). VARRO ling. 6, 79 qu(a)erere ab eo quod quae res ut -etur datur opera (*sim. potius generaliter* e. g. VAL. MAX. 6, 9, 11 *Scipio Asina* a Poenis captus, cum belli iure omnia perdidisset, ... cuncta -vit. CLAVD. DON. Aen. 2, 780 p. 255, 1 amissa repete et perdita -bis). VAL. MAX. 6, 9 ext. 5 quem *anulum* ... continuo -vit *Polykrates* capto pisce (*adde l. 26*). PETRON. 14, 1 parvo aere -are potius thesaurum quam in ... item descendere (15, 8). FRONTIN. strat. 4, 5, 17 -to ... gladio (*antea: gladium excidisse vaginae. in eadem re: Ivst. 33, 2, 4*). TAC. hist. 2, 84, 2 eadem, sc. *atque Mucianus, in -ando, sc. pecunias ad bellum contributas, licentiam*. CIL IX 3915 (a. 117; *perii*) ob -tos agros et possessores (ores reductos) eqs. (*an possessiones?* cf. vol. X 2, 92, 75 sq.). APVL. mund. 18 p. 330 qui *motus terrarum* subsiliunt excutientes onera et -antes directis angulis. Socr. prol. 4 p. 110 quod cursu amiserat, sc. *offulam*, astu -vit *vulpes*. TERT. pudic. 7, 16 quod potest -ari, non perit, nisi foris perseveraverit (*ad parabolam ovis dictum*; cf. p. 448, 26). resurr. 4, 6 vota carnis -andae, sc. *resurrectione*. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 166, 8 (*ad Ioh. 12, 3*) *Maria* dicitur recipere quodammodo ac -are per crinem ... ad semet ipsum unguentum. CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 133, 21 (*affect ante Aug. epist. 166, 4 cum Augustinus super hoc, quod scripsérat, Hieronymi sententiam poscat, laudis suea tantum a Hieronymo scripta -at (an ad p. 449, 34 sqq.)*). al. -at locum, qui reddit sim. (cf. p. 444, 4): CVRT. 4, 15, 22 *milites* reversi ordines suos -are non poterant (*paulo aliter p. 444, 69*). TAC. ann. 15, 8, 1 (15, 6, 2 exercitum ... deductum) *Paetus* rapit exercitum trans montem Taurum, -andis ... Tigranocertis. Ivst. 6, 5, 8 Conon ... Athenas pergit, ubi ... plus tamen tristitia ex ... diruta ... patria quam laetitia ex -ta post tantum temporis cepit.

B vi militari, actione bellica, vincendo (sc. -antur corporeae; gloriam, libertatem, statum rei publ. et alia bello sim. -ta incorporea v. sub a): **a res mobiles** (cf. p. 448, 17): CIC. Verr. II 2, 86 *Scipio dignum arbitratus* socios sua (cf. l. 70) per nostram victoriam -are (*postea: restituenda*). ibid. se patrum fortunas (cf. p. 444, 12, 13, 446, 72) et dignitatem (cf. p. 444, 11 sqq.) -are arbitrabantur *Himeraei cives*. 4, 77 *Scipio* deos patrios, i. eorum signa, reportabat Segestanis ex urbe hostium -tos (*in eadem re: 4, 80*). VAL. MAX. 5, 1, 6 ut ornamenta templorum ... a Poenis rapta per legatos -rent *civitates*). Manil. 18 vectigalia postea victoria -are. CAES. Gall. 7, 15, 2 se *victores* ... celeriter amissa -turos confidebant *Galli*. BELL. Afr. 63, 3 -ta quinqueremi cum suis omnibus epibatis (*sim. LIV. 31, 15, 5 naves longas ... captas ... -tasque*). INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 50 n. 131 civibus (v. p. 447, 64) et sign(is) milit(ari)bus a Part(his) recuperatis (*ibid. n. 133. al. [de abbrev. v. p. 443, 27 sqq.; cf. ibid. n. 58 et 60 s. receptis]. de eadem re: PORPH. Hor. carm. 4, 15, 6. ceterum: FRONTIN. strat. 2, 8, 1 cuius s. -andi gratia Romani ... ardenter pugnaverunt [recipiendi var. l.]. v. etiam p. 329, 62*). LIV. 2, 53, 5 ingenti praeda praeter suas -tas res potiti sunt (3, 70, 13 CVRT. 4, 1, 32). FEST. p. 274 quae *quadrigae* bello sunt -tae. CVRT. 4, 15, 7 nostra (sc. *res suas ut: 4, 15, 13 cura -andi sua*). VLP. dig. 49, 15, 21 pr. praeda, sc. *captivi*, virtute militum -ta. AMM. 17, 13, 7 ad ea *scuta projecta* -anda. CLAVD. DON. Aen. 9, 455 p. 250, 2 phaleras sudore largissimo -tas (*Verg. 9, 458 receptas*).

B loca (non huc pertinere censuimus l. 19 sqq. 46 sqq.): ① *terrae, regiones, urbes* sim.: exempla varia potiora: CIC. leg.

agr. 2, 39 quae *Asia* post L. Sullam Q. Pompeium consules -ta sit (fam. 12, 7, 2 [*Cassio*] per te ... A. provinciam confidebam iam rei publicae -tam. VAL. MAX. 3, 5, 1 A. -ta). POLLIO Cic. fam. 10, 31, 6 quae *provinciae* ... -ari nullo negotio possunt (BRVT. Cic. ad Brut. 3, 1 *bis* [*antea: provinciae possessione pulsi sumus*]. BELL. Alex. 58, 1 Cn. Pompeio [dat.]. R. GEST. div. Aug. 27 p. omnis, quae ... vergunt ad orientem, ... et Siciliam et Sardiniam occupatas bello servili -vi [gr. ἀνέλαβον]. al.). BELL. Alex. 36, 2 sibi ... *nihil* fore antiquius quam dignitatem (*ad p. 444, 11 sqq.*) populi Romani et regna sociorum -are (*item respic. potius fines e. g. LIV. 30, 12, 6 patrium. 31, 11, 8 Ivst. 25, 3, 8. cf. p. 444, 64 sqq.*). NEP. Pel. 2, 2 ut ... patriam *ab altera factione occupatam* -are niterentur (LIV. 34, 26, 12 spe -andae p. [recipie- var. l.]. al.). LIV. 21, 43, 6 (*log. Hannibal*) si Siciam tantum ac Sardiniam parentibus nostris eruptas nostra virtute -turi essemus (PLIN. nat. 7, 96. *adde l. 6 et cf. p. 445, 19*). 22, 14, 9 Italiam ab Hannibale -are ([*antea: recipere*]. PANEG. 4, 27, 5 [*postea: liberandae urbibus*]. 12, 14, 2). 26, 39, 10 ut -ta urbe ab Romanis ... arcem etiam libarent *Tarentini* (PANEG. 12, 1, 3 de -ta u. imperioque Romano). 28, 31, 3 spem -andae Hispaniae nancius *Mago* (29, 20, 2 *Scipione duce* [*postea: recepta ab hostibus H.*]. al.). PANEG. 8, 20, 2 quae *Britannia* a vobis ... -ta est (12, 25, 2. cf. p. 445, 21). al. -atur *Roma a Gallis occupata (praevaleat perf. pass.)*: VARRO ling. 5, 157 Roma -ta (cf. l. 25). LIV. 5, 49, 3 ferro ..., non auro -are patriam (5, 49, 7 ex hostibus [sim. 6, 11, 4 ex obsidione hostium]. al.; cf. l. 11sq.). 5, 51, 3 -ta urbe ([*antea: capta*]. 7, 18, 1 a Gallis [sim. VERR. FL. frg. Gell. 5, 17, 2 a G. Senonibus]. 25, 6, 11 u. Roma. CIL VI 1272 [cf. VI 8, 3 p. 4667; ca. aet. Aug.] (u. recuperata). GELL. 17, 21, 25. cf. l. 16 sqq.) ② *cetera exempla:* LIV. 5, 12, 4 castra, quae amissa erant, -ta (TAC. hist. 5, 16, 3 suam ripam, sua c. cf. LIV. 33, 18, 6 castelli). VAL. MAX. 2, 7, 10 ab iis *cohortibus* amissum locum -ari posse (*de eadem re: FRONTIN. strat. 4, 1, 23*). TAC. hist. 4, 77, 2 *fortissimorum* adcuru -tum pontem.

c ratione iuris, sc. actione quadam, iudicio, secundum leges sim. (disting. vi l. 39; -are ius v. p. 444, 6 sqq.); pro obi. est possessio, pecunia, res sim., quae (in negotio quadam) data, amissa, absumpta (vel pro talibus habita) est: **a res quaelibet** (pro obi. est enunt. relat. l. 57): CIC. Verr. II 3, 35 quae est controversia, cum ille ..., unde ablatum est, iudicio suum -are nullo modo potest? (off. 2, 82 [opp.]: ut possessionibus cederent]. 2, 85 ad sua vel tenenda vel -anda. PAPIN. dig. 46, 3, 96, 1. cf. p. 445, 55). 5, 128 aliquid de suis bonis (cf. p. 447, 3). de orat. 3, 110 iure aut iudicio, vi denique -are amissam possessionem (IVLIAN. dig. 41, 4, 7, 4 initium rursus -tae p. ibid. per interdictum. GAIVS inst. 4, 143 vel adipiscendae p. causa ... vel retinendae vel -andae. al.). Phil. 2, 96 quae res erant ... -tae (GALL. p. 440, 57. NOVELL. Iust. 36, 1. al.; cf. p. 445, 68). LIV. 42, 19, 1 magna pars agri Campani, quem privati ... possederant, -ta in publicum erat (sim. GRAN. LIC. 32, 36). VAL. MAX. 1, 1, 21 pecuniam dea ... senatus imperio et quidem summam duplicando -avit ([cf. p. 445, 13]. PAPIN. dig. 50, 15, 5 pr. [de fisco]. COD. Iust. 4, 13, 1, 1 [a. 238]). SVET. Nero 6, 3 paternas opes -vit (*antea: correptis per coheredem Caligulam ... universis bonis*). IVLIAN. dig. 24, 3, 59 dotis -andae iudicium (MARCELL. dig. 46, 3, 48. PAVL. dig. 24, 3, 44, 1 cum mulier ... actionem de d. sua, quam pater aliis in hereditatem dedit, -anda habuerit. sim. al.). POMPON. dig. 45, 3, 39 qua actione fructarius -are possit a domino proprietatis, sc. *servum stipulatione domino acquisitum*. CIL X 3917 (saec. I/II) quod agrum Lucan(um) quidam -vit sine impensa rei publicae, sc. *municipio Calibus*. PAPIN. dig. 34, 1, 10, 1 quamvis tardius libertatem -verit *servus manumissus*. EDICT. imp. inc. (CIL III 13569; saec. IV in.) 35 in quibus *fisco incorporatis* -andis ne qu{id} ... subtrah>atur eqs. COD. Theod. 10, 15, 3 *fiscus ex eorum patronorum facultatibus* -et, quidquid ... *praevericatione* perdiderit. Iust. 7, 62, 28 (a. 396) si quis libellos appellatorios ingesserit, sciat se habere licentiam ... suos libellos -andi (cf. l. 66). al. **B pecunia (res) credita, collocata sim. (deposita l. 65):** CIC. leg. agr. 2, 41 qui legati ab illo pecuniam depositam nostris, -rent ([l. sc. creditoribus; v. Jonkers, comm. 1963, 85]. Flacc. 56 PAPIN. dig. 4, 4, 31. al.). COD. Theod. 2, 33, 1 (imp. Const.) debitum -are (recipere var. l. et Interpr.). AMBR. in Luc. 10, 157 (*in compar.*) vir, qui temere ante crediderat, faeneratum munus -are debuit. COD. Iust. 4, 34, 11, 3 res depositas. NOVELL. Iust. 138 et si debita sua consecuti fuerint *credidores*, feneraticias contiones, -ari a te ... decernimus (l. de scripto -ando cf. l. 59). al. **γ ea, quae pignori data sunt:** CIC. Flacc. 51 spe -andi fundi paterni, quem pro fiducia dedeat. MARCIAN. dig. 13, 7, 33 ad -andam ἀντίχοιν (i. pignus). 20, 5, 7, 1 pecuniā solutā eam *hypothecam* -are (syn. recipit). COD. Iust. 8, 33, 3, 2 debitum offerre et pignus -are (8, 33, 3, 3^b). al. **δ ea, quae captivi, exiles, deportati sim. amiserunt:** CIC. p. red. ad Quir. 3 reliquae meae fortunae -tae (cf. p. 445, 56). dom. 143 haec restitutio in domo ..., in dis penitibus -andis. Balb. 30 *civitatem postliminio*. al. NEP. Att. 12, 3 se patrimonium *proscriptione* amisisse et -asse. LIV. 42, 8, 7 bona ... ut iis, quid-

quid eius -ari possit, reddantur, curare *consulem*. VAL. MAX. 5, 2, 6 libertatis statum -verunt *cives in servitatem redacti* (VLP. dig. 49, 15, 24 postliminio s. pristinum. cf. p. 444, 10, 448, 50). PAPIN. dig. 48, 23, 3 si bona ... concessa -verit *deportatus* (VLP. dig. 48, 23, 2. cf. p. 446, 38). VLP. dig. 48, 23, 2 si deportatus restitutus dignitatem ... indulgentiā principis -vit. al. ε *premium vel res vendita, sc. in emptione venditione irrita facta* (*hucine l.?*): CIC. Phil. 13, 11 Albanum, Formianum a Dolabella -bit *filius Pompei* (*antea: redimet; postea: quanti emerint, ... reddituros. sim.* GAIVS dig. 4, 4, 27, 1 redditio pretio -are praedium). IVLIAN. dig. 30, 84, 5 actione ex empto premium -bit (VLP. dig. 21, 1, 31, 17. al.). COD. IUST. 4, 45, 2, 1 (a. 293) si ... arrae nomine aurum datum sit, potes hoc ... -are. al. ζ *expensa varia praeter necessitatem soluta sim. (exempla selecta)*: IVLIAN. dig. 24, 3, 31, 3 nullam actionem ... eius pecuniae -andae gratia ... habet (cf. AFRIC. dig. 10, 3, 9 iudicium communi dividendo ad -andam partem pecuniae). VAL. dig. 36, 1, 70, 1 si probaveris per errorem te quartam *partem hereditatis* non retinuisse, -are eam poteris. GAIVS inst. 3, 127 quod, si qui(d) pro reo solveri(n)t, eius -andi causa habe(n)t cum eo mandati iudicium (*inde INST. IUST. 3, 20, 6*). VLP. dig. 11, 7, 12, 2 eius *sumptus* -andi nomine (COD. IUST. 2, 18, 10 [a. 222]. al.). 19, 2, 9, 4 *locati* mercedes ut indebitas -bis. PAVL. dig. 5, 4, 9 *ut pecuniam hereditariam* per iudicem ab eodem *procuratore heredis unius* -rent heredes. 39, 3, 11, 1 *id*, quod sociorum nomine datum sit (sc. *ab uno socio*), per arbitrum communi dividendo -ari. al.

d sanando, medendo (respirando l. 34, quasi a morte resuscitando l. 35; fere opera medici, sed dei, sancti e. g. l. 39sq. c. obi. corporeo maxime l. 46; aliter sub B2): RVT. LVP. 1, 21 uxor seniles nutriendo -bit vires meas (TAC. hist. 3, 22, 1 cibo somnoque. GELL. 17, 12, 3 integras. al.). VAL. MAX. 1, 7, 4 -ta membrorum firmitate. 1, 8, 2 pristinam -ari salubritatem *civitatis pestilentia vexatae* posse. CVRT. 3, 6, 16 primum animus vigorem suum, deinde corpus quoque ... -vit. SCRIB. LARG. praef. 11 tueri et -are suam et uniuscuiusque bonam valetudinem (CIL X 3805 [saec. II ex.]). COD. IUST. 12, 35, 6 [a. 238/44] melioris. AVG. divers. quaest. 82, 3. cf. FRONTO p. 184, 14 commoda v.). FLOR. epit. 2, 3, 1 (*in imag.*) peracto Punico bello secuta est ... quasi ad -andum spiritum requies (RVFIN. hist. mon. 9, 4, 7 *defunctus* -to s. paululum resedit). AVR. Fronto p. 64, 8 sanitatem (IVST. 20, 2, 9. al.). FRONTO p. 81, 2 per ... triduum vocem non -vi (sim. AMM. 17, 12, 10 usu linguae -to [9 amissio vocis officio]). APVL. flor. 16, 23 blando fomento gressum -vi. TERT. patient. 14, 6 integritatem ... corporis a deo -vit Iob. INSCR. Année Épigr. 2007 n. 1465 (*saec. II/III*) dis <ob> salutem mihi -tam aram <p>osui (1960 n. 107 [a. 232/5]). AVG. conf. 5, 9, 16 [reciperem var. l.]. al.). CLAVD. DON. Aen. 4, 690 p. 420, 24 ingemuit quod amissam lucem -are non posset Dido (cf. HIER. adv. Iovin. 1, 25 post vitam -tam [*de Ezechia sec. IV reg. 20, 1 sqq.*]). HIER. epist. 69, 6, 7 (*ad act. 9, 18*) Paulus non ante -at aspectum, quam curet baptismio caecitatem. ORIBAS. syn. 8, 24, 3 Aa p. 242 fluere capillos ... ex aegritudini; quos cibis oportit -are (gr. τις ἀναληπτικῆς διάτης ... χρεία). al.

2 -antur *animantes* (sc. plerumque homines *seorum* corpus, caput p. 448, 17sq.), sed anima p. 448, 24, Christus p. 448, 28, animal p. 448, 16, 22, 26): **a** corporaliter: **a** captivi, obsides sim., qui redimuntur, liberantur, redundunt sim. (*huc simul pertinet l. 75; aliter p. 448, 19*): LEX Anton. de Term. (CIL I² 589) 2, 5 utei ie(i) (i. ii) eos, sc. liberos servosque bello Mithridatis amissos, -are possint. CIC. div. in Caec. 72 (*in imag.*) a nobis, i. a me, multos obsides habet populus Romanus, quos ut incolmis conservare ... ac -are possimus, ... erit dimicandum ([recipere var. l.]; cf. SCHOL. Cic. Gron. B p. 327, 21 bene, quia obsides, -are dixit). CAES. Gall. 3, 8, 2 per eos, sc. retinendos, suos se o., quos Crasso deditiss, -turos existimabant Veneti), de orat. 3, 109 a Carthaginiensibus captivos nostros redditis suis -ari (Brut. 55. LIV. 31, 48, 11 c. -tos restitutosque suis). CAES. Gall. 3, 8, 5 si velit suos -are, obsides sibi remittat Crassus ([recipere var. l.], 7, 43, 3. FRONTIN. strat. 1, 8, 6 [*antea: recipere*]). NEP. Pel. 5, 2 hunc Epaminondas -avit (*I comprehensus in vincla coniectus est*). LIV. 9, 15, 7 equitibus -tis, quos pignora pacis custodiendos ... Samnites dederant (3 receptis equitibus). INSCR. numm. imp. Aug. I² p. 50 n. 131 civib(us) -tis (al. ibid., v. p. 445, 64). VAL. MAX. 5, 2, 5 quia captus a Karthaginiensibus ab eo Africano fuerat -tus Q. Terentius Culleo (restitutus var. l.). APVL. flor. 15, 14 eum, i. Pythagoram inter captivos Cambyses, a quodam Crotoniensi ... -tum. PAVL. dig. 49, 15, 8 non ut a patre filius, ita uxor a marito iure postliminii -ari potest. al. **B** fugitivi sim., qui capiuntur: CIC. Verr. II 5, 79 quem Niconem piratam P. Servilius, qua felicitate ceperat, eadem -vit, sc. postquam e vinculis effugit. fam. 13, 77, 3 si servum fugitivum ... per te -aro (sim. ad Q. fr. 1, 2, 14). VLP. dig. 21, 1, 17, 13 eum esse fugitivum, qui eo se conferat, unde eum dominus -are non possit (*disting.* unde adduci non possit). γ liberi, propinquī sim. amissi, qui domum reducuntur, recipiuntur (cf. l. 51, 67. p. 448, 6, 15): CIC. Cluent. 22 (21 filius bello ... captus ... apud quandam ... fuit in

ergastulo) unius fili -andi spes ([postea: ut sibi restituerent eum f.; de eodem 23 ad propinquum investigandum et -andum]. AMBR. in psalm. 118 serm. 7, 26, 2 [*ad Luc. 15, 20 sqq.*] patris illius f. *redeuntem* -antis). AMM. 19, 9, 7 necessitudine omni -ta cum coniuge. PS. AVR. VICT. orig. 16, 3 mox *Laviniam* -tam cum filio ... reduxit *Ascanius*. **δ** Cicero exul (sed -at exul [reversus] suos p. 449, 20, rem publicam p. 444, 48): CIC. p. red. in sen. 37 nisi me per vos -asset Q. Cicero (p. red. ad Quir. 25. Sest. 147 per quos me -vistis. fam. 1, 9, 16). Sest. 87 ut *Milo* civem, i. me, patriae -are vellel ereptum. ε servi sim., sc. ante in negotio quodam alicui traditi sim. (aliter p. 447, 52, 71 sqq.): GAIVS dig. 17, 1, 27, 1 si ... servum -are velim (*antea: si servum ea lege tibi tradidero, ut egs.*). PAVL. dig. 9, 4, 22 si copiam habet -andi hominis (*antea: si servus depositus vel commodatus sit*). COD. IUST. 2, 20, 4 (a. 294) si penes te dominum eius remansit, ... cum natis hanc *ancillam* potes -are. FRG. VAT. 34 (a. 313) si voluerit liberum suum -are, sc. is qui vendidit. ζ variis: CIC. div. 1, 31 *quidam* unā ex iis *subus amissā* vovisse dicitur, si -asset. LIV. 9, 22, 10 *pugnando* -tum ... Auli corpus ... victores in castra referunt (cf. HIST. AVG. Pert. 14, 8 -to capite, sc. ad sepulturam). TAC. ann. 13, 9, 2 *Corbulo* ire praefectum cohortis Arriū Varum et -are obsides, sc. a centurione quodam acceptos, iubet (i. ut sibi ademptos). CELS. dig. 47, 2, 68, 2 si *infans apud forem adolescentis* subreptus furi foret ac rursus a furo altero eum -asset fur. APVL. met. 11, 20, 6 *veniunt famili equum* ... meum reducentes, quem diverse distractum ... -verant. TERT. anim. 31, 5 (*de metempsychosi*) quomodo ... eaedem -antur *anima*e, quae nec ingenii nec institutis ... eaedem probantur? (I resumuntur). 34, 4 *Helenam quandam Tyriam* esse ovem perditam ... et primum -tā eā (sc. ove vel femina) et revectā ... ad hominum ... salutem *respexit Simon* (2 Helenam ... pecunia redemit. bapt. 19, 2 in caelos -to Christo. IVST. 22, 2, 6 (5 peculiaria in ipsum officia sui re promittens) ut quantum *militum* ... Agathocli ... dedisset, tantum ... -et Hamilcar.

b incorporaliter, sc. conciliando sim. (*huc vergit p. 445, 20*): CAES. Gall. 7, 89, 5 reservatis Haeduis atque Arvernis (sc. ducibus), si per eos civitates -are possit (7, 90, 1 civitatem recipit). NEP. Ages. 6, 3 *transfugas reprehensos* simulata laudatione -vit *Agesilaus*. PASS. Thom. 50 cum tuam studui -are uxorem, meam perdidisti, sc. Christianam factam (41 revocare ad mentes suas). c respectu *redemptionis* sim. (apud Christ.; cf. p. 444, 75 sqq.): TERT. carn. 17, 4 deus imaginem ... suam a diabolo captam ... -vit. AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 42, 3 ut *Christus redemptor* -rem amissos, restituere paradiso ... Iacob hereditatem. ARNOB. IVN. in psalm. 118, 49 1.6 verbum dei venturum in carne et per ipsum verbum genus nostrum -turum in melius (sc. deum; an intrans.?).

B pro obi. sunt, quae (qui) integratatem, vim propriam sim. amiserunt, imminuta sunt, deteriora facta sunt sim., ut vergat in notionem confirmandi, renovandi sim. (cf. attributa praedic. p. 444, 57, 447, 27): **1** respectu vario -antur: **a** res (*huc vergere vid. p. 444, 21, 27, 33*): VITR. 2, 9, 2 e terra recipientes radices arborum in se succum -antur et restituuntur in antiquam soliditatem. VET. LAT. II Macc. 2, 22 (rec. L, sim. X, V) ut barbaros fugarent et diffamatum ... templum -rent et civitatem liberarent (*gr. ἀνακούσασθαι, rec. B, M* restituerent, *P* receperint. sim. -atur aedificium: RVFIN. Orig. in Rom. 2, 9 1.339 *Iudei* -ent ... statum templi. INSCR. christ. Ital. VI n. 78 [saec. V] de don(is) dei et sanctorum -vi(t). GREG. TVR. glor. mart. 53 ad ... templi tecta -anda). AVG. c. Faust. 6, 6 p. 294, 4 *dei substantiam coquinatam* -ari mundarique non posse contendunt *Manichaei*. ANON. Vales. 12, 60 quamquam aerarium publicum ... faeneum invenisset, ... -vit et opulentum fecit *Theodericus*. CASSIOD. Ios. antiq. 15, 312 p. 447 regnum munificentia (gr. ἀναλαβόν). PASS. Ioh. Migne gr. 5, 1243^A ut, quos *lapides pretiosos* ... confrerunt, tu ... per manus angelorum ... -es (obi. suppleas VIRT. Ioh. 51.30). **b** homines (animus APVL.): APVL. met. 8, 18, 7 (*antea p. 449, 68*) fatigatos animos suos -are ac dehinc vulneribus medelas ... adhibere festinant. VET. LAT. Sirach 2, 6 crede deo et -bit te (suscipiet var. l.; gr. resp. ἀντιλαμβάνεσθαι ut: 12, 5 da bono et non -es peccatore [gr. 12, 4; Vulg. receperis]. 29, 27 proximum tuum [gr. 29, 20]). RVFIN. Orig. in gen. 5, 4 p. 62, 2 -andi ... humani generis desiderium sumunt *filiae Lot* (*[antea: ob reparandam ... posteritatem]*. MART. BRAC. corr. 6 post diluvium iterum -tum est g. h. per ... filios Noe). ANTONIN. HONORAT. epist. ad Arc. p. 569^A nemo te -bit, si in ista pugna, sc. cum diabolo, defeceris. GREG. M. moral. 12, 5 1.33 iustus in aeternae vitae viriditate -atur.

2 c respectu sanitatis corporeae, refrigerationis sim. (*pro obi. sunt, qui [qua] malo premuntur faliter p. 447, 24 sqq. 449, 6]*; huc pertinere vid., si recte restituimus, INSCR. Année Épigr. 1957 n. 76 [saec. III?] deo Soli(i) recuperatus) [sc. posuit, votum solvit sim.]: HYG. astr. 2, 20, 3 *aquam multam* nacti corpora -verunt aestu pressi ([re]cur- var. l.). ORIBAS. syn. 8, 3, 7 La p. 207 -to c. [Aa -andus est c.; gr. ἀναλαμβάνειν]. 8, 3, 10 Aa p. 208 [La resu(m)pto; gr. ἀναλαμβάνοντας]). RVFIN. Clement. 10, 70, 5 [Rocchi]

solo flatu viventes iam sine sensu ... -ti sunt *a Christo* (*antea*: recepta sanitate). ORIBAS. eup. 1, 12, 6 Li p. 419 balneo utatur ... et inunctus -atur (*gr. ἀνακομόσθηναι*). VITA Caes. Arel. 1, 47 omnibus membris -tis. GREG. TVR. Andr. 34 puer. Iul. 42 sensit se pristinae saluti -tum. VEN. FORT. vita Germ. 57 languido -to.

C pro obi. est *damnum sim.*, quod -ando *sanatur*, *sarcitur sim.*: ALF. dig. 10, 3, 26 si quid culpa *alterius domini* ... res communis damni cepisset, per arbitrum communi dividendo posse -are (*cf. VLP. dig. 43, 16, 1, 31 quidquid damni senserit vi delectus, ... -are*). FACVND. defens. 10, 1, 1 nemo potest -are iacturam *temporis*. ALEX. TRALL. 1, 70 (cod. Andecav.) *medicamen potest* -are vel amputare, ... passionem (cod. Paris. subtiliare ... et are vel a., Oxon. subtiliare ... a.; *gr. I 553 ἀνασκευάζειν*).

D pro obi. est *praemium*, *poena* (paulo alter p. 445, 45): GELL. 17, 5, 7 benefici liberalesque non gratiae -andae studio esse debemus (*recipievar. l.; cf. 4 sine ulla recipienda g. procuratione*). HIER. epist. 13, 4 ante tribunal eius *domini* reconciliata seu scissa concordia aut *praemium* -bit aut poenam (NOVELL. Valent. 28, 3 [a. 449] spe ... -andi p. antiquitus deputati).

II usu refl. se -ant, qui *animum*, *vires sim.* recipiunt (*cf. l. 33*): CIC. fam. 14, 1, 3 (a. 58) si in vestrum complexum venero ac si et *vos* et me ipsum -aro, sc. *ex exilio reversus* (*l. cf. p. 448, 6*). Phil. 2, 113 *res publica* se adhuc tantum modo ulta est, nondum -vit (*cf. p. 444, 17*). VARRO rust. 1, 13, 1 *alicubi* commodissime ... se quiete -are possunt *fessi labore*. PANEG. 4, 31, 2 nil ex hostico accepit, sed se ipsam -vit ... et ... imperium recepit *Roma*. CASSIOD. Ios. antiq. 15, 118 p. 435 victi sese -antes reversi occidebant, sc. *hostes* (*gr. ἔαντοὺς ἀνεύληφεσαν*).

III *absol.* vel *intrans.* (*vix huc p. 448, 41; cf. mediopass. p. 443, 66*): VLP. dig. 13, 7, 25 *non licet creditori* talem efficere rem pigneratam, ut gravis sit debitori ad -andum. 46, 3, 55 qui sic solvit, ut -et (*postea*: nummi, qui sic dantur, ut recipientur). -ant, qui *sanitatem*, *vires rursum adquirunt*: ALEX. TRALL. 2, 23 (*de bulimia*) -antibus ... illis id dare (*intellegas obi.* virtutem [*cf. antea*: ut resonant ... vitalem v.], *an suppleas se?* *gr. II 251 ἀνακτησαμένοις ... αὐτοῖς*).

CAPVT ALTERVM: i. q. *accipere*, *recipere sim.* (*sc. sine respectu rei antea amissae, perditaे, damno affectae sim.; exempla pauca certiora; v. etiam p. 445, 46*): VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 qui *Solon Salaminam* velut hostilem arcem ex propinquuo saluti eorum imminentem -vit. SOL. 12, 5 vitales auras nonnisi in aere supero -are *delphinos* (*distingue p. 444, 31, 447, 34 sq.*). ARNOB. nat. 7, 50 p. 410, 17 si auxilio lapidis *Pessinuntii* ... felix -ta victoria est (*antea*: parta victoria). AVG. conf. 10, 33, 50 in primordiis -tae fidei meae. sec. verbum q. e. *recipere significare vid. i. q. in se recipere, continere (siquidem recte trad.; cf. p. 350, 28 sqq.)*: PAPIN. dig. 46, 1, 49, 2 placet fideiussoriam obligationem condicionem taciti temporis ... -are (*opp. non habita ratione*).

deriv. : recuperatio, recuperativus, recuperator; *cf. recuperatorius*.

compos. : irrecuperabilis.

cf. Onom. (Reciperatus).

Rocchi.

[recupio], -ere (*a re-* et *cupere*) legitur in codd. aliquot SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 42–48, sc. -atis vel -itis (cupiatis, suscipiatis, recuperatis *cett.*); refugiatis *ed. Keller*, refutiatis *coni. Stowasser, Wien. Stud. 27, 1905, 90.*]

recūrātio, (-ōnis) f. a recurare. [falso, ut vid., trad. p. 463, 7.]

i. q. *actio recurrandi*: Ps. AVG. serm. ed. Mai 172, 1 1.52 S. *ad animae sanitatem adhibetur ... illa -o* (recuperatio var. l.), quae sauciatis corporibus exhibetur *eques*.

Hillen.

recūrō, -āvī, -ātum, -āre. a re- et curare. NOT. Tir. 35, 55 -at.

[*confunditur in codd. e. g. cum percurare THEOD. PRISC. log. 110, recuperare AVG. c. Faust. 19, 7 in Rom. imperf. 19, 9 THEOD. PRISC. log. 113 (in falsa var. l. LIV. 5, 10, 2 COD. Theod. 4, 22, 1), recurrere THEOD. PRISC. gyn. 8 ISID. orig. 19, 22, 23, recurrare STAT. Theb. 3, 583 (in falsa var. l. CELS. 8, 16, 1), recusare TERT. adv. Marc. 1, 20, 1 AVG. quant. anim. 24, 46. al. (in falsa var. l. LIV. 27, 34, 10 ORIBAS. eup. 1, 9, 19 Li p. 415. syn. 1 praef. 3 La p. 31, 8 [v. Rocchi, Galenos 5, 2011, 183 sqq.]); vix recte restit. praec- CAEL. AVR. vol. X 2, 515, 70 sqq.]*

1 i. q. *curando in statum pristinum*, incorruptum restituere (accedit retro p. 450, 16, iterum l. 75; vi *adhibetur praeverbii evanida maxime l. 70*): **a** -antur *animantes eorumve partes* (refl. l. 67; spiritualiter l. 75): CATVLL. 44, 15 *tussi vexatus me -vi otioque et urtica*. APVL. met. 8, 18, 6 *corpora ... laniata sedulo -are* (CAEL. AVR. chron. 1, 1, 28 lavacro. 3, 2, 45 resumptionibus). PHILARG. Verg. ecl. praef. rec. I p. 2, 14 *Vergilium silvis colendis ac apibus -andis operam dedisse tradiderunt*. THEOD. PRISC. eup. faen. 18 p. 20, 17 *quae vulnera oleo ... -anda erunt* (*v. app. crit.*). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 18 *partes paralysi vitiatae ... calefactionibus -andae*. PETR. CHRYS. serm. 176, 1 *Christus collyrio ... procurat oculos caeci, non -at*. MVTIAN. Chrysost. hom. 12, 1 p. 317ⁱⁿ *Paulus auditores increpans veluti infirmos et iterum -ans et recreans* (*gr. p. 96 πάλιν*

θεραπεύσας). -antur mortui: TERT. nat. 2, 14, 9 *Aesculapius* dicebatur mortuos ad vitam -asse.

b -antur res: **a corporeae**: *arma*: STAT. Theb. 3, 583 fessa ... robigine pila haerentesque situ gladios in saeva -ant vulnera.

5 *vestimenta* (*adde l. 10 sq.*): LEX met. Vipasc. I 6 *vestimenta rudia vel -ta nemini ... polire liceto*. ISID. orig. 19, 22, 23 *interpolata vestis illa vocatur, quae, dum sit vetus, ad novam speciem -atur*. *naves*: TERT. resurr. 60, 7 *redactis et -tis omnibus membris dissipatae navis*. PETR. CHRYS. serm. 60, 2 *navigia corporum ... sunt iam -ta ieunio (in imag. ut* SERM. Rech. Aug. 31, 1999, 194 1.92 *maculata vestis ... lavetur, ...; vexata navis ... -etur* [*l. subest aut pendet* Ps. FVLG. RVSP. serm. 76 p. 949^B m. vestis ... -etur]). *aedificia*: INSCR. Année Épigr. 1990 n. 308 (*saec. III?*) *opus* vetustate dilapsum ... *quidam* inpendio suo -verunt. AVG. in Rom. imperf. 19, 9 manente ... *fundamento -ari aedificium* potest (*recup- ed. Divjak c. parte codd.*). **β incorporeae**: TERT. adv. Marc. 1, 20, 1 aiunt ... Marcionem non tam innovasse regulam ... quam retro adulteratam -asse.

10 **2** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

15 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

20 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

25 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

30 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

35 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

40 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

45 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

50 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

55 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

60 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

65 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

70 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

75 **3** i. q. *iterum curare, retractare*: PLIN. nat. 13, 75 *officina Fanni chartae interpolatae nomen Fanniae dedit*; quae non esset ita -ta, in suo mansit nomine priore. *in re medica*: THEOD. PRISC. log. 113 curantur ... haec omnia contrarietatis suis, ut *calidum frigidis impugnetur*, ... postea vero ... *calidis adiutoriis* ... -entur. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 vaporationibus eos, qui curationis labore sustinuerunt, -amus.

Rocchi.

¶ recurro, -(*cu*)currī, -cursum, -ere. a re- et currere (*cf. Ps. AS- PER gramm. V 554, 3*). Not. Tir. 27, 20 -it. 27, 30 -cucurrit. *for-*

*mae stirpis perf. reduplicatae improbabantur a CHAR. gramm. p. 337, 8, sed exstant apud IREN. 1, 11, 11.33 (recurr- var. l. ut CASSIAN. conl. 7, 26, 3, 20, 2, 3 OROS. hist. 6, 11, 2. al.). 1, 15, 3 1.78 PAVL. NOL. carm. 20, 102 CONSENT. Aug. epist. Divj. 12, 1, 3 CASSIOD. hist. 4, 27, 7. al.; non redupl. : BRVT. Cic. fam. 11, 13, 2 VAL. MAX. 3, 7, 9 IVST. 22, 8, 1. HEGES. 5, 26, 2 (recucurr- var. l. ut l. 49 sq. al.). al. e. g. p. 454, 58. pass. impers.: LIV. 3, 60, 7. al. COLVM. 2, 2, 3. al. e. g. p. 454, 72. de notione (*cf. vol. II 39, 33 sq.*): PRISC. gramm. III 57, 10 -o: retro curro. GLOSS. II 392, 57 παλινδροῦ: -o. legitur inde a PLAVTO, TER., CIC. eiusque fam., CAES. per totam fere latinitatem. [it. ricorrere, raet. centr. regörer, fran- cog. recourir, prov. recorre, cat., hisp., port. recorrer; sic. ricurriri 'reconciliari'. cf. M.-L. 7138 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3249. Cortelazzo-Zolli² 1365 sq. Kramer III 43. Corominas II 962. Corominas-Pascual II 210. Machado³ V 54. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. cum currere p. 452, 41. 453, 58. al. (restit. p. 452, 26 et PORPH. Hor. epist. 2, 1, 147; olim afferebatur ex MART. 7, 20, 2), cum aliis eius verbi compos. p. 451, 68. 455, 19. al. (restit. p. 451, 45), ceterum e. g. cum recursare p. 451, 28 et LIV. 3, 61, 13, redire p. 451, 57. 454, 57.]*

I *intransitive i. q. (currendo) redire (fere abundanter rursus [-um] -ere p. 451, 30. 42. 453, 36. al. [cf. p. 456, 25], iterum -ere p. 453, 45. 454, 21. al.; struct. fere collegimus p. 451, 23 sqq., ceterum accedit [acc. c. j. inf. p. 451, 3. 455, 32, enunt. consec. p. 455, 30. 34; iuxta ponitur redire p. 452, 37. 453, 45. 454, 29, resilire p. 452, 33, reverti p. 451, 27. 454, 19 [cf. p. 451, 36], opp. currere p. 451, 52. 452, 60, decurrere p. 455, 43, incurrire p. 452, 32, progredi p. 452, 4. 455, 60, sim. al.; part. praes. pro subst. p. 452, 64): **A** *proprie vel in imag., sc. cum respectu motus localis (et inde in habitu describendo p. 452, 26. 68. 453, 12):* **1** *vi praeverbii sollempni, sc. retrorsum, eo unde ventum est sim. (-itur recedendo imprimis sub af et**

e. g. p. 452, 30. 47sq.): **a** -unt animantes (*spiritus sanctus l. 33, piscis l. 56*): **a generatim:** ① non indicatur directio vel via: PLAVT. Trin. 1015 (*servus secum*) condalium es oblitus ...; recipe te et -e petere. CIC. fin. 5, 48 (*et proprie et in imag.*) videmusne, ut pueri ne verberibus quidem a contemplandis rebus perquirendisque deterreantur? ut pulsi -ant? (requirant var. l.). fam. 14, 3, 4 *tabellario* imperavi, statim ut -ret (cf. l. 43). HIRT. CIC. Att. 15, 6, 2 (*antea: ego exiens in Tusculanum*) noli ... me tam strenuum putare, ut ad Nonas -am. TIB. 1, 5, 73 *rivalis* simulat transire domum *puellae tuae*, mox deinde -it. PROP. 4, 8, 63 (*in imag.*) *rivalibus laceratis* Cynthia gaudet in exuvia victrixque -it. OV. met. 11, 38 *novis armis arreptis* ad vatis *Orphei* fata -unt *Maenades* (*item ad finem aliquem*: APVL. met. 6, 30, 4 *asinus iterum a latronibus captus* ad promptum -ens exitium. AMM. 16, 12, 39 quo *Caesare* agnito ... stetit unius turmae tribunus et ... ad aciem redintegrandam -it). PLIN. nat. 28, 263 in incendiis, si fimi aliquid egeratur e stabulis, facilius extrahi nec -ere oves. HOMER. 313 Menelaus ... rursum ... -it (*sc. eo, ubi reliquit Paridem*; cf. Hom. Γ 379 ἀψ ἐπόροντε). FRONTIN. strat. 3, 10, 5 *Agrigentini* egressi defendendae ... eius civitatis gratia ... -unt. APVL. met. 4, 18, 6 iubeo singulos ... asportare, quantum quisque poterat ..., rursumque concito gradu -entī(s) sarcinas iterare. 6, 26, 4. VET. LAT. gen. 24, 51 (Aug. quaest. hept. 1, 67, *sim.* 6, 24; *ad servum Abrahae*) ecce Rebecca in conspectu tuo, accipiens -e (gr. ἀλότρεξ, Vulg. proficiscere). al.

② indicatur quo, unde, qua via (cf. dat. l. 28. p. 454, 8. 10. 48. al.): ③ variis modis (cf. e. g. eo p. 453, 5. 454, 62, illuc p. 454, 43. 455, 9. al., undique p. 452, 7): PLAVT. Asin. 379 ego abeo ...; iam ego -o huc (TER. Ad. 526 *ubi pater rus profectus* me illi[cl] non videbit, iam h. -et [cf. 525] reverti ... iterum]. IVVENC. 4, 183 [*cf. Matth. 24, 44*] repentinus vobis ... -et filius h. hominis [-curset cod. unus]. cf. p. 455, 8). PLANC. CIC. fam. 10, 21^a cum primum poterit, istoc (istuc var. l.) -ere non dubitabit frater aegrotus. BELL. Hisp. 40, 7 Caesar Gadibus rursus ad Hispalim -it. HOR. sat. 1, 2, 127 non vereor ne, dum futuo (*sc. eius uxorem*), vir rure -at. COLVM. 8, 14, 6 *anser* -it eodem, ubi primo peperit. IREN. 1, 15, 3 1.78 (*respic. Matth. 3, 16*) descendisse in eum *Christum* quasi columbam *euem*, qui -cucurrit (pre- cod. unus) sursum, (ι. gr. τὸν ἀναδραμόντα ἄνω. *addas* l. 63). PAVL. NOL. carm. 17, 57 perge, Niceta, bene, qua -is (186 sq. qua via nunc properas revertens ire. cf. p. 452, 19). SVLP. SEV. dial. 3, 15, 5 rapidis ea parte, qua venerat, gressibus -bat *monachus* (rapidus e. p., q. v., -bat var. l.). MART. CAP. 2, 126 (vers.) qui cum superna tranat freta, Tartarum -it (*sc. Mercurius, de quo cf. e. g. Ov. fast. 5, 665 sq. superis imisque deorum arbiter*). al. ④ per p̄aepon.: ad (cf. p. 452, 1. 4sqq. 453, 1. 454, 63. et passim; ad finem aliquem v. l. 11sqq.): PLAVT. Cist. 594 *anum* non missam oportuit ... :: ad anum -o rursum. CIC. Att. 2, 11, 1 isti puer, quem ad me statim iussi -ere, da ponderosam aliquam epistulam (-it *tabellarius* ut l. 6). fam. 3, 7, 4 *Varronem Leptamque tibi obviam misi;* mandavi utrique eorum, ut ... ad me -rent, (*Ernesti, ex- trad.*) 7, 7, 2 (*Trebatio in Britannia degenti*) suadeo, ... ad nos quam primum -as. BRVT. CIC. fam. 11, 13, 2 cum in itinere esse, nuntiatum mihi est eum *Pansam* mortuum esse; -i ad meas copiolas. BELL. Hisp. 40, 7 l. 30. HOR. epod. 5, 75 (*venefica amatori infido*) potionibus *magicis* ... ad me -es. sat. 2, 6, 31 tu, Horati, pulses omne, quod obstat, ad Maecenatem memori si mente -as (*nisi ad l. 72*). COLVM. 6, 23, 2 ad quem *salem* ... libenter -unt *vaccae*, cum pastorali signo quasi receptui canitur. MART. 2, 14, 15 (*3 Selius currit ad Europen*) ad Europes ... buxeta -it. FRONTIN. strat. 2, 1, 6 *hostes dispersos* ad tumultum -entes. PS. APVL. Ascl. 24 l. 70. VET. LAT. num. 22, 13 (cod. 100; *Balaam ad regis nuntios*) -ite ad dominum (gr. ἀποτρέχετε, Vulg. ite). AVIAN. fab. 20, 12 (*piscis piscatori*) *si me nunc dimittis,* pinguior ad calamus sponte -o tuum (redibo var. l.). al. in c. acc. (*sc. loci praeter l. 65; cf. p. 452, 1. 24. 44. 453, 29. et saepius*): CIC. Att. 13, 47^a, 2 kalendas in Tusculanum -am (*sc. Romā*). TIB. 3, 9, 24 (*Sulpicia Cerintho*) celer in nostros ... -e sinus. VAL. MAX. 3, 7, 9 *quaestor in Asiam proiectus* in urbem ... -it. COLVM. 10, 317 in hortos. TAC. hist. 3, 13, 2 -ens in principia miles. TERT. adv. Val. 14, 2 -it Christus in pleroma (*sec. Valentianos ut: IREN. 1, 11, 1 1.33 qui -cucurrit sursum in p. [-currit var. l.; gr. ἀναδραμόντος]*). MIN. FEL. 31, 4 (*ad gentiles*) dum passim liberos seritis ..., necesse est in vestros -ere (*sc. coitu*), in filios inerrare. IVST. 22, 8, 1 in Siciliam. al. *quamlibet:* STAT. Theb. 6, 641 *iterato certamine Parthenopaeus* -it ante ducem *Adrastum*. FLOR. epit. 1, 18, 12 (*inde IORD. Rom. 156*) *elephantus* per stragam suorum -ens (per- var. l.; cf. p. 454, 18. 455, 27. al.). APVL. met. 6, 20, 4 ab inferis -it *Psyche* (cf. p. 452, 3. 24. 455, 57. 59. al.). PS. APVL. Ascl. 24 e terris ... est ad caelum -sura divinitas (*postea: repetit caelum. cf. e. g. l. 75*).

B e periculis, ad locum tutum, munitum sim. (*in re militari praeter p. 452, 13. 15 et fort. l. 50. p. 453, 6, in imag. p. 452, 11; cf. respectu motus evanido sub B2a*): LIV. 3, 60, 7 hostes ... nuntios ... trepidi ad revocandos praedatores dimittunt; -itur ex proximis locis, ulteriores non inventi. 4, 55,

4 alios milites -entes ad (in var. l.) arcem, alios palantes in agris caeos esse. 8, 38, 10 *ita anceps certamen fuit*, ut ... neque signa promota loco ... neque -sum ab ulla sit parte. 30, 11, 6 primo pauci equites ex tuto speculantes ab stationibus progredi, dein iaculis summoti -ere ad suos. 31, 36, 9 itinera ..., quibus ad castra -suri videbantur hostes, obsedit rex. al. CVRT. 5, 4, 28 ad suos -entium *hostium* miserabilis facies integros quoque ... in fugam avertit. 9, 9, 11 tota classe *aestu* dispersa, qui expositi erant, undique ad naves trepidi ... -unt. HEGES. 5, 26, 2 conserto ... proelio repulsi principes seditionis ad murorum subsidia bello inparres -erunt (-cucurrar. l.; cf. gr. 6, 22 ἐπαλυνδρόμονν et ἀνεχώρονν). NICET. symb. 9 p. 47, 14 (*in imag.*) cum *haereticus* te quaestionibus tortuosus nititur implicare, -e ad murum fidei tuae. NOVELL. Iust. 5, 2, 1 *si unus dicat, quia alter arrupit quasdam res et propterea -it ad monasterium* (gr. εἰσέδρομε, cf. vers. ant. l. 55 configuisse). CARM. Inscr. christ. urb. Rom. 3904 (*in templi aditu, ut vid.; lapis non exstat*) quisquis ad hoc templum petiturus dona -is, spes tibi sit. al.

B -unt res: **a** quae per circuitum ad eundem locum pervenunt: de sole, stellis sim. (*caelo* PLIN.; aliter l. 30): VERG. Aen. 7, 100 *qua sol utrumque -ens, aspicit oceanum* ([ι. haec tantum CYPR. GALL. gen. 464 exod. 1004, ita ut u. pro adv. accipiendo vid.]). MANIL. 1, 513 quotiens ... -ens lustrarit mundum vario s. igneus orbe. PRVD. c. Symm. 1, 330 s. latet ... sub nocte -ens. al. TIB. 2, 4, 18 *cancere nolo, qualis, ubi orbem complevit, versis Luna -it equis*. GERM. frg. 4, 72 hibernae ... cadunt pluviae ..., piscibus a geminis ubi (sub trad.) prima -it in astra *Venus* (-et in, -at in, -erit codd.). PLIN. nat. 2, 11 quo *mundi circuitu* semper in se *(re)currente*. al. *de specie vestis corpus cingentis:* APVL. met. 11, 3, 5 *palla circumcirca remeans et sub dexterum latus ad umerum laevum -ens.*

B usu vario; -unt: **① quaelibet res:** OV. trist. 1, 8, 2 (*ἀδύτατον*) conversis sol ... -et equis. SEN. suas. 6, 6 *post mortem animus ... divina origine haustus ... ad sedes suas et cognata sidera -et* (cf. p. 459, 16). SEN. nat. 2, 12, 3 radios solis incurrentis (intro- var. l.) -entisque et saepius in se relativos ignem *fulminum* excitare (4, 8 radii s. a terra resilunt et in se -unt). VAL. FL. 1, 170 (*verba Iasonis*) laeta -et cum ratis Argo et caram cum iam mihi reddet Iolcon. STAT. Theb. 10, 747 nulla *hasta ... tectorum* subit ad fastigia, quae non ... perfusā ... caede -at. APVL. met. 1, 14, 1 *in foribus claudendis* (ad) postes [ad] repagula redeunt, ad claustra pessuli -unt. IREN. 1, 24, 1 *sec. Saturninum* scintillam vitae post defunctionem -ere ad ea, quae sunt eius generis (gr. ἀνατρέζειν. cf. Tert. anim. 23, 1 *scintilla hominem* post decessum vitae ad matricem relatura). PHYSIOGN. 21 cum ... modo involvuntur, modo -unt oculi (currunt var. l., recursant ed. vet.; gr. I p. 308, 2 ἀνατρέφονται). al. **② quae refluunt, relabuntur** (*sc. flumina, mare praeter l. 50sqq.*): OV. am. 2, 1, 26 carmine ... in ... fontes versa -it aqua (epist. 5, 30 ad fontem Xanthi versa -et a. [seq. l. 47]). SEN. nat. 2, 35, 2 rapidorum a. torrentium in se non -it. CVRT. 9, 9, 20 reciprocari coepit mare ... aquis in suum fretum -entibus reddebatque terras ... mersas). epist. 5, 31 Xanthe, retro propera, versaueque -ite lymphae (nym- var. l.). SEN. Herc. f. 322 bis ... discedens fretum et bis -ens. nat. 4, 2, 22 *Nilus etesiis* reverberatus in se -it. PETRON. frg. 40 vers. 7 (= ANTH. 478, 7) -entes qua versat fluctus harenas. CHIRON 388 *toto iumenti podagrī corpore expurgato* non erit spurcites, quae in eius pedes -at (*item in medicina: VINDIC. epist. ad Valent. 9 meatus ... inrigatio ... -ens rursus ad fontem cerebri [opp. descendebat]. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 28 medicamen in longavonem iniectum iam -ens atque defluens. al. apud eundem*). AMBR. epist. 2, 10, 7 flumina ... in suum fontem -bant (*spectat ad IV reg. 2, 8; sim. HEGES. 5, 41, 2 p. 385, 23 conversa Iordanis fluenta in suum fontem -isse [-cucurisse var. l.], cf. p. 458, 32*). al. **③ quae per responsionem mittuntur, sc. litterae:** OV. Pont. 4, 11, 15 dum tua peruenit, dum littera nostra -ens tot maria ... permeat. AVG. c. Pelag. 2, 3, 5 tot inter apostolicam sedem et Afros episcopos currentibus et -entibus scriptis ([ι. om. codd. duo]). LEO M. epist. 13, 1 -entis paginae sermo. FAVST. REI. epist. 1 p. 163, 16 haec ... aut recipere se aut respuere unanimitas tua -ente sermone respondeat (cf. p. 164, 15 rescribe). al. **part. praes. plur. pro subst., sc. abl. instr. -entibus de ipsa responsione cito data, ut vergat in notionem q. e. extemplo, sine mora:** CONSLT. ZACCH. 1, 28, 1 obiurgatio tua ... potest -entibus confutari. RVRIC. epist. 1, 7 p. 360, 19 spero, si ... venturi sitis, me -entibus scire faciatis. 2, 45 p. 428, 18 deposito, ... me -entibus instruatis. **④ quae in se retorsa sunt** (cf. p. 453, 62. 459, 36): SOL. 40, 10 cornua ... multiplici flexu in se -entia, (*sec. Plin. nat. 8, 40 cornibus ... in se flexis; ι. sese curr- cod. unus*). FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 21 (*de arbore umbrosa*) circumfluo ramorum -entium nexu.

2 vi praeverbii varia (minus perspicua hic illuc sub a) -itur: **a** in aversum, in quamlibet directionem (cf. p. 455, 10): CIC. Mil. 29 cum Milo ... de raeda ... desiluisse sequie acri animo defenderet, illi, qui erant

cum Clodio, ... partim -ere (de- *Ruae*) ad raedam, ut a tergo adorirentur Milonem (*sunt qui locum sec. p. 451, 40 explicit*). VET. LAT. II Macc. 14, 43 (rec. L, sim. V) *quidam* -ens audenter ad murum praecipitavit se viriliter in turbas (gr. ἀναδραμὼν ... ἐπὶ τὸ τεῖχος, rec. X exibit [i. -vit] cursu, B, M ascendens). IVL. VAL. 2, 2 1.37 *Stasagoras magistratu demotus eo, sc. Athēnas*, -it ibique ... opem ... imploravit (*huc traximus coll. gr. p. 64, 3 ἀπέργηται. an ad p. 451, 24 vel p. 451, 72?*). POTAM. tract. 1 rec. brev. 1.64 C. *Lazaro* veniente foras ... longius -bant *spectatores*. AVIAN. fab. 6, 3 *rana* edita gurgitibus ..., ad superos colles ... -ens (cf. Babr. 120, 3 εἰς γῆν παρελθόν. vim iterativam agnoscit Ellis, 1887, ad l.). DRAC. Romul. 8, 109 mater *Hecuba* gavisa -it ..., mox iuvenum *Paridem* reversum complexa tenet. al. **b** *motu alternanti, ultro citroque, sc.: de cursu Maeandri fluminis*: SOL. 40, 8 (*inde ISID. orig. 13, 21, 23*) Maeander amnis ..., qui -entibus ripis flexuosus ... praecipitat in sinum *maris* (sec. Plin. nat. 5, 113 ita sinuosus ..., ut saepe credatur reverti). VIB. SEQ. geogr. 103 tam flexuosus est, ut in sese -at (cf. GLOSS.¹ I Ansil. ME 5 [ad Verg. Aen. 5, 251] M(a)eander proprie fluminis nomen est dictus, quod in semet -at). *de respiratione*: DRAC. laud. dei 1, 599 cunctis animantibus aura -it (cf. 591 flatibus alternis, 592 itque reditque). **c** *vicissim, reciproce (accedit vicissim praeter DRAC.)*: HIST. AVG. Maximin. 4, 5 donis vicissim -entibus. COD. Theod. 7, 16, 2 hoc ... inter me *Theodosium* ... et ... Honorius vicissim -ente admonitione convénit. DRAC. laud. dei 1, 365 (*respic. gen. 2, 18*) coniugium (i. 'coniunx') se quisque vocet, dulcedo -at cordibus innocuis.

B *translate, sc. respectu motus localis minus vigente: 1 respicitur tempus praeteritum; -itur: a ad varia: a restituzione statutus prioris*: CIC. leg. 1, 61 unde generata, quo -sura, ... quomodo obitura sit rerum natura (recura, recurrent al. *codd.*). nat. deor. 2, 50 eius *luna* species ac forma mutatur, tum crescendo, tum defectibus in initia -endo. HOR. epist. 1, 10, 24 naturam expelles furca, tamen usque -et (sim. Ivv. 13, 239 ad mores natura eius, quem scelerum paenitet, -it damnatos [cucurrit cod. unus]). SEN. dial. 10, 2, 3 *vitia homines* in cupiditatem infixos premunt: numquam illis -ere ad se licet. epist. 72, 3 *philosophiae assidue studendum est*; non enim, ubi interrupta est, manet, sed eorum more, quae intenta dissiliunt, usque ad initia sua -it. VAL. FL. 4, 395 *Io primo ... visu Tisiphones ... in miserae rursus bovis ora -it*. IREN. 5, 10, 1 1.23 oliva neglecta ... oleaster fit vel rursus oleaster diligentiam percipiens ... in pristinam naturae -it fructificationem (recum(b)it cod. unus). 5, 12, 2 1.46 *sicut quis* devertens in peius perdidit vitam, sic rursus idem ipse in melius -ens ... inveniet vitam (gr. ἐπανελθόν). LACT. ira 10, 29 seminibus (i. atomis) aliquando resolutis atque in naturam suam -entibus (revertar. l.). VVLG. eccles. 12, 6 antequam rumpatur funis argenteus et -at vitta aurea *vita* (i. solvatur, ut vid.; allegorice sec. A explicat HIER. p. 459, 16). PRVD. c. Symm. 2, 293 *si mores antiquos colere necesse est*, populi feritate subacta edomiti ... iterum ... ferinos in mores redeant atque ad sua prisca -ant. AVG. mor. Manich. 7, 9 dei bonitas ... omnia deficientia sic ordinat, ut ibi sint, ubi congruentissime possint esse, donec ordinant motibus ad id -ant, unde defecerunt (explicatur retract. 1, 7, 6). QVODV. prom. 1, 5, 7 in sudore ... hominem edere panem, donec -at in mortem (*subest gen. 3, 19, cf. p. 455, 69*). ALC. AVIT. carm. 5, 353 nonnumquam ..., quae laeva malus voluit, mutata -unt in dextrum. al. **B** *repetitione, iteratione: temporum anni, dierum sollemnum sim. (fere subest usus p. 452, 17 sgg. illustratus, sed alter Ov.)*: HOR. carm. 4, 7, 12 mox bruma -it iners. epist. 2, 1, 147 libertas ... -entis accepta per annos (cf. PORPH. sunt, qui dicant ... Saturnalia annua [anno trad.] significari). Ov. fast. 2, 854 fallimur, an veris praenuntia venit hirundo nec (et trad.) metuit, ne qua versa -at hiems? AETNA 240 ver ... cur aestate perit, cur aetas ipsa senescit autumnoque obrepit hiems et in orbe -it (cucurrit var. ll.). ANTH. 467, 6 dies ideo nos grato perluit haustu, quod permul[t]at[us] *h*ora -it [a]equis. AVSON. 14, 6 (380 S.), 5 omnes ... idus octava luce -unt, sc. post nonas (cf. p. 460, 7). SERV. georg. 2, 406 (antea: 'curvo Saturni dente', id est falce) alii Saturnum deum esse temporum dicunt, quae, sicut falx, in se -unt. AMBR. Hel. 19, 69 dominica dies in se -it. AVG. civ. 11, 7 p. 470, 18 quae *vespera* ... -it in mane (respic. gen. 1, 5. 8. 13. al.). LEO M. serm. 83, 1 -ente triumpho martyrii Petri. al. *cetera exempla*: PROP. 4, 5, 30 maior dilata nocte -et, amor (de- cod. unus). STAT. silv. 5, 3, 151 discere ..., qua lege -at Pindaricae vox flexa lyrae (sc. *carminibus per strophas scriptis, ut vid.*). SVET. Aug. 81, 2 quasdam *valetudines* ... tempore certo -entes experiebatur (*item de morbis*: GELL. 17, 12, 2 febrim quartis diebus -entem [cf. 3 quartanam]. CAEL. AVR. acut. 3, 3, 24 facile ... passio ex occasione parva -it. al. [cf. p. 459, 61]). CLAVD. DON. Aen. 3, 150 p. 286, 21 'curas meas his demere dictis', ne ulterius curis -entibus frangerer. COD. Theod. 7, 23, 1 ut quinto quoque anno ... similis -at exactio (-et cod.). al. **γ recordatione, memoria; -it:** qui (quod) *priora recordatur* (cf. p. 456, 12): VELL. 2, 4, 7 de quo mortis anno si quis ambiget, -at ad priorem consulata-

tum eius *Scipionis*. SEN. dial. 12, 20, 1 cogitationes ... tuas subinde ad me mortuum -ere. PAVL. dig. 9, 2, 24 ad quod tempus -amus? ([sc. in aestimando servi vulnerati pretio]). CONC.² IV 1 p. 114, 10 ad tempora Theophili ... vel superius). IREN. 3, 4, 1 si de modica aliqua quaestione disceptatio esset, nonne oporteret in antiquissimas -ere ecclesias? al. *quod in mentem reddit*: SEN. epist. 123, 9 *difficile* est animo dulcem sonum excutere: ... ex intervallo -it. PLIN. paneg. 88, 10 haec 'optimi' appellatio numquam memoriae hominum sine te -et. AMBR. apol. Dav. I 9, 48 considera, ... quomodo in memoriam semper -at *delictum* (incurret, incurvet var. ll.). AVG. in psalm. 102, 8 1.34 -it nobis recordatio de omnibus creaturis, quia dictum est: '...' (gen. 1, 31). al. **δ cetera exempla**: PAPIR. dig. 50, 8, 11, 2 (ex epist. M. Aurelii) cum possint *emptores* ad auctiones suos -ere. PAPIN. dig. 7, 1, 57, 1 *fructuario mortuo* emolummentum ... ad dominum proprietatis -it (sim. PAVL. sent. 3, 6, 28 ususfructus amissus ad proprietatem -it. cf. l. 20). VEG. mil. 2, 21, 2 quasi in orbem quandam per diversas cohortes ... milites promoventur, ita ut ex prima cohorte ... promotus vadat ad decimam cohortem et rursus ab ea ... cum maiore gradu per alias -at ad primam (-it, occurrit var. ll.). COD. Theod. 3, 13, 3 pr. *marito mortuo dos* ad feminam revertatur nihilque sibi ex hoc defuncti heres audeat vindicare, quod ad mulierem -ere fecit obitus maritalis. 6, 3, 4 *ut ad eos curiales ... iterum sollicitudo exactionis re*(currat). al. **b ad auctorem, a quo posteriora originem ducunt**: CVLEX 20 Palles, ad quam ventur -unt (-it trad.) agrestum bonā futurā (secura var. l.). IREN. 2, 2, 3 id, quod est causa eorum, quae facta sunt, in illum, qui prolator fuit talis successionis, -et. NICET. fid. 5 p. 15, 1 (ad Luc. 9, 35 et Ioh. 5, 23) bonus pater non invidet gloriam filio, quia omnis gloria filii -it in patrem. AVG. anim. 4, 11, 16 *haeretici* persuadere conantur ab omni noxa puras esse animas parvolorum, ne scilicet eadem noxa in auctorem deum -at et redeat. MAXIMIN. Aug. coll. c. Maximin. 5 1.28 *si spiritus sanctus nos inluminat, inluminatio ad auctorem* -it, qui est fons bonitatis (l. 31. 6 1.16. 17. 18). CYPR. GALL. exod. 901 si segetem alterius vitemve absumperit aestu, crimen ad auctoris merita per damna -it, ut reddat, quicquid ... flamma peredit (cf. exod. 22, 6 reddet damnum, qui ignem succenderit). al. **c ad dicta, scripta priora: elaboranda, retractanda**: FRONTO p. 141, 23 *Chrysippus* non est contentus *docere, definire sim.*, verum ... iterat, differt, -it, interrogat eqs. PORPH. Hor. sat. 1, 1, 108 ('illuc, unde abii, redeo') ad sermonis sui sensum, quem inchoaverat, -it. PS. IVL. RVF. schem. lex. 21 p. 53, 13 *ἐπάνωδος* est, cum duabus (sc. *rebus*) brevi[b]us pluribusve propositis ad singularium enarrationem -itur (cf. p. 53, 22 latine dicitur *τ*eversio vel *τ*egressio. *zeugmatice, sc. -itur ad singulas res propositas, quae deinde enarrantur*). SERV. Aen. 6, 724 interrogatus Anchises, quare animae velint reverti ad corpora, quasi aliud dicit, tamen illuc -it. AMBR. Hel. 3, 5 de Heliae gestis plurima iam ... digessimus et cavendum arbitror, ne in eadem -amus. MAXIMIN. Aug. coll. c. Maximin. 10 1.8 dilatione studies, ut non ad principalem causam -amus. al. *posterioribus comprobanda*: IVVENC. 1, 180 *pastores* mirantes laudent ..., omnia nocturnis monitis quod vera -ant (-unt var. l.; cf. Luc. 2, 20 viderant omnia, sicut dictum est ad illos). 2, 767 ut dictum Esaiae ... de plebe -at (cf. Matth. 13, 14 adimpletur). *rurus consideranda, in memoriam revocanda*: CASSIOD. inst. 1 praef. 7 legite precor assidue, -ite diligenter. **d ad deum, veram fidem sim.**: PS. PAVL. NOL. exc. Bob. p. 461, 28 *proditor fidei* Petri ... imitator existat: egressus foras, id est egressus a perfidia, fleat amariter et -at ad fidem. AVG. conf. 5, 10, 20 cum ... conaretur animus meus -ere in catholicam fidem, repercutiebar. retract. 1, 21, 2 homo sibi adquisivit mortem deserens deum et adquirit, qui non -it ad deum (redit var. l.). FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 18, 2 quisquis ... conversus -erit ad areae dominicae locum legitimum ..., non erit palea, sed frumentum (cf. e. g. Luc. 3, 17). al. **2 vario respectu -itur**: **a refugio ad praesidium, subsidia sim.** (*ad homines /deum p. 455, 4 sqq.*) auxilium praestantes l. 67. 71. al.): CAES. civ. 1, 85, 4 uti *hostes* eo -ant et id cupidissime petant, quod paulo ante contempserint. 2, 16, 3 ad easdem dedicationis condicione -unt *hostes afflicti*. COLVM. 2, 2, 3 -endum est ... ad qualitatum (-tum R) inter se dissidentium quasi quasdam coniunctiones, quas Graeci *συνύγιας ἐναντιοτήων* dicunt. QVINT. inst. 1 prooem. 17 nunc necesse est ad eos [aliquando] auctores -ere, qui desertam ... partem oratoriae artis ... occupaverunt (sc. *philosophiam*). 1, 6, 13 *quidam explicantes*, cur aper apri et pater patris faciat, ... ad eam rationem -unt, ut *πατρός* patris, *χάρτον* apri faciat (cf. 14 effugient). PS. QVINT. decl. 17, 2 (*them*). filium ter abdicare voluit pater, victus) hic est ille, ... qui semper ad vos, *iudices*, -it et vincitur. FRONTIN. grom. p. 16, 10 ad artis copia(m) est -endum. TAC. dial. 9, 3 *si quis in aliquod negotium inciderit, ad hunc Secundum (i. oratorem, patrum)* -et, nec ad poetam (de- Gronovius). HERM. vulg. sim. 9, 23 multi facile -ad poenitentiam -ent, ([gr. μετανοήσοντ], Pal. 9, 23, 2 agent

p.]. *ibid.* ad p. -atis [gr. *et Pal.* 9, 23, 5 sim. ac *supra*]. *Pal.* sim. 8, 11, 2 unumquemque agnitis suis factis ... , ad p. -ere, [gr. *μετανοήσει*, vulg. ad p. regressurum)]. VLP. dig. 28, 5, 4, 1 ad generalem definitionem -endum est. IREN. 5, 24, 41. 83 ut ... per hominem -entem ad deum evacuetur apostasia *diaboli* (*item ad deum*: AVG. in psalm. 55, 13 imples tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi homines -ant ad te, ne deliciis et securitate perversa seducantur a te. al.). PS. CYPR. singul. cler. 36 (*ad Ezech.* 20, 18 sq.) sciant nunc adempta sibi esse parentalia patrocinia, qui huc atque illuc -entes contradictionum latebras quererunt, ne umquam feminis careant. QVEROL. p. 25, 15 -e ad indiculum, *i. loci descriptionem* ((a)ediculum trad., ut ad p. 452, 74 pertineat). SVLP. SEV. dial. 2, 5, 6 Martinus ... -it ad nota praesidia (sc. *ieiunium, orationem al.* sim. 3, 8, 7 ad nota *subsidia*, [prae- *Mombritionis*]). CONSVLT. ZACCH. 1, 6, 2 ad praedictorum *poetarum sim.* auctoritate m honestius -etis (POMP. gramm. V 176, 7 quodcumque tibi dat *Donatus* exemplum, dat secundum artem, ne -as ad a., sc. *clarorum scriptorum*. 232, 2 quoniam nos ars deficit, debemus -ere ad a. 263, 28). CONC. Vas. a. 442 p. 98 l. 37 si quis episcopi sui sententiae non adquiescit, -at ad synodus (STAT. eccl. ant. 1. 220. al.). LEO M. serm. 81, 3 ad *ieiuniorum remedia* -amus (con- var. l.). CASSIOD. var. 4, 42, 1 ad nos ... iure -it infantia destituta. al. **b** *inversione ordinis:* partium ratiocinationis, argumenti, regulae sim.: QVINT. inst. 5, 9, 6 (respic. ἀλτ- τα σημεῖα vel τεχνῆς) quaedam et retrorsum idem valent, -ut vivere hominem, qui spirat, et spirare, qui vivit, - quaedam in contrarium non -unt (l. B, retro sunt i. valet A). PLIN. paneg. 38, 7 cur ... posteris amplior honor quam maioribus haberetur curve non retro quoque -ret aequitas [non] eadem (sc. *a posteriori ad maiores*). AVG. civ. 5, 9 p. 204, 29 (*antea v. infra p. 456, 3*) per illa omnia, sc. *gradus ratiocinationis*, sic -itur: si est voluntatis arbitrium, non omnia fato fiunt; si eqs. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 5, 24, 2 ea ..., quae superiora sunt, eventus suos atque merita speciebus, quas amplectuntur, impertint; non tamen -it, ut specierum suarum ... varietatibus permittentur (cf. 3 recursui), in Iob 4, 7 *deus ultionem non exigit ab innocentibus*, ut -at nocentes fuisse, in quibus potuit vindicari. 21, 22 quod ... in impios vindicetur, confiteor etiam ego, non tamen -it, ut ubi aerumna fuerit, inveniatur et culpa. POMP. gramm. V 107, 30 aspirare non debemus, nisi quando sequitur vocalis ... ; nec tamen, ubicumque vocalis fuerit, ubique aspirare debemus: non -it hoc, (om. cod. unus). 154, 4 ea *nomina* recipiunt comparationem, quae sunt qualitatis et quantitatis; haec autem regula non -it. al. *verborum, pedum, syllabarum, sc. in re metrica*: TER. MAVR. 1615 si prior *spondei syllaba* in geminas solvetur longa minores, tum pes -et dactylo contrarius (sc. *fiet anapaestus*). DIOM. gramm. I 517, 4 reciprocum *versuum genus neoterici* ... novum protulerunt, ut per duos versus duo alii -ant (sc. *vocibus reversis*; cf. p. 460, 33). 517, 13 hic *versus* decurrit iambicus, -it elegiacus. SIDON. epist. 9, 14, 6 *'praecipi' ... deficiet'*; hoc, si -as, ita legitur: 'deficiet ... praecipi' (l. an acc., ut ad II A2 pertineat? hos [sc. *versus*] cod. unus). al. *sonorum, modulationis, sc. in arte musica*: MART. CAP. 9, 957 *chroma in acumen melos accipit* per hemitonium et hemitonium et tria hemitonia ... ; in gravem ... ex diverso -et. **c** *quolibet modo:* SERV. Aen. 1, 320 *structurae quaedam differunt*, quamvis ad unam significationem -ant (sim. 6, 270 'per inceptam lunam': alii 'incertam' legunt; illuc tamen -it: nam 'incertam' incipientem, id est minorem, significat). AMBR. Noe 23, 83 quando *mens* finit aliquod opus, ... in alia -at opera. AVG. de duab. anim. 6 p. 57, 8 *si solutionem quæstionis non invenirem, -rem in me, prosternerer deo eqs. (introspiciendo, meditando ut: in psalm. 55, 10 -it homo in cor suum et deinde -it ad deum. serm. 16A, 7 l. 204 cito tu -e intus ad secreta conscientiae: vide te intus)*. IVLIAN. epit. in psalm. 88, 12 *psalmista* varie nunc <a> partibus ad universitatem, nunc a generalibus -it ad species, ut omnium auctorem praedicet (cf. CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 112, 18 decempeda certa mensura est, a cuius magnitudine et citra -i licet ... usque ad minimum ... et ultra item progredi usque ad maxima). al.

II transitive (*fere c. acc. obi. [int. l. 64 sqq.]; pro obi. est orat. recta p. 456, 16, enunt. relat. p. 456, 22]*): **A** *fere i. q. persecui retrorsum, eo unde ventum est (passim vigente imag.):* **1 iter sim.:** emensum: Ov.ars 3, 360 *in ludo latrunculorum bellator ... coeptum saepe -it iter* ([at trad.]. VEN. FORT. carm. 6, 5, 302. 10, 6, 64 *vipera Martini imperio* ... revocatur ad undas transactumque viae ... -it i.). VET. LAT. Ios. 23, 14 (Aug. quæsta. hept. 6, 24) ego ... -o viam, sicut et omnes, qui super terram (*i. moriturus sum*; gr. ἀποτρέψω τὴν ὁδὸν [quod AVG. *ibid. explicat coll. gen.* 3, 19 donec revertaris in terram. 24, 51 p. 451, 21]; cod. 100 excedo vitam, Vulg. ingrediar viam. cf. IORD. Get. 226 *Attila* per dissimiles anteriores vias -ens [anterioribus var. l., ut ad p. 451, 68 pertineat]). AMBR. epist. 5, 19, 4 *Iesus homines* -so anfractu erroris revocavit ad paradisum (recursu var. l.). *orbiculare* (cf. p. 452, 17): NOVATIAN. cib. Iud. 6, 5 quicquid haec *luxuria* per vitia consumperit, illa *avaritia* per scelera restituit orbe criminum -so (recu(r)sor codd.), ut rursum luxuria eximat, quicquid ava-

ritia congesserat. BOETH. cons. 4 carm. 1, 14 donec *mens* ..., quocumque micans nox pingitur, -at astri circulum. **2 cetera exempla (hucine trahas p. 455, 44):** AVG. civ. 5, 9 p. 204, 27 eisdem -sis gradibus ratiocinationis eo pervenitur, ut eqs. (seq. p. 455, 27). CASSIOD. compl. in act. 15, 30 Paulus et Barnabas ... illas regiones -ere decreverunt, in quibus eqs. (cf. act. 15, 36 revertentes visitemus). VEN. FORT. carm. app. 4, 5 (*in imag.*) sollicitis oculis volitantia flabra -o, quando vel unde tui nuntiet aura boni.

B *fere i. q. repetere, recensere sim.:* considerando, legend: IVL. VAL. 1, 7 l. 1339 sat dictum est de Alexandri magistris maioribusque; igitur *Alexandrum*, mens -at (l. trad., def. Rosellini coll. recursare p. 457, 26; ad A. coni. Berger de Xivrey, ut ad p. 453, 74 pertineat). HERM. Pal. sim. 9, 20, 4 *divites paenitentes* -ant dies suos et operam bonam faciant (gr. ἀναδρόμουον [ἐν] ταῖς ἡμέραις, vulg. repetito tempore). CARM. adv. Marc. 2, 86 si celeri primordia mente -as, invenies eqs. HIL. AREL. vita Honorat. 18 l. 15 *animo*, semper -bat: '...' (l. sc. abl. ut e. g. l. 23; aliter, sc. orat. rectam pro subi. et animo pro dat. accipiens Valentin, 1977, in transl.). PROSP. c. coll. 21, 3 p. 272^C ad ... Xystum ... emissae paginae -antur (sc. Aug. epist. 194; syn. retractetur, revolvantur, recenseantur). RVRIC. epist. 2, 19 p. 404, 3 (vers.) hoc, sc. *carmen*, tu luminibus libens -e (postea: revole; relegis). BASIL. hom. p. 81, 5 (respic. I Thess. 5, 16 semper gaude) -e, ..., quae dicta sunt (l. gr. p. 265^C ὀνάλαβε τῷ λόγῳ). VEN. FORT. carm. 5, 17, 3 hanc *epistulam tuam* avidus capiens oculis animoque -o. tractando, afferendo (huc vergit et l. 11): AVG. soliloq. 2, 7, 13 (*Ratio ad Aug.*) nunc adtende, dum eadēm (vix eā-) rursum -imus, quo fiat apertius, quod conamur ostendere. QVODV. prom. 1, 40, 58 *nos* -entes omnes figuratas actiones temporis ante legem (-emus, recordemur var. ll.). PS. MAX. TAVR. serm. 111 p. 752^C sanctarum scripturarum vel pauca -amus exempla. VEN. FORT. carm. 8, 3, 173 (*enumerantur sancti*) Europæ atque Asiae quis lumina tanta -at? quolibet modo: SACR. Leon. 1164 (*item fere Gelas.* 1056) annua martyrum tuorum, domine, vota -imus. CAES. AREL. serm. 238, 1 p. 903, 9 (*ad monachos*) si frequentius ... voluerimus psalmos -ere memoriter (sim. 238, 2 p. 904, 3; cf. p. 904, 8 recitamus).

deriv.: recursio, recurso, recursor, 2. recursus (-ūs). Rey.

recursio, -ōnis f. a recurrere. i. q. *actio recurrendi* (pendet praepos. l. 38 sqq., cf. l. 41): **1 qua quis vel quid retro ad eum locum, statum, actionem redit, unde abiit, evanuit sim.:** PS. AMBR. paenit. 8 p. 981^A me a proposito ... operis sentio deviasse ...: facilis est ad omissa -o (postea: repetitur trames). CAEL. AVR. acut. 2, 14, 92 acceptorum per vomitum -o (item eorum, quae e corpore redeunt: 3, 2, 8 -o sive recursus poti liquoris [3, 6, 68 infusi ... l. in os -o per nares fit]). EVSEB. EMES. serm. 19, 1 cum fiebat -o domini ad caelos, sc. *ascensione*. **2 qua quid saepe vel certis intervallis iteratur intra spatium (indicatum l. 45 sq.; occurrit in libro l. 51):** diei, temporis: Ps. AVG. serm. ed. Mai 146 (sub finem) quem diem paschæ annua -e ... colimus (SACR. Leon. 728 festivitatem sancti a. -e venerantes. Gelas. 972 sancti honorabilis a. -e solemnitas et perpetua semper et nova est). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 81 siquidem sit incerta accessionis, sc. *morbi sacri*, -o (item *morbi*: Ps. SO-RAN. quaest. med. 126 quid est -o [reversio cod. Carnot.] eiusdem vitii? [postea: denuo redditus]). VICTOR. pasch. p. 21, 9 *quidam laterculi sui formam ... ab omni necessitate præfinita (-tae var. l.) -is exutam ... promulgavit (antea: in id ipsum redire).* cursus caelestium circularis: MART. CAP. 9, 911 (vers.) poli volvit ... sidera ... lege ratā sacra -o. **3 qua quis currit et recurrit, inde meton. de cursore, nuntio (cf. p. 453, 19 sqq.):** MART. CAP. 1, 92 (vers.) *Mercurius est Iovis fides, sermo ... ac verus genius, fida -o interpresque meae mentis (alludit ad nominis Mercuri verilogium q. e. Medicurrius sim., cf. e. g. Maltby, Lex. of Ancient Latin Etym., 1991, 380, Marangoni, Suppl. etymologicum lat. I, 2007, 80; v. etiam Shanzer, comm. 1986, 181 sq.). **4 qua matrix supra a situ, habitu proprio amota est:** THESS. TRALL. plant. 1, 1, 2 *herba quaedam* virtutes habet ... ad sanguinis refectionem ..., ad matricis -em ([-em ... refectionem falso ed. Friedrich; cf. gr. πρὸς τὰς ὑστερικὰς διαθέσεις]. 1, 8, 5. cf. p. 458, 57 sqq.).*

recursito, -āre. a recursare. respicitur actio eius astri, quod a celeriore astro superatum retro moveri videtur (in allegoria): MART. CAP. 1, 25 licet Mercurius planeta cupiat ... Apollinem (i. solem) praevertere, tamen cum consequitur, ita ... antevenit ei, ut cessim plerumque -ans gaudeat occupari (de eadem re 1, 92 [vers.] relabitur). Hillen.

*recursio, -āre. a recurrere. non nisi stirps præs. GLOSS. -at: saepius currit. percurrit. percūtit (falso pro -curr?). denuo tractat vel recurrit. sim. al.; cf. e. g. p. 457, 27. [confunditur in codd. c. recusare p. 457, 18. 33. al., recurrere p. 457, 40 (in var. l. dub. CYPR. GALL. exod. 901).]

i. q. (frequenter) recurrere (sc. *intrans. praeter* p. 457, 25 et GLOSS. quasdam, v. *supra*; *vis frequentativa*, quae memoratur p. 457, 19 et acutur per

adv. saepe l. 37, quotiens l. 38. 45, minus appetet l. 6 [nisi hyperbolice dictum]. 10. 14; indicatur cui vel quo per dat. l. 18. 22. 36. 43 [refl. al. [cf. acc. l. 26], adv. l. 21, praepos. ad l. 10, in c. acc. l. 23 [cf. c. abl. l. 20], ceterum unde per praepos. ex l. 37]: **1 proprie de motu:** **a hominum** (digitorum l. 12): PLAVT. Most. 581 redito huc circiter meridiem. :: ... quid ego huc -em? ... quid, si hic manebo? SEN. Med. 385 incerta qualis entheos gressus tulit ..., talis -at huc et huc motu effero *Medea* (fort. cf. Ov. Med. frg. 2 feror huc illuc). CYPR. GALL. exod. 1264 (respic. 33, 11) dum ... graditur, dum deinde -at Moses. iud. 124 (respic. 2, 6) dispersus ... populus ad nota -at tecta. **b rerum:** LVCR. 2, 106 *primordia quaedam* dissiliunt longe longeque -ant in magnis intervallis: haec aëra rarum sufficiunt nobis. MART. CAP. 7, 729 digiti *Arithmeticae computantis* ... -antes (-cavar. l.) et quadam incomprehensae mobilitatis scaterrigine vermiculati. SIDON. epist. 3, 11, 2 si exemplo -antis alloquii (*i. eo, quod epistulam remittit*) impudentiam paginae praesentis absolveris.

2 translate respicitur quod saepe repetitur, iterum occurrit: **a in mente, memoria:** **a -ant eventus praeteriti et varia:** VERG. Aen. 4, 3 multa viri *Aeneae* virtus animo *Didonis* ... -at ([*-cus-* R]). SERV. bene frequentatio usus est verbo in frequenti amantis cogitatione. CLAVD. DON. p. 354, 16 *bona animi* ... -bant in sensibus cogitanti. SIL. 2, 519 *Saguntinis ob sessis interius* ... -at dulcis honor divae *Fidei*. 6, 555 Senones captaeque -at attonitis *Romanis* arcis facies. TAC. hist. 2, 78, 2 -bant animo *Vespasiani ad imperium vocati vetera omina*. PANEG. 8, 18, 3 -bat ... in animos illa sub divo Probo ... captivorum incredibilis audacia. *?usur patitur transitive ('ad exemplum verbi repetere sim.' Rosellini ad l.):* IVL. VAL. 2, 28 1.844 -bant ... eum (*i. Darium; ei Kroll*) et captae urbes et subiugatae regiones (cf. GLOSS. IV 421, 42 -ant: remordent, recurrent [*si recte hoc refert Heraeus, Kl. Schr., 1937, 131 adn. 1*]). **b -at** cura (*sc. propria; aliter l. 37*): VERG. Aen. 1, 662 sub noctem c. -at, *sc. Veneri de Aeneae salute anxiae* (SERV. auct. 'recurrerit' et 'revertitur', quasi semper in mentem venit). STAT. Theb. 1, 316 tenet una dies noctesque -ans c. virum *Polynicen* (SCHOL. <-ans> ad cogitationem rettulit, non ad diem). RVFIN. Orig. in gen. 8, 4 p. 80, 12 per totum triduum -antibus (*-cus- var. l.*) c. paterna viscera cruciantur (respic. *Abraham iussus, ut Isaac sacrificet*, gen. 22, 1 sqq.).

b cetera exempla: VERG. Aen. 12, 802 (*Iuppiter Iunoni*) ne ... mihi curae saepe tuo dulci tristes ex ore -ent ([*-cus-* M a. corr.]). CYPR. GALL. exod. 991 [respic. 23, 18] quotiens sacrorum cura -at. aliter sub aβ). MIN. FEL. 17, 6 tenebrarum et luminis ... -antes vices (*item respic. vicissitudo dierum noctiumque: ISID. nat. 7, 7 -antium [-current- var. l.] lumen ac tenebrarum. cf. l. 45*). TER. MAVR. 1367 *pyrrichius*, et aptus pyrrichae, tam cito motu -at, quam breves hi sunt soni (cf. p. 458, 3). 1395 *τοίβραχνν* primo loquemur, tunc sequentur ceteri, ut pedes sibi -ant temporum adversi vice. CYPR. GALL. exod. 769 (respic. 20, 10) tu sabbata festa ... cole ..., quotiens mundo lux illa -at.

deriv.: recursito.

Viredaz.

recursor, (-ōris) *m.* *a* recurrere. *i. qui recurrit, sc. se alienando a veritate sim.:* AVG. serm. 292, 8 (*ad Donatistam*) melius ... Iohannem audis, o haeretice; melius audis praecursorem -r, melius audis humilem, o superbe.

1. recursus, -a, -um *v. recurro.*

Hillen.

2. **recursus, -ūs *m.* *a* recurrere. NOT. Tir. 27, 40 -s. *vix agnoscas genus neutr. p. 460, 14. de notione:* CHAR. gramm. p. 452, 38 reversus ἐπάνωδος. -s ut supra. legitur in versibus (saepe plur.) inde a VERG., Ov., in orat. soluta inde a LIV., VAL. MAX. **[confunditur in codd. c. cursus e. g. p. 458, 73, 459, 27 (restit. SYMM. epist. 7, 41), excursus p. 459, 71, recessus l. 75. p. 458, 29, 43 (letiam c. -cuss-). in falsa var. l.]** LVCAN. 6, 445 HEGES. 5, 34, 1); *in falsa var. l. pro decursus LEO M. serm. 80.]*

significatur actio vel effectus recurrenti (facultas e. g. l. 72. p. 458, 49, metonymice p. 460, 12. 29; iuxta ponitur recursio p. 458, 60, redditus p. 459, 14. 65, opp. e. g. cursus l. 71. p. 458, 4. 56. al., progressus p. 458, 16, receptus p. 458, 24; indicatur, quo recurrentur, per praepos. l. 73. p. 458, 32. 70. 459, 15. al., gen. p. 459, 69. 71 et fort. p. 459, 66, unde, per praepos. p. 459, 64 sq.; locut. -um facere e. g. p. 459, 15. 74 sq. 460, 28): **1 proprie vel in imag. sc. vigente vi locali; praevalente respectu:** **A** *recedendi, motum retro vel contrarium faciendi* (*sc. saepe post motum prorsus, ad anteriora directum, sed fere de motu huc atque illuc facto e. g. p. 458, 7. 19. 459, 36; hic illic de motu iterato, v. maxime p. 458, 12 et e. g. p. 458, 7; reredit matrix a loco suo p. 458, 57 sqq.); recurrent: **1 animantes** (*spiritus sanctus p. 458, 9; partes corporis sim. v. sub 2*): VERG. Aen. 5, 583 (*in lusu Troiae*) alios ineunt cursus aliosque -us adversi spatiis. LIV. 26, 42, 9 ut subeunti ... ad moenia urbis -s pateret (*in pugna ut:* AMM. 21, 12, 13 -s ... ad moenia tutior. CLAVD. DON. Aen. 11, 620 p. 511, 13 *milites* -u insperato decepti. CLAVD. 28, 623 [*de proelio ludicro*] textas ... fugas inconfusosque -us [-cess- var. l.]. CYPR. GALL. Ios. 74 *praepropero**

... -u. al.). STAT. Ach. 1, 829 *saltantes* varios ... quater legere -us (*item in saltando:* PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 44, 20 *pyrrichius* ... a celeri motu ac -u, qui in pyrricha habetur, nuncupatus est. 60, 4 in circuitu, ... in -u, id est στροφὴ et ἀντιστροφὴ). NEMES. cyn. 106 elige ... cursu facilem facilemque -u ... canem (*nisi ad B*). HIL. in psalm. 1, 9 (*ad 1, 1; in imag.*) adhibito decadendi ex ea via, sc. peccatorum, non moroso -u. PAVL. NOL. carm. 21, 735 *in aqueductu aedificando populus visus est crebros iterare -us.* AVIAN. fab. 8, 3 (*in imag.*) indignata cito ne stet Fortuna -u. FAVST. REI. spir. 1, 13 p. 129, 3 virtus divina ... nec *excursu* agente advenit nec -u labente disedit (ex c. codd. et ed.). al.

2 res: **a aqua:** **a maris** (aliter p. 459, 32): **(1) quod a terra recedit, litus relinquit** (*sc. motu continuo ac diurno; accedit adi. alternus sim. l. 14. 19. 21*): VERG. Aen. 10, 288 -us languentis pelagi (MELA 3, 55 ob alternos accessus -usque p.). SEN. dial. 12, 20, 2 cursus ... eius *maris* alternos et -us. APVL. mund. 19 p. 332 fluctuum ... mole nunc progressibus litora, nunc -bus sinus caesi quatiuntur (gr. 396a19 ἀντανακότην). AVSON. Mos. 43 tuos ... miraris in amne -us (*sunt qui ad p. 459, 36 trahant, sed cf. Green, comm. 1991, ad l.*). al. **(II) quod motu reciproco et continuo accedit et recedit:** Ov. Ib. 421 per alternos unda labente -us (*sim. respic. aestus: SOL. 23, 22 prout illa luna aut mergatur aut surgat, variant se alternantes -us maris*). HIER. epist. 79, 10, 2 crebris fluctuum -bus ad asperma salsa conlidi. **(III) quod in terram accedit, sc. motu contrario fluctibus suis** (*v. l. 24. 29 vel fluminis (v. l. 25 sqq.): PANEG. 8, 6, 4 tot dierum ac noctium receptu -uque oceani. AVSON. 27, 4 (399 S.), 13 aequoris undosi ... multiplicata -u Garunna pontum provocat (de eodem amne: SIDON. carm. 22, 105 pontus multo ... -u flumina quas volvunt et spernit et expetit undas. sim. EPIST. Arel. 8 p. 14, 20 [a. 418] decursus R(h)odani et Terreni, i. Tyrrheni maris, -s. CLAVD. 17, 107 tumidos quae luna -us nutriat Oceani (-cess- var. l.).*

b fluminis, sc. quod divisum facit motum in contrarium cursui naturali suo: AMBR. in Luc. 1, 37 (*respic. IV reg. 2, 14*) sub Helia diviso amne fluvialium -s undarum in originem fluminis (*seq. psalm. 113, 5 Iordanis conversus est retrorsum. cf. p. 452, 55 sqq.*).

b caelestes, quae regreduntur, retro cedere videntur (exempla certiora; aliter p. 459, 18): STAT. Theb. 4, 307 medii ... -us solis (*in prodigio ut: IVLIAN. epit. in psalm. 116 praef. novae rei spectaculo, id est -u s.*) HYMN. Walpole 76, 8 vagos -us siderum (*[nisi ad p. 459, 18 sqq.]*). MACR. somn. 2, 16, 26 cursus s. vel -us. sim. MART. CAP. 8, 811 siderei. 8, 854 quinque sidera stationes -usque patiuntur [*opp. cursu continuo*]. cf. BOETH. cons. 1 carm. 2, 10 quaecumque vagos stella -us exercet varios flexa per orbes).

c cetera exempla: VAL. MAX. 6, 9 ext. 7 (*in imag.*) quos sublime extulerunt, improviso -u (-cuss-, -cess- var. ll.) destitutos profundo clodium ... immurgent opes humanae. VAL. FL. 4, 573 (*de Symplegadibus*) fuga ... medio *speranda* -u (*Sudhaus, alii aliter; per-, patr- codd.*). FLOR. epit. 4, 11, 6 *naves* habiles ... ad impetus et -us flexusque capiendos. TERT. monog. 5, 3 (*in imag.; antea: <rurus Ω ad A> replicatur*) dominus ostendit in se esse et initii decursum ad finem et finis -um ad initium. ARNOB. nat. 7, 28 p. 377, 18 (*in spirando*) si -us abstuleris, quibus alternatio redditur abstrahiturque vitalis (*postea: interclusis ... spiraminibus*). HIL. trin. 12, 24 id quod infinitum in deo est, semper se infiniti sensus nostri -ui subtrahat (*postea: intentio retroacta*). AVSON. 2, 6 (156 S.), 7 vibranti lambat quos *digitos iure tintos* umida lingua -u[s]. CLAVD. carm. min. 25, 37 oris ... -u dissimilem tenui variabat harundine ventum *Hy menaeus*. AVG. civ. 21, 4 p. 494, 33 (*magnes sub argento positus ferrum attrahit*) concitatissimo cursu ac -u infra lapis ab homine, supra ferrum rapiebatur a lapide. THEOD. PRISC. gyn. 8 *cucurbitis* -us vel inclinations matricis recuremus (*de eadem re: CASS. FEL. 77, 5 ad matricis adscensum sive supernum -um, quem Graeci anadromen dicunt. cf. p. 456, 59 sqq.*). CAEL. AVR. acut. 3, 2, 8 recursio sive -s poti liquoris (*item respic. reiectio rerum in corpus ingestarum: chron. 4, 3, 26 ne aegrotus ... -u refer[i]at medicamen. gyn. 1, 44 quo fit ut matrix ... non facile semen assumat, set -um habeat, i. semen elabatur [gr. non resp.].*) al.

B revertendi, redeundi eo, unde abitum est: **1 strictius recurrunt:** **a animantes** (cf. p. 459, 6): Ov. epist. 6, 59 (*log. Iason*) abstrahor ..., sed dent modo fata -us! met. 6, 450 celeres missae puellae spondere -us. 11, 454 (453 reversurum) spes est admota -us. SEN. Ag. 427 signum -us regia ... fulsit rate (*sc. domum sim. e pugna, bello ut: LVCAN. 8, 767 Fortuna -us si det in Hesperiam. STAT. Theb. 6, 946 remeabile bellum et tristes ... -us. HEGES. 5, 51, 1 ad propria -um fecere Alani [gr. 7, 251 πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἀνεκμίσθησαν]*). STAT. Ach. 1, 232 celeres ... -us ... Chiron rogat. PLIN. paneg. 86, 4. IVVENC. 1, 765 (*respic. Matth. 8, 5 sqq.*) ingressus est ... domum miles properante -u (*cursu var. l.*). HIL. in Matth. 31, 11 (*respic. 26, 36 sqq.; antea: Jesus reversus reperit dormientes apostolos*) post discursus -usque multiplices. AMBR. exc. Sat. 1, 75 absent- [Clementi]

tem fratrem ... -u celeri revisebas. HIER. in eccles. 12, 9 l. 304 ad caelos -um (*sc. post mortem*, cf. l. 16). HYMN. Ambros. 5, 24 F. *Christi excursus usque ad inferos, -s ad sedem dei.* VITA Hil. Arel. 4 l. 22 (*in imag.*) ad portum paenitendi ... -s. al.

b res: **a variae:** Ov. met. 9, 594 (*Byblis in imag. de se*) auferor in scopulos ... neque habent mea vela -us. SEN. nat. 1, 13, 2 *specula procul posita faciem non reddunt, quia acies nostra non habet usque ad nos -um (de visu ut: CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 173, 16 visus animi ... formam concipit et uti cursu ita etiam -u rapidis linearum meatibus recipit).* 3, 10, 3 omnium elementorum alterni -us sunt; quidquid alteri perit, in alternum transit ([_{l.}] *census et* -us *Hine, Studies, 1996, 47]. cf. *de tota natura rerum [an ad II?]*: MAR. VICTOR. aleth. praef. 29 alternas servare vices iugemque -um rerum stare. BOETH. cons. 3 carm. 2, 34 repetunt proprios quaeque -us redituque suo singula gaudent). AMBR. Abr. 2, 4, 18 (*in imag.*) ne -um faceret *castimonia* in eos fines, quibus fuerat expulsa. HIER. in eccles. 12, 6 l. 260 (*Vulg. v. p. 453, 42*) -um ... vittae aureae animam significat, quae illuc recurrat, unde descendenterat (*sc. post mortem*, cf. l. 2). al. **B caelestes sim.** (*sc. motum orbicularem peragentes*, cf. p. 452, 17 sqq.; aliter p. 458, 34 sqq.): MANIL. 1, 475 *ut cognoscas signa, non variis obitus norunt variosque -us* (477 natales ... suos occasumque ... servant). 2, 940 qua solitos nascentia signa -us, incipiunt (solido ... -u codd.). SEN. nat. 7, 25, 3 quorum *cometarum ex ingentibus intervallis -s est.* epist. 88, 26 *caelestium cursus et -us.* IVCN. 4, 735 trino solis ... -u (*sim. recurrit sol:* PRVD. cath. 7, 38 decem -bus quater volutis sol per agrans sidera. perist. 10, 575). HIL. in psalm. 118 lamed (= 12) 2 contumamur ... menstruum lunae -um (*Ps. PROSP. carm. de prov. 732 l. astorumque -s.* ISID. nat. 4, 6 ex l. nascentis -u [*cursu var. l.*] cf. PAVL. PELL. euc. 32 ante suum nono quam menstrua luna -u ... orbem ... completeret. CARM. CIL XI 299, 9 [a. 550] undecimum fulgens renovat ... luna -um). MACR. somn. 1, 21, 32 *planetarum inferiorum seu celerem seu tardum -um.* MAR. VICTOR. aleth. 3, 139 *cursus variosque -us astrorum* (ISID. nat. 6, 2 in unius a. -u. cf. l. 26). al. **γ aestus, accessus aquarum** (*sc. qui reddit in se post divisionem;* aliter p. 458, 12): CONSLT. Zacch. 1, 18, 22 (*ad exod. 14, 28; antea: rursum in se convenit mare*) tamquam ... mare -u tumidiore confluueret.*

2 laxius c. respectu: **a formae tortuosae iterum, locorum:** PLIN. nat. 5, 110 Lydia ... perfusa est flexuosis Maeandri amnis -bus (cf. AVIEN. ora 680 *amnis* panditur ... in decem flexus -u gurgitum). 36, 85 *itinerum ambages occursusque ac -us inexplicabiles continet labyrinthus.* in *imag.:* OROS. hist. 1, 12, 7 per inextricabiles alternantium malorum -us. LEO M. serm. 84bis, 2 intimum cordis tui scrutare secretum et omnes -us animae tuae ... ingredere (recessus *coni.*). **b litterarum sim. per responsionem datarum** (cf. p. 452, 58): SYMM. epist. 1, 86 ut pervenisse litteras meas sermonis tui -s ostendat. 6, 39 -s adloquii. 9, 35 gratiae. SIDON. epist. 5, 6, 2 -u familiarium paginamarum.

II translate, sc. respectu motus localis minus vigente vel evanido; -s fit: **A redeundo, revertendo eo, unde abitum est; respic. actio:** **1 variorum, qui (quae) revertuntur:** **a ad statum pristinum, conditionem priorem sim.:** **a quaelibet exempla:** VAL. MAX. 2, 7, 15 l. 223 -um ... iis ad pristinum militiae ordinem proposuerunt (*sim. ad officium*: HEGES. 1, 29, 7 ne ... *cuidam -s pateret ad sacerdotium* [gr. 1, 270 τὴν ἀρχερωσύνην ἀπολαβεῖν]. cf. COD. THEOD. 16, 2, 39 [= CONST. SIRMOND. 9; *antea: clericum ... episcopus ... ab ecclesiæ ministerio segregavit*] ut liber illi ultra ad ecclesiam -s esse non possit). CELS. 4, 7, 4 facilis ad bonam valetudinem -s est (*sim. SYMM. epist. 2, 55, 1 ad sanitatem.* LEO M. epist. 10, 4). SEN. dial. 3, 8, 1 si *ira coepit ferre transversos, difficilis ad salutem -s est.* PANEG. 4, 10, 3 quam aeger est ad honestatem -s his, qui iam gradum ex nequitia protulerunt! VEG. mulom. 1, 17, 5 -u ... catastematis (*male intellexit Chironem 191, ut vid.*). AVG. civ. 12, 20 p. 543, 30 sine ullo -u miseriarum. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 89 facilis in -um peiorem ... hoc passionis est genus (*sim. recurrit morbus*: 2, 11, 81 chron. 2, 13, 163. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 661 febris, iugi cum lege -us ad quartum redditura diem. cf. p. 453, 69). al. **B ad fidem, deum, vitam aeternam sim. (apud Christ.):** HIL. c. Const. 2 ab antichristo ad Christum -um per paenitentiam praeparemus. in Matth. 2, 2 reditus ab errore et -s a crimen. in psalm. 68, 24 -um paenitentia perdiderunt. AVG. gen. ad litt. 9, 18 p. 292, 21 *natura depravata -um per semet ipsam non habet (postea: revertitur).* CASSIAN. conl. 13, 8, 2 *deum* ad salutares invitantem -us. CONC.^s I 2 p. 48, 25 *ut Christus iter faciat ... humanae naturae ad incorruptionis -um* [gr. I 1, 1 p. 37, 16 ἀναδογουίν]. *sim. al.; cf. DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 298,* 22 ad immortalitatis -um [*exc- var. l.; gr. I 1, 6 p. 155, 26 ὁδόν*]). al.

b ad priora memorata, cogitata: CHALC. transl. p. 48^b ad eorum quae erroribus implicat originem facto -u (gr. ἀναχωρητόν. cf. comm. 272 facto ... -u redit ad indiginem initiorum). AVIEN. ora 416 ad priora.

AVSON. 11, 1 (191 S.), 29 *narrare aliquid fido ... -u (respic. recordatio memoriae ut: 19 [325 S.], 47 memori ... -u).* al.

2 eorum, qui (quae) iterum vel identidem accidunt, aguntur:

a tempora, aetates, dies sollemnes sim. (cf. p. 453, 52 sqq.): IVL. VAL. 1, 31 l. 1058 (vers.) *urbs virescens temporum -bus* (Ps. AVG. serm. ed. Mai 93, 6 anniversario t. -u). LEO M. serm. 40, 1 legitimi temporis -s [*cursus var. l.*] al.). AVSON. 14, 6 (380 S.), 2 Mai Octobris Martisque -u (*sim. 14, 16 [385 S.], 5*). SYMM. epist. 6, 79 per multos annorum -us (rel. 15, 3 interminus a. -s. CLAVD. 23, 23. LEO M. serm. 91, 1 anni. al.; cf. CYPR. GALL. num. 1 verterat ... solitis -bus annus). HIER. in Gal. praef. 1.66 sollemnitatum -us (5, 13^b 1.37 s. ... iugis per annos -s). LEO M. serm. 46, 1 festivitatis. al. *meton. de libro, quo -s paschalis tractatur:* GENNAD. vir. ill. 34 p. ... -um ... Theodosio principi obtulit *Theophilus* 89 Victorius ... conpositus paschale(m) -um (paschalem cursum var. l.). **b quaelibet actio:** MAR. VICTOR. aleth. 3, 678 (*respic. gen. 18, 22 sqq.*; *antea: percunctatio Abraham ... deducens sensim numerum iustorum servandorum*) summas ... minuente -u[s] usque decem.

B refugiendo ad id, quod (eum, qui) auxilium, securitatem, perfugi- um sim. praebet: **1 respicit actio (sc. hominum praeter l. 27):** COD.

IUST. 7, 62, 6 pr. (a. 294?) ut post sententiam ... -s fieri non possit ad iudicem, a quo fuerit provocatum. CONC. Valent. a. 374 p. 38 l. 15 ita ... per omnes ecclesias eiusmodi vitiorum germen inolevit, ut ad plena remedia difficultis sit -s. COD. THEOD. 1, 32, 2 ad *quas facultates administratorum facto -u iacturam patrimonii declinare possumus* (cf. *ad fideiussorem*: NOVELL. Valent. 32, 7 si inefficax *suffectus* ... fuerit, -um ad ipsum praebemus auctorem). 9, 37, 2 ad latebram abolitionis. CHALC. COMM. 351 quidquid nascitur, -um habet ad materias principales. SCARILA Fulg. Rusp. epist. 10, 3 ad sancti patris Fulgentii *scientiam* ... -um faciamus (*inde* FVLG. RVSP. INCARN. 2 *ut ad nos -um faceretis*). **2 meton. respi- citur ipse homo auxilium praebens:** VEN. FORT. carm. 5, 10, 7 sis ... longaevis cunctorum ... -s.

C invertendo, motum contrarium faciendo; mutatur ordo:

1 verborum, sc. in re metrica (in reciproco versu, cf. p. 455, 41): DIOM. gramm. I 516, 27 ut *versus* possit ad -um convenire. 516, 31 *versus* in procursori hexameter est, in -u *Sotadicus* (cf. 517, 9 in currentibus et in recurrentibus versibus). **2 rerum narratarum, sc. ita ut prius gesta post tractentur:** MART. CAP. 5, 506 in *oratione pro Cornelio primo refuta* sunt crimina, quae secuta sunt tribunatum, post ad ipsum tribunatum -s est factus (*postea: ordine ... commutato*). Clementi.

?recurvatio, (-ōnis) f. *a recurvare. i. q. effectus recurvan- di, status recurvus:* GLOSS. V 600, 2 *fragus: -o poplitis, quae et suffragatio (fort. medii aevi, cf. Osbern. f 164).*

recervo, -ātum, -āre. a re- et curvare. legitur inde ab Ov. (ter), CELSO (12^{ies}). [confunditur c. recurvare p. 449, 59.]

1 transitive, i. q. retro curvare, reflectere (saepius pass. /mediopass. e. g. l. 64 sq. p. 461, 1 sqq.) active l. 50. 52. 55. 62. p. 461, 14. indicatur, quo quid -etur, per adv. vel prepos. in c. acc. e. g. l. 50. 64. p. 461, 1. 7. 11 [cf. p. 461, 20], unde -etur, per prepos. ab l. 61 sq.]: **a spectat ad motum; -antur: **a aquae fluminis** (*sc. arte magica, ita ut retro fluant*): Ov. am. 1, 8, 6 *anus in ... caput liquidas arte -at aquas.* **B partes corpo- rum animantium** (*sc. actione propria vel aliena;* cf. l. 75 sqq.): Ov. epist. 4, 79 sive ferocis equi luctantia colla -as, Hippolyte. CELS. 5, 26, 28^b maior ... in extendendo membro mora est, ubi -to (articulo add. pars codd.) curatio adhibita est, quam in -ando eo, quod rectum continuerimus. CHIRON 316 *iumentum roboro sum non potest ... cervicem -are (recurrendi cod. Basil.).* SIDON. carm. 11, 47 *Venus -to demiserat ora lacerto mollia.* **γ partes herbarum, arborum:** *agentibus hominibus (in re rustica praeter l. 62):* COLVM. 3, 18, 1 Atticus praetorto capite et -to semen (*i. malleolum*) demersit. 3, 18, 2 fragilis est ea parte materia, qua torta et -ta cum deponeretur, ceperat vitium (*antea p. 461, 52*). 4 capp. 4 vitem ... -tam usque ab imo solo rectam calamo applicari oportere. STAT. Theb. 4, 300 *Arcades myrtos a stirpe -ant et pastorali meditantur proelia truncu.* *vi naturali:* COLVM. 5, 10, 13 (= arb. 22, 2) *radix duritia humi coercita -atur.* GELL. 3, 6, 2 *palma adversus pondus resurgit et sursum nititur atque (sec. Plut. moral. 724^E χνοτοῦται πρὸς τοῦντα τοῦντα. ad rem v. Steier, RE XX 1, 393, 44 sqq.). δ radii, quos emittere putabantur oculi, sc. -antur vi quadam naturali: MACR. Sat. 7, 14, 15 directam ab oculis aciem per planum ... non pergere ultra centum octoginta stadia et inde iam -ari (*sc. ab horizonte; eodem spectat somn. 1, 15, 18 recurrente curvatur visus*).***

b spectat ad formam: **a variarum rerum naturalium:** Ov. met. 2, 246 qui ... -tis ludit Maeandros in undis (*respic. cursus fluminis inflexus*). SEN. Ag. 564 *isthmus Corinthius* arto ... -tus solo Ionia iungi maria Phrixeis vetat. SCHOL. Stat. Theb. 2, 43 ('interiore sinu') dicit nescio qua parte Taenarum -ari ad vicem portus. **B partium corporis hu-**

mani: CELS. 4, 1, 9 dextra -tum in imo derigitur *intestinum*. 8, 1, 14 *costae* in exteriorem partem -tae paulatim in cartilaginem degenerant. 8, 1, 23 *os pubis* rectius in viris, -tum magis in exteriore in feminis. *morbo affectarum:* CELS. 5, 28, 2^a circa eum *locum* inflatae venae quasi -antur (7, 7, 7^a ubi intentae v. et -tae sunt [*si recte legitur*; *aequatae var. l.*, arquatae *Marx*]). 8, 16, 1 extentum brachium est neque -atur (*sc. prolapsus cubito ut*: 8, 16, 2 b. porrectum est, sed paulum in eam partem, a qua os recessit, -tum [-atur *pars codd.*]). *γ instrumentorum:* CELS. 6, 7, 9^a *aliquid ex aure protrahendum* est ... hamulo retuso paulum -to (*item in chirurgia*: 7, 7, 4^b paululum mucrone *hamuli* intus -to. 7, 15, 2 plumbea aut aenea fistula ... -tis in exteriorem partem labris). APVL. met. 11, 4, 2 angustum lamminam *crepitaculi* in modum baltei -tam. *δ notarum quarundam scriptarum (loco obscuro):* MART. CAP. 2, 120 (vers.; *Polymlnia ad Philologiam*) quid, iacente, quid, iugata linea trigonus -et circulusque torqueat (*sc. non ignoras sim.*; *an obi. effectum?* Kopp, ed. 1836, 166 sq. *trigonum iugata linea -tum, i. accentum circumflexum, intellegit; notas q. d. criticas significari putant Lenaz-Cristante, comm. 2011, 278*).

2 intransitive, *i. q. se (aliquo) flectere (evanida vi praeverbii):* AMBR. fug. saec. 7, 41 (*in imag.; respic. gen. 3, 14 [deus serpenti] super ... ventrem ambulabis*) ostenditur, quod terrena malitia sit, quae in terram -et (*vix absolute, ut intellegas e. g. animas -ari*).

p. p. recurvatus, -a, -um pro *adi. v. maxime p. 460, 72 sq.*
deriv.: ?*recurvato, recurvus.*

recurvus, -a, -um. *a recurvare* (*cf. Leumann, Gramm. 1977, 388*). *scribitur -curb-* in *codd. rec. e. g. AMM. 14, 2, 5.* *legitur apud VERG. (semel), Ov. (15^{ies}), postea rarius inde a CELSO; in versibus maxime occurrit vel in fine hexametri vel loco paenult. pentametri.* [*in var. l. falsa pro sonoro VERG. Aen. 9, 503 (aere -o Ter. Maur. 1855. 1858. 1912 [inde Ps. Mar. Victorin. gramm. VI 122, 32. al.], textu fort. de industria mutato; v. Cignolo, comm. Tér. Maur., 2002, 493); de aera -a pro a. repulsa TIB. 1, 8, 22 v. Fedeli, Gnomon 63, 1991, 313.*]

*i. q. retro curvatus, reflexus (vi praeverbii hic illic evanescente vel vix perspicua, v. e. g. l. 58. 67 et cf. VLT. SYLL. gramm. IV 262, 30 aliquando syllabam adicit non tam sensus causa quam metri [*affect inter alia exempla l. 37*]. ubi vel quo quid -um sit, indicatur per *praepos. ad l. 47*, in *l. 65*, per *l. 64*; neutr. pro *subst. l. 55*):* **1 -ae sunt res, sc. :** *a arte facta* (*cf. l. 59*): VERG. Aen. 7, 513 (*de bucina*) *Allecto canit signum cornuque -o Tartaream intendit vocem* (CLAVD. DON. Aen. 11, 855 p. 538, 20 *Opis sagittam* tendit -o c. [*postea: arcus ... curvatur in finibus*]. *cf. l. 64 sqq.*) Ov. epist. 10, 71 (*Ariadne Theseo*) ne victor tecto morerere -o (*i. labyrintho*). rem. 210 abdere sub parvis aera -a cibis (*de hamis piscatoris ut: fast. 6, 240. de bucinis sim.* : LVCAN. 1, 431 *Batavos* aere -o stridentes acuere tubae. CORIPP. Ioh. 1, 424. *cf. l. 28*). met. 8, 141 puppem ... -am (11, 464. 15, 698 trist. 1, 4, 7). fast. 2, 560 hasta -a, *i. caelbaris* (*cf. SERV. Aen. 11, 682 rusticum telum in modum pedi -um*). COMMENT. Lucan. 7, 140 curvamen ... contortae lanceae et -ae). OPT. PORF. carm. 26, 14 per -as lineas (*sc. carminis figurati*). PALLAD. 7, 2, 3 denticuli ... ad superiorem partem -i (*in vehiculo messorio*). SCHOL. Verg. Veron. ecl. 5, 88 'pedum' ... est baculum -um. **b herbae earumve partes:** Ov. met. 3, 664 impediunt hederae remos nexuque -o serpunt. 14, 632 *Pomona* bibulae ... -as, radicis fibras labentibus inrigat undis (*l. repugnans var. l. repurgans Heinsius*). COLVM. 3, 18, 2 (*praedic.*) quicquid -um et susum versus spectans demersum est ..., in modum hamis repugnat ... fossori. **c loca:** PLIN. nat. 2, 193 *sono, qui terrae motum praecedit*, exilius grassante in angusto, eodem rauco in -is eqs. AMM. 14, 2, 5 inter editos -osque ambitus montium. HIER. in Abd. prol. 1. 64 (*in imag.*) tempus est ... confragosum mare et saeculi -os gurgites transfretare (recurrus var. l.). CLAVD. carm. min. 26, 54 fluvius ... campi dorsa -a petit (*respic. fons Aponus ut: CASSIOD. var. 2, 39, 3 [antea: per algentes meatus] ut aquae fervidae post -a spatia, quae arte facta sunt longiora, calores sint maximos reddituae*). MART. CAP. 6, 639 cum longa sit *Italia* ab Alpibus ... absque -o flexu ... tot milia passuum (*antea: laevorsum ... se flectit*).

2 -es sunt partes corporis: *a animalium (dei arieti similis l. 65):* Ov. am. 3, 13, 17 *aries* cornu per tempora dura -o (met. 5, 327 -is ... formatus Libys est cum c. Ammon. fast. 5, 119 *capella* c. ... in sua terga -is. HIER. in Os. 5, 8 1.225 buccina ... c. -o efficitur). fast. 2, 113 tergo delphina -o se ... subposuisse *Arioni*. 2, 251 corvus ... pedibus cratera -is tollit (*cf. l. 73*). PLIN. nat. 9, 103 *conchis* ad *bucinum* -is. STAT. Theb. 1, 488 terribiles ... saetis ac dente -o ... exuviae *apri*. 3, 513 ora -o ungue secant rabidae *volucres*. CLAVD. 20, 230 *avis* rostro ... -o turpis. **b hominum:** CELS. 8, 1, 17 id *os* ... ipsum -um est. PRVD. perist. 2, 242 hic avarus contrahit manus -as (*sim. respic. indicium morum: PHYSIOGN.* 86 quibus ... sunt pedes ... in modum falcium -i. *ibid.* quorum latera tumida sunt ac -a). ANTH. 673, 1 (*an mediī aevi?*) dat aperturam crurum varorum flexura -am (4 curvato ... crure).

Pieroni.

recūsābilis, -e. *a recusare. i. q. recusationem patiens:* TERT. adv. Marc. 4, 35, 14 (*antea: Christus reprobari ... habens et postea ... extollit*) in lapidis aenigmate utraque revelatio eius ... canebat, prima -is, secunda honorabilis: 'lapis ..., quem reprobaverunt aedificantes, iste factus est in caput anguli' (*psalm. 117, 22*).

Holmes.

*recūsātio, -ōnis f. *a recusare. GLOSS. -o: ἀπολογία, παραιτησις. excusatio. II 233, 13 ἀπαραιτήτως: sine -e. 233, 25 ἀπάρνησις: abnegatio, -o. legitur fort. iam l. 13, certe inde a CIC., sc. non nisi in prosa orat. plur. deest.* [confunditur in *codd. c. excusatio CIC. de orat. 2, 26 HYG. astr. 2, 15, 1 AVG. epist. 194, 31 CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 81, 9; in suppl. inc. LEX repetund. (CIL 1^r 583) 46 (excusatione ... deferatur ((sine recu)satione Crawford, Roman Statutes I, 1996, 70).]*

fere i. q. actio recusandi (facultas imprimis l. 39, 48, 55; indicatur, quid recusetur, per gen. e. g. l. 53, 58, 59, quis recuset, per gen. vel pron. poss. e. g. l. 22, 50, 62, per adi. l. 33; iunctura sine -e sim. e. g. l. 46sq. 63, 66sqq. [v. et l. 8]): **1 proprie:** *a spectat ad leges: a in iudiciis:* CIC. inv. 1, 7 quod genus iudiciale positum in iudicio habet in se accusationem, et defensionem aut petitionem et -em (l. item iuxta ponitur: 2, 12 a. aut -o. TERT. nat. 1, 2, 4 neque a. neque -i). item respic. pars defendantis: 1, 15 quae constitutio ipsa ex se nihil dat firmi ad -em. part. 102 is, qui defendit, ... oportet ... rationem subiciat -is suea. QVINT. inst. 4, 4, 6). Cluent. 148 si quis ... te ... reum velut facere, clamis te lege pecuniarum repetundarum non teneri; neque haec tua -o confessio sit captae pecuniae, sed ... periculi non legitimi declinatio. QVINT. inst. 5, 6, 5 is, qui iusurandum desert, ... agere modeste videtur ...; quo difficilior -o est (*item respic. iusurandum: COD. Iust. 7, 45, 11 [a. 293/304] ex -e vel praestatione sacramenti*). COD. Iust. 3, 1, 16 liceat ei, qui suspectum iudicem putat, ... eum recusare, ut ad alium curratur libello -is ei porrecto (*item respic. iudex: 3, 1, 18 -is libellum ei iudici ... offerre. 7, 45, 16 [bis]*). al.

β extra iudicia: COD. Iust. 6, 61, 8, 6^b sin ... pater ... hereditatem repudiaverit infante filio constituto, ... licentiam damus ei ... hereditatem adire, nullo praeiudicio ex -e paterna ei generando. NOVELL. Iust. 72, 3 ut ... non demus -em omnibus hominibus tutelae vel curae, ... sancimus, si quis dixerit obligatum se habere minorem ..., ostendere hoc ipsum -is tempore (gr. παραιτήσων ... παραιτήσεως).

β spectat ad res varias: *a quaslibet:* CIC. Rab. Post. 28 (*rex Aegypti Postumum dioeceten fieri coegit*) odiosum negotium Postumo videbatur; sed erat nulla omnino -o. HYG. astr. 2, 15, 1 Prometheus ... -e dicitur ab Iove inpetrasse, ut partem hostiae in ignem coicerent, partem in suo consumerent victu (l. exc. var. l. an auctor παραιτήσων περιπατεῖ?). AVG. cons. euang. 3, 13, 46 p. 329, 24 quanta fuerit Pilati illa cunctatio et -o tam foedi ministerii. NOVELL. Maior. 1 ad sustinendi principatus apicem ... accessi, ne ... ingratus rei publicae ... sub hac -e iudicarer. al.

β iussa magistratis sim.: CIC. Catil. 3, 5 quid fieri placet, *praetoribus* ostendi; illi autem ... sine -e ac sine ulla mora negotium suscepserunt. Phil. 7, 13 (*respic. dilectus*) omnes sine ulla -e ... nomina dant. leg. 2, 41 poena ... violatae religionis iustum -em non habet. 3, 6 CAES. civ. 3, 98, 2. LIV. 26, 35, 9 (*privati remiges dare iussi sunt*) cum consules multa disseruerint, cur aequa plebis -o esset (*in eadem re: 26, 36, 4*). EXVP. 7, 47. COD. Theod. 8, 4, 11 praerogativam his *cohortalibus* -is bastagae sim. offerimus. *γ opus litterarum:* CIC. de orat. 2, 26 (*Crassus recusavit disputare de arte rhetorica*) haec ipsa -o disputationis disputatio quaedam fuit ... periuncta (*item in dialogo: 2, 364 adimere ... omnem -em Crasso volui*). HIRT. Gall. 8 praef. 1 cum cotidiana mea -o non difficultatis excusationem sed inertiae videretur depreciationm habere (*item in praefatione: PRISC. gramm. II 194, 7 excusatio mihi sit audacis incepti difficillima -o tuae iussionis*). **δ religionem Christ.:** TERT. fug. 12, 7 negatio est etiam martyrii -o (*item respic. actio, quam homo deo debet: ieun. 3, 2 animalis fides ... exinde, i. ex peccato originali, deducens carnalium adpetitionem et spiritualium -em*). adv. Marc. 4, 31, 4 -o populi [*opp. invitatio dei; respic. Ier. 7, 23 sq.*] AVG. nat. et grat. 61, 71 quia solis canonis scriptis debo sine ulla -e consensum. serm. 32, 23). adv. Marc. 2, 22, 4 (*respic. Is. 1, 11 sqq.*) condicionelem ... et rationalem deus demonstravit -em (*sc. suam*) eorum, quae administranda praescriperat. AVG. epist. 194, 31 hoc ..., quod ipsi quoque ... sine ulla -e concedunt, quod nullus parvulus nisi renatus ex aqua et spiritu intrat in regnum caelorum (*item respic. doctrina: grat. Christ. 3, 3 Pelagius cum episcopatibus gestis sine ulla -e damnaverit eos, qui dicunt gratiam dei ... non ad singulos actus dari eqs. [sim. 22, 23]*). Ps. AVG. solut. 75 1.32 'si possibile est, transeat a me calix iste' (*Matth. 26, 39*); ... ne mortis -e dictum videatur, ... continuo subiunxit: 'verumtamen non quod ego volo, sed quod tu vis'. al.

2 transfertur ad fastidium, taedium sim.: PETRON. 141, 6 (2 hac condicione percipient heredes ..., si corpus meum ... comedenter) de sto- /Yoshida/

machi tui -e non habeo, quod timeam (THEOD. PRISC. log. 90 *salsamenta stomachi* [-cho var. I.] hanc ciborum -em valeant extergere). CAEL. AVR. acut. 3, 11, 102 *hydrophobicis* taedium et -o imbrium. *Yoshida.*

?**recusatīvus**, -a, -um. *a* recusare. *i. q. recusationem afferens*: CAEL. AVR. salut. praec. 22 quae sunt differentiae salutarium praceptorum? aliqua rerum utilium temperativa, ut ante cibum peruncio, aliqua nocentium -a, ut, nequid nimis (, Rose, recuratio aut *codd.*). *recusatōrius*, -a, -um. *a* recusare (recusator *non legi vid.*). *i. q. recusationem afferens*: AVELL. 241, 1 *sacerdos* -os libellos obtulit, ut licet ei secedere a suscepto ... episcopatus officio. *Holmes.*

***recuso**, -āvi, -ātum, -āre. *a re- et causa. derivatur a casu* PRISC. gramm. II 516, 4 (v. vol. IV 1552, 16 sqq.). NOT. Tir. 30, 73 -at. 30, 75 non -at. *depon. vix recte trad. l. 16. de notione*: SERV. Aen. 12, 931 'nec deprecor': non refuto, non -o. auct. Aen. 2, 126 'at': abnegat. SYNON. Cic. p. 425, 32 fastidit ... respuit. reicit. -at. repudiat. refutat. GLOSS. abutimur: -amus (-amur V 259, 27). -at: ἀγνεῖται, ἀγνένται. contemnit, negat, amnuit. abutitur, renuit, refellit, ligat (negat *coni. Goetz in indice*). II 233, 24 ἀπαροῦμαι: abnuo, denego, -o. 394, 51 παραιτοῦμαι: excuso, -o, evito. GLOSS.¹ I Ansil. RE 1065 renitere: -are. al. *legitur inde a PLAVTO, TER., CATONE, RHET. Her. [it. ricusare, hisp. et port. recusar a serm. docto haud aliena; francog. vet. reūser, prov. reūzar, räuzar 'repellere, in errorem ducere'. cf. M.-L. 7139. Cortelazzo-Zolli² 1367. Wartburg X 168 sqq. Corominas-Pascual I 47. Machado³ V 56. Schd.-Cr.]* [*Confunditur in codd. c. recurrere p. 449, 61sq. recursare TERT. pall. 3, 2 RVFIN. hist 7, 28 p. 955, 6 PAVL. PELL. euch. 486 (falso -et AVG. gramm. V 500, 28 [affert Verg. Aen. 12, 802, ubi recurrente]). falso trad. vel loco corrupto CIC. Cluent. 153 QVINT. decl. 272, 12 ARNOB. nat. 1, 52.*]

*indicatur verbis repelli id, quod alias intendit (part. praes. pro subst. masc. e. g. CVRT. 10, 9, 16 SVET. Aug. 34, 1, p. p. pro subst. masc. ARNOB. IVN. ad Greg. 15.1.29). iuxta ponitur abnuere CIC. Mil. 100 APVL. apol. 101, 1 FIRM. err. 3, 5. al., respuere GELL. 7, 16, 13 ARNOB. nat. 6, 19 LACT. inst. 6, 20, 2. al., invitus (*iuxta -ans*) CIC. p. 465, 70. PLIN. epist. 10, 54, 2 SVET. Galba 15, 1 GELL. 9, 9, 2. al.; opp. e. g. postulare CIC. Balb. 10 fam. 4, 15, 2. al. CAES. civ. 1, 32, 5. al., petere CIC. Phil. 11, 20 LIV. 10, 13, 5. al. saepe in locut. negativis, v. e. g. p. 467, 45sqq. 56sqq. et IA1b, -are nihil e. g. l. 45sqq. p. 465, 6sqq. 58sqq. 466, 49sqq.*

I repellitur id, quod alias postulat (is, qui -at, nihilominus id, quod postulatur, facit e. g. p. 464, 17sqq. 465, 3): **A proprie:** 1 pro subi. est homo: **a** usu communi: **a** quolibet contextu (*exempla selecta inde a CIC.*): PLAVT. Poen. 1355 (*versus quibusdam suspectus*) numquid -as contra me? :: haud verbum quidem. CIC. Phil. 4, 12 si ... e fovea Antonius emerserit, nullius supplici crudelitas erit -anda (*item respic. supplicium*: ac. 2, 23 supplicium [Ov. met. 10, 484]. Tusc. 2, 52 nullum genus supplici. TIB. 1, 6, 37 verbera. SEN. Oed. 1025. al.; cf. p. 465, 22sqq.). parad. 36 qui nihil imperanter mulieri negare potest, nihil -are audet (Att. 15, 1, 1 ut n., quod homini accidere possit, -are debeamus. Ov. met. 6, 25 CVRT. 6, 7, 13. al.). fam. 4, 15, 2 non debes aut propriam fortunam et praecipuam postulare aut communem -are (6, 1, 1. 6, 4, 4. *ceterum respic. fortuna sim.*: Att. 15, 1, 1 [v. l. 46]. fam. 5, 16, 2. SEN. Tro. 1017 ferre, quam sortem patiuntur omnes, nemo -at). CAES. Gall. 3, 22, 3 neque adhuc ... repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae devovisset, mortem (mori var. l.) -ret (Liv. 26, 13, 14 VAL. MAX. 3, 2 ext. 8 SEN. Ag. 994 epist. 36, 10. al.; cf. -are mori [v. et l. 52]: QVINT. decl. 294, 9 Ivst. 1, 10, 12. VET. LAT. act. 25, 11 [cod. 50 et VVLG.; gr. παραιτοῦμαι, cod. 51 excuso]. *ceterum item -at mors*: VELL. 2, 123, 2 *Augustus* nec quicquam iam de fine ... -ans. SEN. benef. 5, 17, 5. al. CVRT. 8, 4, 8. al.). VERG. Aen. 2, 704 (*Anchises Aeneae*) nec, nate, tibi comes ire -o (HOR. sat. 2, 5, 17 STAT. Ach. 1, 539 MART. 10, 10, 7. cf. VAL. Fl. 8, 198 nec me ire -o). LYGD. 4, 73 nescis, quid sit amor ..., si ferre -as immitem dominam (Ov. am. 2, 14, 14 met. 10, 171 SEN. Phaedr. 135. Tro. 1017 [v. l. 49]. al.; cf. -are perferre: MART. 11, 23, 15). SEN. dial. 5, 29, 1 si servus rusticum laborem -at (epist. 31, 6 l. si non -es, parum est: posce. QVINT. inst. 12, 11, 10. al.). PLIN. nat. 24, 43 *aegri omnem curationem austera* -antis (*item -at aeger curationem sim. l. 69 et e. g. TERT. scorpi. 5, 6 nec ... chirurgia -bitur.* CAEL. AVR. acut. 1, 16, 162. *contra -at medicus aliquid aegro faciendum*; *ibid.* 1, 14, 111. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 42, 3 nec ... medicis -anda est incisio inutilium ... membrorum [gr. Ι 1, 5 p. 127, 33 παραιτητέα]. al.; cf. p. 466, 20sqq.). CALP. decl. 4 *in carcere cibus -antibus ... ingeritur* (AVG. serm. 359B, 23 coll. Dolbeau 1996 p. 344 1.506 quando *infirmus* -at c. CASSIAN. conl. 2, 6, 2). al.

B spectat ad leges (cf. p. 464, 75sqq.): **(1) in iudiciis sim. :** **(2) -at aliquis, ne iudicium fiat, sive omnino ullum sive sub quadam lege vel condicione vel iudicibus** (*exempla selecta post Ov.; pro subi. est fere reus, -at iudex e. g. p. 464, 5. 8*): CATO orat. 166 benefici postridie iussisti adesse ...; non ausi -are. CIC. Quint. 23 Naevius ait se ..., si quid agere

secum velit Quinctius, non -are. 61 iudicium postulas; non -at. 64 cuius procurator non omnia iudicia, quae quisque in verba postularit, (-rit) ([*hic suppl. Reeve, ante omnia iam cod. unus*]. ASCON. tog. cand. p. 66, 2 GAIVS dig. 9, 4, 29. al.). al. LEX Vrson. (CIL II² 5, 1022) frg. 4 (*loco mutilo*). Ov. epist. 16, 71 (*Paris de iudicio suo*) ne ... -rem, verbis Iovis imperat Mercurius. PAPIN. dig. 26, 9, 5, 1 tutor ... actionem post tutelam finitam recte -at (VLP. dig. 15, 1, 21, 3. al.). COD. Theod. 11, 30, 25 si quis appellationem suspicere -verit. Iust. 3, 1, 16 apertissimi iuris est licere litigatoriis iudices, antequam lis inchoetur, -are (3, 1, 18, 7, 45, 16. al.). al. **(B)** -at aliquis, ne quid in iudicio fiat (*exempla selecta post CIC.*): RHET. Her. 4, 30, 41 descendit in integrum defensionem, noli quicquam -are, da servos in quaestionem, stude verum invenire. CIC. Quint. 30 non -bat Quinctius, quin ita satis dare iuberet, si bona possessa essent ex edicto. S. Rosc. 77 servos ... in quaestionem ab adversariis Sex. Roscius postulavit; meministis T. Roscium -are? (*item respic. quaestio servorum*: 78. 119 Cluent. 176. al. *apud eundem; cf. l. 12*). Caecin. 81 tu me ad verbum vocas; non ante veniam, quam -aro (sc. disserendo scriptoris voluntatem verbis scriptis esse anteponendam; postea nihilominus de verbis disputare coepit: 82 quoniam satis -vi, venio iam, quo vocas). Flacc. 97 populum Romanum disceptatorem ... non -o. al. QVINT. inst. 5, 6, 1 ius iurandum litigatores aut offerunt ... aut -ant, cum ab ipsis *adversariis* exigatur (*item respic. ius iurandum*: 5, 6, 2. al.; cf. -are sacramentum Cod. Iust. 4, 1, 12, 2 bis. 2° bis, iuramentum 4, 1, 12, 3. 4^a. 4^b). al.

(C) -at aliquis crimen, quo arguitur: CIC. part. 103 rationem appellamus eam, quae affertur a reo ad -andum depellendi criminis causa. SEN. contr. 7, 8, 10 sq. VELL. 2, 1, 5. QVINT. inst. 3, 10, 1 in qua *causa* pars altera agentis est, altera -antis (*item technice*: IVL. VICT. rhet. p. 18, 1). al. **(D)** -atur poena vel eventus iudicii: CIC. Brut. 90 (*nihil*) -ans Galba reus pro sese et populi Romani fidem implorans (*suppl. Corradi ex VAL. MAX. 8, 1 absol. 2*). NEP. Epam. 8, 2 *Epaminondas non -vit, quo minus legis poenam subiret*. QVINT. inst. 4, 2, 70 poenam (CALP. decl. 15). 5, 10, 97. VLP. dig. 42, 1, 4 pr. -are iudicati actionem. 42, 1, 4, 2 actor municipum potest rem iudicatam -are. PAVL. dig. 4, 4, 46 cum causam iudicati *condemnatus* -are non possit. AVG. serm. 162A, 8 coll. Morin p. 106, 27. al.

(II) extra iudicia; -atur: quidvis (nuptias v. sub γ; exempla selecta inde a SEN. rhet.): CIC. Quint. 82 (*antea*: mittis iniussu praetoris) praetor scilicet iussisset; opinor, si vellet ..., si nemo -ret. Flacc. 49. Att. 1, 8, 1 ille -arat satis dare amplius abs te non peti. SEN. contr. 2, 1, 2 non adoptari sed commodari -o (*item respic. adoptio*: 2, 1, 9 [coni.], 2, 1, 19 [ter]). 7, 8, 9 fortunam ... optionis -tae, i. *raptam nubendi* (contr. exc. 8, 6, 1. *ceterum respic. idem thema*: QVINT. decl. 309 them. 309, 15 [v. l. 55]). QVINT. decl. 286 leg. abdicare et -are liceat (*eadem lex*: Ps. QVINT. decl. 9 leg.). PAPIN. dig. 3, 3, 67 procurator ... onus eius domini frustra -at (PAVL. dig. 27, 1, 32 o. tutelae. FRG. Vat. 188). al. **hereditas**: CELS. dig. 31, 22 qui fideicommissum -at. GAIVS dig. 36, 1, 65, 10 si *heres* -et nomen ferre. 36, 1, 65, 15 vix esse, ut Titius -ans adire hereditatem cogatur (inst. 2, 254. 258 MAECIAN. dig. 36, 1, 67, 3. al.; cf. COD. Iust. 6, 61, 8, 2 aditionem hereditatis. *ceterum* -are hereditatem: MARCELL. dig. 36, 1, 46 pr. PAPIN. dig. 28, 6, 12. al.). al.

γ spectat ad nuptias (adde l. 41sq.; respic. discidium l. 58): TER. Hec. 295 numquam ausus sum -are eam, quam mihi obrudit pater (*item patre iubente filius -at*: HOR. sat. 1, 4, 50). Ov. epist. 5, 83 non ... ut Priamus nymphae socer esse -et (*item pater filiae nuptias -at*: SEN. Herc. O. 427. al.). am. 2, 17, 16 SEN. Herc. f. 349. QVINT. decl. 309, 15 neque ego ... nuptias tuas -bam (SVET. Nero 35, 4 APVL. Plat. 2, 26 p. 260. al.). al. SVET. Dom. 22 APVL. apol. 73, 7. IVVENC. 1, 136 Joseph secum volvit, quanam ratione ... thalamos ... -et. al.

δ spectat ad rem publicam: **(1) varia exempla:** CIL I² 1665 (*Pompeii; aet. Sullae*) Quintio si qui -at, assidat ad asinum (*sunt qui putent Quinctiom intellegendum esse*). CIC. Verr. I 20 quis poterit ... de transferundis iudiciis -are? (*sim. II 1, 6, 3, 224*). Phil. 8, 32 quos labores liberandi populi Romani causa -are debemus? al. ANTON. or. frg. Cic. Phil. 8, 25 utramque provinciam ... remitto, exercitum depono, privatus esse non -o (PLANC. Cic. fam. 10, 17, 2 ad omnia pericula princeps e. non -bat. AVSON. 10, 8 [167 S.], 9). PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6 ut ... omnem impetum belli in me convertere non -em. CAES. Gall. 5, 6, 2. al.

II -at aliquis id, quod res publica sim. iubet vel flagitat: **(A) quidlibet:** CIC. Quint. 60 nec quemquam attinebat id -are, quod praetor ... ex edicto suo fieri iubebat. Verr. II 2, 5 quando id, quod imperaretur, *Sicilia -vit?* ([cf. 3, 19 tota Sicilia -ante]). *item -ant provinciales vel socii iussa Romanorum*: 3, 19 prudentissimi viri ... Siculo uno -ante ... nomen Hieronicae legis mutare noluerunt. al. NEP. Hann. 12, 3 LIV. 39, 37, 20. al. LVCAN. 3, 324 TAC. ann. 15, 24, 2. al.). dom. 125 (*ad Clodium*) ea iura constituti ..., quibus in te conversis -res, alios everteres (*item Yoshida*)

-atur novum ius sim.: LIV. 34, 3, 3 SVET. Aug. 34, 1). al. BELL. Afr. 90, 3 (*Caesar cives adversarios pecunia multat*) bis miliens sestertio his imposito ... nullo eorum -ante. Ov. fast. 2, 387 iussa -antes peragunt ... ministri ... et geminos, i. *Romulum et Remum*, in loca sola ferunt (STAT. Theb. 6, 813 DRAC. Romul. 8, 231). LIV. 1, 24, 2 cum trigeminis agunt reges, ut pro sua quisque patria dimicent ferro; ... nihil -atur (6, 9, 6, 22, 61, 15 n. ... supplicii. SEN. Med. 461). 3, 45, 4 adversus iniuriam decreti cum multi magis fremerent quam quisquam unus -are auderet. al. VAL. FL. 5, 489 (*log. Jason*) regum perpetimir iuga nec ... parere -o (STAT. Theb. 7, 375 quibus *regibus* haud p. -em). PLIN. epist. 10, 54, 2. SVET. Cal. 1, 1 Germanicus ... legiones ... imperatorem Tiberium pertinacissime -antis ... compescuit (cf. e. g. IVST. 13, 2, 11 Ptolemeus -bat regem Arridaeum). al. ⑧ *tributum*: CIC. Verr. II 3, 56 ei *Siculo cuidam*, cum ... decumae imperarentur, quod -bat. fam. 3, 7, 3 scito ... multo pluris esse, qui de tributis -ent. al. LIV. 27, 38, 3 *consules colonos* ... dare milites cogebant; quibus -antibus edixere eqs. al. SVET. Nero 44, 2 ut plerique omnem collationem palam -rent (PAPIN. dig. 50, 5, 8, 3. al.). al. ⑨ *rem militarem*: CAES. Gall. 7, 19, 5 quos *milites* cum sic animo paratos Caesar videat, ut nullum pro sua laude periculum -ent (civ. 3, 26, 1 LACT. inst. 1, 3, 19). civ. 1, 68, 3 hunc laborem -bat nemo (Ps. QVINT. decl. 3, 16 itinerum 1.). 3, 47, 6 BELL. Alex. 11, 3. LIV. 8, 7, 19 (*Manlius filio*) ne[cl] te quidem ... -are censeam, quin disciplinam militarem culpa tua prolapsam poena restituas (item respic. *poena militis*: CVRT. 9, 6, 13. cf. p. 463, 42 sqq.). 22, 60, 17 *milites sequi* -arunt bene monentem (SVET. Iul. 52, 1). al. CVRT. 4, 14, 22. al. SVET. Galba 12, 2. al. ⑩ *officium gubernandi, regendi, sc. imperium, magistratum sim.* (regnum l. 42): CIC. Balb. 10 cui *Pompeio* senatus populusque Romanus ... dedit ... imperia ... etiam -anti (item respic. *imperium*: Phil. 11, 20 PLIN. paneg. 5, 5. al.; *iunctura* -are imperium: Ov. Pont. 4, 13, 28 qui *Tiberius* frena rogatus saepe -ati ceperit i. TAC. hist. 1, 52, 4 CALP. decl. 50 tit. HIST. AVG. Tac. 7, 7). al. CAEL. Cic. fam. 8, 10, 5 CAES. civ. 1, 33, 1. Ov. fast. 1, 533 nepos natusque dei, licet ipse -et, pondera ... paterna feret (i. *Tiberius*, ut l. 29. 40 sq. et VELL. 2, 103, 3). LIV. 10, 13, 5 terror *belli* ... omnes in Q. Fabium Maximum ... -antem *consulatum* convertit (item respic. *consulatus*: 10, 13, 10, 22, 35, 3 TAC. ann. 1, 3, 2 PLIN. paneg. 58, 2. *iunctura* -are consulatum: LIV. 27, 34, 10 quod *T. Manlius* -asset delatum c. -turusque esset [de eodem: VAL. MAX. 6, 4, 1 VIR. ill. 28, 5]. PLIN. paneg. 56, 3, 57, 1. al. SVET. Aug. 26, 2). R. GEST. div. Aug. 10 (pontifex maximus ne fierem ..., rcusavi) (gr. ἀρχιερωσύνην ... οὐ προσεδέξαμην). VELL. 2, 124, 2 huic *Tiberio* contigit paene diutius -are principatum, quam eqs. (SVET. Tib. 24, 1 [de eodem]). TAC. ann. 3, 35, 3. IVST. 28, 3, 16 cum populus ... recipere eum *Antigonum* regnum iuberet, ... diu -vit. al. ⑪ *honores*: CIC. Att. 10, 4, 2 nec iam *Caesar* -at sed quodam modo postulat, ut ... appelletur tyranus. VAL. MAX. 4, 1, 6 *Scipio* tantum se in -andis honoribus gessit, quantum egerat in emerendis (PLIN. epist. 2, 1, 7. al. SVET. Claud. 12, 1 nimios h. -vit. al.). STAT. silv. 4, 1, 33. MART. 9, 101, 19 *Domitianus* saepe -tos parcus duxisse triumphos (HIST. AVG. Hadr. 6, 3 Sept. Sev. 16, 6. VIR. ill. 44, 5 P. *Scipio Nasica* imperatoris nomen a militibus et a senatu t. oblatum -vit). TAC. hist. 2, 90, 2 abnuenti *Vitellio* ... nomen Augusti expressere, ut adsumeret, tam frustra quam -verat (PLIN. paneg. 84, 8. SVET. Nero 8 patris patriae. FRONTO p. 131, 16 Armeniaci [respic. idem nomen: p. 132, 5 HIST. AVG. Aur. 9, 1]. al.; cf. -are cognomen: SVET. Tib. 26, 2 praenomen ... imperatoris c. que patris patriae. Claud. 11, 2 Augustae. Vit. 8, 2 Caesari). al.

⑫ -at res publica sim. cum externis consentire, e. g. in foedere iociendo vel in auxilio dando (de sociis Romanorum iussa -antibus v. p. 464, 72 sqq.): CAES. Gall. 1, 44, 5 *Ariovistus* dicit sese -turum p. R. amicitiam. 5, 41, 5 *Nervii* dicunt sese ... hoc esse ... animo, ut nihil nisi hiberna -ent (LIV. 8, 27, 10, 9, 15, 6 [v. l. 61]). 7, 2, 1 profitentur Carnutes se nullum periculum communis *Gallorum* salutis causa -are (sim. HIRT. Gall. 8, 1, 3). al. VERG. Aen. 12, 12. LIV. 9, 15, 6 *victor victis dixit* militem se ... sub iugum missurum ...; nihil -tum (item respic. *condiciones victis sim. impositae*: 25, 29, 4. al. PANEG. 12, 5, 6. HEGES. 3, 14 p. 208, 26 [cf. gr. 3, 315 οὐκ ἔτειθεν]. *iunctura* -are condicionem pacis: LIV. 30, 16, 14, 37, 36, 8). al.

ɛ spectat ad opus litterarum sim.; -at aliquis de aliqua re loqui vel scribere (cf. p. 466, 61, 74 sqq.): CIC. Balb. 17 me -ante placuit ambobus patronis ceteris adhiberi hunc a me ... laborem *perorandi* (item respic. *oratio sim.*: de orat. 2, 66 APVL. flor. 18, 1 AVG. serm. 180, 14). de orat. 2, 18 hoc nos ab istis adolescentibus facere inviti et -antes heri coacti sumus (item -atur in dialogo: 2, 121. al. SVLP. SEV. dial. 1, 27, 1). orat. 35 testificor me ... -antem haec scribere esse ausum (item -at aliquis opus scribere: leg. 1, 8 Att. 15, 4, 3 HOR. epist. 2, 1, 208. al.). COLVM. 2, 1, 1 quaeris ex me ... quod ego ... non -o docere, cur eqs. (item -at aliquis aliquid in opere suo tractare: QVINT. inst. 1 prooem. 5. SERV. auct.

georg. 1, 104 oratorium schema quaedam -are, quasi non sufficient materiae, deinde referre. al.).

ζ spectat ad religionem (fere christianam, sed paganam e. g. l. 5 sqq. 34, Iudaicam e. g. l. 12): ① -ant homines aliquid: quod deo placere, fidei convenire videtur: CIC. Tusc. 5, 78 si *Aegyptii ibim violaverint*, poenam nullam -ent. VERG. Aen. 2, 607 (*Venus Aeneae*) tu ne qua parentis iussa time neu praeceps pare -a (Ov. met. 1, 385). 5, 749 (745 *Aeneas* Iovis imperium et cari praecpta parentis edocet) nec iussa -at *Acestes*. TERT. nat. 1, 18, 1 quod neque gladios neque crucis ... animo -emis (item respic. *persecutio vel mors pro deo subeunda*: PS. CYPR. ad Novat. 6, 5 nullam insanae mentis tyranni saevitum -are. LVCIF. moriend. 13. 139. al.; cf. -are mortem: LACT. inst. 5, 13, 17. HEGES. 1, 4 *Iudei* pro religione m. non -arunt. al.), ieun. 11, 3 aut et illa *vetera testamenta* -are debebunt aut eqs. (AVG. serm. 160, 1 *Iudeis novum t. -antibus. ceterum -atur pars sacrae script.* : TERT. adv. Marc. 5, 21, 1 quid *Marcion* ad Timotheum duas *epistulas* ... -verit. al.), adv. Marc. 4, 31, 6 et novissimam in Christo invitationem *Sion* -vit. virg. vel. 3, 5 ne multinubi scandalizentur, monogamia -anda est? (cf. HIER. in Is. 17, 63, 171. 18 G. *epistula, sc. I Cor.*, nuptias non -at). AVG. beat. vit. 9 *aegri animi* ..., sicut in morbis ipsius corporis videmus, cibos suos -ant et respuunt (*in imag. aegritudinis ut: in psalm. 58, serm. 1, 7 1. 10. al.; cf. p. 463, 63 sqq.*). al. quod dei voluntati, rectae fidei non convenire videtur: TERT. castit. 9, 4 argumenta contra primas nuptias dicta quanto magis secundo matrimonio -ando praejudicabunt? (cf. monog. 6, 4 -bis ... digamum. 15, 2 si secundas nuptias -amus. AVG. bon. viduit. 7, 10. *ceterum -antur omnino nuptiae*: TERT. virg. vel. 10, 4 qui ex consensu contumeliam communem iam -verunt. AVG. bon. coniug. 22, 27. cf. p. 464, 51 sqq.). cult. fem. 2, 2, 5 confictae ... pulchritudinis suggestum -andum a vobis sciatis. VET. LAT. Tit. 3, 10 (Conc. IV 1 p. 101, 24) haereticum hominem post unam et secundam correptionem -a (gr. παραιτοῦ, Cypr. epist. 59, 20, 1. al. evita, cod. 75. al. et Vulg. devita; *huc spectat* TERT. praescr. 6, 1. cf. e. g. LVCIF. non conv. 1 1. 34 hi, qui tuo sacrilegio miseri -verunt). FIRM. err. 17, 4 ut profanarum religionum ... commenta humanum genus ... -ret. al.

② -at deus aliquid: Ov. trist. 4, 2, 36 mactata ... saepe -anti corpora capta deo. TERT. fug. 7, 3 *dominus* -at semper infirmos (item homo -atur: adv. Marc. 2, 23, 2 peccantes. 4, 23, 9 [respic. Luc. 9, 57 sq.] deus cur -at eum, qui se ... illi comitem offert? al.; cf. p. 467, 18). patient. 5, 16 si Cain ... oblationes suas a domino -tas aequanimiter ... tulit. CYPR. patient. 6 *Christus* potuit ... *Iudei* osculum non -are (cf. LACT. inst. 4, 26, 28 mortem suscipere *Christus* non -vit. CAPREOL. epist. 2, 6 [respic. Matth. 26, 39] *Christus* velut dubitans loquitur et -ans. al.). NOVATIAN. trin. 22, 6 humananam conditionis fragilitatem suscipere non -vit (item deus homo fieri non -at: PRISCILL. tract. 4, 78. al.). al.

③ **b** usu speciali adhibetur in apodosi contrarii corroborandi causa, sc. in locut. non -o sim.: PLAVT. Cure. 164 assum; nam si absim, haud -em, quin mihi male sit. CIC. S. Rosc. 8. Pis. 3 cum hoc non -res eis, a quibus dicebare consul, quin te luce dignum non putarent, nisi nequior quam Gabinius extitisses. Planc. 3 nisi eius integerim vitam ... ostendero, nihil de poena -bo (LIV. 5, 28, 9 n. poenae -bant, ni eqs.; cf. 3, 68, 13 nulla supplicia -o, nisi ea *castra* ante noctem expugnassent). al. CAES. civ. 3, 45, 6 LIV. 5, 44, 7. al. SEN. contr. 7, 8, 6 VAL. MAX. 8, 1 absol. 10 SVET. Claud. 26, 2 FEL. Aug. c. Fel. 1, 2.

④ **2** pro subi. est res, sc. adhibita per meton. audaciorem pro homine ea re praedito (loca pro incolis posita v. supra l. 17. p. 464, 71): CIC. Tusc. 5, 13 cum ... virtutes ... nullum ... -ent nec supplicium nec dolorem (LACT. inst. 3, 8, 42. al.; item pro subi. est qualitas animi: Ov. met. 14, 486 patientia. TERT. apol. 10, 1 quae iniquitas -at veritatem. HIST. AVG. Aurelian. 10, 1 curiositas nil -at. al.). SEN. Ag. 662 (*log. Cassandra*) aerumnæ meæ socium -ant (item pro subi. est incommoditas: Thy. 532 squalor. OPT. PORF. carm. 2, 5 cura. AVG. soliloq. 1, 1, 1 valetudo tua scribendi labore -at). al.

⑤ **B** translate vel laxius (ne quid fiat, efficitur sive actionibus sim., e. g. p. 467, 22 sqq., sive rerum natura, e. g. p. 467, 11, 15 sq.): ① pro subi. est res: **a corporeā:** **a terra, regio:** CIC. leg. agr. 2, 73 an est locus, qui coloniam postulet, est qui plane -et? (rectius et *codd.*). Cato 51 quae terra numquam -at impendim (imperium *codd.*). VERG. georg. 1, 53 quid quaeque ferat regio et quid quaeque -et. COLVM. 1 praef. 25. al.

⑥ **B** pars corporis: VERG. Aen. 12, 747 tardata sagittā interdum genua impediunt cursumque -ant. HOR. sat. 2, 2, 6 cum acclinis falsis animus meliora -at (Ps. QVINT. decl. 14, 4. al.; cf. e. g. anima: VET. LAT. psalm. 76, 3 [cod. 136] -vit consolari a. mea [pecusavi cod.]. NEMES. Cypr. epist. 77, 2, 2. al.). 2, 7, 108 illusi, i. *vino titubantes*, ... pedes vitiosum ferre -ant corpus (epist. 2, 1, 259 nec meus audet rem temptare pudor, quam vires f. -ent. ars 39 versate diu, quid f. -ent, quid valeant umeri. Ov. am. 2, 15, 22 ars 2, 655 LVCAN. 6, 97). MANIL. 1, 553. SEN.

[Yoshida]

epist. 51, 10 nullum laborem -ant manus, quae ad arma ab aratro transferuntur (QVINT. inst. 11, 3, 26). *al.* **γ cetera exempla:** Ov. met. 8, 837 rapax ignis non umquam alimenta -at (DRAC. laud. dei 3, 176 crinibus ignitis ieuna a. -a[n]t fastidita fames *flammarum*). COLVM. 4, 32, 1 ea *harundo* cum sit vivacissima nec -et ullum locum (*cf.* PLIN. nat. 17, 147 -at eadem *castanea* glaream). PLIN. nat. 4, 31 *Penius* aquas *Horci* ... suis miseri -ans. 35, 49. STAT. silv. 1, 5, 50 unda ... abire -at. CLAVD. 5, 234 siccum gladium vagina -at. APIC. 7, 9, 3 (*antea*: piperatum in musteos fundis) cum sorbueri(n), quod mustei -veri(n), petasoni refundis. *al.*

b incorporeo: CIC. fam. 1, 9, 12 quea *res publica* mihi videbatur ..., ne fieret *contentio*, vehementer -are. SIL. 7, 320 moras extrema -ant. SCAVR. gramm. VII 20, 9 in 'mensuribus' ... quamvis ('n') litteram -et, ratio, quia 'metior' sine illa dicatur ([, *Biddau*, ire cuset, literae accuset *sim. codd.*]. PRISC. gramm. II 181, 1). GELL. 9, 9, 2. TER. MAVR. 1037 mutas ita coniungi natura -at (ARNOB. nat. 6, 19 AVG. quaest. hept. 4, 25 1.593. EVSTATH. Basil. hex. 1, 11, 6 n. -ante [gr. *p. 25^D παρὰ φύσιν*]). SERV. gramm. IV 464, 3 metra ionica a maiore ... ditrochaeum non -ant (SIDON. carm. 23, 486). PRAEDEST. 3, 29 1.37 nos gratia non -at, dum delinquimus, sed nos -amus gratiam, quando peccamus (*sim. ibid.* 1.39 sq.). *al.*

2 pro subi. est animans: VERG. Aen. 7, 16 gemitus iraeque leonum vincula -antum (AVIAN. fab. 28, 1 v. -anti ... iuvenco. *item animal homini resistit*: SEN. dial. 2, 12, 3 sessorem. COLVM. 2, 2, 26. 6, 2, 10. 6, 14, 6 VAL. FL. 7, 589 STAT. Theb. 9, 211). COLVM. 6, 24, 2 quam *venerem* si aut femina -at aut non adpetit taurus. STAT. Theb. 10, 129 (*Iris Somno*) qui *populus Thebanus* ... pervigil ... tua iura -at. 10, 154 (*Somnus castra subit*) iam stare -ant cornipedes (10, 519 solvit ... vallum primaeque -ant s. morae, *i. milites*). TERT. pall. 3, 2 (*respic. serpens*) cum squamis et anni -antur. CYPR. laps. 25 faciem suam parvula ... avertere, os ... premere, calicem -are (*item homo -at corporis motu*: CAEL. AVR. chron. 4, 3, 64 si quisquam aegrotantium lac sumere noluerit, aut horrido visu aut stomachi supinatione -ans). LACT. inst. 3, 8, 7 ut ... nec laborem sibi ullum nec vulnera nec mortem ipsam -andam *ferae* putent (AVG. serm. 299, 8 APON. 12, 11). CHIRON 170 *equus aeger cibum* -at (171. *al.*). BOETH. in Porphy. comm. pr. 1, 13 p. 37, 13 equus ... atque homo animalis in se vocabulum capere, ut dicantur ipsa animalia, non -ant. *al.*

appendix syntactica ad I: **1 quid -etur:** **a indicatur:** **a per acc. obi.** (*nom. in structura pass.*): **① solum: passim.** **② accedit praedictive indicium muneric, quod is, qui -atur, agere non debet:** CIC. Flacc. 97 p. 464, 20. SEN. epist. 17, 4 quare hanc *paupertatem* -es contubernalem. TAC. dial. 5, 1 antequam me iudicem Aper -et. SVET. Cal. 1, 1 p. 465, 11. *al.* **③ accedit per praepos. ab indicium beneficii, quod homo -tus non recipit:** ARNOB. IVN. ad Greg. 15 1. tu solus -andus eris a misericordia dei? in psalm. 26 1.6 magni viri ab uncione -ti sunt.

B per struct. verbalem: **① enunt. secund.:** quin (*lemma semper negatur*): PLAVT. Curc. 164 p. 466, 46. CIC. Quint. 30. Pis. 3 p. 466, 47 (*c. acc. obi. et dat.*). *al.* CAES. Gall. 4, 7, 3 civ. 3, 45, 6. *al.* **quominus** (*lemma semper negatur*): CIC. Q. Rose. 2. Cluent. 155 ne hoc quidem umquam -vit, q. *al.* CAES. Gall. 1, 31, 7 NEP. Epam. 8, 2. LIV. 28, 40, 10 me ... -antem nemo ... audivit, q. 42, 33, 3 nihil -are ..., q. 43, 16, 12 SEN. contr. 9, 6, 6. *al.* **ne** (*cf.* PRISC. gramm. III 340, 15 nostri ... frequenter dupli abnegatione utuntur pro simplici, ut ... '-o, ne faciam' pro '-o facere'): CIC. Verr. II 2, 60, 5, 141 et -are et deprecari, ne. Cluent. 154 non hoc -bant, ne. *al.* NEP. Hann. 12, 3 illud -vit, ne. Ov. am. 3, 14, 1. *al.*; **modo peculiari c. acc. obi. coniungitur:** POSSID. vita Aug. 17, 2 haereticus tabulas ..., ne adessent, omnimodo -vit. **ut** (*lemma semper negatur*): CIC. Flacc. 100 non modo non -o sed etiam postulo, ut ... moveamini (*item seq. postulare*: Att. 10, 4, 2 p. 465, 43). TRAIAN. Plin. epist. 10, 48, 1. CONC.^s I 5 p. 161, 25 qui *deus* ... non -vit, ut esset similis nostri (gr. I 1, 6 p. 139, 7 οὐκ ἀπόβλητον πουησάμενος). **② inf.** (*cf. l. 53*): CIC. Att. 1, 8, 1 p. 464, 39. ANTON. or. frg. p. 464, 64. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6, 10, 17, 2 p. 464, 65. HIRT. Gall. 8, 15, 1. **et saepe; inf. quasi pro subst. adhibetur:** PERS. 3, 18 cur non ... mammae (*gen.*) lallare -as? **pleonastice inf. negatur:** SVET. Tib. 45 *feminam* perductam nec (*et recc.*, ac Bentley) quicquam amplius pati ... -antem. **③ acc. c. inf.:** SEN. epist. 93, 6 nec ... mihi plures annos accedere -verim. *al.* *e. g. p. 463, 58. l. 6. 15.*

γ per praepos.: **de:** CIC. Verr. I 20 p. 464, 61. fam. 3, 7, 3 p. 465, 15. *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 24, 4 de condicione ... -tum est a nobis. CAES. Gall. 1, 44, 4 LIV. 36, 31, 9. VELL. 2, 123, 2 p. 463, 56 (*c. acc. obi.*). HIST. AVG. Claud. 1, 1. **ab:** *v. l. 42 sqq.*

b intellegitur e contextu: **passim, e. g. p. 463, 75 sqq.** **2 cui -etur, indicatur per:** **a praepos.:** PLAVT. Poen. 1355 contra (*v. p. 463, 41*). LIV. 3, 45, 4 adversus (*v. p. 465, 7; nisi a. ab alio verbo pender*). **b dat.** (*fort. addas e. g. p. 463, 45, 464, 60*): CIC. Pis. 3 p. 466, 46. LIV. 40, 25, 3 neganti (*-te Gronovius*) Paulo ... non tam id -bant

quam ... aiebant *eques*. PAVL. NOL. carm. 27, 202. DRAC. laud. dei 3, 176 p. 467, 4 (*loco inc.*). VITA Caes. Arel. 1, 39 supplicant mulieri.

3 in quem quid pertinere -etur, indicatur per praepos. in: CAES. civ. 1, 32, 5 qui, quod ab altero postularent, in se -rent. TERT. monog. 11, 1 HIL. trin. 7, 12 1. 33.

II negatur id, quod alias asseverat: **A accedunt vel intelleguntur structurae indicantes asseverationem alienam, quae reicitur:** **acc. c. inf.:** PERS. 1, 48 recti finemque extremumque esse -o 'euge' tuum et 'belle'. QVINT. inst. 9, 4, 133 legem hanc esse componendi in omnibus principiis -em. CELS. dig. 17, 1, 48 pr. PRISCILL. tract. 3, 73 illud ... non -o nec respuo imperitis haec non committenda auribus. *al.* **absolute vel structura e contextu intellegenda:** CELS. dig. 17, 1, 48 pr. si reus fideiussori denuntiasset, ut -ret sub usuris debitam esse, (*ad l. 10*) nec is ... -are voluisset *eques*. FIRM. err. 3, 5 quod *pagani* terram matrem esse omnium deorum dicunt ..., vere deorum suorum mater est nec abnuimus aut -amus. HIER. epist. 18^a, 12, 1 ORIG. in Matth. ser. 73 p. 173, 24. **acc. obi. (adde l. 10):** TERT. carn. 7, 13 (*antea*: negavit ... parentes [*Matth. 12, 48*]) quam *ecclesiam* potiorem matrem ... -to carnali genere *Christus* nuncupavit. adv. Marc. 3, 11, 6 plane nativitatis mendacium -asti. VLP. dig. 50, 1, 6 pr. **non** -ando quis patriam, ex qua oriundus est, ... veritatem mutare potest. AVG. civ. 19, 23 p. 397, 13 (*verba Porphyri*) indocti ... deos ... omnes -verunt. *al.* **inf.:** ANTH. 83, 128 (*Dido Aeneae*) tibi nempe remissus habetur lege pudoris amor, cui tanta dedisse -em, (amor! qui ...? Riese). **enunt. secund.:** AVG. mor. eccl. 5, 8 si corpus est homo, quin hominis optimum anima ipsa sit, -are non possum. **B in refutando eo, quod alias asseverat, accedit structura verum praedicans:** GREG. TVR. Franc. 9, 28 illo ... -ante non se his verbis esse communem, sed potius ad Richardum ... haec munera mitti.

III abnuendi sim. causa aliquid profertur (*cf. vol. V 2, 1305, 75 sqq.*): AVG. epist. 126, 5 (*Augustinum quidam rogavit, ut cum eo ad populum accederet*) ut (ne var. *l.*) lassitudinem (-ne[m?]?) -rem, sine me ad plebem accedere noluit; simul accessimus (-are 'non causari' significare vult Goldbacher in indice ed. p. 408).

deriv.: recusabilis, recusatio, ?recusativus, recusatorius. **Yoshida.**

recussabilis, recussibilis v. repercussibilis.

recussio, -onis f. **a recutere.** **i. q. actio vel effectus recutendi:** VET. LAT. Nah. 2, 10 (Rufin. Greg. Naz. orat. 8, 7, 2) scio excusione et -em et fervorem cordis *eques*. (*cetera v. sub voce rediscussio*).

recussus, abl. -ū m. **a recutere.** [*utroque loco restit. pro recursus (in var. l. falsa e. g. p. 458, 43)*] **i. q. actio recutiendi:** PLIN. nat. 8, 214 *ibex* -u pernicius, quo libuit, exultat (*antea*: ut tormento aliquo rotatus). FVLG. myth. 1, 18 p. 30, 21 *Hermes Argum* interemisse dicitur, dum oculos eius ... singularis vulneris -u *falte* ... messuisset. **Hillen.**

recutio, -ssī, -ssum, -ere. **a re- et quatere.** NOT. Tir. 71, 41 -it. 71, 48 -ssit. **GLOSS.** -ssum: repercussum. -ssō: concusso (*specare vid. ad l. 58*). **legitur inde a VERG., VAL. FL., STAT., APVL.** [*tusc. re-, ricuotere ('solum) iterum frangere, occare'; hisp. vet., astur., port. recudir, arag. (Sopeira) regordir 'repercuti, se in tutum referre'; hisp. acudir 'opem ferre, subvenire' mutato praeverbio acceperunt cat., port. acudir, it. accudire aliaque. cf. M.-L. 7140 et Faré, Postille. Wartburg X 170. Coromines VI 443. Corominas-Pascual I 45. Machado³ I 92. V 56. Schd.-Cr.] [*p. p. p. -ssus variat in codd. c. recursus l. 67. p. 469, 19 (restit. hic illuc in GLOSS.), retusus l. 67. p. 469, 17; vix recte trad. CARM. de aegr. Perd. 13 -ssit (recuset Baehrens); e coni. p. 449, 50.*]*

i. q. (retro) ferire, pulsare (vi praeverbii parum perspicua sub 1 et 4): **1 i. q. concutere, vehementer movere, sc. stantia sim.:** VERG. Aen. 2, 52 *equi lignei* utero ... -ssō insonuere cavae ([SERV. pro 'concusso', item SCHOL. Hor. ars 151; cf. l. 46. *huc spectat* GLOSS.^L I Ansil. UT 20 u. -s(s)o: repercusso ventre]. *inde* AVSON. 18 [359 S.], 126 u. ... -ssō, sc. in coitu). VAL. FL. 5, 166 penitus ... -ssō aequore, sc. *Promethei vinculis ab Hercule convulsis*.

2 i. q. retro pellere, trudere sim., sc. immissa, instantia, incurrentia sim. (indicatur, unde vel qua re l. 70. 71, quo p. 469, 19sq.): **a remittendo, reflectendo sim. (sc. magis minusve eo, unde venerint):** STAT. Theb. 7, 20 sonat orbe -ssō discus. CLAVD. 1, 23 fratre, *i. solis luce*, -ssō, sc. a *Luna* ([tuso, -curso var. II.]. item respic. lux: MAR. VICTOR. aleth. 2, 265 latices cum luce -ssā exceptos frangunt radios [*subest* Verg. Aen. 8, 22 sq. lumen ... sole repercussum]. ANTH. 941, 31 *Venus mane profecta* ut ... Phoebi iubar ore -ssit [-cessit coni.]. 22, 405 ad caelum ... vallis tibi Murcia ducet nomen Aventino Pallanteoque -ssum (-ssis, -cussu, -cessu var. II.).

b arcendo, repellendo, avertendo sim. (eo, unde venerint, maxime p. 469, 19): **a res (animal p. 469, 4) perniciosas, infestas, incommodas (praeter p. 469, 11):** VET. LAT. IV Esdr. 16, 3 (Gild. Brit. 60 chron.

[Koenig]

III p. 59, 14; *in imag.*) inmissus est gladius vobis ignis, et quis est qui -et ea? (*codd. Vulg.* avertat). 16, 5 (cod. A) inmissa sunt vobis mala, et quis est qui -et ea? (*Icett. repellat*). 16, 8 [cod. A, *sim.* Gild. p. 59, 16]). 16, 6 (cod. A = Gild. p. 59, 14) leonem esurientem. 16, 7 (cod. A) sagittam. PELAG. in Eph. 6, 15 p. 384, 10 sicut scutum omnia iniecta repellit et recutit, ita *eas*. (excudit *Ps. Primas*, p. 625^B). PAVL. NOL. carm. 20, 413 *vitula loris ... -ssis prosilit*. AVG. doctr. christ. 2, 147 (*in imag.*) *gens paganorum Christi -ens iugum*. PETR. CHRYS. serm. 20, 1 (*spectat ad Matth. 8, 26. al.*) *Christus -ssit ventos, tulit turbines eis. (-torsit, -pressit, -clusit var. ll., -tudit vel -percuss- coni. Latinus; an ad 3?*). SIDON. epist. 2, 2, 15 donec arborum *umbra ... contractior intra spatum ramorum -ssa cohíbeatur (sc. meridie)*. 7, 1, 4 cum ... ignis -ssus in tergum fugitivis flexibus sinuaretur. GILD. Brit. 75 chron. III p. 69, 11 humanam suggestionem ... ad nequitiam festinante -entibus *sacerdotibus*. **β homines aliquid potentes, aliquo currentes:** RVFIN. Orig. princ. 4, 2, 9 p. 321, 30 (*in imag.*) *ut script. sacra intelligentiae vulgaris itinere negato exclusos nos ac -ssos (-tus- var. l.) revocet ad alterius initium viae*. PAVL. NOL. carm. 19, 603 *ut fur fugiens non fugerit utque ... emensos ... cursus ... relegerit ... longinus exclusus et ad vicina furti -ssus (-curs- var. l.)*. AVG. conf. 8, 11, 25 *horror cuiusdam rei non -bat retro nec avertiebat, sc. me*.

3 i. q. amovere, excutere, tollere, sc. fere e statu, actione, loco (c. abl. separ. l. 23. 35): **a animantem:** APVL. met. 4, 25, 1 *puella repente ... somno -ssa* (5, 26, 6 *Cupido eo dolore statim s. -ssus*). RVFIN. Orig. in Rom. 9, 41 l. 155 (*ad 14, 13*) exemplis eorum *malorum -ssi (sc. de via)* avertuntur a fide. **b rem (hucine l. 9?)**: AMBR. in psalm. 47, 2, 3 secundum euangelium quasi -sso velamine (*in imag.*, *spectare vid. ad II Cor. 3, 16 ut*: RVFIN. Basil. hom. 10, 2 p. 26, 1 humana fragilitas nondum potest -sso v. speculari in sancta sanctorum). PAVL. NOL. carm. 24, 191 (*ad gen. 39, 12*) -ssis fugit olim vestibus Ioseph ... feminam. 28, 239 (*in imag.*) sorde -ssa (*antea*: luteos ... actus discutere). SIDON. carm. 2, 427 de nocte -ssa. PETR. CHRYS. serm. 103, 5 (*ad Luc. 7, 12 sqq.*) ut *Christus -ret (-cud-, percud-, -mov- var. ll.) mortem, ... resuscitaret corpus mortui*. VITAE patr. 5, 5, 37 *monachus -ens palliolum suum ... ostendit ... manus suas (cf. gr. 5, 42 ἀποκαλύψας τὰς χεῖρας)*. CORIPP. Ioh. 5, 186 turbine victa ratis cursu ceu saepe -ssa. 6, 122 tot ... igne -sso astra cadunt.

4 i. q. incutere, infligere aliquo, sc. rem motam (accedit ad l. 40): PAVL. NOL. carm. 19, 693 *furiis prehendere rem volentis manus ceu fractas ... ictu cecidisse -sso*. CYPR. GALL. exod. 829 (*ad 21, 18* percusserit ... laude) *si pulsatus ... aliquis pugno saxoque -sso recipiet ... vires. num. 608 (ad 22, 25) asina equitantis Balaam pedem ... ad saxa -ssit oblistique. deriv.*: recussio, recussus (-ū). **Koenig.**

recutitus, -a, -um. p. p. p. verbi a re- et cutis formati pro adi. (*cf. 2. decutio*). GLOSS. -us: *λιπόθερμος*. -i: *ἀποσενούμενοι, περίτουοι*. Iudaei.

i. q. cute, pelle privatus: **1 de Iudaeis circumcisio et translate eorum instituto:** PERS. 5, 184 -a ... sabbata. PETRON. 68, 8 servus -us est et sterit. MART. 7, 30, 5 -orum ... inguina Iudaeorum (SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 1, 9, 70 [*curtis Iudaeis*] -is. SIDON. carm. 22, 201).

2 de parte corporis detrita: MART. 9, 57, 4 -a colla mulae.

red- praeverbium v. p. 242, 35 sqq. **rēda** v. raeda. Hillen.
***re(d)accendo, -dī, -sum, -ere.** a re(d)- et accendere. scribitur red- apud TERT. (re- in var. l. resurr. 12, 3), re- apud RVFIN., RUSTIC., variant *codd.* HIER. (v. l. 61. 65 sqq.). *de notione v. p. 470, 1 sqq.*

*i. q. rursus accendere, in statum ardendi restituere (sc. [paene] extincta; opp. extingueo l. 60. 63. al. disting. resuscitare l. 75, syn. refovere p. 470, 7, regnire l. 75; -unt res l. 69. p. 470, 7; exemplum in lexicis quibusdam e *'Ps. Aug. spec. 33'* depromptum medii est aevi. Migne 40, 984):* **1 quaelibet exempla:** **a proprie vel in imag. -untur, quae naturaliter ardent, lucent:** TERT. resurr. 12, 3 nocte -untur ... stellarum radii, quos matutina succensio extinxerat. HIER. in Is. 9, 30, 12 l. 34 G. ignem emortuum -ere (redac-, sed ac-, reac- al. *codd.*).

b translate -untur varia: TERT. anim. 30, 5 commeatus hic vitae nostre ... facilior ante extingui quam -i. ieun. 3, 4 ut homo ... ita salutem aemulo modo -ret inedia, sicut extinxerat sagina. HIER. epist. 5, 1 *tuis litteris -sus est animus Hierosolymam proficisciendi (reac- [var. l. ac-] codd.)*. 123, 13, 2 libido ... numquam ... satiatur et extincta -it (reac- cod. *Γ saec. VI. al.*, redac-, (sed) ac- cett.). RUSTIC. Conc. I 3 p. 36, 30 hanc vobis -entes (ac- vers. Tur.) semper fidem puros ... vosmet ipsos conservate (gr. *I 1, 1 p. 114, 9 ἀναζωπυροῦντες*, cf. I 4 p. 80, 33 *divina gratia* fidem ... evacuari non sinit ..., sed semper scintillam relinquit et per hanc -it extincta). I 4 p. 89, 1 desiderium.

2 respicitur gen. 45, 27 (ubi Vet. Lat. cod. 100 [sim. Vulg.] revixit spiritus Iacob): RVFIN. Orig. in gen. 15, 2 p. 129, 7 sqq. quod in latino dicitur 'resuscitatus est spiritus', in greco ἀνέζωπνόησεν scriptum est; quod non tam resuscitare quam -ere, ut ita dicam, significat et reignire;

quod dici solet, cum ... ignis eo usque deficit, ut extingui videatur, et si ... (p. 129, 10) reparetur, -sus dicitur; aut si lucernae lumen eo usque perveniat, ut putetur extingui, si forte ... resuscitetur, licet (p. 129, 12) minus polito sermone, -sa lucerna dicitur; similiter et de lampade *eas*. p. 129, 18 -dit in se spiritum suum et reparatus est in eo fulgor luminis veri (15, 3 p. 129, 27. al. in *eadem contextu*). 15, 3 p. 131, 2 ut lumen, quod in eo obscuraverat fraus mendacii, -ret et refoveret veritatis auditus.

Reineke.

redactio, (-ōnis) f. a redigere. i. q. *actio redigendi*:

10 *proventum, vectigal:* CHAR. gramm. p. 454, 66 -o: εἰσοδιασμός (item EXC. Bob. gramm. I 553, 9 GLOSS.). *varias res incorp., sc. coartando, colligendo:* HIER. hom. Orig. in Ezech. 9, 1 p. 406, 6 principium malorum omnium est multitudo, principium autem bonorum coangustatio et a tur- bis in singularitatem -o. BOETH. arithm. 2, 40, 41. 24 *est proportionalitas ... collectio proportionum in unumque -o* (cf. 2, 40, 2 l. 8sq. proportionum assumptio ad unum et collectio).

1. redactus, -a, -um v. 1. redigo.

2. redactus, -ūs m. a redigere. *de notione:* CHAR. gramm. p. 452, 39 -us: συλλογή (item GLOSS.).

20 *i. q. actus redigendi (imprimis l. 19. 31) vel res redacta, redditus sim. (plur. l. 30; accedit gen. indicans, quid redactum sit l. 27. 31, unde vel qua ex re vendita l. 24sq. 29): ex venditione, auctione:* TAB. cer. Pomp. Camodeca 77 pag. 2, 6 (a. 48) me habere ab C. Sulpicio Cinnamo sestertia tot ... ex -u venalium, i. servorum vendorum. SCAEV. dig. 46, 3, 88 (*antea: res vendendas per argentarios argentarii universum -um venditionis solverunt (vix p. p. p. verbi q. e. redigere)*). *ex agro sim. (sc. de messi):* SCAEV. dig. 7, 1, 58, 1 (*verba testamenti*) Sempronio do, lego ex -u fructuum holeric ... partem sextam (*postea: ex eo, quod redactum esset*). VET. LAT. IV reg. 8, 6 (cod. 91. al.) restitue ei ... omnem -um agrorum (gr. τὰ γενικά, Vulg. redditus). PALLAD. 1, 19, 2 vasculis -us tenues congeremus. 7, 7, 1 *alvearia matura esse ad mellis -um.* *quolibet modo (de redditu publico, ut vid.):* VET. LAT. II Macc. 4, 8 (rec. L) promittens ... argenti talenta tot ... et -us cuiusdam, tot (gr. προσόδου τινὸς ἄλλης, rec. R) *V ex redditibus aliis, B, M redditus vectigalis c.*

Spoth.

redadporto, -āvī, -ārē. a re(d)- et adoptare. i. q. *adoptando ad statum priorem restituere:* MOD. dig. 1, 7, 41 filio dato in adoptionem, quem pater denuo -vit.

[**re(d)adunātione** v. p. 471, 53.]

redaedifico, compos. a red- et aedificare, in LEGIBVS saec. I a. Chr. Vrson. et Quintia supra p. 243, 50 sqq. (cf. 40) *legi oportet; tamen locos, ne ab similibus aet. posterioris separarentur, sub reaedifico inseruimus.* Bl.

ἀντιοῦ: **redaequo** GLOSS. II 230, 46. a re(d)- et aequare.

re(d)ambulo, -ārē. a re(d)- et ambulare. scribitur red- apud PLAVT. solum. NOT. Tir. 90, 38 -at.

45 *i. q. ambulando redire:* PLAVT. Capt. 900 bene ambula et -a! gerundivm i. q. remeabilis, unde vel qua via rediri potest: GLOSS. L III Abstr. IN 204 inremebile: non repetendum, non -andum. Reineke.

redamno, -ārē. a re- et damnare. [falsa var. l. pro praedamnare PELAG. in I Tim. 5, 24 p. 498, 12, redamare *infra* p. 471, 5.]

50 *i. q. damnare (sc. id, quod prius acceptum erat):* THEOD. PRISC. log. 51 *melancholici hominum incipiunt vitare consortia; aliquando rursus suam sententiam -antes vitae solatio delectantur.* Bl.

***redamo, -āvī, -ātūm, -ārē.** a re(d)- et amare (cf. EVGRAPH. Ter. Haut. 825 [rec. al.] 'deamo': ... compositum sicut '-o'). scribitur fere red- (re- in var. lect. e. g. AVG. catech. rud. 22, 39 CAES. AREL. serm. 92, 2), quod testatur MACR. Sat. 6, 9, 6 pro 'reire' 'redire' dicitur et pro 'reamare' 'redamare' et 'redarguere', non 'rearguere'; ad hiatum enim ... procurandum interponi solet d littera. GLOSS. -at: amantem mutuo diligit.

vox, ut vid., a CIC. l. 68 inventa legitur postea inde ab APVL., SYMM., in versibus non nisi PAVL. NOL. p. 471, 5. 15 et PROSP. carm. de ingratis. 405. [confunditur c. reclamare e. g. CIC. Lael. 49 APVL. Plat. 2, 13 p. 238 SIDON. epist. 5, 11, 2. 5, 20, 4.]

55 *fere i. q. reciprocando vel mutuo amare, ἀντιφιλεῖν (sc. -at aliquis eum, a quo ipse amatur; usu act. saepe absolute, c. obi. e. g. p. 471, 9. 19; saepe iuxta amare, e. g. l. 68. 73. p. 471, 4, cf. adamare p. 471, 1. vocem tractat Traina, Atene e Roma 2, 1957, 97 sqq.):* **1** *usu vario (agitur fere de amicitia, aliter e. g. p. 471, 1. 9):* CIC. Lael. 49 quid ... tam absurdum quam ... animo ... eo, qui vel amare vel, ut ita dicam, -are possit, non admodum delectari? (*postea: remunerazione benevolentiae, ... vicissitudine studiorum egs.*). APVL. Plat. 2, 13 p. 238 *amicitiam reciprocum ... esse ac delectationis vicem reddere, quando aequaliter -at, sc. amicus.* ibid. p. 239 *Plato libidinosas calamitates animarum amicitias ... appellari vetat, quod nec mutuae sint nec reciprocari queant, ut ament <at>que -entur (edd. rec.; -antur unus cod. et ed. princ., redimantur sim. codd. cet.).* SYMM. epist. 3, 2 satis est mihi ad amicitiae fiduciam, quod me credo -ari. AMBR.

[Reineke]

Ioseph 5, 25 (*respic. gen. 39, 8 sqq.*) *Ioseph adamatus non -vit, sc. uxorem Potiphar.* in Luc. 5, 75 (*ad 6, 31 sqq.*) commune est omnibus ... -are (*opp. postea*: ut diligat *quis etiam non amantes*). off. 2, 7, 37 si quis vicem amantibus reddat nec minus -are se probet, quam ipse amatur. PAVL. NOL. carm. 11, 43 amicitia ... paribus semper -andi legibus aequa (redamnandi *al. var. II.*). AVG. catech. rud. 4, 7 cum ... -ari se ... probat, qui prior amat. conf. 4, 8, 13 signis a corde amantium et -antium procedentibus. 4, 9, 14 ut rea sibi sit humana conscientia, si non amaverit -antem aut si amantem non -verit. in euang. Ioh. 32, 3 corporum amatores -ari se volunt. SIDON. epist. 5, 11, 2 -as ut qui fidelissime. 5, 20, 4 -antis te ... patriae solum. ENNOD. epist. 4, 2, 4 p. 98, 19 baiulus ... deprecor ut pro his, quae tribuit, -etur (*cf. de eodem homine I magnitudinis tuae fidelis praeco.*) *al.*

2 in doctrina Christianorum: **a** -at *Christus*: AMBR. in Luc. 7, 25 Iohannes *discipulus plurimum diligens Iesum et ideo -tus plurimum*. PAVL. NOL. carm. 22, 32 amando deum -bere Christo (*i. ab eo*). **b** -ant *fideles*: *deum (naturam humanam ut a Christo assumptam l. 21)*: AVG. catech. rud. 4, 7 quoniam *deus* prior dilexit nos ..., si amare pigebat, saltem nunc -are non pigeat (*cf. in epist. Ioh. 7, 7 si pigris eramus ad amandum, non simus pigris ad -andum*). 22, 39 quis ... non -are affectet ... deum, qui prior sic amavit ... homines, ut propter eos *eas?* LEO M. serm. 72, 5 diligite, quod *deus* dilexit, et ... vestram in illo -ate naturam. *al.* *homines*, sc. sec. *praecpta Christi* (*v. e. g. Ioh. 13, 34*): AVG. in euang. Ioh. 6, 1 quia ... in Christo vos amamus, in Christo nos -ate, et amor noster pro invicem gemat ad deum.

[redamplio olim afferebatur e Ps. CYPR. laud. mart. 4 (-atur duo codd. et edd. vet., ampliatur codd. cett., Hartel.)]

[redamplio falso trad. FEST. p. 273, v. infra l. 43.]

redampruo vel redandruo vel redantruо, -āre. [*a re(d)- et amptuare (andr-, antr-) 'circum saltare', quod compositum est e praeverbio *amb(i)- (< *ə₂mbhi-) et verbo *drouā- 'currere', cui subest radix *dreu-* (*cf. ind. vet. dravati 'currit'*). *cf. de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 40. Mei.*] *de scriptura v. infra ad singulos locos.* *hanc vocem et verbum simplex fusius tractat Lagercrantz, Zeitschr. vergl. Sprachforschung 37, 1904, 157 sqq.*

1 definitiones (*cf. l. 48*): FEST. p. 270 -antruare dicitur in Saliorum exultationibus 'cum praesul amptuavit', quod est, motus edidit, ei referuntur invicem idem motus (*affert LVCIL., PACVV.*). NON. p. 165, 16 -andruare: redire (*brevius affert eosdem*). GLOSS. -are: gratiam referre (*scribitur GLOSS.*¹ V AA R 139 -antru-, GLOSS. V 609, 15 -andru-, 631, 4 redrandare).

2 exempla auctorum: **a proprie, i. q. (in saltando) motibus respondere:** LVCIL. 320 praesul ut amptuaret inde, ut vulgus -et inde, (redamplavit at *cod. F Festi*, -andruet *i. codd. Nonii*, -amptruaret *i. edd. Lucil.*). **b translate, fort. de actione rependendi** (*cf. GLOSS. supra*): PACVV. trag. 106 simul cum videam Graios nihil mediocriter -are opibus que summis persequi (-amptruare *cod. F Festi et edd. Pacuv.*, -andruare *codd. Nonii*. verba †proaerenda gratia *apud Fest. praecedentia docti alii Pacuv.*, *alii Festo tribuerunt; coni. e. g. promerenda g. Ursinus*, pro rependenda *g. D'Anna [quo explicetur locus Pacuv.]*).

redanimatio, -ōnis f. *a redanimare.* *i. q. actio redanimandi, sc. ad vitam revocandi, vel status inde effectus:* TERT. resurr. 30, 4 (*c. gen. obi.*) de ... -e ossuum (*v. p. 315, 25 sq.*; olim edebatur readunatione *sec. var. l.*, unde *re(d)adunatione temptavit Wölfflin, Arch. Lat. Lex.* 8, 1893, 278). 38, 1 si ... ad praesentem gratiam -is (*sc. Iesus mortuos resuscitavit*), non adeo magnum aliquid illi denuo morituros suscitare.

re(d)animo, -ātum, -āre. *a re(d)- et animare.* *scribitur fere red-, sed re-* TERT. l. 61 (*in var. l. quam recepit Borleffs*). RVSTIC. l. 69.

i. q. rursus animare (pass. ubique); significatur actio: **1 qua mortuis restituitur anima, vita (in quem statum, indicatur l. 64):** TERT. resurr. 13, 1 si parum universitas resurrectionem figurat ..., quia singula eius non tam mori quam desinere dicantur nec -ari, sed reformari existentur, accipe *exemplum phoenicis*. 31, 5 spes ... et recorporandarum et -andarum reliquiarum (*v. p. 416, 50*). VINC. VICT. Aug. anim. 3, 5, 7 (*respic. IV reg. 4, 34*) emortua membra *infantis* in vigore pristinum -ta (sed anim- *var. l.*). *respicitur mors spiritualis:* TERT. resurr. 19, 4 resurrectionem eam esse ..., qua quis ... -tus et revivificatus deo, ignorantiae morte discussa, velut de sepulchro veteris hominis eruperit. **2 qua homini sollicito restituitur animus bonus, fortis:** RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 89, 20 Paulum dolentem ... de insania inimicorum, -tum tamen de veritate fidelium.

deriv.: redanimatio.

redantruо v. redampruo.

Reineke.

?**redarātor, -ōris m.** *si recte coni., a re(d)- et arator (redarare non legi vid.).* *i. qui iterum arat (nomen est dei rustici):* SERV. auct. georg. 1, 21 Fabius Pictor hos deos enumerat, quos invocat flamen ...: vervac-

torem, -em, imporcitorem *eas*. (*Salmasius, Plinianae exercit.*, 1689, 509^f *dextr.*, repastinatorem *Pontedera, reparatorem trad.*).

redardēsco, -ere. *a re(d)- et ardescere.* *i. q. rursus ardescere (translate c. respectu amoris):* Ov. rem. 734 (*cf. 732 e minimo maximus ignis erit*) nisi vitaris quicquid renovabit amorem, flamma -et, quae modo nulla fuit (*retard-, reard-, recandescet al. var. II.*). Bl.

redargutio *v. redargutio.*

***redarguo, -ūī, -ūtum, -ere.** *a re(d)- et arguere.* NOT. Tir. 70,

58 -it. *de formis:* FEST. p. 273 -isse per e litteram (*sc. rederg-*) Scipio Africanus minor ... dicitur enuntiasse. MACR. Sat. 6, 9, 6 -ere, non rear- guere (*v. p. 470, 57*). *de notione:* PAVL. FEST. p. 276 refutare, -ere. SYNON. Cic. p. 441, 31 refellit. refutat. -it. revinct. GLOSS. -o: (*δι-, ἀπ-*) ἐλέγχω. -it: convincit aut de reatu arguit. verberat aut revinct. -ere: reprobare vel castigare. sim. al. vox iam a SCIP. min. adhibita (*sec. l. 9*) legitur inde a RHET. Her., CIC. (vicies), SALL., imprimis in script. sacris et apud Christ.; in versibus non nisi l. 69. 73. 73 et COMM. apol. 219. [confunditur in codd. c. arguere e. g. CIC. fin. 2, 44; falsa var. l. pro coar- guere CIC. Lig. 16 HIER. epist. 57, 5, 1.]

I notione originaria ostendendi, patefaciendi sim. (*qua quidem idem significatur atque verbis q. s. (co)arguere, sed multo praevalet usus sub A illustratus [vi] praeverbii, ut vid.]; gr. resp. ἐλέγχειν, nisi aliud adnotavimus): **A usu communi actio -endit:** **1 confutando, refelli-***

ndo, diluendo sim., sc. errores, mendacia, non existentia (plerumque verbo vel scripto [*qua re adhibita, indicatur l. 48. 62 sq. 69. al.*] fort. inquirendo l. 46. 59; fit modo, qui sensibus percipitur, l. 69. 73; iuxta ponitur e. g. con-, revincere l. 32. 49. 55. p. 474, 8. 19. al., refellere l. 55. p. 474, 11, reprehendere l. 31. 39. p. 474, 13, opp. con-, profiteri l. 38. p. 473, 9, pro- bare l. 38. v. etiam p. 473, 4 sqq.): **a pendet obi. acc. :** **a -unt ani-**

30 **mantes (e contextu suppl. e. g. l. 31. 59):** **① res:** RHET. Her. 4, 27, 37 *⟨ut⟩ utilius sit ... fecisse suspicionem quam ... intendisse orationem, quae -atur ([antea: reprehendit]).* CIC. Tim. 8 quae o. neque -i neque convinci potest [gr. 29^B ἀνελέγχοτοις ... λόγοις]. BOETH. anal. pr. 50a12 [rec. Carn.] ad definitiones ... orationum, quaecumque ad unum quid, sunt -tae eorum, qui sunt in termino, ad id, quod -tum est, terminum ponendum et non totam orationem [...] sim. limitationem v. p. 473, 20; gr. πρὸς ἐν τι ... διελέγμένοι ... πρὸς ὅ διελέγεται, rec. Flor. sunt disputantes ... dis- putavit]). CIC. or. frg. A 14, 21 qui *adversarius* id obiciat, quod vel honeste confiteri vel manifesto -ere possis. part. 33 in confirmando nostra probare ..., in reprehendendo -ere contraria (TERT. adv. Marc. 5, 5, 10). 44 aut totum est negandum ... aut -endum ea, quae pro veri similibus sumpta sunt (*seq. acc. c. inf. orat. obliquae*). al. SALL. hist. frg. 3, 81 hanc *epistulam* ... -it (*cf. comm. Funari, 1996, 596 sq.*). QVINT. inst. 11, 1, 9 *si Socrates* crimen ... sollicite -isset. SVET. Aug. 55 sparsos de se ... famosos libellos ... magna cura -it. APVL. Socr. 16 p. 155 si qua commentatur, -ere (*cf. -ere mendacia: LACT. inst. 1, 2, 4, 2, 11, 4*). PS. CYPR. tract. 18 *homo omnia scrutat et -it eqs.* ARNOB. nat. 2, 56 p. 131, 6 quibus *argumentis* et ea, quae dicunt, vera esse constituent et -ant ... *aliorum* falsitates. AVG. civ. 13, 18 p. 580, 23 nostram fidem non -unt philosophi de ponderibus corporum. 15, 12 p. 81, 18 hanc adseverationem ex hebreis codicibus -ere atque convincere. CASSIOD. in psalm. 24, 6 l. 113 *haeresim assiduitate -i.* al.

45 **② homines (hucine trahas p. 473, 31 sq. 53. 69?):** CIC. Verr. II 1, 26 si eum, qui posterius dixit, opus est -i. Cluent. 62 -e me, si mentior (*sim. e. g. QVINT. inst. 6, 3, 73* -imus interim aperete, ut Cicero Vibium Curium ... de annis aetatis suaे mentientem). fin. 2, 99 Epicurus -itur ipse a sese convincunturque scripta eius probitate ipsius. Tusc. 2, 5 -i refelliue. al. VET. LAT. Tit. 1, 9 (Hier. adv. Iovin. 1, 35. al.) eos, qui contradicunt, -ere (*cod. 75. al. revincere, 78. al. et Vulg. arguere, Hier. adv. Pelag. 1, 21 co-*

50 *arguere. sim. e. g. Rvfin. Orig. in gen. 11, 2 p. 103, 23 contradicentes -endo).* SCHOL. Cic. Bob. p. 170, 8 qua *interrogatione* testes -bantur (*cf. p. 170, 12 [de interpellatione] interrogare, hoc est illum -ere, cuius sententia ... quasi mendax et calumniosa -i posset, [pertinet ad p. 474, 14 sqq.]*). AVG. epist. 147, 19 ut hinc haereticos -ret. in Rom. imperf. 4, 5 (*ad Matth. 22, 42 sqq.*) *Christus Iudeaos se filium David tantum esse putantes* -it per prophetiam (*sc. psalm. 109, 1*). COD. Theod. 4, 8, 9 pr. si cui super statu suo, sc. libero, quaestio moveatur ..., calumniantem repellat, -at persequentem (*vergit ad IID.*) al.

55 **β -unt res incorporeae (cf. p. 474, 19):** CIC. nat. deor. 3, 88 impro- borum ... prosperitatem ... -unt ... deorum ... potestatem. VERG. Aen. 11, 688 (*log. Camilla*) advenit qui vestra dies muliebribus armis verba -ret.

60 AVG. civ. 8, 24 p. 359, 10 veritas emendat errorem, fides -it incredulitatem, conversio corrigit aversionem. ALC. AVIT. carm. 3, 193 dum veterem ...

dissolvat terminus (*sc. mundi finis*) orbem, occidat omne vigens finisque -at orta. BOETH. cons. 5 carm. 4, 25 quae vis ... veris falsa -it? al.

65 **β obi. deest vel subauditur (huc simul pertinet l. 53):** CIC. inv. 2,

70 100 cum reus se necessitudine coactum fecisse defendit, oportebit ... -entem

[Schafer]

demonstrare quidvis perpeti ... satius fuisse quam ... necessitudini optemperare. part. 122 *si causam -endo explicarit reus (postea: ut quidque diluerit)*. fin. 2, 55 Att. 6, 1, 18. QVINT. inst. 6, 3, 72 refutatio cum sit in negando, -endo, defendendo, elevando *eas*. (*sim. in enumeratione: FORTVN.* rhet. 2, 25 aut -endo, cum aut totum aut partem eius contra facere monstramus, aut repugnando, cum docemus falsa esse pro veris ..., aut compensando, si *eas*. [*inde restit.* MART. CAP. 5, 560]. cf. p. 474, 11). CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 42, 12 (*antea: rogavi, ut non suos sequeretur intellectus*) -it ... tamquam contristatus, professus autem ... est *cogitationem quandam haereticam* (gr. I 1, 1 p. 97, 16 ἐπιτλήττει. *vergit ad IID*). al.

2 reprehendendo, accusando, convincendo, iudicando sim., sc. peccata, crimina, culpam sim. (instruendo maxime l. 41, modo, qui sensibus percipitur, l. 69; iuxta ponitur castigare l. 74, reprehendere l. 31, 66, reprimere l. 25, opp. laudare l. 26, 43; obi. suppl. e. g. l. 18, 71): **a -unt animantes (e contextu suppl. e. g. l. 20):** **a res (huc pertinet l. 45):** CIC. dom. 21 *non in hoc solum inconstantiam -o tuam*. VET. LAT. Eph. 5, 11 (cod. 75. al. = VVLG.) nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem -ite (*Tert. pudic.* 18, 10 revincite, *Mar. Victorin. ad loc. obiurgate, Hier. ad loc. p. 524^c* arguite). TERT. patient. 10, 2 ultio ... penes veritatem certamen -itui malignitatis. HERM. Pal. vis. 1, 1, 5 ut tua peccata -am apud dominum (*vulg. arguam*). HIL. in Matth. 24, 6 *Iesus -it, quod aurum templi ... pro sacramentorum religione venerarentur*. PRISCILL. tract. 8, 121 *apostolus peccati in nobis -ens servitutem*. RVFIN. hist. mon. 8, 6 *ignaviam nostram*. AVG. anim. 1, 20, 35 *cuiusdam praesumptiōnem ... reprimendam et -endam*. CASSIOD. in psalm. 11, 9 l. 180 *psalmista sermones impiorum ... competenti exsecratione -it (opp. laudavit)*. GREG. M. moral. 3, 38 *uxor simplicitatem in marito -it, quod transitura ... despiciens ... aeterna concupiscit*. al.

B homines (deum l. 42; usu refl. l. 33. 39. 56. 58, cf. p. 474, 3): **(I) usu vario:** CIC. de orat. 2, 138 haec ... non eo consilio dispuo, ut homines eruditos -am; quamquam reprehendendi sunt, qui *eas*. (*nisi ad I*). APVL. met. 10, 10, 3 *medicus verberonem ... contendit -ere (an ad I?)*. IREN. 4, 12, 1 l. 21 se ... ipsos non -bant *Pharisaei*. CYPR. laps. 14 qui consiliis fortioribus -it simul adque instruit *fratrem* (*opp. blandimentis ... palpat*). AVG. serm. 215, 3 Rev. Bénéd. 68, 1958, 19 l. 33 si ... vis cogitare, quemadmodum aeternus filius de aeterno patre sine tempore natus sit, -it te Esaias ..., qui dicit: 'nativitatem eius quis enarrabit?' (*Is. 53, 8*). un. bapt. 4, 5 p. 5, 23 cultores ... simulacrorum -bat *apostolus*. VITAE patr. 5, 16, 14 dies habeo, ex quo volo eis *pueris* praecipere, et -o me ipsum dicens: '...' (*sim. PASCHAS.* verba patr. 26, 3; gr. 16, 23 ἐπιτημῷ). GREG. TVR. Franc. 2, 23 p. 68, 26 qui nos ... ad ... *domini timorem ... -at?* (*sc. instruendo*). CAES. AREL. grat. p. 160, 12 magis praesumis eum, *i. deum, -ere quam laudare (postea: reprehendere)*. al. **(II) indicatur, quid obiciatur sim. (cf. praedic. l. 20. 75 et l. 72. p. 474, 4):** TERT. apol. 1, 5 utrumque ex alterutro -imus et ignorare illos, dum oderunt *Christianos*, et iniuste odisse, dum ignorant (*[l. pertinet ad a]. item pendet acc. [nom. l. 49] c. inf.*: AVG. un. bapt. 11, 18 p. 18, 24 [*ad I Cor. 1, 12*] quos *Corinthios* in schismata dissiluisse -it. GREG. M. moral. praef. 15 [*ad Iob 13, 4*] quos ... -it cultui *perverso ... deservire*. 15, 23 qui -itur abstulisse? [*disting. non dedisse convincitur*]). VET. LAT. act. 4, 9 (Iren. 3, 12, 4) si nos ... -imur a vobis in benefacto hominis *claudi* (*[gr. ἀναχρινόμεθα, cod. 5. 51* interrogamus, 50 iudicamus, *Vulg. diiudicamus*). ATHAN. epist. ad Adel. 6 l. 139 μεταπαιδεύεσθωσαν, id est -antur in istis ... et cognoscant, quia *eas*. [v. Migne gr. 26, 1080^c]. IREN. 4, 12, 4 *Iesus illos Pharisaeos -bat, quod ... essent ... sine dilectione* (SCHOL. Ter. p. 133, 13 [*ad Phorm. 465 sqq., ubi vituperandus*] semet ipsum -bat ..., q. *eas*; cf. l. 22. 27. 73. p. 474, 20). LACT. inst. 3, 1, 15 illos *philosophos* ignorantiae -emus (*item c. gen. : epit. 24, 4* stultitiae. HIER. epist. 58, 3, 1 *non memet ipsum inconstantiae -o*). AMBR. epist. conc. Aquil. 2, 7 de falsitate (AVG. quaest. hept. 2, 145 fratrem de mendacio. cf. p. 474, 1sqq.). RVFIN. Adamant. 1, 24 (*ad apoc. 2, 27*) unusquisque ab eo, *i. Christo*, -itur pro peccato. Ps. AVG. solut. 59 l. 25 mendacio.

B -unt res (cor l. 67): VET. LAT. sap. 17, 11 (cod. X) frequenter ... praeoccupant pessima -ente conscientia (*[gr. et Vulg. 17, 10 aliter]*). PRISCILL. tract. 1, 1 non -ente c. [*nisi ad IIC*]. cf. PALLAD. hist. mon. I 20, 5 p. 280^a a c. tua te -i dicis [*syn.* incusant atque reprehendunt; *gr. p. 63, 17 χοίρη*]). Ioh. 3, 21 (Cassiod. Clem. Alex. adumbr. 3 p. 214, 18) si cor nostrum non -at nos (*gr. καταγνώσκῃ, cod. 51. al.* reprehendit, *sim. al. et Vulg.*). CYPR. hab. virg. 9 excusari non potes, quasi mente casta sis ..., -it te cultus inprobus et invidicus ornatus (*an ad I?*). Ps. CATO dist. 1, 30 turpe est doctori, cum culpa *<red>arguat* (*-it var. l.*). GREG. M. epist. 6, 3 l. 3 ne nos ante deum c. ex dissimulatione -at). ARNOB. nat. 2, 5 p. 69, 15 ne, quod hoc die credere ... rennuitis ..., -at serum tempus et ... paenitentia castiget. AVSON. 18 epist. (350 S.) 1.45 (*de centone*) aliena ne interluecant, arcessita ne vim -ant. VVLG. Iac. 2, 9 -ti a lege quasi transgres-

sores. GREG. M. epist. 3, 6 l. 40 quod factum te vel de contumacia vel de conscientiae trepidatione -it (moral. 19, 35 *iustorum iudicia ... ad agenda bona se ... accidunt et de perpetratis malis districte -unt*). moral. praef. 19 hinc ... increpatio -it. al.

5 B usu peculiaris actio -endi pertinet ad ipsa declaranda, confirmanda (sc. contradicendo sim. [cf. IA1], aliter maxime l. 8. 21); pendet: acc. c. inf. vel part. : GELL. 15, 9, 7 quam rationem -ere falsam esse tu non queas. PANEG. 3, 3, 3 quominus -rem atque convincerem eas illi, *i. fratri*, in te odii fuisse causas, quae amoris inflammattices ... esse debuerint. ARNOB. nat. 3, 7 erroris convincere Ciceronem, temeraria ... dictitate refellitote, -ite, comprobare. MVTIAN. Chrysost. hom. 9, 5 p. 303^{med}. somnia adveniente die -untur nihil existantia (*item pass. : 18, 1 p. 353ⁱⁿ* -ta erat haec res et reprehensa erat nullam habens virtutem). ORIG. in Matth. ser. 59 p. 135, 9. acc. dupl. (*huc pertinet p. 472, 61*): PAVL. sent. 5, 12, 3 si pater vel dominus id testamentum ... falsum -ant (Ps. IVL. RVF. schem. dian. 6 p. 61, 15 qua figura ab adversariis ... proposita destruimus ac -imus velut falsa [cf. supra p. 473, 5]). AVG. nupt. et concup. 2, 4, 10 vera esse monstrantur, quae f. -o. al.). enunt. secund. : AMBR. Iob 3, 16 revincebat ... et -bat me veritatis lumen ... leo, quod, non recte dixerim: '...' (, v. vol. VII 2, 1, 485, 21 sq.). adv.: MAXIMIN. c. Ambr. fol. 345^v, 22 sicut expositio libello inserta -it, vos tres ... deos credendos duxisti(s).

25 II notione deflexa fere i. q. : **A castigare, punire (in script. sacr. resp. gr. ἔλεγχειν, Vulg. arguere):** VET. LAT. II reg. 7, 14 (Aug. civ. 17, 8 p. 224, 12. al.) -am illum in virga virorum *eas*. Is. 2, 4 (Cypr. testim. 2, 18) dominus, iudicabit, inter gentes et -et populum multum (*Tert. adv. Marc. 3, 21, 3 revincet. l. item antecedit: 11, 3 [Ps. Ambr. serm. Sess. 3, 10. al.]*). 11, 4 *[ibid.] -et gloriosos terrae*). apoc. 3, 19 (Cypr. laps. 14. al.) quos diligo, -o et castigo. CAES. AREL. serm. 148, 1 de illis ... iudicare et -ere (*postea: iudicati vel castigati*). **B discernere, diiudicare:** VET. LAT. gen. 31, 37 (cod. 100. al.) *inventa pone in conspectu fratrum tuorum et meorum et -ant inter nos duos (Vulg. iudicent)*. **C constringere, cohibere, resistere sim. (Huc vergunt loci sub IA2 allati, ubi actio hominis reprehendendo impeditur [e. g. p. 473, 36. 39], fort. etiam p. 473, 65; pendet enunt. secund. c. ne l. 42, usu refl. l. 42):** Ps. CYPR. Iud. incred. 8 p. 129, 18 me ... non itineris longinquitas terruit nec ... difficultas fatigati ... corporis -it (retardavit var. l.). HEGES. 3, 1, 1 temptabat ... simulare audaciam, sed -bat timor (*postea: stringebar*). CAEL. AVR. acut. 1, 9, 64 ut aliis *delirationibus aegrotantium* assentiant, alias vero consentientes -ant ([1, 10, 72 deliraciones accipiunt non resistendo]. 1, 11, 80 facile accipiunt atque -unt d. cf. Hagendahl, Eranos 43, 1945, 247). GREG. M. moral. 9, 22 quo ... se cernit *figmentum divini operis, eo semetipsum -it, ne contra manum resultet dei*. *de vi adstringente herbarum sim. vel frigoris, sc. -ens fere pro adi. (praeter l. 48)*: Ps. APVL. herb. interpol. 3 l. 55 *herba est virtute -enti, quam stypticen vocant* (124 1.29 [*iuxta constrictiva; Diosc. gr. 4, 88, 2 στύρφοναν*]. al.; cf. CASS. FEL. 64, 3 cetera simili virtute -entia). 71 l. 11 folia -entia (*Diosc. gr. 3, 111, 1 στυπτικά*). CAEL. AVR. acut. 1, 15, 121 frigore constringens aer -it corporis defluxiones. **D repellere, avertire (huc vergunt p. 472, 65. 473, 9):** PRISCILL. tract. 10, 136 aliena -entes domini verba teneamus. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 120 (*antea: constringens ... fomentum*) si ... materiam -it, abactam tamen cutibus ad cerebrum ... revocat (5, 2, 48 si *vomitus m. -it*). deriv. : redargutio (-guit-), redargutor.

55 redargutio et redargutio, -ōnis f. a redarguere (cf. argu(i)to, exspu(i)to). scribitur ret- in cod. vet. p. 475, 9. forma -uit -apud PRISCILL. p. 475, 7sqq. (sed -u- tract. 2, 42), ceterum p. 475, 25. 33. legitur inde a VET. LAT. (plur. l. 64. p. 475, 38. 41 et hic illuc apud BOETH., GREG. M.).

i. q. actio redarguendi (gr. resp. ἔλεγχος [cf. p. 475, 1], nisi aliud adnotavimus; pendet gen. obi. saepius [cf. adi. p. 475, 33], subi. p. 475, 7. 10sq. 16. 41 [adi. p. 475, 37]): **1 notione originaria ostenditur, patetit: a potius aliquid falsum, erroris plenum esse, sc. refutando, refellendo, contradicendo:** VET. LAT. psalm. 37, 15 (cod. 421 [man. pr.]. al. et VVLG.) ut homo non audiens et non habens in ore suo -es (gr. ἔλεγμούς, cod. 304. al. *inrepationes, 300. al. argutiones*). act. 19, 27 (cod. 5. al. et VVLG.) non solum ... nobis periclitatur pars in -em venire, sed etiam ... templum Diana in nihilum deputabitur (gr. ἀπέλεγμόν, cod. 51 traductionem). IREN. 2 tit. haec insunt in secundo libro -is et eversionis falso cognominatae agnitionis (*subesse tit. totius operis censem Harvey, ed. p. CLXIV; cf. e. g. 2 praef. 1* arguentes falsi nominis agnitionem, 4 praef. 1 de detectione et eversione falsae cognitionis). ANIAN. Chrysost. hom. 7, 1 ea ad -em proficere Iudeorum. CONC.^s II 5 p. 16, 14 sermonem *facere ... pro -e vel probatione haereticorum*. GENNAD. vir. ill. 56 *quidam* scripsit adversum Nestorem ... librum -is et *confutationis eas*. AVELL. 77, 14 probatio trinitatis est ... Arrii -o. BOETH. anal. pr. 64b24 (rec. Carn.) quem-

admodum -es fiunt (*rec. Flor. elenchi. item in dialectica*: elench. soph. 165b14 -o, falsum, inopinabile, soloecismus et ... facere nugari eum, qui contraagit. 166b20 -es. 175b16 effugere -em [-e var. *I.*; gr. τὸ ἐλέγχοντα]. *al. apud eundem*). CASSIOD. Ios. antiqu. 17, 99 p.488 quaecunque ad demonstrationem causae -emque proficerent. *al.* **b** *potius peccatum, crimen, culpa, sc. accusando, corripiendo sim.*: PRISCILL. tract. 3, 69 non est ... damnabilis culpae ... nihil, in quo nos infirmes -itio diaboli faciat, reservare. 10, 133 (*132 deus erudit potius peccati agnitione quam plectit [cf. Hebr. 12, 6, 10]*) conversis nobis in -itione (*ret- cod.*) doctrina est. 10, 138 -itio domini agniti(ne) peccati *facta*. PS. RVFVN. Ios. bell. Iud. 2, 338 p.682 regis *cuiusdam* -em esse plenam benignitatis (337 *invectio-* nem; gr. ἐπίτηλης). CONC.^S I 2 p.84, 15 (= I 3 vers. Tur. p.110, 16) formidantes, ne post -em sententiam susciperent. RVSTIC. Conc.^S I 4 p.134, 11 mox ut legi -em a te factam, dolui animo. CASSIOD. in psalm. 33, 21.50 ut nulla -e culpetur *deus*. MVTIAN. Chrysost. hom. 10, 3 p.307^{med.} hoc, *sc. modus familiaris*, ... -em eius *apostoli* ... tolerabiliorum operatur. 17, 3 p.347^{ext.} (*antea*: accusatio peccatorum; accusatio infirmitatis, non virtutis ostensio) -o peccatorum istud est, *sc. hostiarum oblatio*; in eo enim, quod offerebantur, -o peccatorum; in eo autem, quod semper, (p.349ⁱⁿ) -o infirmitatis. GREG. M. in euang. 38, 15 I.381 *quendam* blanda ... -e corripere. moral. 29, 38 pectora ... verbis ac -bus quasi ... grandinibus percutit (*postea*: correptionem. *qf.* 35, 7 -um stimulis). 35, 6 *Iob* a semetipso in magna sui -e dissentit dicens: '... ipse me reprehendo'. ORIG. in Matth. ser. 110 p.231, 4 (*ad 26, 63 sq.* dicas nobis, si tu es Christus filius dei) *Christus* verbum ... *principis sacerdotum* accipiens in -itionem (-utivar. *I.*) ipsius convertit dicens: tu dixisti, ut eo modo videretur argui non doceri. *al.* **c** *usu peculiari id, quod verum esse, exsistere probatur sim.*: MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 3 p.281^{med.} virtutis eius et, quantam ... providentiam gereret, examinationem et -em sumere (*antea*: probationes accipere).

2 notione deflexa fere i. q.: **a** *castigare, punire, examinare (redarguit deus)*: VET. LAT. Tob. 11, 14 (cod. 109) *deus flagellabit (i. -vit) me in -e mea et ipse misertus est mei* (Ps. Aug. spec. 28 p.436, 7 -itione; *deest* gr. *Vulg.* 11, 17 tu castigasti me). sap. 11, 7 (Primas. in apoc. 16, 4) in -e (*rec. Vulg. traductione*). PS. VIGIL. THAPS. c. Marivad. ind. capp. 3, 50 de communi -e (3, 50 arguit *[ter]*). **b** *iudicare, damnare*: VET. LAT. Judith 2, 10 (cod. 130. *al.*) dabis illos in diem -is *tuae* (cod. 131. *al.* eorum *sim.*; gr. εἰς ἡμέραν ἐλέγουν αὐτῶν, cod. 151 in -es illorum, 109 electionis, 148 increpationis, *Vulg. deest*). Sirach 20, 31 (Mutian. Chrysost. hom. 18, 3 p.355^{med.}) dona excaecant oculos *iudicum* et, *qui ea dat*, quasi mutus, *i. fiscella*, in ore versat -es eorum (gr. 20, 29 ἐλέγουσί, *rec. Vulg.* avertit correptiones). CONC.^S I 5 p.314, 25 neque in promptu est persona, quam culpae supponunt, et capitulorum -o incerta ([IV p.105, 21 conviction]. II 3, 3 Rustic. p.32, 12 -o capituli ... animae periculum ferens [*vers. ant. obiurgatio. postea*: inquisitionem; ... si capitulum increpationem ... habeat]. *al.*

redargutor, -ōris *m.* *a redarguer. i. qui redarguit*: ANIAN. Chrysost. hom. 17, 7 p.152, 10 mille vobis constituentes -es ac iudices consuetudinem fugite iurandi (gr. p. 265ⁱⁿ ἐξεταστάς). Schafer.

rēdārius *v.* raedarius.

redarmo, -ātum, -āre. *a re(d)- et armare. i. q. iterum armare (translate c. respectu paenitentiae l. 55)*: DICT. 2, 40 (*antea*: Alexander ... praemittit hastam ...; Menelaus ... iaculatur) ubi novis iaculis manus utriusque -tae sunt, pergunt. LAVRENT. paen. p.105^B qui, quotiens peccaverit, totiens -atur et plangit *eques*. (*ad textum v. Gribomont. Novarien. 18, 1988, 172*).

redauspicio, -āre. *a re(d)- et auspicare iocose formatum. fere i. q. redire (in lusu verborum, notione auspicandi vix vigente)*: PLAVT. Capt. 767 exauspicavi ex vinclis; nunc intellego -andum esse in catenas denuo.

reddēb- *v.* redhibeo. **reddīco** *v.* 1. redico. Bl.

***redditio**, -ōnis *f.* *a reddere. scribitur redi-* INSCR. Alger. II 7460a. CIL VIII 11113 (*christ.*). *al. et in var. lect. e. g. p. 476, 20. 477, 30, redito INSCR. Duval, Loca sanct. Afr. 235. 238. abbrev. r.p. 476, 75 et INSCR. Alger. II 7460. Duval, Loca sanct. Afr. 239. *al.* rd *ibid.* 236 et *infra* p. 477, 3, red p. 476, 73 et CIL VIII 24029, *(red)dit p. 477, 1. de notione v. p. 476, 58 sqq. et GLOSS. II 236, 38 ἀπόδοσις*: -o. *legitur inde a QVINT., VET. LAT., VLP. dig. [de confusione c. redditio v. l. 61 sq.]**

I i. q. actus reddendi (*accedit praepos. p. 477, 15. 26, dat. p. 476, 64. 477, 26, gen. indicans, quid reddatur, passim, quis reddat p. 476, 39. 72 sqq. 477, 19. 21, quid -e compensetur p. 477, 10. 24. 39; -e reddere sim. in vers. sacrae script. p. 476, 57. 477, 7. 10 [cf. p. 477, 42 sqq.]*): **A** *laxius, sc. redduntur, quae exspectantur, poscuntur, promissa sunt: 1 verba (soni p. 476, 38): a in doctrina gramm. et rhet. fere term. techn. responsionem quandam (ipsum responsum p. 476, 19) significans: quae fit in altera parte comparationis (cf. p. 491, 28): QVINT. inst. 8, 3, 77*

interim ... cum re, cuius est imago, conectitur *similitudo*, conlatione invicem respondentem, quod facit -o contraria, quae antapodosis dicitur. 8, 3, 79 -o ... illa rem utramque, quam comparat, velut subicit oculis (*addit exemplum Cic. Mur.* 5, 29 'ut aiunt ..., sic eqs.'). 8, 3, 80. ORIG. in Matth. ser. 65 p.153, 5 (*ad 25, 14*) non videtur -o sermonis ita conscripta: sicut homo peregrinans sic et Iesus. *repetitionem eiusdem verbi, sc. conduplicationem*: AQVILA rhet. 33 p.47, 14 E. προσαπλόσις, -o; nomen haec figura ex eo accepit, quod idem nomen in postrema parte membra aut eadem quaecunque pars orationis redditur ..., ut: 'tibi, sceleratissime, ... tibi' (*inde MART. CAP. 5, 533*). *cetera exempla*: AQVILA rhet. 43 p.61, 12 E. haec figura, *sc. διεξενημένον*, ita ornat ... orationem, ut diversis -bus verborum, membra ... disiungat ac separat ... hoc modo: 'Capuam ... occupabunt, Atellam ... communient' (*l. syn. p. 63, 5 E.* vicissitate v. *inde MART. CAP. 5, 536*). IVL. VICT. rhet. p.53, 14 (*explicat, quo enthyema et syllogismus inter se differant*) persuadere ... non poterunt *oratores*, si ... -e partium obscuraverint, quae colligunt. AVSON. 25, 1 (337 S.) in quibus *monosyllabis* nullus facundiae locus est, sensuum nulla conceptio, propositio, -o, conclusio aliaque sophistica. PRISC. gramm. III 130, 1 cum a propriis quoque pronominativaes -es fiunt: 'quis est Trypho?' 'ego'. 289, 4 pro utroque, *sc. pro ei atque èav*, ... Romani 'si' ponunt, in -e (*redi- cod.* unus) tamen partitionis plerumque 'sin'.

b cetera exempla; -o constat potius in: **a** *rerum expositione sim.*: IREN. 2, 24, 2 falsa est ... episemi eorum *haereticorum* -o, *sc. in nomine q. e. Iesus facta*. PHILO quaest. in gen. 4, 200 haec oratoriae partis -o; eximio tamen sensu *eques*. (*sim. 4, 207* habet oratoria pars rationabilem -em [*postea*: altior autem sensus *eques*]). AVG. catech. rud. 6, 5 ne illa quae vera narramus, sine suarum causarum -e digesta, ... perniciosa cupiditate credantur (*in Iob p. 556, 18*). CARM. de fig. 25 -o causae [*respic. αἰτιολογία ut: CASSIOD. in psalm. 15, 9 l. 181. al.*]. SCHOL. Cic. Gron. D p.303, 11 cause ... -o particularis narratio est. *al.*, civ. 21, 7 p.501, 31 rationis (enrich. 25, 99 CONC. Carth. a. 411, 3, 174). in psalm. 103, serm. 4, 1 nec praeterito die ad eius terminum psalmi nos pervenire potuisse et distulisse in hunc diem: voluit dominus et tempus -is nobis exhibere et debitorem et exactores (*cf. infra l. 60*). *al.* **b** *sermonis pronuntiatione, sonorum emissione*: DIOM. gramm. I 419, 24 *memoriae facultatem* fovet exercitatio lectionis ..., -o sollicita. ANTONIN. HONORAT. epist. ad Arc. p.570^C (*antea: ut cithara melos ... reddat, tria pariter adesse videntur, ars, manus et chorda* pertinet ad solam chordam soni -o. CANON. Turner II p.337 rec. III de -e baptizandorum (*rec. II* ut baptizandi symbolum reddant, *cf. Ioh. Schol. tit. 36, 11 ἀπαγγέλλειν*).

2 varia: *tributum*: HIER. in Matth. 18, 1 (*antea*: viderant pro Petro et domino idem tributum redditum) qui *Petrus* in -e tributi domino fuerat comparatus (MAX. TAVR. 71, 3). *promissa dei*: AVG. in euang. Ioh. 105, 8 ut et nunc fieret in -e, quod fuerat in praedestinatione iam factum. in psalm. 75, 5 si modo tantum gaudium in nobis facit promissio, quantum est factura -o? reddetur enim nobis, quod promisit. 78, 2 1.17 quibus *Iudeis* facta est Christi praesentatio et quodammodo promissio -o salubris atque fructuosa. serm. 104 coll. Morin p.548, 19 magna promissio, felix -o. 299A, 7 coll. Dolbeau 1996 p.518 1.182. *fructus, messis*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 192 videmus eius *dei* opera lumen, caelum, terram, ... animalium nationes, -es fructuum (gr. καρπῶν ἀναδόσεις).

B strictius redduntur: **1** *quaе quis anteа accepit:* **a** *varia:* VLP. dig. 16, 1, 8 pr. (*e Juliano*) -em pignoris, si creditrix mulier rem, quam pignori acceperat, debitori liberaverit *eques*. (*opp.* pignoris datio. item *respic. pignus*: VET. LAT. deut. 24, 13 [Tert. adv. Marc. 4, 17, 3, sim. Ambr. Tob. 17, 57. *al.*] non dormies super pignus eius *debitoris pauperis*: -e reddes, illi pallium circa solis occasum [*l. gr. ἀπόδοσις ἀπόδοσεις, Vulg. reddes*]). 21, 1, 21 pr. redhibere est facere, ut rursus habeat venditor, quod habuerit, et quia reddendo id fiebat, idcirco redhibitio est appellata quasi -o. VET. LAT. Sirach 29, 6 in tempore -is postulabit tempus *debitor* (gr. 29, 5 ἀπόδοσεως, *cf. l. 33. p. 477, 36*). AVG. civ. 10, 17 p.430, 6 arcum divini testimonii populo, unde ceperant, reddiderunt; ipsa autem -o qualis fuit! FVLG. Rvsp. epist. 1, 19 in -e coniugalis debiti (IND. capp. bibl. Rom. F 44 p.59 de -e unicuique omnium d. [*cf. Rom. 13, 7 reddite omnibus debita*]). ad Monim. 3, 2, 5 sicut ... acceptance factum est, ut quod non habuit, apud se haberet, ita -e factum est, ut quod apud se habuit, non haberet. CASSIOD. Ios. antiqu. 16, 282 p.471 -em ... pecuniarum et latronum Herodes exsequebatur (gr. όντα). BASIL. epist. 173 1.8 *exigo* epistles, ut eo ipso indicium -is, *sc. epist. mearam, utar* (gr. ἀπόδοσεως).

al. **b anima morientis:** PS. PHILO antiqu. 64, 7 post -em animae meae conturbata sunt ossa mea. *quid reddatur* (*sc. anima, vita sim.*), *subauditur* (*cf. p. 495, 75 sqq.*) *indicato* plerumque per gen. nomine mortui (*legitur in inscr. Africanis praeter p. 477, 1*): CIL VIII 8766 red(ditio) Bul(...) III idus Maias. 11111 -o Castulae stub die) III idus Iulias. 11113 (*christ.*) (...) as -o. 16806 dies redditionis VI id(us) Oct(ober). 23020, 10 (*christ.*) [Hajdú]

Iulias ... <red>dit(i). XIII 11065 (ex *Aquitania*; a. 374). INSCR. Duval, Loca sanct. Afr. 92 (*vix ante saec. VI*) -o presbiteri Ianuari XVIII K(alendas) feb(ruariorum); r(ed)d(i). Gai XIII K(alendas) s(e)p(tem)bres. 235 sq. al.

2 quibus merita vel crimina compensantur (gr. *resp. fere ἀνταπόδοου, quod infra non indicavimus*); *respicitur potius*: **a punitio vel iudicium** (*punitio vel praemium sec. merita e. g. l. 13*): VET. LAT. gen. 50, 15 (cod. 100. al., sim. 102. al.) ne forte ... Ioseph ... -e reddat, nobis omnia mala, quae ostendimus ei (Vulg. reddat). Judith 7, 15 (cod. 130, sim. 7. al.) retribues eis -em malam (cod. 151. al. retributionem, Vulg. deest). Sirach 14, 6 haec -o est malitiae illius. Ioiel 3, 4 (cod. 176) reddam pro -e vobis in capita vestra ([Vulg. reddam vicissitudinem]. sim. 3, 7 [ibid.; Vulg. convertam retributionem]). IV Esdr. 15, 55 merces forniculariae in sinus tuos, propterea -em perciplies. Luc. 4, 19 (cod. 4. 13) praedicare ... diem -is (var. l. gr. ἀνταπόδοσεως). AVG. c. Petil. 3, 4, 5 (cf. I Thess. 5, 14 sq.) ostendit non esse mali pro malo -em corripiere inquietos, quamvis pro culpa inquietudinis reddatur poena correptionis. in psalm. 40, 14 vere innocentiam: integritatem sine peccato, -em sine debito, flagellum sine merito. FVLG. RVSP. praedest. 3, 7 ad ... praedestinationem pertinet et gratuita iustificatio redemptoris et iusta -o iudicis (rem. pecc. 2, 19, 2 qui ... ante finem diei non operatur in vinea, finito die non poterit denarium accipere ...; non ... ibi erit pia vocatio, sed i. -o. cf. 2, 21, 3 cuius iudicis, i. dei, utique non est iniusta -o). ORIG. in Matth. 13, 30 p. 267, 33 et alii inveniuntur -is modi (gr. τῆς ἀνταπόδοσεως). SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 1, 2, 133 pereant: propter -em stupri. GILD. Brit. 1 chron. III p. 26, 23 sciebam misericordiam domini, sed et iudicium timebam; laudabam gratiam, sed -em unicuique secundum opera sua verebar (retribut(i)onem var. l.). al. **b praemium, merces**: VET. LAT. Sirach 1, 29 usque in tempus sustinebit patiens et postea -o iucunditatis (gr. 1, 23 ἀναδόσει εὐφροσύνη). Luc. 14, 12 (cod. 3) et erit -o tibi (cod. 5. al. et Vulg. retributio). CYPR. eleem. 26 (spectat ad l. 13) si expeditos ... dies nos vel -is (redi-var. l.) vel persecutionis invenierit, nusquam dominus meritis nostris ad praemium deerit. AVG. persev. 8, 17 recolamus ... illos operarios in vinea, qui toto die laboraverunt, et eos, qui hora una: nempe causa diversa est impensi laboris et tamen idem iudicium in -e mercedis (redhibitione var. l.). serm. 38, 8 (*deus ad faeneratorem*) relinque hominem, qui plangit ...; tempore -is reddam tibi; et quid reddam? ... terrena dedisti, caelestia sume. Ps. AVG. hypomn. 3, 13 1.779 in praesenti, sc. saeculo, ... labor indictus est, ut fiant merita per auxilium gratiae, non praemissorum -o meritorum.

II is qui (deo) redditur (bis iuxta reddere [cf. p. 475, 70]; gr. *resp. ubique ἀπόδοου*): VET. LAT. num. 8, 11 (cod. 100) secernit Aron Levitas -em coram domino a filiis Istrahel ([Vulg. munus]. sim. ibid. 8, 13 reddet eos -em domino [Vulg. oblatos]. 8, 15 -em domino -e reddit(i) mihi sunt [Vulg. dono]).

reditivus, -a, -um. **a reddere**. term. techn. gramm. i. q. *comparationi respondens*: *pro subst. neutr.*: PRISC. gramm. II 55, 16 proprium est pronominis ... certas significare personas; ergo ... 'quantus' et 'tantus' et similia, quae sunt ... relativa vel -a, magis nomina sunt appellanda quam pronomina. 61, 10. III 22, 10 'tantus' et 'tot', si ad praesentes dicantur, etiam demonstrativa sunt, sin autem ad absentes, relativa vel -a tantum. 128, 19 relativis positis ... -a intellegi, licet non sint dicta, ut 'qualis Homerus, fuit Vergilius'. 129, 2. 450, 7. 491, 23 qualitatis ... relativum 'qualis' ..., -um 'talism' (item c. gen. vel pron. poss.: 492, 1 quantitatis. 492, 4. 501, 21. 24. 27). **pro adi.**: PRISC. gramm. III 104, 17 -a nomina vel adverbia (132, 4 generalia n. sunt infinita vel interrogativa vel relativa vel -a. 132, 9 n. -um 'talism' et 'tot', adverbium 'taliter' et 'totiens'. 204, 11. 501, 13 quae sunt dubia? quae ... Romani ... inter pronomina infinita vel interrogativa vel relativa vel -a ponebant, Dionysius vero ... rationabiliter inter nomina. Holmes.

***redditor**, -ōris m. **a reddere**. scribitur -tur in cod. vet. p. 478, 32, redi- l. 74. legitur inde a saec. III med., sc. in orat. soluta praeter CARM. adv. Marc. 1, 198. [olim ed. e falsa var. l. pro paratiatores AVG. serm. 153, 1.]

i. **qui reddit** (rem amissam, traditam sim. restituendo e. g. p. 478, 6 sqq. 19, rem in compensatione dando l. 72 sqq. p. 478, 25, rem iussam, promissam sim. praebendo e. g. p. 478, 2. 27; accedit gen. eius, quod redditur, e. g. l. 74 sqq. p. 478, 4 sqq. 22 sqq. cui aliquid redditur, p. 478, 11; opp. debitor e. g. p. 478, 3. 14, exactor e. g. p. 478, 12. 21. 25, promissor p. 478, 2. 28; redundunt fere bona, sed poena l. 72): **1 usu christiano; -r est:**

a deus: VET. LAT. Sirach 5, 4 (Cypr. testim. 3, 35, sim. al. et Vulg.) ne dixeris: 'peccavi, et quid accidit mihi triste?' est enim altissimus (patiens -r, l. gr. μακρόθυμος). Hebr. 11, 6 (cod. 64, sim. Aug. serm. 215, 3) credere ... debet, qui accedit ad deum, quia est et querentibus eum **mercedis -r**, erit ([l. gr. μοσθαποδότης], cod. 65 mercis reditor, 89. al. et Vulg. remunerator). DOCTR. apost. 4, 7 m. bonus -r [cf. gr. ἀνταποδότης].

al.). AVG. in psalm. 39, 2 omnia promisit, nondum aliiquid dedit; idoneus promissor est, fidelis -r (*item respic. prophetia implenda*: 40, 14 1.28 tenemus -em, ut credamus debitorem. 44, 14 CAES. AREL. serm. 28, 1). Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1, 13, 1 paruit ... pro nobis ... -r pacis. LEO M. serm. 17, 2 **deus** largissimus -r usurarum (*inde, ut vid.*, RVRIC. epist. 2, 48 p. 431, 20). PETR. CHRYS. serm. 18, 8 lucis -r venit. 33, 1 (*respic. Marc. 5, 22 sq.*) *archisynagogus Christum* -em vitae indicat, cum salutem filiae morientis implorat (69, 2 1.53 v. dator et -r. 146, 8). 178, 4 sciens **deus** esse maioris gloriae ignoscere quam punire, reparare perdita quam facta servare, et credi hinc auctorem se esse rerum, cum se rerum cerneret -em. VITA Front. rec. B (BHL 3190) 3 p. 58, 8 expectate dominum inopum -em.

b homo: AVG. epist. 127, 6 **deus** benignus ... exactor est ... et qui ... in

se crescere faciat -es (*item homo redditio debitorum*: *ibid.* id ipsum ... erit redditum et -r, quia id ipsum erat debitum et debitor. AVELL. *infra*.

15 AVELL. 83, 85 omnes ..., qui cum illo *Christo* sunt, ... debitorum dei

parati -es diligunt eum (FVLG. RVSP. epist. 3, 4. cf. l. 22 sq.). FVLG. RVSP. serm. 5, 6 reddendo ditescit -r caritatis.

2 cetera exempla: INSCR. numm. imp. VI p. 167 n. 34 (*paulo post a. 296*) -r lucis aeternae (*sc. Allecto victo, ut Paneg.* 8, 19, 2 vera imperii luce recreati). AVG. bon. coniug. 13, 15 *in matrimonio* si non ambo sunt tales, erit, qui talis est, i. *qui concupiscentiam vicit*, non exactor sed -r debiti servans ... concordiam (c. Faust. 22, 50 [*in simili re*]. cf. l. 15 sq.). epist. 110, 5 epistula tua ... plena ... laudibus meis hoc de me ut rependerem ... flagitavit; nam si quid aliud volebas ut scriberem, largitorem me desiderabas, non -em. 138, 15 debitorum ... fisci -es et exactores. in psalm. 36, serm. 3, 6 l. 37 (*respic. prov. 19, 17*) et si non tenes pauperem -em, sed idoneum tenes fideiussorem. 126, 13 l. 39 ut possimus esse idonei -es, sc. sermonis, ne audaces fuerimus promissores, orate pro nobis (QVODV. grat. 1, 19, 8 tenete me sermonis debitorem; sed in pensius orate, ut i. dominus vobis exhibeat -em. *ceterum item respic. promissa tractatio* Avg. serm. 183, 1 *et fort. loco mutilo* ALC. AVIT. hom. 24 p. 141, 12 tamet(s) sit pontifex -r [-tur cod.] verbi).

reditus v. *reddo vel redditus*.

Yoshida.

***reddo**, -didī, -ditum, -ere. [a re- et -ddō < *di-dq̄-; stirpem prae. e radice *deq̄- 'dare' reduplicatione formatam (cf. ind. vet. dadāmi, gr. δίδωμι 'do'; osc. dide-s-t 'dabit') hoc solum verbum linguae lat. conservat. cf. Walde-Hofmann I 361; Meiser, Hist. Laut- und Formenlehre, 1998, 192; Weiss, Outline of the Hist. and Compar. Grammar of Latin, 2009, 406. Mei.] *de origine*: PRISC. gramm. II 434, 27 quae in compositione mutant coniugations, ut 'do das', 'o -is' (item a dare: 467, 12. al.).

scribitur per unam d: CIL I² 638, 11 (a. 132 a. Chr.). TAB. cer. Fris. (Journ. Rom. Stud. 99, 2009, 161) I 2 (a. 29). Pomp. Camodeca 51 pag. 2, 7. CIL II 2394^a (*inscr. pagana*). CE 1977, 7 (a. 299). INSCR. Année Épigr. 1976 n. 616 (*Tomis*; saec. III/IV). al.; cf. l. 62 et CIL V 5134, 8 (saec. II?).

45 retere. *letteris graecis*: GLOSS. biling. I 1, 6 οδέδει. 1, 8 οδέδαι. al. ibid.

abbreviatr: CIL XIII 6572 (saec. II/III, ut INSCR. Brit. 1529).

II 3097. PROB. litt. sing. 3, 15 vteteri p(ossessori) redditum). al. red: LEX colleg. cornic. (CIL VIII 2557; a. 203) 35. CIL III 10301 (a. 222/35).

VIII 23149 (*inscr. pagana*, ut 24109). INSCR. Tun. Merlin 1688, 9 (saec. IV).

Piganiol, Docum. cadastr. 1962 p. 168 n. 118. redd: CIL III 8754 (saec. III). CE 1617 (ca. a. 400). INSCR. Piganiol, Docum. cadastr. 1962 p. 232

n. 196. p. 233 n. 196. redded: CIL III 7921 (saec. II/III). rd: INSCR.

christ. urb. Rom. 13997. 14643. 17137. Not. laterc. gramm. IV 299 r(ed)d(i).

Not. Tir. 12, 66 -it. 12, 80 -dedit. de formis: fut. -ibo:

PLAVT. Cas. 129 Men. 1038 Vid. frg. 5; -ebit: CIL V 8752 (ca. a. 400).

praes. indicat. -e(n)t: DIDASC. apost. 41, 29 DIOSC. 1, 107 p. 54, 7. VIN-

DIC. gyn. rec. L p. 438 (-unt cett.). perf. -ded-: SORT. (CIL I² 3398c).

CIL III 7553. VI 32974 (*vix ante saec. III ex.*). al. (cf. INSCR. Année Épigr. 1988 n. 53 [*Romae*; saec. IV/V] rededit pro redditidit); redupl. omissa: CIL

VIII 10021, 24 (a. 237) redderunt (in *inscr. simili* 21920, 27). Ps. ASCON.

Verr. p. 219, 18 CONC. Aurel. a. 541 p. 139, 184 HIST. Apoll. rec. A 48

1.42. ceterum: TAB. cer. Pomp. Camodeca 68 pag. 2, 11 rediturum.

de notione (v. etiam p. 480, 9. 488, 57. 489, 60 sqq. 491, 50. 492, 2. 7.

497, 38. 499, 2. 34): DON. Ter. Eun. 147, 1 restituimur his, quibus nos volu-

mus, -imur his, qui nos volunt (*eadem differentia*: 147, 2. 746, 2. vice versa:

Hec. 819 -itur nobis, quod nostri cupidum est, restituitur nobis, cuius nos cupidi sumus. SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 492 [*falso (eis) Mountford*].

GLOSS. II 236, 33 ἀπόδοωμι: absolvo, -o, redhibeo. GLOSS.¹ I Ansil. RE

145 reciproca: -ta. 147 reciprocata: vicem -it (vocem trad.). 337 -e: refer.

70 al. legitur inde a NAEV. (v. p. 483, 33), PLAVTO per totam latinitat-

em. [raet. centr. réte(r), prov. red(d)e, cat. vet. redre, rec. retre; vocibus

q. s. pre(h)endere, vendere sim. intercedentibus orta sunt it. rendere, raet. or.

rindi, francog., prov., cat. vet. rendre, hisp. rendir, port. render. cf. M.-L.

7141 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3219. 3228. Cortelazzo-Zolli²

1344. Kramer IV 87 sq. Wartburg X 171 sqq. Coromines VII 290 sqq. Co-

[Hajdú]

rominas-Pascual IV 873 sq. Machado³ V 75. Schd.-Cr.] [locos corruptos et coni. vel suppl. minus certa fere negleximus. confunditur in codd. maxime cum redire e. g. CATVLL. 64, 157 VARRO rust. 2, 2, 6 VVLG. deut. 7, 10 (restit. LVCR. 5, 747 GERM. 708; in falsa var. I. PLAVT. Truc. 208 CIC. orat. 135 PVBLIL. sent. F 16 LIV. 36, 35, 2 et saepe; falso trad. PLAVT. Trin. 530 SEN. contr. 1, 8, 1. al.; cf. p. 478, 41 sqq.), credere MANIL. 1, 496 SEN. benef. 2, 18, 5 STAT. Theb. 2, 536. al., ceterum e. g. cum dare PLIN. nat. 2, 155 (in falsa var. I. CIC. Lig. 7), edere Ov. met. 8, 770 (in falsa var. I. QVINT. inst. 10, 1, 54).]

i. q. retro vel rursus dare et usu inde derivando (gr. respondet ἀποδόνται passim, quod infra fere non indicavimus).

materiam sic digerendam esse censuimus:

CAPVT PRIVS: vi praeverbii vigente:

I generativum:

A *usu strictiore fit restitutio vel compensatio rei (vel personae) traditae, ablatae: 1 -itur idem, sc. fit restitutio: l. 32 (refl. se -ere et mediopass. p. 485, 59, sibi -i sim. p. 485, 39). 2 -itur aliud (alius), sc. fit compensatio: p. 486, 33.*

B *usu laxiore praestatur quodvis debitum, exspectatum: 1 prae-stant animantes: p. 489, 8. 2 praestant res: p. 491, 30.*

II speciativum; -untur ea, quae: **A** *repraesentantur, repetuntur: p. 491, 52. B* *nascuntur vel germinant: p. 494, 49. C* *moriuntur, sepeliuntur: p. 495, 35. D* *emittuntur: p. 496, 42.*

CAPVT ALTERVM: vi praeverbii minus perspicua vel evanida: **I** *fere i. q. efficere: p. 497, 67. II* *i. q. dare, tradere: p. 499, 33. III* *i. q. vendere: p. 499, 39.*

appendicula syntactica et stilistica: p. 499, 45.

CAPVT PRIVS: vi praeverbii vigente: **I generativum:** **A** *usu strictiore fit restitutio vel compensatio rei vel personae traditae, ablatae, amissae: 1 -itur idem, sc. fit restitutio: a structurae variae: a restituuntur res; pro subi. sunt: ① mortales (fere homines; eorum actiones sim. e. g. p. 480, 53, 481, 27), qui -unt: ② mortalibus (fere hominibus); pro obi. sunt (vel subaudiuntur e. g. l. 43 sq. p. 480, 1 sq. 6, 10 sq.); ③ res corporeae: ④ variae (exempla selecta inde ab HOR.): PLAVT. Amph. 207 si ... velint Teleboi raptia ... tradere, si, quae asportassent, -ere (-rent codd. plerique), se exercitum exemplum domum reducturum. 928 valeas, tibi habeas res tuas, -as meas (ALF. dig. 19, 2, 31 si eadem res, quae tradita esset, -i deberet. 24, 1, 38, 1. LIV. 1, 22, 6 res repetitum se venisse; ni -antur, bellum indicere iussos. al.). Aul. 445 vasa (CATO agr. 146, 3 v. torcula, funes ..., si quid et aliut datum erit, salva recte -ito). 634 -e huc sis. :: quid tibi vis -am? (651 -e huc. :: q. -am?). 653 id meum, quidquid habes, -e (cf. l. 45 sqq.). Pseud. 31 lege vel tabellas -e (MART. 8, 37, 1, 9, 102, 1). Rud. 1137 obsecro te, ut mea mihi -antur (OV. ars 3, 449 sq. ‘e meum’ clamant spoliatae saepe puellae, ‘e meum’ toto voce boante foro. cf. l. 44 nec non sua: CIC. leg. agr. 1, 19 qui etiam externis hostibus victimis sua saepissime -erunt. al. SALL. or. Phil. 14. al.). Stich. 204 uxorin sit -enda dos divortio (ALF. dig. 23, 4, 19. Ov. epist. 12, 202 [Medea Iasoni] ille aries ... dos mea, quam, dicam si tibi ‘e’, neges. VAL. MAX. 8, 2, 3. al.). al. CATO agr. 144, 2. TITIN. com. 22 da pensam lanam: qui non -et ... putatam recte, facito ut multetur malo. CIC. Verr. II 2, 58 furtum. 4, 73 tauro Phalaridis cum Scipio -ret Agrigentinis (sim. 4, 74 Segestanis ... Diana ... -itur). dom. 100 mea domus. Brut. 15 sententia Hesiodi eadem mensura -ere iubet, qua acceperis (respic. Hes. op. 349 ἀποδοῦναι ut: off. 1, 48). al. CATVLL. 42, 4 pugillaria. 42, 11 codicillos (42, 12, 19. al.). VARRO ling. 5, 179 si datum quod -atur, mutuum est. SALL. hist. frg. 4, 75 (in sermone figurato respic. fuga in proelio facta) more equestris proelii sumptis tergis et -tis. HOR. carm. 3, 27, 71 cum tibi, Europa, invisus laceranda -et cornua taurus. PROP. 4, 6, 80 -at Parthus signa Remi (respiciuntur eadem: R. GEST. div. Aug. 29 LIV. perioch. 141). LIV. 1, 34, 9 aquilam levasse humana manu superpositum capiti Tarquinii Prisci decus, ut divinitus eidem -ret. 39, 3, 3 arma -ere Cenomanis (SEN. Herc. f. 1243. 1295 STAT. Ach. 1, 906. al.). MANIL. 5, 165 pilam celeri fugientem -ere planta (LAVS Pis. 187). SEN. benef. 6, 37, 3 qui -i sibi penates suos noluerunt clade communi (OCTAVIA 789. 803 -at Nero p. Claudioe victus suos. cf. 892 cui patr iam -ere cives aulam et fratri volumere toros). COLVM. 1 praef. 13 quos fasces festinantiis victor Cincinnatus -erat quam sumpserat imperator (cf. p. 480, 57 sqq.). al. **b) pecunia sim. (exempla selecta inde a CAES.):** PLAVT. Aul. 829 -e aurum subreptum. :: -am ego aurum? :: -e, sc. mihi trade, inquam, ut huic possessori -atur (Bacch. 330. al. CIC. Cael. 56 Ov. met. 13, 553 LIV. 30, 21, 5. al.). Bacch. 271 vi coactus -didit debitor ducentos et mille Philippum. 609 neque nummus ullust, qui -atur militi (CIC. Verr. II 4, 53 MART. 8, 13, 2 Ivv. 16, 40. al.). Cas. 28 argentarii ludis poscunt neminem, secundum ludos*

-unt autem nemini. Curr. 373 (log. trapezita) dives sum, si non -o eis, quibus debo. 491 memento promisso te ... mihi omne argentum -tum iri, minas triginta (al., v. vol. II 528, 41 sqq.; item -ere minas: Poen. 1399. al. CIC. ac. 2, 98). 540 numquam me subiges, -tum, sc. argentum, ut -am tibi. Pseud. 86 potes nunc mutuam drachumam dare unam mihi, quam cras -am tibi? (91 Trin. 426). Vid. 90 (log. creditor) quam ad -turum te mihi dicis diem, cave demutassis. al. TER. Phorm. 56 (55 ut nunc sunt mores) si quis quid -it, magna habendast gratia (locum affert NON. p. 381, 5 -ere dicitur acceptum restituere). 704 amici, quod polliciti sunt, dabunt; inde iste -et. Ad. 981 (antea: si huic servo aliquid paullum prae manu dederis) -et tibi cito. 982 (log. servus) -am hercle, da modo. CIC. Verr. II 2, 79 pecuniam (Cluent. 69. al. ALF. dig. 40, 1, 6. LIV. 29, 16, 1 pecunias. al.). parad. 21 depositum (al., v. vol. V 1, 584, 79 sqq.). al. CATVLL. 103, 1 mihi -e decem sestertia (cf. CAES. civ. 1, 23, 4 (sestertium tot)). SALL. Iug. 96, 2 aes mutuom (LIV. 5, 10, 9 ut aera ... militaria, velut fenore accepta, multiplicita rei publicae -ant, sc. milites militia perfecta tributum pendentes. al.). HOR. sat. 2, 5, 65 soldum. LIV. 42, 8, 7 pretio emptoribus -to (VET. LAT. gen. 42, 25 [cod. 101] -i unicuique p. in sacco [Vulg. reponerent]). SEN. benef. 7, 16, 5 creditum (QVINT. inst. 7, 2, 51). COLVM. 10 praef. 1 (in imag.) superioribus novem libris hac minus parte debitum, quod nunc persolvo, -eram. al. **c) urbes, loca sim.:** LEX agr. (CIL I² 585) 12 quem agrum ex h(ac) l(e)ge venire dari -ive oportebit (CIC. Verr. II 2, 90 l. 29. 3, 13. al.; cf. p. 488, 61 sqq.). 65. CIC. inv. 1, 17 utrum Carthago diruatur an Carthaginensis -atur (item pro obi. est nomen urbis, oppidi, vici: LIV. 10, 2, 2 Thuriae -tae veteri cultori. 25, 22, 10 Capuam ... prope -tam Romanis. al. QVINT. inst. 3, 8, 5 det Halonnesum Philippus an -at? al.). Verr. II 2, 50 qui Marcellus eum Syracusanis locum ... conservavit ac -didit. 2, 90 cum senatus ... et populus Romanus Thermitanis ... urbem agros legesque suas -isset (LIV. 31, 31, 7 sq. al. TAC. hist. 3, 84, 2. al.). Sest. 57 populus Romanus etiam bello victis regibus -ere consuevit (LIV. 45, 12, 8 CVRT. 5, 9, 4. al.; cf. SEN. Thy. 432 partem ... regni). Phil. 2, 94. BELL. Alex. 47, 5 provincia recepta et Cornificio -ta (Ov. fast. 1, 589 SVET. Claud. 25, 3). NEP. Pel. 1, 3 arcem Thebanis. LIV. 6, 3, 10 oppidum ... -tum Sutrinis inviolatum (8, 1, 3, 23, 20, 1. al.). al. **aedificia sim, quae reficiuntur:** INSCR. Afr. Cagnat 285 (saec. IV²) piscinam novam ... -tis veteribus exceptoriis adiecit. COD. Theod. 15, 1, 27 Augustae in partibus civitatis magis antiqua -i convenit quam inchoari supervacua. VEN. FORT. carm. 1, 7, 8 (respic. basilica sancti Martini) hoc renovans priscum -it et auget opus. al.

② res incorporeae: **a) salus, anima, spiritus, vita, vires sim. restituuntur ei, qui servatur:** TER. Andr. 333 nuptias effugere ego istas malo quam tu adipiscier. :: -isti animum. LAEV. carm. frg. 23 lex Licinia, sc. cenan pomis oleribus instructam sanciens, introducit, lux liquid(ul)a haedo -itur, sc. cum non mactetur (CIC. dom. 75 l. 47. HOR. carm. 4, 5, 5 l. -e tuae, dux bone, patriae. CVRT. 10, 9, 4 principis, non solis, ortus 1. caliganti -didit mundo. TAC. ann. 1, 22, 1 his innocentibus ... l. et spiritum -istis). CIC. dom. 75 me patria sic accepit, ut lucem salutemque -tam sibi ac restitutam accipere debuit (Sest. 122 Vatin. 10. al. NEP. Eum. 12, 2. al.). Phil. 9, 10 -ite ..., patres conscripti, ei vitam, cui ademistis: vita enim mortuorum in memoria est posita vivorum (SEN. contr. 10, 4, 12 hic ... v. -didit, sc. pueris expositis a se receptis. LVCAN. 6, 660 cantu magico -et ut v. TAC. ann. 1, 22, 1 p. 484, 8. Ps. SEN. mon. 60 erepta v. non potest -i). VAL. MAX. 6, 4, 1 hae unius minae ... Romanorum languentibus animis calorem pristinum -erunt. CELS. 2, 8, 20 aegris sanitas -itur (5, 26, 34^D. al. CYPR. ad Donat. 5 VVLG. lev. 14, 48. al.). 4, 12, 3 nisi eisdem defenditur bona valetudo, quibus -ta est (SEN. epist. 72, 6 QVINT. decl. 256, 5). al. **b) imperator, magistratus sim. honorem, munus sim. relinquit** (cf. p. 479, 68): CIC. ad Q. fr. 1, 23 quibus imperium ita datum est, ut -rent (LIV. 4, 34, 5 dictator abdicavit ... -to in pace i., quod in bello ... acceperat. CVRT. 10, 8, 19 SIL. 13, 859. al.; aliter p. 481, 30 sqq.). SALL. or. Phil. 15 alterum consulatum petis, quasi primum -dideris. PLIN. nat. 7, 99 Asiam ultimam provinciarum accepisse Pompeium eandemque medium patriae -isse. TAC. hist. 3, 68, 2 Vitellius consuli ... exsolutum a latere pugionem velut ius necis vitaque civium -bat. ann. 4, 9, 1 ad vana ... revolutus Tiberius, de -enda re publica utque consules ... regimen suscipit (SVET. Aug. 28, 1 de -enda re p. bis cogitavit. ibid. quasi per ipsum staret, ne -retur). **c) exempla cetera (selecta inde a LIV.):** CIC. S. Rosc. 136 suum cuique honorem et gradum -tum, sc. a Sulla victore, gaudeo, iudices (p. red. in sen. 2 qui ... parentum beneficia, deorum immortalium munera, populi Romani honores, vestra de me multa iudicia nobis ... -istis. VERG. Aen. 5, 342 STAT. Theb. 6, 619. al.). Verr. II 2, 90 leges ... suas (CAES. Gall. 7, 76, 1 iura l. que. NEP. Timol. 3, 2 LIV. 9, 43, 23. al.). 3, 123 se, i. L. Metellum praetorem, per istum erepta Siculis maiorum nostrorum beneficia, ius ipsorum, condicionem societas amicitiae foederum -isse (Tusc. 5, 62 p. 481, 8. CAES. I. 72. LIV. 2, 34, 9 SEN. be-

nef. 5, 16, 6. *al.*; *item beneficia*: CIC. p. 480, 69). 5, 163 aliquando -ta plebi Romanae tribunicia potestas. p. red. in sen. 1 qui dignitatem, qui ordinem ... nobis -istis (31 Marcell. 10. MART. 5, 8, 8 nunc est -ta d. equestris. PLIN. epist. 7, 24, 9. *al.*; *item ordinem*: TAC. hist. 1, 52, 1. *cf.* 1, 77, 3 -tus ... senatorius locus. 1, 87, 2 tribunatum. ann. 1, 59, 4 sacerdotium. *al.*). Phil. 13, 22 *Antonius deponere alienum nomen, sc. imperatoris*, ipse maluit, quam illis *consulibus suum -ere* (LVCR. 3, 131 SEN. Tro. 474 apocol. 11, 2. *al.*). Tusc. 5, 62 civibus libertatem et iura (NEP. Dion 3, 3. Timol. 3, 2 civitatibus leges l. que. LIV. 2, 28, 7. *al.*). fam. 16, 10, 2 (*Tironi; antea: gravissime aegrotasti*) sine te omnia mea muta esse; tu Musis nostris para ut operas -as (*aliter p. 486, 59 sqq.*). *al.* DICTVM Cic. Macr. Sat. 2, 3, 8 Gallis civitate promittit alienam *Pompeius*, qui nobis nostram non potest -ere. NEP. Thras. 3, 1 rei publicae procuratio populo -retur. VERG. Aen. 9, 262 (*log. Ascanius*) revocate parentem, -ite conspectum. HOR. carm. 1, 16, 28 dum mihi fias recantatis amica opprobiis animunque -as. epist. 1, 7, 25 sqq. (*ad Maecenatem*) quodsi me noles usquam discedere, -es forte latus ..., (28) -es dulce loqui, -es ridere decorum (*ἀδίνατον ut*: Ov. met. 13, 78 [*Ajax Vlxi*] si peritas certare, locum redeamus in illum: -e hostem vulnusque tuum solitumque timorem post clipeumque late et mecum contendere sub illo). Ov. trist. 5, 1, 39 mihi si cara patriam cum coniuge -as (LIV. 32, 22, 10). LIV. 8, 2, 1 *cum -endum* ... iis *Samnitibus* foedus patres censuerunt (9, 45, 4). 29, 3, 5 Hispaniae populis -ta pax (VELL. 2, 98, 2 GELL. 1, 14, 1. *al.*). VELL. 2, 126, 2 iustitia aequitas industria civitati -tae. CELS. 2, 14, 1 oportet ... ea, que apud antiquiores aliquos posita sunt, auctoribus suis -ere (*recte adscribendo ut*: PLIN. nat. 10, 208 de aspide miraculum Phylarcho -atur: is enim auctor est *eqs.*). SEN. Herc. O. 310 (*log. Deianira*) quid miser langues dolor? ... coniugis sanctae fidem mihi -is iterum (PLIN. paneg. 42, 2. CE 1368, 12 [a. 521]). Phaedr. 591 (*Hippolytus ad Phaedram exergefactam*) cur dulce munus -tae lucis fugis? (*aliter p. 480, 43 sqq.*). CVRT. 8, 4, 21 *imperio ei satrapae -to* (PLIN. paneg. 6, 4 SVET. Dom. 13, 1. *aliter p. 480, 58 sqq.*). *al.*

(B) *rebus*: *usu vario*: PLAVT. Bacar. frg. (*log. parasitus*) qui mi in mari acipenser latuit antehac, quoius ego latus in latebras -am meis dentibus et mandibulis. HOR. carm. 1, 19, 4 *Venus iubet me ... finitis animum -ere amoribus*. ars 441 (*in imag.*) male tornatos incudi -ere versus (PORPH. ferramentum male productum -itur in incudem). LIV. 30, 38, 12 ludis celebritatem addidit sedes sua sollemini spectaculo -ta. VAL. MAX. 5, 1 ext. 4 caput ... corpori ... Pyrrhi -tum. 8, 9, 2 gladios ... vaginis -erunt (AMPEL. 30, 2). CELS. 2, 4, 7 quamvis vita -itur, sc. *membro paralyti affecto*, tamen id fere membrum debilitatur. SEN. Phoen. 480 capulo manum. Thy. 1099 fidem -i toris. Tro. 543 (*significatur Astyanax*) quae tenera caeso virga de trunco stetit, ... *mox umbras ... terris -it* (VAL. FL. 5, 293 puppem. 6, 19 Haemoniis ... vellera t. *al.*). epist. 24, 13 non hominibus tantum, sed rebus persona demanda est et -enda facies sua. 94, 18 (5 si quid oculis oppositum moratur aciem, removendum est) naturā ... videmus, cui usum sui -it, qui removit obstantia. PETRON. 114, 5 Encolpi, succurre pericitantibus, id est vestem illam divinam sistrumque -e navigio (*sc. Isidi, navigi patronae*; cf. l. 63). 135, 4 clavum ... parieti -didit. PLIN. nat. 26, 19 sic centur ... Pomptinae paludes tantumque agri suburbanae -atur Italiae. VAL. FL. 4, 20 tandem fessis pax -ta silvis, sc. a *Hercule Hylan quaerere desidente*. *al.* PLIN. paneg. 34, 2 ut ante castris, ita postea pacem foro -disti. *al.* *status, cui aliquid -itur, fit eius proprietas sim.* : LIV. 10, 15, 9 ut maiestatem ... pristinam *consulatus* ... honori ... -ret (*item dat. e. g.* PLIN. paneg. 60, 2 vis illud augustissimum consulum aliquando tribunal maiestati suea -ere? ascende). PANEG. 7, 8, 3 Gallias ... efferatas rei publicae ad obsequium -didit *princeps* (SER. med. 136 horribiles ad pristina -ere vultus. HIST. AVG. Aurelian. 31, 7 templum ... Solis ... ad eam formam volo, quae fuit, -i. *al.*). HIST. AVG. Avid. 14, 6 ut in antiquum statum publica forma -atur (Valer. 4, 2 in pristinum s. Prob. 6, 1. *ceterum*: Alex. 7, 2 [*antea: purifica*] -e in integrum nomen Antoninorum [Aurelian. 17, 5 rem publicam. cf. p. 486, 10]. Ps. PHILO antiq. 41, 1 [*log. rex Moab*] civitates meas accepit Israel et nunc -e eas in remissionem. *al.*)

(C) *deis, fortunae* (*cf. l. 47*): Ov. fast. 4, 137 (135 redimicula demite collo, sc. *ut statua deae lavetur*) siccato redimicula -ite collo. VAL. MAX. 1, 1 ext. 2 regem ignorantem eos *dentes e fano Iunonis ablatos* accipisse, libenter deae -isse. SEN. dial. 6, 10, 2 nos oportet in promptu habere, quae in incertum diem data sunt, et appellatos sine querella -ere (*sc. fortunae ut*: 7, 21, 2. 9, 11, 2. *al. ibid.*). VAL. FL. 6, 671. STAT. silv. 1, 4, 32 si Cereri sua dona merumque Lyao -imus. 4, 3, 12 quis *legibus Caesar castae Cereri diu negata -it iugera*. TAC. hist. 3, 84, 2 tempora dis -ta.

(D) *dei vel fortuna* (*addidimus etiam locos quosdam, ubi obscurum est, quis agat, e. g. p. 482, 5 sqq. 23; quaedam etiam ad cōf trahi possunt*):

(A) *varias res restituendo*: PLAVT. Poen. 1190 Iuppiter, ... -e is *filiis* libertatem. VERG. Aen. 10, 61 (*Venus ad Iovem*) Xanthum et Simoenta -e, oro, miseris *Teucris* (*item ironice petuntur mala priora*: LVCAN. 9, 848 -ite,

di ... miseris, quae fugimus, arma, -ite Thessalam. TAC. ann. 4, 28, 3 reus ... vocare ultores deos, ut sibi quidem -rent exsilium *eqs.*; cf. p. 485, 33 *sqq.* 12, 785, 799. Ov. met. 7, 296 iuvenes nutricibus annos posse suis -i, sc. a *Libero*. 8, 870. LIV. 2, 62, 2 (*antea: prohibuit foeda tempestas oppugnationem*) signo receptui dato ... tranquilla serenitas -ta (*sim. restituit lux*: SEN. contr. exc. 8, 6, 2 [*describ. tempestas*] demissa nocte caelo est et tantum fulminibus dies -tus. SIL. 12, 731 -itur extemplo flagrantior aethere lampas, sc. *post tempestatem*. TAC. ann. 1, 28, 1 [*respic. defectio lunae*] si fulgor et claritudo deae -retur. *al.* 5, 51, 10 deorum cultum ... non intermisimus: -ēre igitur patriam et victoriam et antiquum belli decus amissum. SEN. contr. exc. 5, 1, 1 Fortuna ... quae dedit aufert, quae abstulit -it (*item it fortuna*: SEN. dial. 3, 18, 4 QVINT. decl. 340, 11). AETNA 68 tum pax est -ta mundo (*post Gigantomachiam ut*: 70 defensi ... decus mundi nunc -itur astris). SEN. Herc. O. 1135 (*log. Hercules moriens*) nunc, pater, caecum chaos -i decebat. *al.* STAT. Theb. 10, 769 (*Menoceus se devovens alloq. deos*) Tyriis tempa arva domos conubia natos -ite morte mea. Ach. 1, 266 MART. 4, 51, 6. *al.* TERT. bapt. 12, 7 donec ... tranquillitatem suis -at *Christus*. adv. Marc. 5, 7, 14 cibos, qui abstulit, -didit, sc. prius prohibitos permittendo. IVVENC. 2, 186 (*log. Christus*; cf. e. g. Vulg. Ioh. 3, 3 nisi quis natus fuerit denuo) nullus ad excelsum poterit descendere regnum, -ta ni penetret nascendi exordia rursus. HIL. in Matth. 14, 18 dei filium ... pacem ecclesiae -isse. *al.* (B) *curando, servando sim.*: VERG. Aen. 12, 669 ut primum discussae umbrae et lux -ta menti *Turni* (cf. IVVENC. 3, 181 ut mentem vexatam daemone saevo -ret *Christus*). HOR. epod. 17, 44 *Castor et Pollux adempta vati -didere lumina* (Ov. Pont. 1, 1, 57 saepe levant poenas ereptaque 1. -unt *caelestes*. CIL III 987, 9 [saec. II ex. III in.]. PRVD. apoth. 676. cf. visum -ere: PLIN. nat. 36, 74 RVFVN. Adamant. 1, 20). PETRON. 140, 12 Mercurius ... suis beneficiis -didit mihi, quod manus irata praeciderat, sc. vim *mentulae*. VAL. FL. 7, 246 (*Medea ad Circen*) -e diem noctemque mihi *insomni*. HOMER. 69 infesti placantur numina Phoebi et prope consumptae vires -untur Achivis. STAT. Theb. 7, 167 (*Bacchus ad Iovem*) cui tu dignatus limina vitae praereptumque ute- rum et maternos -ere menses. PRVD. perist. 10, 954 surdis fruendam -ere audientiam. VITA Caes. Arel. 2, 16 ora, ut mihi manus meae -antur. *al.* (C) *in vitam revocando* (cf. p. 480, 49 *sqq.* 484, 67 *sqq.*; *restitutus metempsychosis l. 38. 41*): Ov. met. 2, 644 (*ad Aesculapium*) animas tibi -ere ademptas fas erit (Ps. QVINT. decl. 4, 16 -i rursus aliis corporibus animas *per metempsychosin*. cf. IVVENC. 2, 521 -itur ... animae ... virtus). 15, 534 nisi Apollineae valido medicamine prolis -ta vita foret, sc. *Hippolyto* (fast. 6, 747 CIRIS 527. TERT. anim. 29, 4 ex morte v. *non -atur*, quia ex vita mors deferatur [*respic. metempsychosis*]. REGVLA mag. 93, 44 si ... abbas defunctus non fuerit, ... honorem pristinum disciplinae ipse recipiat, et merito, cui deus ad hoc ipsud et -didit v. *al.*). MART. 7, 47, 8 ruptas Fatis -didit ipse *Pluto* colus. CYPR. eleem. 6 (*Petrus Tabitham in vitam revocat*; cf. p. 485, 6 *sqq.*) mors ... suspenditur et spiritus -itur. *al.*

(II) *res*: (A) *repercutiendo* (cf. II A3): (1) *voces, sc. respicitur echo* (cf. p. 493, 12 *sqq.*): CIC. progn. frg. 3 saxa ... cana salis niveo spumata liquore tristificas certant Neptuno -ere *voices* (LVCR. 4, 577 septem loca vidi -ere v., unam cum iaceres. SEN. Herc. O. 805 omne v. -it Herculeas nemus. PLIN. nat. 36, 100. *al.*; cf. LVCR. 4, 571 pars *vocum solidis adlisa locis reiecta sonorem -it*). LVCR. 4, 574 quo pacto ... saxa paris formas verborum ex ordine -ant. HOR. carm. 1, 20, 7 datus in theatro ... plausus ..., ut ... ripae simul et iocosa -ret laudes tibi Vaticani montis imago. Ov. epist. 10, 22 clamanti ... 'Theseu' -bant nomen concava saxa tuum. PLIN. nat. 1, 2, 44 qua ratione echo -atur. (2) *varia*: LVCR. 4, 347 omnia ... cogit natura referri ac resilire ab rebus ad aequos -ta flexus. Ov. met. 2, 110 gemmae clara repensu -bant lumina Phoebo (*item -itur lux*: LVCAN. 1, 538 Phoebe toto fratrem, sc. *lucem solis*, cum -ret orbe).

(B) *circuitum temporis naturalem observando* (*saepius non indiciatur, quis -at, ita ut locos ad cōf trahere possit*): LVCR. 5, 747 bruma nives adfert pigrumque rigorem -it. MANIL. 1, 401 primo cum -itur ortu *Canicula*. 1, 500 *cur certam* ... figuram *siderum* quisque dies -it mundo certamque relinquit? 2, 88 sic temperat arva caelum, sic varias fruges -itque rapitque. 3, 473 summa diebus -itur, aquatae solvantur fenore noctes rursus, sc. *aequinoctio verno*. *al.* ELEG. in Maecen. 113 -itur arboribus florens revirentibus actas. GERM. frg. 4, 19. SEN. Ag. 56 (*alloq. Phoebum*) -e iam mundo diem (OCTAVIA 4 MART. 8, 21, 1 sq. PLIN. epist. 6, 16, 20 ubi d. -tus. *al.*). Thy. 849 hic qui nondum vere benigno -it Zephyro vela tepenti Aries, sc. *rurus navigationes permittens*. CVRT. 7, 3, 10 hieme defossae latent vites, cum *nix* discussa aperire humum coepit, caelo solique -untur. PLIN. nat. 18, 207 serenitate -ta (18, 247). CE 2292, 2 (*Pompeii*) sol ... -itur oceano. SIL. 6, 34 ubi lux nocte e Stygia miseroque sopore -ta. *al.*

(C) *vario modo (-itur res in statum quendam p. 483, 18)*: CIC. fam. 3, 9, 1 aspectus ... urbis tibi tuam pristinam urbanitatem -didit. CASS. CIC.

[Hajdú]

fam. 12, 13, 1 *tua toga* nobis paene victam rem publicam ex manibus hostium eripuit ac -dedit. PVBLIL. sent. S 26 solet hora, quod multi anni abstulerunt, -ere. PROP. 3, 1, 22 mihi quod vivo detraxerit invida turba, post obitum duplici fenore -et honos. Ov. met. 1, 423 Nilus ... antiquo sua flumina -dedit alveo. 9, 154 quae *vestis Nesi sanguine imbuta* vires defecto -at amori. fast. 1, 274 quae fuerat, ... -ta forma loco est. VITR. 9, 8, 14. SEN. Phoen. 31 (*log. Oedipus*) mortem, Cithaeron, -e et hospitium mihi illud meum restitue, ut expirem senex, ubi debui infans (cf. p. 481, 74). nat. 4, 2, 29 nisi tacitis itineribus quod cuique *loco* deest -retur, quod cuique superest emitteretur, iam aut sicca essent omnia aut inundata. epist. 49, 1 desiderium *amici* loca interdum familiaria evocant nec extinctam memoriam -unt, sed quiescentem inritant. CVRT. 5, 7, 11 ut primum *Alexandro* gravato ebrietate mentem quies -dedit. LVCAN. 5, 431 *vento cessante lintea* -ta mālo in medium cecidere ratem. CALP. ecl. 1, 73 ius aderit moremque fori vultumque priorem -et. PLIN. nat. 4, 5 *Leucadia* opere accolarum abscisa continent ac -ta ventorum flatu. 20, 4 *cucumberis* radix ... cicatricibus colorem -it (22, 61. al.; vice versa: 20, 115 *apium* suggillata -it colori). 21, 126 *radices lili* pilos ... adustis -unt (23, 6, 29, 107). 22, 104 vocem. al. VAL. FL. 1, 171 (*log. Iason*) laeta recurret cum ratis et caram cum iam mihi -et Iolcon. 8, 119 Phrixae monumenta fugae, *i. vellera*, vix -didit arbor. SIL. 11, 286 Bacchi munera duram laxarunt mentem *Hannibalis*: tum frontis -ta demum laetitia. 17, 208 flamina comprimit Auster cum fera et abscedens -it mare, sc. *nautis*. MART. 6, 85, 4 Cappadocum tellus ... cineres -it et ossa patri tuo (cf. l. 70sqq.). QVINT. inst. 1, 5, 35 *cum* mutatio vocis alterius, in qua vitium erat, rectam loquendi rationem sit -tura. 1, 7, 31 hic ... est usus litterarum, ut custodian voces et velut depositum -ant legentibus. TAC. ann. 1, 70, 5. PLIN. epist. 8, 20, 7 *insulae in lacu natantes* modo hac modo illa lacum -unt auferuntque. al.

β restituuntur viventia, animantes, sc. fere homines (dei p. 484, 32. 45. al., animalia l. 61. p. 484, 14. 44. al., arbor p. 484, 53): ① locutiones variae; pro subi. sunt: ② homines vel animalia; -unt: ① animalibus (fere hominibus; rei publicae sim. e. g. l. 54. 58sq.); ② restituuntur quilibet (exempla selecta inde ab HOR.): NAEV. carm. frg. 49 Sicilienses paciscit dux, obsides ut -ant Poeni (CAES. Gall. 1, 35, 3. al. LIV. 21, 25, 7. al.; cf. LIV. 2, 15, 6 obsidum quod reliquum erat -didit). PLAVT. Bacch. 1167 (*senex ad meretrices*) etiam -itis nobis filios et servos? (Capt. 938 s., quem hic reliqueram pignus pro me. ASCON. Mil. p. 34, 28. al.). Capt. 331 filius meus ... apud vos servit captus Alide: eum si -is mihi, ... te ... amittam hinc (*item -untur captivi sim. e. g. LVCIL.* 876 *Agamemno Chrysi* ... negat signatam *(natam)* -ere. CIC. Cluent. 162. al.; in iunctura -ere captivum: CIC. off. 1, 38 sq. al. NEP. Hann. 7, 2. PROP. 2, 8, 37 serā captiva est -ta poenā, sc. *Briseis Achilli*. LIV. 30, 37, 3. al.). Merc. 418 quid si ... ancilla -atur illi, unde empta est? ... dixit venditor se redhibere, si non placeat. Truc. 839 puerum -at, si quis eum petat (sc. *expositum inventum parentibus, ut 872*). al. ENN. scaen. 344 sin flaccebunt condiciones, repudiato et -ito (*item respicitur sponsa vel uxor repudiata*): TER. Hec. 150 quin integrum itidem -am, ut accepi a suis. 154 -i patri ..., cui tu nihil dicas viti, superbū est. Phorm. 320 quid si -et). TER. Hec. 559 roga generum, velitne an non uxorem, quam remisit; si est, ut dicat velle se, -e. al. CIL I² 638, 11 (a. 143 a. Chr.) praetor in Sicilia fugiteivos Italorum conqueisivei -dideique (LIV. 30, 37, 3. al. CALL. dig. 11, 4, 2. al.). CIC. Font. 41 *reum -i amicis* (*lopp. dedi inimicissimis ... nationibus*). *item petitur absolutio*: Cluent. 202 amicis, vicinis, hospitibus ... -ite *reum*. Mur. 90 -ite rei publicae consulem). dom. 143 ut esset ... perspicuum divino me numine esse rei publicae -tum ([*reductum codd. meliores*]). *item -itur exsul*: p. red. in sen. 1 qui mihi fratrem ..., me fratri ..., liberis nostris parentes, nobis liberos ..., qui ... rem publicam, qui patriam ..., qui denique nosmet ipsos nobis -istis. 8 si me mihi, si meis, si vobis, si rei publicae -isset P. *Lentulus*. Sest. 145 me lugenti patriae, flagitanti senatui, poscenti Italiae, vobis omnibus orantibus -erunt. al.). rep. 4, 2 -endorum equorum (*publicorum ut*: SVET. Aug. 38, 3). al. VERG. Aen. 2, 669 arma, viri, ferte arma: vocat lux ultima victos; -ite me Danais (*paulo aliter p. 485, 33 sqq.*). 12, 936. HOR. sat. 1, 1, 83 ut te *medicus* suscit ac -at gnatis (cf. p. 484, 55. 485, 54). LIV. 7, 16, 2 eos, qui Faleros perfugerant (cf. e. g. perfugas -ere: 30, 37, 3. 31, 11, 7. al.). 32, 33, 3 transfugas (33, 30, 5 SVET. Claud. 17, 1). SEN. Herc. f. 989 inviso patri, sc. *interfecto*, haec dextra iam vos -et (*sim. LIV.* 6, 213 caeso comitem me -ite fratri). CVRT. 6, 4, 25 Tapurorum ... gentem Phradati -dedit *Alexander*. PETRON. 97, 2 puer in balneo ... aberravit ...; si quis eum -ere ... voluerit eqs. al. ③ restituuntur mortui, sc.: *cadavera suis ad sepeliendum* (cf. l. 24): ACC. trag. 667 (*log. Achilles*) corpus Priamo -didi, Hectorem absulti (VERG. Aen. 2, 543 *Achilles c. ... exsangue sepulcro*, -dedit Hectoreum [*l. i. Priamo ad sepeliendum; fort. spectat simul ad B.*] 11, 103. 12, 936. Ov. met. 13, 472 [*log. Polyxena*] genetrici c. inemptum -ite. HOMER. 1045 QVINT. inst. 11, 2, 13. al.). LIV. 39, 50, 9 ossa ... -ta Philopoemenis

sunt. SEN. Thy. 1028 STAT. Theb. 12, 264. al. qui in vitam revocantur (*ἀδύτατον*): SEN. Ag. 968 (*Clytemnestra et Electra colloq.*) -e nunc gnatum mihi. :: et tu parentem -e. Herc. O. 844 -endus orbi est *Hercules mortuus*. SIL. 17, 460 (*log. Hannibal*) germanum *mortuum* -ere ... si placet,

5 haud renuo; maneant modo foedera nostra: Hasdrubalem revocate umbris. STAT. Theb. 11, 279 (*Creon ad Eteoclea*) -e agedum miseris fratres natosque patresque. MART. 12, 36, 9 Pisones Senecasque Memmiosque et Crisplos mihi -e. TAC. ann. 1, 22, 1 quis fratri meo vitam, quis fratem mihi -it? SVET. Aug. 23, 2 (*log. Augustus*) Vare, legiones -e. Tib. 52, 3 (*accusat populus Tiberium*) -e Germanicum. al.

10 ② rebus (exempla selecta inde a VAL. FL.; aliter p. 483, 72): HOR. carm. 2, 2, 17 -tum Cyri solio Prahaten. epist. 1, 7, 95 (*log. preeco, qui conatus est agrum colere*) te ... obtestor, vitae me -e priori. MANIL. 5, 384 qui ... pascerre aves Veneris gaudent et -ere caelo aut certis revocare notis

15 (VELL. 2, 124, 3 post -tum c. patrem, i. *Augustum deum factum a Tiberio* [cf. p. 485, 7sqq.]). SEN. contr. 7, 3, 9 Laberium divus Iulius ludis suis mimum produxit, deinde equestri illum ordini -dedit (TAC. ann. 13, 32, 2. cf. e. g. PLIN. paneg. 61, 7 consulatibus. SVLP. SEV. chron. 2, 36, 6 episopatui. REGVLA mag. 93, 81 inferiori ... merito). SEN. Herc. f. 1218 (*Her-*

20 *ules de se ipso*) inferis -am Herculem (*sim. 1338 [Hercules ad Thesea]* -e me infernis, precor, umbris reductum. cf. l. 50sq. p. 486, 24). Phaedr. 589 quis me dolori -it atque aestus graves reponit animo? benef. 7, 10, 6.

25 LVCAN. 2, 636 (*Pompeius ad filium*) sparsos per rura colonos -e mari Cilicas (PLIN. nat. 9, 62 ut capti *scari* -rentur m. 9, 132. cf. APVL. apol. 31, 3 *pisces* -i profundo). 6, 634 si *maga Thessala* tollere totas temptasset campis acies et -ere bello, cessissent leges Erebi. VAL. FL. 1, 675 (*Iason ad Iovem*) da -ere terris has animas, sc. *sociorum e mari servatas* (5, 293. PLIN. epist. 9, 33, 4 *delphinus puerum*). FLOR. epit. 3, 6, 14 *Pompeius* usum maris navibus recuperavit et terrae homines suos, i. *piratas devictos*, -dedit.

30 CE 1447, 10 [*christ.*] pulsos terris -dedit illa suis). QVINT. decl. 267, 1 rem publicam legibus ac *⟨populi⟩* potestati -didi (IVST. 18, 7, 17 urbēm l. suis. SVLP. SEV. chron. 2, 25, 1). TAC. Germ. 40, 3 deam templo. hist. 2, 67, 2 legiones suis hibernis -tae (ann. 1, 30, 3). ann. 1, 5, 1 ut iuvenis penatibus avi -retur (1, 17, 6). PLIN. epist. 10, 31, 3 -ere poenae post longum tempus ... senes ... nimis severum arbitrabar (10, 56, 5 p. suea. 10, 58, 2. TRAIAN. Plin. epist. 10, 32, 2 p. suea). al.

35 ③ dei, fortuna, natura sim. (ubi non indicatur, quis agat, formas pass. etiam ad cβ trahere possit); -unt: ① quolibet modo (exempla selecta inde a STAT.): PLAVT. Capt. 923 (*ad filium e captivate liberatum*) dei te redducem tuo patri -erunt. CATVLL. 64, 217 (*Aegeus ad Thesea*) gnate, ... -te in extrema nuper mihi fine senectae. VERG. Aen. 2, 740 nec post oculis est -ta nostris *Creusa* 6, 18 -tus his primum terris tibi, Phoebe, sacravit remigium alarum *Daedalus* (*nisi ad cβ; huc spectat Non.* p. 381, 10 -i: advehi). HOR. carm. 1, 10, 9 (*ad Mercurium*) boves olim nisi -isses per dolum amotas. Ov. fast. 4, 596 (*Ceres Iovi*) -at *Pluto*, sc. *Proserpinam*. VELL. 2, 103, 1 fortuna ... rei publicae sua praesidia -erat: quippe ... Ti. Nero reversus Rhodo incredibili laetitia patriam repleverat. SEN. Herc. O. 31 (*Hercules ad Iovem*) -e nunc nato patrem, sc. *sine me ad reverti*. 1370 (*log. Hercules moriens*) quid, rector Erebi, me remittebas Iovi? decuit tenere: -e me tenebris tuis (*sim. 1712 [ad Iovem] pande ... Stygios lacus et -e fatis. cf. l. 20. p. 486, 24*). LVCAN. 6, 823 nequeunt animam sibi -ere fata consumpto iam iure semel, sc. *mortuo ad vitam revocato* (*nisi ad ca.*). PLIN. nat. 16, 133 *platanus* ... circumdolatis lateribus restibilis sponte facta vitæque -ta. STAT. Theb. 4, 606 quem *Laium* iam deus ales Averno -erat.

40 MART. 7, 8, 2 vitor ab Odrysio -itur orbe deus. 7, 47, 3 -eris, heu, quanto fatorum munere, nobis gustata Lethes paene remissus aqua (*item -itur, qui morbum effugit sim.*: 11, 36, 2. ARNOB. nat. 1, 63 omnes ... -didit et restituit sanitati *Christus* [VITA Caes. Arel. 1, 49 quem ... per servum suum Christus -erat s.]. HIER. epist. 60, 7, 2 gratias agit *Paulus*, quod Epaphras

45 de mortis sibi vicinia -tus sit. cf. p. 483, 63). 11, 3, 9 (*respic. Nerva*) cum pia -erint Augustum numina terris. CYPR. epist. 38, 2, 2 ut domini misericordia ... plebi suea ... sacerdotem -at incolumem. AMBR. sacr. 2, 7, 22 salvati estis, -ti estis ad gratiam vitae. HIER. in Ier. 5, 66, 5 (*ad 29, 14 reverti vos faciam de loco captivitatis*) cum ego haec ... mea sponte facturus sim et certo tempore -turus vos. COMM. apol. 1048 suscitat e(t) illos, ut videant gloriam eius, quem cruce fixerunt; sed denuo -et in imis. al.

50 ② mortuos in vitam revocando (*qui vivus ad inferos descendit, in terram remittitur l. 71; cf. etiam l. 2sqq. p. 480, 49sqq. 35sqq.*): VERG. georg. 4, 486 -ta ... Eurydice superas veniebat ad auras (*respicitur eadem*: CVLEX 287 SEN. Herc. O. 1086). Ov. met. 7, 618 (*Aeacus ad Iovem*) aut mihi -e meos, aut me quoque conde sepulcro. SEN. Phaedr. 834 en ipse Theseus -tus terris adest (*nisi ad cβ*). MART. 11, 5, 14 ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbris si Cato -atur, Caesarinus erit. CE 1183, 1 (*saec. I/II?*) -ere te fatis, Ephire, si pos(se licet), partita tecum vivere lu(ce velim). TERT. apol. 21, 17 cum ... mortuos ... verbo -ret vitae *Christus*.

resurr. 57, 5 naturae, non iniuriaie -imur in resurrectione (cf. p. 497, 59 sqq.). AVG. in psalm. 70, serm. 2, 3 (*antea: qui ... suscitat mortuum secundum corpus, -it eum luci huic videndaem*) deus, quando exsuscitat corpus, mundo -it; quando exsuscitat animam, sibi -it. COMM. instr. 2, 39, 20 in ... tumulis omnis caro -itur acto, sc. iudicio supremo. SVLP. SEV. Mart. 7, 5 -tus vitae (precibus sancti ut: VITA Caes. Arel. 1, 40. al.). al. (3) homines in caelum tollendo (cf. p. 484, 15): Ov. fast. 2, 485 (*Mars Iovem orat, ut Romulum inter deos recipiat*) -e patri natum. GERM. 560 hic Capricornus, Auguste, tuum genitali corpore numen ... in caelum tulit et maternis -didit astris. SEN. Herc. O. 1941 quid me ... caelo ... tandem -tum planctu iubes sentire fatum? (cf. p. 497, 57). TERT. resurr. 63, 1 qui Christus et homini deum et hominem deo -et (cf. FIRM. err. 24, 2 ut hominem patri -ret Christus). AVIEN. Arat. 371 Geminos ... proprio post -ta numina caelo.

(C) *res (hominibus passim, rei l. 21. 24 sq. 27, Christo l. 32):* VERG. Aen. 4, 479 (*log. Dido*) inveni ... viam ..., quae mihi -at eum vel eo me solvat amantem. Ov. epist. 10, 56 (*Ariadne derelicta alloq. torum*) pressimus ... te duo: -e duos. LYGD. 3, 25 o niveam, quae te poterit mihi -ere, lucem! GERM. 708 Persea ... pinnae -unt, i. sidus eius oritur (redeunt trad.). SEN. Herc. O. 1431 (*respic. Hercules expurgans*) lassam deserit mentem quies -itque morbo corpus. Oed. 933 (*log. Oedipus*) sacer Cithaeron, ... feras in me tuis emitte silvis ...; nunc -e Agauen. LVCAN. 5, 815 instabat miserae uxori, Magnum quae -ret, hora. 8, 270 an Libycae Marium potuere ruinae erigere in fasces et plenis -ere fastis. MART. 7, 2, 8 (*alloq. loricam Domitiani*) magnos illaesas merere triumphos palmataeque ducem, sed cito, -e togae. 14, 165, 1 -didit Eurydicem vati cithara (cf. p. 484, 69 sq.). APVL. met. 3, 1, 1 me securae quieti revulsum nox diei -didit. 11, 20, 7 sollertia somni ... mirabar ..., quod ... equum mihi -isset. FIRM. err. 2, 9 quaere, quod te summo deo aut commendet aut -at (sim. 18, 2). CARM. Année Épigr. 1967 n. 85 (*iuxta Tarracinam; saec. III/IV?*) Mantua si posset divinum -er(e) vate(m). PRVD. perist. 5, 8 hic te, martyr, ... exexit ad caelum dies Christoque ovantem -didit. al.

(II) *locutor ironice poscit (iussu praeter l. 37) se malo priori -i, sc. ut indicet, quam mala praesentia sint (cf. p. 482, 1):* SEN. contr. 9, 1, 6 si in hoc solitus (sum), -e me careri. 10, 5, 1 -e me Philippo (*log. Olynthius ab Atheniense emptus, ut 10, 5, 9*). exc. 3, 4, 1 -e me hosti (*ibid.* si quis me h. -diderit, servatorem vocabo. SIL. 4, 673 sq. [*log. Scipio*] -e o me, nate, periclis, -e h.). SEN. benef. 2, 11, 1 -e me Caesari.

b *sibi -itur animans vel res; recipit: a sua iura, libertatem sim. (hucine p. 484, 51?):* CIC. p. red. in sen. 1 nosmet ipsos nobis (v. p. 483, 58). 8 me mihi (v. p. 483, 58). al. SEN. benef. 1, 8, 2 (*Socrates ad discipulum*) habeo ... curae, ut te meliorem tibi -am, quam accepi. LVCAN. 10, 25 sibi libertas umquam si -ret orbem. MART. epigr. 2, 11 -ta Roma sibi est et sunt te praeside, Caesar, deliciae populi, quae fuerant domini. 10, 83, 5 colligis hinc et hinc capillos, ut calvitiem tegas ...; sed moti redeunt iubente vento -unturque sibi. CLAVD. carm. min. 22, 43 me, precor, heu, me -e mihi ... vitamque iube famamque reverti. al.

B *sensus integros, bonam valetudinem, statum pristinum sim. (cf. p. 486, 4 et APVL. met. 10, 29, 2 quae rosae me, sc. asinum factum, priori meo Lucio -rent [sim. 11, 2, 4]):* HOR. epist. 1, 14, 1 vilice ... mihi me -antis agelli. LAVD. Turiae 2, 41 fatear necessest ... adeo me <exhorrisse conatus tuos, ut vix -rer (mihi). SEN. dial. 11, 8, 3 iam corroborati eius animi et -ti sibi. nat. 6, 29, 2 alios cito timor sibi -it, alios ... in dementiam transfert. PLIN. epist. 8, 11, 2 iam sibi iam mihi -ta incipit refici aegrota. LACT. inst. 6, 18, 32 haec patientia hominem sibi -it. AVG. anim. 4, 7, 10 (*respic. oblivio et reminiscientia*) nescio quomodo subrahimur negamurque nobis itemque nescio quomodo proferimur ad nos -imurque nobis. **γ** *tempus vitae:* SEN. dial. 10, 8, 5 nemo restituet annos, nemo iterum te tibi -et.

c *se restituit animans vel res, ita ut fere redire significetur, sc. in structuris: a refl.: (1) indicatur quo (per dat. passim, praepos. in c. acc. l. 74. p. 486, 10); redditur: (2) in locum:* VERG. Aen. 8, 170 lux cum primum terris se crastina -et. LIV. 23, 9, 13 se ipse convivio -didit (*inde* SIL. 11, 366 -ere sese festinant epulis). VAL. MAX. 3, 3, 1 Mucius ... urbi se cum aeternae gloriae cognomine Scaevolae -didit. SEN. epist. 102, 22 cum venerit dies ille ..., corpus hic ubi inveni relinquam, ipse me diis -am. OCTAVIA 755 (*nuntrix ad Poppaeam*) timore pulso -e te thalamis tuis (*simul ad l. 73 sqq. spectat, ut PLIN. epist. 3, 1, 7 cubiculo ac stilo*). LVCAN. 6, 320 Pompeium hortantur comites, ut Ausoniam peterent; 'numquam me Caesaris' inquit 'exemplo -am patriae' (*postea syn. redeuntem*). SIL. 4, 119 accipiter se -didit astris. 16, 276 notis -it se Scipio terris. HOMER. 645 ad castra reversus Troiae ... se -it Idaeus. 1024 castris. PLIN. epist. 6, 16, 14 excitatus avunculus procedit seque Pomponiano ceterisque, qui pervigilaverant, -it. al. **(B)** *ad actionem vel statum (cf. l. 66 sq.):* VERG. Aen. 10, 684 an ... litora nando curva petat Teucrumque iterum se -at in arma. HOR. sat. 2, 7, 71 quae belua ruptis, cum semel effugerit, -it se prava catenis?

VAL. MAX. 3, 2, 12 donatum ... se iam Aristonicus hosti dignitati suea -didit *imperator captus mortem sibi comparans*. SEN. clem. 1, 12, 2 descendit licet *Sulla* e dictatura sua et se togae -erit. MELA 1, 52 ubi sedavit diluvia ac se sibi -didit *Nilus* (cf. b3). LVCAN. 7, 266 (*log. Caesar*) privatae cupidus me -ere vitae. APVL. met. 10, 4, 2 refectioni ... se ac saluti -ret. HERM. vulg. sim. 6, 5 quicumque ... se ... voluptati tradiderunt, ... puniuntur, quoniam vitam habentes ipsi se -unt morti (gr. 6, 5, 4 παραδεδόκασι). PANEG. 7, 11, 4 (*log. Roma*) -e te gubernaculis meis. 7, 11, 6 te illis vigilis illisque curis, quas ... expertus fueras, -isti. HIST. AVG. Car. 2, 6 -didit se ... in integrum *res publica* (cf. p. 481, 60). HIL. coll. antiar. p. 158, 8 *Italia* fidei paternae ... se -didit. trin. 6, 2 si ... se deo -rent haereticis repudiatis. RVFIN. hist. mon. 1, 4, 11 -ere semetipsum priori vitae abstinentiae. ENNOD. dict. 7, 5 p. 444, 18 -ite vos studendo origini, -ite natalibus lectio- ne. al.

(II) *non indicatur quo:* VERG. Aen. 9, 122 puppes ... ima petunt, hinc virgineae ... -unt se totidem facies (*sc. naves in nymphas transformatae e mari emergentes*). SEN. nat. 3, 16, 2 aquae intervalla habent, quibus se retrahant et quibus -ant. IVVENC. 2, 411 (*log. Christus*) num virtute mea se -et lumen ademptum? CYPR. GALL. Ios. 358 sese nox -didit atra. HERACL. Alc. Avit. epist. 54 cum ... tranquillitas se publica -isset.

β *mediopass.* (*exempla selecta; ubi quis -at, non indicatur, deus, fatum, natura sim. hic illuc potius intelligi potest, cf. p. 481, 71. 482, 60. 484, 42*): VERG. Aen. 6, 545 (*log. Deiphobus*) discedam, explebo numerum -arque tenebris. 11, 269 (*log. Diomedes*) invidisse deos, patriis ut -tus aris ... Calydonia videbem? CIRIS 286 (*nutrix Scyllae queritur*) o mihi nunc iterum crudelis -te Minos, o iterum nostrae Minos inimice senectae (*nisi ad p. 484, 37 sqq. aut ad p. 497, 72 sqq.*) Ov. met. 7, 752 laesum prius ultra pudorem -itur, sc. marito uxori, quae eum reliquerat. SEN. epist. 57, 6 ad primum conspectum -tae lucis, sc. exeunti ex itinere subterraneo. MART. 10, 44, 9 -are tuis ... Sabinis. HIL. in Matth. 5, 11 *germen lili avulsi* naturae suae virtutem ... occultat et redeunte tempore rursum lili sui honore vestitur; ex se enim efflorescit ac -itur. al.

2 -itur aliud, sc. fit compensatio (obi. subauditur l. 60. 71. p. 487, 10. 488, 14. 26. 38 sqq. al.; res, in cuius vicem aliud -itur, indicatur per praepos. pro passim, secundum p. 488, 42, in vicem c. gen. APVL. met. 5, 13, 2, per dat. saepius, e. g. p. 487, 70. 73. 488, 3. 14; accedit adv. vicissim CIC. fat. 3 Lael. 26 HIL. trin. 3, 12. al., in vicem SEN. benef. 2, 31, 2; -unt plurimque homines, dei p. 487, 7 sqq. 70. al., res e. g. p. 487, 14. 55 sqq.):

a -untur pro bonis: **a** bona; compensatione fruuntur: (1) homines vel animalia: (2) in emptionibus et venditionibus rebusque ad quaestum pertinentibus: PLAVT. Asin. 442 Dromo servus mercedem operis alibi facti rettulit? :: dimidio minus opinor. :: quid reliquum? :: aibat -ere, quom extemplo -tum esset ([l. ad p. 489, 44]. cf. PHAEDR. 4, 26, 13 mercedis tertiam accepit partem Simonides; cum reliquum posceret, 'illi, sc. Castor et Pollux', inquit carminis conductor, 'ent, quorum sunt laudis duae'. in iunctura mercedem -ere: ALF. dig. 39, 2, 43, 1 GAIVS inst. 4, 28. al.). 455 sic potius argentum pro asinis emptis debitum denumero, ut Demaeneto tibi ero praesente -am (cf. argentum -ere: Most. 671 Rud. 1370. al. TER. Ad. 202. al.). CURC. 566 (*miles lenoni*) reddin an non virginem? (575. 612 -e ... argentum aut v.). al. TER. Haut. 742. CIC. Verr. II 3, 165 sicui civitati solvit, sc. pro frumento, tantum detraxit, quantum commodum fuit, nulli quod debitum est -didit. ATT. 2, 4, 1. POLLIO CIC. fam. 10, 32, 1 ne stipendio quidem militibus -to (sim. APVL. met. 6, 20, 4 residua ... navitae -ta stipe). VARRO ling. 5, 175 arrabo sic dat, ut reliquum -atur. rust. 2, 2, 6 si non -it premium, sc. emperor venditor (LIV. 34, 50, 6 quod p. -retur dominis [sc. pro captivis liberatis ut: CVRT. 7, 6, 27]. CVRT. 8, 11, 25 ducibus itineris ... p. cum fide -tum est. al.). al.

(B) *in beneficiis, praemis (exempla selecta inde a CIC.):* PLAVT. Asin. 46 -e operam mihi (al. v. vol. IX 2, 666, 73 sq.). CAPT. 473 eos requirunt, qui libenter, quom ederint, -ant domi (item -itur cena: Poen. 535). 940 pro bene factis eius ut (e)i premium possim -ere (ENN. frg. var. 20 Africanus, cui nemo ... quibit pro factis -ere opis p. [explicat SEN. epist. 108, 33 -ere operae p.]. LVCIL. 1040 cuius vultu ... sermonibus nostris virginis hoc p. atque hunc -bamus honorem). Persa 762 improbus est homo, qui beneficium scit accipere et -ere nescit (TER. Phorm. 538. CIC. off. 1, 48 cum duo genera liberalitatis sint, unum dandi b., unum -endi egs. al.; cf. p. 489, 1). Stich. 548 ego tibi meam filiam, bene quicum cubitares, dedi: nunc mihi -ego aequum esse abs te, quicum cubitem, censeo. 768 -e cantionem veteri pro vino novam. CIC. Verr. II 2, 51 *Syracusani* diem festum ... recentibus beneficiis C. Marcelli debitum -bant. Planc. 68 non Plancio desinam debere, si hoc solvero, nec minus ei -rem voluntate ipsa, si hoc molestiae non accidisset. 101 timeo, ne tibi nihil praeter lacrimas queam -ere, quas tu in meis acerbitatibus plurimas effudisti (RAB. Post. 47 APVL. met. 8, 7, 1). Phil. 5, 41 *honos statuae equestris* pro amplissimis meritis -itur (cf. 9, 5 -ta est ei tum a maioribus statua pro vita). 9, 4 eis ...

maiores nostri, qui ob rem publicam mortem obierant, pro brevi vita diurnam memoriam -erunt. fam. 5, 8, 1 debitum ... officium cumulate -didi (CVLEX 414). CATVLL. 50, 6 scribens versiculos uterque nostrum ludebat numero modo hoc, modo illoc -ens mutua per iocum atque vim. 68, 150 hoc tibi ... confectum carmine munus pro multis, Alli, -itur officiis ([item munus est carmen: Ov. Pont. 4, 8, 35. 4, 12, 18]. MANIL. 4, 351 SEN. benef. 2, 30, 1. al.). 76, 26 ipse valere opto ...; o di, -ite mi hoc pro pietate mea (item -it deus e. g. SEN. Herc. O. 31 [Hercules ad Iovem] -e ... astra forti, sc. mihi. TERT. apol. 17, 6 iudicem ... contestatur illum: ... 'deus mihi -et'. VET. LAT. II Tim. 4, 8 [cod. 75. al. = VVLG.] reposita est mihi iustitiae corona, quam -et mihi dominus in illa die. VVLG. Ruth 2, 12 -at tibi dominus pro opere tuo). SALL. Iug. 110, 4 gratiam (Ov. Pont. 3, 1, 81 cum fenore. al. SEN. benef. 3, 2, 2. al. CVRT. 8, 5, 15. COLVM. 4, 3, 5 bene positam vineam ... numquam non cum magno fenore g. -isse. al.; cf. grates -ere: VAL. FL. 4, 557 STAT. Theb. 11, 224). VARRO rust. 2, 2, 1 quoniam nos nostrum pensum absolvimus ..., nunc rursus vos -ite nobis. VERG. ecl. 3, 21 an mihi, cantando victus, non -ret ille, quem mea carminibus meruissest fistula, caprum? (item victoris praemium: 3, 24. Aen. 5, 347 si primi Salio -antur honores. 5, 386 -i ... viro promissa iubebant Dardanidae). 5, 81 quae tibi, quae tali -am pro carmine dona? (VAL. FL. 5, 503. HOMER. 36 [Chryses ad Apollinem] haec desertae -untur d. senectae? Ivv. 16, 57). Aen. 9, 254 cetera praemia -et ... Aeneas (SEN. contr. exc. 8, 5 VAL. MAX. 5, 3 ext. 3. al.; cf. l. 66 sqq.). HOR. sat. 1, 3, 75 aequum est peccatis veniam poscentem -ere rursus. Ov. am. 1, 6, 23 -e vicem meritis (met. 14, 36. al. SEN. Med. 482 TAC. ann. 13, 20, 1. CYPR. eleem. 17 quod ille Christus pro misericordia v. singulis -at. al.; cf. p. 488, 15). LIV. 3, 10, 3 imperatori exercitique honos suus -tus, sc. triumphus (adde l. 19. p. 486, 64). 38, 56, 11 laudes moderationis et temperantiae (VAL. MAX. 4, 8, 5 SEN. benef. 7, 14, 3 epist. 102, 9. al.; cf. laudationem -ere: SEN. suas. 6, 21, 23. al.). al. reflexive: CASSIOD. var. 11, 1, 13 Burgundio ... devotus effectus est, sc. Theoderico, -ens se totus, dum accepis set exiguum.

(II) dei vel eorum arae sim.: CATVLL. 66, 37 (log. Berenices crinis) quī ego pro factis caelesti -ta coetu pristina vota novo munere dissoluo. CAES. Gall. 7, 90, 8 huius anni rebus cognitis Romae dierum xx supplatio -itur. VERG. georg. 2, 194 exta (al. v. vol. V 2, 1964, 75 sqq.). HOR. carm. 2, 7, 17 obligatam -e Iovi dapem. 2, 17, 30 -ere victimas aedemque votivam memento. TIB. 1, 3, 34 -ere ... tura Lari. 2, 1, 36 carmine nostro -itur agricolis gratia caelitibus (TERT. adv. Marc. 4, 35, 11. cf. grates -ere: SEN. Ag. 365. SIL. 7, 203 g. et praemia digna). 3, 10, 23 debita ... focus. PROP. 2, 19, 19. 2, 28, 60 tu, quoniam es ... magno dimissa periculo, munera Diana debita -e choros, -e etiam excubias divae nunc, ante iuvencae. Ov. fast. 4, 898 venerat autumnus ...: -untur merito debita vina Iovi. 6, 476, 6, 731 -ta ... Summano templa feruntur tum, cum Romanis, Pyrrhe, timendus eras (FLOR. epit. 1, 11, 4). trist. 4, 2, 8 dona ... amicorum templis promissa deorum -ere victores Caesar uterque parent. GRATT. 492 quo sacro tota iuventus lustraturque deae proque anno -it honorem (Ps. PROSP. carm. de prov. 602 pro cunctis soli domino -amus h.). CE 2087, 2 (paulo post a. 24) -dedit infer(ias). INSCR. Année Épigr. 1964 n. 111 (Arpini; saec. I med.?) ex testamento Aburenae Quartae sacra -ta (SEN. Herc. f. 301. DICT. 5, 8 aris). CVRT. 8, 2, 6 sacrificium Libero Patri non esse -tum stato tempore (ACT. Arv. a. 66 [CIL VI 2044] II c 21. PAVL. sent. 1, 21, 1. al.). ACT. lud. saec. Sept. Sev. (CIL VI 32328) 84 splanchna -er(e). TERT. castit. 11, 1 pro qua uxore mortua oblaciones annuas -is. al.

(III) res: CIC. rep. 2, 10 Romulus urbem perennis amnis ... posuit in ripa, quo posset urbs et accipere a mari, quo egeret, et -ere, quo redundaret. PLIN. nat. 2, 47 manifestum est solem interventu lunae occultari lunamque terrae obiectu ac vices -i, eosdem solis radios luna interpositu suo auferente terrae terraque lunae. 2, 202 nascuntur ... terrae ac repente in aliquo mari emergunt, velut paria secum faciente natura quaque hauserit hiatus alio loco -ente. PLIN. epist. 5, 6, 37 e regione stibadii adversum cubiculum tantum stibadio -it ornatus, quantum accipit ab illo.

B mala (fere -unt homines hominibus, sed aliter l. 70. 75): PLAVT. Asin. 128 foras aedibus me eici? promerenti optume hoccin[e] preti -itur. CATVLL. 64, 157 (Ariadna derelicta queritur) quaenam te, Theseu, genuit ... leaena ..., talia qui -is pro dulci praemia vita? (OCTAVIA 333 [log. Agrippina moritura] haec ... mihi pro tanto munere -is p., nate?). SALL. epist. Pomp. 6 pro quis, sc. meritis, orati patres, egestatem et famem -itis. Ov. met. 2, 563 (log. cornix) acta deae Minervae refero; pro quo mihi gratia talis -itur, ut ... ponar post noctis avem (5, 15 meritisne haec g. tantis -itur? SEN. benef. 5, 16, 4). Pont. 3, 3, 39 pro quibus carminibus exilium misero est mihi -ta merces (OCTAVIA 600 [log. umbra Agrippinae] -ta ... meritis meis funesta m.). SEN. epist. 81, 31 iniurias pro beneficiis -imus. PETRON. 120 vers. 66 Crassum Parthus habet, Libyco iacet aequore Magnus ...; hos gloria -it honores. Ps. QVINT. decl. 10, 16 (respic. incantatio,

quae mortuum vetat matrem in somnis adire) mater ... haec vincula pro merito -dedit? TAC. ann. 4, 18, 3 pro gratia odium -itur (PROSP. in psalm. 108, 5 bonitati malitiam et dilectioni o.). VET. LAT. gen. 44, 4 (cod. 100, sim. VVLG.) quare -istis mala pro bonis? (gr. ἀνταπέδοκε). VVLG. prov. 17, 13 PROSP. in psalm. 118, 24. al.). VVLG. deut. 32, 6 haecine -is domino, popule stulte? al.

b -untur pro malis: a mala, sc. fit punitio: ① -it, qui punit: homo: PLAVT. frg. inc. 5 iam tibi tuis meritis crassus corius -tust. TER. Eun. 1019 siquidem istuc impune habueris. :: verum? :: -am hercle. SALL. hist. frg. 2, 87 tela (v. p. 492, 63). LIV. 3, 60, 5 consul -it (-dedit var. l.) inlatum antea terrem instructaque acie ultiro hostem lacessit. 9, 21, 6, 24, 17, 7 quo minus accepta ad Cannas -retur hosti clades (24, 20, 2, 27, 49, 5). SEN. dial. 5, 40, 1 (antea: tempus expectandum est: dabit poenas inimicus) cum potueris, et pro mora -es. epist. 81, 7 iniuriae talionem. CVRT. 4, 10, 29 ut hanc vicem (-res) saevitiae meae (PETRON. 95, 7 HOMER. 827. cf. p. 487, 24 sqq.). LVCAN. 9, 1069. PETRON. 58, 3 ego istud conliberto meo dono, sc. tuam culpam; alioquin iam tibi depraesentiarum -issem. SIL. 5, 419 iuvit punire feroci victorem exemplo, monstratum -ere letum. TAC. hist. 3, 38, 4 -endam pro intempesta laetitia maestam et funebrem noctem. VET. LAT. gen. 50, 15 (cod. 100. al.) ne redditione -at, nobis omnia mala Joseph ([l. gr. ἀνταπόδομα ἀνταπόδοη, VVLG. -at tan-tum]). Rom. 12, 17 [cod. 75. al. = VVLG.] malum pro malo [TERT. castit. 6, 3 Scap. 4, 9 CYPR. patient. 16. al.]. cf. PS. PHILO antiq. 46, 2 -entes unicuique malitiam suam). ANTH. 21, 270 supplicium restat scelerum, quod -ere debet iudex (aliter l. 51). VVLG. deut. 19, 19 cum invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, -ent ei, sicut fratri suo facere cogitavit. CASSIOD. Ios. antiq. 5, 105 non secundum magnitudinem iniquitatis nos -turi vobis ad ... ultionem ... descendimus (gr. ἀπιδόντας, sed ἀποδίδοντας var. l.). al. deus: VERG. Aen. 2, 537 tibi pro scelere ... di ... persolvant grates dignas et praemia -ant debita. TERT. adv. Marc. 2, 15, 3 ad quos pertineat sententia -entis in filios patrum delicta. 4, 21, 10 zeloten deum mihi exhibit malum malo -entem (4, 38, 2). VET. LAT. exod. 20, 5 (Tract. de indur. cord. Phar. 2) -am peccata patrum in filios in tertiam et quartam progeniem ([Vulg. aliter]. deut. 5, 9 [cod. 100] -o p. patrum in filios in tertiam et quartam generationem [VVLG. iniquitatem] VVLG. Judith 11, 15 quando eis -at deus p. suum. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 2, 5. al.). deut. 7, 10 (cod. 100, sim. VVLG.) qui -et his, qui se oderunt (obi. subauditur ut: 32, 35 [cod. 100] in die defensionis -am illis [gr. ἀνταπόδωσις, Vulg. retribuo]. LVCIF. reg. apost. 1 1. 92 sq. non statim -didit deus, sed iterum tempore, quo ei placuit, tamen -didit. PELAG. in Rom. 2, 4 p. 19, 23. al.). psalm. 93, 23 (cod. 303 = VVLG.) -et illis iniquitatem ipsorum ([l. cod. 400. al. secundum i.], VVLG. exod. 34, 7 qui -is i. patrum in filiis. al.). Hebr. 10, 30 (cod. 75, sim. al. et VVLG.) mihi vindictas, ego -am (gr. ἀνταπόδωσις, cod. 89. al. retribuo). al. ② -it, qui punitur: SALL. Iug. 14, 21 ne ille ... mearum ... miseriarum gravis poenas -at (CVLEX 337 -didit, heu, Grauius p. tibi, Troia, ruenti, Hellepoliacis obiturus -didit undis. CALL. dig. 48, 19, 28, 15 eodem loco p. -ta, in quo latrones homicidia fecissent [nisi ad l. 7 sqq.]. al.; cf. LIV. 7, 19, 3 id ... poenae). Ov. epist. 4, 53 (log. Phaedra) forsitan hunc generis fato -amus amorem et Venus ex tota gente tributa petat. TAC. ann. 14, 33, 2 supplicium (ARNOB. nat. 7, 41. aliter l. 24). AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 22, 3 ut unusquisque -at etiam duplicita sua (aliter l. 33 sqq.).

B bona: ① medendo damnis (quae ipsi fecerunt praeter l. 57; exempla selecta inde a LIV.): PLAVT. Asin. 807 si forte pure velle habere dixerit meretrix, tot noctes -at spuras, quot pure habuerit. Most. 110 tempestas venit, confringit tegulas imbricesque: ibi dominus indiligenz -ere alias nevolut (cf. NON. p. 381, 1 -ere: reponere). Stich. 179 (log. parasitus) per annonam caram dixit me natum pater: propterea, credo, nunc essurio acrius; sed generi nostro haec -tast benignitas: nulli negare soleo, si quis me essum vocat. LEX agr. (CIL I² 585) 24 quoi IIIvir eum agrum locum pro eo agro loco, quo coloniam deduxit, dedit r(edidit) adsignavitve (sim. 58. al.; cf. p. 480, 22 sq.). CIC. div. in Caec. 56 Verres cogit quaestorem suum pecuniam, quam ex Agonis bonis redigisset, eam mulieri omnem adnumerare et -ere (item -itur pecunia: 57. VET. LAT. exod. 21, 34 [cod. 100] siquis ... aperuerit lacum ..., inciderit autem vitulus ibi ..., dominus laci illius domino rei -et [gr. ἀποτίσει, VVLG. -et pretium]. Luc. 19, 8 [cod. 4. al. = VVLG.] quadruplum. al.). fam. 12, 20 contumeliam villa pusilla iniquo animo feret, nisi in Cumano ... -dideris πάντα περὶ πάντων. ALF. dig. 39, 2, 43, 2 id damnum. LIV. 3, 33, 4 pro honore, sc. amissio, honos -tus. MANIL. 3, 330 ubi consendas orbem ..., fugiet pars altera terrae, altera -etur. LVCAN. 5, 327 invenient haec arma manus vobisque repulsis tot -et fortuna viros, quot tela vacabunt. STAT. Theb. 7, 206 (log. Iuppiter) piget ... tot mutare animas, tot -ere corpora vitae, sc. pro mortuis. silv. 3, 3, 120 quicquid patrio cessatum a sanguine, mater -didit. al. ② maleficis aliorum ignoscendo: TER. Phorm. 336 [Hajdú]

sapiunt mea sententia, pro maleficio si beneficium summum nolunt -ere (cf. p. 486, 64 sqq.). CYPR. Demetr. 25, 1 odiis vestris benivolentiam -imus. HIL. in Matth. 18, 10 sine modo ac numero veniam a nobis esse -endam nec cogitandum, quotiens remittamus. PROSP. c. coll. 22 odiis dilectionem -ere. in psalm. 118, 24 -bant illi mala pro bonis, isti bona pro malis.

Busu laxiore praestatur quodvis debitum, exspectatum (saepius indicatur obi. debitum praestari per pron. poss., adi. p. p. p., sc. suus, proprius, debitus sim., e. g. l. 75, p. 490, 3. 20. 21. 68): **I** praestant animantes (res per prosopop. l. 31. 72, hominum ratio p. 491, 21): **a** animantibus (eorum tumulo sim. e. g. p. 490, 39): **a** quae (qui) mittuntur, legantur: **I** hereditates, legata (aspectus transmittitur nepotibus l. 19): PLAVT. Poen. 1080 paterna oportet filio -i bona (1084. CIC. S. Rosc. 145 liberis proscriptorum b. patria. Verr. II 1, 94 b. sodalis filio. TAC. ann. 3, 68, 2. al.). CIC. Verr. II 1, 92 pecuniam (Flacc. 89). 1, 93 homines, i. servi, postea quam reus factus est Verres, -ti, sc. pupillo. Phil. 13, 11 Pompeianas possessiones quanti emerint filio -turos. fin. 2, 58 hereditatem (al., v. vol. VI 3, 2635, 66 sqq.). al. VAL. MAX. 7, 8, 9 quos anulos apud se depositos ... diligentissime heredibus ... -dedit. COLVM. 6, 37, 7 ut avitus color primordiis seminum mixtus -atur nepotibus. al. **II** verba, scripta (indicatur, a quo litterae datae sint, per praepos. ab l. 21. 26. al.): CIC. Att. 1, 5, 4 abs te ... unas mihi scito litteras -tas esse, cum ... facultatem dandi maiorem habueris (1, 15, 2. al. CAES. civ. 3, 33, 1 l. ei Scipioni -untur a Pompeio. SALL. Catil. 34, 3 Iug. 9, 1 NEP. Paus. 2. 2. al.; sing.: Ov. epist. 18, 10 littera). 1, 13, 1 accepi tuas tris iam epistolae: unam a M. Cornelio ...; alteram, quam mihi Caninus tuus hospes -dedit; tertiam eqs. (1, 20, 1 Cincius noster eam mihi abs te e. -dedit, quam tu Id. Febr. dederas. al. LABEO dig. 41, 1, 65 pr. Ov. trist. 4, 7, 10. al.). 16, 2, 5 Oppio scripsi equidem ..., sed, si tibi videbitur, ne necesse habueris -ere. fam. 3, 7, 2 legati ... mihi volumen a te ... -erunt (HOR. epist. 1, 13, 2 Augusto -es signata v.). al. CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 1 quod tibi non tam celeriter liber est -tus, ignosc. PROP. 1, 16, 20 ianua nescia furtivas -ere mota preces, sc. dominae? Ov. am. 1, 11, 15 vacuae bene -e tabellas. epist. 1, 61 quam ... tibi -at..., traditur huic digitis charta notata meis. al. DECRET. decur. Pis. (CIL XI 1421) 45 ut voluntatem universorum libello -to im(p. Caesari Augusto ... indicet (51. TRAIAN. Plin. epist. 10, 107 l. rescriptum. FRONTO p. 187, 7). PETRON. 129, 3 codicillos. VAL. FL. 1, 440 nuntia verba ducis populis qui -it Echion (item respic. nuntius: 2, 600 [Helle Iasoni] cineri Phrixi ... mea -ite dicta). al. **III** varia: VARRO ling. 5, 181 quibus attributa erat pecunia, ut militi -ant, tribuni aerarii dicti. Ov. Pont. 2, 8, 1 -tus est nobis Caesar cum Caesare nuper, quos mihi misisti, Maxime Cotta, deos. SEN. Tro. 808 (*Andromacha Astyanacti mortuorum* sume quae -as tuo oscula parenti).

B quae secundum leges vel mores sim. debentur, convenient; praestantur: **I** varia (exempla selecta inde a CIC.): PLAVT. Asin. 442 (v. p. 486, 43). Bacch. 353 (log. servus) ita feci, ut filius aurum, quod a patris debitocecepit, quantum vellet sumeret, quantum autem lubeat -ere, ut -at patri (cf. aurum -ere: 520. 530. al.). Most. 580 (log. danista) -etur ... fenus? (603. al.; cf. p. 494, 58). ENN. ann. 58 Ilia -ta nuptum ([nuptiam trad.]. item accedit supinum: APVL. met. 2, 16, 1 Photis mea, iam domina cubitum -ta, laeta proximat). CIC. Verr. II 4, 147 ab eo praetore postulo, ut Syracusanis licet senatus consultum, quod pridie fecissent, mihi -ere. 5, 59 illa non populo Romano -ta, sc. a Mamertinis, biremis, sed praetori donata cybaea. Planc. 13 (log. populus Romanus) -am tibi istam aedilitatem ... petenti. leg. 3, 13 -es ... nobis, ut in religionis lege fecisti ..., sic de magistratibus, ut disputes eqs. Att. 6, 2, 5 populi ... publicanis ... etiam superioris lustri (reliquia), sc. tributi, -erunt (cf. e. g. VET. LAT. Rom. 13, 7 [cod. 89. al., sim. VVLG.] -ite ... omnibus debita, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal. ITIN. Theod. 32 negotiator oppido fiscalia -it). VERG. Aen. 3, 333 morte Neoptolemi regnum -ta cessit pars Heleno (SERV. auct. 'ta' more veteri pro 'data' accipiendum est: 're' ergo abundat; ... aut 'ta', quod Heleno debebatur imperium. cf. GLOSS. ¹ I Ansil. RE 402 sq. -ta: data. -ta: concessa). HOR. epist. 2, 1, 216 (ad Augustum) his poetis, qui non scaenae scribunt, ... curam -e brevem. ars 316 -ere personae scit convenientia cuique bonus poeta (sim. QUINT. inst. 10, 1, 62 Stesichorus -it ... personis in agendo simul loquendoque debitum dignitatem. PRISC. rhet. 1, 2 p. 551, 10 fit verisimilis fabula, si res, quae subiectis accident, personis apte -antur). CELS. 5, 27, 9 quae curatio manu -it. CIL VI 2210, 8 (saec. I¹) tutori ... ob -tam sibi ab eo fidelissime tutelam (aliter p. 492, 41 sq.). COLVM. 1, 8, 11 nulla est ... maior vel nequissimi hominis custodia quam operis exactio, ut iusta -antur (6, 3, 3 iumentis i. operum -entibus hordeum ... praebetur. 11, 1, 26). PETRON. 117, 3 nummos in praesentem usum deum matrem pro fide sua -turam. 132, 10 (alloq. mentulam) mihi apodixin ... -e. SIL. 13, 891 -i ... sibi Romanis poscentibus hostem Hannibalem pocula furtivo rapiet properata veneno. TERT. virg. vel. 11, 10 tempus etiam ethnici observant, ut ex lege naturae iura sua aetatibus -ant.

VET. LAT. exod. 5, 18 (cod. 100, sim. VVLG.; *Pharao ad Iudeeos*) paleae ... vobis non dabuntur et exactum opus latere -ite. I Cor. 7, 3 (cod. 89. al. = VVLG.) uxori vir debitum -at. AVG. mus. 2, 2, 2 tempus debitum, quod numerosa dimensio postulabat, -tum non est. c. Pelag. 3, 5, 14 coniugii carnale debitum et -it et repetit. al.

II sententiae sim. iudicum, magistratum: TER. Phorm. 404 tu, qui sapiens es, magistratus adi, iudicium de eadem causa iterum ut -ant tibi (al., v. vol. VII 2, 607, 1 sq.; aliter supra p. 480, 7). CAES. Gall. 6, 13, 7 ius (al., v. vol. VII 2, 697, 31 sqq.). VAL. MAX. 8, 7, 6 decreta. PLIN. nat. 37, 10 quae edicta ratio temporum nomine eius Augusti -i postulabat. NERAT. dig. 43, 20, 6 de qua aqua aestiva ... interdictum ... -i solet (IVLIAN. dig. 37, 15, 2, 1. 43, 33, 1 pr. GAIVS inst. 4, 148. al.). IVLIAN. dig. 6, 1, 52 in factum actio adversus eos -i (POMPON. dig. 16, 3, 12, 2. 19, 5, 11 GAIVS inst. 4, 71. al.).

III honores vel res in honorem datae: **A** quibuslibet (deis l. 26sq.; exempla selecta inde a PHAEDRO): RHET. Her. 4, 44, 57 eum, quem debent, honorem rei publicae -unt, sc. suo periculo patriae servientes (Ov. met. 13, 272 ne communia solus occupet Ajax atque aliquem vobis quoque -at h. VAL. MAX. 2, 1, 6 *dea Viriplaca* sui appellatione viorum maiestati debitum a feminis -ens h. 2, 1, 9 senectuti iuventa ... h. -bat [cf. 2, 1, 10 pubertas canis suum decus -bat]. al.; cf. Liv. 10, 7, 12 eos nos ... esse spero, qui sacerdotiis non minus -amus ... honoris, quam acceperimus). SEN. contr. 10 praef. 14 cui *declamatori* Caesar ... plenum testimonium -dedit (suas. 2, 21 Corvo ... t. stuporis -endum est. al. VELL. 2, 76, 1. 2, 120, 1 VAL. MAX. 1, 8, 6 SEN. benef. 3, 4, 1. al.). PHAEDR. 5 prol. 2. SEN. nat. 1 praef. 13 sic demum magnitudo illi *deo* sua -itur ..., si solus est omnia (cf. epist. 95, 50 -ere illis deis maiestatem suam, -ere bonitatem). TAC. ann. 1, 43, 4 obsequium imperatori (MART. BRAC. trin. mers. 1). al.

B mortuis (morituro l. 35): CIC. Verr. I 51 cogita ..., quid -ere maioribus tuis debeas (sim. Sest. 87). Ov. fast. 2, 555 praeteriti tumulis -untur honores (CVRT. 8, 9, 32 nullus corporibus ... h. -itur. LVCAN. 8, 773 plenos ... -ere mortis h. PLIN. epist. 1, 17, 4 -tus est Silano debitus h. al.). EPICED. Drusi 218 exequias. VAL. MAX. 5, 1, 10 *Caesar* Pompeio cum proprias tum et filiae sue lacrimas -dedit (VAL. FL. 3, 366). SEN. Tro. 761 officium parentis nato morituro supremum -o (CE 1029, 3 [saec. I/II] extrellum o.). LVCAN. 9, 181 toto litore busta surgunt Thessalicis -entia manibus ignem (STAT. Theb. 9, 564 iustos ... ignes). PLIN. nat. 10, 4 iusta funera priori *phoenici* -ere pullum ex ossibus eius natum. VAL. FL. 7, 209 tumulo ... has -ere curas. al.

γ quae promittuntur, praenuntiantur: ENN. scaen. 323 quibus divitias pollicentur harioli, ab iis drachumam ipsi petunt; de his divitiis sibi deducant drachumam, -ant cetera. CIC. Planc. 13 (log. populus Romanus) -e mihi, quod ostenderas, sc. pete tribunatum pl., sicut coepisti. leg. 2, 22 vota (CATVLL. 36, 16 VERG. ecl. 5, 75 Ov. am. 1, 7, 36 rem. 813. al.). Ov. epist. 20, 96 (Acontius Cydippae) si non vis mihi promissum -ere, -e deae (BARNAB. 5, 7. FIRM. math. 1 prooem. 8 tibi ... promissa -imus [sc. libro conscripto, ut 6, 2, 8]. al.; cf. AVG. civ. 16, 28 p. 171, 5 promissionem Sarrae de filio factam nunc in Christo cerimus -i). SEN. contr. 2, 1, 31. SEN. Phaedr. 953 -e nunc pactam fidem (TERT. adv. Marc. 4, 42, 3 Osee vocibus f. -dedit Christus. HIL. in Matth. 14, 3 Herodes ... sacramento f. -dedit. al.). BVC. Eins. 1, 19 pergit, io, pueri, promissum -ere carmen (CALP. ecl. 6, 72). VAL. FL. 2, 380 (*Hercules Iasonis in Lemno degentis inertiam increpans*) Phasin et Aeteen Scythique pericula ponti -e. SIL. 12, 49. PLIN. epist. 8, 10, 2 ita tibi in praesentia proneptes negaverunt dei, ut servarent neptem, illos -turi, quorum nobis spem certiore haec ... fecunditas facit. paneg. 41, 1 donativum. VET. LAT. Matth. 5, 33 (cod. 4. al. = VVLG.) -es ... domino iuramenta tua. CYPR. ad Donat. 1 et promisse me memini et -endi tempestivum prorsus hoc tempus est. AVG. cons. euang. 1, 1, 1 quod ... prophetae futurum praenuntiaverunt, hoc -tum atque completem in euangelio demonstratur (item indicatur ubi per praepos. in c. abl. : 1, 35, 54 in omnibus gentibus. c. Cresc. 2, 33, 42 in universo mundo. PRAEDEST. 1, 26 l. 5. add. l. 48). al.

b rebus: **a** in contextibus variis (exempla selecta inde a VAL. MAX.): ENN. ann. 479 *navigis in certamine* vadit ..., qua -tus termo est. PROP. 1, 6, 26 me sine ... hanc animam extremae -ere nequitiae (nisi ad IICib). LYGD. 6, 31 securae -amus tempora mensae. Ov. trist. 3, 6, 36 stultitiam ... meum crimen debere vocari, nomina si facto -ere vera velis (VAL. MAX. 4, 4, 4 quid cesso proprium n. veritati -ere? PLIN. epist. 9, 23, 3). ELEG. in Maecen. 1, 42 illum ... viderunt saxa Pelori ignibus hostilis -ere ligna ratis. LIV. 2, 49, 6 inceptis eventus pares -ere. VELL. 2, 48, 6 nunc proposito operi sua forma -atur, si prius gratulatus ero Q. Catulo. VAL. MAX. 1, 1, 8 quo minus religionibus suus tenor suaque observatio -retur. 4, 1, 11 et religioni ... suae debitam fidem. 6, 5 ext. 3 debitum supplicii modum legi -dedit. SEN. epist. 17, 9 ventri ... suum -et sapiens. OCTAVIA 802 saepire flammis principis sedem parant, populi nisi irae con-

iugem -at novam. QVINT. inst. 11, 3, 152 quibusdam *verbis* nisi sua natura -itur *pronuntiatione oratoris*, vis omnis auferetur. decl. 297, 9 qui aliquatenus -ere irae suae rationem posset (*sc. ei modum debitum imponere, ut vid.; sim.* Ps. QVINT. decl. 6, 16 fortunae suae r. -it). APVL. met. 9, 22, 4 *asinus reiectui ... -tus.* 11, 16, 9 donec ... navis *dedicata* ... pelago -retur. IREN. 1, 6, 3 quidam ... carnis voluptatibus ... inservientes carnalia carnibus spiritualia spiritualibus -i dicunt. IVST. 9, 4, 4 corpora sepulturae (SVLP. SEV. chron. 1, 12, 6 corpus sepulchro). CE 1368, 5 (a. 521) -dedit hos *propinquos* caelo vivacibus ille *vates* figuris, cum fecit famae vivere conloquiis. *al.* *refl.*: SEN. Phaedr. 369 nunc se quieti -it *Phaedra*, et somni immemor noctem querelis dicit (APVL. met. 1, 26, 7, 9, 20, 4). COMM. instr. 1, 35, 18 (15 perdita lex prima) si *vi*vere vultis, -ite vos legi secundae. **B** in arte gramm. vel rhet.: CIC. orat. 164 (*respic. concinnitas verborum*) quae verba sive casus habent in exitu similes, sive paribus paria -untur (*item indicatur, cui -atur, per dat.*: QVINT. inst. 9, 3, 40 in qua *mixtura figurarum* ... primo verbo longum post intervallum -tum est ultimum. AQVILA rhet. 42 p.61, 5 E. in quibus *figuris* paria paribus -untur. DON. Ter. Hec. 880, 2 'imprudenti' 'scientem' -it. DIOM. gramm. I 444, 32 syllepsis est conceptio, cum singularis dictio plurali verbo vel posteriori tantum vel ultimo -itur. *al.*). VARRO ling. 9, 106 ad 'lavant' 'lavari' non convenit ..., ad 'lavantur' analogia 'lavari' -it (*item c. ad:* PORPH. Hor. epist. 2, 2, 189 'album' ad liberalem ... -didit, 'atrum' ad sordidum ...; figura ἀπόδοσις prima. DON. Ter. Andr. 279, 1 'ferum' ... -didit ad 'con-suetudinem' [*postea: rettulit*]. RVFIN. Orig. in Rom. 1, 11 1.46 ad hoc, quod dixit 'primum quidem', non -it ..., ut diceret: 'secundo autem'. *al.*). DON. Ter. Andr. 495, 2 'edixi tibi': hic illud -it 'edico tibi'. DIOM. gramm. I 437, 26 ante similitudines ... et ante -tas ἀνταποδόσεις. SERV. auct. Aen. 5, 72 quia dixerat 'ramis' superius, ipse -didit, cum dicit 'myrto' (*cf. p. 475, 75*). *al.*

2 praestant res: **a** *formae pass.; -it natura, fatum sim., ut vid.*: LvCR. 1, 203 materies ... rebus -ta certast gignundis. 1, 561 frangendi -ta finis certa manet, quoniam refici rem quamque videmus (1, 577. 584. 2, 512). 2, 96 nulla quies est -ta corporibus primis per inane profundum. 2, 758 si nulla coloris principiis est -ta natura. 3, 618 si non certa loca ad nascentium -ta cuique sunt. *al.* CIC. nat. deor. 1, 103 ut terra infimum teneat ..., aetheris ignibus altissima ora -atur. VERG. Aen. 12, 817 (*log. Juno*) adiuro Stygii caput implacabile fontis, una superstatio superis quae -ta divis. MANIL. 1, 59 -ta certis fatorum ordinibus sua cuique potentia formae. 2, 924 propria est haec -ta parti vis, ut conubia ... gubernet. *al.* **b** *formae act.; -unt res variae:* HOR. carm. 1, 3, 7 navis, quae tibi creditum debes Vergilium, finibus Atticis -as incolumem precor. Liv. 2, 32, 11 *ventrem* -entem in omnes corporis partes hunc, quo vivimus ..., sanguinem. MANIL. 4, 865 *signa amissas* ... negant vires nec munera tanta nec similis -unt noxas. GERM. 144 clunibus hirsutis *Helices* ... qui *ignis* sua sidera -it (*cf. p. 493, 74sqq.*). SEN. epist. 94, 68 quae *virtus* mendacia ... extirpet, quae nos ... sinceris opinionibus -at. PLIN. epist. 4, 23, 3 quae *leges* maiorem annis otio -unt. TERT. resurr. 49, 9 *coniunctio* est ... sensus supplementum antecedentibus -ens. GREG. M. moral. 15, 10 (*respicitur VVLG.* Iob 20, 10 manus illius -ent ei dolorem suum) bene ... non 'dabunt', sed 'ent' dicitur, quia perversae eius actiones aeternum ei supplicium quasi quoddam debitum solvent.

II speciatim; -untur ea, quae: **A** *repraesentantur, repetuntur* (*cf. SYNON.* Cic. p.429, 33 imitatur. depingit. ... exprimit. -it. *repre-sentat*): **1 actione:** **a** *vario modo:* PLAVT. Persa 826 -ere *sta-ticulum*, Diodorus quem olim faciebat in Ionia. TER. Andr. 479 *servus catus*, me si inparatum ... adortus eset, quos mihi ludos -ret! MANIL. 5, 481 *histrion* solus ... per omnis ibit personas et turbam -et in uno. PLIN. nat. 37, 114 -endis laudata signis *molochitis*. MART. 5, 65, 11 -atur si pugna triplex pastoris Hiberi, est tibi, *Caesar*, qui possit vincere Geryonen. PLIN. epist. 7, 24, 7 *quidam* singulos gestus dominae cum canticis -bant. APVL. met. 11, 30, 4 *ut* gloriosa in foro -rem patrocinia. HIST. AVG. Opil. 12, 8 -didit ... Mezentii[s] supplicium, quod ille vivos mortuis inligabat. RVFIN. hist. mon. 9, 2, 9 versiculos psalmi, quos a presbyteris perceperat, non solum verbis, sed et rebus atque operibus -didit. VEN. FORT. epist. (carm. 3, 4) 8 quis ... semel odore suavium rosarum adflatus vel satiatus quandoque se iudicet vel patiatur -ere fastidentem? **b** *gestibus respondendo, salutando* (*cf. 2b*): OV. ars 3, 514 innuet, acceptas tu quoque -e notas (met. 11, 466 manu dantem sibi signa maritum prima videt -itque n.). met. 10, 256 *Pygmalion statuae oscula* dat -ique putat (Sil. 9, 142). PLIN. paneg. 24, 2 non tu civium amplexus ad pedes tuos deprimitis nec osculum manu -is. DRAC. Orest. 246). Liv. 25, 9, 10 editus ex composito ignis ab Hannibale est refusisque idem -tum ab Nicone signum. PLIN. nat. 19, 169 qui *Tarquinius Superbus* legatis a filio missis decutiendo papavera in horto altissima sanguinarium illud responsum hac facti ambage -didit (*cf. p. 492, 61sq.*).

2 verbis, voce, sc.: **a** *narrando, explicando, indicando sim.* (*cf. GLOSS. II 232, 26 ἀπαγγέλλω ἐπὶ μαθημάτων: -o, memoro. ubi accedit dat. rei, cui explicatio sim. tribuitur, e. g. l. 13. 25. 29, de notione sub IB illustrata cogitare possis; -untur saepe ipsae res, quae narrantur, explicantur, sed earum ratio, causa sim. l. 6sqq. 12sqq.; exempla selecta inde a MANIL.:*) PLAVT. Aul. 45 qua me nunc causa extrusisti ex aedibus? :: tibi ego rationem -am, stimulorum seges? ([*huc spectat NON.* p. 381, 12 -ere: exponere et dare]. *al.*, v. p. 194, 59 sqq.; cf. l. 40sqq. et PLIN. nat. 23, 74 de amurca poteramus videri satis dixisse ..., sed -enda, sc. ratio, medicinae quoque est. *aliter p. 491, 3*). LVCL. 1036 si leiceat facere et iam hoc versibus -ere, quod do. VARRO frg. Gell. 1, 18, 2 verborum Graecorum antiquorum, proinde atque essent propria nostra, -didit causas falsas L. Aelius (LVCR. 4, 503, 5, 620 non ... simplex his rebus -ta causast. HOR. sat. 1, 4, 116 sapiens, vitatu quidque petitu sit melius, causas -et tibi. OV. am. 2, 2, 7 cur non leiceat, quaerenti -ta c. est. *al.*). rust. 2, 8, 1 vos ante ire non patiar, antequam mihi -eritis tertium actum, de mulis *eques*. (3, 17, 1 t. a. de pastionibus villaticis). CIC. Brut. 258 perge, Pomponi, de Caesare et -e, quae restant. *al.* LVCR. 1, 566 omnia -i, mollia quae fiunt ..., quo pacto fiant. 2, 179 hoc ... ausim ... ex rebus -ere multis, nequaquam nobis divinitus esse creatam naturam mundi (*eadem fere verba*: 5, 197). HOR. sat. 2, 8, 80 illa -e age, quae deinceps risisti. OV. am. 3, 2, 84 (*puella amanti silentium imponens*) hoc satis est, alio cetera -e loco (*nisi ad p. 489, 44sqq.*). met. 7, 795 iaculi sic crimina -didit ille: '...'. MANIL. 1, 561 restat, ut aetherios fines tibi -ere coner. 2, 750 haec posterius proprio cuncta ordine -am. 3, 510 nunc sua -entur generatim tempora signis. VITR. 4, 9, 1 in sequenti libro de communium operum -emus distributionibus explicaciones. SEN. contr. 1 praef. 18 historiarum *Latroni* ... summa notitia; iubebat aliquem nominari ducem et statim eius acta cursu -bat. VAL. MAX. 2, 4, 5 non absurdum videtur saecularibus *ludis* initium suum ... -ere. CELS. 5, 28, 11^c *abscessum* proprietates ... supra -didi. SEN. nat. 1, 10 possum ... hoc modo differentiam omnium -ere: '...' (*cf. 2, 40, 6 utriusque distinctionem suam -am*). epist. 118, 12 hanc quidam finitionem -erunt: '...' (*cf. definitionem -ere*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 33, 9 si d. -as animalis. sec. 5, 7 p. 306, 8 hominis. top. Arist. 139b15. *al.*). COLVM. 5, 12, 5 hacenus de arboribus praecipesse abunde est -turo pecoris curam ... sequenti volumine. PLIN. nat. 2, 235 et ignium ... -amus aliqua miracula. VAL. FL. 5, 589 (*antea: illum* ait Aesonides '... refer') Aeetes ... hunc ... nomine -it: 'dives Aron'. QVINT. inst. 1, 8, 13 ut partes orationis -i sibi ... desideret *grammaticus a discipulis*. *al.* *locutione compendiaria* '-ere rem' pro '-ere rei rationem' ponit vid.: PAPIN. dig. 27, 3, 21 actio data in tutorem non intercidit, quia ... non tutela -ta ... videtur (*si recte huc; item dubites de VLP. dig. 5, 1, 2, 3*). VLP. dig. 3, 5, 16 eum actum, quem quis in servitute egit, manumissus non cogitare -ere.

b respondendo (*cf. 1b*): **a** *salutando:* PLAVT. Bacch. 245 quin tu ... salutem -is, quam dedi? (LIV. 3, 26, 9 s. data in vicem -taque. 7, 5, 4 s. accepta -taque. *al.*; cf. *salutationem* -ere: SEN. dial. 2, 13, 3 TAC. ann. 4, 60, 2 MACR. Sat. 1, 6, 4). Epid. 549 salva sies ... :: salvos sis: quod credidisti, -o. OV. met. 14, 272. trist. 1, 8, 26 accipere et parili -ere voce 'vale'. SEN. dial. 2, 13, 4 num moleste feram, si mihi non -erit nomen aliquis? (10, 14, 4 PETRON. 44, 10 PLIN. nat. 7, 88 QVINT. decl. 367, 1). MART. 3, 95, 1 numquam dicis have, sed -is, Naevole, semper. TERT. orat. 26, 2 quomodo secundum praeceptum (*Luc. 10, 5*) 'pax huic domui' dices, nisi et eis, qui in domu sunt, pacem mutuam -as? (REGVLA mag. 71, 4 sibi p. -entes). *al.* **B** *vario modo (respondet oraculum l. 57. 62. 69sqq. al.; exempla selecta inde ab Ov.):* CATVLL. 64, 166 nec missas audire queunt nec -re voces aurae (*[item iuxta audire: VERG. Aen. 1, 409, 6, 689]*). VERG. Aen. 7, 95 subita ex alto v. -ta luco est: '...' 8, 217 -didit una boum v. [sim. LIV. 1, 7, 7]. CIRIS 255. *al.* LVCR. 4, 461 *videmur nobis in somno* -ere dicta tacentes (OV. met. 8, 717 mutua. VAL. FL. 8, 445 IVVENC. 1, 394. *al.*). CIC. Planc. 34 cum senatus impediretur, quominus ... responsum equitibus Romanis -retur (BELL. Afr. 91, 4. VERG. georg. 3, 491 r. *non* potest consultus -ere vates. Aen. 6, 672 LIV. 1, 32, 3. *al.*). al. SALL. hist. frg. 2, 87 Romani de industria non tela neque clamorem -bant, sc. in proelio (LIV. 2, 11, 9, 40, 27, 14 ad haec consentiens -batur c. *al.* CVRT. 3, 10, 2. *al.*). VERG. Aen. 2, 323 vix ea fatus eram, gemitu cum talia -it: '...' (10, 530 VAL. FL. 8, 59 STAT. Theb. 4, 625. *al.*). 11, 251 auditis ille haec placido sic -didit ore: '...' (VAL. FL. 5, 534 STAT. Theb. 1, 285. *al.*). OV. met. 9, 29 verba ... tot -it: '...' (Pont. 3, 2, 42 ad nostros ... sonos. 4, 5, 30 SVET. Tib. 10, 2. *al.*). fast. 2, 713 consulitur Phoebus; sors est ita -ta: '...' (*ab oraculo ut: 4, 197 Pont. 3, 1, 131* VAL. MAX. 1, 8, 10 SVET. Dom. 15, 2. *al.*). al. SEN. epist. 94, 28 illa ... -ta oraculo: ... 'te nosce'. PLIN. nat. 2, 232 in Apollinis Clarii specu lacuna est, cuius potu mira -untur oracula (TAC. ann. 12, 63, 1). 10, 83 audit disciplula, sc. luscinia cantum discens, ... et -it (*obi. subauditur ut: VAL. FL. 6, 591 STAT. Theb. 4, 775*). *al.*

c verba ipsa repetendo, recitando, sc. fere e memoria (exempla selecta post Ov.; iterantur verba alterius passim, a se ipso excogitata l. 4. 17sqq.; -itur sonus l. 12sq.): **a -unt quilibet:** CIC. Brut. 301 memoria tanta ..., ut quae secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem -ret, quibus cogitavisset. nat. deor. 1, 72 ista ... a vobis quasi dictata -untur, quae Epicurus oscitans halucinatus est (cf. l. 25). **al.** HOR. carm. 4, 6, 43 dices '... -didi carmen, sc. saeculare, docilis modorum vatis Horati'. 4, 11, 35 condisce modos, amanda voce quos -as. Ov. am. 2, 6, 24 -bas blaeso tam bene verba sono ([ad psittacum ut: STAT. silv. 2, 4, 8. 31]. met. 3, 361 -ere de multis ut v. novissima posset Echo nympha. STAT. silv. 4, 4, 11 mox, epistula, ... haec -ere v. memento). met. 3, 498 cum ... suos manibus percurserat ille lacertos, haec quoque -bat sonitum plangoris eundem (-it Echo nympha, ut l. 10 et SEN. Tro. 112 totos -at Troiae gemitus. cf. p. 482, 47 sqq.). SEN. contr. 1 praef. 2 duo milia nominum recitata, quo erant ordine dicta, -bam (sim. QVINT. inst. 11, 2, 23). PLIN. nat. 7, 89 *ars memoriae* facta ..., ut nihil non isdem verbis -retur auditum. STAT. silv. 3, 2, 134 in mea pectora primum incumbes e puppe novus servataque -es colloquia. QVINT. inst. 10, 6, 3 ut pauca primum complectamur animo, quae -i fideliter possint. 11, 2, 51 semel auditos quamlibet multos versus protinus dicuntur -isse Theodectes. PEREGR. Aeth. 46, 5 -et symbolum episcopo *catechumenus* (46, 6 AMBR. symb. 9 AVG. fid. et op. 11, 17 p. 55, 1. al.; cf. e. g. CASSIOD. in psalm. 44, 18 l. 469 symboli sacramenta). **al.** **β -unt discipuli magistro (cf. l. 20; locis HERMEN. semper resp. gr. ἀποδόντων, obi. fere subauditum):** HOR. epist. 1, 18, 14 sic iterat voces, sc. assentator quidam, ... ut puerum saevo credas dictata magistro -ere. SEN. benef. 5, 25, 6 saepe subiecto uno aut altero verbo ad contextum -endae orationis adducta est *memoria discipuli*. HERMEN. Monac. coll. 2j edisco interpretamenta, -didi. 6a accepi et -didi iterum (item opp.: Steph. coll. 13a. Celt. coll. 33b accipio locum, et alii mecum extempore ..., ceteri accuratum ... -unt). 2k (antea: dictavit) non vidisti, cum -rem? 2m ali ad subdoctorem ordinem -unt. **al., cf. Dickey, The Colloquia of the Hermen. Pseudodosith. II, 2015, 329.**

d vertendo: CIC. de orat. 1, 155 cum ea, quae legeram graece, latine -rem. opt. gen. 14 non verbum pro verbo necesse habui -ere (cf. HOR. ars 133 non verbum verbo curabis -ere fidus interpres. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 135, 8 cum verbum verbo expressum comparatumque -erim). DIONYS. EXIG. praef. 8, 1 ut relatio, quae ... graeco sermone conscripta est, latino per me -retur eloquio.

e vario modo, fere imitando, sonos vel verba proferendo, pronuntiando: Ov. ars 3, 295 in vitio decor est quaedam male -ere verba. PLIN. nat. 10, 84 homines repertos, qui sonum earum *luscinarum* ... indiscreta -rent similitudine (sim. 10, 117 humanas voces -unt aves). QVINT. inst. 1, 1, 6 filia -isse in loquendo paternam elegantiam dicitur. 2, 10, 2 veritati proximam imaginem -it *declamatio*. 6, 3, 107 atticimos ille -ens Athenarum proprium saporem (cf. 10, 7, 7 colorem). PLIN. epist. 9, 22, 1 *Passennus* in litteris veteres aemulatur exprimit -it, Propertium in primis. **al.**

3 imaginibus vel forma sim.: **a in speculo sim.** (cf. p. 482, 46sqq.): **a speculum sim. -it imaginem:** CIC. Tim. 49 vel eadem species vel ... immutata -itur ([gr. aliter]. SEN. nat. 1, 5, 14 quo *speculo* solis s. vitiosa -atur. 7, 19, 1). *ibid.* supina ... ora cernuntur depulsione luminis, quae convertens inferiora -it quae sunt superiora ([gr. aliter; cf. p. 497, 72 sqq.]). item -itur res, cuius *imago* repercutitur: SEN. nat. 1, 7, 3, 1, 13, 1 quidquid videt, -it *speculum*). VITR. 7, 3, 9 *speculum quoddam* fulgentes in aspectu certasque considerantibus imagines -et (SEN. nat. 1, 16, 2 i. longe maiores -entia *specula*). PLIN. nat. 11, 148 ut tam parva illa pupilla totam i. -at hominis. **al.** QVINT. inst. 11, 3, 68). SEN. nat. 1, 3, 8 cum in stillicidiis innumerabilibus ... -atur idem color, sc. *solis* (1, 7, 1 haec *virgula vitrea* ... c. talem, qualis in arcu videri solet, -it. PLIN. nat. 6, 107 [describ. mare Rubrum] solis repercussu talem -i ... c.). 1, 5, 5 concedamus tibi et guttas innumerabiles nubibus inesse et illas faciem -ere: non tamen unam omnes -ant, sed singulæ singulas (1, 13, 2, 1, 17, 1. al.). 1, 5, 14 tantum deformitatem corrupta facie visentium -unt *quaedam specula*. **al.** PLIN. nat. 36, 196. STAT. Ach. 1, 865 lux ... aemula vultum -didit. **al.** **β imago a speculo repercuissa speciem alicuius rei -it:** LVCR. 4, 107 reiectae *effigies* -unt speculorum ex aequore visum (sim. 4, 290), nec ratione alia servari posse videntur, tanto opere ut similes -antur cuique figuræ. 4, 149 ubi ... in materiam ligni pervenit *effigies*, ibi iam scinditur, ut nullum simulacrum -ere possit. SEN. dial. 4, 36, 1 quantum ex vera deformitate *irati* imago illa speculo repercuissa -bat.

b in specie qualitatibusque variis: **a rerum:** CIC. Tim. 15 ut quem ad modum ignis animae sic anima aquae, quodque anima aquae, id aqua terrae pro portione -ret (gr. aliter). GERM. 160 hunc *Mytilum* ... species in sidere *Aurigae* -it (item in caeli signis: 215 non totam ille *Equus* ... formam per singula -it. 353 qua debet -ere proram *Argo*, intercepta perit

nulla sub imagine forma. 416 membra Centauri capite atque hirsuto pectore et alvo ... hominem -entia. **al.; refl.:** AVIEN. Arat. 579 *Pleiades* sese, i. *suum figuram*, tenui sub lumine -unt). SEN. nat. 1, 3, 9 remus tenui aqua tegitur et fracti speciem -it ([item rei mersae *imago* refringitur: epist. 71, 24 s. curvi praefractique]. CVRT. 3, 2, 5 scutis maxime cetrae s. -entibus. PLIN. nat. 37, 140. 37, 181 *seleñitis*-it ... crescentis minuentisque sideris s. VET. LAT. III Esdr. 8, 58 vasa aerea ... auri s. -entia [gr. 8, 56 χρυσοειδῆ]). 3, 21, 2. 3, 24, 4 -unt ... qualitatem eius, qua caluere, materiae. 7, 12, 1 confuso in unum duarum *stellarum* lumine facies longioris sideris -itur. CVRT. 9, 1, 12 *serpentium* squamis fulgorem auri -entibus. MELA 3, 73 *Persicus sinus* -it formam capitis humani. PLIN. nat. 2, 92 referre ..., quas ... similitudines -at *cometes*. 16, 124 *mala ferarum* ... rostra -unt (cf. Theophr. hist. plant. 1, 8, 4 δρυοι). 19, 187 *panax piperis* saporem -it (37, 173. al.). 22, 51 folia trita odorem cucumber -unt (27, 23. al. PRISC. periheg. 984). 34, 123. **al.** **β animantium, sc. in aspectu vel ingenio maxime filiorum (patris l. 27, alienorum l. 22sqq.; nomine successoris l. 17; iuxta ponitur syn. referre l. 30):** VERG. Aen. 6, 768 qui te, *Aenea*, nomine -et Silvius *Aeneas*. Liv. 21, 4, 2 *Hannibale conspecto* Hamilcarem iuvenem -tum sibi veteres milites credere. 26, 41, 25 faciam, ut ... ita *ingenii patris* ... effigiem vobis -am, ut revixisse ... quisque Scipionem imperatore dicat. SEN. Herc. f. 1017 gnatus hic vultus tuos habitusque -it. PLIN. nat. 7, 53 Magno Pompeio *homines quidam* ... fuere similes, illud os probum -entes ipsumque honorem eximiae frontis (item similitudo casu oritur: 7, 55 SOL. 1, 82). 8, 122 mutat ... eum *colorē* *chamaeleon* subinde ... -itque semper quemcumque proxime attingit. 8, 170 totidem ... colores, quot ibi, sc. in parentibus asinorum, fuere, -i. **al.** SIL. 2, 634 infelix Tymbrene, ... -entia formam ora tuam laceras, sc. *patris in pugna*. STAT. silv. 4, 7, 56 orsa Sallusti brevis et Timavi -is alumnus. 4, 8, 11 quem turba nepotum circumvit et similes contendit -ere vultus. PLIN. epist. 7, 19, 9 quam matrem haec *filia*, ut -it ac refert nobis, sic auferet secum *moriens*. PS. PACIAN. sim. carn. p. 118, 2 (respic. *incarnatio Christi*) anne ... speciem eius *originis*, sc. ex *Adam*, -erit similitudo carnis peccati. **al.**

c in pictura, sculptura sim. (quae fit naturā l. 44): HOR. ars 9 cuius *tabulae* ... vanae finguntur species, ut nec pes nec caput uni -atur formae. Ov. met. 6, 122 omnibus ... facie mque suam faciemque locorum -didit *Arachne telam texens* (PLIN. nat. 35, 13). VITR. 7 praef. 11 ut certae imagines aedificiorum in scaenarum picturis -rent speciem. SEN. epist. 58, 20 cum -ere Vergilium coloribus vellet *pictor*. 71, 2 nemo, quamvis paratos habeat colores, similitudinem -et, nisi iam constat, quid velit pingere (121, 5 PLIN. nat. 21, 85, 35, 153). PETRON. 29, 4 omnia diligenter curiosus *pictor* cum inscriptione -erat. PLIN. nat. 21, 2 ne pictura quidem sufficiet *imaginis* colorum *florum* -endae (35, 52, 36, 154). 33, 116 qui *color* in pictura proprie sanguinem -at. 37, 5 in qua *achate* novem Musae ... spectarentur, non arte, sed naturae sponte ita discurreribus maculis, ut Musis quoque singulis sua -rentur insignia. **al.** STAT. silv. 3, 3, 113 haudquam proprio mihi cognita est *Etrusca* visu, sed decus eximium famae par -it *imago*. 5, 1, 6 meretur *maritus*, ut ... Phidiaca ... nata manu -are, *uxor mortua*, dolenti. MART. 11, 9, 2 spirat Apellea -tus arte Memor. **al.**

B nascuntur vel germinant (subest fere notio laboris vel seminis compensandi, saepe sublucente imag. debiti): **1 -itur lucrum:** **a -it terra, villa sim.:** TER. Phorm. 680 fructum, quem Lemni uxor -unt praedia (VARRO rust. 1, 3 COLVM. 2, 2, 6. cf. TVRPIL. com. 12 satis fructi. VARRO ling. 9, 27 fructuum genera). VARRO rust. 1, 2, 7 trecentariae appellantur vites, quod iugerum trecentas amphoras -at. 3, 2, 15 (v. l. 66). 3, 2, 17 agrum ... minus decem milia -ere, villam plus vicena. COLVM. 2, 2, 5 cum plurimum -at, minimum poscit *ager pinguis*. 2, 16, 2 cum *pratum* etiam in pabulo non minus -ret quam in faeno. **al.** PLIN. nat. 2, 155 bona fide creditum fenus -it *terra* (5, 24). SIL. 14, 23 -ere f. aratris *solum Siciliae*). MART. 2, 38, 1 quid mihi -at ager, quaeris, Line, Nomentanus? hoc mihi -it ager: te, Line, non video. **al.** **b cetera exempla:** VARRO rust. 1, 2, 7 praefectus fabrum ... in fundo suo ... hanc multitudinem dicebat suas -ere vites (item de *arboribus sim.*: 1, 7, 4. COLVM. 12, 52, 19 videntur plus requietae quam recentes bacae -ere. PLIN. nat. 19, 152 carduos ... sestertium sensa milia e parvis -ere areis). 1, 20, 5 quae *animalia* per se fructum -ere possint (item de *animalibus*: 3, 2, 15 ut sexaginta milia ea pars, sc. *turdi venditi*, -erit eo anno villa, bis tantum quam tuus fundus ... -it. 3, 6, 6. COLVM. 7, 3, 9 vel exiguis numerus, cum pabulo satiatur, plus domino -it, quam maximus grex). SEN. contr. 10, 4, 7 nulli plus -unt ... mancipia. exc. 8, 6, 2 computabat *litoris possessor* ..., quantum sibi iratum -ret mare, sc. e naufragio. SEN. benef. 4, 12, 4 quom interrogaveris, quid -at *beneficium*, respondebo: bonam conscientiam; quid -it (-at trad.) *beneficium*? dic tu mihi, quid -at iustitia, quid innocentia. COLVM. 1, 7, 4 ab eius modi homine, sc. a *colono urbano*, fere pro mercede item -i. 1, 7, 5 numquam non ex agro plus sua cuique cura -didit quam coloni. CALP. ecl. 4, 26 quid ... tibi fistula -et, quo tutere famem? **al.**

2 -untur *viventia* (*vel quae more viventium eduntur*): **a** -unt *viventia* (*fort. huc SORT. [CIL I² 3398c] loco mutilo*): VARRO Men. 332 vix duo homines deceat mensibus edolatum unum -unt puerum. rust. 2, 3, 8 quae *capra* concepit, post quartum mensem -it (*item -unt animalia*: 2, 6, 4 duodecimo ... mense conceptum semen -unt *asinae*). Ov. met. 15, 379 catulus, partu quem -dedit ursa recenti. fast. 4, 772 sit ... salax aries conptaque semina coniunx -at. PLIN. nat. 9, 41 hic *vitulus marinus* parit in terra, pecudum more secundas partus -it. 10, 32 si ederint corvinum ovum, per os partum -ere *corvos*. IVV. 3, 202 -unt ova columbae). Ov. epist. 16, 46 illa *Hecuba* sibi ... visa est sub imagine somni flammiferam pleno -ere ventre facem. met. 5, 656 (*log. Triptolemus*) dona fero Cereris, latos quae sparsa per agros frugiferas messes alimentaque mitia -ant (*item -unt semina*: PLIN. nat. 18, 94 cum e modio *triticī* ... centeni quinquageni modii -antur). 10, 513 arbor ... fissa cortice vivum -it onus vagitque puer. fast. 2, 430. MANIL. 4, 558 *quidam* sternet positas urbes inque arva reducit oppida et in domibus maturas -et aristas (*'faciet ut terra -at' interpretatur Housman*). PLIN. nat. 16, 105 cornus ... -it primo candidum, postea sanguineum *fructum* (*item -unt arbores*: 16, 106 et terebinthus messibus -it semen et acer et fraxinus. al.). 26, 161 *medicamine quodam*, vel si mortui sint in utero infantes, protinus -i sine vexatione puerperae. al. **b** -it *terra*: VARRO frg. Non. p. 115, 3 cum aut humus semina recipere non possit aut recepta non -at. ling. 9, 27 cuiusmodi tritico iacto -dedit segetes *terra*, sic ordeo sato proportione -dedit parilis. LVCR. 1, 209 incultis praestare videmus culta loca et manibus meliores -ere fetus. CIC. Cato 51 *terra numquam* sine usura -it, quod acceptit. HOR. epod. 16, 43 arva beata petamus ..., -it ubi cererem tellus inarata quotannis. TIB. 2, 6, 22 spes sulcis credit aratis semina, quae magno faenore -at ager (*item abl.* : Ov. fast. 1, 694 hordea ... ingenti f. -at ager. cf. cum fenore: Ov. ars 2, 513 credita non semper sulci c. f. -unt. rem. 174 quae *semina* tibi c. multo f. -at ager. Pont. 1, 5, 26 sata c. multo f. -it ager. PLIN. nat. 18, 162 c. quinquagesimo f. messes -it eximia fertilitas soli). Ov. ars 2, 351 requietus ager bene credita -it. Pont. 1, 5, 56 hanc messem ... si mea -it humus. COLVM. 2, 4, 7 ut infundior materia mixta pinguiori segetem minus uberem -at (*nisi ad p. 497, 72 sqq.*). 2, 9, 3 *collis* granum robustius ..., minus ... tritici -it. al.

C moriendo, sepeliendo ceduntur, sc. vita sim. traditur tamquam res accepta vel res secundum leges mundi sim. debita: **1** -itur vita, anima sim. (mors sim. l. 46, 71 sqq.): **a** fere ei, qui dedit, sc.: **a** naturae, deo sim. (morti l. 70; saepius non indicatur cui): RHET. Her. 4, 44, 57 quam *vitam* a natura acceptam ... naturae, cum cogat, -ere (LVCR. 6, 1198 nona -bant lampade v. *aegri*). CIC. Phil. 14, 32 memoria bene -tae v. sempiterna. rep. 1, 4 eam v., quae tamen esset -enda naturae, pro patria potissimum -ere. CAES. Gall. 6, 16, 3 pro vita hominis nisi hominis v. -atur, non posse aliter deorum immortalium numen placari. Ov. met. 10, 203 [*Apollo Hyacintho morienti*] utinam ... v. tecum ... licet -ere! al.). CIC. Sull. 90 libenter -erit *Sulla usuram lucis* adempta ignominia foedissimi criminis. Phil. 14, 31 o fortunata mors, quae naturae debita pro patria est potissimum -ta! Tim. 47 particulas ... a mundo, quas rursus -rent, mutuabantur *dei minores* (gr. 43⁴ ἀποδοθησόμενα πάλιν). LVCR. 2, 1006 *ut* omnes res ... capiant sensus et puncto tempore -ant. 3, 656 caput abscisum ... servat humi vultum vitalem ..., donec reliquias animai -dedit omnis. NEP. reg. 1, 5 morbo naturae debitum -erunt *reges quidam* (CIL VI 25617, 2 [a. 10]). HYG. astr. 2, 20, 2. CAES. AREL. testam. 5 d. humanae carnis. INSCR. Année Épigr. 1982 n. 434 [*le Sardinia; saec. VVI*] d. domino. al.). VERG. georg. 3, 495 vituli ... dulcis animas plena ad praecepsa -unt (Ov. fast. 5, 469 crudelem a. per volnera -as. 6, 745. Pont. 2, 11, 7 in auras. VELL. 2, 123, 2 a. caelestem caelo -dedit *Augustus* [*item caelo*: STAT. Theb. 8, 324 ANTH. 667, 6]. SEN. Ag. 987. al. HIER. epist. 60, 14, 1 corpus terra suscepit, a. Christo -ta est. al.; cf. l. 50). Ov. trist. 3, 3, 35 integer hanc potui nuper bene -ere lucem: exul ut occiderem, nunc mihi vita data est (VAL. MAX. 9, 12 praef. et accipere l. prospere et -ere placide). VELL. 2, 14, 2 cum *tribunus* ultimum -ret spiritum (2, 22, 2, 2, 87, 1. VAL. MAX. 5, 10 ext. 3 iis *liberis* a rerum natura et accipiendi s. et -endi eodem momento temporis legem dici. SEN. nat. 6, 1, 9. CIL XIII 2027 [*saec. II?*] naturae socialem s. corpusque origini -dedit. PS. TERT. haer. 6, 5 in caelum s. tantum -isse *Christum*. al.; cf. p. 496, 14 sqq.). SEN. Oed. 271 (*log. Oedipus*) molle senium ducat et summum diem securus alto -at in solio parens. dial. 9, 11, 1 se ... ipsum inter precaria numerat vivitque ut commodatus sibi et reposcentibus sine tristitia -turus. epist. 79, 12 animus noster ..., cum amissus his tenebris ... -tus caelo suo fuerit. CE 183 (*saec. II*) usurae vitae sortem morti -dedit. LEX colleg. cornic. (CIL VIII 2557; a. 203) 35 si qui obitum naturae red(diderit) (INSCR. Altav. Marcellot-Jaubert 238 [*vix ante saec. II*]. CIL VIII 10893). CARM. Année Épigr. 1994 n. 699 (*saec. III*) hac in sede iacet post -ta fata catellus. CIL XIII 2016, 21 (*haud ante saec. II*) si fati condicionem -ero. al. sine obi. acc. (sc. animam sim. subauditur; fere in inscr. christ.; cf. p. 476, 71 sqq.): CIL III 8754 (*saec. III*)

filiae, quae reddidit annorum xxx. VI 32974 (*vix ante saec. III ex.*) -dedit XIII kal. Maias. CE 656, 7 (*ca. a. 300*) Severa ... -dedit VIII Februarias virgo kalendas. INSCR. Tun. Merlin 1688, 9 (*saec. IV*) *quidam* in pace red(didit) III kal. Aug. 1703, 1. et saepe. **B** servatori (*etiam parenti l. 5*): Ov. met. 8, 505 (*Atalanta Meleagro*) bis ... datam, primum partu, mox stipite rapto, -e animam. LIV. 28, 34, 5 (*legatus ad Scipionem*) popularium eam condicionem esse, ut aut ... -ant spiritum P. Scipioni ab eodem illo acceptum, aut servati bis uni debitam vitam pro eo in perpetuum devoveant. SEN. benef. 3, 14, 3 -et vitam, quam debet? ... -i maxima quaeque non possunt. CVRT. 7, 10, 9 vitam, quam acciperent, sc. ab *Alexandro*, pignori futuram esse dixerunt: -tuos, quandoque repetisset.

b alii (*rei vel homini; fort. addas p. 490, 65*): CIC. Verr. II 5, 89 quod reliquum vitae viriumque fames fecerat, id ferro potissimum -ere volebant. Phil. 10, 20 spiritum, quem naturae debeat, patriae -ere (VELL. 2, 35, 5 *Catilina* fortissime dimicans, quem s. supplicio debuerat, proelio -dedit. VAL. MAX. 3, 5, 3 ab domine devorato foedae ... intemperantiae s. -dedit. OCTAVIA 829 [*log. Nero*] tandem dolori s. -at meo *Octavia*. al.; cf. p. 495, 61 sqq.). SEN. Ag. 235 (*Aegisthus ad Clytemestram*) sanguinem -et tibi ignavus iste ductor ac fortis pater. Herc. O. 844 -endus orbi est *Hercules*; quod potest -i, exhibe (-e var. l.; *log. Deianira ut*: 971 exigat *Hercules* poenas sibi -amque vitam). OCTAVIA 629 (*log. umbra Agrippinae*) veniet dies tempusque, quo -at suis animam nocentem sceleribus (VVLG. exod. 21, 23 a. pro anima). al.

2 -itur ipse animans (*fere terrae, naturae sim., aliter e. g. l. 34*): LVCR. 5, 258 pro parte sua, quodcumque *terra* alit auget, -itur (cf. CIC. Tusc. 3, 59 [vers.] -enda terrae est terra [Eur. frg. 757, 924 εἰς γῆν φέροντες γῆν]). AVG. civ. 13, 17 p. 577, 15. REGVLA mag. 8, 13 sua terrae mortua -ta gleba. al.). CIC. leg. 2, 56 -itur ... terrae corpus (PROP. 3, 7, 25 humo. SEN. Ag. 447 rogo. CE 760, 5 [*saec. VVI*] -tus in terra c.). VERG. georg. 4, 225 *huc -i* deinde ac resoluta referri omnia, nec morti esse locum, sed viva volare sideris in numerum. ELEG. in Maecen. 1, 135 nunc pretium candoris habes, nunc -tus umbris (-itur var. l.). SEN. Oed. 746. nat. 6, 32, 6 vade feliciter! nihil dubitaveris: -eris (*postea*: rerum natura te, quae genuit, exspectat). CVRT. 7, 10, 6 a tanto rege ... maioribus suis -tos (*antea opp. si ab alio occiderentur*). STAT. Theb. 1, 616 sua monstra profundo -it *Coroebus* habere Iovi. CE 422, 1 (*a. 120*) hoc ego sum tumulo Marcianus -tus aeo. 1219, 4 sq. (*saec. III*) cito -te fatis ..., cito -tus umbris. AVG. in psalm. 36, serm. 1, 10 qualis ... exieris de hac vita, talis -eris illi vitae. 48, serm. 1, 5 huic visioni suspiramus ..., quamdui peregrini sumus; huic visioni in fine -emur. CYPR. GALL. iud. 2 -erat ... deus famulum post bella quieti. al.

D emittuntur (*fere rursus traduntur accepta, interdum tractationi cuidam respondetur [imprimis l. 67 sqq. et saepe sub 1b] vel exspectata praestantur [imprimis l. 63 sqq.]; pro subi. est id, quod sis, qui] emissum continuit*): **1** -untur res: **a** variae: **a** variis et locis: ① *potius acceptum rursus emittitur*: VARRO Men. 25 anima, ut conclusa in vesica, quando est arte ligata, si pertuderis, aera -et (cf. VERG. georg. 4, 172 *Cyclopes* taurinis follibus auras accipiunt -untque [*sim. Aen. 8, 450*]). Ov. met. 1, 348 *diluvio cessante* -tus orbis erat (cf. CVRT. 6, 4, 19 relabens mare terram naturae suae -it. 9, 9, 20 *mare* -bat ... terras paulo ante profundo salo mersas. PLIN. epist. 9, 33, 2 prout aestus aut repressit aut impulit, nunc infertur mari, nunc -itur stagno *aestuarium*). 15, 276 modo combititur, tecto modo gurgite lapsus -itur Argolicis ingens Erasinus in arvis (*item -itur flumen sim. iterum erumpens*: SEN. dial. 6, 17, 3 nat. 3, 26, 1. epist. 104, 15 Tigris eripitur ex oculis et acto per occultu cursu integrae magnitudinis -itur. NERO carm. frg. 1 Tigris ... -it quaesitas iam non quaerentibus undas. PLIN. nat. 5, 106. al.). VITR. 10, 4, 2. SEN. contr. 2, 2, 8 (*e Latrone*) non vides, ut immota fax torpeat, ut exigitur -at ignes? CELS. 8, 1, 6 ex his *naribus* ad fauces pervia *foramina* spiritum et -unt et accipiunt (*sim. SEN. nat. 4, 9 ut quidquid receperunt, tardius -ant foramina angustiora*). SEN. Ag. 500 pontus in praeceps rapit hauritque *navem* et alto -tam revomit mari (*item -it mare*: nat. 3, 5. cf. p. 494, 70). nat. 6, 8, 3 aquis ... ex intimo -tis. al. ② *potius exspectatum emittitur*: GERM. 456 sidera cum -unt sinceros eminus ignes. SEN. nat. 2, 12, 4 utraque pars mundi, sc. et terra et aqua, ex se -it aliquid: terrenus vapor siccus est ..., aquarum halitus umidis est (cf. Arist. meteor. 369a12 ἀναθυμάσεως). 3, 29, 7 *in fine mundi* solum omne aquas -et. ③ *potius tractationi respondetur* (*indicatur, ad quid l. 71*): SEN. nat. 2, 22, 2 ut nubes ... ignem ... vel percussae -ant vel adtritae (*item -unt nubes*: 2, 26, 2, 9). PLIN. nat. 21, 165 succum illarum *herbarum* anemoneae non -unt ([cf. Diosc. gr. 2, 176, 3 ἀνίσαι]. 36, 147 vix -entis *haematite* cuiusdam s. ad cotem aquariam. al.). 27, 81 quae *folia* gravem odorem trita -ant (31, 114 aspersum *nitrum* -it o. vehementer. al.). al.

B e corpore animantium: CIC. nat. deor. 2, 136 *cum arteria excipiat* ... animam ... eandemque a pulmonibus respiret et -at (PLIN. nat. 75 [Hajdú]